

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Petra Tomažič

**Podpora osebam z demenco v Domu starejših občanov Ilirska Bistrica, utemeljena na
oceni potreb**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2018

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Petra Tomažič

**Podpora osebam z demenco v Domu starejših občanov Ilirska Bistrica, utemeljena na
oceni potreb**

Diplomsko delo

Mentorica: doc. dr. Liljana Rihter

Ljubljana, 2018

ZAHVALA

Najprej bi se rada zahvalila vsem mojim sogovornikom, tako stanovalcem Doma starejših občanov Ilirska Bistrica kot tudi njihovim sorodnikom, ki so si vzeli čas in bili pripravljeni z mano podeliti svoje izkušnje in mnenje. Zavedam se, da brez njih mojega diplomskega dela ne bi bilo.

Nadalje neizmerno hvaležnost izražam svoji mentorici doc. dr. Liljani Rihter, ki mi je bila na voljo vedno, ko sem potrebovala pomoč, mi nudila strokovno podporo ter me usmerjala pri pisanju.

Hvala tudi kolektivu Doma starejših občanov Ilirska Bistrica, ki so mi s svojimi predlogi pomagali pri izbiri teme ter kasneje pri iskanju sogovornikov. V upanju, da je moje diplomsko delo doseglo vaša pričakovanja, se vam zares najlepše zahvaljujem.

Velika zahvala gre tudi moji družini. Rada bi se zahvalila svojemu fantu Luki, sestri Nini, mami Metki ter očetu Bojanu, ki so ves čas verjeli vame in mi na različne načine pomagali, da je bilo pisanje diplomskega dela lažje.

In nazadnje, hvala sošolkama Matei in Viktoriji za vse spodbudne besede in pohvale. Vajina gotovost, da mi bo pisanje uspelo do zadanega roka, me je motivirala in vajina pohvala mi je vsakič znova predstavljala nagrado.

Zares hvala vsem, ki ste mi na kakršen koli način pomagali pri nastajanju diplomskega dela!

POVZETEK IN KLJUČNE BESEDE

Naslov dela: Podpora osebam z demenco v Domu starejših občanov Ilirska Bistrica, utemeljena na oceni potreb

Povzetek:

V diplomskem delu smo želeli raziskati, kakšne so želje in potrebe stanovalcev z demenco v Domu starejših občanov Ilirska Bistrica oziroma kako potrebe svojih sorodnikov z demenco vidijo njihovi svojci. Zanimalo nas je, kaj narediti v prihodnje, da bo kakovost podpore osebam z demenco boljša in bolj prilagojena njihovim potrebam. Odločili smo se za kvalitativno raziskavo, saj smo želeli pridobiti besedne opise, ne številke. V teoretičnem uvodu smo opredelili pojem demence in v literaturi poiskali, katere vrste demence so najpogostejše. Zanimalo nas je, na katere faze ločimo potek demence ter kakšni so prvi znaki in poznejše spremembe, ki jih prinese bolezen. Podrobno smo se posvetili potrebam ljudi z demenco ter področju raziskovanja, odkrivanja in identificiranja potreb. Ker smo se zavedali, da je ena izmed posledic demence tudi spremenjena komunikacija, smo eno izmed poglavij namenili tej temi. Želeli smo ugotoviti, na kakšen način pristopiti do človeka z demenco ter se tako izogniti neprijetnostim pri pogovorih s stanovalci. Raziskali in opredelili smo nekaj metod dela z osebami z demenco (urjenje spomina, validacija, delo z biografijo, normalizacija, timsko delo, individualizacija, analiza tveganja). V predzadnjem delu teoretičnega uvoda je podana strnjena teorija o socialnem delu, ki obravnava socialnodelovni model razumevanja demence, vlogo socialnega dela pri delu z osebami z demenco, socialno delo v domovih za stare ljudi ter vlogo socialnih delavcev pri delu s stanovalci z demenco v domovih za stare ljudi. Ker smo raziskavo opravljali v instituciji, smo v diplomsko delo vključili tudi poglavje o institucionalnem varstvu. V empiričnem delu so predstavljeni rezultati raziskave, v kateri je sodelovalo devet stanovalcev Doma starejših občanov Ilirska Bistrica, pri katerih demenca ni še zelo napredovala, ter devet sorodnikov tistih oseb z demenco, kjer je bolezen že v poznejšem stadiju in sami niso bili zmožni izraziti svojih potreb. V intervjujih smo pozornost namenili šestim področjem: vsakdanje življenje, medsebojni odnosi, čustva, spoštovanje, denar in zdravje. Preko omenjenih tem smo raziskovali, kakšne so želje in potrebe stanovalcev z demenco. Ugotovili smo, da se potrebe med posamezniki razlikujejo, zaradi česar je nujno potreben individualni pristop. Kljub temu pa so sogovorniki izpostavili tudi takšne želje, ki so bile skupne, predstavljajo pa osnovne življenjske potrebe (želja po pogostejšem odhajanju ven, želja po pogovorih, želja po vsakodnevnem vstajanju iz postelje, želja po tolažbi in ljubezni, želja po bolj pristnem odnosu z zaposlenimi, želja po spoštovanju itd.). Rezultati so pokazali tudi na posledice, ki jih prinese popolna odvisnost od pomoči drugih. Posamezniki, povsem odvisni od pomoči okolice, so namreč izražali večje število potreb. Razlika med stanovalci in sorodniki se je pokazala v stopnji njihove kritičnosti do zadovoljevanja potreb. Sorodniki so podali bistveno več predlogov za spremembe kot stanovalci. Skozi zgodbe sorodnikov smo spoznali veliko praktičnih primerov o začetku in poteku demence ter o spremembah, ki so posledica bolezni. Na podlagi pridobljenih rezultatov smo ugotovitve poskušali povezati s teoretičnimi spoznanji, pri katerih smo prišli tako do skupnih povezav kot tudi do nekaj odstopanj. Podani predlogi izhajajo iz pridobljenih rezultatov ter podajajo smernice, ki jih Dom lahko uporabi za izboljšanje kvalitete življenja ljudi z demenco. Navajamo tudi predloge glede nadaljnega raziskovanja.

Ključne besede: demenca, osebe z demenco, sorodniki oseb z demenco, potrebe oseb z demenco, dom za stare ljudi, socialno delo

Title: Support for Persons with Dementia at Senior Citizens Home Dom starejših občanov Ilirska Bistrica, Based on an Assessment of Needs

Abstract:

This diploma thesis wished to examine the desires and needs of residents with dementia at the senior citizens home Dom starejših občanov Ilirska Bistrica or how the needs of relatives with dementia are perceived by their kin. It wished to determine what should be done in the future to improve the quality of support for persons with dementia and adapt it better to their needs. A qualitative survey was chosen in order to obtain textual descriptions, not numbers. The theoretical introduction defines the term dementia and the most common types of dementia based on a literature search. We were interested in the phases in the course of dementia, and in the early signs and subsequent changes brought on by this disease. The thesis focuses in depth on the needs of people with dementia and on researching, discovering and identifying needs. Knowing that one of the consequences of dementia is altered communication, one of the chapters is devoted to this topic. We tried to determine how to approach a person with dementia in order to avoid any unpleasantness when talking with the residents. A few methods of working with persons with dementia were researched and defined (memory training, validation, life review therapy, normalisation, teamwork, individualisation, risk analysis). The penultimate section of the theoretical introduction gives a summary of the theory of social work, which discusses the social model of understanding dementia, the role of social work in working with people with dementia, social work at senior citizens homes, and the role of social workers in working with residents with dementia at senior citizens homes. Since the survey was conducted at an institution, the diploma thesis also contains a chapter on institutional care. The empirical section presents the results of the survey which encompassed nine residents at the senior citizens home Dom starejših občanov Ilirska Bistrica, whose dementia is not yet severe, and nine relatives of persons with late-stage dementia, who were unable to express their needs by themselves. The interviews focused on six areas: daily life, relationships, emotions, respect, money and health. Through the aforementioned topics, the desires and needs of residents with dementia were researched. It has been established that needs vary among individuals, which is why an individual approach is necessary. Nevertheless, the interviewees pointed out certain shared desires, which denote basic vital needs (the desire to go outside more often; the desire to have conversations; the desire to get out of bed every day; the desire to be comforted and loved; the desire for a more genuine relationship with the staff; the desire for respect, etc.). The results have also indicated the consequences of total dependence on help from others. The individuals who were completely dependent on help from those around them, expressed a greater number of needs. The difference between residents and relatives was demonstrated in the degree of criticism towards the satisfaction of needs. The relatives gave more suggestions for change than the residents. Through the relatives' stories, we learnt many practical examples of the start and course of dementia, and of the changes resulting from this disease. Based on the results obtained, we tried to connect the conclusions with the theoretical findings, in the process establishing a few shared connections and some discrepancies. The given suggestions are derived from the results obtained and provide guidelines which the home may use to improve the quality of the lives of people with dementia. Suggestions for further research are also given.

Keywords: dementia, persons with dementia, relatives of persons with dementia, needs of persons with dementia, senior citizens home, social work

VSEBINA

1. TEORETIČNI UVOD.....	1
1.1. Opredelitev demence	1
1.2. Vrste demence.....	3
1.2.1. Alzheimerjeva demenca	4
1.2.2. Vaskularna demenca.....	5
1.2.3. Demenca z Lewyjevimimi telesci.....	6
1.2.4. Frontotemporalna demenca	6
1.3. Stopnje demence	7
1.3.1. Prvi znaki demence ter vedenjske in psihične spremembe pri demenci.....	9
1.4. Potrebe oseb z demenco.....	12
1.4.1. Temeljne psihološke potrebe oseb z demenco	13
1.4.2. Raziskovanje, odkrivanje in identificiranje potreb ljudi z demenco	15
1.5. Komunikacija z osebami z demenco.....	18
1.6. Metode dela z osebami z demenco	21
1.6.1. Urjenje spomina in vsakodnevnih aktivnosti	21
1.6.2. Validacija.....	21
1.6.3. Delo z biografijo.....	22
1.6.4. Normalizacija.....	23
1.6.5. Timsko delo	24
1.6.6. Individualizacija	25
1.6.7. Analiza tveganja	26
1.7. Socialno delo in demenca	27
1.7.1. Socialnodelovni model razumevanja demence v primerjavi z drugimi modeli.....	27
1.7.2. Vloga socialnega dela pri delu z osebami z demenco	28
1.7.3. Socialno delo v domovih za stare ljudi.....	31
1.7.4. Vloga socialnih delavcev pri delu s stanovalci z demenco v domu za stare ljudi.....	32
1.8. Institucionalno varstvo.....	34
2. PROBLEM.....	37
3. METODOLOGIJA.....	39
3.1. Vrsta raziskave.....	39
3.2. Merski instrument	39
3.3. Populacija in vzorec.....	40
3.4. Zbiranje podatkov	40

3.5.	Analiza podatkov	40
4.	REZULTATI.....	42
4.1.	Vsakdanje življenje.....	42
4.2.	Medsebojni odnosi.....	46
4.3.	Čustva	47
4.4.	Etična raven	48
4.5.	Denar.....	50
4.6.	Zdravje in bolezen	52
4.7.	Posledice popolne odvisnosti od pomoči drugih	55
5.	RAZPRAVA	57
6.	SKLEPI	63
7.	PREDLOGI.....	65
8.	UPORABLJENA LITERATURA	69
9.	PRILOGE.....	77
9.1.	Vprašalnik za stanovalce	77
9.2.	Vprašalnik za svojce	78
9.3.	Prepis intervjujev in izbor izjav	79
9.3.1.	Intervju A.....	79
9.3.2.	Intervju B.....	82
9.3.3.	Intervju C.....	85
9.3.4.	Intervju Č.....	88
9.3.5.	Intervju D.....	90
9.3.6.	Intervju E.....	93
9.3.7.	Intervju F	96
9.3.8.	Intervju G.....	98
9.3.9.	Intervju H.....	101
9.3.10.	Intervju I.....	104
9.3.11.	Intervju J.....	107
9.3.12.	Intervju K.....	111
9.3.13.	Intervju L	114
9.3.14.	Intervju M.....	120
9.3.15.	Intervju N.....	123
9.3.16.	Intervju O.....	127
9.3.17.	Intervju P	130
9.3.18.	Intervju R.....	132
9.4.	Odprto kodiranje - stanovalci.....	136
9.5.	Odprto kodiranje - svojci	210

9.6.	Osno kodiranje	319
9.7.	Odnosno kodiranje	340

1. TEORETIČNI UVOD

1.1. Opredelitev demence

Posledica podaljševanja življenjske dobe je vedno večji delež starejših v celotni populaciji. Trend naraščanja števila starih ljudi naj bi se postopoma upočasnili do leta 2050. Pričakovana življenjska doba v tem letu bo za moške 79,8, za ženske pa 85,2 leta (Kogoj, 2010).

Z leti postajamo ljudje vse bolj pozabljivi, vendar to še ne pomeni, da imajo vsi stari ljudje demenco, saj le-ta ni del normalnega staranja (Graham in Warner, 2009). V primeru, da človek določen predmet izgubi enkrat na dan, s tem ni še nič narobe. V primeru pa, da isti predmet založi desetkrat na dan, lahko že govorimo o začetku demence. Znaki morajo postati tako pogosti, da motijo človekovo vsakdanje življenje (Lukič Zlobec in Krivec, 2016). Pri demenci gre za precej več kot zgolj za pozabljanje (Železnik, 2012). Izguba kognitivnih, umskih sposobnosti je pri demenci bistveno večja kot izguba, ki je povezana s starostjo (Kavčič, 2015). Res pa je, da se s staranjem tveganje zanjo večja ter da jo prištevamo k pogostim boleznim v starosti (Graham in Warner, 2009).

Pri vsakem posamezniku se demenca razvije na drugačen način, torej je vsaka izkušnja demence unikatna. Izraz uporabljamo za opisovanje široke skupine bolezni, ki vplivajo na delovanje človekovih možganov (Moore in Jones, 2012). Gre za degenerativno bolezen, kar pomeni, da se posameznikovo stanje slabša postopoma (Milošević Arnold, 2007a). Poleg upada intelektualnih funkcij jo spremlja tudi upad osebnostnih in socialnih funkcij (Mali, 2007a). S pojmom demenca opisujemo stanje, v katerem postopoma prihaja do vse slabšega delovanja različnih možganskih funkcij, kot so spomin, govor, prepoznavanje, mišljenje, osebnostne lastnosti in načrtovanje. Gre torej za prizadetost možganov (Graham in Warner, 2009). Upadanje intelektualnih in vedenjskih sposobnosti posledično vpliva na slabšo kakovost življenja ter zmanjšanje dnevnih aktivnosti (Kavčič, 2015). Večino stvari, ki jih je človek v življenju znal, s postopnim napredovanjem demence ne zna več (Železnik, 2012). Spremembe, ki jih prinese demenca, se pojavijo tako na individualni ravni (notranje doživljanje bolezni) kot tudi na ravni medsebojnih odnosov. Občutki, ki pogosto spremljajo demenco, so nemoč, potrto, jeza, obup, prestrašenost, nerazumevanje. Spremembe ne občutijo samo ljudje z demenco, temveč tudi njihovi svojci. Socialna mreža

postaja vse ožja in svojci zelo hitro postanejo edina vez med človekom z demenco ter zunanjim svetom (Mali, Mešl in Rihter, 2011).

Stroka socialnega dela danes demence ne umešča v skupino duševnih bolezni, saj demenca ne pomeni simptomov, ki so tipični za motnje v duševnem zdravju. Posledično tudi oskrbe oseb z demenco ni mogoče enačiti z obravnavo oseb s težavami v duševnem zdravju (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, 2011).

Beseda demenca ima latinski izvor, saj izvira iz besede *demens*, kjer *de* pomeni 'brez', *mens* pa 'um' oziroma 'pamet'. Torej bi besedo lahko prevedli kot norost ali nespametnost. Danes besedo pogosto razlagajo kot izgubo kognitivnih zmožnosti (Verma, 2014). Zaradi pojavljanja predvsem v starosti so ji pogosto rekli tudi senilnost, vendar se zaradi negativne konotacije ta izraz danes ne uporablja več (Pečjak, 1998).

Ocene kažejo, da na svetu živi približno 35,6 milijona ljudi z demenco. Do leta 2030 naj bi se to število podvojilo, do 2050 pa potrojilo (Verma, 2014). Železnik (2012) zapiše celo, da ima demenco že skoraj polovica ljudi, ki so starejši od petinosemdeset let. Še večje številke podajata Lukič Zlobec ter Krivec (2016), ko navajata, da je na svetu 47 milijonov ljudi z demenco, v Evropi 9,9 milijona, v Sloveniji pa več kot 32 tisoč. Podobne številke najdemo tudi na spletni strani strokovnega združenja Spominčice, kjer navajajo, da ima v starosti nad petinšestdeset let demenco že vsak peti človek, v starosti nad osemdeset let pa vsak tretji. V Sloveniji je po njihovih podatkih obolelih že več kot 32 tisoč oseb, v Evropi 10 milijonov, na svetu pa že več kot 49 milijonov (Spominčica–Alzheimer Slovenija, 2018).

V primeru pravočasnega odkritja demence ter v primeru ustreznega zdravljenja je mogoče pomagati desetim do dvajsetim odstotkom ljudi (Milošević Arnold, 2006). Poleg zdravljenja z zdravili je enako pomembna tudi nefarmakološka obravnava: vzdrževanje preostalih sposobnosti z umsko, telesno in socialno dejavnostjo, lajšanje stisk in podpora pri dnevnih dejavnostih, prilagajanje okolja posameznikovim potrebam tudi ob upoštevanju varnostnih ukrepov, pomoč družini in skrbnikom (Darovec idr., 2014). V povezavi s postavitvijo diagnoze danes obstaja večja odprtost kot nekoč. Pričakovano je, da se osebi z demenco pove o diagnozi ter se jo nato vključi v načrtovanje pomoči pri spoprijemanju z posledicami. Vzroka, da se danes o tem več govori, sta izboljšanje diagnostičnih metod in zmanjšanje stigmatizacije demence (Kitwood, 1997). Čeprav ima zgodnja postavitve diagnoze številne pozitivne posledice (človek z demenco in njegova

družina lahko naredijo načrte, pridobijo informacije, prejmejo pomoč ...), pa najdemo tudi negativne posledice. Negativno je predvsem to, da je zgodnja diagnoza občasno napačna diagnoza. Postavitev napačne diagnoze ima negativne posledice za osebo z demenco ter za njeno družino (Marshall in Tibbs, 2006). Pomembnosti zgodnjega odkritja znakov demence se zaveda tudi Bryden (2005), ki navaja, da morajo biti nanje pozorni tudi osebni zdravniki, ki morajo kasneje slediti zdravljenju, začetem takoj po diagnosticiranju demence.

Čeprav je starost najmočnejši dejavnik tveganja za demenco, se lahko pojavi tudi pri mlajših posameznikih. Drugi dejavniki tveganja so še: telesna neaktivnost, debelost, nezdrava prehrana, kajenje, pretirano pitje alkohola, diabetes, hipertenzija. Dodatni potencialno spremenljivi dejavniki tveganja vključujejo še depresijo, nizko stopnjo izobrazbe, družbeno izolacijo ter kognitivno neaktivnost (World Health Organization, 2018).

1.2.Vrste demence

Definicije različnih vrst demence so vse bolj natančne glede kliničnih značilnosti, po katerih prepoznamo, za katero vrsto demence gre. Pri določanju vrste je nujno, da so izključeni vsi drugi morebitni vzroki (npr. zastrupitev z zdravili, splošno obolenje ipd.). Podtip demence določimo glede na njen začetek, potek ter prisotnost določenih značilnosti (Flaker idr., 2004). Zdravniki si pomagajo tudi z različnimi umskimi testi ter slikami možganov. Čeprav je biopsija bolj zanesljiv način ugotavljanja vrste demence, se uporablja le redko (Graham in Warner, 2009).

Demenco vsak posameznik doživi na drugačen način. Kljub temu je dobro prepoznati specifične simptome določene vrste demence, saj bomo le tako osebi ustrezno pomagali ter prepoznali njene potrebe. Kot socialni delavci bomo v primeru prepoznane vrste demence imeli možnost, da prilagodimo svoj pristop ter razumemo izzive, s katerimi se sooča posameznik (Moore in Jones, 2012).

Med najpogostejše vrste demence sodijo: Alzheimerjeva demenca, vaskularna demenca, demenca z Lewyjevim telesci ter frontotemporalna demenca. Naštete vrste bomo opisali v nadaljevanju. Drugi, redkejši tipi demence, pa so še: z alkoholom povezana demenca, demenca pri Parkinsonovi bolezni, Huntingtonova bolezen, Creutzfeldt-Jacobova demenca, demenca zaradi aidsa, progresivna supranuklearna paraliza (Graham in Warner, 2009).

1.2.1. Alzheimerjeva demenca

Alzheimerjevo demenco uvrščamo med najpogostejšo obliko demence, saj jo imata dve tretjini vseh ljudi z demenco (Graham in Warner, 2009). Kavčič (2015), ki delež ljudi s to obliko demence navede v odstotkih, zapiše, da ima Alzheimerjevo demenco 50 do 70 odstotkov. Pogosteje se pojavlja pri ženskem spolu.

Alzheimerjeva demenca je ime dobila po psihiatru Aloisu Alzheimerju. Rojen je bil 14. 6. 1864 v vasici na jugu Nemčije. Ko je delal v psihiatrični bolnišnici v Frankfurtu, je leta 1901 prišel v stik z gospo Augusto Deter, staro osemindeset let (Gendron, 2015). Naštel je vrsto simptomov, ki jih je opazil pri njej: ljubosumje, izguba spomina, dezorientiranost, prestavljanje predmetov, skrivanje, prividi, prisluhi, zmedenost, spremenjeno vedenje (Graham in Warner, 2009). Leta 1906, po smrti Auguste je Alois dobil v pregled njene možgane, opravil je obdukcijo in na konferenci južnozahodnih nemških psihiatrov še istega leta predstavil primer možganskih sprememb. Izraz 'Alzheimerjeva bolezen' se je prvič pojavil leta 1910 v knjigi *Klinična psihiatrija*, avtorja Emila Kraepelina. Kot uradna diagnoza postane sprejeta šele po letu 1967. Pred tem se je namreč uporabljal izraz senilna demenca (Kavčič, 2015).

Za začetek te vrste demence je značilno počasno napredovanje ter blagi simptomi, zaradi česar je težko določiti, kdaj se je bolezen začela (Graham in Warner, 2009). Čeprav remisij ni, so možna krajša ali daljša obdobja, v katerih se proces upočasni ali ustavi. Traja od osem do deset let (Kogoj, 2007). Pogosto je prvi opaženi simptom izguba spomina. Zgodaj so lahko prisotne tudi težave z govorom ter zmedenost (Graham in Warner, 2009). Postopoma pešajo tudi druge kognitivne sposobnosti, kot sta na primer zaznavanje in mišljenje. Tudi težave z vidom so lahko znak Alzheimerjeve bolezni. Opazimo lahko še spremembe v razpoloženju ter spremembe osebnostnih potez (Kavčič, 2015).

Normalno delovanje možganov ovirajo drobne kepice beljakovin, ki se razvijejo okoli možganskih celic (Verma, 2014). Kavčič (2015) zapiše, da je za Alzheimerjevo demenco značilna prisotnost plakov in pentelj v možganih, ki so prisotni v večji količini kot pri veliki večini odraslih. O plakih in pentljah pišeta tudi Moore in Jones (2012) ter poročata, da strokovnjaki še vedno ne poznajo vzroka, zakaj se plaki in pentlje pri nekaterih posameznik razvijejo, pri drugih pa ne. Znanstveniki vztrajajo z raziskovanjem tega področja v upanju, da bi posledično lahko našli tudi ustrezno zdravilo.

Pri pojavu te oblike demence se možgani zmanjšajo (Pečjak, 1998). Vzrok za to je degeneracija in odmrtnje živčnih celic. Poleg tega pa je tudi površina obolelih možganov večinoma globlje nagubana kot pri možganih, ki jih demenca ni prizadela (Graham in Warner, 2009). Odmiranje živčnih celic se običajno začne v predelu hipotalamusa, zaradi česar se težave s spominom pojavijo prve. Za hipotalamusom Alzheimerjeva demenca napade še druge dele možganov, pojavijo se še drugi simptomi (Gendron, 2015).

Razlikujemo dve vrsti Alzheimerjeve demence. Podedovani Alzheimerjevi demenci rečemo familiarna oziroma družinska Alzheimerjeva bolezen. Gre za zelo redko obliko, ki se pojavi pri manj kot odstotku ljudi. Od sporadične oziroma starostne demence se razlikuje po tem, da hitreje napreduje. Starostna Alzheimerjeva pa je tista oblika, o kateri se običajno govori in katere vzroka ne poznamo (Kavčič, 2015).

1.2.2. Vaskularna demenca

Vaskularna demenca je drugi najpogostejši vzrok demence, za katero zboli ena od štirih oseb z demenco (Graham in Warner, 2009). Imelo naj bi jo torej približno 20 do 30 odstotkov (Kavčič, 2015). Mali, Mešl in Rihter (2011) navajajo nekoliko manjši delež, in sicer 10 odstotkov. Imenujemo jo tudi multiinfarkta demenca in je pogostejša pri moških. Lahko se pojavi kot samostojna oblika, lahko pa v kombinaciji z Alzheimerjevo demenco (Graham in Warner, 2009). Za razliko od Graham in Warner, Gendron (2015) zapiše, da po pogostosti pojavljanja razlike med moškimi in ženskami ni. V primeru, da se pojavi skupaj z Alzheimerjevo demenco, govorimo o mešani obliki demence. Največjo možnost za pojav te oblike demence imajo osebe, ki imajo težave s srcem, zoženjem arterij, visokim krvnim tlakom, povišano vrednostjo holesterola ali sladkorno boleznijo.

Vzrok je slab dovod krvi v možgane ali prekinitev dovoda krvi v del možganov. Pojavi se lahko zaradi ene ali več zaporednih kapi (Graham in Warner, 2009). Bolj pogosto je posledica serije manjših kapi, saj je le en velik infarkt redko vzrok za nastanek vaskularne demence (Kogoj, 2007). V primeru majhnih kapi so njene posledice sprva neopazne, kasneje pa postanejo vse bolj izrazite (Železnik, 2012). V primerjavi z Alzheimerjevo demenco ta nastopi bolj nenadno, stanje posameznika pa se nato slabša po fazah. Na začetku obstajajo obdobja, v katerih je stanje posameznika dobro. Simptomi so odvisni od tega, v kateri del možganov doteka manj krvi (Graham in Warner, 2009).

Klanjšček (2005, str. 163) to obliko demence strokovno opredeli kot: »[...] upad kognitivnih funkcij, ki ga povzroča ishemična ali hemoragična cerebrovaskularna bolezen oziroma ishemija možganov zaradi kardiovaskularnih zapletov.«

1.2.3. Demenca z Lewyjevimimi telesci

Demenca z Lewyjevimimi telesci nastopi zaradi nenormalnih beljakovinskih struktur, ki se razvijejo v možganih (Verma, 2014). Prvotni simptomi so podobni Parkinsonovi bolezni. Pojavi se tresavica, predvsem rok, otrdelost ter manjša gibljivost, zaradi česar se poveča tveganje za padce. Neredke so tudi halucinacije. Za razliko od Alzheimerjeve demence se pri demenci z Lewyjevimimi telesci težave s spominom in mišljenjem spreminjajo z ure v uro (Graham in Warner, 2009). Lahko bi rekli, da poteka v valovih, pri čemer se izmenjujeta val okrnjenega spomina in zmedenosti z valom bistrumnosti (Mali, Mešl in Rihter, 2011).

Demenca z Lewyjevimimi telesci je dobila ime po nemškem znanstveniku Fredericu H. Lewyju, ki je leta 1913 prvi opisal kopičenje nenormalnih beljakovin v možganih osebe, ki jo je prizadela Parkinsonova bolezen (Gendron, 2015). To kopičenje beljakovin se lahko poveča in širi na druge dele možganov ter napade kemične nevrotansmitorje. Učinki so takrat podobni kot pri Alzheimerjevi demenci (Moore in Jones, 2012).

Kavčič (2015) zapiše, da za demenco z Lewyjevimimi telesci zbolijo manj kot 5 odstotkov vseh ljudi z demenco, medtem ko Mali, Mešl in Rihter (2011) navajajo nekoliko večji delež oseb z demenco z Lewyjevimimi telesci – 20 odstotkov. Gendron (2015) poroča, da demenca z Lewyjevimimi telesci predstavlja 10 do 30 odstotkov demenc ter da je med obolelimi nekoliko več moških.

1.2.4. Frontotemporalna demenca

Frontotemporalno demenco je leta 1892 odkril Arnold Pick, ko je v živčnih celicah v možganih našel nenormalne organe in celice, ki vsebujejo nepravilno beljakovino, imenovano tau (Moore in Jones, 2012). Ta vrsta demence je do nedavnega veljala za redko motnjo, ki jo v času življenja posameznika niso znali ločiti od drugih nevrodegenerativnih bolezni, kar pa se je do danes spremenilo, saj je klinično diagnozo relativno zanesljivo mogoče postaviti pred smrtjo (Štrukelj, 2010). Še vedno pa frontotemporalna demenca spada med vrsto demence, ki jo je najtežje odkriti, saj se simptomi razvijejo počasi in so zaradi tega na začetku težko opazni. V veliko primerih je človek na zunaj videti

popolnoma urejen in brez vidnih bolezenskih težav. Na vsako vprašanje strokovnjaka lahko odgovori ustrezno, kar onemogoča poseganje v človekovo življenje. Včasih službe pomoči niti ne znajo pomagati in posledično svojci ostanejo nemočni (Dragar, 2010).

Že iz imena je mogoče razbrati, da gre za prizadetost frontalnega (čelnega) režnja možganov. Pri človeku lahko opazimo osebnostne spremembe, nenavadno vedenje, spremembe motivacije, težave s koncentracijo, agresivnost, obsedenost z nenavadnimi obredi ter težave pri govorjenju. Težave s spominom se pojavijo pozno (Graham in Warner, 2009).

Glede na relativno degeneracijo v frontalnem ali temporalnem režnju in desni ali levi možganski hemisferi lahko definiramo tri tipe frontotemporalne demence. Preprosta delitev frontotemporalno demenco deli na vedenjsko in jezikovno obliko, slednja pa se deli še na progresivno nefluentno afazijo ter semantično demenco (Štrukelj, 2010).

Za to vrsto demence zbolijo večinoma mlajše osebe, stare med petdeset in šestdeset let. Prizadene tako moške kot ženske in v povprečju traja od sedem do osem let (Gendron, 2015). Po ocenah naj bi jo imelo 5 do 10 odstotkov ljudi z demenco (Kavčič, 2015). O podobnem deležu, desetih odstotkih, pišejo tudi Mali, Mešl in Rihter (2011).

1.3. Stopnje demence

Graham in Warner (2009) potek demence razdelita na štiri faze: zgodnjo, vmesno, pozno ter zaključno. V prvi fazi oseba postane pozabljiva, izgubi občutek za čas, izgubi motivacijo, se slabo koncentrira, postane zaprta vase, ima težave z govorom, se nenavadno vede, težko odloča ipd. V vmesni fazi postane že jasno, da ima oseba demenco. Oseba postane bolj pozabljiva, odtava iz doma, se izgubi, ima vse večje težave z govorom, postane napadalna, halucinira, potrebuje pomoč pri vsakodnevnih opravilih ipd. V pozni fazi pa oseba z demenco postane odvisna od drugih. Z drugimi se težko sporazumeva, redko ali sploh ne prepozna bližnjih, težko hodi, ne razume, kaj se dogaja okoli nje, je inkontinentna itd. V zaključni fazi oseba večinoma ne govori, se ne giblje ter potrebuje popolno oskrbo.

Milošević Arnold (2007a) povzema delitev po Feil, ki je potek demence ravno tako razdelila na štiri stopnje, pri njihovem opisu pa se je osredotočila predvsem na zmožnosti, ki jih oseba z demenco še ima. V prvi stopnji oseba z demenco lahko še vedno v primeru

enostavnih nalog naredi, kar jo prosimo, v svojem lastnem domu je še varna, naloge ob spodbudi izpolni brez problemov, se primerno vede, zapleteno delo, ki ga obvlada od prej, še vedno opravi. V drugi stopnji oseba z demenco pri osebni higieni še ne potrebuje pomoči, enostavne aktivnosti ob spodbudi opravi sama, aktivnosti, ki se jih je naučila že prej, naredi samostojno, pri enostavni temi pogovora sodeluje. V tretji stopnji oseba včasih še prepozna najbližje, pri nekaterih aktivnostih lahko še sodeluje, enostavne naloge naredi ob spodbudi in pomoči. V četrti stopnji, za katero je značilno životarjenje, pa oseba z demenco v celoti potrebuje pomoč drugih.

Za razliko zgornjih avtorjev, Kavčič (2015) povzema razdelitev na tri stopnje: blago, zmerno in hudo. Pri blagi stopnji je človek še vedno neodvisen od drugih. Pogosto se zaveda težav, ki se začno postopoma pojavljati. Blaga stopnja traja do pet let. Lokar (1994), ki deli demenco na lahko, srednje hudo in hudo, doda še, da v lahki demenci človek kljub neodvisnosti pri vsakodnevnih opravilih za zahtevnejše poklicno delo ni več sposoben ter se ne zmore več naučiti novih opravil. Začnejo se pojavljati čustvene motnje, osebnostne posebnosti ter nerealna tolmačenja določenih dogodkov. Pri zmerni stopnji so motnje že bolj opazne. Pozabljivost je redno prisotna, redno se začno pojavljati tudi druge težave, zaradi česar človek potrebuje pomoč drugega, saj sam ne zmore več samostojno opravljati opravil (Kavčič, 2015). Lokar (1994) doda, da je človek v srednje hudi demenci popolnoma nesposoben za kakršno koli poklicno delo. Za takšnega človeka je tvegano, če živi sam. V hudi stopnji je posameznik običajno popolnoma odvisen od drugega (Kavčič, 2015).

Tudi Pentek (2001) piše o treh stadijih, pri čemer dodaja, kaj v določenem stadiju človek z demenco potrebuje. Pri blagi obliki demence posameznik potrebuje predvsem vodenje in veliko spodbude za opravljanje različnih dejavnosti. Pomembno je tolerantno okolje ter spodbujanje k raznim aktivnostim, kot je na primer zbiranje fotografij, reševanje križank ipd. Človek v drugem stadiju potrebuje veliko razumevanja, umirjene podpore ter pomoči, saj se pogosto na sredi nekega opravila ustavi in ne ve več, kako naprej.

Ker so prvi znaki demence v zgodnjem obdobju še neizraziti, jih svojci pogosto ne prepoznajo. Ravno zaradi tega je ozaveščanje javnosti o demenci nujno. Svojci osebe z demenco morajo biti v tem prvem, zgodnjem obdobju čim bolj seznanjeni z naravo in potekom bolezni ter spremembami, ki jih lahko prinese demenca (Lukič Zlobec idr., 2017). Pozornost svojcev je hkrati pomembna, ker stari ljudje pogosto kljub opaženim

spremembam pri sebi o tem ne spregovorijo. Vzroki za to so številni: strah, prepričanje, da ni nič mogoče storiti, socialna fragmentacija, strah pred institucijami, stigma, pričakovani stroški, medgeneracijske napetosti, trma, upanje, da ni nič narobe, ter opravičevanje pozabljanja s starostjo (Greaves, 2005). Zaradi vse večje odvisnosti osebe z demenco je za drugo, srednje obdobje, značilno izgorevanje družinskih članov ter stiska ob spoznanju, da je najbližji postal popolnoma drug človek. Pomembno je zavedanje, da svojci niso sami. V poznem obdobju se potreba po negi še poveča, družinski člani pa se že zavedajo ugašanja telesa svojega sorodnika z demenco (Lukič Zlobec idr., 2017).

1.3.1. Prvi znaki demence ter vedenjske in psihične spremembe pri demenci

Nekateri simptomi so skupni vsem vrstam, nekateri pa so, kot smo videli že v zgornjem delu, specifični za določeno vrsto demence. Pri večini vrst se najprej pojavijo težave s kompleksnim mišljenjem ter spominom, predvsem kratkotrajnim. Ljudje se lahko zelo natančno spomnijo stvari izpred mnogo let, ne morejo se pa spomniti, kaj se je zgodilo pred kratkim (Graham in Warner, 2009). Možno je tudi, da se enkrat spomnijo nedavnih dogodkov, drugič pa ne. Ker je za začetni stadij značilno, da človek opazi svojo pozabljivost, ljudem, ki so bili v svoji preteklosti umsko bolj aktivni, opažene težave povzročajo precej negotovosti in stiske. Sprva se motnje kažejo predvsem pri dlje trajajočem delu (Kogoj, 2007). Pravilna ocena spomina je pomemben vidik diagnostičnega procesa. Preden ljudi izpostavimo obsežnim spominskim testom je bistveno upoštevati, kaj je namen merjenja. Razlogov za težave s spominom je namreč več. Razlikovati je potrebno med spominskimi težavami, običajnimi za stare ljudi nasploh, med težavami, ki so posledica demence, in tistimi, ki so posledica drugih bolezni – npr. depresije (Raaijmakers in Abbenhuis, 1992).

Simptomi so v veliki meri odvisni od človekove osebnosti, duševnega in fizičnega zdravja, življenjskega sloga ter kakovosti odnosov (Graham in Warner, 2009). Razdelimo jih lahko v tri skupine: kognitivne težave, funkcionalne težave ter čustvene težave (Verma, 2014).

Čeprav osebnosti ne moremo določiti in jo natančno zmeriti, predstavlja bistvo osebe. Spremembe v njenih dimenzijah močno prispevajo k izgubi spretnosti in neodvisnosti (Jolley, 2005). Vedenjske in psihične spremembe, ki jih podrobneje opisujemo v nadaljevanju, ne predstavljajo problema samo za osebe z demenco, ampak tudi za njihove svojce, skrbnike ter celotno družbo (Kogoj, 2007).

Ena izmed možnih vedenjskih sprememb je tavanje. Človek se ne znajde več v svojem domu, brezciljno hodi okrog, odtava od doma, ves čas nekaj išče, sledi sorodnikom, brez jasnega cilja nekaj dela (Železnik, 2012). Tavanje postane moteče predvsem takrat, ko ljudje z demenco zapustijo dom in se izgubijo (Kogoj, 2007).

Lahko se pojavita tudi vznemirjenost in nasilnost. Značilno je, da se ljudje z demenco hitro vznemirijo in hitro pomirijo (Železnik, 2012). Vznemirjenost in nemir se lahko stopnjujeta do nasilnega vedenja, tako verbalnega kot fizičnega (Kogoj, 2007). Zavedati se moramo, da je vznemirjenost lahko posledica nelagodja ali nemoči, ki jo občuti oseba z demenco, zato moramo osebi vedno znova posvetiti pozornost. Nemira ne smemo razlagati kot neutemeljenega. Če k osebi pristopimo na prijazen, pozoren način, se bo večinoma zelo hitro umirila. Vzroki, zakaj se vznemiri, so različni: težave s komunikacijo, prividi, prisluhi, telesne težave, hrup, gneča ipd. (Lukič Zlobec idr., 2017). Nemir se običajno stopnjuje predvsem proti večeru in ponoči, zato lahko v literaturi zasledimo izraz 'večerni nemir' (angl. *sundowning syndrome*) (Darovec idr., 2014).

V družbi se lahko osebe z demenco neprimerno vedejo. Neprimerno družabno vedenje je prisotno že zgodaj v razvoju demence. Primer takšnega vedenja je neprimerno spolno vedenje, katerega najpogostejši vzroki so: zmanjšanje presoje in socialne zavesti, zmotne presoje skrbnikove pozornosti, neudobje zaradi pretesnih in pretoplil oblačil, potreba po pozornosti in zaupnosti, želja po ugodju. Težave z oblačenjem se pojavijo v srednjih obdobjih demence. Ljudje z demenco se ne znajo obleči primerno vremenu ali dogodku ali pa ne poznajo vrstnega reda oblačenja. Že zelo zgodaj se pojavijo tudi težave z osebno higieno. Le-ta je odvisna od preteklih navad in potreb po umivanju. Nič manj pogoste niso niti težave s hranjenem, saj ljudje pozabijo, kako uporabiti jedilni pribor, jedo z roko, hrano razmetavajo po mizi ipd. Možni razlogi za slab apetit so tudi depresija, telesna nedejavnost, osamljenost, boleče zobovje ali izgubljen občutek za vonj in okus (Muršec, 2013). K neprimernemu družabnemu življenju prištevamo še nenadne izbruhe joka in čustev (npr. pretirano veselje), impulzivno odzivanje brez razmišljanja o posledicah ter vsiljivost (Velikonja idr., 2004).

Pogoste se tudi težave pri menjavanju dneva in noči ter težave s spanjem (Železnik, 2012). Ponavljajo se kratke dremavice in omejen dremež v nočnem času, ki človeku z demenco zadostuje, ni pa ga enostavno prilagoditi družinski rutini. Težave s spanjem povzročajo preglavice tudi v domovih za stare ljudi, kjer stanovalci drug drugega ponoči budijo.

Obdobje hipersomnije lahko traja tri ali več dni (Jolley, 2005). Naravno zdravilo, ki lahko pomaga pri težavah s spanjem, je povečana dnevna aktivnost, zaradi katere se ljudje ob koncu dneva počutijo utrujene. Socialni delavec mora imeti pri reševanju omenjene težave nekaj detektivskih veščin in raziskati, kaj bi človeku še lahko pomagalo (npr. odprto okno v spalnici, kozarec mleka pred spanjem ipd.) (Marshall in Tibbs, 2006).

Blodnjavost se kaže na takšen način, da ljudje z demenco krivijo druge za krajo izgubljenih stvari, imajo občutek, da so jih vsi zapustili, da so ogroženi, da jih partner vara (Železnik, 2012). Gre za motnje mišljenja z vsebino, ki ni resnična. Najpogosteje se pojavijo takrat, ko človek z demenco ne more več sam opravljati dnevnih dejavnosti (Lukič Zlobec idr., 2017). Pregarjalne in nanašalne blodnje, ki jih spremljajo občutki ogroženosti, so pri ljudeh z demenco najpogostejše predvsem v srednjem stadiju. Kljub temu pa se lahko pojavijo tudi sistematizirane in veličavske blodnje (Kogoj, 2007).

Pojavijo se lahko vse vrste halucinacij: vidne, slušne, halucinacije dotika, vonja in drugih čutov (Železnik, 2012). Gre za motnje zaznavanja sveta okoli sebe. Halucinacije pogosto spremlja občutek strahu (Lukič Zlobec idr., 2017). Najpogosteje (približno pri tridesetih odstotkih ljudi z demenco) se pojavljajo prividi, ki so pogosti predvsem pri demenci z Lewyevimi telesci. Pri desetih odstotkih ljudi z demenco se pojavijo prisluhi, ostale vrste halucinacij pa so redke (Kogoj, 2007). Večkrat so predvsem vidne halucinacije tudi posledica različnih zdravil (Jolley, 2005).

Ljudje z demenco so pogosto zmedeni zaradi napačnega prepoznavanja (Železnik, 2012). Ljudi zamenjajo, ne prepoznajo svojih najbližjih, lahko ne prepoznajo niti svoje podobe v ogledalu. Svojo sestro imajo na primer za svojo mamo, moža za tujca ipd. Velikokrat jih pri prepoznavanju osebe ovirajo izraziti svetlobni kontrasti in slabši vid, zato moramo biti pozorni na ustrezno osvetlitev (Kogoj, 2007).

Lahko se pojavita tudi tesnoba ter depresivnost (Železnik, 2012). Težave z depresijo imajo predvsem tiste osebe, ki so bile depresivne že prej. V poznejših stadijih demence je prepoznavanje depresije oteženo, saj ljudje zaradi težav z besedno komunikacijo ne izražajo odkrito depresivnega razpoloženja (Kogoj, 2007). Zdravljenje depresivnosti pri osebi z demenco sicer ne izboljša spoznavnih sposobnosti, izboljša pa njeno kakovost življenja. Pri blagih oblikah se sprva priporoča zdravljenje brez zdravil. Tesnoba je značilna predvsem za vaskularno demenco. Pojavi se pri 5 do 21 odstotkih ljudi z demenco (Darovec idr., 2014). Ljudje postanejo zaskrbljeni, ne želijo ostati sami. Če nimajo svojca

ves čas pri sebi oziroma na očeh, se pritožujejo. Razvije se lahko strah pred temo, strah pred potovanji ali pred množico (Velikonja idr., 2004).

Tudi apatija oziroma izguba zanimanja ni redka, predvsem pri ljudeh v srednjem stadiju demence. Dnevne aktivnosti, ki so jih ljudje prej radi počeli, jih sedaj ne zanimajo več (Kogoj, 2007). Apatija se pojavi pri več kot polovici oseb z demenco. Poleg zmanjšane zanimanja za dnevne aktivnosti, se zmanjša tudi obrazna mimika, čustvena odzivnost, intonacija glasu ter samoiniciativnost (Lukič Zlobec idr., 2017).

Različne vedenjske in psihične spremembe so pri nekaterih vrstah demence bolj pogoste kot pri drugih. Kljub temu pa ni nujno, da se vse spremembe pojavijo pri vseh posameznikih z določeno vrsto demence (Pišljarič, 2001).

1.4. Potrebe oseb z demenco

Danes morajo biti strokovnjaki usposobljeni za delo z različnimi ljudmi z demenco. To pomeni, da morajo upoštevati različne zmožnosti ter različne potrebe ljudi z demenco. Razvijati morajo spretnosti, ki osebam z demenco omogočajo čim večje sodelovanje pri določanju skrbi zanje (Stanley in Cantley, 2001).

Kakovostna oskrba ter kakovostno življenje sta glavna cilja, ki ju poskušamo doseči pri sodelovanju z osebo z demenco. Pomemben je individualni pristop, pri čemer se upoštevajo izkušnje, navade, želje, potrebe ter sposobnosti posameznika z demenco. Na podlagi omenjenega se nato oblikuje najustreznejša pomoč, terapija in aktivnosti (Lukič Zlobec in Krivec, 2016). Z upoštevanjem posameznikovih potreb je pogojena tudi uspešnost pomoči. Kljub navedenemu pa so tudi v današnjem času potrebe velikokrat prezrte, spregledane in neupoštevane. Odkrivanje potreb določenih posameznikov ni samoumevno, se pa je takšnega ravnanja možno naučiti (Mali, Mešl in Rihter, 2011).

Če kot socialni delavci želimo razumeti življenjsko situacijo naših uporabnikov z demenco, se moramo usmeriti na njihove potrebe. S pomočjo razumevanja sogovornikovih potreb lahko namreč socialni delavec razišče in odkrije možne odgovore na težave uporabnika ter skupaj z njim poišče nove rešitve, ki bodo uporabne zanj, saj obstoječe rešitve niso vedno najboljše oziroma ne ustrezajo v celoti njegovim individualnim potrebam. Ravno zaradi tega socialno delo z demenco vsakič znova predstavlja poseben izziv. Pomembno je skupno definiranje problema in skupno soustvarjanje rešitev. Pri raziskovanju potreb osebe

z demenco mora socialni delavec le-te razumeti v kontekstu uporabnikovega socialnega omrežja, saj tudi njegovi najbližji potrebujejo zanje o potrebah svojega sorodnika z demenco. Poleg tega je potrebno tudi raziskati, kako lahko družina pomaga pri zadovoljevanju potreb človeka z demenco, ter hkrati ugotoviti, kakšno pomoč potrebuje sama (Mali, Mešl in Rihter, 2011).

Potrebe, ki se pojavljajo pri sorodnikih oseb z demenco, vsekakor niso zanemarljive, ampak zahtevajo pozornost. Da lahko njihove potrebe postavimo v kontekst pomoči, pa moramo najprej poznati potrebe osebe z demenco. Čeprav pogosto ločujemo med potrebami osebe z demenco ter potrebami njenih najbližjih, gre pri obojih za psihološke potrebe, ki so opisane v nadaljevanju. Svojci se zaradi preobremenjenosti s skrbjo za osebo z demenco svojih potreb pogosto ne zavedajo, pri osebah z demenco pa so potrebe velikokrat spregledane, saj v prvi vrsti vidimo zgolj bolezen (Mali, 2007b).

Upoštevanje osebnih potreb ter posebnosti posameznika je hkrati pomembno za to, da se človek ne izgubi v množici ljudi (Milošević Arnold, 2006). Razvijati moramo tako skupnostne kot institucionalne programe pomoči ter osebam z demenco in njihovim svojcem dati možnost, da izberejo to, kar je zanje v obstoječi situaciji najustreznejše. Na prvo mesto moramo ves čas postavljati osebo z demenco ter njene potrebe (Mali in Milošević Arnold, 2007).

Za boljše razumevanje potreb osebe z demenco in njene družine je pomembno znanje iz psihologije družine, ki nam pomaga razumeti družinsko strukturo in njene procese. S tem, ko se usmerimo na potrebe osebe z demenco, presežemo tradicionalno razumevanje demence ter začnemo odkrivati prijetne vidike življenja z demenco (Mali, Mešl in Rihter, 2011). Kot socialni delavci z družino delamo na dveh ravneh. Poleg raziskovanja in oblikovanja delovnega načrta odpiramo tudi prostor za raziskovanje potrebnih sprememb, s katerimi bo družina dosegla svoj cilj. Koncepte iz psihologije družine uporabljamo kot znanje za ravnanje (Čačinovič Vogrinčič, 2007).

1.4.1. Temeljne psihološke potrebe oseb z demenco

Temeljne psihološke potrebe človeka so: potreba po povezovanju z drugimi ljudmi, potreba po tolažbi, potreba po oblikovanju osebne identitete, potreba po zaposlitvi, potreba po vključenosti ter potreba po ljubezni (Mali, 2007b).

Brez občutka povezanosti je ne glede na starost težko shajati, saj se posledično spodkopa tudi občutek varnosti. Jasno je, da potreba po povezanosti ostane tudi pri ljudeh z demenco (Kitwood, 1997). Osebe to potrebo izražajo na takšen način, da nenehno zasledujejo svojce, se jih oklepajo, jih neprestano kličejo (Mali, 2007b). V zadnjih letih so predvsem psihologi ugotovili, da je pri ljudeh z demenco potreba po občutku varnosti izražena v enaki meri kot pri otrocih. Razlog za to je, da oseba z demenco dojema svet na drugačen način (Marshall in Tibbs, 2006).

Pri demenci je poudarjena tudi potreba po tolažbi, saj se človek spopada z občutkom izgube (izguba določenih sposobnosti, izguba lastnega doma zaradi preselitve v dom, izguba prijateljev ipd.) (Kitwood, 1997). Ljudje si želijo bližine, nežnosti, naklonjenosti. V veliki meri pa je omenjena potreba prisotna tudi pri svojcih, vendar jo zaradi nerazumevanja slednji ne znajo zadovoljiti znotraj družine, ampak so pogosto prisiljeni poiskati pomoč (Mali, 2007b).

Imeti osebno identiteto, pomeni vedeti, kdo si. Pomeni občutek neprekinjenosti s preteklostjo in s tem ustvarjanje pripovedi oziroma zgodbe, ki jo lahko predstaviš drugim. Ustvarja tudi nekakšno stalnost v različnih vlogah in kontekstih sedanjega življenja. Do neke mere nam dajejo identiteto drugi, saj nam posredujejo sporočila o nas. Konstrukcija osebne identitete je unikatna (Kitwood, 1997). Človek z demenco se svoje identitete zaveda le po delih, nepovezano, v presledkih. Njegovi bližnji mu lahko pri oblikovanju osebne identitete pomagajo z ustreznimi predmeti ali fotografijami. K ohranjanju identitete prispeva tudi že zgolj prisotnost svojcev, saj jih skupne dejavnosti medsebojno povezujejo. Hkrati je pomembno tudi ohranjanje osebne identitete svojcev, k čemur pomembno prispeva zavedanje smisla skrbi za osebo z demenco (Mali, 2007b). Identiteto krepi tudi pripovedovanje družinske zgodbe ter ujemanje posameznikove zgodbe s to zgodbo (Marshall in Tibbs, 2006).

Poskrbeti moramo, da je posameznik z demenco aktivno udeležen v proces lastnega življenja, saj se le tako lahko zadovolji potreba po zaposlitvi. Mera udeležnosti je odvisna od njegovih sposobnosti in zmožnosti (Mali, 2007b). Ko smo ljudje zaposleni, imamo namreč občutek koristnosti. Da potreba po zaposlitvi ni zadovoljena, lahko opazimo, ko posameznik govori o delu, ki ga je opravljal, ko pravi, da mora iti na delo ipd. Ženske, ki menijo, da morajo domov, kjer bodo skrbele za svoje otroke, s tem izražajo nezadovoljeno potrebo po zaposlitvi ter nezadovoljeno potrebo po dajanju in sprejemanju ljubezni

(Marshall in Tibbs, 2006). Bolj kot poznamo preteklost osebe in njene vire zadovoljstva, več verjetnosti bo, da bomo našli rešitve, s katerimi bomo zadovoljili omenjeno potrebo (Kitwood, 1997).

Potreba po vključenosti se povezuje s potrebo po povezovanju z drugimi ljudmi. Gre za pomembno potrebo, ki pri ljudeh z demenco velikokrat ni zadovoljena (Mali, 2007b). Biti del skupine je bistvenega pomena za preživetje. Če potreba ni zadovoljena, se oseba umakne, kar postopoma vodi do popolne izolacije. Ko pa je potreba izpolnjena, ima oseba možnost vključitve, ima svoj prostor v skupnem življenju (Kitwood, 1997). Ljudje z demenco so marginalizirani tako v domovih za stare kot tudi doma. Glavni razlog je njihovo vedenje, ki drugim ni razumljivo. Nenavadno vedenje enih in napačen odziv drugih ustvarjata začarani krog, ki ljudi z demenco še dodatno izolira (Marshall in Tibbs, 2006).

Pogoj za vse ostale potrebe je ljubezen, ki povezuje osebo z demenco in njene svojce (Mali, 2007b).

1.4.2. Raziskovanje, odkrivanje in identificiranje potreb ljudi z demenco

Z raziskovanjem sledimo dobrim praksam, zbiramo podatke, se vzajemno učimo, ugotavljamo spremembe v lokalnem okolju, preučujemo ključne pojme ipd. Znanje, raziskovanje ter praksa so medsebojno povezani. Raziskovanje je dejavnost, ki ustvarja znanje (Clarke, 2001).

V zadnjih letih se vedno bolj zavedamo, da morajo biti v raziskovanje vključeni tudi ljudje z demenco. Z raziskavami namreč presežemo individualizirani zdravstveni pristop ter vključimo tudi socialne in politične razsežnosti. Na področju staranja imamo sicer veliko raziskav, vendar številne študije še vedno ne vključujejo demence (Manthorpe, 2001).

Tako kot je specifično samo socialno delo, mora biti specifično tudi raziskovanje v socialnem delu. Usmerjeni moramo biti na iskanje virov moči ter iskati odgovore na vprašanja o tem, kako ljudje rešujejo probleme ter kako to vpliva na kakovost njihovih življenj. Pomemben je vsak posameznik ter njegove specifične potrebe. Hkrati se je potrebno zavedati, da nas raziskovanje potreb zelo hitro pripelje tudi do širšega življenjskega konteksta osebe z demenco. S tem ko raziskujemo potrebe, hkrati

raziskujemo tudi sposobnosti oseb z demenco za samostojno življenje ter uspešnost formalne in neformalne pomoči (Mali, Mešl in Rihter, 2011).

Ena od večjih raziskav na področju demence v Sloveniji *Delo z dementnimi osebami – priprava modela obravnave oseb z demenco* je bila izvedena leta 2004. Namen raziskave je bil strniti izkušnje dela z osebami z demenco. Raziskovalci so bili usmerjeni predvsem na institucionalno obravnavo, hkrati pa so med raziskovanjem ugotovili, da so zelo pomembne tudi izkušnje v skupnosti. Njihov namen je bil raziskati fenomen demence z vidika življenja stanovalcev v domovih za stare ljudi ter njihove interakcije z osebjem ter svojci. V raziskavo je bilo vključenih 22 slovenskih domov (Flaker idr., 2004). Vključili so vse, ki delajo z osebami z demenco, ter jih spraševali o dogajanju v domu – kje vidijo probleme, kako si predstavljajo rešitve. Poleg spraševanja so uporabljali tudi metodo opazovanja, na podlagi katere je bilo kasneje mogoče podati oceno normalizacije. Pozornost so namenili tudi svojcem in njihovim stiskam ob odhodu sorodnika v dom (Mali in Rihter, 2006).

Mali, Mešl in Rihter (2011) predstavijo štiri ravni življenjskega sveta osebe z demenco, na katere so se osredotočili v analizi pri raziskovalnih projektih *Skrb za osebe z demenco v skupnosti* ter *Learning and Caring in Interactive Community*. Te ravni so: izvedbena raven, raven medsebojnih odnosov, ekonomska ter etična raven. Če želimo odgovoriti na potrebe ljudi z demenco, nam omenjene štiri ravni lahko pomagajo pri identificiranju njihovih potreb. Znotraj izvedbene ravni raziskujemo vsakdanje življenje osebe z demenco, prisotne težave zaradi bolezni ter pomoč, ki jo oseba prejema. Od stopnje demence ter morebitnih drugih zdravstvenih težav je odvisno, kakšne vsakodneвне dejavnosti in opravila oseba še zmore ter kako pogosto jih opravlja. Dejstvo je, da bolj kot demenca napreduje, manj stvari lahko človek z demenco še naredi sam. Pri raziskovanju ravni medsebojnih odnosov se osredotočimo na odnose z ljudmi, socialne mreže ter socialne stike. Bolj kot demenca napreduje, ožja je socialna mreža in pogosto človek z demenco ohranja stik le še z ožjimi sorodniki, ki zanj tudi skrbijo. Eden izmed razlogov za krčenje socialne mreže je tudi vse slabša besedna komunikacija, pa tudi fizična omejenost na svojem domu. Ekonomska raven opisuje finančne zmožnosti ter stroške, ki nastanejo zaradi demence, in so ob napredovanju bolezni vse večji. Znotraj etične ravni pozornost namenimo pravicam ljudi z demenco, njihovem spoštovanju ter stigmi. Preverimo lahko, ali se ljudje z demenco zavedajo svojih pravic, ali se počutijo spoštovane, ali so vključeni v odločanje o svoji usodi ipd. (Mali, 2016).

Mali idr. (2016) v enem izmed člankov predstavijo tudi, kako lahko z raziskovanjem potreb ljudi z demenco prispevamo k uvajanju tehnoloških rešitev, s katerimi lahko odpravimo ovire in tveganja v življenjih oseb z demenco ter ljudem omogočimo, da čim dlje časa ostanejo doma. V okviru projekta *Tehnološka podpora pri oskrbi ljudi z demenco v skupnosti*, je bila opravljena študija ugotavljanja potreb, katere namen je bil kasnejše razvijanje nove tehnologije. Intervjuje so opravili tako z ljudmi z demenco kot tudi s sorodniki in socialnimi oskrbovalci. Potrebe, ki so se pri raziskavi izkazale kot najbolj pogoste, so bile: potreba po zapolnitvi prostega časa, po urejanju lastnega gospodinjstva, po skrbi zase, po skrbi za drugega, po gibanju, po mobilnosti ter potreba po druženju.

Ko raziskujemo življenje osebe z demenco in njene družine, se je smiselno odločiti za kvalitativno ali reflektivno raziskavo, ki išče znanje, ki ni razdrobljeno. Takšen pristop ne poskuša odstraniti konteksta situacije, ki se preučuje, temveč se povsem umešča v ta kontekst. Izziv je razumeti vpliv določene stvari (Clarke, 2001). Glavni metodi pri raziskovanju potreb osebe z demenco sta spraševanje ter opazovanje. Slednje je smiselno predvsem takrat, ko osebe z demenco ne morejo več besedno komunicirati. Lahko se namreč zgodi, da nam oseba z demenco danes poda eno informacijo, ob naslednjem pogovoru pa popolnoma drugačno. Zaradi tega je glavni cilj opazovanja, da prepoznamo in opazimo potrebe osebe z demenco (Mali, Mešl in Rihter, 2011). Pri opazovanju se moramo zavedati poseganja v zasebnost, občutljivosti zasedanja bivalnega prostora. Etično bolj sprejemljivo je, da se z udeleženi o tem predhodno dogovorimo, še posebno o uporabi rezultatov raziskave (Manthorpe, 2001). Ljudje v resnici ves čas opazujemo, kaj se dogaja okrog nas, čeprav se tega vedno ne zavedamo ali ne opazujemo na sistematičen način, torej na način, da bi lahko opaženemu pripisali določeno vrednost (Mali, 2017). Sistematično opazovanje za razliko od vsakodnevnega opazovanja zmanjša nevarnost, da bi spregledali pomembno temo in zaradi tega prezrli določene potrebe osebe z demenco (Mali, Mešl in Rihter, 2011).

Eden izmed procesov, pri katerem uporabljamo opazovanje, je 'Dementia Care Mapping' (DCM). Njegova predpostavka je, da se relativna dobrobit osebe z demenco izenačuje z dobrobitjo skupnosti. DCM je namenjen uporabi v skupini. Pri izvajanju metode uporabljamo zemljevid ter opazujemo vsaj pet ljudi z demenco, najmanj šest ur. Opazovalec si vsakih pet minut zabeleži vidike obnašanja, dobro in slabo počutje, osebno doživljanje ter pozitivne dogodke. Poda tudi mnenje o ustreznosti vedenja. Čeprav DCM potrjuje osebno usmerjen pristop, metodi manjka vpletenost osebe z demenco in njenih

skrbnikov. Opazovani nimajo možnosti podati povratne informacije. V primeru pomanjkanja angažiranosti, časa, usposobljenosti, spretnosti ter podpore razumevanja in odziva na potrebe ljudi z demenco, lahko DCM povzroči tudi krivico. Jasno je, da je metoda DCM ena izmed kakovostnih orodij, ni pa nadomestilo za svetovanje in neposredno vključevanje ljudi z demenco. Za spremljanje kakovosti ne smemo biti odvisni zgolj od te metode (Cox, 2001).

1.5. Komunikacija z osebami z demenco

Dobra komunikacija je osrednjega pomena za dobro socialno delo z ljudmi z demenco (Marshall in Tibbs, 2006). V povezavi s svojo izkušnjo demence pri komunikaciji Christine Bryden (2005, str. 117) (moj prevod) zapiše: »Mi vemo, kaj si želimo, ampak ne znamo tega povedati. Po mojem mnenju nismo kognitivno prizadeti, ampak komunikacijsko prizadeti. Govorjenje, branje, pisanje, računanje postanejo premešani. Žice v naših glavah, ki so včasih delovale avtomatsko, so sedaj pregorele. Naš boj s komunikacijo vsak dan narašča.«

Veliko časa je prevladovalo mnenje, da komunikacija z ljudmi v poznejših stadijih ni več mogoča. Šele preko praktičnih izkušenj so v zadnjih desetletjih spoznali, da je komunikacija mogoča in da je potrebno ljudi z demenco slišati in jih upoštevati. Brez dobre komunikacije namreč ni dobre oskrbe, brez dobre oskrbe pa ni kakovostnega življenja osebe z demenco (Milošević Arnold, 2007b). Ne gre za to, da oseba z demenco noče komunicirati, problem je, da je ostali ne razumejo (Rihter, 2007).

Komunikacija je s tistimi osebami, ki so v začetnem stadiju demence, lažja in zaradi tega obstaja več možnosti, da se dobri odnosi razvijejo na verbalni ravni. Ob napredovanju demence pa se oseba pogosto niti več ne zaveda, kje je, in takrat je pomembno, da spodbujamo predvsem neverbalno komunikacijo – nasmeh, dotik, topel glas ipd. (Rihter, 2007). Zaradi izgube kognitivnih funkcij, ki so posledica bolezni, se način pogovora iz razumskega spremeni v čustvenega. Lahko bi rekli, da vodenje možganov prevzame srce (Gendron, 2015). O podobni izkušnji poroča tudi Bryden (2005), ko pravi, da je za ljudi z demenco značilno močno čustvovanje ter da z napredovanjem bolezni človek postaja vse bolj čustveno in vse manj kognitivno aktiven. Kot pravi, se sama s sogovorniki najlažje poveže tako, da se odzove na njihov smeh, dotik.

Nekateri ljudje z demenco radi pojejo in na takšen način sporočajo svoja čustva. Drugim pomagajo slike iz družinskega albuma. Spet tretji se zelo pogosto pogovarjajo z osebo, ki jo vidijo v ogledalu (Mali, Mešl in Rihter, 2011). Barbara Pointon (2010) poroča o izkušnji, ko je pri komunikaciji s svojim možem z demenco namesto besed uporabljala glasbo. Ker je bil njej soprog strasten pianist, je lahko preko njegovih improvizacij ugotovila, kako se v določenem trenutku počuti – veselo, jezno, pozitivno, pomirjeno.

Bryden (2005) besedno komunikacijo opiše kot vir stresa – predvsem takrat, ko ne zna hitro odgovoriti in se zaradi tega počuti popolnoma izgubljeno. Način besednega sporazumevanja pri ljudeh z demenco namreč pogosto temelji na drugačnih zakonitostih. Osebe potrebujejo več časa, uporabljajo manjše število besed, besede opisujejo, uporabljajo nenavadno zaporedje besed, pozabljene besede nadomeščajo z novimi, ki niso nujno smiselno povezane z manjkajočimi (Mali, Mešl in Rihter, 2011). Besede imajo zanje drugačen pomen kot za nas. Njihove misli so nepovezane, besede nedokončane in nerazumljive, zato je naš položaj sogovornika večkrat vprašljiv (Mali, 2016). Človek z demenco izgubi pomen določenega števila besed v povedi, ne more sestaviti sporočila in poved zanj postane nesmiselna. Čeprav morda zelo dobro sliši sogovornika, ne zmore razumeti, kaj je povedal. To je tudi eden izmed razlogov, da ljudje z demenco sprašujejo eno in isto stvar, saj skušajo razumeti, kaj jim sogovornik govori (Bryden, 2005).

Splošno veljavnih pravil, kako se sporazumevati z ljudmi z demenco, ni, saj vsak človek demenco doživlja na svojevrsten način. Brez preizkušanja, kaj sogovorniku z demenco ustreza in kaj ne, nam sporazumevanje ne bo uspelo. Vsekakor pa je smiselno, da smo se od ljudi pripravljene učiti (Mali, Mešl in Rihter, 2011). S tem se strinja tudi Milošević Arnold (2007b), ki ravno tako zapiše, da ne smemo pozabiti, da je vsak posameznik enkratna osebnost in da se moramo vsakemu človeku z demenco približati kot enkratni osebnosti. Doda pa še, da se moramo zavedati, da naši vnaprej oblikovani stereotipi o demenci lahko zelo pomembno, večinoma negativno, vplivajo na uspešnost komunikacije.

Čeprav splošna pravila za komunikacijo ne obstajajo, različni strokovnjaki povzemajo nekatere smernice, ki so nam lahko v pomoč, ko se znajdemo v odnosu z osebo z demenco. Na človeka z demenco moramo gledati kot na strokovnjaka z osebno izkušnjo, ki nas bo poučil o tem, kaj demenca je in kako je s to boleznijo živeti. Spregovoriti moramo v njegovem jeziku in na njegov način, saj rutinsko ravnanje odpove vedno in v vseh situacijah (Kitwood, 1997). Na ljudi z demenco moramo gledati kot na enakovredne

sogovornike, biti pri pogovoru iznajdljivi in se jim prilagajati, saj se oni nam težko. Pri vsakem pogovoru je potrebno vzpostaviti takšno ozračje, kjer se dobro počutita tako oseba z demenco kot tudi sogovornik. Človek z demenco mora biti v središču odnosa sporazumevanja, občutiti mora varnost in sprejetost, mi pa moramo biti sproščeni in neobremenjeni z življenjskimi tokovi (Mali, Mešl in Rihter, 2011). Osebi z demenco se moramo približati počasi. Njeno zaupanje bomo pridobili samo, če se ji bomo pokazali takšni, kot smo. Vzeti si moramo dovolj časa, pri pogovoru moramo biti strpni, sogovorniku ne smemo vsiljevati naših besed. Pri pogovoru je vsekakor potrebno veliko empatije, fleksibilnosti in senzibilnosti. Pred pogovorom je potrebno preveriti, če so zagotovljeni vsi pogoji, potrebni za komunikacijo, ter odpraviti morebitne ovire. Ves čas se moramo zavedati, da se moramo mi prilagoditi osebam z demenco, ne smemo pričakovati, da se bodo oni prilagajali našemu načinu komuniciranja (Milošević Arnold, 2007b). Pomemben dejavnik dobre komunikacije je tudi čas. Zanimiva je ugotovitev, do katere so prišli v bolnišnicah in drugih institucijah, in sicer da največ dobrih pogovorov poteka pri kopanju s toplo vodo in dišečo kopeljo. Le-ta namreč spodbuja dobro komunikacijo (Marshall in Tibbs, 2006).

Naj omenimo še dejstvo, ki ga povzame Anzeljc Šušnjar (2010), ko zapiše, da ne smemo nikoli pozabiti, da kljub motnji in težavam pri razumevanju ljudje z demenco niso otroci. V svojem prispevku, ki se sicer večinoma dotika vloge patronažne medicinske sestre, pa tudi komunikacije, doda še, da je osebi z demenco potrebno dajati kratka in jasna navodila, se izogibati abstraktnim pojmom, osebo z demenco je potrebno klicati z osebnim imenom ter se izogibati odprtim vprašanjem. Osebo z demenco moramo pri pogovoru gledati v oči. Boljše je postavljati vprašanja, ki se nanašajo na dolgoročni spomin, kot pa spraševati o tem, kaj je človek z demenco imel za kosilo. Poleg osredotočanja na preteklost je pri komunikaciji ves čas smiselno ohranjati tudi smisel za humor, pri tem pa paziti, da slednjega ne uporabljamo na račun osebe z demenco (Family Caregiver Alliance, b.d.). Podobno zapišeta tudi Marshall in Tibbs (2006), ki dodata še, da posebno pri ljudeh v začetnih stadijih demence, ko komunikacijske spretnosti še niso tako prizadete, ne smemo spreminjati jezikovnega stila, saj si bo to oseba razlagala kot pokroviteljstvo. Sprva moramo spremeniti zgolj pogovorni stil, ki naj ne temelji na postavljanju vprašanj. S tem, ko pogovor začnemo z izjavo in ne z vprašanjem, se izognemo mnogim frustracijam.

Pri komunikaciji je zelo pomembna tudi samorefleksija oseb, ki skrbijo za ljudi z demenco. Komunikacija z ljudmi z demenco zahteva od tistih, ki skrbijo za ljudi z demenco, da ne

razmišljajo le o tem, kaj oseba z demenco besedno ali nebesedno izrazi, temveč tudi o tem, kaj sami izrazijo s svojimi besedami in telesnim jezikom. Na vzdrževanje osebnosti vsake osebe z demenco ter ohranjanje njegove ali njene identitete namreč močno vplivajo tudi odnosi, dinamika moči, izrečene besede ipd., zato je za negovalce potrebna refleksija ter zavedanje lastnega vpliva (Innes in Capstick, 2001).

1.6. Metode dela z osebami z demenco

Pri delu z osebami z demenco lahko uporabljamo različne metode dela. V diplomskem delu smo jih opisali sedem.

1.6.1. Urjenje spomina in vsakodnevnih aktivnosti

Namen vaj za urjenje spomina je ohraniti svežino možganov in miselnih procesov. Uspeh se doseže, če se vaje izvajajo sistematično in dosledno. Postaviti si je potrebno določen cilj oziroma več ciljev, uporabljati različne učne tehnike ter si vzeti dovolj časa, saj je poleg aktivnega dela potrebno načrtovati tudi počitek. Naučeno snov je treba sproti ponavljati ter delati pregledne povzetke. Primeri vaj, ki jih lahko izvajamo za urjenje spomina, so: risanje zrcalne slike lika, reševanje križank, naštevanje živali na določeno črko, opisovanje slike po spominu, obnavljanje prebranega članka ipd. Poleg omenjenih vaj pa moramo ljudi z demenco ves čas spodbujati tudi k delu, ki ga še lahko opravijo sami. Če se posameznik na primer še zmore obleči, vendar za to potrebuje več časa, ga ne smemo obleči mi, ampak ga spodbujati, da to naredi sam (Pentek, 1994). Osebo z demenco spodbujamo k aktivnemu vključevanju na tistih področjih, ki jih še zmore in jo hkrati veselijo. Opravila morajo biti prilagojena sposobnostim osebe ter potekati v določenem vrstnem redu ter v prostoru, ki ga oseba pozna (Lukič Zlobec idr., 2017). Spodbujanje k samostojnemu delu je pomembno zato, ker ko bo posameznik enkrat pozabil določeno opravilo, se ga ne bo mogel več naučiti (Lukič Zlobec in Krivec, 2016).

1.6.2. Validacija

Validacijo je kot tehniko sporazumevanja zasnovala Američanka Naomi Feil. Pomaga nam pri spoprijemanju z izgubami ljudi z demenco ter pri vzpostavljanju stika z njimi. Temelji na spoštovanju, razumevanju in sprejemanju oseb z demenco. S pomočjo validacije spoznavamo zmožnosti, sposobnosti in potrebe oseb z demenco (Mali, Mešl in Rihter, 2011). Vključuje visoko stopnjo empatije in poskuša razumeti posameznikov celoten okvir

njegovega vpogleda, celo takrat ko je kaotičen, paranoičen ali obdan s halucinacijami (Kitwood, 1997). Pri validaciji gre za empatično razumevanje, pri čemer tisto, kar govori človek z demenco, jemljemo kot pravilno, četudi ni v skladu z realnostjo (Van Hülsen, 2007). Feil (2002) pravi, da gre pri validaciji za terapijo, ki jo je razvijala skozi leta, ko je kot socialna delavka desetletja delala s stanovalci doma za stare ljudi. Predlaga način razvrščanja vedenja ljudi z demenco in ponuja preproste, praktične tehnike, ki pomagajo obnoviti dostojanstvo in se izogniti poslabšanju v vegetativno stanje. Prvotni cilj validacije je pomagati osebi, da bo čim bolj srečna. Čeprav validacija ne more obnoviti poškodovanega možganskega tkiva, lahko pomaga pri spodbujanju kakršnih koli sposobnosti, ki so še nepoškodovane (Feil, 1992).

Naomi Feil (2002) strnjeno povzame štirinajst tehnik validacije: centriranje, uporabljanje neogrožujočih besed za grajenje zaupanja, parafraziranje, uporabljanje polarnosti (najbolj ekstremnih primerov), predstavljanje nasprotja, obujanje spominov, ohranjanje resničnosti, uporabljanje večpomenskosti, uporabljanje jasnega, ljubečega tona glasu, zrcaljenje gibov in čustev ljudi z demenco, povezovanje obnašanja z neizpolnjenimi človeškimi potrebami, prepoznavanje in uporaba prednostnega čuta (vonj/dotik ...), uporabljanje telesnih dotikov ter uporabljanje glasbe. Naštete tehnike bodo uspešne samo, če bomo na človeka gledali kot na individualnega posameznika ter če ga bomo spoštovali in jemali resno. S tehnikami validacije bomo človeku z demenco pomagali, da ohrani dostojanstvo, delavci, ki delajo z njim, pa bodo lažje opravili težko delo (Van Hülsen, 2007).

Tudi v poročilu o raziskavi *Delo z dementnimi osebami – priprava modela obravnave oseb z demenco* je zapisano, da je validacija, poleg metode urjenja spomina, med najpogostejše uporabljenimi metodami dela z osebami z demenco (Flaker idr., 2004).

1.6.3. Delo z biografijo

Čeprav ima človek demenco, je njegovo življenje pomembno in kljub izgubi nekaterih sposobnosti, lahko ostalim še vedno veliko da. Človeku moramo pomagati pri ohranjanju njegovega dostojanstva, ga spodbujati k ohranjanju spretnosti, k pripovedovanju zgodb, petju skupnih pesmi, saj lahko človek le na takšen način občuti, da je del družine (Jolley, 2005). Skupaj z osebo z demenco lahko na primer pregledamo albume s fotografijami ter obnavljamo družinsko zgodovino. Pogovarjamo se z znanci osebe z demenco ter skupaj raziskujemo, kaj vse so skupaj počeli. Tako osebi z demenco pomagamo ohranjati

medsebojne odnose ter lastno identiteto (Lukič Zlobec idr., 2017). Smiselno je, da tudi strokovnjaki, ki delajo z osebo z demenco, poznajo njeno življenjsko zgodbo, njeno življenje pred razvojem demence, saj s tem lahko oblikujejo dejavnosti, ki ohranjajo dobro počutje ter krepijo občutek identitete. Zapis življenjske zgodbe gradi spoštovanje, spoznava edinstveno individualnost in pomaga pri pomanjkanju spomina. Gradi povezavo med preteklostjo in sedanjostjo. Pri zapisu življenjske zgodbe je oseba z demenco v središču pozornosti. Gre za delovno orodje, ki koristi osebi z demenco in njeni družini ter strokovnim delavcem (Gibson, 2005). Spominjanje preteklosti poleg krepitev identitete gradi še samospoštovanje, spodbuja komunikacijo ter humor. Pri obujanju spominov na preteklost pa je kljub temu treba paziti na boleče spomine (Marshall in Tibbs, 2006).

1.6.4. Normalizacija

Načelo normalizacije je eden izmed pokazateljev kakovosti strokovnega dela v instituciji. Ob upoštevanju tega načela ljudem z demenco omogočimo, da počnejo iste stvari kot ostali. V ospredje postavimo osebo z demenco ter njene želje in potrebe (Rihter, 2007). Načelo strokovnjakom pomaga, da se odločijo, katero posameznikovo izbiro bodo podprli in katere ne (Milošević Arnold, 2006). Brandon (1993) govori o petih principih normalizacije. Gre za nekakšna merila vrednotenja oziroma ocenjevanja. Znotraj posameznega načela si poskušamo odgovoriti na vprašanja, ki jih navajamo v nadaljevanju.

- Poglobljanje odnosov: Ali lahko ljudje razvijejo tople, prijateljske in ljubeče odnose z drugimi?
- Večanje izbire: Ali imajo ljudje pomemben nadzor nad svojimi življenji?
- Razvijanje udeležbe: Ali lahko ljudje vplivajo, skupaj z ostalimi, na naravo služb, ki jih uporabljajo?
- Individualizacija razvoja: Ali se ljudi dojemajo kot spoštovane posameznice/ke z zmožnostjo osebne rasti?
- Stopnjevanje druženja: Ali se ljudje družijo z ljudmi, ki so cenjeni v okolju, in ki niso plačani, da bi bili z njimi?

Usmeritve za delo z osebami z demenco na področju institucionalnega varstva starejših (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, 2011) k principom normalizacije prištevajo: zgledovanje po običajnem vsakdanjiku pri oblikovanju ponudbe storitev;

razvijanje participacije, vključevanja in udeležbe stanovalcev v celotno dogajanje v domu in izven institucije; življenjsko okolje v ustanovi brez fizičnih omejitev (le s preventivnimi ukrepi); decentralizacijo; usmerjenost v razvoj in potrebe stanovalcev, spodbujanje in ohranjanje obstoječih virov, izogibanje preprečevanju ali utesnjevanju samoodločanja ter omogočanje druženje oseb z demenco z različnimi ljudmi. Usmeritve poudarjajo, da mora biti k načelu zavezana celotna institucija.

1.6.5. Timsko delo

Vsak član, ki vstopi v tim, ima znanja s svojega področja, vendar se mora hkrati zavedati, kje so meje njegove stroke, in biti pripravljen na povezovanje z drugimi strokovnjaki (Milošević Arnold, 2006). Ko na primer zdravnik poroča o stranskih učinkih določenega zdravila, ki bi ga predpisal osebi z demenco, se hkrati posvetuje z delovnim terapevtom ter preveri, če bi bilo možno za omilitev stranskih učinkov ponuditi dodatno obliko pomoči, hkrati pa pri socialnem delavcu preveri, kako bi svojci sprejeli omenjeno obliko zdravljenja (Flaker idr., 2004).

Pri delu z osebami z demenco je timsko povezovanje predvsem zdravstvenega in socialnega profila zelo pomembno. Tim ugotovi, katere zmožnosti človek z demenco še ima, ter se posvetuje o tem, na kakšen način bi lahko pomagali človeku, da bi omilili potek demence. Čeprav je na področju institucionalnega varstva starih ljudi tim določen s pravilnikom o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev, se v vseh domovih ne oblikuje (Milošević Arnold, 2006).

Za posameznika z demenco, ki je nastanjen v domu za stare ljudi, naj bi se oblikoval tako splošni kot tudi osebni tim. V splošnem timu sodelujejo vsi strokovni delavci, ki delajo z ljudmi z demenco neposredno. Splošni tim vodi vse postopke v povezavi z vsemi ljudmi z demenco ter razvija dejavnosti za vse stanovalce z demenco. Osebni tim pa koordinira ključni delavec določenega stanovalca z demenco ter je namenjen sistematičnemu spremljanju tega stanovalca. Skrbi za to, da določeni stanovalec dobi kar najbolj individualizirane storitve. Ker stanovalec nima dovolj moči, se tim trudi, da se upošteva čim več stanovalčevih izbir. V osebni tim se vključijo tisti zaposleni, ki neposredno sodelujejo prav s tem stanovalcem (Milošević Arnold, 2006).

Delo v timu vodi do večje strokovnosti ter višje kakovosti dela, hkrati pa omogoča delitev odgovornosti in medsebojno podporo med zaposlenimi. Bistvo timskega povezovanja je,

da se doseže premik od načela seštevanja možnih prispevkov k doseganju sinergetičnih učinkov (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, 2011). Naloga, za katere mora poskrbeti vodja tima, so: oblikovanje skupine, definiranje nalog tima, vodenje, skrb za odnose med člani tima ter preprečevanje prevlade potreb osebja. Po vsakem sestanku se običajno zapiše tudi zapisnik, v katerem so navedeni prisotni člani, vsebina srečanja ter sklenjeni dogovori (Brandon in Brandon, 1992).

1.6.6. Individualizacija

Čeprav je eden izmed ciljev, da se stanovalec počuti kot del domske skupnosti, se mora v instituciji ohraniti tudi njegova individualnost. Individualizirano načrtovanje omogoča, da se upoštevajo potrebe vsakega stanovalca ter da se prisluhne njegovim željam. Na takšen način lahko stanovalec dobi ustrezno podporo. Pomembno vlogo pri individualizaciji ima ključni delavec, ki stanovalca bolje spozna in mu je osebno bolj blizu (Milošević Arnold, 2006). Način individualnega načrtovanja temelji zgolj in le na željah posameznika in ne na potrebah strukture ter strokovnjakov (Brandon in Brandon, 1992). Posameznik, torej oseba z demenco, mora imeti vpliv v celotnem procesu zagotavljanja pomoči, od začetnega pogovora dalje (Mali, 2017).

Metoda, s katero udeležujemo individualizirano oskrbo, je osebno načrtovanje z izvajanjem storitev, ki je sestavljena iz načrtovanja ter izvajanja. Skupaj z uporabnikom naredimo načrt, ki ga nato izvajamo. Načrt je sestavljen iz pripovednega dela in izvedbenega dela, ki sta povezana s cilji (Flaker, Mali, Rafaelič in Ratajc, 2013). Posebnost metode je v tem, da ni usmerjena zgolj na posamezna področja človekovega življenja, ampak zajame njegovo celotno življenje. Posameznik lahko tako prevzame odgovornost in vpliv. Postavljeni cilji niso zgolj popravljanje obstoječega stanja, ampak tudi ustvarjanje novega. Načrtovalec in koordinator mora biti pri načrtovanju in izvajanju storitev uporabniku ves čas na voljo. Lahko bi rekli, da so tri glavne značilnosti te metode: transverzalnost, reflektivnost/refleksivnost ter proaktivnost (Flaker, Nagode, Rafaelič in Udovič, 2011).

Pri ljudeh z demenco je zaradi težav z besedno komunikacijo metoda osebnega načrtovanja z izvajanjem storitev težje izvedljiva, je pa kljub temu smiselna in uporabna. Osebi z demenco daje občutek vrednosti, enakovrednosti ter participacije. Pri osebah z lažjo obliko demence pa metoda poleg omenjenega še krepi in vzdržuje zmožnosti ter sposobnosti, ki jih oseba še ima (Ambrožič in Mohar, 2015).

1.6.7. Analiza tveganja

Svoje tveganje neprestano ocenjujemo, vendar se tega ne zavedamo. Ko smo postavljeni pred določeno dejanje (npr. pred odločitev, ali bomo odšli v dom za stare ali ne), si poskušamo razložiti ali je ravnanje smiselno, ali bomo imeli kakšne koristi, ali pa morda lahko pričakujemo neprijetne posledice. Tveganje ni vedno negativno in ko se odločimo zanj, večinoma pričakujemo pozitivne rezultate (Grebenc in Flaker, 2007). Vprašanje, ki si ga mnogi zastavijo, je, koliko tveganja smemo dovoliti osebi z demenco. Črta med omogočanjem neodvisnosti posameznika in opravljanjem stvari namesto njih, ni jasna (Marshall in Tibbs, 2006).

Analiza tveganja je ena izmed metod v socialnem delu, s katero želimo krepiti svobodo ljudi. Njeno vodilo je v tem, da tudi uporabnike socialnega dela spodbudimo k tveganju, s katerim se srečujemo vsi ljudje (Grebenc in Flaker, 2007). Tako se krepi uporabnikova svoboda ter enakopravnost. Znotraj analize tveganja razlikujemo med grožnjo in nevarnostjo (Milošević Arnold, 2006). Tveganje je produkt grožnje in nevarnosti (verjetnosti). Ko naredimo oceno tveganja, ugotovimo, kolikšna je verjetnost, da se neka nevarnost uresniči, če se ji izpostavimo s tveganim vedenjem (Mali, 2017). Analiza tveganja se uporablja v primeru omejevanja ljudi ali pri širjenju možnosti (Flaker idr., 2004). Lahko jo naredimo ustno (ko je nevarnost majhna) ali pisno (ko je grožnja resna, nevarnost velika), za posameznika, skupino ljudi ali pa za možne dogodke (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, 2011). Ocena tveganja je popolna šele takrat, ko naredimo tudi načrt delovanja (Mali, 2017).

Pri skrbi za ljudi z demenco je analiza tveganja že takoj ob začetku bolezni nujna. Iskati je potrebno takšne oblike pomoči, kjer ne bo nepotrebnih tveganj, hkrati pa ne preveč omejevanja samostojnosti in svobode (Milošević Arnold, 2006). Življenje v instituciji običajno omejuje možnost tveganja, saj je skrb za stanovalce strogo načrtovana in organizirana, pomoč zaposlenih pa zaščitniška. Če tudi socialni delavci delujejo predvsem zaščitniško, lahko ljudem škodujejo, saj jih naredijo odvisne. Dejstvo je, da brez določenega tveganja posameznik v življenju ne bo dosegel sprememb. Skupaj z uporabniki moramo definirati pozitivne in negativne izide, ki se lahko pojavijo z vključevanjem tveganj (Mali in Milošević Arnold, 2007). Uporabnike seznanimo z možnimi posledicami ter preverimo, ali so jih razumeli, ne smemo pa jih omejevati bolj, kot to zahteva določena tvegana situacija. Situacija, ko analizo tveganja opravimo v domu za stare ljudi, je na

primer odločanje, ali naj stanovalca z demenco namestimo na varovani oddelek ali ne (Milošević Arnold, 2006).

1.7. Socialno delo in demenca

Demenca je bila veliko časa tabu tema in posledično nekaj časa tudi prezrt predmet obravnave v socialnem delu. Intenzivneje se s področjem demence ukvarjamo šele zadnja desetletja. Kljub temu pa se je v tem času nabralo že zelo veliko pomembnih izkušenj (Mali in Rihter, 2006). Ker demenca močno vpliva tudi na socialno funkcioniranje posameznika, je vloga socialnih delavcev na tem področju zelo pomembna. Socialni delavci za delo na področju demence potrebujejo specializirano znanje. Na sploh se socialno delo s starimi ljudmi obravnava kot posebno področje socialnega dela, hkrati pa so stari ljudje posebna populacija, s katero delajo socialni delavci (Mali, 2009).

1.7.1. Socialnodelovni model razumevanja demence v primerjavi z drugimi modeli

Kako strokovnjaki in širša javnost vidijo demenco, pomembno vpliva na izkušnjo življenja z demenco. Na precej stigmatizirajoč pogled na demenco zagotovo vpliva zgodovina duševnih bolezni (Moore in Jones, 2012). Različne vrste demence so posledica nevroloških, anatomskih in fizioloških sprememb ter poškodb možganov, zato lahko govorimo o zdravstvenem stanju. Poleg tega se simptomi pojavljajo tudi na psihološki ravni, obravnava pa je v večji meri socialna (Flaker, 2007).

Čeprav se je kot vodilna veda pri razumevanju demence uveljavila medicina, demenca vsekakor ni le medicinski fenomen. Vse pogosteje se pojavljajo celo kritike biomedicinskega modela, ki demenco opredeljuje kot bolezen, kot posledico organske poškodbe možganov (Mali, Mešl in Rihter, 2011). Če na demenco pogledamo zgolj skozi medicinski model, vidimo, da ne moremo storiti veliko, kar posledično vodi do tega, da so ljudje z demenco odrinjeni na družbeni rob (Milošević Arnold, 2007a). Vsekakor pa lahko znotraj medicinskega modela najdemo tudi pozitivne vidike. Pomaga nam razvijati razumevanje in spoštovanje simptomov bolezni ter nam zagotavlja, da še vedno obstajajo raziskave, s katerimi znanstveniki poskušajo najti zdravilo za demenco (Moore in Jones, 2012).

Ena izmed razlik med zdravstveno stroko in socialnim delom je, da so v zdravstvu usmerjeni zgolj na posameznika, socialno delo pa upošteva tudi širše medsebojne odnose (Šiplič Horvat, 2016). Socialno delo upošteva, da je vedenje osebe z demenco odvisno od različnih dejavnikov v njenem življenju (npr. preteklosti, zdravstvenega stanja), pri čemer zelo pomembno vlogo igrajo tudi odnosi. Zaradi tega poskuša socialni model aktivirati vse vire v življenju posameznika z demenco (Milošević Arnold, 2007a).

Poleg socialnodelovnega in biomedicinskega modela ločimo še psihološki model, kjer je ključni poudarek v sprejemanju osebe z demenco kot enkratne osebnosti, z enakimi potrebami, kot jih imamo vsi, ter sociološki model, ki opozarja na interakcije med ljudmi z demenco ter drugimi predstavniki socialnega omrežja. Osredotoča se na družbeni, socialni ter materialni kontekst (Mali, Mešl in Rihter, 2011).

1.7.2. Vloga socialnega dela pri delu z osebami z demenco

Dobro počutje osebe z demenco ter njihovih sorodnikov je odgovornost vseh poklicev, ki se ukvarjajo s to populacijo ljudi. Skrb za ljudi z demenco zahteva kombinacijo različnih virov pomoči (formalne, neformalne, medicinske, socialne, tehnične posege, državne pravice ...). Učinkovita skrb za demenco vključuje vzpostavljanje številnih povezav in zagotavljanje odgovorov ne le uporabnikom, temveč tudi širšemu okolju. Z intenzivnejšim vključevanjem socialnih delavcev v programe zdravljenja oseb z demenco in pri zagotavljanju podpore njihovim družinskim negovalcem, se pričakuje, da bo socialno delo v prihodnje razvilo nove strokovne vloge (Mali, 2009).

Pri delu s starimi ljudmi z demenco se socialni delavci osredotočajo na mobilizacijo virov, ki lahko podpirajo ponovno vzpostavitev dobrega počutja in neodvisnega življenja na optimalni ravni, zlasti pri izpolnjevanju posebnih potreb v zvezi z nastanitvijo, mobilnostjo, dohodkom, vsakodnevnim življenjem in poklicem. Glavni namen je posameznikom z demenco pomagati vzdrževati kakovost življenja skozi potek sprememb in izgub, povezanih z boleznijo (Parsons, 2005). Socialno delo demenco razume kot priložnost, da se odkrijejo novi življenjski izidi vseh udeležencev. V središču je človek in ne demenca sama. Socialni delavec pomaga svojcem razumeti, da ima skrb za osebe z demenco tudi pozitivne učinke ter da ne pomeni le stresne izkušnje (Mali, Mešl in Rihter, 2011). Pogovor s sorodniki torej usmerja v tiste izkušnje in občutja, ki so bila pozitivna (Mali, 2016). Jackson (2010: 57) (moj prevod), ki je imela moža z vaskularno demenco, je

pozitive učinke očitno prepoznala, saj je zapisala: »Življenje nekoga, ki skrbi za osebo z demenco, je večstransko. Prinaša stres in žalost, vendar lahko vključuje tudi veliko trenutkov globoke sreče in dajanja ljubezni.« Socialni delavec mora razumeti izgube, ki jih prinaša bolezen, jih upoštevati pri načrtovanju zakonodaje ter se zavedati, kako vplivno vlogo ima kot strokovnjak v življenju starih ljudi (Lynch, 2014).

Človek z demenco je lahko in mora biti partner, sodelavec strokovnemu delavcu v procesu pomoči. Narava boleznih pri tem ne sme biti ovira, saj je še vedno on edini, ki ve, kako se počuti ter kaj potrebuje. Če želimo, da nam človek z demenco zaupa, moramo vzpostaviti varno okolje, kjer se bo krepila moč sogovornika (Milošević Arnold, 2007a). Samo s partnerskim odnosom bomo namreč dosegli, da bo pomoč ustrezna. Človeka povabimo, da nam sam pove, kako doživlja situacijo in kakšne cilje bi si sam želel postaviti, torej kaj bi njemu najbolj pomagalo (Murdoch, 2005).

Pri svojem delu socialni delavec upošteva načela socialnega dela: partnerstvo, zagovorništvo, perspektivo moči, antidiskriminatorno usmeritev, skupine za samopomoč, socialne mreže, skupnostno skrb ipd. (Mali, Mešl in Rihter, 2011). Poleg omenjenih načel pa je pri delu z osebami z demenco smiselno upoštevati tudi načela za delo s starimi ljudmi: usmerjenost na mobilizacijo moči in potencialov starih ljudi, maksimalno funkcioniranje, zagotavljanje okolja, ki človeka ne bo omejevalo, etičnost pri delu, upoštevanje kulturnih razlik, sistemsko perspektivo, postavljanje ustreznih ciljev (Flaker idr., 2004).

Ena izmed nalog socialnega delavca, ki se sicer ne tiče neposrednega dela z osebami z demenco, je širjenje znanja o demenci, saj je eden izmed razlogov za stigmatizacijo oseb z demenco zagotovo nepoznavanje bolezni. Družbeno nesprejemljivo vedenje osebe z demenco bo okolica sprejela le, če bo poznala pomembna dejstva ter njene negativne učinke. Potrebno je tudi znanje o potrebah ljudi z demenco in zavedanje, da potrebujejo veliko spodbude, prijaznosti, topline in naklonjenosti (Šiplič Horvat, 2016). Da je stigmatizacija zelo pogosta, iz lastnih izkušenj potrdi tudi Bryden (2005). Zapiše, da obstaja tako utrjena stigma te bolezni, da nihče ne želi govoriti o tem ali pa priznati diagnoze. Pravi, da se ljudje z demenco na začetku borijo, da bi ostali normalni in se pretvarjajo, da se počutijo dobro, čeprav niso. Občutijo spremembe in vidijo razlike med tem, kako je bilo nekoč in kako je danes.

Potrebno je spodbujati čim več javne debate o demenci. Razlogi, zakaj je javni govor pomemben, so trije. Prvič, preseči je potrebno mnenje, da so ljudje z demenco pasivni, popolnoma nesposobni. V dejavnosti jih je potrebno aktivno vključiti. Drugič, potreben je bolj celovit pogled na demenco, ki presega zgolj diskurze o bolezni in prilagajanju. Razviti je potrebno večdimenzionalni pristop k spremembam. Tretjič, potreben je dvig ozaveščenosti o heterogenosti ljudi z demenco. Potrebno je zavedanje, kako položaj socialnih ugodnosti ter na drugi strani prikrajšanosti, stigme in diskriminacije, vpliva na vsakodnevne izkušnje (Bartlett in O'Connor, 2010).

Poleg svojega področja dela mora socialni delavec poznati tudi druga področja, saj lahko le tako zagotovi raznovrstne oblike pomoči. Pozoren mora biti tudi na neformalne podporne mreže ter jih vključiti v načrt pomoči (Milošević Arnold, 2000).

Socialni delavec na centru za socialno delo, ki je krajevno pristojen za določenega posameznika, skupaj s človekom z demenco ter njegovimi svojci oceni potrebe posameznika. Skupaj sestavijo načrt oskrbe. Ponudi lahko pomoč na domu, dnevno varstvo ali preselitev v dom za stare ljudi. Osebe z demenco ter njegovi sorodniki in drugi oskrbovanci lahko pri socialnem delavcu dobijo tudi osebno pomoč (Graham in Warner, 2009). Na centru za socialno delo se večkrat sproži tudi postopek za odvzem poslovne sposobnosti, s katerim želimo zaščititi človeka z demenco pred morebitnimi zlorabami (Paternoster, 1994). Odvzem poslovne sposobnosti je lahko delen ali popoln. Možno je določiti tudi zgolj skrbnika za poseben primer (Lukič Zlobec idr., 2017).

Socialni delavci pri delu z ljudmi z demenco prevzamejo različne vloge. Kot nosilec oziroma koordinator primera socialni delavec posreduje med uporabnikom in njegovim okoljem. Socialni delavec prepoznava potrebe uporabnika ter mu pomaga pri uveljavljanju pravic, spremlja uresničevanje ter koordinira delo vseh udeleženih v procesu. Med seboj povezuje različne oblike pomoči ter poskuša vključiti čim več ustreznih virov pomoči (Milošević Arnold, 2007a).

V vlogi načrtovalca skrbi socialni delavec skrbi za organizirano pomoč, saj usklajuje delo različnih izvajalcev pomoči ter zagotavlja potrebne storitve. Za razliko od prejšnje vloge je pri vlogi načrtovalca skrbi več osebnega stika z uporabniki, drugih bistvenih razlik med omenjenima vlogama pa ni (Milošević Arnold, 2007a).

Kot učitelj socialni delavec informira uporabnike ter jim posreduje potrebna znanja in spoznanja. Poleg splošnih informacij o značilnostih demence socialni delavec širi tudi znanja o že obstoječih možnostih, ki jih daje medicina, ter informacije o kakovostni skrbi za osebo z demenco (Milošević Arnold, 2007a).

Socialni delavec v vlogi posrednika povezuje ljudi, ki potrebujejo pomoč z obstoječimi službami. V procesu pridobivanja pomoči jih tudi zastopa (Milošević Arnold, 2007a).

Kot zagovornik deluje v korist uporabnika z namenom, da bi mu zagotovil storitve ali vire. Skozi pogovor poskuša dobiti informacije o potrebah ljudi, pogaja se s službami ter poskuša vplivati na odločitve institucij. Predvsem je vloga zagovornika pomembna takrat, ko institucija ne upošteva potreb ljudi. Zavzema se za organizacijo primernih storitev, pomaga pri odkrivanju diskriminacije in se v skladu s svojimi zmožnostmi bojuje proti takšnim pojavom (Milošević Arnold, 2007a).

Socialni delavec v vlogi aktivista poskuša spremeniti celotno politiko institucije v primeru pomembnih družbenih vprašanj. Njegov cilj je doseči spremembe na globalni ravni (Milošević Arnold, 2007a).

Pogajalec/mediator posreduje v primeru konflikta ali pa pomaga pri razlagi uporabnikovih potreb. Narediti poskuša nevtralni prostor, kjer bi se uskladila nasprotujoča si stališča (Milošević Arnold, 2007a).

V vlogi svetovalca socialni delavec podaja nasvete, informira o obstoječih možnostih, podpre uporabnike pri zastavljanju ciljev, posreduje potrebne informacije. Njegova vloga vključuje svetovanje ter podporo (Milošević Arnold, 2007a).

1.7.3. Socialno delo v domovih za stare ljudi

Skozi razvoj slovenskih domov za stare ljudi smo bili priča premiku od medicinske k socialni usmerjenosti. Socialno usmerjena institucija se za razliko od medicinsko usmerjenih trudi obdržati ravnovesje med pravili delovanja institucije ter potrebami stanovalcev. Prepoznamo jo tam, kjer se dom za stare ljudi približuje življenju v skupnosti, v družini. Kljub temu pa moramo biti pri tej posplošitvi previdni, saj je v nekaterih družinah življenje bolj podobno tistemu v medicinsko usmerjenih institucijah. Razlika med medicinsko in socialno usmerjenim domom je tudi v modelu socialnega dela. V domovih, ki so medicinsko usmerjeni, namreč osebni odnos socialnega delavca s stanovalci, svojci in

zaposlenimi nadomesti administrativno delo, ki je neosebno in pri katerem socialni delavec ni vpleten v odnose. Za razliko od medicinske usmerjenosti socialni delavec v domu, ki je socialno usmerjen, uporablja koncepte socialnega dela ter ne ohranja moči in ne odloča namesto stanovalca. Prizadeva si za uskladitev interesov posameznika in institucije (Mali, 2008).

Ker je razvoj domov temeljil na socialnogerontoloških načelih, je pri nas socialno delo v domovih za stare ljudi povezano z gerontologijo. Socialni delavci so v domovih prisotni že od nastanka stroke socialnega dela kot poklica, kar pomeni, da so imeli in še vedno imajo pomemben vpliv pri razvoju domskega varstva. Socialni delavec, zaposlen v domu, ima pomembno vlogo v različnih fazah bivanja posameznika. Prisoten je od prvega stika z institucijo, skozi celotno bivanje stanovalca ter vse do odhoda iz doma. Čeprav so pred prihodom njegove naloge vezane predvsem na urejanje formalnosti, lahko socialni delavec že nastopa v vlogi pomočnika. Pri vzpostavljanju odnosa s starim človekom nastopa v dvojni vlogi – nadzoruje in pomaga. Odločanje o sprejemu v dom pomembno vpliva na kasnejše sodelovanje med uporabnikom in socialnim delavcem. Najpogostejše funkcije socialnega delavca pred sprejemom v dom so: sodelovanje z bodočim stanovalcem, sodelovanje z drugimi strokovnjaki, sodelovanje s svojci ter informiranje. V času bivanja stanovalca v domu mora socialni delavec zagotavljati ustrezne pogoje za njegovo življenje. Pomaga mu pri prilagajanju na novo življenje ter pri ohranjanju stikov. Poleg nalog, omenjenih v fazi pred sprejemom v dom, mora socialni delavec podpreti stanovalca pri prilagajanju, podpreti svojce in jih spodbuditi k sodelovanju, posredovati v konfliktnih situacijah, razvijati prostovoljno delo ter sodelovati pri organiziranju interesnih dejavnosti. Ob odhodu stanovalca pa socialni delavec pripravi formalnosti za odpust, obravnava predlog premestitve v drugo institucijo, lahko prevzame vlogo stanovalčevega zagovornika ali svetovalca, v primeru smrti pa uredi prenehanje bivanja. Poleg omenjenega je socialni delavec zadolžen tudi za zagotavljanje dobre klime v domu ter za spremljanje institucionalnega življenja stanovalca. Naloge socialnega delavca so v posameznih fazah specifične, hkrati pa tudi medsebojno prepletene in povezane (Mali, 2008).

1.7.4. Vloga socialnih delavcev pri delu s stanovalci z demenco v domu za stare ljudi

Čeprav naj bi dve tretjini oseb z demenco živelo doma, nekateri odidejo v dom za stare ljudi (Graham in Warner, 2009). Domovi za stare ljudi so bili zaradi tega med prvimi, ki so

se srečali s povečanim številom oseb z demenco. Na začetku na specifično oskrbo ljudi z demenco niso bili pripravljene, danes pa so vse bolj prilagojeni, saj je populacija ljudi z demenco prevladujoča (Mali, 2007a). Natančnega podatka o številu ljudi z demenco, ki so nastanjeni v slovenskih domovih za stare ljudi, ni. Po ocenah naj bi jih v domovih živelo več kot tri tisoč (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, 2011).

Odhod sorodnika v dom za stare ljudi za svojce, ki so skrbeli za osebo z demenco, na začetku pogosto predstavlja začasno in delno razbremenitev, vendar se moramo zavedati, da človek tudi po sprejemu v institucijo potrebuje družino. Pomoč sorodnikov je še vedno ključnega pomena, saj so ravno oni tisti, ki najbolj poznajo človeka z demenco. Ostati morajo ključni partnerji v oblikovanju načrta pomoči (Mali, 2016). Priskrbijo lahko ključne osnovne informacije, ki pomagajo osebi tako pri postavitvi diagnoze (če ta ni bila postavljena že prej) kot tudi pri načrtovanju pomoči. Uspešno sodelovanje zahteva dobro komunikacijo (Murdoch, 2005). Socialni delavci morajo spodbujati sodelovanje, četudi gre za hudo obliko demence. Ko ljudje z demenco ne prepoznajo več svojih sorodnikov, ki prihajajo na obisk v dom, bližnji ne vidijo več smisla, da bi še naprej vzdrževali stike. Naloga socialnega delavca je, da skupaj z njimi odkriva možnosti za ohranjanje stikov ter jih spodbuja k vzpostavljanju odnosov, ki ne temeljijo zgolj na besedni komunikaciji (Mali, 2008).

Ker je odhod v dom težka odločitev, morajo socialni delavci pomagati družini, da bo preselitev lažja. Dobro je, da je preselitev načrtovana vnaprej. Socialni delavci morajo težiti k temu, da ljudje z demenco v dom vzamejo čim več svojih stvari, torej da so obkroženi z znanim pohištvo in znanimi predmeti. Ker večina domov dovoljuje zgolj slike, okraske in druge manjše predmete, je potrebno veliko samozavesti, tako socialnih delavcev kot tudi sorodnikov, da ob preselitvi oseba zares vzame čim več svojih stvari. Morda bo odhod v dom za osebo z demenco lažji, če se bo imela priložnost pozdraviti od sosedov, prijateljev. Zelo uporabne so tudi fotografije (Marshall in Tibbs, 2006).

V nekaterih domovih, predvsem tistih ki so organizirani po segregiranem modelu, socialni delavci veliko časa preživijo na varovanem oddelku, ki je namenjen osebam z demenco. Tam vodijo postopek sprejema, opravljajo tako individualno kot skupinsko delo s stanovalci in svojci, sodelujejo pri pripravi individualnega programa stanovalca, stanovalcu pomagajo pri izbiri ključne osebe, koordinirajo ter vodijo intervizije strokovnih

delavk, skrbijo za evalvacijo uspešnosti programa dela z osebami z demenco, lahko organizirajo tudi prostovoljno delo (Mali, 2007a).

1.8. Institucionalno varstvo

Med prejemniki dolgotrajne oskrbe so v večji meri stari ljudje. Značilnost trenutne ureditve dolgotrajne oskrbe v Sloveniji je izrazita institucionaliziranost. Domovi za stare ljudi, ki imajo najdaljšo tradicijo, zagotavljajo večino oskrbe. Poznamo javne in zasebne domove (Flaker, Nagode, Rafaelič in Udovič, 2011).

Institucionalno varstvo pomeni namestitve posameznika v zavod ali drugo družino. Izvajalci institucionalnega varstva so poleg domov za stare ljudi tudi oskrbovana stanovanja, posebni socialnovarstveni zavodi ter socialnovarstveni zavodi za usposabljanje. V instituciji je poskrbljeno za prehrano, zdravstvo, socialno oskrbo, fizioterapijo ter delovno terapijo (Antić in Krnel, 2016).

Čeprav gre lahko pri institucionalnem varstvu zgolj za začasno obliko, večina ljudi, ki se odloči za preselitev v dom za stare ljudi, ostane tam do konca življenja. V domu za stare ljudi morajo biti zagotovljene osnovne življenjske potrebe in zdravstveno varstvo. Glavni namen institucije je zadovoljitev tistih potreb, ki jih človek ne more več zadovoljiti sam. Ker institucija deluje kot nadomestilo človekovih potreb, je posamezniku odvzeta skrb za samega sebe, kar vodi do razkroja lastne identitete (Hojnik Zupanc, 1994). S tem se strinja tudi Milošević Arnold (2000), ki pravi, da zagotavljanje vseh potreb ljudi spravi v pasivni položaj ter jim jemlje samostojnost ter možnost, da bi se odločali o vsakodnevnih stvareh, ki so hkrati tudi življenjsko pomembne. Vsak si namreč želi vstati, ko se mu zahoče, jesti kosilo, ko je lačen ipd. Tudi Macuh (2017), ki sicer vidi spremembe v strukturi današnjih domov, meni, da se zaradi administrativnih postopkov še vedno ohranjajo elementi institucionalizacije.

Eden izmed vzrokov za pogosto odločitev odhoda v institucionalno varstvo je pomanjkanje skupnostnih oblik oskrbe. Proces, ki želi spremeniti obstoječo prakso, je dezinstitutionalizacija, katere cilj je izseljevanje iz institucij in razvijanje skupnostne oblike oskrbe, kjer so potrebe uporabnika na prvem mestu. Čeprav je proces dezinstitutionalizacije danes zelo aktualen, je podpora države in družbe še vedno šibka. Če želimo v prihodnosti izvajati skupnostne oblike oskrbe v celoti, potrebujemo več govora o alternativnih oblikah oskrbe (Ambrožič in Mohar, 2015). Omenjene alternativne oblike naj

bi zadostile naslednjim kriterijem: osredotočene morajo biti na izogibanje dolgotrajni negi, poskrbeti morajo za celovito oceno, ki bo vodila k aktivnemu zdravljenju in rehabilitaciji, maksimalizirati morajo neodvisnost, intervencije ne smejo trajati predolgo, biti morajo multidisciplinarne (Read, 2005). Mehanizem, ki lahko spodbudi dezinstucionalizacijo, je na primer spodbujanje zavodov, da se preoblikujejo v skupnostne službe. Poleg tega je potrebno spodbujati nastajanje novih služb. Stanovalce iz zavodov je potrebno načrtno preseliti v skupnost (Flaker, Nagode, Rafaelič in Udovič, 2011). Z gradnjo novih domov za stare ljudi nadaljujemo segregacijsko prakso na področju pomoči starim ljudem. Dezinstucionalizacija lahko pomeni tudi preusmeritev financ, ki jih namenjamo gradnji novih domov, k razvijanju oblik pomoči, ki bodo človeku omogočile življenje v domačem okolju. Zavzemati se moramo za takšno pomoč, s katero bo človek dobil tisto, kar potrebuje (Zaviršek in Škerjanc, 2000). Že obstoječe oblike skupnostne oskrbe so dokazale, da ljudje z demenco dobro sodelujejo pri takšni rehabilitaciji, kar pomeni, da ni najboljše kot prvo obliko pomoči izbrati institucijo, ampak preizkusiti druge oblike pomoči. V dom gre namreč človek še vedno lahko v primeru, da mu skupnostne oblike pomoči ne ustrezajo. Rehabilitacija v domačem okolju naj bi bila v večini primerov učinkovitejša od tiste v instituciji (Murdoch, 2005). Ključno vlogo pri preprečevanju neprimerne sprejema v institucionalno oskrbo imajo socialni delavci, ki morajo hkrati spodbujati varno in pravočasno odpuščanje s pomočjo omogočanja storitev in virov v skupnosti (Parsons, 2005). Preživljanje starosti v domačem okolju namreč temelji na predpostavki, da je dom optimalen prostor, ki ljudem omogoča, da ostanejo čim bolj neodvisni. Za človeka ima dom poseben pomen. Obstajajo tri ključni vidiki, ki prispevajo k temu: dom kot zaščitni kraj predstavlja mesto varnosti, narave in družine; dom daje občutek nastanitve (v domu razvijamo tudi svoje rutine), dom kot mesto utelešenja in identitete (Milligan, 2009).

Odhod osebe v dom za stare ljudi je običajno težka odločitev. Za namestitev se svojci odločijo predvsem takrat, ko sami ne zmorejo več in ko situacija postane neznosna. Še vedno pa domsko varstvo pogosto svetujejo tudi strokovni delavci (Flaker idr., 2008). Odločitev za odhod v dom je zagotovo bistveno lažja, če stari ljudje in njihovi svojci vedo, kaj lahko pričakujejo v instituciji. Dobiti morajo vse potrebne informacije o institucionalnem varstvu (Macuh, 2017).

Če podrobneje pogledamo oblike varstva, ki so za osebe z demenco razvite v slovenskih domovih za stare ljudi, ugotovimo, da obstajajo tri. Prva oblika je integrirana, druga

segregirana, tretja pa kombinirana (delno segregirana ali delno integrirana). Pri prvi ljudje z demenco bivajo skupaj z ostalimi stanovalci. Prednosti take oblike so, da spodbuja medsebojno razumevanje in sprejemanje, zmanjšuje agresijo, pozitivno vpliva na ravnanje oseb z demenco, stanovalci, ki nimajo demence, pa zaradi svojega prispevka k boljšemu življenju oseb z demenco pridobivajo na samozavesti. Ima pa integrirana oblika tudi svoje pomanjkljivosti, ki pogosto vodijo do konfliktov. Zato se nekateri domovi raje odločijo za segregirano obliko, kjer stanovalci z demenco bivajo ločeno od drugih stanovalcev (Mali, 2000). Integrirani model ima omejitve, ko so stanovalci z demenco izjemno nemirni, zmedeni, razdražljivi, begajoči, neorientirani ter ko v akutni fazi postanejo ogrožajoči do drugih stanovalcev. Najbolj segregirana oblika obravnave oseb z demenco so varovani oddelki. Dejstvo je, da nobena rešitev oziroma nobena oblika obravnave ni absolutno dobra ali absolutno slaba, ampak je potrebno v vsaki situaciji presoditi, kaj predstavlja bolj sprejemljivo rešitev in manjše tveganje za stanovalce (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, 2011).

2. PROBLEM

V Domu starejših občanov Ilirska Bistrica smo v drugem in četrtem letniku opravljali obvezno študijsko prakso, hkrati pa smo se s stanovalci srečevali tudi v poletnem času. Dom v svojo stalno, začasno ali dnevno oskrbo sprejme starostnike, stare nad 65 let, za katere je predvideno 178 mest, in odrasle osebe z motnjami v duševnem razvoju, s težavami v duševnem zdravju, s senzornimi motnjami ali motnjami v gibanju, za katere je predvidenih 53 mest. Organiziran je tudi varovani oddelek, kjer so nastanjene osebe z najtežjo obliko demence (Dom starejših občanov Ilirska Bistrica, 2018).

V času prakse nas je področje dela s starimi ljudmi začelo zelo zanimati, zato smo se odločili, da diplomsko delo naredimo v omenjenem Domu. Na sestanku v Domu starejših občanov smo povedali, da je področje demence tisto, ki nas zelo zanima. Vprašali smo, ali je bila na področju dela z osebami z demenco narejena že kakšna raziskava oziroma ali sploh vidijo potrebo po raziskovanju tega področja. Strokovni vodja in delovna terapevtka sta povedali, kaj jih zanima. Ker je Dom v času prenove in ker se hkrati zavedajo, da delo z osebami z demenco ni urejeno, kot bi si želeli, si želijo raziskati, kaj je tisto, kar bi se na tem področju lahko spremenilo, kakšne so želje in potrebe stanovalcev z demenco oziroma kako potrebe svojih sorodnikov z demenco vidijo svojci. Bolj kot trenutno stanje jih zanima, kaj narediti v prihodnje, da bo kakovost podpore oseb z demenco boljša in prilagojena njihovim potrebam. Potrošnik pridobljenih informacij bo Dom. Posledica ugotovitev, pridobljenih v raziskavi pa bo, da se bo delo z osebami z demenco spremenilo oziroma izboljšalo in bolj približalo ljudem. Informativna vrednost raziskave ne bo samo v tem, da bomo ugotovili, da si spremembe želijo oziroma ne želijo, ampak tudi, kaj je tisto, kar je potrebno spremeniti, kako se odzvati na potrebe ljudi z demenco.

Glavna vprašanja, ki so nas zanimala pri raziskavi, so bila povezana s potrebami ljudi z demenco v Domu starejših občanov Ilirska Bistrica. Mali, Mešl in Rihter (2011) govorijo o štirih ravneh življenja ljudi z demenco, ki jih lahko razumemo kot izhodišče za identificiranje potreb ljudi z demenco in na podlagi katerih lahko razvijamo takšne aktivnosti, ki odgovarjajo na njihove potrebe. Te ravni so: izvedbena raven, raven medsebojnih odnosov, ekonomska in etična raven. Flaker in Grebenc (2005) sta v svoji raziskavi, kjer sta ugotavljala potrebe ljudi, ki prejemajo posamezne storitve, v intervjujih pozornost namenila šestim področjem: vsakdanjemu življenju, socialnemu kontekstu,

zdravju, tveganjem, službam ter željam in potrebam na splošno. Pri Kitwoodu (2005), ki piše o temeljnih psiholoških potrebah oseb z demenco, zasledimo, da med slednje vključuje potrebo po povezovanju z drugimi ljudmi, potrebo po tolažbi, potrebo po oblikovanju osebne identitete, potrebo po vključenosti, potrebo po ljubezni ter potrebo po zaposlitvi.

Naša raziskovalna vprašanja se bodo nanašala na podobna področja, kot jih omenjamo zgoraj:

- Kakšne so potrebe ljudi z demenco v vsakdanjem življenju?
- Kaj bi osebe z demenco potrebovale, da bi lažje premagovale težave, povezane z boleznijo?
- Kakšne so želje in potrebe glede medsebojnih odnosov (s kom bi želele osebe ohranjati stike, na kakšen način, kdo jim lahko pri tem pomaga ...)?
- Kakšne so potrebe ljudi z demenco na področju financ?
- Kaj si osebe z demenco želijo na področju ohranjanja zdravja?
- Kakšne potrebe imajo osebe z demenco glede zmanjševanja tveganj, ki jih prinaša demenca?
- Kaj bi osebe z demenco potrebovale, da bi se počutile bolj spoštovane?
- Kakšne so potrebe glede spoštovanja pravic stanovalcev z demenco?
- Kako se izraža potreba po tolažbi?
- Kako se izraža potreba po ljubezni?
- Katere potrebe se pojavljajo na področju vključenosti oziroma pripadnosti?
- Kakšne so potrebe ljudi z demenco na področju zaposlitve?
- Kakšne so potrebe glede oblikovanja osebne identitete pri ljudeh z demenco?
- Kdo bi osebam z demenco lahko pomagal pri zagotavljanju vseh izrečenih želja, potreb?
- Kako bi bili zaposleni v Domu lahko še bolj v pomoč osebam z demenco?

3. METODOLOGIJA

3.1.Vrsta raziskave

Raziskava je kvalitativna, saj so vrednosti spremenljivk navedene z besedami. Nismo zbirali številčnih podatkov, temveč besedne opise. Podatke smo zbirali s spraševanjem – z odprtimi intervjuji, in jih nato analizirali na besedni način brez uporabe merskih postopkov. Raziskovali smo mnenje ljudi in upoštevali njihovo mnenje o položaju. Odprti smo bili za raznolike podatke, za tiste, ki so bili relevantni z vidika določene teorije, in tudi za tiste, ki to niso bili. Podatke smo zbirali v okolju, v katerem živijo ljudje z demenco.

Glavna tema, ki nas je pri raziskavi zanimala, se je dotikala potreb ljudi z demenco v Domu starejših občanov Ilirska Bistrica. Podteme so bile: potrebe v vsakdanjem življenju, v medsebojnih odnosih, ekonomske potrebe, etične potrebe, potrebe glede zdravja, potrebe na področju tveganja, potrebe po tolažbi, po ljubezni, vključenosti, zaposlitvi ter potrebe po oblikovanju osebne identitete.

3.2.Merski instrument

Uporabili smo dva vprašalnika (priložena v prvi in drugi Prilogi). Eden je bil namenjen stanovalcem z demenco, drugi pa njihovim svojcem. Vprašanja so si bila med seboj zelo podobna. Pri izbiri tem, vključenih v vprašalnik, smo si pomagali z ravnmi življenjskih področij osebe z demenco, kot jih predstavijo Mali, Mešl in Rihter (2011) – izvedbena raven, raven medsebojnih odnosov, ekonomska ter etična raven. Po zgledu raziskave *Delo z dementnimi osebami – priprava modela obravnave oseb z demenco* (Flaker idr., 2004) smo v vprašalnik dodali še temo čustev ter tveganja zaradi bolezni. Znotraj teh tem smo vprašanja oblikovali samostojno. Vprašalnika sta sestavljena iz 42 vprašanj (vprašalnik za stanovalce) ali 41 vprašanj (vprašalnik za svojce). Gre za delno standardizirana vprašalnika, saj smo imeli vnaprej določena le glavna vprašanja, poleg tega pa smo zastavljali tudi podvprašanja v okviru danih splošnih smernic. Vprašanja so bila odprte narave, saj ni bilo vnaprej ponujenih odgovorov, ampak so posamezniki odgovarjali s svojimi lastnimi besedami.

3.3. Populacija in vzorec

Populacijo sestavljajo ljudje z demenco, ki živijo v Domu starejših občanov Ilirska Bistrica, ter njihovi svojci, kar pomeni da smo se krajevno omejili samo na dom za stare ljudi v domačem kraju. Podatke smo zbirali v času obvezne študijske prakse v četrtem letniku, zato časovna opredelitev obsega enajsti in dvanajsti mesec v letu 2017 ter prvi mesec leta 2018.

Odločili smo se za vzorčenje, saj je stanovalcev z demenco v Domu starejših občanov Ilirska Bistrica veliko. Vzorec raziskave je neslučajnostni in priložnostni, saj smo intervjuvance pridobili na podlagi priporočil zaposlenih v Domu. Pogovarjali smo se z osebami, pri katerih demenca ni še zelo napredovala, in s svojci tistih oseb z demenco, kjer je bolezen že v zadnjem stadiju in sami niso zmožni izraziti svojih potreb. Pogovore smo opravili v prostorih Doma starejših občanov ter jih s privolitvijo intervjuvancev tudi snemali, kasneje pa dobesedno prepisali.

3.4. Zbiranje podatkov

Podatke smo zbirali z intervjuji, po merskem instrumentu, navedenem v prvi in drugi Prilogi. Pogovore smo opravili z devetimi stanovalci z demenco v začetnem stadiju, ki živijo v Domu starejših občanov Ilirska Bistrica, ter s devetimi svojci stanovalcev Doma starejših občanov Ilirska Bistrica, pri katerih je demenca že bolj napredovala. Pri navezovanju stikov s sogovorniki so nam pomagali zaposleni. Intervjuje smo opravljali novembra in decembra 2017 ter v začetku januarja 2018. Vsak pogovor je trajal približno eno uro. Nekatere intervjuje smo opravili v sobi stanovalca, druge pa v družabnem prostoru Doma. Vprašanim smo zastavili vprašanja, na katera so odgovarjali, pri tem pa pogovor z njihovo privolitvijo snemali. Nekaj pogovorov smo zaradi nestrinjanja sogovornikov glede snemanja zapisali po spominu. Sodelovanje sta zavrnila dva stanovalca in en sorodnik.

3.5. Analiza podatkov

Pri analizi gradiva smo uporabili kvalitativno obdelavo. Vse pogovore smo najprej prepisali, nato pa označili posamezne izjave. Nekatere dele, ki za raziskavo niso bili smiselni, smo prečrtali. Sledilo je odprto kodiranje v tabeli. Pojme smo večkrat pregledali in jih včasih tudi ponovno popravili. Naslednji korak je predstavljajo osno kodiranje. Vse

pojme smo razdelili od najsplošnejših do najbolj konkretnih v hierarhijo. Za še lažje primerjanje rezultatov smo izvedli tudi odnosno kodiranje. Vsi koraki raziskave so jasno razvidni v prilogah k diplomskemu delu. Na podlagi osnega in odnosnega kodiranja smo na koncu zapisali rezultate ter predloge, podane v nadaljevanju.

4. REZULTATI

4.1. Vsakdanje življenje

Pred prihodom v Dom, so nekateri intervjuvanci živeli sami, drugi so stanovali skupaj s sorodniki. Nekateri so v institucijo prišli neposredno iz bolnišnice. Predvsem sorodniki oseb, pri katerih je demenca že bolj napredovala, so poročali, da so kljub težavam, ki jih je prinesla bolezen, poskušali, da bi svojec čim dlje časa živel doma, vendar je postalo bivanje v domačem okolju postopoma nemogoče. Glavni razlogi za prihod v Dom so bili: stiska sorodnikov, ogroženo življenje, kriza, težave pri vsakodnevnih opravilih, padci. Stanovalci z demenco so poročali tudi o tem, da so v Dom prišli zato, ker so ostali sami, ter tudi zato, ker življenje z mladimi preprosto ni bilo več mogoče. Pri iskanju prostega mesta v domovih so se večinoma srečevali z veliko zasedenostjo, s čimer se je povezovalo tudi zadovoljstvo za prosto mesto. Tisti, ki so pri iskanju prostega mesta dobili pomoč socialne delavke iz bolnišnice, so bili za to pomoč hvaležni (O28: *»Hvala bogu, da so nam tukaj pomagali, tudi s pomočjo socialne iz Idrije. Je bila tudi dosti na roko. So nam pomagali v krizi.«*). Predvsem pri sorodnikih je bilo izpostavljeno veliko zadovoljstvo, da obstajajo domovi za stare ljudi. Za sorodnike je pomembno, da se svojec v domu dobro počuti, zato so nekateri pri izbiri domov poleg denarja, pozorni tudi na kakovost oskrbe. Nekateri celo menijo, da je dom kot hotel. Nekoliko drugačna mnenja pa so bila pri stanovalcih, ki so poudarili, da kljub vsem prednostim dom za stare ljudi še vedno ostaja institucija ter da preselitev pomeni veliko spremembo. Tisti stanovalci, kjer je demenca bolj napredovala, po poročanju sorodnikov domskega življenja niti ne občutijo, spremembe bivalnega okolja niso zaznali, se ne zavedajo, kje so, zato občasno, redko ali celo nikoli ne zastavljajo vprašanj o vrnitvi domov.

Potek običajnega dne se od posameznika do posameznika razlikuje. Tisti, ki imajo težave s spanjem, zelo zgodaj vstajajo, zvečer pa gredo zgodaj spat. Tisti, ki so odvisni od pomoči drugih ter samostojno iz postelje ne morejo vstati, pa večino dneva preležijo. Le redki zjutraj vstanejo pozno (C1: *»Jaz spim zjutraj, dokler mi paše. Spim do ene devete, desete.«*). Kot najboljše zdravilo za spanje so intervjuvanci izpostavili zrak. Predvsem sorodniki stanovalcev, ki pogosto prejemajo pomirjevala, so poročali o celodnevem dremanju, ki je posledica tablet. Med stanovalci je pogost tudi popoldanski počitek, za katerega so mnogi hvaležni. Kot najpogostejša pristočasna dejavnost je bilo izpostavljeno branje. Nekaterim branje predstavlja celo glavno dnevno dejavnost (B1: *»Skoraj ves dan*

berem. Naročena sem na revijo Zarja in časopis Primorske novice. Najhitreje mi mine čas, če berem. Revijo preberem tudi večkrat.«), drugi pa berejo občasno. Pri stanovalcih, kjer je demenca napredovala, so se začele pojavljati težave z branjem, zaradi česar so mnogi opustili zanimanje zanj, kar pri nekaterih povzroča žalost. Gledanje televizije je med stanovalci manj priljubljeno. Vsakodnevno jo gledajo le redki. Med manj pogostimi je tudi poslušanje radia. Kljub temu gledanje televizije in poslušanje radia ostajata dejavnosti predvsem pri tistih, ki samostojno ne morejo vstati iz postelje. Želja, ki jo je izpostavila večina, je bila želja po miru. Velik pomen ima za stanovalce tudi gibanje. Prostori, kjer preživijo ljudje z demenco največ časa, so različni. V sobi so največ časa tisti, ki sami ne morejo nikamor. Ostali radi čas preživljajo zunaj, na recepciji, v jedilnici, v drugem delu Doma ali v mestu. Najpogosteje izpostavljena želja je bila potreba po pogostejših odhodih iz Doma (*R21: »Predvsem več ven. Tukaj jih premalo peljejo ven.*«). Želijo si tudi, da bi imeli neposreden izhod na zrak, kamor bi šli lahko sami in tako ne bi bili odvisni od pomoči zaposlenih. Čeprav je večina sorodnikov informirana o poteku običajnega dne svojega svojca, obstajajo tudi nekateri, ki imajo malo informacij o dogajanju v Domu. Glavni razlog pomanjkanja informacij so obiski ob vikendih, ko je v Domu le dežurno osebje, ki takšnih informacij ne more posredovati.

Kljub začetku demence so nekateri stanovalci še vedno popolnoma ali večinoma samostojni. Opravila, ki jih nekateri počno samostojno, so: kopanje, oblačenje, pospravljanje postelje, hranjenje, umivanje, vstajanje, odvajanje. Nekateri izmed tistih, ki so manj samostojni, pa si želijo večje samostojnosti, zaradi odvisnosti občutijo stisko, nekateri celo zavračajo nego ter kopanje. Nekaj stanovalcev potrebuje pomoč le pri določenih opravilih, nekateri pa so popolnoma odvisni od pomoči drugih. Najpogosteje rabijo pomoč pri kopanju, preoblačenju, negi, pripravi hrane, čiščenju, pri zdravilih, dvigovanju iz postelje ipd. Večinoma so z dobljeno pomočjo zadovoljni. Pri tistih stanovalcih, ki zavračajo nego, njihovi sorodniki podpirajo odločnost osebja. Nekateri sorodniki so posebej pohvalili mlade fante (medicinske tehnike, zaposlene v Domu) za katere pravijo, da so občudovanja vredni. Večina stanovalcev je bila mnenja, da dodatna pomoč ni potrebna. Izpostavili so le željo po več pogovora ter vsakodnevno pomoč pri vstajanju iz postelje. Več predlogov so podali sorodniki, ki so, poleg že omenjenih, povedali, da si želijo, da bi zaposleni bolj pomagali pri hranjenju, si vzeli več časa za posameznika, nudili intenzivnejšo individualno pomoč, prilagodili način komunikacije pri tistih, kjer besedno razumevanje ni več mogoče (npr. skozi molitev), pri stanovalcih

večkrat preverili, ali morda, kaj potrebujejo, ter se ob klicu stanovalca hitreje odzvali. Intervjuvanci navajajo tudi, da osebe pogosto pove, da je zaposlenih premalo (*N50: »Ni pa dobro, da se opravičujejo s tem, da jih je premalo.«*). Pri stanovalcih z demenco je zelo pomembna spodbuda. Veliko ljudem je všeč tudi pohvala. Čeprav nekateri menijo, da je v Domu spodbude dovolj, si je drugi želijo več. Glede opravil, ki jih institucija ne omogoča, pa so bili intervjuvanci precej enotni. Povedali so, da ni Dom tisti, ki je kriv, da ne morejo opravljati stvari, ki bi si jih želeli, ampak je glavni krivec zdravje. Kljub temu so izpostavili nekaj stvari, ki jih pogrešajo – posedanje pred hišo, več družabnega življenja, mestno življenje, skrb za rože, več gibanja v naravi, živali, opazovanje domače okolice, pomoč v gospodinjstvu.

Stanovalci se najpogosteje udeležujejo vsakodnevne skupine, ki poteka na različnih nadstropjih, ter prireditev v dvorani. Vsakodnevno skupino vodi socialna pedagoginja, socialna delavka ali delovna terapevtka. Na skupini preberejo časopis, rešujejo miselne uganke, pojejo, pijejo kavo, telovadijo ipd. Druge organizirane aktivnosti, o katerih so še poročali, so: skupina za samopomoč, sestanki stanovalcev, pevske vaje, izleti, delavnica ročnih del, sveta maša, prihod knjižničarke, pomoč na njivi, ples, skupinski odhod v mesto ter praznovanja rojstnih dni. Stanovalce, ki sami ne morejo na aktivnosti, pridejo iskat zaposleni. Pri tem je bila izpostavljena želja po pogostejšem spremstvu na organizirane aktivnosti. Nekatere na dejavnosti odpeljejo tudi svojci. Intervjuvanci so poročali, da vsakodnevna skupina občasno poteka tudi ob vikendih ali v popoldanskem času, kar so izpostavili kot pozitivno. Omenili so, da je tistim, ki gredo lahko na aktivnosti sami, bistveno lažje, ter da tistim, ki lahko delajo, ni dolgčas. Predvsem sorodniki so izpostavili, da so organizirane aktivnosti zelo koristne in pomembne. Po njihovem mnenju stanovalci z demenco na dejavnostih uživajo, doživijo občutek koristnosti. Menijo, da ni toliko nujno sodelovanje, ampak bolj sprememba dogajanja, saj bi drugače nekateri stanovalci cel dan preživel v sobi. Med stanovalci je ljubezen do petja in glasbe močno izražena. Tisti, ki se dejavnosti ne udeležujejo, se večinoma za neudeležbo odločijo samostojno. Glavni razlogi pa so zdravstvene težave ter pomanjkanje volje. Izpostavljenih je bilo kar nekaj predlogov za nove aktivnosti: bolj sproščujoča dejavnost, delavnica ročnih del, skupina utrjevanja tujega jezika, želja po več smeha in glasbe (tudi tiste iz preteklih časov), pogostejše pevske vaje, pogostejša sveta maša, več nastopov, več obiskov zunanjih obiskovalcev, več prireditev, tečajji, sodelovanje pri kuhanju, več različnih iger, vsakodnevna skupina tudi ob vikendih, fizioterapija na način igre, več telovadbe, pogovorna skupina, domski časopis z

zgodbami in slikami stanovalcev, razstavljanje slik stanovalcev iz mladih let na hodniku, pogostejši ples. Poleg tega si sogovorniki želijo usklajen urnik dejavnosti. O organiziranih aktivnostih imajo nekateri sorodniki več informacij kot drugi. Predvsem sorodniki nimajo informacij o tem, pri katerih aktivnostih stanovalec sodeluje. Nekateri svojci se dejavnosti radi udeležijo skupaj s stanovalcem z demenco, drugi pa povedo, da niso radi prisotni na aktivnostih, saj to stanovalca z demenco le vznemiri. Nekateri sorodniki menijo, da so stanovalci premalo zaposleni, drugi so se strinjali, da je aktivnosti veliko. Tisto, kar primanjkuje, je predvsem več spodbude (J50: *»No, kot sem že rekla, pa vseeno mislim, da bi jih k aktivnostim mogli bolj spodbujati.«*). Svojci so poudarili tudi, da pomanjkanje osebja ni izgovor, da se stanovalec ne more udeležiti aktivnosti, ter da če stanovalec enkrat zavrne aktivnost, to še ne pomeni, da je nikoli več ne bo obiskal. Sogovorniki so opozorili tudi na opaženo slabost, da pri nekaterih aktivnostih bolj sodelujejo zaposleni kot stanovalci. Na vprašanje, kaj bi stanovalcu z demenco pomagalo, da ne bi pozabil na aktivnost, je večina sorodnikov izpostavila potrebo, da se stanovalce spomni, pride iskat ter da se jih spodbuja. Nekateri pa so menja, da stanovalcem ni pomoči, ali pa ne vedo, kaj bi pomagalo.

Pogosto so intervjuvanci izražali splošno zadovoljstvo (G23: *»Sem zadovoljna tukaj«*; H24: *»Zelo sem zadovoljna. Da bi mi nekdo rekel, naj grem domov, ne bi šla več. Tako da jaz nimam pritožbe. Naj ostane, kakor je, in jaz ne bi spremenila nič.«*; O52: *»Realno povedano smo zelo zadovoljni. Tako jaz kot tudi moj brat. Za enkrat nimam kaj reči.«* ...). Stvari, ki so jih pohvalili, so bile: hrana, čistoča, osebje, urejenost Doma, razporeditev na varovanem oddelku, upoštevanje želja ter to, da se za obisk ni potrebno predhodno najaviti. Z navedenim se vsi niso strinjali. Nekateri so z razporeditvijo na varovanem oddelku nezadovoljni. Razlika se je pojavila tudi v zadovoljstvu s hrano in uro kosila, ki se nekaterim ne zdi primerna. Nezadovoljstvo se pojavlja tudi pri lokaciji Doma, slabim dostopom do mesta, s hrupom na oddelku, z menjavo sobe ter s strogo ločenostjo obveznosti med zaposlenimi. Sorodnikom ni všeč tudi to, da zaposleni sedijo poleg, ko stanovalec dobi obisk. Ostale, še nezapisane želje, ki so se pojavile pri sogovornikih, so bile: želja po več zraka v sobi, želja po bolj domači hrani, želja po enoposteljni sobi, želja po odhodu domov ali vsaj obisku lastnega doma, želja, da se osebje ne bi zamenjevalo.

4.2. Medsebojni odnosi

Stanovalci najpogosteje ohranjajo stike z družino (otroki, vnuki, pravnuki, nečaki) ter z zaposlenimi. Nekateri so brez stikov, brez prijateljev, ali pa so stike s starimi prijatelji prekinili. Najpogostejši način ohranjanja stikov so obiski. Čeprav so obiski pri nekaterih zelo pogosti, so drugi poročali, da je bilo veliko obiskov le ob preselitvi, po njej pa ne več (N89: »Na začetku je bilo veliko zanimanja, so kar nekaj hodili gledati, potem, s časom, pa ni bilo več nobenega.«). Poleg tega se pri nekaterih pojavljajo le obljube, da pridejo na obisk. Sorodniki (otroci, vnuki, pravnuki, sestrične, sorojenci, nečaki, partnerji) so tisti, ki na obisk pridejo najpogosteje. V času obiska se nekateri družijo v sobi, drugi gredo radi na zrak, spet tretji na recepcijo. Tisti, pri katerih so obiski redki, kot razlog navajajo pomanjkanje časa, zdravstvene težave ali oddaljenost obiskovalcev. Stanovalci so za obisk večinoma hvaležni, pomeni jim veliko. Nekateri zaradi redkih obiskov doživljajo celo stisko. V večini imajo stanovalci z bližnjimi osebami dober odnos, s katerim so zadovoljni. Izpostavili so hvaležnost za možnost pogovora. So pa tudi takšni, ki so poročali, da se s sorodniki ne razumejo oziroma da z vsemi sorodniki nimajo enako dobrih odnosov. Razlike so prisotne tudi pri odnosu z zaposlenimi. Čeprav je bil odnos zaposlenih velikokrat opisan kot dober, so sogovorniki pogosto omenili tudi razlike v odnosu do zaposlenih ter izrazili željo po bolj pristnem odnosu nekaterih strokovnih delavcev. Tudi vsi stanovalci se med seboj ne razumejo najboljšje. Pri večini prevladuje razumevanje, druženje z drugimi stanovalci, prijateljstvo znotraj Doma, zadovoljstvo s sostanovalci, pomoč med stanovalci. Nekateri pa odnos z drugimi stanovalci opišejo tudi nasprotno. Povedo, da se z drugimi ne razumejo ter da je komunikacija s sostanovalci nemogoča (Č43: »Le mogoče dobro bi bilo, da imam sostanovalca, s katerim bi se lahko pogovoril. Z njim se ne morem, ker nič ne sliši. Bi moral zelo kričati, kar pa spet ne morem, saj niso vse stvari za vsaka ušesa. Bi kdo slišal kaj, kar ne bi smel. Potem sem raje tiho in v tišini ležim.«). Želja po več stikih je bila pogosto izražena. Predvsem si stanovalci želijo več stikov z različnimi družinskimi člani, izpostavljena je bila tudi želja po več stikih s starimi prijatelji, z zaposlenimi ter s prostovoljci. Nekateri so se v situacijo glede ohranjanja stikov vdali ter razumejo pomanjkanje časa pri sorodnikih. Za razliko od omenjenih pa so tudi takšni stanovalci, ki si ne želijo več stikov in ne iščejo novih prijateljev. Ena izmed sogovornic je povedala, da je lepo, ko obiski pridejo, vendar tudi ko gredo. Omenjena sta bila dva razloga za odsotnost želje po več stikih, in sicer: stanovalci nimajo več oseb, s katerimi bi lahko vzdrževali stike; v primeru prepogostih stikov pa zmanjka tem za

pogovor. Kot omenjeno, najpogostejši način ohranjanja stikov so obiski. Redkeje stanovalci stike ohranjajo po telefonu ali preko pisem. Kot možen način so izpostavili še druženje v družabnem prostoru, ohranjanje stika z dotikom ter s pogovorom. Nekateri nimajo želje po pomoči pri ohranjanju stikov, drugi povedo, da si pomagajo sami, tretjim pomagajo zaposleni, mladi ali svojci, četrti pa so mnenja, da pomoč ni možna oziroma ne bi spremenila situacije. Večina je mnenja, da drugih potreb glede povezanosti z okolico nimajo, so pa kljub temu nekateri dodali, da si želijo, da stanovalcev z demenco ne bi ločili od drugih ter da bi stanovalce bolj spodbujali k družabnemu življenju. Odnosi med svojci in zaposlenimi so po poročanju sogovornikov po večini dobri. Zaposleni sorodnikom dajo zelene informacije, med njimi prevladuje zaupanje.

4.3. Čustva

Glede ljubečega odnosa so predvsem stanovalci poročali, da takšnega odnosa nimajo z nikomer. Za razliko od tega pa so sorodniki pogosto navajali osebe, za katere menijo, da imajo s svojcem z demenco ljubeč odnos. Omenili so ljubeč odnos stanovalca s sorodniki (sinom, hčerko, možem, vnuki, pravnuki) ter ljubeč odnos s prejšnjo delovno terapevtko. Kljub pogosti odsotnosti ljubečega odnosa so stanovalci povedali, da nimajo želje po več ljubezni. Podobnega menja so bili tudi sorodniki. Omenjeni razlogi za odsotnost želje po več ljubezni so: nemoč za ljubezen, nesposobnost za intimno ljubezen ter mnenje, da ljubezen ni več pristna. Kljub temu pa si nekateri stanovalci želijo več ljubezni s strani nekoga od zaposlenih ter boljše razumevanje s sostanovalci. Manjše izkazovanje ljubezni s strani zaposlenih nekateri opravičujejo s številčnostjo stanovalcev. Omenjeni želeni načini izkazovanja ljubezni so bili: obisk, pogovor, bližina, telesni dotiki, bolj pristni odnos zaposlenih, prijaznost.

Pogostost pojavljanja občutja žalosti pri stanovalcih je različna. Nekateri niso nikoli žalostni, drugi so žalostni redko, so pa tudi takšni, ki so žalostni zelo pogosto. Eden izmed sorodnikov je povedal, da je bila pri svojcu žalost pogostejša predvsem ob začetku bolezni. Pri stanovalcih, kjer je demenca že zelo napredovala, se tudi zgodi, da oseba zelo hitro pozabi, da je žalostna. Sorodniki povedo, da je zanje lažje, če svojec z demenco ne izraža žalosti (P52: »Svojcem je bistveno lažje, če sorodniki ne izražajo žalosti, kot pa da prideš sem in vedno najdeš mamo v joku.«). Pogosta je tudi žalost zaradi ljudi, ki niso več živi (J82: »Včeraj nam je na primer rekla, da ji je mož zrezal nohte in da jo ta noht sedaj boli. A njenega moža že deset let ni.«). Nekateri stanovalci tolažbe ne potrebujejo, žalost

predelajo sami ali pa jo zadržijo zase. Osebe z demenco v poznejšem stadiju žalosti niti ne znajo izraziti (O2: »Če začne jokati, pomeni, da ima strah. Da želi nekaj povedati, pa da ne zna. Jaz to ugotovim, takoj vem, da bi hotel nekaj povedati.«). Osebe, ki najpogosteje opazijo žalost in stanovalce tudi potolažijo, so: prijateljice, mož, sorodniki, socialna delavka, receptorka, medicinske sestre ter drugi zaposleni. Nekateri stanovalci zaposlenim osebnih stvari ne govorijo, strah jih je, da bi izpadli tečno, ali pa jih s težavami ne želijo obremenjevati. Zavedajo se, da drugi žalost opazijo. Stanovalci so navedli željo po več tolažbe s strani drugih stanovalcev, željo po pogostejšem pogovoru in tolažbi s strani zaposlenih ter željo po stalni osebi, na katero bi se lahko zanesli. Čeprav je stanovalka, ki pogosto poišče tolažbo pri socialni delavki, povedala, da je s podporo zadovoljna, je kot slabost izpostavila, da ima strokovna delavka le določene ure za pogovor. Želeni načini tolažbe so naslednji: veselje, mir, družba, molitev, individualni in skupinski pogovor, telefonski klic, spodbudne besede ter objem.

4.4. Etična raven

Večina stanovalcev se jih je strinjala, da se počuti spoštovana oziroma so bili mnenja, da jih v Domu vsi spoštujejo. Stanovalci so poročali, da so sorodniki nanje ponosni, da jih zaposleni spoštujejo (posebno so izpostavili tudi spoštovanje študentov). Povedali so, da jih upoštevajo tudi brez nagrad. Pri omembi spoštovanja je bila izpostavljena tudi različnost med ljudmi in razlike med zaposlenimi. Dva omenjena dejavnika, ki vplivata na (ne)spoštovanje, sta bila: kako se stanovalec obnaša in ali se stanovalec (ne)rad krega. Sorodniki so poročali, da ob njihovi prisotnosti zaposleni lepo ravnajo s stanovalci, manj pa so informirani o tem, koliko stanovalce spoštujejo, ko oni niso prisotni. Nekateri sorodniki nimajo informacij niti o tem, koliko se med seboj spoštujejo stanovalci. Predvsem stanovalcem, pri katerih je demenca bolj napredovala, pa sorodniki niti vsega ne verjamejo ter vseh kritik ne vzamejo resno. Tisti, ki nimajo želje po večji meri spoštovanja, povedo, da si želijo le, da ostane, kot je, ter da ni osebe, ki bi jih morala bolj spoštovati. Nekateri omenijo, da bi si želeli več spoštovanja v preteklosti, danes pa ne. Pri ljudeh z demenco je težava tudi v tem, da ne razlikujejo ljudi, zato je težko govoriti o tem, kdo bi jih dejansko moral bolj spoštovati. Nekateri se zaposlenih niti ne upajo kritizirati. Nekajkrat je bila izražena želja po večjem spoštovanju s strani zaposlenih, želja, da bi bili zaposleni manj površni, želja po spoštovanju s strani stanovalcev ter želja, da bi vsi stanovalci upoštevali, da v domu niso sami. Želeni načini izkazovanja spoštovanja so:

zaposleni pri sorodnikih preverijo, kdo lahko pride na obisk, izkazovanje spoštovanja s prijaznostjo, z nudenjem pomoči, z vprašanji, z obiski ter s prijazno besedo.

Glede spoštovanja pravic se jih je večina strinjala, da so le-te spoštovane. Povedali so, da jeza ni potrebna, da imajo vse, kar potrebujejo, da zaposleni upoštevajo rečeno, da je pomoč vedno na voljo, da zaposleni prisluhnejo, da imajo stanovalci svobodne izhode in prihode, da je pravica do zasebnosti spoštovana in da so prošnje sorodnikov upoštevane. Tisti, ki so poročali, da nimajo drugih želja po večjem spoštovanju pravic, so ponovno poudarili, da so vse ali da je vsaj večina pravic spoštovanih in omogočenih ter da se ni potrebno za nič jeziti. Hkrati so intervjuvanci zavedajo, da veliko število stanovalcev zahteva prilagajanje; zaposlene in njihovo stisko s časom poskušajo razumeti ter se zavedajo, da zaradi varnosti ni mogoče zagotoviti veliko zasebnosti na varovanem oddelku. Kljub temu pa se nekateri sogovorniki niso strinjali, da so vse pravice spoštovane. Omenili so nekaj želj, ki so zaenkrat še neizpolnjene: željo po pogostejšem dvigovanju iz postelje, po hitrejšem odzivu zaposlenih, po več spodbude s strani zaposlenih, željo, da bi zaposleni stanovalce vzeli bolj resno, da bi vsi zaposleni upoštevali prošnje, da bi si zaposleni vzeli čas za posameznika, željo po več pogovora z zaposlenimi, željo, da omare ne bi bile zaklenjene, željo po več zasebnosti na varovanem oddelku ter željo, da na varovanem oddelku moški in ženske ne bi bili pomešani. Večina sogovornikov je poročala o tem, da se stanovalec v Domu ne počuti ogrožen ali spregledan, da se stanovalci med seboj dobro razumejo, zaposleni jih ne ogrožajo. Povedo, da imajo stanovalce, ki so agresivni, bolj pod nadzorom. Kljub temu pa je pri nekaterih posameznikih prisoten strah (zaradi sostanovalca, zaradi moških, strah pred krajo osebnih stvari) ter občutek spregledanosti (ko se osebje ne odzove). Nekateri stanovalci se celo zaklenejo v sobo (L124: »Se pa tudi zaklene v sobo, vedno. Čeprav jaz sem velikokrat proti temu, čeprav ima osebje ključ. Ampak ona je zaklenjena, ker ona ne prenese, da kdo kljuka ali pa vstopa v njeno sobo. Tudi doma se je zaklepala, tako da se zaklepa še tukaj.«). Pri občutku spregledanosti zaposleni stanovalcem razložijo situacijo in razlog, zakaj se niso takoj odzvali. Svojci poročajo o tem, da prepire med stanovalci zaposleni hitro preprečijo. Nekateri stanovalci pomoči za doseganje večjega spoštovanja njihovih pravic ne potrebujejo, menijo da ni potrebna ali pa da si pomagajo sami, drugi so mnenja, da takšno pomoč lahko nudijo zaposleni, svojci, vodilni ali pa socialna delavka. Obstajajo tudi stanovalci, ki nimajo informacij o tem, kdo lahko nudi pomoč ob nespoštovanju pravic.

Edina konkretna želja, ki je bila izražena glede spoštovanja pravic, je bila želja po brezplačni pravni pomoči v Domu.

Predvsem stanovalci, pri katerih demenca ni še zelo napredovala, so pogosto poročali o omogočenem samoodločanju. Povedali so, da so izražene želje upoštevane, da imajo možnost izbire ter da vztrajajo, dokler zelenega ne dobijo. Stanovalci gredo na prireditve le, ko sami želijo, kopajo se po dogovoru, k zdravniku jih naročijo vedno, ko prosijo, pri obrokih imajo možnost izbire, imajo volilno pravico ipd. Tisti, pri katerih je demenca že bolj napredovala, pa so pogosteje brez možnosti samoodločanja. Sorodniki so poročali, da bolezen ne omogoča samoodločanja, da so želje nerealne, da ogrožajo stanovalčevo varnost ter da v nekaterih primerih zaradi nezmožnosti besedne komunikacije stanovalec želj ne more izraziti na glas. Izpostavljene so bile nekatere želje glede samoodločanja: želja po večjem sodelovanju, po upoštevanju rečenega, pomoči na stranišču, pogostejši negi ter po prigrizkih v svojem predalu. Izpostavljena je bila tudi odvisnost od domskega urnika (R32: »Tukaj pa se je potrebno prilagajati urnikom.«).

Med potrebnimi spremembami za doseg zelenega načina življenja v Domu so sogovorniki navajali različne stvari. Nekateri so mnenja, da ni potrebe po spremembah (med drugim zato, ker se stanovalec realnosti ne zaveda), da je življenje v Domu boljše kot doma, saj je stanovalec manj ogrožen. Spet drugi so povedali, da v Domu ni nobene možnosti po življenju, ki bi si ga želeli. Ponovno je bila izpostavljena želja po eno ali vsaj dvoposteljni sobi, želja, da bi bili podobni si stanovalci skupaj, po možnosti obiska lastnega doma, po drugem sostanovalcu, želja po tem, da bi se ljudje držali obljub, da se zaposleni ne bi zamenjevali, da bi bilo v Domu več miru ter da bi stanovalec obiskal kuža. Pomoč za doseg večjega zadovoljstva stanovalcev lahko v prvi vrsti nudijo predvsem zaposleni ter sorodniki. Nekateri so izpostavili tudi potrebo po več denarja. Omenjeno pa je bilo tudi prepričanje, da ne more nihče pomagati.

4.5. Denar

Finančno stanje so sogovorniki ocenili različno. Veliko je bilo takšnih, ki so s svojim finančnim stanjem zadovoljni in so finance ocenili kot solidne. Nekateri sorodniki so poročali, da je imel stanovalec na srečo nekaj denarja privarčevanega, kar zadostuje za plačilo nastanitve v Domu. Nekaterim denar ostane tudi za druge ugodnosti. So pa tudi takšni, ki finančno stanje ocenjujejo kot slabo. Nekateri prejemajo dodatek za pomoč in

postrežbo. Veliko jih je povedalo, da prejemajo pokojnino. Pogosto gre za prejemanje pokojnine po partnerju. Tudi glede pokojnine je bilo izraženo nezadovoljstvo, saj so sogovorniki poročali, da je pokojnina nizka in ne zadostuje za plačilo Doma ter da gre cela/večji del pokojnine za plačilo oskrbnine. Tistim, ki si bivanja ne morejo plačati sami, večinoma pomagajo sorodniki. Pogosto so intervjuvanci poročali, da je dom za stare ljudi drag, bivanje na varovanem oddelku pa še dražje. Sogovorniki, ki so prihajali iz drugih krajev, pa so povedali, da je nastanitev v tukajšnjem Domu cenejša v primerjavi z drugimi domovi.

Samostojno upravljanje z denarjem je prisotno predvsem pri stanovalcih z blago obliko demence. Tisti, ki še vedno samostojno upravljajo z denarjem, so s tem zadovoljni ter ponosni, da to zmorejo sami. Pogosteje kot na samostojno ravnanje z denarjem, smo naleteli na nesamostojnost. Predvsem sorodniki so poročali, da stanovalec ne zna upravljati z denarjem, da ima nerealne predstave o denarju ter da denar razdaja. Nekaterim je bil že dodeljen skrbnik za področje financ. Drug ukrep, za katerega so se odločili sorodniki, je bila omejitev zneska dviga denarja. Nekateri stanovalci so poročali o krajah v Domu. Strah pred krajo so izpostavili tudi sorodniki. Med pogovorom je ena od sogovornic povedala, da je prišla do ideje, da svojcu pusti nekaj denarja in opazuje, kaj bo z njim naredil. Bila je namreč mnenja, da se bo stanovalec morda bolje počutil, če bo pri sebi imel nekaj drobiža. Hkrati pa je omenila tudi drug pomislek, in sicer da mu bo denar morebiti povzročal skrbi. Tistim, ki z denarjem ne upravljajo sami, pomagajo predvsem sorodniki (otroci, mož, vnukinje, sestra). V pomoč je tudi socialna delavka. Zelo malo stanovalcev ima denar pri sebi. Tisti, ki ga imajo, ga shranjujejo v zaklenjeni omari. Namesto denarja imajo nekateri ključek za avtomat. Razlogi, zakaj stanovalci pri sebi ne hranijo denarja, so bili: veliko stvari sorodniki prinesejo od doma; denar dobijo le, ko ga potrebujejo; denar potrebujejo le za kavo (to pa si kupijo s ključkom za avtomat). Predvsem stanovalci so poročali, da so zadovoljni, ker pri sebi nimajo nič denarja. Razlike se pojavljajo tudi v obsegu informacij o financah, ki jih imajo stanovalci. Nekateri nimajo nikakršnih podatkov o svojem finančnem stanju, drugi imajo vse zelene informacije, tretji pa povedo, da informacij ne potrebujejo ali jih ne zanimajo. Eden izmed sogovornikov je poročal o tem, da svojci omenjenih podatkov nočejo dati ali pa zgolj rečejo, da za to ni potrebno skrbeti. Pri tistih, ki zelenih informacij ne dobijo, je posledično prisotna želja po več podatkih. Ostali pa nimajo želje po več informacijah. Ko jih potrebujejo, o stanju vprašajo sorodnike. Nekaterim stanovalcem je pomembno le, da je plačana njihova namestitev. Sorodniki so

poročali, da je bila tema, povezana z denarjem, bolj pogosta ob začetku demence, pozneje se pojavijo le posamezna vprašanja (npr. stanovalec želi denar, ker je prepričan, da je nekomu dolžen).

Izpostavljene potrebe glede financ so bile predvsem: želja po več denarja; želja po bolj osebnem pristopu glede na ceno oskrbnine v Domu; želja po cenejši namestitvi; želja, da drugi ne bi brskali po predalih z denarjem; želja po pogovoru ob finančni stiski ter želja po bolj osebnem nadzoru CSD-ja nad delom skrbnika za finance (N119: *»Mogoče glede tega nadzora CSD-ja nad financami, glede na to da sem mamina skrbnica. Morajo enkrat letno napisati poročilo, kako jaz skrbim. Tisto pismo je bilo meni tako formalistično, da joj. Sem dobila občutek, kot da so oni nad domačimi in da se gredo velikega šefa, kot češ koliko sem porabila, koliko nisem. Meni je bilo to grozno, neosebno. Tam je pisalo, da kaj sem jaz vse prinesla mami, zanjo porabila. To je bilo res s takšnim tonom, da sem si mislila, ali morem res napisati, ali sem mami prinesla eno banano ali dve. Ker oni imajo vse podatke. Od bančnega računa moje mame naprej. Samo usesti bi se rabilo v avto in priti sem ter se pozanimati, kako sorodniki poskrbijo za to in to gospo, vprašati kako Dom skrbi zanjo in na banki pogledati. In to je to. Če se že grejo to.«*). Stanovalci so izpostavili še, da so nemočni v situaciji, ko jim primanjkuje finančnih sredstev, da se zavedajo, da imajo tudi svojci svoje stroške ter da od nobenega ne morejo zahtevati več denarja. Kot povedo, jim pri zagotavljanju finančnih potreb lahko pomagajo sorodniki, socialna delavka ali država s sofinanciranjem namestitve. Nekateri so z že dobljeno pomočjo zadovoljni, drugi ne želijo nikogar obremenjevati, nekateri si želijo, da bi jim zaposleni pomagali pri nakupu kave ter da bi imeli omogočen odhod v mesto, kjer bi lahko porabili denar.

4.6.Zdravje in bolezen

Nekateri stanovalci o svojem zdravstvenem stanju nimajo podatkov. Pomanjkanje informacij o zdravju svojca je prisotno tudi pri nekaterih sorodnikih. Ostali, ki informacije imajo, pa poročajo o različnih zdravstvenih stanjih. Nekateri povedo, da je njihovo zdravstveno stanje dobro, da so trenutno brez večjih zdravstvenih težav, da so zadovoljni s svojim zdravstvenim stanjem, da je zdravstveno stanje stabilno ali vsaj solidno. Zelo pogosto so tudi dodali, da je zdravstveno stanje v primerjavi s preteklostjo sedaj boljše (F96: *»Zdravje mi je sedaj boljše, ker se ne mučim in ne delam kot sem prej.«*). Drugi so zdravje označili kot slabo. Povedali so, da imajo zdravstvene težave že iz preteklosti, z leti se stopnjujejo, zdravje se slabša. Nekateri še vedno upajo na boljše zdravstveno stanje,

drugi težave opravičujejo s starostjo. Slednji pravijo, da so se sprijaznili s težavami, zavedajo se, da bo zdravstveno stanje vedno slabše ter da so hitre spremembe v starosti pogoste. Ena izmed sorodnic je poročala, da je svojec zelo vztrajen glede okrevanja, da si želi biti čim manj odvisen od pomoči drugih in ne želi, da ga imajo za starega. Zdravstvene težave, s katerimi se srečujejo stanovalci z demenco, se od posameznika do posameznika razlikujejo. Omenjali so: sladkorno bolezen, vrtoglavico, težave s hojo, slab apetit, težave s pljuči, z očmi, z zaprtostjo, s sluhom, s pogostimi prehladi, z mehurjem, omotičnost, živčnost, težave s spominom itd. Mnogi prejema različna zdravila. Predvsem pri stanovalcih, pri katerih je demenca bolj napredovala, so pogosta tudi pomirjevala.

Ko se stanovalci srečajo z zdravstvenimi težavami, jim v Domu na pomoč priskočijo različni strokovni delavci: zdravnica (ki pride tudi v sobo), medicinske sestre, fizioterapevt, okulist, pedikerka. Na pomoč priskoči tudi družina. Nekateri stanovalci so poročali tudi o tem, da si najpogosteje pomagajo kar sami (A92: *»Sedaj pa sem si sama kupila tudi tablete za odpornost. Jo popijem vsak dan pri zajtrku.«*). Nekateri so mnenja, da jim nihče ne more pomagati, da sta potrebna le čas in dobra volja. Glede (ne)zadovoljstva z dobljeno pomočjo so povedali, da je zdravnica dostopna in da je pomoč vedno na voljo. Posebej je bilo izpostavljeno zadovoljstvo s pomočjo fizioterapevta in okulista. Še ne izpolnjene želje pa so, da bi stanovalci redkeje prejeli pomirjevala ter želja po več nege. Skrbi pri stanovalcih so podobne skrbem sorodnikov. V obeh skupinah vprašanih lahko najdemo takšne, ki jih nič posebno ne vznemirja, in takšne, ki jih skrbi zaradi poslabšanja stanja, se bojijo morebitnih padcev in poškodb ter vdanosti v usodo. Kar omenijo sorodniki, ne pa stanovalci, je skrb glede višje oskrbnine v primeru poslabšanja stanja. Sorodniki se tudi zavedajo, da se stanje oskrbovancev lahko zelo hitro poslabša.

Aktivnosti za ohranjanje zdravja, ki jih v Domu že izvajajo, so: telovadba na vsakodnevni skupini ter uživanje sadja in zelenjave. Sorodniki so povedali, da dodatno hrano večkrat prinesejo od doma. Intervjuvanci se strinjajo, da so sprehodi, (organizirana) telovadba ter gibanje za stanovalce zelo pomembni. Želje, ki zaenkrat še niso uresničene, so: želja po pogostejših sprehodih; po več telovadbe; po pogostejši fizioterapiji; po obisku zobozdravnika; po prejemanju več sadja in zelenjave; po večjih obrokih hrane; po bolj primerni hrani, ki bo prilagojena posamezniku; želja po tem, da sestre povedo, katere tablete prinesejo; po omogočeni povezavi z mestom; po odhodu v zdravilišče; po več tekočine ob postelji ter želja po masaži. Želje, ki jih Dom ne more uresničiti, pa so: želja po izboljšanju zdravstvenega stanja ter želja, da bi stanovalka lahko več brala. V zvezi s

pomočjo, ki jo potrebujejo, sogovorniki omenjajo predvsem potrebo po večjem številu osebja, po zdravniškem pregledu po končanem zdravljenju z antibiotiki, po preventivnem pregledu ter potrebo po pomočniku pri vsakodnevem vstajanju.

Ena izmed tem, o kateri so neposredno poročali le sorodniki, je bila demenca. Sogovorniki so povedali, da se je pri nekaterih stanovalcih demenca razvila počasi, pri drugih postopoma, pri nekaterih pa zelo hitro. Vzroki za začetek demence so bili pri stanovalcih različni (narkoza, možganska kap, stresna situacija). O odzivu strokovnih služb so nekateri poročali negativno (O21: »Trajalo je kar nekaj časa, predno smo mi zdravnici dopovedali, da nekaj ni v redu. Da se je nekaj zgodilo. S strani zdravstva ni bilo posluha. Tako da je bil kar problem. Na koncu sem sam zahteval napotnico za v Idrijo. Bil je zadnji čas.«). Na neprimeren odziv s strani zdravstva nakazuje tudi naslednja izkušnja: «Sestra mi je enkrat rekla, da ni za pričakovati, da nas bo poznala, da ker ima prazno glavo, kot se je ona izrazila.» (N6) Nekateri stanovalci so bili na zdravljenju tudi v psihiatrični bolnišnici. Eno od zdravstvenih priporočil, ki ga je omenjala ena izmed sogovornic, je bilo pogosto gibanje na svežem zraku, ki pa ga v Domu, kot že omenjeno, primanjkuje. Spremembe, ki jih je prinesla demenca, so bile pri stanovalcih različne. Nekateri so poudarili, da je bolezen prinesla veliko sprememb in da je sorodnik izgubil tisto, kar je imel prej. Sprva so osebe z demenco svoje težave začele opravičevati s šalo. Sorodniki povedo, da je bilo ob zavedanju pomanjkljivosti težko tako za osebe z demenco kot tudi zanje. Pri stanovalcih so se sprva začele pojavljati težave s spominom (predvsem kratkotrajnim; npr. ponavljanje istih vprašanj; sredi giba pozabi, kaj mora narediti; oseba pozabi, da je jedla, zato je ves čas lačna; ob branju pozabi o prebranem; prisoten je le spomin iz otroštva ipd.). Poleg tega so bile in so še vedno prisotne tudi vedenjske in psihične spremembe: tavanje (oseba ne prepozna domače hiše, neprestano zasleduje ljudi, se izgubi, na ulici jo je strah, ves čas nekaj išče ...), vznemirjenost in nasilnost, neprimerno vedenje (pogosto jokanje, ekstremi v gospodinjstvu, nerealne zamisli, kričanje ...), zamenjevanje dneva in noči, težave s spanjem, blodnjavost (zalaganje stvari, obtoževanje ...), halucinacije (pripovedovanje o stvareh, ki se niso zgodile; pripovedovanje o ljudeh, ki so že umrli, kot da so tukaj ...) ter napačno prepoznavanje. Sorodniki so poročali tudi o težavah s komunikacijo.

Doživljanje demence sorodnikov je različno. Kar nekaj jih doživlja stisko, so pa tudi takšni, ki so se s situacijo že sprijaznili. Povedo, da jim je lažje, ko vidijo, da je svojec v svojem svetu, da se ne zaveda pomanjkljivosti. Tolaži jih misel, da jih pozna. Poročali so tudi o tem, da je bilo življenje doma tvegano in da se strinjajo s tem, da je pri določenih

stvarih potrebno postaviti meje. Nekateri so mnenja, da kljub bolezni določene stvari pri človeku ostanejo, da demenca ne spremeni karakterja. Eden izmed dokazov je npr. poročanje sorodnice, da se stanovalka kljub prekinjeni besedni komunikaciji še vedno s smehom odziva na šale iz preteklosti.

V zvezi s področjem oblikovanja osebne identitete so nekateri sorodniki poročali, da nimajo informacij, ali v Domu izvajajo kakšno dejavnost s tem namenom, drugi so bili prepričani, da takšnih dejavnosti v Domu ni, tretji pa so poročali o že izvajanih aktivnostih (pogovor o preteklosti, družinske fotografije v sobi). Večini se takšne dejavnosti zdijo smiselne, mnenja so, da bi jih bilo potrebno začeti/nadaljevati ter stanovalce spodbujati k sodelovanju. Redki menijo, da takšne aktivnosti ne bi bile v pomoč ali da bi bile neizvedljive. Možne ideje, ki bi pripomogle k oblikovanju osebne identitete in so jih izpostavili sogovorniki, so bile: zaposleni pri sorodnikih dobijo informacije o zgodovini stanovalca, skupaj se spominjajo preteklih aktivnosti v Domu, zbirajo slike stanovalcev iz njihove mladosti ter pripravijo razstavo, pogovarjajo se o preteklosti.

4.7. Posledice popolne odvisnosti od pomoči drugih

Iz šeste in sedme sheme odnosnega kodiranja (nahajajo se v zadnji Prilogi) lahko vidimo, koliko posledic prinese popolna odvisnost od pomoči drugih. Stanovalci s slabim zdravstvenim stanjem zelo pogosto prejemajo pomoč strokovnega osebja. Pri takšnih oskrbovancih so pogoste želje po več samostojnosti ter občutki stiske zaradi odvisnosti od drugih. Ker sami iz postelje ne morejo vstati, ves dan preležijo in tako svoj prosti čas preživljajo v sobi. Zaradi odvisnosti od drugih se pogosto pojavlja tudi želja po pogostejših izhodih ter želja po vsakodnevnem vstajanju iz postelje. Sogovorniki so povedali, da Dom zanje ni ovira, da ne bi mogli opravljati opravil, ki si jih želijo, temveč je ovira njihovo slabo zdravstveno stanje. Ker sami ne morejo nikamor, se tudi organiziranih aktivnosti redko udeležujejo in si zaradi osamljenosti večinoma želijo več stikov. Obiski jim veliko pomenijo. Pri njih je pogosta tudi želja po več tolažbe ter želja po več pogovora z zaposlenimi. Pri ljudeh, ki so odvisni od pomoči, se pojavlja več želja kot pri stanovalcih, ki so večinoma samostojni: želja po več spodbude s strani zaposlenih; želja, da bi zaposleni upoštevali prošnje; da bi si zaposleni vzeli več časa zanje; želja po več zasebnosti. Pogostejši kot pri stanovalcih, ki so samostojni, je bil pri stanovalcih, ki so odvisni od pomoči, občutek ogroženosti in spregledanosti. Pogosto nimajo možnosti samoodločanja, z denarjem pa ne upravljajo samostojno. Stanovalci, ki od zaposlenih potrebujejo več

pomoči, pogosteje prejemajo tudi dodatek za pomoč in postrežbo. Skrbi glede zdravja pa so pri njih med najpogostejšimi. Za razliko od stanovalcev, ki niso samostojni, so drugi, bolj samostojni stanovalci, poročali o drugačnih izkušnjah. Ti se večinoma niso nikoli počutili ogrožene ali spregledane, imajo možnost samoodločanja, z denarjem nekateri še vedno upravljajo samostojno ter so s svojim finančnim stanjem zadovoljni, večkrat gredo sami na sprehod ter več časa preživijo v mestu. Poročali so tudi o tem, da zaposleni upoštevajo rečeno, da spremembe v Domu niso potrebne ter da večinoma nimajo želje po dodatni pomoči. Pri mnogih je zdravstveno stanje v primerjavi s preteklostjo boljše.

5. RAZPRAVA

Flaker idr. (2008) poročajo o tem, da je odhod osebe v dom za stare ljudi težka odločitev. Eden izmed pogostih razlogov za preselitev je, da sorodniki osebe z demenco sami ne zmorejo več. O podobni izkušnji so poročali tudi naši sorodniki. Za odhod v dom so se odločili takrat, ko bivanje osebe z demenco v domačem okolju ni bilo več mogoče ali pa je bilo življenje doma ogroženo.

Lukič Zlobec in Krivec (2016) zapišeta, da sta kakovostna oskrba ter kakovostno življenje glavna cilja, ki ju poskušamo doseči pri sodelovanju z osebami z demenco. Uspešnost pomoči je pogojena z upoštevanjem posameznikovih potreb (Mali, Mešl in Rihter, 2011). Ker so v današnjem času potrebe velikokrat prezrte, spregledane in neupoštevane, je bil glavni namen naše raziskave ugotoviti, kakšne so želje in potrebe stanovalcev z demenco v Domu starejših občanov Ilirska Bistrica. Zanimalo nas je, kaj bi bilo v prihodnje s prenovo Doma potrebno spremeniti, da bo kakovost podpore oseb z demenco boljša in bolj prilagojena njihovim potrebam. Raziskovali smo potrebe na različnih področjih: vsakdanje življenje, medsebojni odnosi, čustva, etična raven, denar ter zdravje in bolezen.

Iz poglavja Rezultati je razvidno, da so stanovalci in njihovi sorodniki izrazili različne potrebe in želje. Nekatero so bile skupne večini, druge pa so se od posameznika do posameznika razlikovale. Ravno zaradi tega ne smemo pozabiti na individualizirano načrtovanje, na katerega nas opominja Milošević Arnold (2006). Le-to omogoča, da se upoštevajo potrebe vsakega stanovalca ter da se prisluhne njegovim željam, saj lahko stanovalec le na takšen način dobi ustrezno podporo. Način individualnega načrtovanja temelji zgolj in le na željah posameznika in ne na potrebah strukture ter strokovnjakov (Brandon in Brandon, 1992). Obstoječe rešitve namreč niso vedno najboljše oziroma v celotni ne ustrezajo individualnim potrebam (Mali, Mešl in Rihter, 2011). Kljub zavedanju, da so pomembne potrebe vsakega posameznika, menimo, da smo z raziskavo prišli do takšnih ugotovitev in izraženih želj, ki so pomembne večini stanovalcev. Zavedamo se, da v primeru, da bo Dom izražene potrebe zadovoljil, to še ne pomeni, da se v nadaljevanju ni potrebno posvetiti vsakemu posamezniku posebej in skupaj z njim raziskovati njegove specifične želje. Šele s pomočjo razumevanja sogovornikovih potreb lahko namreč strokovni delavec razišče in odkrije možne odgovore na težave uporabnika ter skupaj z njim poišče nove rešitve, ki bodo uporabne zanj (Mali, Mešl in Rihter, 2011).

V domu za stare ljudi morajo biti zagotovljene tako osnovne življenjske potrebe kot tudi zdravstveno varstvo (Hojnik Zupanc, 1994). Iz izkušenj sogovornikov lahko vidimo, da je zdravstveno varstvo tisto, ki je v Domu v ospredju. Glede prejete pomoči so intervjuvanci največkrat poročali o negi, kopanju, odvajanju, previjanju ran, pomoči pri zdravilih, dvigovanju iz postelje itd. Druge, bolj osnovne potrebe, pa v veliki meri ostajajo neizpolnjene. Pogosto je bila namreč prisotna želja po pogostejšem odhodu ven, po pogostejšem pogovoru, po prilagojenem načinu komuniciranja, po več spodbude, po omogočenem kuhanju, po novih organiziranih dejavnostih, po enoposteljni sobi, bolj domači hrani, po več ljubezni, več tolažbe, po bolj pristnem odnosu zaposlenih, po spoštovanju, po masaži ipd. Gre torej za potrebe, ki se ne dotikajo zdravstvenega varstva, ampak bolj predstavljajo osnovne življenjske potrebe. Menimo, da so takšne osnovne življenjske potrebe enako pomembne kot potrebe zdravstvenega varstva, saj je dom za stare ljudi socialna institucija, ne pa bolnišnica. Za večino dom za stare ljudi predstavlja institucijo, v katerem bodo v večji meri ostali do konca življenja. Na to opozori tudi Hojnik Zupanc (1994), ki zapiše, da čeprav gre pri institucionalnem varstvu za začasno obliko, večina ljudi, ki se odloči za preselitev, tam ostane do smrti.

Glavni namen institucije je zadovoljitev potreb, ki jih človek ne more zadovoljiti sam (Hojnik Zupanc, 1994). Zagotavljanje vseh potreb pa ljudi postavi v pasivni položaj ter jim jemlje samostojnost ter možnost, da bi se odločili o vsakodnevni stvareh (Milošević Arnold, 2000). Nekatere izkušnje stanovalcev so bile dokaz, da se v Domu velikokrat znajdejo v pasivnem položaju. Poročali so o tem, da je Dom še vedno institucija, v kateri življenje, kot so ga živeli doma, ni mogoče. Poleg tega so izpostavili tudi odvisnost od domskega urnika (treba se je prilagoditi urniku obrokov in urniku kopanja). Kljub temu pa takšno mnenje ni bilo prisotno pri vseh intervjuvancih. Predvsem tisti, ki potrebujejo več pomoči od zaposlenih, so poročali o tem, da Dom ni ovira za njihovo pasivno življenje, vendar jih ovira zdravje.

Mali (2007b) v svojem prispevku povzema šest psiholoških potreb, ki jih imamo vsi ljudje: potrebo po ljubezni, tolažbi, zaposlitvi, povezanosti, vključenosti ter potrebo po oblikovanju osebne identitete. O nekaterih izraženih potrebah pri stanovalcih z demenco pišemo v nadaljevanju, tri pa omenjamo sedaj. Ena izmed psiholoških potreb je potreba po tolažbi. Ljudje si želijo bližine, nežnosti ter naklonjenosti. Želja po več tolažbe je bila prisotna tudi pri sogovornikih, čeprav so nekateri poročali tudi o tem, da tolažbe ne potrebujejo, saj jo predelajo sami ali pa zadržijo zase. Podobno je bilo tudi pri potrebi po

ljubezni. Nekateri že imajo ljubeč odnos ali pa si ga želijo še več, so pa tudi takšni, ki nimajo ljubečega odnosa in si ga niti ne želijo. Potreba po ljubezni pri njih ni prisotna. Močno je bila pri intervjuvancih izražena potreba po zaposlitvi, ki je tudi ena izmed psiholoških potreb. Marshall in Tibbs (2006) zapišeta, da ko smo ljudje zaposleni, imamo občutek koristnosti. Intervjuvanci so poročali o poteku običajnega dne, o aktivnostih, ki se jih udeležujejo ter podali številne predloge za nove aktivnosti. Povedali so, da jim dejavnosti veliko pomenijo, da ob udeleževanju občutijo koristnost ter da v aktivnostih uživajo.

Oblike varstva, ki so za osebe z demenco razvite v slovenskih domovih za stare ljudi, so tri. V Domu starejših občanov Ilirska Bistrica so stanovalci s hudo obliko demence ločeni od drugih stanovalcev. Govorimo o segregirani obliki (Mali, 2000). Da ni nobena rešitev absolutno slaba niti absolutno dobra, dokazujejo tudi mnenja sogovornikov. Nekaterim se zdi bivanje na varovanem oddelku dobro urejeno, z razporeditvijo so zadovoljni. Spet drugi si želijo, da stanovalcev z demenco ne bi ločevali od drugih ter da moški in ženske na varovanem oddelku ne bi bili pomešani. Varovani oddelki se ne zdijo najboljša rešitev, sploh pa ne varovani oddelek v Domu starejših občanov Ilirska Bistrica, ki nima direktnega izhoda na zrak. Omogočen odhod ven brez spremstva osebja bi kvaliteto življenja verjetno bistveno izboljšal. Zato se nam zdi prenova Doma in uvedba kombinirane oblike varstva boljše rešitev.

Glede informiranosti sorodnikov imajo nekateri bistveno več informacij o dogajanju v Domu kot drugi. Tisti, ki so informirani o poteku običajnega dne, imajo večinoma tudi informacije o organiziranih aktivnostih ter menijo, da je organiziranih aktivnosti veliko. Nekaterih dejavnosti se celo udeležujejo skupaj s stanovalci. Sorodniki so poročali tudi o tem, da jim zaposleni posredujejo informacije o zdravstvenem stanju stanovalca, da se z zaposlenimi dobro razumejo ter da stik ohranjajo tudi s socialno delavko. So pa tudi sorodniki, ki imajo malo podatkov o poteku običajnega dne ter malo informacij o organiziranih aktivnostih v Domu. Eden izmed razlogov za to so redki obiski zaradi oddaljenosti ali pa obiski čez vikend, ko je prisotno le dežurno osebje, ki vseh informacij nima. Kljub razumljivim razlogom za pomanjkanje informacij pri sorodnikih pa se nam vseeno ne zdi prav, da nekateri ostajajo neinformirani o tem, kaj se dogaja s stanovalcem. Mali (2016) jasno zapiše, da je pomoč sorodnikov tudi po preselitvi v institucijo ključnega pomena, saj so ravno oni tisti, ki najbolj poznajo človeka z demenco. Ostati morajo ključni partnerji v oblikovanju načrta pomoči. Dokaz za nepopolno sodelovanje med zaposlenimi

in sorodniki je tudi izkušnja sorodnice, ki je poročala o tem, da jo ob preselitvi mame v Dom niso nič vprašali o stanovalkini preteklosti, kar ne moremo izpostaviti kot pozitivno. Gibson (2005) poudari, da je smiselno, da tudi strokovnjaki, ki delajo z osebo z demenco, poznajo njeno življenjsko zgodbo, njeno življenje pred razvojem demence, saj s tem lahko oblikujejo dejavnosti, ki ohranjajo dobro počutje ter krepijo občutek identitete.

Za ohranjanje lastne identitete obstajajo tudi druge dejavnosti: pripovedovanje zgodb, petje skupnih pesmi, pregled družinskih foto albumov ipd. (Jolley, 2005). Čeprav so bila mnenja sorodnikov o tem, ali Dom izvaja takšne dejavnosti ali ne, različna, se lahko pridružimo mnenju nekaterih sogovornikov, ki menijo, da bi bile takšne aktivnosti smiselne. Dobri se zdijo tudi predlogi intervjuvancev o možnih tehnikah za oblikovanje osebne identitete: slike mladih stanovalcev na hodniku, domski časopis, v katerem bi se predstavili stanovalci, spominjanje domskih dogodkov ob slikah.

Ohranjanje lastne identitete je pri demenci pomembno zato, ker pri ljudeh postopoma prihaja do vse slabšega delovanja različnih možganskih funkcij, kot so spomin, govor, prepoznavanje, mišljenje, osebne lastnosti in načrtovanje (Graham in Warner, 2009). Železnik (2012) zapiše, da večino stvari, ki jih je človek v življenju znal, s postopnim napredovanjem demence ne zna več. Sorodniki so izpostavili podobne izkušnje, ki jih imajo s svojimi bližnjimi. Poročali so, da je demenca prinesla veliko sprememb ter da je sorodnik zapustil tisto, kar je imel prej.

Pri večini vrst demence se najprej pojavijo težave s kompleksnim mišljenjem ter spominom (Graham in Warner, 2009). Sorodniki so poročali predvsem o težavah s kratkotrajnim spominom, o tem, da stanovalci ves čas postavljajo ista vprašanja, da v trenutku pozabijo, kaj so počeli pred kratkim, da sredi giba pozabijo, kaj morajo narediti, da pozabijo, da so jedli, zato so ves čas lačni, da ob branju pozabijo o prebranem ipd. Poleg težav z mišljenjem in spominom pri ljudeh z demenco pride tudi do vedenjskih in psihičnih sprememb. Le-te ne predstavljajo problema le za osebe z demenco, ampak tudi za celotno družbo (Kogoj, 2007). Tudi vedenjske in psihične spremembe so bile tema, ki so se je sogovorniki (sorodniki) večkrat dotaknili. Poročali so o tem, da sorodnik tava, je pogosto vznemirjen, nasilen, se neprimerno obnaša, zamenjuje dan in noč, ima težave s spanjem, zalaga stvari in obtožuje druge, ljudi ne prepozna ter doživlja privide in prisluhe. Pri stanovalcih, pri katerih je demenca že bolj napredovala, so zelo pogoste tudi težave z besedno komunikacijo. Čeprav je veliko časa prevladovalo mnenje, da komunikacija z

ljudmi v poznejših stadijih ni več mogoča, so v zadnjih desetletjih spoznali, da je komunikacija mogoča in da je potrebno ljudi z demenco slišati in jih upoštevati (Milošević Arnold, 2007b). Ob napredovanju demence je potrebno, da spodbujamo predvsem neverbalno komunikacijo (Rihter, 2007).

Spremembe, ki jih prinese demenca, ne občutijo le ljudje z demenco, ampak tudi njihovi svojci. Spremembe se pojavijo tako na individualni ravni kot tudi na ravni medsebojnih odnosov. Socialna mreža postaja vse ožja in svojci zelo hitro postanejo edina vez med človekom z demenco ter zunanjim svetom (Mali, Mešl in Rihter, 2011). Pri področju medsebojnih odnosov je večina sogovornikov poročala o ohranjanju stikov s svojimi sorodniki. Mnogi so govorili o tem, da so stike s starimi prijatelji prekinili ali pa da so stiki s starimi prijatelji in sovaščani redki. Najpogostejši način ohranjanja stikov so obiski. Na obisk največkrat pridejo sorodniki. Pomoč zaposlenih, ki jo nekateri omenijo pri ohranjanju stikov, se nam zdi zelo pomembna. Socialni delavci morajo spodbujati sodelovanje, četudi gre za hudo obliko demence. V primeru, da ljudje z demenco ne prepoznajo več svojih sorodnikov, ki prihajajo na obisk v dom, je naloga socialnega delavca, da skupaj z njimi odkriva možnosti za ohranjanje stikov ter jih spodbuja k vzpostavljanju odnosov, ki ne temeljijo zgolj na besedni komunikaciji (Mali, 2008).

Ker demenca vpliva tudi na socialno funkcioniranje posameznika, je vloga socialnih delavcev na tem področju zelo pomembna (Mali, 2009). Ena izmed razlik med zdravstveno stroko in socialnim delom je, da so v zdravstvu usmerjeni zgolj na posameznika, socialno delo pa upošteva tudi širše medsebojne odnose (Šiplič Horvat, 2016). Socialni delavec se znajde v različnih vlogah: kot koordinator primera, načrtovalec skrbi, učitelj, posrednik, zagovornik, aktivist, pogajalec ali svetovalec (Milošević Arnold, 2007a). Ravno zaradi pomembnosti socialnega dela so socialni delavci zaposleni tudi v domovih za stare ljudi. Socialni delavec, zaposlen v domu, ima pomembno vlogo v različnih fazah bivanja posameznika. Prisoten je od prvega stika z institucijo, skozi celotno bivanje stanovalca ter vse do odhoda iz doma. Naloge socialnega delavca so v posameznih fazah specifične, hkrati pa tudi medsebojno prepletene in povezane (Mali, 2008). Kljub mnogim zadolžitvam, ki jih ima socialni delavec v domu in njegovi vsestranski prisotnosti, so moji sogovorniki med pogovorom socialnega delavca le redko omenjali. Bolj je bilo v ospredju zdravstveno osebje. Redki stanovalci pomoč poiščejo pri socialnem delavcu in redki so omenjali, da s socialnim delavcem ohranjajo stike. Čeprav dela socialnega delavca v Domu skozi intervjuje nismo posebej raziskovali, menimo, da je njegova vloga v Domu zelo

pomembna. Socialni delavec bi moral ohranjati redne stike tako s stanovalci kot tudi s svojci.

V zadnjih letih se vedno bolj zavedamo, da morajo biti v raziskovanje vključeni tudi ljudje z demenco (Manthorpe, 2001). V skladu z omenjenim smo se odločili, da bodo v raziskovalni vzorec vključeni tudi stanovalci. Ker način besednega sporazumevanja pri ljudeh, pri katerih je demenca že bolj napredovala, temelji na drugačnih zakonitostih, smo se zavedali ovire, da bo pri nekaterih stanovalcih besedna komunikacija nemogoča (Mali, Mešl in Rihter, 2011). Zato smo se odločili, da intervjuje opravimo s stanovalci z blago obliko demence. Poleg njih smo v vzorec vključili še sorodnike tistih stanovalcev, pri katerih je demenca že bolj napredovala. Poleg metode spraševanja se pri raziskovanju življenja osebe z demenco lahko odločimo tudi za metodo opazovanja. Slednja je smiselna predvsem takrat, ko oseba z demenco ne zmore več besedno komunicirati. Lahko se namreč zgodi, da nam oseba z demenco danes poda eno informacijo, ob naslednjem pogovoru pa popolnoma drugačno (Mali, Mešl in Rihter, 2011). Zato bi bila ena izmed možnosti, za katero bi se odločili pri nadaljnjem raziskovanju, tudi opazovanje.

S kvalitativno raziskavo smo pridobili raznolike in opisne podatke. Vprašanja, ki smo jih zastavljali intervjuvancem, se tudi po koncu raziskave zdijo primerna, saj so omogočila, da smo se dotaknili različnih področij njihovega življenja ali življenja njihovih svojcev. Vzorec osemnajstih oseb je za raziskavo dovolj velik. Morda bi bilo smiselno izboljšati le razmerje med moškimi in ženskami, in sicer tako da bi bilo njihovo število bolj enakomerno razdeljeno, saj je bilo v raziskavo vključenih več stanovalk ter več svojcev, ki so poročali o sorodnici ženskega spola. V primeru enakega števila moških in žensk bi lahko preverili, ali obstajajo razlike v potrebah med spoloma. Čeprav to ni bil namen tega diplomskega dela, bi bile ugotovitve morda zanimive. Kljub velikemu vzorcu se zavedamo, da se potrebe od človeka do človeka razlikujejo, zato vseh ugotovitev ne moremo posplošiti na celotno populacijo. Menimo, da so pridobljeni podatki dober začetek za načrtovanje možnih sprememb v Domu ter pomembno sporočilo, da še vedno ostaja veliko število potreb stanovalcev, ki še niso realizirane.

6. SKLEPI

V raziskavi smo ugotovili, da se nekatere potrebe pojavljajo pri večini posameznikov, nekatere pa le pri določenih stanovalcih. V povezavi z vsakdanjim življenjem si stanovalci želijo predvsem več izhodov na zrak, več pogovora, vsakodnevno vstajanje iz postelje, pomoč pri hranjenju, intenzivnejšo individualno pomoč, prilagojen način komuniciranja, hitrejše posredovanje zaposlenih, več spodbude, nove aktivnosti, pogostejše spremstvo na organizirane dejavnosti, več zraka v sobi, bolj domačo hrano, enoposteljno sobo ter to, da se osebje ne bi zamenjevalo. Glede medsebojnih odnosov je bila izpostavljena želja po bolj pristnem odnosu zaposlenih, po boljšem razumevanju s sostanovalci, po več stikih, po več spodbude za druženje ter želja, da stanovalcev z demenco ne bi ločili od drugih. Na področju čustev se je pri nekaterih (ne pa pri vseh) pokazala potreba po več ljubezni ter več tolažbe. Več čustvene podpore si stanovalci želijo predvsem od zaposlenih. Glede spoštovanja ostaja pri nekaterih potreba po več spoštovanja s strani zaposlenih kot tudi s strani drugih stanovalcev. Sogovorniki so izpostavili nekaj pravic, za katere bi si želeli, da so spoštovane, pa zaenkrat še niso, in sicer: da bi zaposleni pri sorodnikih preverili, kdo lahko pride k stanovalcu na obisk; da bi stanovalce vsakodnevno dvignili iz postelje; da bi se zaposleni na klic odzvali hitreje; stanovalce bolj spodbujali in upoštevali njihove prošnje; da bi se zaposleni več pogovarjali s stanovalci; da bi bilo na varovanem oddelku več zasebnosti ipd. Razvidno je, da so želje glede večjega spoštovanja pravic zelo podobne željam s področja vsakodnevnega življenja. Na področju denarja si nekateri stanovalci želijo več informacij, več denarja, cenejšo namestitev in oskrbo oziroma bolj osebni pristop glede na visoko ceno oskrbnine, pogovor o finančnem stanju, bolj osebni nadzor nad delom skrbnika, pomoč zaposlenih ter omogočen odhod v mesto, kjer bi denar lahko porabili. Želje so povezane tudi s pomočjo pri zdravstvenih težavah ter na področju ohranjanja zdravja: želja po redkejšem prejemanju pomirjeval, po več nege, po odkritosti zdravnice, več gibanja in fizioterapije, več sadja in zelenjave, bolj primerni hrani, želja po masaži, po preventivnem pregledu itd. Potrebno je poudariti, da se našteje želje niso pojavile pri vseh posameznikih, zato je hkrati zelo pomemben tudi individualni pristop. Pri zagotavljanju izrečenih potreb lahko stanovalcem z demenco pomagajo tako zaposleni kot tudi svojci.

Poleg potreb, ugotovljenih z raziskavo, ima diplomsko delo še dodaten doprinos, saj ponazarja številne primere poteka demence. Predvsem sorodniki oseb, pri katerih je

demenca že bolj napredovala, so poročali o različnih vzrokih, poteku, znakih bolezni, ki smo jih lahko brez težav povezali z dejstvi iz literature. Demenca se je pri stanovalcih začela po možganski kapi, narkozi, stresni situaciji. Njeno napredovanje je bilo pri različnih posameznikih različno. Pri vseh je demenca prinesla številne spremembe: težave s spominom, mišljenjem ter psihične in vedenjske spremembe. Nič manj pogosta ni niti ovirana besedna komunikacija. Sorodniki bolezni bližnjega doživljajo na različne načine, so pa kljub temu mnogi prepričani, da demenca ne spremeni osebnosti ter da določene značilnosti oseb, kljub številnim spremembam vseeno ostanejo.

7. PREDLOGI

Namen raziskave je bil ugotoviti, kako so lahko zaposleni v Domu še bolj v pomoč osebam z demenco, zato navajamo nekaj predlogov za možne spremembe. Navedeni so predlogi, ki si jih mogoče ne želijo vsi stanovalci. Zato morajo zaposleni redno komunicirati s posamezniki ter se prilagajati njihovim individualnim potrebam. Tistim zaposlenim, ki takšne dejavnosti že izvajajo, pa naj ta zapis predstavlja sporočilo, da delajo dobro.

- Spodbuda in pohvala sta za stanovalce z demenco zelo pomembna dejavnika. Zaposleni naj stanovalce spodbujajo k čim večji samostojnosti pri opravilih, ki jih stanovalci še lahko opravijo sami. Nudijo naj le toliko pomoči, kot je stanovalec potrebuje. Poleg tega naj stanovalce spodbujajo tudi k druženju ter udeleževanju organiziranih aktivnosti.
- Pri stanovalcih, ki zavračajo nego, naj zaposleni preizkušajo različne načine, kdaj in na kakšen način jo izvajati.
- Tisti stanovalci, ki sami ne morejo vstati, si pogosto želijo, da bi jih iz postelje dvignili večkrat, zato naj zaposleni poskrbijo, da bo stanovalec čim večkrat na vozičku. Dober je tudi predlog o osebnem pomočniku, ki bi vsak dan poskrbel za dvigovanje stanovalcev.
- Zaposleni naj si za posameznika vzamejo čas ter mu pomagajo po najboljših močeh. Pomoč naj bo individualizirana ter prilagojena potrebam posameznika. Poročanju stanovalca (npr. o bolečinah) naj zaposleni verjamejo ter ga jemljejo resno. Prošnje stanovalca naj upoštevajo vsi zaposleni. Pri svojem delu naj zaposleni ne bodo površni.
- Ker so nekateri posamezniki popolnoma odvisni od pomoči drugih, naj se zaposleni čim hitreje odzovejo na klic stanovalca, hkrati pa naj pri stanovalcih večkrat preverijo, ali morda kaj potrebujejo.
- Izgovor, da primanjkuje osebja, naj ne bo prepogost, saj le-ta stanovalcem ni v tolažbo.
- Ker so nekateri stanovalci osamljeni, naj se zaposleni z vsemi čim več pogovarjajo. Pri tistih, kjer besedna komunikacija ni več mogoča, pa naj način komuniciranja prilagodijo (npr. skozi molitev, dotik, ples, risbo ...).

- Čeprav imajo različni strokovni delavci različne zadolžitve, naj svojih obveznosti ne ločujejo preveč strogo. Čeprav je reševanje sporov naloga socialne delavke, jo lahko izvede tudi medicinska sestra. Poleg tega naj se po oddelkih zaposleni ne menjujejo preveč pogosto, saj v tem primeru oseba ne dobi priložnosti, da bi se navezala na zaposlenega.
- Zaposleni naj imajo do vseh stanovalcev prijazen ter pristen odnos. Vse stanovalce naj spoštujejo.
- Vsi zaposleni naj stanovalcem nudijo čustveno podporo. Ko so žalostni, naj jih potolažijo, izkazujejo naj tudi ljubezen.
- Stanovalcem, ki si želijo sodelovati pri gospodinjskih opravilih (predvsem kuhanju), naj zaposleni to omogočijo. Zaposleni naj prisluhnejo novim idejam stanovalcem glede aktivnosti, ki si jih slednji še želijo. Vse stanovalce, ki si udeležbe na organiziranih dejavnostih želijo in na katere ne morejo sami, naj zaposleni tja vedno pospremijo. Pomanjkanje osebja ni dober izgovor.
- Ker človek z demenco sčasoma začne izgublјati osebno identiteto, naj zaposleni izvajajo različne dejavnosti za njeno ohranjanje (pripovedovanje zgodb, obujanje spominov ob fotografijah ...). Pri sorodnikih naj se zaposleni pozanimajo o zgodovini stanovalca.
- Poleg idej za nove aktivnosti naj zaposleni prisluhnejo tudi drugim željam (npr. željam glede hrane).
- Ker nekateri stanovalci sami ne morejo ven na zrak, jim morajo zaposleni omogočiti čim pogostejše izhode. Tistim, ki si želijo v mesto, pa naj omogočijo tudi pogoste odhode v mesto.
- Ker je zasebnosti v domovih za stare ljudi manj kot doma, naj zaposleni poskrbijo, da bo ta pravica čim bolj spoštovana (pred vstopom v sobo naj potrkajo, nego izvajajo za zaprtimi vrati ...). Poleg tega naj bodo zaposleni pozorni tudi na to, da v sobo skupaj nastanijo osebe, ki so si podobne.
- Ker v Domu živi veliko število ljudi, se lahko hitro zgodi, da postane zelo glasno. Zato naj zaposleni poskrbijo, da kljub temu ne bo preveč hrupa, saj si stanovalci pogosto želijo miru.
- Zaposleni lahko spodbujajo tudi k ohranjanju stikov. V času obiskov naj se umaknejo drugam ter stanovalca pustijo samega z obiskovalcem. Pri sorodnikih naj preverijo, kdo lahko k določenemu stanovalcu pride na obisk.

- Ker s segregirano obliko varstva oseb niso vsi zadovoljni, lahko zaposleni spodbujajo stike med stanovalci z demenco in drugimi stanovalci (npr. v času prireditev).
- V primeru, da stanovalec ni več zmožen samostojno upravljati z denarjem, naj zaposleni, če stanovalec to želi, pri finančah pomagajo (s pogovorom, pomočjo pri nakupu kave, prevozom v mesto ...).
- Pomirjevala naj prejemajo le tisti, ki so agresivni. Poleg tega naj zaposleni omogočijo redno telovadbo, fizioterapijo, masažo, obisk zobozdravnika, več sadja in zelenjave, preventivne in redne zdravstvene preglede.
- Ker so sorodniki po preselitvi v dom za stare ljudi še vedno pomembni za stanovalca, naj zaposleni bližnje informirajo o dogajanju v Domu ter jim posredujejo vse želene informacije (tudi med vikendi). Podporo naj nudijo tudi sorodnikom (predvsem ob preselitvi sorodnika v dom za stare ljudi).

Poleg predlogov, kaj naj bi naredili zaposleni oziroma kaj bi morali, dodajamo še nekaj predlogov v zvezi z zagotavljanjem ustreznih razmer za delo osebja.

- Sogovorniki so navedli, da zaposleni pogosto uporabijo izgovor, da primanjkuje osebja. Smiselno bi bilo, da vsi strokovni delavci bolj sodelujejo pri dogovarjanju o delitvi dela. Vodilni naj se z zaposlenimi pogovorijo in skupaj oblikujejo urnik dela, ki bo ustrezal posameznikovim zmožnostim. V primeru, da se ugotovi, da je zaposlenih res premalo, naj se številčnost izmene poveča ali poišče druge rešitve (npr. vključevanje prostovoljcev, študentov).
- Želje in potrebe zaposlenih naj bodo slišane in upoštevane. Komunikacija med nadrejenimi in podrejenimi naj bo vedno dvostranska.
- Vodilni naj se zavzemajo za dobro skupinsko dinamiko vseh zaposlenih ter timsko delo, v katerega bodo vsi enakopravno vključeni, saj bo to prispevalo k boljši delovni klimi in večji kakovosti dela.
- Vodilni naj zaposlene spodbujajo, da pri opravljanju svojega dela ne pozabijo na osebni pristop, ki vključuje vljudnost, spoštovanje, prijaznost.
- Delo z osebami z demenco se v določenih segmentih razlikuje od dela z ostalimi stanovalci. Potreben je prilagojen način komuniciranja, izvajanje aktivnosti za oblikovanje osebne identitete ipd., kar pri drugih stanovalcih ni potrebno. Lahko se zgodi, da zaposleni znanj o demenci in delu z ljudmi z demenco niti nimajo, zato ne

vedo, kako pristopi k človeku z demenco, kako vzpostaviti komunikacijo. Eden izmed predlogov je, da se strokovni delavci udeležujejo izobraževanj o demenci.

- Pomembni sta tudi pohvala in nagrada. Zaposleni, ki se pri svojem delu trudijo, naj bodo nagrajeni in naj dobijo jasno sporočilo, da delajo dobro. Pohvala namreč deluje tudi kot motivacija za nadaljevanje.

V nadaljevanju navajamo tudi predloge za nadaljnje raziskovanje.

- Čeprav je raziskava vključevala osemnajst oseb, bi bil vzorec lahko večji. Večje število intervjuvancev bi omogočilo več pridobljenih podatkov ter več predlogov za spremembe.
- Ena izmed metod za raziskovanje potreb oseb z demenco je poleg spraševanja tudi opazovanje, zato bi bilo podatke smiselno pridobiti tudi na takšen način. Predvsem bi bilo opazovanje smiselno pri osebah, pri katerih je demenca bolj napredovala.
- Vsakodnevno se s stanovalci srečujejo tudi zaposleni, ki zagotovo prepoznajo določene potrebe stanovalcev, zato je smiselna tudi njihova vključitev v raziskovalni proces. Lahko bi oblikovali fokusno skupino ali pa izvedli individualne intervjuje z različnimi strokovnimi delavci.
- Različni domovi imajo razvite različne oblike varstva oseb z demenco, pri delu uporabljajo različne metode. V dodatni raziskavi bi se lahko seznanili s primeri dobre prakse iz drugih domov.
- Ko bo v prihodnosti prišlo do dejanske prenove Doma, bi bilo smiselno raziskavo ponoviti in rezultate primerjati z rezultati iz tega diplomskega dela. Tako bi lahko ugotovili, ali se je situacija v Domu spremenila ali ne.

8. UPORABLJENA LITERATURA

Ambrožič, M., & Mohar, Š. (2015). Metode socialnega dela s starimi ljudmi in njihova uporaba pri delu z ljudmi z demenco. *Socialno delo*, 54(1), 53–62.

Antić, S., & Krnel, T. (2016). Demenca in načrtovanje oskrbe po zaključenem bolnišničnem zdravljenju v Univerzitetnem kliničnem centru Ljubljana. V J. Mali (ur.), *Zagotavljanje celostne oskrbe za ljudi z demenco in pomoči njihovim sorodnikom: zbornik strokovnega srečanja, Ljubljana, 22.11.2016* (str. 50–54). Ljubljana: Skupnost socialnih zavodov Slovenije: Gerontološko društvo Slovenije.

Anzeljc Šušnjar, M. (2010). Vloga patronažne medicinske sestre v družini z bolnikom z demenco. V A. Kogoj, & M. Strbad (ur.), *V korak z demenco – poti in stranpoti: 6. psihogeriatrično srečanje* (str. 103–110). Ljubljana: Spominčica – Slovensko združenje za pomoč pri demenci.

Bartlett, R., & O'Connor, D. (2010). *Broadening the Dementia Debate: Towards Social Citizenship*. Great Britain: The Policy Press.

Brandon, D., & Brandon, A. (1992). *Praktični priročnik za osebje v službah za ljudi s posebnimi potrebami*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo: Pedagoška fakulteta.

Brandon, D. (1993). *Pet načel normalizacije*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Bryden, C. (2005). *Dancing with Dementia: My Story of Living Positively with Dementia*. London in Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.

Clarke, C. L. (2001). Understanding practice development. V C. Cantley (ur.), *A Handbook of Dementia Care* (str. 93–108). Buckingham in Philadelphia: Open University Press.

Cox, S. (2001). Developing quality in services. V C. Cantley (ur.), *A Handbook of Dementia Care* (str. 258–277). Buckingham in Philadelphia: Open University Press.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2007). Star človek z demenco in njegova družina. V J. Mali, & V. Milošević Arnold (ur.), *Demenca: izziv za socialno delo* (str. 51–61). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Darovec, J., Kogoj, A., Kores Plesničar, B., Muršec, M., Pišljari, M., Pregelj, P., & Stokin, G. B. (2014). Smernice za obravnavo bolnikov z demenco. *Zdravniški vestnik*, 83(7/8), 497–504.

Dragar, J. (2010). Nemoč in (ne)pomoč svojcem bolnika. V A. Kogoj, & M. Strbad (ur.), *V korak z demenco – poti in stranpoti: 6. psihogeriatrično srečanje* (str. 35–44). Ljubljana: Spominčica – Slovensko združenje za pomoč pri demenci.

Feil, N. (1992). Validation therapy with late-onset dementia populations. V G. Jones, & B. M. L. Miesen (ur.), *Care-Giving in Dementia: Research and Applications* (str. 199–218). London in New York: Routledge.

Feil, N. (2002). *The Validation Breakthrough: Simple Techniques for Communicating with People with Alzheimer's Type Dementia*. Baltimore: Health Professions Press.

Flaker, V. (2007). Družbena konstrukcija demence. V J. Mali, & V. Milošević Arnold (ur.), *Demenca: izziv za socialno delo* (str. 11–14). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Flaker, V., Kresal, B., Mali, J., Milošević Arnold, V., Rihter, L., & Velikonja, I. (2004). *Delo z dementnimi osebami – priprava modela obravnave oseb z demenco* (Sklepno poročilo). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Flaker, V., Mali, J., Kodele, T., Grebenc, V., Škerjanc, J., & Urek, M. (2008). *Dolgotrajna oskrba: očrt potreb in odgovorov nanje*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Flaker, V., Nagode, M., Rafaelič, A., & Udovič, N. (2011). *Nastajanje dolgotrajne oskrbe: ljudje in procesi – eksperiment in sistem*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Flaker, V., Mali, J., Rafaelič, A., & Ratajc, S. (2013). *Osebno načrtovanje in izvajanje storitev*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Gendron, M. (2015). *Skrivnost, imenovana Alzheimer: Alzheimerjeva bolezen kot najpogostejši vzrok demence*. Ljubljana: Chiara.

Gibson, F. (2005). Fit for life: the contribution of life story work. V M. Marshall (ur.), *Perspectives on Rehabilitation and Dementia* (str. 175–179). London in Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.

Graham, N., & Warner, J. (2009). *Demence in Alzheimerjeva bolezen*. Ljubljana: eBesede.

Greaves, I. (2005). Dementia in primary care: think rehab. V M. Marshall (ur.), *Perspectives on Rehabilitation and Dementia* (str. 99–106). London in Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.

Grebenc, V., & Flaker, V. (2007). Ocena tveganja kot metoda načrtovanja neodvisnega življenja ljudi z demenco. V J. Mali, & V. Milošević Arnold (ur.), *Demenca: izziv za socialno delo* (str. 73–89). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Hojnik Zupanc, I. (1994). *Institucionalno bivanje starih ljudi*. Ljubljana: Gerontološko društvo Slovenije.

Innes, A., & Capstick, A. (2001). Communication and personhood. V C. Cantley (ur.), *A Handbook of Dementia Care* (str. 135–145). Buckingham in Philadelphia: Open University Press.

Jackson, D. (2010). The most difficult decision of my life. V L. Whitman (ur.), *Telling Tales About Dementia: Experiences of Caring* (str. 52–57). London in Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.

Jolley, D. (2005). Why do people with dementia become disabled? V M. Marshall (ur.), *Perspectives on Rehabilitation and Dementia* (str. 20–29). London in Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.

Kavčič, V. (2015). *Uvodna beseda za bistre možgane v poznih letih*. Dob pri Domžalah: Miš.

Kitwood, T. (1997). *Dementia Reconsidered: The Person Comes First*. Združeno kraljestvo in New York: Open University Press.

Klanjšček, G. (2005). Dejavniki tveganja in možnosti zdravljenja žilnih demenc. V I. Velikonja (ur.), *Zdravstveni, pravni in socialni vidiki obravnave oseb z demenco: 4. psihogeriatrično srečanje* (str. 162–173). Ljubljana: Spominčica – Slovensko združenje za pomoč pri demenci.

Kogoj, A. (2007). Značilnosti in razumevanje demence. V J. Mali, & V. Milošević Arnold (ur.), *Demenca: izziv za socialno delo* (str. 15–22). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Kogoj, A. (2010). Ali smo pripravljeni na demenco v prihodnosti? V A. Kogoj, & M. Strbad (ur.), *V korak z demenco – poti in stranpoti: 6. psihogeriatrično srečanje* (str. 1–8). Ljubljana: Spominčica – Slovensko združenje za pomoč pri demenci.

- Lokar, J. (1994). Duševne motnje zaradi možganskih okvar. V O. Tekavčič Grad (ur.), *Pomoč človeku v stiski* (str. 75–83). Ljubljana: Litterapicta.
- Lukič Zlobec, Š., & Krivec, D. (2016). Demenca izziv sodobne družbe. V J. Mali (ur.), *Zagotavljanje celostne oskrbe za ljudi z demenco in pomoči njihovim sorodnikom: zbornik strokovnega srečanja, Ljubljana, 22.11.2016* (str. 34–39). Ljubljana: Skupnost socialnih zavodov Slovenije: Gerontološko društvo Slovenije.
- Lukič Zlobec, Š., Krivec, D., Pajk, B., Virant, A., Jurjevčič, M., & Tratnik, M. (ur.) (2017). *Živeti z demenco doma: vodnik za svojce*. Ljubljana: Spominčica – Alzheimer Slovenija – Slovensko združenje za pomoč pri demenci.
- Lynch, R. (2014). *Social Work Practice with Older People: A Positive Person-Centered Approach*. London: SAGE Publications.
- Macuh, B. (2017). *Življenjski slog starostnikov v domovih za starejše*. Maribor: Kulturni center.
- Mali, J. (2000). Skrb za dementne stanovalce v Domu starejših občanov Preddvor. *Socialno delo*, 39(4/5), 331–336.
- Mali, J. (2007a). Socialno delo z osebami z demenco. V J. Mali, & V. Miloševič Arnold (ur.), *Demenca: izziv za socialno delo* (str. 37–50). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mali, J. (2007b). Potrebe svojcev oseb z demenco. V J. Mali, & V. Miloševič Arnold (ur.), *Demenca: izziv za socialno delo* (str. 118–130). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mali, J. (2008). *Od hiralnic do domov za stare ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mali, J. (2009). Social work with people with dementia: the case of Slovenia. V V. Leskošek (ur.), *Theories and Methods of Social Work: Exploring Different Perspectives* (str. 149–159). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mali, J. (2016). Pomen celostne oskrbe ljudi z demenco za učinkovito zagotavljanje pomoči v socialnem delu. V J. Mali (ur.), *Zagotavljanje celostne oskrbe za ljudi z demenco in pomoči njihovim sorodnikom: zbornik strokovnega srečanja, Ljubljana, 22.11.2016* (str. 10–21). Ljubljana: Skupnost socialnih zavodov Slovenije: Gerontološko društvo Slovenije.

- Mali, J. (2017). *Metode dela z ljudmi z demenco*. Zapiski predavanj pri projektu Demenca aCROsSLO: Izboljšanje kakovosti življenja oseb z demenco na čezmejnem območju, Slovenija–Hrvaška.
- Mali, J., & Rihter, L. (2006). Skrb za stanovalce z demenco v domovih za stare. *Socialno delo*, 45(6), 323–332.
- Mali, J., & Milošević Arnold, V. (2007). Tveganja pri demencah. V J. Mali, & V. Milošević Arnold (ur.), *Demenca: izziv za socialno delo* (str. 63–71). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mali, J., Mešl, N., & Rihter, L. (2011). *Socialno delo z osebami z demenco: raziskovanje potreb oseb z demenco in odgovorov nanje*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mali, J., Penič, B., Verbovšek, K., Kukolj, M., Smergut, S., Novljan, M., & Žitek, N. (2016). Možnosti in priložnosti tehnološke podpore pri oskrbi ljudi z demenco v skupnosti. *Kakovostna starost*, 19(2), 17–30.
- Manthorpe, J. (2001). Ethical ideals and practice. V C. Cantley (ur.), *A Handbook of Dementia Care* (str. 186–198). Buckingham in Philadelphia: Open University Press.
- Marshall, M., & Tibbs, M. A. (2006). *Social Work and People with Dementia: Partnerships, Practice and Persistence*. Great Britain: A BASW/Policy Press.
- Milligan, C. (2009). *There's No Place Like Home: Place and Care in an Ageing Society*. England in USA: Ashgate Publishing Company.
- Milošević Arnold, V. (2000). Profesionalne vloge socialnih delavcev pri delu s starimi ljudmi. *Socialno delo*, 39(4/5), 253–262.
- Milošević Arnold, V. (2006). Celostna obravnava oseb z demenco v domu za stare. *Socialno delo*, 45(3/5), 119–126.
- Milošević Arnold, V. (2007a). Socialnodelovni pogled na demenco. V J. Mali, & V. Milošević Arnold (ur.), *Demenca: izziv za socialno delo* (str. 23–36). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Milošević Arnold, V. (2007b). Komunikacija z osebami z demenco. V J. Mali, & V. Milošević Arnold (ur.), *Demenca: izziv za socialno delo* (str. 131–141). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. (2011). *Usmeritve za delo z osebami z demenco na področju institucionalnega varstva starejših*. Neobjavljeno.

Moore, D., & Jones, K. (2012). *Social Work and Dementia: Transforming Social Work Practice*. London: Learning Matters.

Murdoch, P. (2005). Rehabilitation after acute physical illness. V M. Marshall (ur.), *Perspectives on Rehabilitation and Dementia* (str. 107–114). London in Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.

Muršec, M. (2013). *Alzheimerjeva demenca: odgovori na pogosta vprašanja v klinični praksi: za bolnike in njihove družine*. Ljubljana: Pliva Ljubljana d.o.o.

Parsons, M. (2005). The contribution of social work to the rehabilitation of older people with dementia: values in practice. V M. Marshall (ur.), *Perspectives on Rehabilitation and Dementia* (str. 137–143). London in Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.

Paternoster, M. (1994). Delo socialnega delavca ob dementnem bolniku. V M. Pentek (ur.), *Dementni bolnik in njegova okolica: 1. učna delavnica, Medijske toplice - Izlake* (str. 26–29). Ljubljana: Gerontološko društvo Slovenije.

Pečjak, V. (1998). *Psihologija tretjega življenjskega obdobja*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Pentek, M. (1994). Dementni bolnik, njegovi svojci in zdravnik splošne medicine. V M. Pentek (ur.), *Dementni bolnik in njegova okolica: 1. učna delavnica, Medijske toplice - Izlake* (str. 30–39). Ljubljana: Gerontološko društvo Slovenije.

Pentek, M. (2001). Dementni bolnik, njegova družina in zdravnik splošne medicine. V A. Kogoj (ur.), *Celotna obravnava bolnika z demenco: 2. psihogeriatrično srečanje* (str. 23–35). Ljubljana: Spominčica – Slovensko združenje za pomoč pri demenci.

Pišljarič, M. (2001). Psihiatrični simptomi pri Alzheimerjevi bolezni. V A. Kogoj (ur.), *Celotna obravnava bolnika z demenco: 2. psihogeriatrično srečanje* (str. 44–58). Ljubljana: Spominčica – Slovensko združenje za pomoč pri demenci.

Pointon, B. (2010). When words fail. V L. Whitman (ur.), *Telling Tales About Dementia: Experiences of Caring* (str. 188–191). London in Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.

Raaijmakers, J., & Abbenhuis, M. (1992). Learning and memory in demented patients. V G. Jones, & B. M. L. Miesen (ur.), *Care-Giving in Dementia: Research and Applications* (str. 27–37). London in New York: Routledge.

Read, K. (2005). Intermediate care: the new pathway to rehabilitation or widening the chasm? V M. Marshall (ur.), *Perspectives on Rehabilitation and Dementia* (str. 39–49). London in Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.

Rihter, L. (2007). Dejavniki, pomembni za sožitje z osebo z demenco. V J. Mali, & V. Milošević Arnold (ur.), *Demenca: izziv za socialno delo* (str. 91–115). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Stanley, D., & Cantley, C. (2001). Assessment, care planning and care management. V C. Cantley (ur.), *A Handbook of Dementia Care* (str. 109–122). Buckingham in Philadelphia: Open University Press.

Šiplič Horvat, V. (2016). Vloga socialnega dela pri uresničevanju strategije obvladovanja demence v Sloveniji do leta 2020 – celotna obravnava oseb z demenco in njihovih svojcev. V J. Mali (ur.), *Zagotavljanje celostne oskrbe za ljudi z demenco in pomoči njihovim sorodnikom: zbornik strokovnega srečanja, Ljubljana, 22.11.2016* (str. 22–28). Ljubljana: Skupnost socialnih zavodov Slovenije: Gerontološko društvo Slovenije.

Štrukelj, K. B. (2010). Frontotemporalna demenca. V A. Kogoj, & M. Strbad (ur.), *V korak z demenco – poti in stranpoti: 6. psihogeriatrično srečanje* (str. 21–29). Ljubljana: Spominčica – Slovensko združenje za pomoč pri demenci.

Van Hülzen, A. (2007). *Zid molka: oblike dela z osebami z demenco na primeru validacije in drugih novih teorij*. Logatec: Firis Imperl & Co.

Velikonja, I., Kersnik, J., Oštir, A., Tovornik, M., Zupančič, H., & Kurtin, H. (2004). *Naj ostanejo takšni, kot jih poznamo: vodič za svojce in negovalce starostnikov z vedenjskimi in psihičnimi spremembami pri demenci*. Ljubljana: Janssen-Cilag, Podružnica.

Verma, V. (2014). *Preprečevanje demence na osnovi ajurvede, joge in drugih metod*. Ljubljana: Primus.

Zaviršek, D., & Škerjanc, J. (2000). Analiza položaja izključenih družbenih skupin v Sloveniji in predlogi za zmanjševanje njihove izključenosti v sistemu socialnega varstva: poročilo o raziskavi. *Socialno delo*, 39(6), 387–419.

Železnik, N. (2012). *Adijo, grem domov: temne sence demence*. Ljubljana: Forma 7.

INTERNETNI

Dom starejših občanov Ilirska Bistrica. (2018). Pridobljeno 25.4.2018 s <http://dso-ilb.si/>

Family Caregiver Alliance. (b.d.). Pridobljeno 2.3.2018 s <https://www.caregiver.org/caregivers-guide-understanding-dementia-behaviors>

Spominčica – Alzheimer Slovenija. (2018). Pridobljeno 11.3.2018 s <https://www.spomincica.si/>

World Health Organization. (2018). Pridobljeno 11.3.2018 s <http://www.who.int/en/>

9. PRILOGE

9.1. Vprašalnik za stanovalce

IZVEDBENA RAVEN (VSAKDANJE ŽIVLJENJE)

- Kako poteka vaš običajen dan v domu?
- Katera opravila opravljate sami?
- Pri katerih opravilih vam pomagajo drugi?
- Katera vsakodnevna opravila bi si še želeli opravljati, pa jih zaradi preselitve v dom ne morete?
- Katerih organiziranih aktivnosti v domu se udeležujete?
- Kakšne organizirane dejavnosti v domu bi si še želeli? Kako pogosto?
- Kje v domu oziroma njegovi okolici bi najraje preživljali prosti čas, organizirane aktivnosti?
- Čigavo pomoč bi pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potrebovali? S kom bi najraje sodelovali?
- Kaj bi še potrebovali, da bi bili bolj zadovoljni z vsakdanjim življenjem v domu?

RAVEN MEDSEBOJNIH ODNOSOV

- Kdo so osebe, s katerimi ste najpogosteje v stiku?
- Kako bi ocenili odnos s temi osebami?
- S kom bi si želeli ohranjati več stikov?
- Na kakšen način bi si s temi osebami želeli ohranjati stike?
- Kdo vam lahko pomaga pri ohranjanju stikov?
- Kaj bi še potrebovali, da bi se počutili bolj povezane z drugimi ljudmi?

ČUSTVENA RAVEN

- Kdo so osebe, s katerimi imate odnos, ki bi ga lahko poimenovali ljubeč odnos?
- Za koga bi si želeli, da vam izkazuje več ljubezni?
- Na kakšen način pa bi želeli, da vam izkazuje ljubezen?
- Kdo vas običajno tolaži, kadar potrebujete tolažbo?
- Od koga bi radi dobili več tolažbe?
- Na kakšen način bi želeli, da vas potolaži?

ETIČNA RAVEN

- Kdo so osebe, za katere bi lahko rekli, da vam izkazujejo spoštovanje?
- Za koga bi si želeli, da vas bolj spoštuje?
- Na kakšen način bi želeli, da vam izkazuje spoštovanje?
- Se vam zdi, da ljudje okrog vas (zaposleni in svojci) spoštujejo vaše pravice? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte!
- Katere vaše pravice niso spoštovane?
- Ste se kdaj počutili ogrožene, spregledane s strani drugih? Opišite!
- Kdo lahko prispeva k temu, da bodo vaše pravice bolj spoštovane?
- Na primeru opišite, kako lahko/ne smete sami odločati o svojih željah in potrebah!
- Kdo bi vas lahko podprl pri tem, da bi v domu živeli na način, kot bi si ga vi želeli? Kaj bi bilo potrebno narediti?

EKONOMSKA RAVEN

- Kako ocenjujete vaše finančno stanje?
- Koliko sami upravljate z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem za vas?
- Bi želeli imeti več informacij o vaših financah? Kakšnih?
- Kaj bi še potrebovali v zvezi s financami?
- Kdo vam lahko pomaga pri zagotavljanju finančnih potreb?

- Kaj bi si želeli, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem?

RAVEN TVEGANJA ZARADI BOLEZNI

- Kako ocenjujete svoje zdravje?
- Kdo vam pomaga, kadar imate težave?
- Kaj vas morebiti skrbi glede vašega zdravja?
- Kakšne so vaše želje glede ohranjanja in skrbi za zdravje?
- Kaj bi še potrebovali, da bi lažje premagovali težave povezane z boleznijo?
- Kdo bi vam bil na področju zdravja še lahko v pomoč?

9.2. Vprašalnik za svojce

IZVEDBENA RAVEN (VSAKDANJE ŽIVLJENJE)

- Kako vaš sorodnik običajno preživlja dan v domu?
- Katera opravila opravlja sam?
- Pri čem mu pomagajo drugi?
- Katera vsakodnevna opravila je moral vaš sorodnik opustiti zaradi preselitve v dom?
- Katerih organiziranih dejavnosti v domu se udeležuje?
- Kakšne dejavnosti bi morale biti v domu še organizirane? Kako pogosto?
- Kje v domu oziroma njegovi okolici menite, da bi vaš sorodnik najraje preživljal prosti čas, organizirane aktivnosti?
- Kaj bi bilo vašemu sorodniku v največjo pomoč, da ne bi pozabil na vsakodnevne aktivnosti?
- Čigavo pomoč bi vaš sorodnik pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potreboval?
- Kaj bi vaš sorodnik potreboval, da bi bil bolj zadovoljen z vsakdanjim življenjem v domu?

RAVEN MEDSEBOJNIH ODNOSOV

- Kdo so osebe, s katerimi je vaš sorodnik najpogosteje v stiku?
- S kom menite, da bi vaš sorodnik želel ohranjati več stikov?
- Na kakšen način bi vaš sorodnik želel ohranjati te stike?
- Kdo lahko vašemu sorodniku najbolj pomaga pri ohranjanju stikov?
- Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi se počutil bolj povezan z drugimi ljudmi?

ČUSTVENA RAVEN

- S kom ima vaš sorodnik ljubeče odnose?
- Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po ljubezni popolnoma zadovoljena?
- Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da mu izkazuje več ljubezni in na kakšen način?
- Kdo so osebe, ki običajno tolažijo vašega sorodnika?
- Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po tolažbi popolnoma zadovoljena?
- Od koga menite, da bi si vaš sorodnik želel več tolažbe in na kakšen način?

ETIČNA RAVEN

- Kaj menite, da bi vaš sorodnik potreboval, da bi se počutil bolj spoštovanega?
- Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da ga bolj spoštuje in na kakšen način naj bi izražal spoštovanje?
- Se vam zdi, da so pravice vašega sorodnika spoštovane? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte!
- Katere pravice vašega sorodnika niso spoštovane?
- Je bil vaš sorodnik kdaj ogrožen, spregledan s strani drugih? Opišite!
- Kdo lahko prispeva k temu, da bodo sorodnikove pravice bolj spoštovane?
- Na primeru opišite, kako vaš sorodnik lahko/ne sme sam odločati o svojih željah in potrebah!
- Kdo bi ga lahko podprl, da v domu živi na način, kot bi si ga sam želel? Kaj bi bilo potrebno narediti?

EKONOMSKA RAVEN

- Kako ocenjujete finančno stanje vašega sorodnika?
- Koliko sam upravlja z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem namesto njega?
- Mislite, da bi si vaš sorodnik želel imeti več informacij o njegovih financah? Kakšnih informacij?
- Kakšne so potrebe vašega sorodnika na področju financ?
- Kdo vse lahko pomaga vašemu sorodniku pri zagotavljanju finančnih potreb?
- Kaj menite, da bi si vaš sorodnik želel, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem?

RAVEN TVEGANJA ZARADI BOLEZNI

- Kako ocenjujete zdravstveno stanje svojega sorodnika?
- S pomočjo fotografij, osebnih predmetov, pripovedovanja zgodb ipd. si lahko pomagamo, da ne pozabimo kdo smo. Kaj bi bilo vašemu sorodniku še v pomoč, da bi lažje oblikoval svojo osebno identiteto?
- Kaj vas morebiti skrbi glede zdravja vašega sorodnika?
- Kakšne želje in potrebe prepoznate pri svojem sorodniku na področju ohranjanja in skrbi za zdravje?
- Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi lažje premagoval težave povezane z boleznijo?
- Kdo lahko vašemu sorodniku pri zagotavljanju teh potreb pomaga?

9.3. Prepis intervjujev in izbor izjav

9.3.1. Intervju A

Kako poteka vaš običajen dan v domu? Jaz vstanem že okrog dveh ponoči. (A1) Ne morem spati, ker v sobi ni zraka. (A2) No in potem vse do jutra, dokler ni zajtrka, ležim v postelji, (A3) saj ko ležim se mi nič ne vrti v glavi. Vrtoglavica se začne šele ko vstanem. (A4) Po zajtrku najprej berem, (A5) nato pa grem običajno v skupino, ki jo vodi socialna pedagoginja. (A6) Popoldan pa spet berem. (A7) Najraje imam knjige o zdravnikih, tudi sedaj berem eno takšno (pokaže knjigo). Veliko pa berem tudi revije in članke, saj se iz njih veliko naučim. (A8) Ko je lepo vreme, ampak to bolj poleti, grem rada ven, na sprehod v park. (A9) Veste, ko grem ven potem tudi ponoči lažje spim. Nedolgo nazaj sem šla v park in tisto noč nisem imela težav s spanjem. Zrak pomaga. (A10) Veliko tudi počivam, saj sem celo življenje veliko delala in zadovoljna sem, da sedaj lahko počivam. (A11)

Katera opravila opravljate sami? Skoraj vse delam sama. (A12) No, saj pomoč dobim, če jo potrebujem, (A13) ampak dokler lahko sama, se zelo trudim, da stvari naredim sama. (A14)

Pri katerih opravilih vam pomagajo drugi? Drugi poskrbijo za hrano (A15) in zdravila. (A16)

Katera vsakodnevna opravila bi si še želeli opravljati, pa jih zaradi preselitve v dom ne morete? Ja veste, jaz sem doma zelo veliko delala. Prala sem perilo, kuhala, skratka skrbela za vso družino. Dokler ni bilo še vseh teh strojev sem imela ogromno dela. Ampak potem, ko je enkrat prišel pralni stroj, pa ko sem dobila avto (fičo), takrat pa se mi je kar na enkrat zdelo, kot da imam preveč prostega časa. Res je, da sem doma kuhala, prala, čistila. Včasih se spomnim, da so šli vsi spat, jaz pa sem si dala vodo greti, da bom čistila po tleh. No in ta čas, ko sem čakala da voda zavre, sem za mizo zaspala in se zbudila sredi noči, ko je ogenj ugasnil, voda pa se ohladila. Nisem imela druge, kot da grem še jaz spat. Saj sem rada delala vsa ta gospodinjska opravila doma, ampak kljub temu teh stvari sedaj ne pogrešam. Res sem vesela, da lahko več počivam. (A17) Pomembno mi je, da imam čas za branje, saj mi ga je doma primanjkovalo. Tukaj pa si to lahko privoščim in vesela sem za to. (A18) Ena stvar pa je res, ki sem jo doma vedno delala, od kar sem tukaj pa jo ne več. Sadje prala s sodo bikarbono. Jaz pojem zelo veliko sadja in doma sem ga vedno oprala s sodo, tukaj pa nimam niti posode, niti sode. (A19)

Katerih organiziranih aktivnosti v domu se udeležujete? Ja, na skupino zjutraj grem. (A20) Če je kakšna predstava grem, če sem od volje. (A21) Aja, pa to, ko pride knjižničarka. Po knjige pa si obvezno grem. Sem včlanjena in zadnjič mi je knjižničarka povedala, da sem od vseh stanovalcev v domu, jaz prebrala največ knjig. (A22)

Kakšne organizirane dejavnosti v domu bi si še želeli? Kako pogosto? Jaz bi veliko stvari rada delala, ampak kaj, ker jih zaradi starosti ne morem. Saj nekaj delavnic je. Povsod bi šla, ampak me starost ovira. Ko si na primer želim pritišiti gumb, imam težave. (A23) Veste, jaz sem zelo rada imela ročna dela. Ja mogoče, če bi bila kakšna delavica bi šla, samo ne vem koliko bi lahko naredila. (A24) (Glede na to, da je gospa izpostavila, da je dobra v jezikih, jo povprašam, ali bi si želela kakšne jezikovne delavnice.) ... Ja to pa ne bi bilo slabo, ker da bi jaz druge učila italijansko, to ne bi šlo, ker se mi dogaja, da pozabljam besede. Včasih se še slovenske ne morem spomniti, kaj šele italijanske. Ampak, bi bilo pa dobro, da se vsaj pogovarjamo med sabo v tujem jeziku, da vsaj tega, kar znamo, še ne pozabimo. Ker ko govoriš, se hitro spomniš besede. Večkrat bi se s kom pogovarjala italijansko, boljše bi bilo. (A25)

Kje v domu oziroma njegovi okolici bi najraje preživljali prosti čas, organizirane aktivnosti? Vsekakor zunaj. Najraje sem zunaj. Svež zrak mi zelo veliko pomeni. (A26) Dobro je, ko gremo s skupino ven, še večkrat bi morali. (A27) Sprehod je zame ravno tako zelo pomemben. (A28)

Čigavo pomoč bi pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potrebovali? S kom bi najraje sodelovali? Jaz za enkrat menim, da ne potrebujem več nobene pomoči. (A29) Všeč pa mi je, ko pride kdo k meni in se samo pogovarjava. Tudi vi ste še lepo vabljeni, saj ko berem, moj jezik ne dala, ampak počiva (smeh), kar pa tudi ni dobro. Zato mi je všeč, ko se lahko s kom pogovarjam. Jaz imam veliko za povedati, mi ne zmanjka besed. (A30)

Kaj bi še potrebovali, da bi bili bolj zadovoljni z vsakdanjim življenjem v domu? Ah, ne vem kaj bi še potrebovala. Da bi bilo v sobi več zraka, (A31) ampak kaj ker sostanovalka ne pusti odpreti okna. (A32) Tudi, če bi bila sama v sobi bi bilo boljše. (A33)

Kdo so osebe, s katerimi ste najpogosteje v stiku? Zagotovo moji sini, (A34) pa tudi vnuki (A35) in nečaki. (A36) Jaz imam tudi zelo veliko sorodnikov po svetu. V Avstraliji predvsem. Ohranjamo stike. Ne zelo pogosto, ampak jih. (A37) Na obisk pa največkrat pride mlajši sin. (A38) ~~Ponosna sem na moje vnuke, so pridni. Enemu gre bolj matematika. Ta zagotovo ni po meni, ker matematika mi ni šla. No drugi vnuk pa je šel študirati nemščino in angleščino. Za tega pa pravim, da je po meni, ker jaz sem vedno imela rada jezike.~~

Kako bi ocenili odnos s temi osebami? Se razumem z njimi. (A39) Sicer s tem mlajšim sinom, veste on je tak, da vse zna, vse naredi sam. Ta starejši pa malo manj. Ampak jaz sem se trudila, da ga naučim, ne vem kaj je bilo. No, ampak saj se razumemo tudi z njim. (A40) ~~Midva z možem sva zgradila hišo in poskrbela tudi za sinove. Nekaj časa smo živeli vsi skupaj, ampak ne veliko, ker to ne gre. Več generacij skupaj ne funkcionira dobro. Smo poskrbeli, da je vsak dobil svoje. Takrat smo vse do zadnjega denarja dali, da smo otrokom pomagali pri gradnji.~~

S kom bi si želeli ohranjati več stikov? Z mojo nečakinjo. Veste, z njo se res zelo dobro razumem. (A41) Saj, če ne bi njenega moža dvakrat zadela kap, bi se več videle. Morda bi bila tudi sedaj jaz pri njej, ne pa tukaj v domu. Ampak ker more skrbeti za moža, pa ne uspe priti pogosto. Pogrešam njeno družbo, saj je res prijazna. (A42)

Na kakšen način bi si s temi osebami želeli ohranjati stike? Da bi se več videle. Saj veste, je bolje v živo poklepetati kot po telefonu. (A43)

Kdo vam lahko pomaga pri ohranjanju stikov? Sama si najbolje pomagam. (A44) Zadnjič sem se odločila tudi, da napišem pismo svojcem v tujino. (A45) No in sem začela pisat s pisanimi črkami, pa ni bilo nič razločiti kaj piše. Pa sem potem napisala z veliki tiskanimi. Čeprav sem včasih imela zelo lepo pisavo, mi sedaj roka ne dela prav in ni bilo razumljivo. Ampak kljub temu, si ne želim pomoči pri pisanju pisem, saj raje sama počasi in z veliki črkami napišem, kot pa da drugi piše namesto mene. So pa le osebne stvari. (A46)

Kaj bi še potrebovali, da bi se počutili bolj povezane z drugimi ljudmi? Še sama ne vem. Ker moje prijateljice so že vse mrtve. In jih zelo pogrešam. In od kadar sem ostala sama, še mož mi je umrl, (A47) se raje umaknem na samo. (A48) Nimam več osebe, s katero bi se res čutila zelo povezana, (A49) pa tudi jo ne iščem več. (A50)

Kdo so osebe, s katerimi imate odnos, ki bi ga lahko poimenovali ljubeč odnos? S sinovi. (A51)

Za koga bi si želeli, da vam izkazuje več ljubezni? Rada bi, da bi se bolj razumela s sostanovalko. (A52) Veste zadnjič mi je v torbico dala zelo umazan glavnik. Ko sem videla tisti glavnik, sem takoj vedela, da je bila ona. In sem z alkoholom razkužila glavnik in torbico in ji ga dala na posteljo. Rekla sem ji, da naj vrne

glavnik tistemu, od kogar je in naj ne počne več takšnih stvari. Povedala sem tudi osebu kaj je naredila in nato je bila kaznovana. Saj ji je bilo potem žal, da je to naredila, ker tisti dan jo ni bilo nazaj v sobo, sploh ne vem kje je bila. Ampak ona ni bila takšna, dokler sosedu ni prišla bivati zraven nas. No in od takrat smo večinoma tiho, se ne pogovarjava več. Čeprav jaz bi rada, ker vem da je dobra oseba in prijazna, samo drugi nanjo slabo vplivajo. Jaz bi rada, da je takšna, kot je bila na začetku ko sem prišla. (A53)

Na kak način pa bi želeli, da vam izkazuje ljubezen? Da ne gleda po mojih stvareh. (A54)

Kdo vas običajno tolaži, kadar potrebujete tolažbo? Nihče, ker nisem takšna oseba, da drugim "stočem". Veste jaz stvari obdržim zase. Saj vem, da to ni vedno prav, ampak sem raje tiho. (A55) Prijateljice smo se včasih veliko potolažile, ampak kaj, ker ni več nobena živa. (A56)

Od koga bi radi dobili več tolažbe? Od zaposlenih pa nobenemu nič ne rečem in za nobenega si ne bi želela, da bi me več tolažil, ker z nikomer nisem tako dobro povezana. Veste pravo prijateljstvo se gradi več časa. (A57) Saj z vsemi se razumem, vsi so zelo prijazni, ampak o osebnih težavah jim ne govorim. (A58)

Na kak način bi želeli, da vas potolaži? Sama sebe najlažje potolažim. (A59)

Kdo so osebe, za katere bi lahko rekli, da vam izkazujejo spoštovanje? Vsi me spoštujejo. (A60) Tudi zaposleni. (A61)

Za koga bi si želeli, da vas bolj spoštuje? Samo naj ostane tako kot je. (A62)

Na kakšen način bi želeli, da vam izkazuje spoštovanje? Ja, veliko mi pomeni prijaznost. (A63)

Se vam zdi, da ljudje okrog vas (zaposleni in svojci) spoštujejo vaše pravice? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte! Kar rečem upoštevajo. (A64) Ko na primer povem, da ne želim na prireditve, ker se ne počutim dobo, me pustijo, da ostanem v sobi. (A65)

Katere vaše pravice niso spoštovane? Vse je spoštovano. (A66)

Ste se kdaj počutili ogrožene, spregledane s strani drugih? Opišite! Nisem. (A67)

Kdo lahko prispeva k temu, da bodo vaše pravice bolj spoštovane? Za enkrat ne potrebujem nobene pomoči. (A68)

Na primeru opišite, kako lahko/ne smete sami odločati o svojih željah in potrebah! Odločam sama. (A69) Ko sem izrazila željo, da bi rada, da pokojnina prihaja v dom, me je sin peljala na banko in uredila sva, da sedaj denar prihaja sem. (A70)

Kdo bi vas lahko podprl pri tem, da bi v domu živeli na način, kot bi si ga vi želeli? Kaj bi bilo potrebno narediti? Rada bi šla v sobo, kjer bi bila sama. Tam bi imela mir, ponoči bi odprla okno, spat bi šla kadar bi želela. (A71) Ampak žal nimam dovolj denarja za enoposteljno sobo, potrebovala bi višjo pokojnino. (A72)

Kako ocenjujete vaše finančno stanje? Ja, jaz imam pokojnino. Ni zelo visoka, ampak nekaj pa le je. (A73) Srečna sem dokler imam to. Saj sem celo življenje delala za ta denar. (A74) Res pa je, da bi kdaj rabila več, ampak kaj moremo. (A75)

Koliko sami upravljate z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem za vas? Včasih je denar prihajal domov. S sinom sva bila dogovorjena, da mi ga, ko pride na obisk, prinese. Ampak potem se je velikokrat zgodilo, da ga je pozabil. Saj sem mu rekla, naj ga da v avto, takoj ko pride kuverta, ampak to se je prepogosto dogajalo. Ni mi bilo všeč, da nisem vedela kam je del denarja šel. (A76) Zato me je en dan peljal v mesto, kjer sva uredila, da pokojnina sedaj prihaja sem, v dom. Tako vse sama upravljam z denarjem. (A77) V tej omari (pokaže s prstom) spravljam izpiske po mesecih, tukaj kamor je zaklenjeno pa imam denar. (A78) Vse vem kam gre kaj. Zdaj sem bolj zadovoljna, ko imam sama nadzor nad denarjem. (A79)

Bi želeli imeti več informacij o vaših financah? Kakšnih? Informacije imam sedaj vse. (A80)

Kaj bi še potrebovali v zvezi s financami? Ja veste kaj se dogaja. Jaz si v predalu vedno vse pospravim. In zadnjič odprem predal in vidim, da ni vse na mestu, kot bi moglo biti. In sem takoj vedela kdo je bil. Ker sostanovalka ni mogla bit, ker nima ključa od predala. Zato sem šla k zaposlenim in jim takoj povedala, da je nekdo gledal po mojem predalu. Saj mi niso povedali kdo je bil, ampak jaz vem. In ta oseba je bila tudi

kaznovana. Je morala na prisilni dopust, ki ni plačan. Torej čeprav je pod ključem, mi nekdo gleda, ker vsi mislijo, da sem bogata, pa nisem. (A81)

Kdo vam lahko pomaga pri zagotavljanju finančnih potreb? Pomagajo mi lahko samo tisti, ki so "firbčni". Na tak način, da ne bi bili več tako radovedni. (A82)

Kaj bi si želeli, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem? Veste, čeprav res določene stvari pozabim, (A83) sem za to še vedno sposobna skrbeti in pomembno mi je, da vem kje je moj denar, za katerega sem celo življenje garala. Naj za vedno ostane tako, da sama vem kje je denar. (A84)

Kako ocenjujete svoje zdravje? Nisem najbolj zdrava, ampak saj to je logično glede na leta. Jih imam 92. Nekaj let nazaj so mi odkrili levkemijo. Hodim vsake dve leti na kontrolo. Ampak srečo imam, da stanje ostaja nespremenjeno. Raven levkocitov je že kar nekaj let ista in čeprav je zelo nad normalno mejo, še vedno dovolj nizko, da ne potrebujem zdravil. (A85) Pa tudi s sladkorno imam težave. Včasih imam preveč sladkorja, včasih premalo. (A86) No in vrtoglavice. To mi pa dela največ težav, saj se mi vedno ko vstanem zelo vrti. Ko ležim je dobro, takoj ko vstanem pa me zanese. (A87) Z leti mi se zdi, da imam vedno več težav. (A88) Nedolgo nazaj se mi je apetit zelo poslabšal, meso mi je prav smrdelo. (A89)

Kdo vam pomaga, kadar imate težave? K zdravnici grem. (A90) Pa tukaj sestre pokličem. (A91) Sedaj pa sem si sama kupila tudi tablete za odpornost. Jo popijem vsak dan pri zajtrku. (A92)

Kaj vas morebiti skrbi glede vašega zdravja? Sedaj ko imam nazaj apetit, moram paziti, ker me je strah da se spet poslabša (A93). Imam tehtnico, se redno sama tehtam, (A94) pa se tudi bojim glede sladkorja. (A95) Tudi sladkor si sama merim. Si redno pred in po kosilu merim. Saj sestre pridejo, ampak ne tako pogosto (A96) No in kmalu grem spet tudi na pregled za levkemijo. Upam, da je stanje še vedno enako, da se ni poslabšalo. (A97) Pa glava me skrbi. To pozabljanje. (A98) Naslednjič bom spet vprašala zdravnico od česa je to. Veste, jaz sem delala v zdravstvu in mene takšne stvari zanimajo. Tudi, ko so izvedeli za raka, jaz sem želel, da mi takoj povedo kaj mi je. Nočem, da mi prekrivajo. (A99)

Kakšne so vaše želje glede ohranjanja in skrbi za zdravje? Da bi mi še naprej sin prinesel veliko sadja. Veste od vedno imam rada sadje in vedno rečem sinu, da si ne želim nič drugega kot sadje. Ima veliko vitaminov. Najraje pojem jabolko, še z olupkom. (A100) Lahko bi tudi tukaj dobili več sadja. (A101) Pa kar me je včasih zelo motilo in sem si želela, ampak sem se sedaj nekako sprijaznila s tem je, da vsak dan dobim tablete in ne vem za kaj so. Sestre jih dajo zgolj na krožnik zraven hrane in ti ne veš kaj popiješ. Zato bi rada, da mi povedo, ker mene to zanima, saj zdravila poznam. (A102)

Kaj bi še potrebovali, da bi lažje premagovali težave povezane z boleznijo? Mislim, da mi drugo ne more pomagati. (A103)

Kdo bi vam bil na področju zdravja še lahko v pomoč? Mislim, da nihče. (A104)

9.3.2. Intervju B

Kako poteka vaš običajen dan v domu? Skoraj ves dan berem. Naročena sem na revijo Zarja in časopis Primorske novice. Najhitreje mi mine čas, če berem. Revijo preberem tudi večkrat. (B1) Družbe ne maram preveč, saj mi je lepše, če imam mir. (B2) Televizije ne gledam rada, ker je vedno eno in isto. Ves čas vrtijo iste programe. (B3)

Katera opravila opravljate sami? Poskrbim zase. (B4) Kuhat sicer znam, vendar tukaj nimam kje. Tudi ta električni štedilnik, ki je tukaj, ne dela. Je zaprt. Ampak saj ne samo pri nas, pri vseh je zaprt. Se tudi bojijo, da ga pozabimo ugasniti. (B5) Tako da si niti kave ne skuham, čeprav bi si jo včasih želela. (B6) ~~Se pa spomnim, ko sem spoznala moža, tistikrat pa sva veliko hodila na kavo. Jaz nisem imela denarja, on pa ja in me je vozil po barih. Sem popila bistveno več kave kot sedaj.~~

Pri katerih opravilih vam pomagajo drugi? Ja, v domu nam očistijo sobo, (B7) prinesejo nam hrano, (B8) ki je na splošno dobra. (B9) To mi je všeč, da naredijo namesto mene, da lahko počivam. (B10) ~~Druge pomoči pa za enkrat ne rabim.~~

Katera vsakodnevna opravila bi si še želeli opravljati, pa jih zaradi preselitve v dom ne morete? Nič takega ni, kar bi si zelo želela, pa ne morem zaradi preselitve sem. (B11) Všeč mi je, da mi ni potrebo preveč delati. (B12)

Katerih organiziranih aktivnosti v domu se udeležujete? Nič se ne udeležujem. (B13) Včasih sem hodila v dvorano doma, kjer so potekali sestanki. (B14) Ampak enkrat sem se odločila, da ne bom šla več. Tam sem bila večinoma tiho in potem sem rekla, da nima smisla, da sploh hodim, ker nikoli nič ne povem. Saj ne, da mi niso pustili, lahko bi povedala, če bi želela, ampak sem bila tiho. No in sedaj ne hodim več. (B15) Grem pa včasih k maši. Ne vsak teden. Samo takrat, ko začutim potrebo. (B16)

Kakšne organizirane dejavnosti v domu bi si še želeli? Kako pogosto? Nič si ne bi želela, saj veliko že imamo. (B17) Veste jaz sem že stara in nimam volje. Kar sem do sedaj doživela sem, sedaj pa se mi ne ljubi več. (B18) Pomembno mi je, da me nikamor ne silijo. (B19) Pri teh letih, kot jih imam sedaj jaz, si človek želi samo počitka. (B20)

Kje v domu oziroma njegovi okolici bi najraje preživljali prosti čas, organizirane aktivnosti? Večino časa sem v sobi. (B21) Saj ven greva z možem tudi včasih. (B22) Želela pa bi si, da grem lahko v trgovino. Ampak veste ne v trgovino samo tja, kupit tisto kar rabiš in nazaj. V trgovino tako, da si tam dlje časa, da si lahko ogledaš kaj imajo. Potem bi zagotovo kaj več kupila. To mi je všeč in bi rada šla za dalj časa "fjrbcat" po trgovinah. (B23)

Čigavo pomoč bi pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potrebovali? S kom bi najraje sodelovali? Od nikogar ne bi potrebovala več pomoči. (B24) Všeč mi je, da nas osebje tako dobro pozna, da takoj ko pridejo v sobo, vidijo kakšne volje smo in se nam tudi prilagodijo. Samo da nas pogledajo, ocenijo kakšna je situacija. To mi je dobro, da nas tako prepoznajo. (B25)

Kaj bi še potrebovali, da bi bili bolj zadovoljni z vsakdanjim življenjem v domu? Nič ne bi potrebovala. Saj imam vse. Hrano, pijačo, streho. (B26) Ampak rada bi šla domov. Že dolgo časa si to želim, pa se samo prenaša iz dneva na dan. Bojim se, da se bo preveč zavleklo. Doma nisem bila že res zelo veliko časa. (B27) Saj tukaj ni slabo, (B28) ampak dom je pa le dom. (B29) Veste saj v hiši ni nobenega, je zaklenjena in verjetno tudi, če bi bila dlje časa doma, bi mi bilo dolgčas, ampak pogledat bi pa vseeno šla. Da si doma skuham eno kavo, vidim kako je. (B30) No edino kar me morda moti tukaj je to, da imamo kosilo stanovalci isti čas kot zaposleni. In potem veste, ko koga potrebuješ, ni nikjer nobenega. To bi lahko drugače uredili. (B31)

Kdo so osebe, s katerimi ste najpogosteje v stiku? Otroci. Imam sina in hčerko. (B32) Hčerka sicer večkrat pride na obisk. (B33) Me tudi pokliče. Ne vsak dan, ampak me. Všeč mi je, da se vsaj slišimo, če se že ne vidimo. (B34) Ko pride sin na obisku, me vedno pelje ven. (B35) Prijateljev nimam. (B36) Le sosede iz doma pridejo kdaj na obisk. Ko gredo po hodniku, jih pokličem naj se ustavijo in se potem usedajo sem, kamor vi sedaj sedite in kaj poklepetamo. Prej mine čas. (B37) Vsak dan se pa srečujem tudi z tukaj zaposlenimi. Ko kaj prinesejo. (B38)

Kako bi ocenili odnos s temi osebami? Ja no, zadovoljna sem. (B39) To kar rabim, dobim. Redne stike imamo, vedno jih lahko prosim za pomoč in to je zame najpomembnejše. Več ne potrebujem. (B40) Tudi zaposleno osebje je zelo prijazno, ustrezljivo, res vsi od prvega do zadnjega so prijazni. Nimam pripomb. (B41)

S kom bi si želeli ohranjati več stikov? Res sem taka oseba, ki je raje sama in družbe ne pogrešam, zato si z nikomer ne želim več stikov. (B42) Jaz sem že tako stara, da vse kar sem doživela sem že povedala in tudi če kdo pride na obisk mu ne vem kaj povedati. Sedaj pa se mi ne dogaja nič posebnega, kar bi morala z drugimi podeliti, tako da tudi če sem sama mi je dobro. (B43)

Na kakšen način bi si s temi osebami želeli ohranjati stike? Res je, da smo si včasih še kakšno pismo napisali. Mogoče bi sedaj lahko komu pisala, čeprav me je to minilo. Že zelo dolgo nazaj sem napisala zadnje pismo. (B44)

Kdo vam lahko pomaga pri ohranjanju stikov? Od nikogar ne pričakujem oziroma ne želim pomoči. (B45)

Kaj bi še potrebovali, da bi se počutili bolj povezane z drugimi ljudmi? Jaz sem od vedno skromna oseba in res nič ne potrebujem. (B46)

Kdo so osebe, s katerimi imate odnos, ki bi ga lahko poimenovali ljubeč odnos? Zagotovo s svojim možem. Veste midva sva že od nekdaj skupaj. Jaz pravim, da če sva toliko let preživela eden ob drugemu, bova pa še do konca. (B47) Nekaj časa nisva bila skupaj v sobi in sedaj ko sva spet, mi je lepše. Boljše se počutim. (B48) Se razumeva, vse si poveva. No saj postelje, kot vidite, so nam ločili (smeh). (B49)

Za koga bi si želeli, da vam izkazuje več ljubezni? Nobenega. Dovolj mi je, da imam ob sebi njega (moža), ta ljubezen mi je najpomembnejša. (B50)

Na kak način pa bi želeli, da vam izkazuje ljubezen? Tako kot je do sedaj naj ostane. Od vsega mi je še najpomembnejši pogovor. (B51)

Kdo vas običajno tolaži, kadar potrebujete tolažbo? Jaz sem zelo redko žalostna. (B52) In še takrat ko sem, tega ne pokažem na zelo očiten način, nočem, da se drugim smilim. (B53) No saj mož opazi, ker sem takrat morda bolj tiho kot običajno, ampak potem on začne nekaj govoriti in mine tudi mene. (B54)

Od koga bi radi dobili več tolažbe? Vsak ima svoje delo in jaz nočem nikogar obremenjevati z mojimi težavami. (B55) Saj je res, da so vsi tukaj učeni, diplomirani, strokovni, pametni in vem da opazijo, da sem morda kakšen dan bolj žalostna kot običajno, (B56) ampak pomembno mi je, da me takrat ne obremenjujejo in da mi pustijo mir, ki si ga tudi želim. (B57)

Na kak način bi želeli, da vas potolaži? Samo mir rabim v takih trenutkih. (B58)

Kdo so osebe, za katere bi lahko rekli, da vam izkazujejo spoštovanje? Vsi nas spoštujejo. Zares vsi. (B59)

Za koga bi si želeli, da vas bolj spoštuje? Ne najdem osebe, za katero bi mislila, da me more bolj spoštovati. (B60)

Na kakšen način bi želeli, da vam izkazuje spoštovanje? Kot do sedaj. (B61)

Se vam zdi, da ljudje okrog vas (zaposleni in svojci) spoštujejo vaše pravice? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte! Vsekakor. Poglejte, kar rečem da bi rada, to dobim. Še preveč. (B62) Všeč mi je, da imamo veliko zasebnosti, da vedno potrkaajo predno pridejo v sobo, (B63) da lahko grem kamor želim. To je res za nas, ki tukaj živimo zelo pomembno. (B64)

Katere vaše pravice niso spoštovane? Vse je spoštovano. (B65)

Ste se kdaj počutili ogrožene, spregledane s strani drugih? Opišite! Ne, niti približno. (B66)

Kdo lahko prispeva k temu, da bodo vaše pravice bolj spoštovane? So že spoštovane. (B67)

Na primeru opišite, kako lahko/ne smete sami odločati o svojih željah in potrebah! Vedno sama odločam. (B68) Ko na primer pridejo vprašati ali grem na prireditev, vedno rečem ne in nikoli me ne silijo. (B69)

Kdo bi vas lahko podprl pri tem, da bi v domu živeli na način, kot bi si ga vi želeli? Kaj bi bilo potrebno narediti? Ostane naj tako kot je. V domu je v redu. (B70) Domov bi pa res rada šla. Slabo kaže, da bo kaj iz tega. (B71) Mogoče bom otrokom še enkrat rekla. (B72)

Kako ocenjujete vaše finančno stanje? Solidno je. (B73) Z možem si sama plačujeva bivanje. (B74) Včasih bi si sicer želela kupiti še kaj več, (B75) ampak tudi brez tistega lahko živim. Zadovoljna sem, da je tako, kot je. (B76)

Koliko sami upravljate z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem za vas? Večinoma ima mož denar. On ga ima vedno v žepu in potem plača. (B77) Veste meni se ne da po žepih nositi, pa dam njemu, mi je tako še boljše. (B78) Tudi, ko na banki dvignemo denar, on poskrbi za to. (B79)

Bi želeli imeti več informacij o vaših financah? Kakšnih? Ne. Dobro mi je, da nimam preveč skrbi glede denarja. (B80)

Kaj bi še potrebovali v zvezi s financami? Nič. (B81)

Kdo vam lahko pomaga pri zagotavljanju finančnih potreb? Dokler mož lahko, naj tako ostane. (B82) Drugače pa lahko pomagajo tudi otroci. (B83)

Kaj bi si želeli, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem? Nič. (B84)

Kako ocenjujete svoje zdravje? Največje težave mi dela spomin. Res veliko pozabljam zadnje čase. (B85) Saj je res, da sem stara, ampak vseeno. (B86) Vem, da bo vedno slabše. (B87) Ko na primer berem revijo, se zgodi, da zelo hitro pozabim kaj sem prebrala na prejšnji strani. In potem grem še enkrat brat, včasih se spomnim, da sem to že prebrala, včasih pa ne. (B88)

Kdo vam pomaga, kadar imate težave? Ja nihče. (B89) Saj pozabljanje je del starosti. (B90) Jaz sem se že sprijaznila s tem. Tako pač je. Od nečesa moremo umreti. (B91) Drugače se pa pri ostalih težavah vedno najprej obrnem na moža, še posebno pri intimnih zadevah. (B92) Saj drugi družini tudi povem, ampak ne takoj. (B93) O ostalih zdravstvenih problemih poročam tudi zdravnici, ampak to ni tako pogosto. (B94)

Kaj vas morebiti skrbi glede vašega zdravja? Da bo pozabljanje vedno hujše. Tega me je res strah. (B95)

Kakšne so vaše želje glede ohranjanja in skrbi za zdravje? Da bi imela možnost, da bi še naprej veliko brala. Da bi vsak dan dobila časopis in revijo. To mislim, da mi pomaga. (B96)

Kaj bi še potrebovali, da bi lažje premagovali težave povezane z boleznijo? Mislim, da mi druge stvari ne morejo pomagati. (B97)

Kdo bi vam bil na področju zdravja še lahko v pomoč? Vsi so dostopni, ko jih potrebujem. Pokličem in dobim kar rabim. (B98) Ne vem, če je še kdo, ki bi ga potrebovala. Mislim, da ne. (B99)

9.3.3. Intervju C

Kako poteka vaš običajen dan v domu? Jaz spim zjutraj, dokler mi paše. Spim do ene devete, desete. (C1) Sem vesela, da me pustijo, nič ne motijo. (C2) Zjutraj okrog šestih mi sicer menja vložek, če rabi, ampak zaspim nazaj. Na mizi mi pustijo za jesti. Smo tako dogovorjeni. (C3) Zvečer vsak dan dlje gledam televizijo in potem mi zjutraj paše spati. (C4) Potem, ko vstanem se oblečem, (C5) sama naredim posteljo. (C6) Grem pa tudi popoldne, ene pol ure odspati. (C7) Čez dan grem pa najraje dol, v družaben prostor, kjer večinoma ni nikogar. (C8) Tam preberem časopise in se zamotim ene dve ure. Kakšno reklamo si tudi vzamem. (C9) Pa še kdo pride in se kaj pogovorimo. (C10) Tudi tukaj okoli (pokaže skozi okno) grem včasih sama. (C11) Ampak daleč se zunaj bojim iti, da se mi kaj ne zgodi. Mi je lepše če gremo v dveh, kot če sem sama. V dveh se počutim boljše, nisem v strahu. (C12)

Katera opravila opravljate sami? Sama se zjutraj oblečem, (C13) za kar sem zelo vesela. (C14) Jem tudi sama. (C15)

Pri katerih opravilih vam pomagajo drugi? Edino okopajo me na vsake štirinajst dni. (C16)

Katera vsakodnevna opravila bi si še želeli opravljati, pa jih zaradi preselitve v dom ne morete? Če bi imela koga doma, bi verjetno ostala doma, ampak sem živela sama. Sedaj je prazna hiša. Jaz sem bila vdova že zelo mlada. Nisem imela še niti petdeset let, ko mi je mož umrl. (C17) Od doma pogrešam samo to ... Jaz sem bila zelo rada pred hišo, sem se zunaj usedla pa sem vse videla, ker sem bila doma sredi mesta. Tukaj pa tega ni. (C18)

Katerih organiziranih aktivnosti v domu se udeležujete? Včasih grem na skupino. No saj grem, poleti bolj, pozimi pa je spanje boljše. (C19) Čeprav večinoma raje spim, ne da se mi tako zgodaj vstati. (C20) Na prireditve v dvorano pa grem. (C21) Drugo pa ne. Lena sem, če ti po pravici povem. Sem vesela, da lahko počivam. (C22)

Kakšne organizirane dejavnosti v domu bi si še želeli? Kako pogosto? Jaz imam raje mir. Grem tja, preberem kakšno knjigo, pa tako. (C23) Da bi se pa sedaj kaj učila ali podobno, pa ne. Veš kaj, jaz imam 85 let. Učenja je bilo dovolj. Delala sem tudi 35 let in nimam želje še sedaj kaj delati. (C24) Saj mogoče, da k kašni bolj sproščujoči dejavnosti bi se dala, ampak mi sedaj ne pride na misel kaj bi bilo to. (C25) Poleg tega pa nimam več volje. Umrl mi je mož, sin, ostala sem sama, ne ljubi se mi (C26) Čeprav po smrti moža, ko sem šla v pokoj, sem hodila okrog. Dokler nisem padla. No padla, tako je bilo. Prala sem okna in sem bila nerodna in ena majhna stopnička je bila na nepravem mestu in sem padla. In potem so me noge začele boleti in nisem mogla. Sem bila kar nekaj časa v bolnišnici. Sem se tudi zgubila, padla dol. Čeprav jaz tega nič ne vem, se ne

spomnim. Ene dva meseca sem bila v bolnišnici. In potem sem bila tako dobra, da sem šla nazaj domov. Ampak nisem bila dolgo doma, ko me je nevesta dala sem.

Kje v domu oziroma njegovi okolici bi najraje preživljali prosti čas, organizirane aktivnosti? Poleti bi bila morda rada več časa zunaj. (C27)

Čigavo pomoč bi pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potrebovali? S kom bi najraje sodelovali? Ne bi potrebovala druge pomoči. Saj ko kaj rabim, mi punce naredijo. (C28) Sem zadovoljna z dobljeno pomočjo. (C29) Se razumemo. No, ne z vsako, ampak z večino ja. (C30) Se tudi poznamo. One sicer mene še bolj, kakor jaz njih. One so k meni hodile v zobno ambulanto. Sem tam spoznala veliko ljudi. Sedaj jih ne poznam več, so se postarali, ampak oni pa mene še poznajo. Včasih se pa tudi zgodi, da me ne prepoznajo takoj, ker sem se kot vsi, tudi jaz spremenila. (C31) Sem pa postala zadnje čase taka, da se moram vse spomniti. Se ne spomnim takoj. (C32)

Kaj bi še potrebovali, da bi bili bolj zadovoljni z vsakdanjim življenjem v domu? Kaj no kaj, povej kaj. Mi je dobro tako kot je. (C33) Jaz vem, da izboljšave vedno obstajajo. (C34) Ampak tukaj imamo kar nekaj stvari. Če bi jaz hotela iti, bi lahko šla. (C35) Sedaj pozimi se mi pa sploh ne da, poleti morda. (C36) Včasih sem zmeraj dol, na recepcijo hodila. (C37) Ampak potem so hodile te sitne babe, pa sem rekla naj si grejo nekam. Pa ne grem več. Ena skregana s tistim, druga z drugim. Ne da se mi tega poslušati. Ena čez drugo. Tukaj jih je vsake sorte, ženske kaj. (C38) Ampak drugače sem pa zadovoljna z življenjem tukaj v domu. Naj ostane kot je. (C39) Kakšno drugo sostanovalko bi si sicer želela, ampak naj bo. Z njo se ne morem nič pogovarjati. (C40)

Kdo so osebe, s katerimi ste najpogosteje v stiku? Imam ene dve prijateljici, ki se malo bolj razumemo. (C41) Pa ene par jih je takšnih tukaj, ki se usedemo, tudi dva fanta sta, pa se družimo. (C42) Predvsem ena mi je v tej skupini v redu. Je bivala v isti vasi kot sedaj moj sin. Njej je mož umrl, potem je šla v bolnico, sedaj pa je prišla sem. Prej se nismo poznale, smo se tukaj prvič srečale. (C43) Z njo mi je najboljše, ker se lahko pogovorimo. (C44) Od zunanjih prijateljev pa tako ... Od začetka jih je bilo zelo veliko. Jih je zanimalo kako je. (C45) Sedaj, letos pa jih je bilo zelo malo. (C46) Niti naši niso pogosto prišli. (C47) Pa enega brata ima. Saj pride no, enkrat na štirinajst dni, (C48) ampak se ne razumemo najboljše. Spor zaradi hiš, ki jih imamo skupaj. Mu nočem prodati. (C49)

Kako bi ocenili odnos s temi osebami? Zadosti je. (C50)

S kom bi si želeli ohranjati več stikov? Imam samo nevesto in njena dva otroka, sin je umrl. Nimam nobenega drugega, tako da si ne morem želeti več stikov, ker si nimam s kom. (C51) Ampak tako je. (C52)

Na kakšen način bi si s temi osebami želeli ohranjati stike?!

Kdo vam lahko pomaga pri ohranjanju stikov?!

Kaj bi še potrebovali, da bi se počutili bolj povezane z drugimi ljudmi? Mislim, da nič. (C53) Ker meni se ne da ves čas govorit. Raje poslušam in pozabim. Nimam rada preveč. Saj jih je veliko iz Bistrice, ampak nimam želje kaj več. (C54) Od mojih prejšnjih dobrih prijateljev, pa jih je veliko umrlo. (C55)

Kdo so osebe, s katerimi imate odnos, ki bi ga lahko poimenovali ljubeč odnos? Z nikomer. (C56)

Za koga bi si želeli, da vam izkazuje več ljubezni? Za nobenega. (C57)

Na kak način pa bi želeli, da vam izkazuje ljubezen?!

Kdo vas običajno tolaži, kadar potrebujete tolažbo? Mi ni tako hudo, da bi rabila od koga pomoč. Vsaj do sedaj ne. (C58) Če bi pa rabila, bi se pa na naše medicinske sestre obrnila. (C59) Dve so takšne, s katerimi se bolj ujamem. (C60)

Od koga bi radi dobili več tolažbe? Za enkrat od nobenega. (C61)

Na kak način bi želeli, da vas potolaži? Če bi rabila, bi mi bil najboljši pogovor. (C62) Da se kaj "pohecamo" in tako pozabim na skrbi. (C63)

Kdo so osebe, za katere bi lahko rekli, da vam izkazujejo spoštovanje? Vsi. (C64) Saj nič ne delam, da bi to lahko bolj videla. Ampak če kaj vprašam, mi naredijo. (C65) Ene sestre so dobre, take bolj za hec. Jih imam rada. (C66)

Za koga bi si želeli, da vas bolj spoštuje? Nobenega. (C67) Tudi te nove medicinske sestre (študenti), ki pridejo so dobre. (C68)

Na kakšen način bi želeli, da vam izkazuje spoštovanje?!

Se vam zdi, da ljudje okrog vas (zaposleni in svojci) spoštujejo vaše pravice? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte! Ja. (C69) Če kaj potrebujem, mi naredijo. Grem tja k sestri in dobim. Nimam problemov. (C70) K zdravniku pa niti ne grem. Oziroma malo kdaj. (C71)

Katere vaše pravice niso spoštovane? Nič takega se sedaj ne spomnim. (C72)

Ste se kdaj počutili ogrožene, spregledane s strani drugih? Opišite! Ne. (C73)

Kdo lahko prispeva k temu, da bodo vaše pravice bolj spoštovane? Dobro je, kot je. (C74)

Na primeru opišite, kako lahko/ne smete sami odločati o svojih željah in potrebah! Vse se sama odločim. (C75) Ko je na primer prireditve, me vprašajo greste ali ne greste. In ko rečem ne grem, me pustijo, ne silijo. (C76) Tudi na primer včasih sem vsak dan hodila na skupino k socialni delavki. Ampak sedaj so prišle ene take "babe", da mi grejo na živce in raje spim. Pa me noben ne sili. (C77)

Kdo bi vas lahko podprl pri tem, da bi v domu živeli na način, kot bi si ga vi želeli? Kaj bi bilo potrebno narediti? Povedati bi mogla zaposlenim, tem, ki vsak dan pridejo. (C78)

Kako ocenjujete vaše finančno stanje? Ja bog vari, da nimam jaz svoje vnukinje, ki mi dodaja. (C79) Moja pokojnina ni dovolj. Zmanjka. (C80) Jaz imam 600€ za plačat. Dodaja okoli 300€. (C81)

Koliko sami upravljate z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem za vas? Vnukinja skrbi. Ima ona vse račune, mi vse ona plača. (C82) Vsako toliko mi da kaj drobiža, ene 10€ za kavo. (C83) Piškote in ostale priboljške mi pa prinese od doma. (C84)

Bi želeli imeti več informacij o vaših financah? Kakšnih? To kar sem imela jaz "prišparano" ... Lahko da se je porabilo, lahko da ne. Nisem pogledala, ne vem. (C85) Ampak me niti ne zanima. (C86) Važno, da imam tukaj plačano. (C87) Če mi pa kaj rabi, mi pa da. (C88)

Kaj bi še potrebovali v zvezi s financami? Bolje bi bilo, da imam več denarja. Da ne bi gledali na vsak evro. Potem bi tudi lažje vprašala za 10€. (C89) Ampak nimamo kaj. (C90)

Kdo vam lahko pomaga pri zagotavljanju finančnih potreb? Vnukinja. (C91)

Kaj bi si želeli, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem? Nič drugega. (C92)

Kako ocenjujete svoje zdravje? Sedaj je boljše kot je bilo prej. (C93) Sedaj lahko hodim, sicer ne dolgo, ampak grem, za kar sem zelo vesela. (C94) Za ostalo zdravje pa ne vem kakšno je. (C95) Me je pa zadnjič bolel mehur, so mi dali ene 5 antibiotikov. Ampak to imam jaz vsako leto, vsako jesen. (C96) Vsega skupaj od kadar sem v domu pa mislim, da sem bila dvakrat prav pri zdravnici. (C97) Drugače pride sem, me pogleda tukaj. (C98)

Kdo vam pomaga, kadar imate težave? Če grem, grem k zdravnici. (C99)

Kaj vas morebiti skrbi glede vašega zdravja? Nič takega. Kar bo pa bo. Če bi me kaj zelo bolelo, bi bilo drugače. Ampak tako ... (C100)

Kakšne so vaše želje glede ohranjanja in skrbi za zdravje? Ne vem ... Nič. (C101)

Kaj bi še potrebovali, da bi lažje premagovali težave povezane z boleznijo? Zadnjič, ko sem imela antibiotike za mehur ... Me niso prišli pogledati ko sem končala piti. Kot da me ni, čeprav se poznamo. Meni se zdi smiselno, da bi po koncu antibiotikov mogla zdravnica spet priti, narediti pregled. Da vidi, če rabi morda še nadaljevati ali ne. Če me ne boli več še ne pomeni da je nujno dobro. (C102)

Kdo bi vam bil na področju zdravja še lahko v pomoč? Jaz ti ne vem povedati. (C103)

9.3.4. Intervju Č

Kako poteka vaš običajen dan v domu? Ves dan ležim v postelji. (Č1) Tako je, ko človek več nič ne more sam in je odvisen od pomoči drugih. (Č2) Edino kar mi preostane je, da gledam televizijo. (Č3) S sostanovalcem se ne morem pogovarjati ker nič ne sliši. (Č4) Včasih popoldan kaj zaspim, včasih ne. (Č5)

Katera opravila opravljate sami? Edino pojem sam. (Č6) Hrana mi je dobra. No se zgodi, da je včasih boljše, včasih slabše, ampak večinoma je dobro. Vse nam pa tako ali tako ne more biti fino. (Č7) Ko dobim obrok, si sam ali pa mi oni dvignejo posteljo (pokaže kako) in potem sam pojem. (Č8) Ampak vedno ko je juha, se vsa polijem, me morajo vsakič znova preobleči. Je težko jesti, če na pol ležiš. Ampak se trudim. (Č9)

Pri katerih opravilih vam pomagajo drugi? Za osebno higieno skrbijo drugi, (Č10) na stranišče ne morem sam. (Č11) Tudi kopajo me drugi. (Č12) Če bi želel vstati iz postelje, bi zagotovo padel. In padcev me je strah. (Č13) Pri vsem mi pomagajo drugi in če jih ne bi bilo, bi ostal brez vsega. (Č14)

Katera vsakodnevna opravila bi si še želeli opravljati, pa jih zaradi preselitve v dom ne morete? Marsikaj bi delal, ampak ni kriv dom, temveč moje zdravje. (Č15) Rad bi se več družil, (Č16) to bi se tukaj lahko, vendar me zdravje ovira, ker sam ne morem nikamor. (Č17)

Katerih organiziranih aktivnosti v domu se udeležujete? Skoraj nič, (Č18) ker sem odvisen od pomoči drugih. Če mi drugi pomagajo vstanem, ampak to ni vsak dan. (Č19) Včasih grem na kakšno prireditev v dvorano doma. (Č20)

Kakšne organizirane dejavnosti v domu bi si še želeli? Kako pogosto? Dobro bi bilo, če bi več peli, več muzike bi si želel. Glasbo imam zelo rad. Ko se veselimo, sem takoj boljše volje. (Č21) Glasbo imam res od vedno rad. (Č22) Pa tudi kakšen vic oziroma šala več ne bi bilo slabo. Da pozabim na težave. (Č23) Saj tistim, ki lahko ni dolgčas. (Č24) Je pa res, da jaz fizično nisem sposoben za nič. Čeprav bi marsikaj rad, mi takšna dejavnost ne bi prišla v poštev. (Č25)

Kje v domu oziroma njegovi okolici bi najraje preživljali prosti čas, organizirane aktivnosti? Ni važno kje, samo da bi lahko kam šel, ampak ne morem. Iz postelje sam ne morem nikamor. (Č26) Veste kako težko je to, če si prav za vsako stvar odvisen od drugih. (Č27) Ko bi bilo lepo vreme bi šel zelo rad ven, (Č28) od grdem vremenu pa bi bilo v redu tudi, če bi šel le nekam med ljudi. (Č29)

Čigavo pomoč bi pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potrebovali? S kom bi najraje sodelovali? Ja potreboval bi nekoga, da me vsak dan dvigne. (Č30) Ampak vedno znova mi povedo, da je v domu premalo osebja in da vsakodnevno vstajanje ni mogoče. (Č31) Vse bi bilo drugače, če bi lahko vstal. Mi je res hudo. (Č32)

Kaj bi še potrebovali, da bi bili bolj zadovoljni z vsakdanjim življenjem v domu? Imam smo eno željo. Če bi imel to, bi bil presrečen. Da bi lahko sam poskrbel zase, za svoje osnovne potrebe. (Č33)

Kdo so osebe, s katerimi ste najpogosteje v stiku? Sestra zelo pogosto pride na obisk. Prej sem živel pri njej. Sedaj živi v bližnji vasi in nima tako daleč do tukaj. (Č34) Ampak tudi ona zadnje časa manj pride, ker je bila operirana na kolenu in ne more. (Č35) No imam tudi brata, pride (Č36) s svojim sinom (Č37)

Kako bi ocenili odnos s temi osebami? S sorodniki se dobro razumemo, (Č38) saj se moramo. Če bi bil nesramen do njih, ne bi več prišli in tako bi ostal sam. Hvala bogu, da imam vsaj njih, da me pridejo pogledati. (Č39) Zaposleni pa so po večini prijazni, (Č40) čeprav so tudi med njimi razlike. Eni so bolj prijazni, drugi manj. Ampak, saj tako je povsod. Ljudje smo si različni. (Č41)

S kom bi si želeli ohranjati več stikov? Veste jaz sem že star. Imam 77 let. Nimam nekih želj, da bi bilo bistveno več ljudi okoli mene. (Č42) Le mogoče dobro bi bilo, da imam sostanovalca s katerim bi se lahko pogovoril. Z njim se ne morem, ker nič ne sliši. Bi moral zelo kričati, kar pa spet ne morem, saj niso vse stvari za vsaka ušesa. Bi kdo slišal kaj, kar ne bi smel. Potem sem raje tiho in v tišini ležim. (Č43) Vsakdanji pogovor mi mogoče res malo manjka. (Č44)

Na kakšen način bi si s temi osebami želeli ohranjati stike? Mogoče da gremo s sostanovalci v družaben prostor. (Č45)

Kdo vam lahko pomaga pri ohranjanju stikov? Tukaj zaposleni. (Č46)

Kaj bi še potrebovali, da bi se počutili bolj povezane z drugimi ljudmi? Da grem več v družbo, med ljudi. Če bi lahko sam vstal, bi zagotovo šel. Da bi se s kom pomenil, bi si kaj povedali, bi zagotovo čas prej minil. Tako pa se počutim osamljen. Cele dneve sem sam v tej sobi. (Č47)

Kdo so osebe, s katerimi imate odnos, ki bi ga lahko poimenovali ljubeč odnos? Ah ljubeč odnos, z nikomer. (Č48) Saj s sestro se razumeva, samo kaj, saj ji nimam niti kaj za povedati. Vsak dan se mi dogaja isto, ležim in to je to. (Č49)

Za koga bi si želeli, da vam izkazuje več ljubezni? Kdo naj mi izkazuje več ljubezni, če pa nič ne morem. (Č50) Pa niti intimno nisem več sposoben. (Č51)

Na kak način pa bi želeli, da vam izkazuje ljubezen? Ne vem, nikakor. (Č52)

Kdo vas običajno tolaži, kadar potrebujete tolažbo? Mislim, da najpogosteje sestra. Ker sva živela skupaj, se dobro poznavata. (Č53) Ona pride, pa ji povem kaj me teži. Ko se pogovoriva, mi je takoj lažje. (Č54)

Od koga bi radi dobili več tolažbe? Od nikogar. Je v redu tako kot je. (Č55)

Na kak način bi želeli, da vas potolaži? Saj pogovor je dober. (Č56) Če bi imeli zaposleni več časa bi bilo pa še boljše. (Č57)

Kdo so osebe, za katere bi lahko rekli, da vam izkazujejo spoštovanje? Vsi me spoštujejo. Vsaj v glavnem. (Č58) Saj me morajo, so dolži da starejše spoštujejo. (Č59)

Za koga bi si želeli, da vas bolj spoštuje? Če tako ostane, bo dobro. (Č60)

Na kakšen način bi želeli, da vam izkazuje spoštovanje? Prijazne besede so najpomembnejše. (Č61) Pa seveda tudi to, da nam pomagajo. Veliko nas je takšnih, ki potrebujemo pomoč pri vsaki stvari in prav nič ne moremo sami. (Č62)

Se vam zdi, da ljudje okrog vas (zaposleni in svojci) spoštujejo vaše pravice? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte! Spoštujejo ja. (Č63) Pa poslušajo, ko jih kaj vprašam in mi povedo. (Č64) Ko na primer sam ne morem zapreti televizije, jih pokličem, pa jo oni zaprejo. (Č65)

Katere vaše pravice niso spoštovane? Ja več bi bil rad po konci. To je vse. Drugo pa imam. (Č66)

Ste se kdaj počutili ogrožene, spregledane s strani drugih? Opišite! Sem. Ta moj sostanovalec je gluhi, ne sliši. Čeprav je tudi on priklenjen na posteljo, ves čas nekaj vstaja in se obrača proti meni. Tudi z rokami krili, pa kriči. In potem me je včasih prav strah, saj ne vem kaj namerava. Veste ne morem vedeti kaj misli. Počutim se neprijetno in se ne morem sprostiti. (Č67)

Kdo lahko prispeva k temu, da bodo vaše pravice bolj spoštovane? Zaposlenim lahko povem, (Č68) ampak jaz sem raje tiho. (Č69)

Na primeru opišite, kako lahko/ne smete sami odločati o svojih željah in potrebah! Želj je nešteto, ampak kaj ki so neuresničljive. Jaz bi marsikaj rad, ampak če si priklenjen na posteljo, si ne moreš pomagati. (Č70) Kopajo me, ko pridem na vrsto, obroki hrane so tako ali tako ob isti uri, dvignejo me pa ko imajo čas. (Č71) Ne morem si jaz želeti, da bi jedel eno uro kasneje, če pa je kosilo takrat. (Č72)

Kdo bi vas lahko podprl pri tem, da bi v domu živeli na način, kot bi si ga vi želeli? Kaj bi bilo potrebno narediti? Mislim da svojci. Če bi več prišli, ne bi bil tako osamljen. (Č73) Ampak tudi oni ne morejo priti vsak dan. Nimajo časa, sestra ne more, ker je bila na operaciji. Sedaj se ne more niti več sama pripeljati, mora počakati na brata, da jo pripelje. Tako da razumem, da ne morejo vsemu kaj. (Č74)

Kako ocenjujete vaše finančno stanje? Moje finančno stanje je zelo slabo. Zelo malo denarja imam. (Č75)

Koliko sami upravljate z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem za vas? Nič ne upravljam sam. (Č76) Za vse poskrbi sestra. Čeprav sedaj tudi ona zaradi operacije ne more hoditi na pošto. Na drugačen način plača

račune. (Č77) Pri sebi nimam nič denarja. (Č78) No včasih račune plačuje tudi nečak, ampak večinoma sestra. (Č79)

Bi želeli imeti več informacij o vaših financah? Kakšnih? Veste jaz imam tako malo denarja, da vem da gre vse za dom. (Č80) Tako da me informacije niti ne zanimajo. (Č81) Važno, da je plačano, da sem lahko tukaj. (Č82) Mi ustreza, da je skrb za to prevzela ona. (Č83)

Kaj bi še potrebovali v zvezi s financami? Več denarja, vsekakor. (Č84)

Kdo vam lahko pomaga pri zagotavljanju finančnih potreb? Zadovoljen sem s sestro, ker ji zaupam. (Č85)

Kaj bi si želeli, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem? Glede upravljanje je vse v redu. (Č86)

Kako ocenjujete svoje zdravje? Kaj če biti, če samo ležim. (Č87) Zelo slabo zdravstveno stanje. Ampak pomagati si nimam kaj. (Č88)

Kdo vam pomaga, kadar imate težave? Tukaj zaposlene medicinske sestre. (Č89) Včasih pride tudi zdravnica, me pregleda. (Č90)

Kaj vas morebiti skrbi glede vašega zdravja? Da bo moje stanje ostalo tako slabo ali se še poslabšalo. (Č91) Poleg tega pa imam zadnje čase tudi veliko težav s spominom. Pozabljam na primer kaj sem včeraj jedel za večerjo. (Č92) Sicer kakšen dan se vse spomnim, kakšen dan pa vse pozabim. Na primer se z nekom pogovarjam in čez pol ure se mi niti sanja ne o čem sva se pogovarjala. Odvisno od dneva. (Č93) Pa skrbi me tudi kaj bo z mojimi zobmi. Poglejte, kako slabe zobje imam. (Č94) Ampak kako naj človek skrbi za ustno higieno, če leži. Je nemogoče. In potem je vse slabše, nič si ne popravljam, k zobarju ne hodim. Ker kdo pa naj me pelje. To je še ena obveznost več. K zobarju bi res rad šel. (Č95)

Kakšne so vaše želje glede ohranjanja in skrbi za zdravje? Da bi se moje zdravstveno stanje izboljšalo, torej da bi lahko sam vstal, poskrbel za higieno. (Č96)

Kaj bi še potrebovali, da bi lažje premagovali težave povezane z boleznijo? Še sam ne vem. Boljše noge (smeh). (Č97) Pomočnik, ki bi mi vsak dan pomagal vstati. (Č98)

Kdo bi vam bil na področju zdravja še lahko v pomoč? Saj je v redu to kar imam sedaj, le več osebja bi bilo potrebnega. (Č99)

9.3.5. Intervju D

Kako poteka vaš običajen dan v domu? Jaz sem prišla v dom zato, ker sem bila v stanovanju sama in sem ene dve kozici zažgala (smeh). In potem so rekli, da ne morem biti več sama. (D1) In ne da ne bi bilo doma prostora, ampak živeti z mladimi ne gre. Vsak ima svoje. Jaz imam 80 let in se ne morem najti z mladimi, jih nočem niti motiti. (D2) Meni je v redu v domu. (D3) Res pa je, da sem sama v sobi in to je zagotovo velik plus. (D4) Dan pa preživim tako... Ker sem še gibljiva, grem rada ven hoditi. (D5) Čeprav tukaj nimaš dosti kje hoditi. Za starejše ljudi ni. Ni nobene možnosti, ker če hočeš iti po eno kartico v mesto, moraš iti dol in potem nazaj gor v hrib. In isto za znamke in ostale drobne stvari, ki jih ljudje rabijo. (D6) Včasih pogledam tudi televizijo, ampak ne preveč. Kar me zanima pogledam, drugo pa ne. (D7) Rada tudi berem. (D8) Pride tudi knjižničarka iz knjižnice enkrat na teden in tam se nekako najdem. Si s tem pomagam. In tam ugotovimo kateri pisatelji so dobri, kateri niso in vzamem te knjige. (D9) Včasih se tudi tukaj, pri tej mizi kaj pogovarjamo in tako dan mine. (D10)

Katera opravila opravljate sami? Vse opravljam sama. (D11) Na obroke hodim dol, v glavno jedilnico. (D12) Imam pa tudi svoj tuš, kjer se umijem. Kopalnica je velika, noter se gre lahko tudi z vozičkom. (D13)

Pri katerih opravilih vam pomagajo drugi? Edino za pranje perila (D14) in čistočo poskrbijo. (D15) No pa za šivanje. (D16)

Katera vsakodnevna opravila bi si še želeli opravljati, pa jih zaradi preselitve v dom ne morete? Da bi nam bila ostala Bistrica bolj dostopna. Da bi šla lahko več v mesto. (D17) Kljub temu, da smo na hribu, vem da bi

se dalo drugače. Res je, da so stroški, ampak "bog pomagaj". (D18) Sedaj se sicer ne morem spomniti kaj bi se dalo, ampak saj so študirani ljudje, da bi za to poskrbeli. (D19)

Katerih organiziranih aktivnosti v domu se udeležujete? Grem na vsakodnevno skupino. (D20) Pa na prireditve v dvorano grem. Na primer v soboto sem bila na Miklavžu. (D21) Hodim pa tudi na eno skupino, kamor pridemo enkrat na teden, kjer se pogovarjamo, povemo kaj osebnega ali pa kakšne zgodbe ali doživljaje, spomine. (D22)

Kakšne organizirane dejavnosti v domu bi si še želeli? Kako pogosto? Oh ne vprašajte me. Veste kaj, jaz sem v takem stadiju, da mi je zadosti. Sem zadosti živela, nimam več kaj. To kar je bilo, je bilo. (D23) Važno je, da ne bi bolj zbolela. (D24) Lahko se čez noč spremeni. Tukaj se vse dogaja čez noč (smeh). Se spremenijo pogoji in to pa ni več lepo, ni prijetno. V tem času ko mi živimo, se pravi v tretjem dejanju je vse možno. (D25) Jaz mislim, da predolgo živimo. Meni je res zadosti. Doživeli smo svoje, otroci rastejo in so pridni in so zdravi. In no, zadosti je. (D26)

Kje v domu oziroma njegovi okolici bi najraje preživljali prosti čas, organizirane aktivnosti? Ja v mestu, med ljudmi. (D27)

Čigavo pomoč bi pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potrebovali? S kom bi najraje sodelovali? Za enkrat od nobenega. Tisto čestitko, ki še napišem, jo lahko sama. Več pa ne rabim. (D28)

Kaj bi še potrebovali, da bi bili bolj zadovoljni z vsakdanjim življenjem v domu? Saj je dobro. (D29)

Kdo so osebe, s katerimi ste najpogosteje v stiku? Z otroci. (D30) Hčer me pride sicer pogosteje obiskat, kaj prinese. (D31) Sin pa po potrebi, če me je potrebno kam peljati, se zorganiziramo. (D32) In vsak dan se vidim s stanovalci. (D33) Imam pa tudi 10 pravnukov. (D34) Moji sodobniki so pa ali bolni, ali so umrli, se ne vidimo več. (D35)

Kako bi ocenili odnos s temi osebami? Ja, saj jaz jih ne vznemirjam preveč, vsaj upam. (D36) Nekako normalno. (D37) Z odnosi z zaposlenimi sem pa ravno tako zadovoljna. (D38) To kar jaz rabim, nimam nobenih problemov. So uslužne ženske, pomagajo če je potrebno, so na razpolago, karkoli. Če ne morejo takoj, povedo kdaj, nimam pripomb. (D39)

S kom bi si želeli ohranjati več stikov? Ne, s sorodniki ne morem. Oni imajo šoloobvezne otroke. Zraven šole imajo še druge dejavnosti (nogomet, atletiko, verouk). Starši imajo dovolj dela z njimi. (D40) Če pridejo je lepo, ampak tudi ko grejo je lepo (smeh). (D41)

Na kakšen način bi si s temi osebami želeli ohranjati stike? Včasih smo imeli navado, da gremo s prijatelji v eno gostilno, si privoščimo večerjo. Posebej prijateljice. Sedaj pa tega ni več. Pa bi si želela, ampak jih je res večina umrla. In oni niso nadomestljivi. (D42)

Kdo vam lahko pomaga pri ohranjanju stikov? Nihče, saj mora vsak sam poskrbeti. (D43)

Kaj bi še potrebovali, da bi se počutili bolj povezane z drugimi ljudmi? Nič več ne rabim. (D44) Ker si čas zapolnim ali s knjigami ali revijami. (D45) Večkrat sem okrog, da koga vidim, srečam, se pogovorimo, pa mine dan, pa še eden, pa mine teden. (D46)

Kdo so osebe, s katerimi imate odnos, ki bi ga lahko poimenovali ljubeč odnos? (smeh). Tisti so pomrli. (D47)

Za koga bi si želeli, da vam izkazuje več ljubezni? Za nobenega. (D48)

Na kak način pa bi želeli, da vam izkazuje ljubezen? Ljubezen je že mimo. (D49)

Kdo vas običajno tolaži, kadar potrebujete tolažbo? Noben. (D50) To moraš sam s sabo rešiti. (D51)

Od koga bi radi dobili več tolažbe? Od nobenega. (D52)

Na kak način bi želeli, da vas potolaži? Že od prej sem navajena, da stvari rešim sama. (D53)

Kdo so osebe, za katere bi lahko rekli, da vam izkazujejo spoštovanje? Zaposleni tukaj me sigurno spoštujejo. (D54) Ostali pa tudi. (D55)

Za koga bi si želeli, da vas bolj spoštuje? Za nobenega. (D56)

Na kakšen način bi želeli, da vam izkazuje spoštovanje? Kar naj bo tako kot je do sedaj. (D57)

Se vam zdi, da ljudje okrog vas (zaposleni in svojci) spoštujejo vaše pravice? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte! Ja pravica do zasebnosti meni je spoštovana, ker sem sama v sobi. (D58) To je zagotovo prednost, da lahko na primer zvečer do enajstih gledam televizijo, ali pa ne, grem na primer spat ob osmi. Odvisno kako se počutim. (D59) Ko izrazim željo, jo upoštevajo. (D60)

Katere vaše pravice niso spoštovane? Ja, težko bi rekla da je nekaj, kar ti ne omogočajo. (D61) Se je pa potrebno zavedati, da nas je tukaj ogromno. Ne more biti toliko osebnosti, kot jo je doma. Nekje se je potrebno prilagajati. (D62) Nič ni takega kar bi sedaj posebej izpostavila, da se posebno jezim. (D63) Če me kaj zmoti se umaknem na samo, se pogovorim sama s seboj (smeh), pa je. (D64)

Ste se kdaj počutili ogrožene, spregledane s strani drugih? Opišite! Ne. (D65)

Kdo lahko prispeva k temu, da bodo vaše pravice bolj spoštovane? Ja no, to so naši najvišji, vodilni. Ti, ki delajo red. (D66) Jaz sicer nisem imela še te potrebe in ne vem koliko so dostopni. Nimam primera, da bi vam iz prakse povedala. (D67)

Na primeru opišite, kako lahko/ne smete sami odločiti o svojih željah in potrebah! Ja veste kaj ... Ne vem ... Mogoče bi bilo včasih treba kakšno pravno pomoč. Da ti lahko pomagajo s ustreznim znanjem, da se res razumejo in ti delajo v korist tebi. Ampak brezplačno pomoč, da bi bila v sklopu ustanove. Da imaš človeka, ki se razume na to kar lahko in kar ne moreš doseči. Da imaš možnost vprašati kadarkoli. Prideš v situacijo, ko se ti zdi, da ni prav. Da ti ne dajejo tistih pravic, ki ti pripadajo (ne nujno v zvezi z bivanjem). Recimo, da imaš možnost, da nekomu zaupaš, da ga pooblastiš za določene stvari. Denarne zadeve se že uredi s pooblastilom brez težav, ampak za kaj drugega (na primer urejanje pokojnine). Ker večinoma ne znamo, pa da bi res dobili pravno pomoč. (D68)

Kdo bi vas lahko podprl pri tem, da bi v domu živeli na način, kot bi si ga vi želeli? Kaj bi bilo potrebno narediti? Podprli bi me lahko zaposleni, (D69) ampak trenutno nimam posebnih želj. Mi je dobro tako kot je. (D70)

Kako ocenjujete vaše finančno stanje? Veste kaj, ta dom je predrag za upokojenca. Jaz zase, ki me ni treba streči, razen da mi perilo operejo, zlikajo in počistijo plačam 800€ na mesec. To so soldi in pol. (D71) Imam pa 500€ pokojnine, kar je malo. (D72) Mi pomagajo moji. Ker veste, jaz sem bila prej v drugačnem stanju kot sedaj, sem bila v bolnišnici in se že naredila oporoko. Ker imam sina in hčer sem dala vsakemu pol in sedaj mi oni določijo, ker morajo. (D73)

Koliko sami upravljate z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem za vas? Za vse poskrbijo otroci. (D74) Nimam niti nič žepnine. (D75)

Bi želeli imeti več informacij o vaših financah? Kakšnih? Ja s preselitvijo v dom je bila glede financ zame velika sprememba. Včasih sem preživljala družino, poskrbela za denar, s preselitvijo sem, pa so se zgodile spremembe. Nimam dosti informacij o denarju. (D76) Ampak informacij pa niti ne potrebujem. (D77)

Kaj bi še potrebovali v zvezi s financami? Več denarja ne bi bilo nikoli odveč. (D78) Pa cenejši dom. Je vsekakor predrag. Saj to ni samo moja misel. Tudi po vseh revijah o tem pišejo. Veste kaj, ljudje ki so najbolj potrebni te nege, jo ne morejo dobiti, ker je predrago. In ostanejo kamor so in ne vejo niti za naprej, morda se znajdejo tam, da beračijo. (D79)

Kdo vam lahko pomaga pri zagotavljanju finančnih potreb? Država, tako da bo dom cenejši. (D80)

Kaj bi si želeli, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem? Nič. (D81)

Kako ocenjujete svoje zdravje? Jaz bi ga ocenila osemdeset let (smeh). To so stvari, ki se vlečejo iz mladosti. Jaz sem od 25 leta po terapijah, toplicah, to so te stvari, ki se jih, ne vem, ali navadiš, ali pa se umirijo. (D82)

Kdo vam pomaga, kadar imate težave? Imamo svojo zdravnico in druge, ki nas pregledujejo. In če nam ni kaj prav, dobimo pomoč. (D83) Zdaj sem bila na primer prejšnji teden, cel teden viroza, kašelj, vnetje oči. Pa se potem "poštimaš" počasi. Koliko se starci sploh lahko "poštimaš". (D84) Potreben je čas in malo dobre volje. (D85)

Kaj vas morebiti skrbi glede vašega zdravja? Ja, najbolj me skrbi, da ostanem nepokretna. (D86)

Kakšne so vaše želje glede ohranjanja in skrbi za zdravje? Več zelenjave pri obrokih. Ne vem, pravijo da ljudje tega ne rabijo. Ampak jaz mislim drugače. Pa celo življenje sem bila navajena, da sem jedla veliko zelenjave, zato mi manjka. (D87) Želela bi pa še to, da bi imeli nekje stik, komunikacijo z drugimi, na primer do trgovine. (D88)

Kaj bi še potrebovali, da bi lažje premagovali težave povezane z boleznijo? Za sedaj nič. Ne vemo pa kaj bo. (D89)

Kdo bi vam bil na področju zdravja še lahko v pomoč? Meni se zdi, da je zdravnica za enkrat dovolj dosegljiva. (D90) Ne vem pa kaj bi bilo, če bi bilo moje zdravstveno stanje slabše. (D91)

9.3.6. Intervju E

Kako poteka vaš običajen dan v domu? Včasih berem. (E1) Ampak sedaj mi ne gre več. Niti Ognjišča ne morem več prebrati. Začnem, listam in potem dam stran (E2) Včasih pa sem zelo rada brala. V Bistrici, v knjigarni ni bilo več knjige, ki jo ne bi prebrala. (E3) Zaradi tega mi je zelo žal. (E4) No in tisto televizijo kaj pogledam, (E5) pa popoldan tudi zaspim, čeprav ne zaspim trdno. (E6) Vsak dan pa tudi vstanem iz postelje in grem malo hodit po domu. (E7)

Katera opravila opravljate sami? Jem sama. (E8) Oblečem se lahko tudi sama, (E9) ampak imam eno delavko, ki je z mano in mi pomaga, da mi je lažje. (E10).

Pri katerih opravilih vam pomagajo drugi? Pri kopanju mi na primer pomagajo. Ne morem sama. (E11)

Katera vsakodnevna opravila bi si še želeli opravljati, pa jih zaradi preselitve v dom ne morete? Ne spomnim se nič takšnega. Za marsikaj mi je žal, ker ne delam, ampak ne morem. Priložnost pa imam. (E12) Na sploh sem kar zadovoljna. (E13) Včasih sem doma poskusila na primer sama kuhati, ampak nisem zmogla. No saj tukaj niti ne bi imela kje. (E14) Nič, nič, ne gre mi več. Glava ni prava. (E15) Dobro mi je tukaj v domu, da imam vedno pomoč ob sebi, ko jo potrebujem. (E16)

Katerih organiziranih aktivnosti v domu se udeležujete? Pevskih vaj enkrat na teden, recimo. (E17) Me pridejo vsakič iskat. (E18) Jaz sem pela skoraj devetdeset let. Sem pela v otroškemu zboru, v mladinskemu, odraslemu. Vse sem se udeležila, povsod sem bila prva. (E19) Sedaj pa tudi tega ne morem. Danes sem na primer prišla dol, sem mislila da bomo kaj zapeli. Ampak ni šlo. Pa nimam niti več glasa. (E20) Sem žalostna, ampak saj sem se dovolj napela. (E21) Hodim pa vsak dan tudi na skupino, ki jo imamo dopoldne. (E22) Grem tudi na prireditve v dvorano. (E23) Pa k maši tudi. (E24)

Kakšne organizirane dejavnosti v domu bi si še želeli? Kako pogosto? Jaz ne vem. Ne vem če je ... Ne. Vzamem to kar se dogaja. Če bi bilo kaj drugega bi verjetno šla, ampak sedaj se ne spomnim kaj. Tako apatična sem postala. In to mi ni v račun, ampak tako je. (E25) Edino boljše bi pa res bilo, če bi imeli pevske vaje večkrat na teden. Sedaj je le enkrat, imamo zbor (E26) in nastope, ampak lahko bi bilo več tega. (E27) Ko imamo nastope pridejo tudi od drugje. Vedno rada zapojem tudi z drugimi obiskovalci. Še več tega bi si želela. (E28) Tudi danes pri peki piškotov bi bilo na primer boljše, če bi kaj zapeli (E29)

Kje v domu oziroma njegovi okolici bi najraje preživljali prosti čas, organizirane aktivnosti? Tudi v sobi sem rada. (E30) Ampak rada imam tudi, ko gremo pred dom, na zrak, to mi je vedno všeč. (E31)

Čigavo pomoč bi pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potrebovali? S kom bi najraje sodelovali? Od nobenega. (E32) Ta sestra, ki mi pomaga, mi je zelo dobra. Vse mi pomaga. (E33) Včeraj in danes me je na primer pohvalila, da dobro hodim. To mi zelo veliko pomeni. Ena skromna beseda od strokovne sestre. Saj sem ji rekla, da če se samo dela, ko mi pravi, da grem dobro, pa je rekla da ne, da kadar mi reče da je šlo, da res gre. (E34) Saj grem tudi sama, hodim. Le noga ...Sem enkrat padal in ne vem. Imam neke "šlape", ki jih obujem in grem. Za sedaj gre. (E35)

Kaj bi še potrebovali, da bi bili bolj zadovoljni z vsakdanjim življenjem v domu? Več zbora. (E36) Da bi bilo tako razporejeno, da bi se res lahko vsega udeležila. (E37) Več zabave. (E38) Več prireditev v dvorani ali kjerkoli. (E39) Mogoče bi rada tudi več pogovora s sestrami. (E40)

Kdo so osebe, s katerimi ste najpogosteje v stiku? Z našimi, kamor sem prej kosilo imela in spala. Se dobimo na skupini. (E41) Glede obiskov pa ... To je meni najtežje. Moji ne pridejo pogosto, zelo malo ali nič. (E42) Sin pride, (E43) ampak revež, ima tri otroke, vsi v šolo, prej ko vse razvozi, pride z dela in če hoče še k meni, mu ne uspe, mu zmanjka časa. (E44) To me boli, (E45) ampak sem se sprijaznila. More tako bit. (E46) Hčer živi na Hrvaškem, tam dela in še manj uspe priti. (E47) Vnuki so vsak po svoje. Drugi so pa še majhni, tako da tudi malo pridejo. (E48) Z drugimi iz vasi, kjer sem prej živela pa nimam stika. (E49) Tudi mama od moje neveste ne pride nikoli. Tudi ona nima časa. Ne vem kaj dela. (E50) Včasih so vsi rekli, da če bi bila v Bistrici (prej sem bila namreč v Sežani), da bi prišli vsak dan. No sedaj pa ko sem, pa jih ni niti enkrat. (E51) Le ena prijateljica je, ki pride včasih, ampak zelo na hitro. (E52)

Kako bi ocenili odnos s temi osebami? Vsi so zelo dobri, tudi nevesta. (E53) Z odnosom, ki ga imam z zaposlenimi pa sem zelo zadovoljna. Bi bil greh, da rečem kaj grdega, ker ni res. (E54)

S kom bi si želeli ohranjati več stikov? Z vsemi bi se želela več stikov. (E55)

Na kakšen način bi si s temi osebami želeli ohranjati stike? Včasih si želim, da bi samo prišli, rekli dober dan in me vprašali kako sem. (E56) Vsake toliko je tudi kakšna viroza tukaj in se bojijo oni in jaz, da se ne bi okužili. (E57)

Kdo vam lahko pomaga pri ohranjanju stikov? Nihče mi ne more pomagati. (E58) Če ni časa je tako. (E59)

Kaj bi še potrebovali, da bi se počutili bolj povezane z drugimi ljudmi? Drugega kot to kar sem vam povedala nič. (E60) Saj grem vsak dan vsaj v skupino, kjer se zberemo. To je dobro. (E61)

Kdo so osebe, s katerimi imate odnos, ki bi ga lahko poimenovali ljubeč odnos? Ni take osebe. (E62)

Za koga bi si želeli, da vam izkazuje več ljubezni? Za nobenega, (E63) ker vidim da to ni pristno, kot je bilo včasih. Včasih sem imela ogromno prijateljic. Ko je njim kdo umrl, sem bila takoj tam, sem preoblekla in vse naredila. Ko so se poročile sem tudi pomagala. Povsod sem sodelovala. Sedaj me pa niti ne vidijo. (E64) In to mene boli. (E65) Ne razumem kako nimajo časa. Avto in vse imajo, pa ne pridejo niti pol ure. Saj ne zahtevam veliko, le kratek obisk. (E66)

Na kak način pa bi želeli, da vam izkazuje ljubezen? Kratek obisk bi bil dovolj. (E67)

Kdo vas običajno tolaži, kadar potrebujete tolažbo? Veste kako bom rekla. Nisem zelo pobožna, da bi ostale oltarje lizala. Ampak zaupam v Boga. Kadar mi je težko zmolim in potem mi je lažje. Imam vero in zaupanje v Boga. To mi najbolj pomaga. (E68)

Od koga bi radi dobili več tolažbe? Ni takšne osebe. Na žalost. (E69)

Na kak način bi želeli, da vas potolaži? Bom kar sama zase poskrbela. (E70)

Kdo so osebe, za katere bi lahko rekli, da vam izkazujejo spoštovanje? Vsi. (E71) Večkrat imam občutek, da me drugi spoštujejo. Se počutim spoštovana. (E72) Je pa res, da sem takšna oseba, da tudi če mi je kaj narobe, molčim. In mine. Ne kregam se, nisem od tega. (E73)

Za koga bi si želeli, da vas bolj spoštuje? Ja, jih je takih. Ampak to so osebe iz preteklosti. (E74) Ki bi rada da mi vrnejo, glede na to koliko sem jim jaz dobro naredila. (E75) Tukaj pa me spoštujejo vsi. Tudi drugi stanovalci, s katerimi se srečam na hodniku. (E76)

Na kakšen način bi želeli, da vam izkazuje spoštovanje? Ja za te ljudi bi rada, da vsaj vprašajo zame, (E77) me pridejo pogledati. (E78)

Se vam zdi, da ljudje okrog vas (zaposleni in svojci) spoštujejo vaše pravice? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte! Jaz nisem taka, da si želim veliko pozornosti. (E79) Ko povem za kakšno željo, jo upoštevajo. (E80) Samo jaz sem redkih besed. Raje sem tiho. (E81)

Katere vaše pravice niso spoštovane? Niti ni pravice, ki mi ne bi bila spoštovana. (E82) Če kaj slišim o meni, sem tiho. In tako mine. (E83)

Ste se kdaj počutili ogrožene, spregledane s strani drugih? Opišite! Niti ne. (E84)

Kdo lahko prispeva k temu, da bodo vaše pravice bolj spoštovane? Vedno se lahko obrnem na socialno. (E85) Ona je dobra, se razumemo. (E86) Pa tudi sestre so dobre. (E87) Se lahko pogovorimo. (E88)

Na primeru opišite, kako lahko/ne smete sami odločati o svojih željah in potrebah! Zame sin poskrbi, če je kaj narobe. (E89) Si pa vedno želim, da bi lahko sama bolj sodelovala. (E90) Vendar je čas vedno problem, pa potem naredi stvari namesto mene. (E91)

Kdo bi vas lahko podprl pri tem, da bi v domu živeli na način, kot bi si ga vi želeli? Kaj bi bilo potrebno narediti? Ne bi mogla. (E92) Danes mi je ena na primer rekla, da bo prišla njena mama na obisk, ker da ves čas govori da mora priti. Pa jo ni. In jaz čakam. Nimam stika z zunanjim svetom. To bi rabila. (E93) Ampak dvomim, da mi lahko kdo pomaga. (E94) Takšni so pač ljudje. Rečejo, da bodo prišli, pa ne pridejo. Želela bi si, da kar obljubijo, tudi storijo. (E95)

Kako ocenjujete vaše finančno stanje? Jaz sem bila te sreče, da sem dobila moževo pokojnino. (E96) Sem zadovoljna s tem, koliko pokojnine dobim. Nekaj let je on delal v Avstriji in to se je sedaj nabralo, tako da je dovolj. (E97)

Koliko sami upravljate z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem za vas? Sin ima vse moje zadeve. On skrbi zame, (E98) hvala bogu da ga imam, sem vesela da je tako. (E99)

Bi želeli imeti več informacij o vaših financah? Kakšnih? Ko sina vprašam kako je, mi reče: dobro je mama, nič ne skrbi. (E100) Pa bi raje, da mi rečejo toliko je. (E101) Pa mi nočejo. (E102) Saj jaz si mislim, da bi moralo biti v redu, da bi moralo biti dovolj, ampak ne vem. (E103)

Kaj bi še potrebovali v zvezi s financami? Pri sebi nimam nič denarja, (E104) ker so me dvakrat okradli. (E105) Ampak saj je tako v redu. (E106) Mislim, da ne bi nič drugega potrebovala. (E107)

Kdo vam lahko pomaga pri zagotavljanju finančnih potreb? Sin. (E108)

Kaj bi si želeli, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem? Nič. (E109)

Kako ocenjujete svoje zdravje? Veste, jaz sem bila sama svoj zdravnik. Sama sem ugotovila, da imam raka na nogi. Sem imela grinto. Sem veliko brala in je pisalo, da kadar opaziš nenavadno stvar na koži, da je potrebno iti k zdravniku. (E110) Je bila samo ena krastica. In ko se mi je zdelo, da se je to povečalo, sem rekla sinu naj me pelje k zdravniku. Še sin mi je rekel, da me bo peljal, ampak da mi zagotovo ni nič. Pa je bil rak, melanom. (E111) In ko sem na zadnje prišla k zdravniku, ko sem mu dala izvid od raka, je čudno pogledal. Sem ga vprašala, če je tako hudo. Pa pravi da ni hudo, ampak da raka ni nikjer več. Naredil mi je še en pregled, me dal v komoro. Ugotovili so, da se je ozdravil. (E112) Tako da sem zdrava, popolnoma zdrava. Drugih težav hvala bogu nimam. (E113) Le težko hodim. (E114)

Kdo vam pomaga, kadar imate težave? Sestri povem. (E115) In pa sinu, da me pelje v ambulanto. (E116) Bila sem že pri zdravnici tukaj v domu. (E117) Obdržala sem pa tudi tisto svojo zdravnico iz ambulante. (E118)

Kaj vas morebiti skrbi glede vašega zdravja? Se počutim zdrava, tako da me nič ne skrbi. (E119) Ko mi rečejo, da sem popolnoma zdrava in da nimajo kaj z mano delati, si sicer včasih pomislim, da nimajo prav, ampak naj le tako ostane. (E120)

Kakšne so vaše želje glede ohranjanja in skrbi za zdravje? No, na zelenjavo nisem zelo huda, tako da si jo ne želim več. Je dovolj koliko jo dobimo. (E121) Sadja je tudi dovolj. (E122) Drugega ne rabim. (E123)

Kaj bi še potrebovali, da bi lažje premagovali težave povezane z boleznijo? Nič. Moram potrpati dokler je tako. (E124)

Kdo bi vam bil na področju zdravja še lahko v pomoč? Nobene pomoči za enkrat več ne rabim. (E125)

9.3.7. Intervju F

Kako poteka vaš običajen dan v domu? Sedaj nikamor ne hodim. (F1) Trenutno mi paše mir. (F2) Drugače pa sem rada delala ročna dela. (F3) Dokler sem lahko, sem šla tudi na njivo jim pomagat. Imamo tukaj njivo. Vsak, ki lahko, je povabljen, da pomaga. (F4) Sem bila vesela, ko so me pohvalili, da kako lep pridelek je bil tisto leto, ko sem hodila obdelovati. Pohvala veliko pomeni (F5) Tistim, ki lahko delajo, zagotovo ni dolgčas. Tukaj se vedno lahko izkoristi priliko za delo, tudi za veliko korist. (F6) Sedaj, ko ne morem več, pa kaj preberem, da čas prej mine. (F7) Upam, da mi bo noga kmalu boljše, da bom šla lahko kaj naprej, ker bi mi šel tudi čas hitreje. Ne vem, bom videla kako bo in do kdaj bo to trajalo. (F8)

Katera opravila opravljate sami? Do sedaj se lahko umijem (F9) in oblečem. (F10) Pojesti pridem sem, v jedilnico in tako. (F11)

Pri katerih opravilih vam pomagajo drugi? Sedaj so mi vsako jutro noge povile. (F12) ~~Je pa rekla včeraj zdravnica, da ne rabi več.~~ Kopala sem se do nedolgo nazaj sama, zadnje dvakrat pa so me one. (F13)

Katera vsakodnevna opravila bi si še želeli opravljati, pa jih zaradi preselitve v dom ne morete? Po preselitvi sem mogla vse opustiti. (F14) Doma sem imela veliko dela. Skrbeti sem morala za pranje, za čiščenje, za njivo, na polju delat. Vse. Tukaj tega ni več. (F15) Najbolj pa pogrešam sina in oba vnuka. Ker se ne vidimo. (F16) Včasih so bili vajeni, da ko so prišli iz šole sem jim skuhala, kaj spekla, sedaj pa tega ni več. (F17)

Katerih organiziranih aktivnosti v domu se udeležujete? Od začetka sem šla rada na izlet, (F18) sedaj pa zaradi noge ne morem. (F19) Edino kar je, je to, da se zberemo po skupinah. Si kaj povemo, rečemo. (F20) Tudi v dvorano grem, ko so prireditve. (F21) Včasih smo šle tudi plesati. (F22) Na začetku sem šla tudi na ročna dela, ampak sedaj pa niti ne. (F23) Ko onemoreš, te volja mine. (F24) Je pa potreben tudi denar za pripomočke, ni to kar tako. Moraš na vse misliti, saj denarja nimam za nakup na primer volne (F25)

Kakšne organizirane dejavnosti v domu bi si še želeli? Kako pogosto? Mogla bi preveriti ali ročna dela še imajo. To bi rada še kdaj šla. Ne vem, pa če še kaj delajo. (F26) Je koristno, tudi za možgane, se razviješ. Za vse je to dobro. (F27) Res pa je, da človek tukaj ne more veliko zahtevati. Ta hiša je velika, so veliki stroški. Se ne more. Moramo vse razumeti. Je velika "bajta". Danes je vse drago (F28) Sem pa vedno govorila, da bi lahko kdaj naredili kakšen tečaj. Ali tečaj kuhanja, šivanja. Karkoli. (F29) Da se zmenimo, ampak ne vem če bi uspelo. Eni pravijo, da bi, drugi so mnenja, da se starega človeka ne da več nič naučiti. (F30) Je potrebno veliko spodbude pri nas. (F31) No recimo, ne vem katero leto je bilo, ko smo nekaj pekli. So bile ženske starejše in mlajše od mene. So mi rekle, da niso še nikoli videle pletene štruce - kruha. Sem jim povedala, da mi je to še mama pokazala, ko sem bila majhna. No in se sedaj vedno pogovarjajo od tega. Bi eden od drugega videli, se kaj novega naučili. Je veliko takih stvari, ki z malenkostjo pride dobro. Vesela bi bila, če bi še kdaj na primer skupaj spekli kruh. Domač kruh, nekaj najboljšega, vse lepo diši, pa še dober je. Saj pečice imamo, bi se dalo. To je tudi taka priložnost, da se družimo. (F32)

Kje v domu oziroma njegovi okolici bi najraje preživljali prosti čas, organizirane aktivnosti? Vseeno, tukaj po domu. (F33)

Čigavo pomoč bi pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potrebovali? S kom bi najraje sodelovali? Za enkrat od nobenega. (F34)

Kaj bi še potrebovali, da bi bili bolj zadovoljni z vsakdanjim življenjem v domu? Veste kaj me moti. Ampak ne samo tukaj v domu, na sploh dandanes. Včasih smo šli ven, smo se dobili, skupaj zapeli. Eden je začel peti, pa so se mu vsi priključili. Danes pa enega ne vidiš peti. (F35) Nismo več tako povezani. Pravijo, da je televizija to naredila. Pogrešam družabništvo (F36) ~~Mi smo na primer po vojski naredile "proslavo". Smo se zbrale, tiste, ki smo imele glase za peti. Pa smo se učile igre. Smo imeli zelo lepe prireditve. Sedaj ni vsega tega nič. Jaz sem rekla, da bi mogli v šoli te otroke obrniti. Naj se učijo kakšno igro. Včasih smo se vse možno učili.~~ No saj pravijo, da tudi tukaj v domu je nek zbor. Jaz včasih sem šla, sedaj pa od kadar imam težave z nogo ne grem več. (F37) Tudi na primer hrana. Včasih je bilo več boljše hrane, tisto ki smo doma pridelali. Meni je sicer vse dobro tukaj, vse pojem. (F38) Ampak na primer ječmen ali pa zelje. Koliko boljše je bilo doma pridelano, v primerjavi od tega kupljenega. Lahko bi več pri nas naredili, imeli domače. (F39)

Kdo so osebe, s katerimi ste najpogosteje v stiku? Sin pride, vsak teden. (F40) Pa eni sorodniki, ki jih ima v Bistrici. Ampak ti sorodniki pridejo bolj malo. (F41) Vsak ima svoje, obveznosti, delo. Minejo hitro dnevi, še posebno če nekomu pomagamo in potem zmanjka časa za obiske. (F42) Z ostalimi stanovalci v domu se pa dobro razumemo, vsaj za enkrat. Če kaj rabim vprašam. (F43)

Kako bi ocenili odnos s temi osebami? Se razumemo. (F44) Odnos z zaposlenimi pa tako.. Meni so večinoma vse dobre. (F45) Ene se sicer bolj grobo obnesejo, druge manj, ampak moreš vse preboleti. Moja mama nas je zmeraj učila, da je treba veliko potrpeti in zamolčati, da prideš prav skozi. (F46) Sem vesela, da ni slabše. (F47)

S kom bi si želeli ohranjati več stikov? Z družino. Od kadar sem se preselila sem, pogrešam sina in vnuke. (F48)

Na kakšen način bi si s temi osebami želeli ohranjati stike? Dobro je, da imaš nekoga, da se z njim pogovoriš, (F49) da te pride pogledati. (F50)

Kdo vam lahko pomaga pri ohranjanju stikov? Ne vem. Nihče. (F51)

Kaj bi še potrebovali, da bi se počutili bolj povezane z drugimi ljudmi? Za enkrat nič. (F52) Ker bolj si starejši, raje si v miru. (F53) Včasih sem se bolj zanimala kdaj bo kakšen izlet, sedaj me pa niti to več ne briga, ker ne morem zaradi noge. (F54) Moraš čepeti tam kamor si. In delat tisto kar lahko. (F55)

Kdo so osebe, s katerimi imate odnos, ki bi ga lahko poimenovali ljubeč odnos? Nimam nič takih. (F56)

Za koga bi si želeli, da vam izkazuje več ljubezni? Za enkrat za nobenega. Nimam takih potreb. (F57) Za enkrat ne, lahko pa da se spremeni, da se mi bo pamet obrnila. (F58)

Na kak način pa bi želeli, da vam izkazuje ljubezen? /

Kdo vas običajno tolaži, kadar potrebujete tolažbo? Najprej pokličem sina. (F59)

Od koga bi radi dobili več tolažbe? Za enkrat od nobenega. (F60) Saj vprašam, rečem tudi kateri medicinski sestri, pa se reši, mi dajo pomoč, mi rečejo kakšno besedo. (F61)

Na kak način bi želeli, da vas potolaži? Pomembno mi je, da lahko pokličem sina, (F62) da se pogovorim s tukaj zaposlenimi. (F63)

Kdo so osebe, za katere bi lahko rekli, da vam izkazujejo spoštovanje? Mislim, da me vsi spoštujejo. (F64) Za kakšnega vidim, da se bolj grobo obnaša. Veliko nas je. Eni so bolj zahtevni, bolj sitni in tako. Vse sorte nas je. (F65)

Za koga bi si želeli, da vas bolj spoštuje? Za enkrat za nobenega. Dokler še toliko zmorem, dokler se človek drži, gre. (F66)

Na kakšen način bi želeli, da vam izkazuje spoštovanje? /

Se vam zdi, da ljudje okrog vas (zaposleni in svojci) spoštujejo vaše pravice? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte! Se mi zdi, da spoštujejo. (F67)

Katere vaše pravice niso spoštovane? Seveda je kakšna stvar, ki ni spoštovana. Kolikokrat si mislim, da bi bilo lahko boljše to in ono. (F68) Ampak ne moreš vsega v domu. Pa si mislim, da nas je veliko in da moramo tudi sami potrpeti. (F69) No na primer, sedaj se spomnim enega primera. Ko vidim sosedo, da rabi pomoč. In kliče in kliče. Pa enkrat sem šla jaz klicati sestro, pa sedaj se je navadila in vedno ko potrebuje pomoč začne mene klicati. Pa sem ji povedala, da ne smem jaz za druge klicati. Potem pa mene naderejo. Tako, da lahko bi se včasih osebje hitreje odzvalo. (F70) Da moram jaz potem potrpeti še za druge, ker jim želim pomagati. (F71) Sicer razumem, da tudi delavec želi čas zase. (F72)

Ste se kdaj počutili ogrožene, spregledane s strani drugih? Opišite! Nisem, ne. (F73)

Kdo lahko prispeva k temu, da bodo vaše pravice bolj spoštovane? Ne vem. (F74)

Na primeru opišite, kako lahko/ne smete sami odločiti o svojih željah in potrebah! Jaz vprašam. (F75) Ampak na primer, ko moram k zdravniku, rečem, da se počutim tako in tako in da bi rada šla, pa so vedno pripravljene, da me naročijo. (F76)

Kdo bi vas lahko podprl pri tem, da bi v domu živeli na način, kot bi si ga vi želeli? Kaj bi bilo potrebno narediti? Ne vem. Za enkrat ne rabim nič, ne razmišljam o tem. (F77) Ampak če bi rabila, bi verjetno

vprašala. Najprej bi rekla medicinskim sestram in one imajo potem pravico naprej ukrepat. One so tudi največ tukaj. (F78)

Kako ocenjujete vaše finančno stanje? Dobro kaj, je kot je. (F79) K plačevanju doma pa sin doloži. (F80)

Koliko sami upravljate z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem za vas? Sin plačuje. (F81) Glede denarja, ki ga imam pri sebi, pa tako ... Sedaj, ko ne grem nikamor, imam pri sebi že menda dva meseca 10€. (F82) Včeraj me je klical sin in rekel, da bo prišel in mi prinesel denar za kavo. Sem mu povedala, da mi je zadnjič dal in da imam še sedaj. (F83) Saj on je jezen, da zakaj ne rečem medicinski sestri da mi gre po kavo. Ker jaz ne grem dol, da bi si jo vzela. Si ne upam. Tudi moja sosedka bi jo rada, pa ne gre dol. Bi jo pa pila in plačala. (F84) Ampak jaz jih vidim, da hodijo sem in tja, ampak si ne upam, da bi jih obremenjevala. (F85) Sin mi veliko stvari tudi prinese od doma. (F86) Razen za kavo, v bistvu trenutno denarja niti ne rabim. (F87)

Bi želeli imeti več informacij o vaših financah? Kakšnih? Informacij ne. (F88)

Kaj bi še potrebovali v zvezi s financami? Več denarja bi rabila. (F89) Sem rekla tudi sinu nedolgo nazaj, da ne vem kdaj bo prišle tisti dan, da bi si šla kaj kupiti za obleč. Ampak je tako. (F90) Ima tudi on svoje stroške. In zato molčim in trpim naprej. Dokler gre, gre. (F91)

Kdo vam lahko pomaga pri zagotavljanju finančnih potreb? Sin. (F92) Ko pa sin ne bo mogel več doplačevati doma, pa bodo že kaj rešili. Saj najdejo, da naredijo prav. Bo država. (F93)

Kaj bi si želeli, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem? Za enkrat drugo ne. (F94) Ampak kaj, ker človek ne more zahtevati. Od koga. Noben ti ne more dati. (F95)

Kako ocenjujete svoje zdravje? Zdravje mi je sedaj boljše, ker se ne mučim in ne delam kot sem prej. (F96) Zdravila pa ... jih je kot treba. (F97)

Kdo vam pomaga, kadar imate težave? Medicinsko sestro vprašam (F98) in potem ona pove glavni sestri. Jih je tukaj več, imajo različne izobrazbe, pa morajo ena drugi povedati. (F99) Sedaj, ko so se začele težave z nogo, pa sem hodila tudi na fizioterapijo. (F100)

Kaj vas morebiti skrbi glede vašega zdravja? Jaz upam, da če bo šlo tako naprej, nimam do sedaj nobene skrbi, da bi rekla kaj bo. (F101)

Kakšne so vaše želje glede ohranjanja in skrbi za zdravje? Za enkrat nimam posebnih želja. (F102)

Kaj bi še potrebovali, da bi lažje premagovali težave povezane z boleznijo? Za enkrat nič. (F103) Lahko pa da bo prišlo do tega, da bom rabila več. Ampak sedaj ne. (F104)

Kdo bi vam bil na področju zdravja še lahko v pomoč? Mislim, da je dobro kot je. (F105) Zdravnica, ko je potrebno, pride. (F106)

9.3.8. Intervju G

Kako poteka vaš običajen dan v domu? Hrana, normalno ob osmih, dvanajstih in zvečer. To je normalno. (G1) Tukaj pri televiziji sem, včasih jo gledam cel dopoldne, ker imam čas. Če ga imam. (G2) Popoldan pa rada počivam (G3) in kaj berem. (G4)

Katera opravila opravljate sami? Večino delam sama. (G5)

Pri katerih opravilih vam pomagajo drugi? Danes so mi na primer pomagale pri menjavi postelje. (G6)

Katera vsakodnevna opravila bi si še želeli opravljati, pa jih zaradi preselitve v dom ne morete? Rada bi hodila okoli. Po trgovinah, v gledališče in tako. Jaz sem mestna ženska, sem vedno rada šla. (G7)

Katerih organiziranih aktivnosti v domu se udeležujete? Jaz po skupinah ne hodim. Sem se sama tako odločila. (G8) Sama dosti berem - revije in knjige. Res veliko berem. Vse kar mi pride pod roko. Ni važno ali je zgodovina, zemljepis, vse. Samo, da imam kontakt z nečim. Tudi ljubzenske zgodbe na primer. (G9) Na prireditve, ki pridejo v dvorani, pa vedno grem. (G10)

Kakšne organizirane dejavnosti v domu bi si še želeli? Kako pogosto? Veste kaj, saj mene veseli tudi, da je skupinsko, pa ni važno kaj. (G11) Ampak mene večinoma motijo ljudje, ki so notri. Ene dve ali tri. Pa ne zaradi sester in ostalih zaposlenih, saj oni to vedo. (G12) Sem raje sama, (G13) čeprav pravim da ni dobro biti sam. Ker potem ves čas premlevam in se sprašujem zakaj je tako. (G14) ~~Samo to je čisto življenjsko. Saj boste prišla enkrat na moje in boste videla. Boste mogoče rekla, da je ta gospa imela prav. Mislim sedaj, ko si mlada, tega ne razumeš.~~

Kje v domu oziroma njegovi okolici bi najraje preživljali prosti čas, organizirane aktivnosti? Sestrična, ki je na primer v Ljubljani... Ona hodi v gledališče, kino. Jaz tukaj nimam kam. Še sestrična reče, da mi to manjka. Jaz to pogrešam. Ko sem bila še doma, na obali, sem redno hodila v gledališče. Sem imela tudi prijateljico, ki je igrala v gledališču. (G15) Ampak ven sama ne bi mogla iti. Včasih bi človek res šel ven, ampak ne more. Hudo mi je, ker sem odvisna od drugih. (G16) Saj ne zaradi denarja, ker toliko imam prihranjeno. Ampak jaz daleč ne morem hoditi. (G17)

Čigavo pomoč bi pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potrebovali? S kom bi najraje sodelovali? Saj imaš zdravnico, frizerko in vse tukaj, terapijo. To je vse v enem domu. Ti ne rabi nikamor hoditi. Razen, če rabiš specialista. To je pa druga. (G18) Ampak zame so poskrbeli tako, da sem jaz še živa in kolikor toliko zdrava in vesela sem za to. (G19) Ker če pomislim za nazaj, ko sem imela solze vsako jutro... Če bi jaz rekla, da rabim še kakšno pomoč, bi se zlagala. (G20)

Kaj bi še potrebovali, da bi bili bolj zadovoljni z vsakdanjim življenjem v domu? Za enkrat imamo krasno osebje. (G21) Hrana je krasna. Kdor reče kaj čez hrano, laže. Je res tako izbrano, da je za vse v redu. Se izmenjujejo različne jedi. (G22) Sem zadovoljna tukaj, (G23) ampak vnukinji sem enkrat že rekla, da je res lepo, ampak to ni moj dom. Ni lepo, ko svoje zapuščaš in greš v tuje. In postaneš popolnoma drug človek. (G24) Mladi tega ne razmišljajo. Tudi jaz si pri 32 letih nisem mislila, da bom šla v dom, ampak silo prilike moraš. (G25) Če ostaneš sam doma, kdo ti bo pomagal. Meni so vsi umrli. (G26) In v domačem kraju nisem dobila nikjer sobe. Potem je ena naša tukaj "staknila" eno sobo in tako sem dobila priliko, da pridem. In kaj sem hotela, sem mogla priti. (G27) Tako, da prihod je bila sprememba, ampak se navadiš. (G28)

Kdo so osebe, s katerimi ste najpogosteje v stiku? Z vnukinjami. (G29) Ena je na obali, druga je pa poročena v tujino. In ta, ki ni pri nas, ne more priti, ker je predaleč. Lansko leto je bila tukaj. (G30) Me pa včasih pokliče. Hvala bogu, da imamo vsaj telefone, da se vsaj slišimo. (G31) V prostem času se pa nekako najdem sama. (G32) Imam pa tudi sestrično v Ljubljani. Edino mi dve sva še ostali od družine, da sva najstarejši. Pride enkrat do dvakrat na mesec. Me pelje tudi v Ljubljano. Tudi ko kam gre, mi od povsod pošlje kartico. (G33)

Kako bi ocenili odnos s temi osebami? Zadovoljna sem s temi odnosi. (G34)

S kom bi si želeli ohranjati več stikov? Z vnukinjo, ki je v tujini. (G35) Ona je tudi bolj čustvena, ampak zaradi razdalje ne more priti. (G36)

Na kakšen način bi si s temi osebami želeli ohranjati stike? Slišimo se, (G37) ampak rada bi to vnukinjo več videla. (G38)

Kdo vam lahko pomaga pri ohranjanju stikov?!

Kaj bi še potrebovali, da bi se počutili bolj povezane z drugimi ljudmi? Nisem rada med ljudmi. Raje sem sama. (G39) Mi je pogosto težko, ker sem ostala čisto sama. Veste meni je mož umrl. Tudi sin. Izgubila sem tudi sestro. (G40) Ljudje smo vsi ljudje, vsak ima svoj karakter. In to je tudi tisto, česar se jaz najbolj bojim. Bojim se ljudi, ki me ne razumejo. Rajši bodi tiho in "ne stoj brbljati". Tega pa ne maram. Naj rečejo raje v obraz. Ampak to jim ne paše. Tukaj smo končali. In to najbolj tisti, ki nimajo čisto nič v glavi. (G41) ~~Jaz vem, da sama nimam dosti, ampak pri 85 letih sem marsikaj doživela. In v trgovini delati tudi ni bilo lepo. 35 let sem bila v trgovini. Trgovina kamor sem delala je bila ponos vseh nas, ker se je pri nas res dobilo vsega. Še danes ne vem zakaj so to trgovino potem zaprli, ker nismo bili v rdečih številkah. Jaz sem bila vodja oddelka. No in jaz sem preživela dosti let med ljudmi, zato mu sedaj paše tudi mir.~~

Kdo so osebe, s katerimi imate odnos, ki bi ga lahko poimenovali ljubeč odnos? Težko najdem nekoga za ljubeč odnos. Ga ni. (G42) Življenje ni lepo. Enkrat si v višini, enkrat padaš. Takrat, ko si najvišje, vidiš da boš zletel dol. To je življenjsko, tako pač je. (G43)

Za koga bi si želeli, da vam izkazuje več ljubezni? Z ostalimi stanovalci bi se rada bolj razumela, saj z nobenim nisem bolj tesno povezana. (G44)

Na kak način pa bi želeli, da vam izkazuje ljubezen? Ne najdemo skupne teme za pogovor. Ker veste jaz sem bolj mestna. One so pa drugače usmerjene, na kmetih so živele. Saj so zelo ponosne, jaz jih rada poslušam kaj so vse delale. Ampak z nikomer se pa ne morem pogovarjati take stvari, ki mene bolj zanimajo. Da bi povedala kaj sem kupila, kaj pokomentirala. One so drugače usmerjene. Jezi me na primer mnenje moje sostanovalk, ki misli, da če nimaš hiše, se ne moreš poročiti. No in taka mnenja, ki se razlikujejo od mojega, me motijo in potem se z nobenim ne povežem bolj osebno. (G45)

Kdo vas običajno tolaži, kadar potrebujete tolažbo? Včasih me daje žalost. Ne moreš biti vedno dobro razpoložen. In iščeš neke "bilice", pa se ne najdejo več. Sem tudi tak karakter, da sem občutljiva. Pravim, da bom zaradi karakterja šla kmalu. (G46) Ko mi je pa težko pa ... Jaz sem tukaj imela eno zelo fino gospo. Ona je mene razumela, jaz njo. In meni je bilo zelo težko, ko je ona umrla. (G47) No potem je prišla moja prijateljica, s katero sva bili včasih štirideset let skupaj. Pa tu notri se nisva našli. Zato ker ona je bila bolj trmasta, jaz se pa nisem pustila. No in ona je tudi umrla. (G48) Ampak jaz socialni delavki vse povem. Imam njo. (G49) K socialni delavki grem lahko kadarkoli. Tudi danes sem že bila pri njej. Boljše se počutim po tem, ko se pogovoriva. (G50) Včasih se potožim tudi receptorki. Me dosti razume. Me sprašuje kaj je narobe, kaj ni prav. (G51) Me pa tudi medicinske sestre pogosto vprašajo kako je. (G52) S sestrično, ki pride enkrat do dvakrat na mesec se tudi vse pogovoriva. Ker ona je tudi življenjsko dala veliko skozi. Ona meni dostikrat pripoveduje kako ji je bilo. Niti njej, niti meni ni bilo v življenju lahko. (G53)

Od koga bi radi dobili več tolažbe? Med stanovalci ne najdem moje sorodne duše. Niti moškega ne. Res ne najdem nobenega, kateremu bi se lahko zaupala. (G54) In to je edino kar mi manjka. (G55) Je pa res, da ima tudi socialna delavka včasih veliko dela, moram počakati in potem se tudi zgodi, da do drugega dne pozabim. Socialna delavka ima določene ure kdaj lahko. Dopoldne bolj ne, po kosilu pa si vedno vzame čas. (G56) In jaz nikoli ne silim, če reče da ne more tisti trenutek. (G57)

Na kak način bi želeli, da vas potolaži? Včasih imam težave glede ene vnukinje, pa bi se komu rada potožila. (G58) Grem povedati socialni delavki, pa mi reče kakšno spodbudno besedo. (G59)

Kdo so osebe, za katere bi lahko rekli, da vam izkazujejo spoštovanje? Me spoštujejo tukaj v domu. (G60) Ravno danes so mi na primer menjale posteljo in sem jim dala čokolado. Sem rekla tako, da me boste malo upoštevale. Je rekla, da ne rabijo čokolade, da me upoštevajo. (G61) Je rekla, da me imajo vsi radi. No in meni je bilo dovolj. (G62)

Za koga bi si želeli, da vas bolj spoštuje? Stanovalci. (G63) Na primer ta gospod, ki je bil prej tukaj. Vedno mora biti po njegovo. Televizija na najbolj naglas. Ampak, saj ni sam, je treba spoštovati druge. Mi večkrat reče, da ga sovražim, ampak ga ne. Le ne pustim, da bi bilo samo po njegovo. (G64)

Na kakšen način bi želeli, da vam izkazuje spoštovanje? En drugi stanovalec mi vedno reče, naj pustim te, ki me jezijo. (G65) Ampak ne, jaz bi rada, da vejo, da ne smejo tako delati. Smo vsi ljudje, vsi moramo malo potrpeti. Tudi on. (G66)

Se vam zdi, da ljudje okrog vas (zaposleni in svojci) spoštujejo vaše pravice? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte! Brez skrbi, da jih. (G67)

Katere vaše pravice niso spoštovane? Pravice so spoštovane. (G68)

Ste se kdaj počutili ogrožene, spregledane s strani drugih? Opišite! Nisem. (G69)

Kdo lahko prispeva k temu, da bodo vaše pravice bolj spoštovane?!

Na primeru opišite, kako lahko/ne smete sami odločati o svojih željah in potrebah! Recimo, da sem bolna. Povem kaj bi potrebovala in mi dajo takoj. (G70) No včasih se malo razjezim, ampak potem sama sebi rečem, da zakaj bi se jezila. Saj dobim, kar potrebujem. (G71)

Kdo bi vas lahko podprl pri tem, da bi v domu živeli na način, kot bi si ga vi želeli? Kaj bi bilo potrebno narediti? Moja sostanovalk je težka. Mi začne razlagati kdo je umrl. Pa ji rečem, da me ne zanima, ker ne poznam. Prvič ne poznam kraja in drugič ne poznam ljudi. No in obmolkne, je nekaj časa tiho, pa začne od ene druge. Resnično, ona je pravi novinar. To me moti. Rada bi jo navadila na več kulture. To je "čikule čakule". Kot na trgu v Zagrebu, kjer se najdejo takšne ženske. Jaz ji vse to povem, pa mi ne zameri. Včasih se ji prav nasmejim. Otročja je. (G72)

Kako ocenjujete vaše finančno stanje? Z mojo pokojnino se da. Sem zadovoljna. (G73)

Koliko sami upravljate z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem za vas? Jaz socialni delavki prinesem račune, ona vse pregleda. (G74) Danes sem jih ji na primer nesla, pa je rekla da je vse prav izračunano, da ne rabim nobenega, da znam vse sama izračunati, me je torej pohvalila. Sem bila ponosna nase (smeh) (G75) Nimam pa denarja pri sebi, ampak na banki. (G76) Si pa lahko sama dvignem. (G77)

Bi želeli imeti več informacij o vaših financah? Kakšnih? Jaz pregledam vedno račune, če je vse prav. (G78) Grem tudi vedno, ko kaj potrebujem, k socialni delavki in vse izvem. (G79)

Kaj bi še potrebovali v zvezi s financami? Nič. (G80) Če vam povem iskreno, me včasih vse stvari niti ne zanimajo, ker vem da je pošteno. (G81)

Kdo vam lahko pomaga pri zagotavljanju finančnih potreb? Socialna delavka vedno. Ona mi pove vse. (G82) Če pa potrebujem še od koga pomoč, pa vprašam, pa mi tudi pomagajo. Ni problem. (G83)

Kaj bi si želeli, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem? Za enkrat ni problemov. Jaz sem bila kot trgovka navajena delati z denarjem. Matematiko sem morala znati, (G84) čeprav sem jo sedaj veliko pozabila. Znanje se s časoma izgubi. Leta prinesejo svoje. (G85)

Kako ocenjujete svoje zdravje? Že ko sem delala, sem bila bolna. (G86) Dvakrat sem bila na pljučih bolna, sem ležala tudi v bolnici. (G87) Leta prinesejo težave. (G88) Doma sem ves čas padala, nisem imela ravnotežja in zato sem morala v dom. (G89) Ko sem pa prišla sem, sem bila čisto na kraju. Nisem sploh mogla hoditi. Sem dobila živčni zlom na nogah. Nisem sploh vstala. Prve tri oziroma štiri mesece sem bila samo v postelji. Zdravnica je bila že skeptična kaj bo. (G90) No in en dan sem samo vstala in sem hodila. Ampak z vozičkom. Potem pa palice. Sedaj me noge še bolijo, ampak ne več tako. (G91) Edino kar je še takega, je da pozabim. (G92) To je pa za nas čisto razumljivo. (G93) Dosti sem tudi živčna. (G94)

Kdo vam pomaga, kadar imate težave? Jaz sem pri fizioterapevtu že šesto leto. Tam me obseva s toploto in kolo vrtim. Fizioterapevt se trudi, da se slučajno ne bi spet izgubila na nogah. No v glavnem, sedaj sem jaz pri fizioterapevtu dvakrat na teden. Je zdravnica rekla, naj me še naprej vzame. (G95) In če imam kaj, me vedno dajo k zdravnici. Ji povem kaj je in kaj ni. (G96) Vedno kontrolira, da se ne bi slučajno kaj zgodilo. Sem pa res ves čas pod kontrolo. Če je kaj, jim rečem. (G97)

Kaj vas morebiti skrbi glede vašega zdravja? Me skrbi, ja. Seveda me. (G98) Ampak nekako sem bolj melanholična glede tega. Kar bo, bo. Enkrat bom šla, to je razumljivo. Ne bom ostala za zmeraj. Lahko se jutri zgodi, pa boš rekla, da si še včeraj govorila z mano, danes me pa ni več. (G99) Samo, da se me ne prime, da bi ležala v postelji. (G100) Res samo, da ne padem. Sem zadovoljna, da mi terapevt še pomaga. Mi pa vedno reče naj grem ravno in previdno, da ne padem. Saj se trudim, ampak vse se lahko zgodi. (G101)

Kakšne so vaše želje glede ohranjanja in skrbi za zdravje? Veste kakšno željo imam. Da bi šla v zdravilišče. Da bi zaplava, to bi res rada. Ker tukaj plavanja ni. Jaz pa sem bila plavalka. Ker sem bila zelo pogosto v vodi, sem ob morju živela. Ko sem šla v pokoj, sem šla vsak dan v morje. Meni je bilo to res lepo. Pogrešam, ampak ne smem se dati v to. (G102)

Kaj bi še potrebovali, da bi lažje premagovali težave povezane z boleznijo? Nič. Karkoli bi rekla, bi se zlagala. (G103) Ker, če je kaj narobe grem k zdravnici, je dostopna. (G104) Rečem tudi sestram in se takoj odzovejo kaj je narobe. (G105)

Kdo bi vam bil na področju zdravja še lahko v pomoč? Noben. (G106)

9.3.9. Intervju H

Kako poteka vaš običajen dan v domu? Jaz bom povedala vse po pravici. Nič ne delamo, odlično je, ker je za vse poskrbijo. To je en tak dom, da ga ni para. (H1) Imamo fino hrano, (H2) imamo čistočo, imamo vse. (H3) Veliko se družim z ostalimi stanovalci. (H4) Vsak dan po kosilu grem počivat. (H5) No in potem imamo vsak dan neke obveznosti. Vsak dan. Pridemo gor, zapojemo, (H6) pride knjižničarka, (H7) gremo h maši. (H8) To gre tako hitro, da se vsi sprašujemo kam čas leti. (H9)

Katera opravila opravljate sami? Ne mi zameriti, ampak jaz ne morem dosti skrbeti zase. Edino pojem pa res sama. (H10)

Pri katerih opravilih vam pomagajo drugi? Imam eno sestro, zjutraj poskrbi zame. Mi preveže rano. (H11) One me zjutraj tudi oblečejo. Preoblečejo me vedno, kadar vidijo da rabi. (H12) Kopajo me vsake štirinajst dni, (H13) ker sem jim sama rekla da je to dovolj. Saj ne delamo nič. To je ravno toliko, da se "ofrišamo". Smo se tako dogovorili. (H14) Posteljo mi naredijo vsak dan. (H15)

Katera vsakodnevna opravila bi si še želeli opravljati, pa jih zaradi preselitve v dom ne morete? Nič takega, kar bi mogla opustiti zaradi preselitve. (H16)

Katerih organiziranih aktivnosti v domu se udeležujete? Sedaj bom šla na primer h maši. (H17) Zjutraj sem bila na pevskih vajah, smo peli. (H18) Sem huda za peti. Doma smo peli v družini. Oče je bil zelo dober pevec, je pel na koro. (H19) Imamo kar naprej nekaj. Jaz grem na vse kraje. Nam ni dolgčas. (H20)

Kakšne organizirane dejavnosti v domu bi si še želeli? Kako pogosto? Jaz ne rabim več nič novega, je dobro tako kot je. (H21)

Kje v domu oziroma njegovi okolici bi najraje preživljali prosti čas, organizirane aktivnosti? Jaz nimam prostega časa. Mi ga zmanjka. Sem ves čas nekje. Pa ni važno kje. (H22)

Čigavo pomoč bi pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potrebovali? S kom bi najraje sodelovali? Ne rabim nobene pomoči več. Jaz sem zelo zadovoljna, nimam kaj vprašati. (H23)

Kaj bi še potrebovali, da bi bili bolj zadovoljni z vsakdanjim življenjem v domu? Zelo sem zadovoljna. Da bi mi nekdo rekel naj grem domov, ne bi šla več. Tako, da jaz nimam pritožbe. Naj ostane kakor je in jaz ne bi spremenila nič. (H24)

Kdo so osebe, s katerimi ste najpogosteje v stiku? Tukaj sem eno leto. Pa me pridejo vsak dan otroci obiskati. (H25) Tudi vnukinje pridejo. (H26) Danes ob štirih tudi pridejo moji, mi prinesejo malo ocvirkov. Sem vprašala, če bi mi prinesli, pa je rekel sin: Mama, veš da bom; kar želiš ti bomo prinesli. (H27) Včeraj je prišla hčerka. (H28) Sedaj sem dobila tudi novo sostanovalko, s katero se odlično razumeva. (H29)

Kako bi ocenili odnos s temi osebami? Zaposlene tukaj me imajo zelo rade. Se z vsemi razumem. (H30) Tudi, ko sem bila še doma, so me vsi imeli zelo radi. Sem imela gostilno in so mnogi rekli, da sem bila med najboljšimi oskrbniki. (H31) Pa tudi otrokom sem bila dobra in oni so meni. Vsi moji so mi zelo dobri, nimam kaj reči. (H32) Ta venček, ki ga imam tukaj mi je na primer mlajša vnukinja poslal po pošti. Sedaj pa mi bo poslala božično drevo. Me imajo res radi in mi želijo najboljše (H33)

S kom bi si želeli ohranjati več stikov? Z nikomer več. Moji svojci so mi dovolj. (H34) Kadar vidim moje, sem kot doma. (H35) Res je, da delajo in ne uspejo vedno, ampak ni problema res, za nobeno stvar. (H36)

Na kakšen način bi si s temi osebami želeli ohranjati stike? /

Kdo vam lahko pomaga pri ohranjanju stikov? /

Kaj bi še potrebovali, da bi se počutili bolj povezane z drugimi ljudmi? Nič mi ne manjka. Mene imajo vsi radi. (H37)

Kdo so osebe, s katerimi imate odnos, ki bi ga lahko poimenovali ljubeč odnos? Mož mi je umrl, veste, tako da z nobenim. (H38)

Za koga bi si želeli, da vam izkazuje več ljubezni? Mene imajo vsi radi. Mene imajo tako rade ženske in vsi no. Ne rabim več. (H39)

Na kak način pa bi želeli, da vam izkazuje ljubezen? /

Kdo vas običajno tolaži, kadar potrebujete tolažbo? Jaz nisem bila še žalostna. (H40) Jaz pojem (smeh). Je rekla tukaj ena: boljše se je smejati, kot jokati. (H41)

Od koga bi radi dobili več tolažbe? Od nobenega. (H42)

Na kak način bi želeli, da vas potolaži? /

Kdo so osebe, za katere bi lahko rekli, da vam izkazujejo spoštovanje? Moji otroci so ponosni name. (H43) Tudi tukaj me vsi zelo spoštujejo. (H44)

Za koga bi si želeli, da vas bolj spoštuje? Vsi so odlični. Pa ne da se izmišljujem, samo povem kar je res. Ne rabi sprememb. (H45)

Na kakšen način bi želeli, da vam izkazuje spoštovanje?!

Se vam zdi, da ljudje okrog vas (zaposleni in svojci) spoštujejo vaše pravice? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte! Ja, zagotovo. (H46) Pojem kar mi paše, na primer. Lahko zbiram. Za večerjo so po tri "rihte", ob poldne pa tudi. (H47) Od začetka, ko sem prišla mi hrana ni bila najboljša, je bila bolj zelenjavna in tisto mi ni dobro. Sedaj pa je vse kot da bi bila doma. Do štrukljev. (H48)

Katere vaše pravice niso spoštovane? Dajte no. Povejte mi kaj, ste učena, vidite. Povejte mi. Jaz ne vidim pomanjkljivosti tukaj. Nimam problema. (H49)

Ste se kdaj počutili ogrožene, spregledane s strani drugih? Opišite! Nikoli. (H50) Meni ni niti malo žal, da sem prišla sem, saj imam res možnost da počnem kar si želim. (H51)

Kdo lahko prispeva k temu, da bodo vaše pravice bolj spoštovane?!

Na primeru opišite, kako lahko/ne smete sami odločiti o svojih željah in potrebah! Na primer sem imela uro tam v kotu. In sem rekla našemu hišniku naj mi jo pride menjati, ker slabo vidim tako daleč. Dopoldne sem rekla, ob poldne je bila že prestavljena. (H52) Vam ne morem povedati kakšna postrežba je tukaj. Rečem, da nočem čaja, ker čaj me zapira in prosim za vodo. Brez težav dobim vodo. Vedno lahko izbiram. (H53)

Kdo bi vas lahko podprl pri tem, da bi v domu živeli na način, kot bi si ga vi želeli? Kaj bi bilo potrebno narediti? Jaz ne bi šla res več domov, tukaj mi je lepo. (H54)

Kako ocenjujete vaše finančno stanje? Jaz nisem delala v tovarni. Ampak imam od prvega moža italijansko pokojnino. (H55) Je sicer majhna. (H56) In od tega drugega partnerja pokojnino. Še prej ko je umrl mi je rekel naj vzamem njegovo pokojnino. In sem jo res. Sem vložila prošnjo, so jo rešili (H57) in sedaj mi je dovolj. (H58) Res pa je, da je dom ni poceni in si ga ne more vsak privoščiti. (H59)

Koliko sami upravljate z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem za vas? Pri sebi pa nimam nič denarja. (H60) Tukaj pokradejo. Ko mi je hčerka prvi dan prinesla 20€, pa ni veliko, smo v kuverti dale v predal. In ko je drugi dan prišel duhovnik, sem mu rekla naj vzame za mašo. Je vprašal da kje, ker sem bila nepokretna. Sem mu rekla da v predalu, ampak ni bilo več notri. So mi ukradli v eni noči. Je boljše, da nimaš nič pri sebi. (H61) Ampak če rabim, mi prinese hčerka. (H62) Ona vse plača. Tudi položnice od doma. (H63) Mi je pa sin kupil ključek za avtomat in mi noter dal nekaj denarja. Pa grem vsake toliko na kavo. (H64) Drugo pa ne potrebujem, ker imamo vsega. (H65)

Bi želeli imeti več informacij o vaših financah? Kakšnih? Ne rabim. (H66) Če karkoli vprašam, mi povejo. (H67)

Kaj bi še potrebovali v zvezi s financami? Vse je tako drago. Jaz 900€ plačam na mesec, preveč. Ampak kaj naj. Ali tako, ali nič. (H68)

Kdo vam lahko pomaga pri zagotavljanju finančnih potreb? Moji otroci. (H69)

Kaj bi si želeli, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem? Nič. (H70)

Kako ocenjujete svoje zdravje? Sedaj sem bila na primer operirana za eno oko. Sedaj bom šla še za drugo. Nisem videla ure brez očal. Sedaj na to, ki so ga operirali, vidim čisto. To drugo pa je še motno. Sem zelo hvaležna, ker vidim. Včasih sem šla na primer v dvigalo in nisem videla niti kje pritisniti. (H71) Je bilo pa tako, da sem prišla v dom zato, ker sem doma padla pred hišo. In sem bila mrtva. In sta me sin in hčer pobrala. Eden je tekkel po duhovnika, drugi po zdravnika. In so me pripeljali direktno sem. (H72) In tukaj sem oživela. Sem v življenju veliko potrpehla, ampak sedaj sem dobra. Imam 89 let, drugo leto 90. V glavnem do sedaj sem kot ris. (H73) Malo sem zaprta, ampak to pomagajo. Nikoli nisem bila prej zaprta. Od kadar sem prišla sem noter pa kar naprej. Sem razmišljala od česa, pa sem ugotovila, da verjetno od šipkovega čaja. Sedaj pa ko pijem vodo, mi je boljše. (H74) No pa slabo slišim tudi. (H75) Ampak drugače nimam večjih težav. Ravno danes mi je ena rekla, da kaj hočem imeti, ker sem tako zdrava. Ampak tudi če ne bi bila, ne bi jokala. Zadovoljna sem s svojim zdravjem. (H76)

Kdo vam pomaga, kadar imate težave? Ko sem prišla, sem hodila na telovadbo. Mi je dal ta voziček. (H77) Naš fizioterapevt je zelo priden, delaven, krasen človek. Ne da ga hvalim, ampak se res potruji. (H78) Ko jih karkoli rabim mi takoj pomagajo, neverjetno kak je ta dom. (H79) Zdravnica mi tudi pomaga, vedno ko jo rabim pride. Nedolgo nazaj mi je prinesla list za operacijo za oko. (H80) Hodim pa tudi redno na preglede k zdravnici za oči. (H81) Me je zadnjič vprašala kako je po operaciji. Sem ji rekla najlepša hvala, da se ji od srca zahvaljujem za to dobroto. Je bila tako zadovoljna, kot da bi ji plača. Ampak tudi jaz sem zelo zadovoljna z njo. (H82)

Kaj vas morebiti skrbi glede vašega zdravja? Kar bo, bo. Dajte no. Devetdeset let dočakat, to je veliko. Nikoli nisem pričakovala, da bom toliko let. Sedaj do kdaj in kako, pa ne vemo noben. (H83)

Kakšne so vaše želje glede ohranjanja in skrbi za zdravje? Zelenjave nimam rada, tako da jo ne želim imeti več. (H84) Drugih želja pa nimam. Vse je kot mora biti. (H85)

Kaj bi še potrebovali, da bi lažje premagovali težave povezane z boleznijo? Nič. (H86)

Kdo bi vam bil na področju zdravja še lahko v pomoč? Imam vse. (H87)

9.3.10. Intervju I

Kako vaš sorodnik običajno preživlja dan v domu? Jaz niti dosti ne vem. (I1) On je v zaprtem, ne občuti tistega kar bi občutila jaz, ki nisem dementna. Ne občuti domskega življenja. (I2) On ima družbo takšnih kot je on. (I3) Se pogovarjajo, ali pa se ne pogovarjajo. Kot je. (I4) Gredo pa hčerke pogosto na obisk. (I5) Ampak z njim se pogovarjaš eno stvar in čez nekaj časa isto vpraša. (I6) To je tista demenca. In to bo zmeraj slabše. (I7) Njemu je demenca prišla pred dvema letoma. Napreduje počasi. (I8) Ampak tukaj ima vsaj hrano, ima posteljo, je poskrbljeno. Življenje na sploh mu ni slabo. (I9) Hvala bogu, pa da naša država poskrbi za takšne ljudi. (I10)

Katera opravila opravlja sam? Poje sam, v jedilnici. (I11) Vse poje, je zadovoljen s hrano. (I12) ~~On ni bil nikoli "zbirčen" za hrano. Kar sem skuhala, je pojedel. Res pa je, da sem se vedno potrudila za kuhanje. Sem znala kuhati in sem vedela kaj bom skuhala. Ni bilo nikoli kritik.~~

Pri čem mu pomagajo drugi? Pri vseh ostalih opravil pa mu pomagajo drugi. (I13) Je odvisen od zaposlenih. (I14) Tudi čuvajo jih, vedno je nekdo z njimi. (I15)

Katera vsakodnevna opravila je moral vaš sorodnik opustiti zaradi preselitve v dom? ~~Veste, on se ni nikoli "matral". On je svojo službo opravljal vestno, drugega pa ne. Jaz sem pa bila v službi, pa še njivo sem imela v sosednji vasi. In me je na primer z avtom peljal na njivo, sem šla pleti, on je pa v avtu sedel in bral časopis. On je doma iz Ljubljana, nima pojma o kmetijstvu. Delo ga ni nikoli skrbelo. No drva je doma pripravil, ampak sedaj pa niti ne more več, tudi če bi želel. Ni problem dom, ampak zdravje. (I16) Po mojem mnenju po preselitvi v dom nič ne pogreša. (I17)~~

Katerih organiziranih dejavnosti v domu se udeležuje? Točno niti ne vem kaj imajo vse tam. (I18) Ne delajo dosti. So kot ovce, hodijo eden do drugega in tako jim minejo dnevi. (I19)

Kakšne dejavnosti bi morale biti v domu še organizirane? Kako pogosto? Težko rečem. Res je, da so si posamezniki različni. Nekaterim je verjetno bolj dolgčas, kot drugim. Odvisno kako kdo občuti. In tudi koliko pameti imajo. Enim je lepo, drugim ne. Je od osebe odvisno. (I20) Pri možu nisem zaznala dodatnih želj. On tudi ni občutljiv, da bi mu manjkalo zunanji svet. Mislim, da ne pogreša organiziranih aktivnosti. (I21)

Kje v domu oziroma njegovi okolici menite, da bi vaš sorodnik najraje preživljal prosti čas, organizirane aktivnosti? Pred enim mesecem so moža pripeljali na obisk k meni. In ga bojo še kdaj. To on še lahko in mislim, da ima rad. Si skuhava kavo, poklepetamo. (I22) Ampak čez nekaj časa reče, peljite me nazaj. Se ne znajde. (I23) Zgleda, da je sedaj tam zaživel. Čeprav ni veliko časa tukaj, ene 3 ali 4 mesece, ampak se je res vživel v tisto življenje. Dobro da se je, ker eni se ne morejo. (I24)

Kaj bi bilo vašemu sorodniku v največjo pomoč, da ne bi pozabil na vsakodnevne aktivnosti? Ja, da se ga vedno znova spomni, se mu pove, pa tudi če večkrat. (I25)

Čigavo pomoč bi vaš sorodnik pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potreboval? Mislim, da od nobenega. (I26) Imajo tudi vedno eno varuško, ki jih varuje. Ker so eni še bolj bolni, delajo neumnosti in varuška more paziti. Je prav, da je tam. (I27)

Kaj bi vaš sorodnik potreboval, da bi bil bolj zadovoljen z vsakdanjim življenjem v domu? Jaz mislim, da nič. Če je v domu, je v domu. Skrbi nima. Vsaj pove ne zanje. Morda ima želje o katerih ne spregovori, ampak za te ne vem. Jaz mislim, da je zadovoljen. Nikoli se ne potoži. Tudi prej se ni pritoževal. Res pa je, da če ne pove, mi ne moremo vedeti. Ampak po mojem bi povedal, če bi kaj želel. Lačni niso, mraz ni. (I28) En dan je sicer rekel, da bi šel rad domov. Tega do prej ni rekel. Pa mu je hčer rekla, da kako naj gre domov, če niti mama ni doma, ampak sem tukaj. (I29) Pa se je začudil, da če res nisem doma. Pozabi. Tako je pri dementnih. (I30) Ampak sreča, da imamo takšne domove. Moramo biti hvaležni za to kar imamo. Včasih ni bilo tako. (I31) ~~Od moje tete mož je na primer pred toliko leti, še ko smo bili pod Italijo, zbolel. Ampak ga niso imeli kam dati. Doma po hiši je vse razbijal. Ni bilo tako kot sedaj. Potem so ga dali nekam v južno Italijo, v en "rikover", kamor so bili vsi podivjani. No in tam je tudi umrl. Pri nas je pa na srečo vse urejeno. Tam v tistih ustanovah je bilo pa grozno, ne pa tako kot tukaj, ki je kot v hotelu.~~ (I32)

Kdo so osebe, s katerimi je vaš sorodnik najpogosteje v stiku? Na obisk pridejo samo hčere. (I33) No in jaz ko grem. (I34) Pa vsak dan se družijo z ostalimi sostanovalci (I35) in zaposlenimi. (I36)

S kom menite, da bi vaš sorodnik želel ohranjati več stikov? Mislim, da z nobenim. Vsaj nič ne reče. (I37)

Na kakšen način bi vaš sorodnik želel ohranjati te stike? Zgleda, da ne rabi drugo, ker nič ne reče. (I38)

Kdo lahko vašemu sorodniku najbolj pomaga pri ohranjanju stikov? Zaposleni tam jih lahko spodbujajo, da se med seboj družijo. (I39)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi se počutil bolj povezan z drugimi ljudmi? Jaz mislim, da nič. Ker niti nič ne reče od tega, za sorodnike ne vpraša. (I40) Mislim, da mu je pomembno samo, da pride ena in druga hčer. (I41)

S kom ima vaš sorodnik ljubeče odnose? Po moje z nikomer. Ne čuti te potrebe. (I42)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po ljubezni popolnoma zadovoljena? Mislim, da nič. (I43)

Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da mu izkazuje več ljubezni in na kakšen način? Po mojem za nobenega. (I44)

Kdo so osebe, ki običajno tolažijo vašega sorodnika? Jaz mislim, da on nima te potrebe. Vsaj nič ne reče. ~~Ker če na primer primerjam z enim drugim stanovalcem, k njemu vsak dan hodi žena in ga tolaži, ker mu je hudo. No on je bil operiran na obeh kolkih, pa Parkinsonovo bolezen ima, se tresse. Z njim je hujše. Ampak pri mojem možu pa ne opazim tega, da bi to rabil.~~ (I45) Tudi hujše boleznimi nima. Je dobro, da je zdrav. (I46)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po tolažbi popolnoma zadovoljena? Mislim, da nič. (I47)

Od koga menite, da bi si vaš sorodnik želel več tolažbe in na kakšen način? Težko rečem. Res je, da je mož malo časa tukaj in se bo to morda še pokazalo. Sedaj pa ne vem. Morda najbolj pomaga pogovor. (I48)

Kaj menite, da bi vaš sorodnik potreboval, da bi se počutil bolj spoštovanega? Saj vse v domu spoštujejo, stanovalce imajo radi. (I49) Je pa res, da odnos, kako se stanovalce obnaša, vpliva na druge. (I50)

Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da ga bolj spoštuje in na kakšen način naj bi izražal spoštovanje? Težko rečem. Ne vem. Od nobenega. (I51)

Se vam zdi, da so pravice vašega sorodnika spoštovane? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte! Mislim, da so. (I52) Saj ima vse kar rabi. Nič mu ne manjka. (I53)

Katere pravice vašega sorodnika niso spoštovane? Po mojem je vse urejeno. (I54)

Je bil vaš sorodnik kdaj ogrožen, spregledan s strani drugih? Opišite! Mislim, da ne. (I55)

Kdo lahko prispeva k temu, da bodo sorodnikove pravice bolj spoštovane? V redu je, tako kot je. (I56)

Na primeru opišite, kako vaš sorodnik lahko/ne sme sam odločati o svojih željah in potrebah! Saj ne more odločati. Tudi zadnjič, ko je rekel da bi šel rad domov. Saj ne more. (I57) Ker je bil tudi agresiven. Je prišel moment, da je vse v hiši hotel razbiti. Po tem dogodku smo ga prijavili, je prišel rešilec. Mu je nekaj prišlo v glavo in joj kaj je delal. (I58) So ga naravnost v Idrijo (PBI) peljali. In tam je bil toliko časa, dokler se ni tukaj dobilo mesta in tako je prišel v dom. (I59) Sedaj tukaj pa mu dajo tableto, pomirjevalo. Doma pa tega ni bilo. (I60) Za dementne je značilno, da pridejo nervozni in jih pomirijo s tabletami. (I61)

Kdo bi ga lahko podprl, da v domu živi na način, kot bi si ga sam želel? Kaj bi bilo potrebno narediti? Mislim, da živi kot si želi. (I62) Ker se veliko stvari sploh ne zaveda. (I63) Važno, da zanj poskrbijo, da poskrbijo za osnovne stvari. Da mu dajo zdravila. (I64) Doma tega nismo zmogli, zato je dobro, da ima tukaj strokovno osebje, ki je za to usposobljeno. (I65)

Kako ocenjujete finančno stanje vašega sorodnika? Dobi pokojnino. (I66) Imamo pa tudi dodatni denar na banki, ki se dodaja za plačevanje doma. To sem jaz varčevala na banki, da imamo sedaj za doplačilo. (I67) 500€ pokojnine je premalo, je potrebno določiti. (I68) Poleg tega pa je bivanje na varovanem oddelku dražje, je potrebno še več določiti. (I69) Ampak za enkrat imamo dovolj rezerve denarja. (I70) V nasprotnem primeru pa bi morali otroci doplačati. (I71)

Koliko sam upravlja z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem namesto njega? Nič. Vse hčer plačuje. (I72)

Mislite, da bi si vaš sorodnik želel imeti več informacij o njegovih financah? Kakšnih informacij? Mislim, da ne. (I73) Briga njega. (I74) On že ve, da je vse poravnano. (I75)

Kakšne so potrebe vašega sorodnika na področju financ? Mislim, da glede financ nima drugih potreb. Važno, da se bivanje plača. (I76)

Kdo vse lahko pomaga vašemu sorodniku pri zagotavljanju finančnih potreb? Hčerka, s katero smo prej živeli. No saj tudi druga hči bi, ampak smo se tako dogovorili, da ta prva poskrbi za finance. (I77)

Kaj menite, da bi si vaš sorodnik želel, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem? Mislim, da nič. (I78)

Kako ocenjujete zdravstveno stanje svojega sorodnika? On je drugače zdrav. Star je 91 let. Isto kot jaz. On je od vedno zdrav. (I79) No le noge mu zadnje čase delajo težave, težje hodi. (I80) Ampak drugače, pa nikoli ni bil bolan. Vse življenje, ko sva živela skupaj, ni bil bolan. Zdrav in še danes je zdrav. Nima nobene posebne bolezni. (I81) Razen te demence, ki spremeni življenje. (I82) Ampak dobro, da ne občuti. Vdal se je v to življenje. (I83)

S pomočjo fotografij, osebnih predmetov, pripovedovanja zgodb ipd. si lahko pomagamo, da ne pozabimo kdo smo. Kaj bi bilo vašemu sorodniku še v pomoč, da bi lažje oblikoval svojo osebno identiteto? Veste demence se ne da ozdraviti. Se ne da. On ne misli na to. (I84) Menim, da če bi bil mlajši bi bilo težje, on bi bil prizadet. (I85) Ampak sedaj je toliko star, da nima več želje, da bi bil rad bolj bistre glave. Star je postal, nič ne reče. (I86)

Kaj vas morebiti skrbi glede zdravja vašega sorodnika? Nič. Nič me ne skrbi zanj. (I87) ~~Poleg tega pa moram še zase skrbeti, ker sem ves čas bolna. Saj ima vse kar rabi. Jaz sem pa po žensko bolj bolna. No, ampak še dobra sem glede na leta. Razen hrbtnica me "matra". Drugo pa je, pamet me drži. Ne vem do kdaj.~~

Kakšne želje in potrebe prepoznate pri svojem sorodniku na področju ohranjanja in skrbi za zdravje? Nobenih posebnih potreb ali želja. (I88)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi lažje premagoval težave povezane z boleznijo? Mislim da nič. On niti ne čuti težav. Njemu je lepo. (I89)

Kdo lahko vašemu sorodniku pri zagotavljanju teh potreb pomaga? Pa saj je veliko ljudi, ki so lahko v pomoč. Imajo medicinske sestre, (I90) zdravnico. (I91) Vedno pomagajo, če rabi. (I92)

9.3.11. Intervju J

Kako vaš sorodnik običajno preživlja dan v domu? Veš kaj je, ona več ali manj časa spi, ker ji dajo tablete. (J1) Zjutraj po zajtrku ne dajo tablet, ampak če prideš po kosilu jim dajo pomirjevala. (J2) Je videti, ker ko pridemo ob šesti, od nje ni več nič. Je prav omotična. (J3) Poje zajtrk na postelji, (J4) potem kaj malega vstane, dosti ne, (J5) ker jo boli prst. (J6) Ob kakšnih štirih se včasih dvigne gor, ali pa tudi ne. (J7) Povečerja, (J8) spet dobi tablete (J9) in sledi spanje. Zelo zgodaj. (J10) Glede na to, da je ona zelo zgovorna ženska, bi jo lahko večkrat peljali dol, kjer imajo proslave in podobno. Res je, da težko hodi, ampak če bi jo dali na invalidski voziček, bi šlo. (J11) No, saj včasih jo peljejo. (J12) Je dementna, ampak vseeno v takem uživa, ji je lepo. (J13) Televizijo pa ne gleda. (J14) Jaz sem zadnjič rekla, naj jim dajo, več tiste igrače, ki se premikajo kolesčka po tirih. S čim takim bi po mojem mnenju morali zaposliti takšne ljudi. (J15) Ker ona je zelo zgovorna ženska in bi rabila, da jo s čim zamotijo. Če ne jih dolgočas še bolj ubija. (J16) Ampak po mojem mnenju jim res pre pogosto dajo pomirjevala. Ko smo jo poleti vzeli ven, je bila prav odsotna. (J17) Razumem, da nekaterim dajo pomirjevala zaradi agresije, ampak naša na primer ne bi bila agresivna, zato ne vem zakaj toliko tablet. (J18)

Katera opravila opravlja sama? Ona se še obleče sama, le nekoga rabi zraven. (J19) Na primer, če bi bila sama, se bi narobe oblekla majico. (J20) V bistvu lahko se obleče sama, samo da ji nekdo pove kako. (J21) Jest ji gre pa v jedilnico in tam sama poje. (J22) Je huda za jesti (smeh), pravi da je dobra hrana. (J23)

Pri čem mu pomagajo drugi? Kopajo jo komplet oni. (J24)

Katera vsakodnevna opravila je moral vaš sorodnik opustiti zaradi preselitve v dom? Jaz mislim, da nič, ker ona tudi doma ni več nič delala. Doma je samo še sedela in čakala kdaj mi pridemo, da smo ji dali za jesti. (J25) No, edino če smo na primer sedeli pod kozolcem in "ružli" fižol, je tudi ona "ružla" fižol, ampak drugo pa ne, ker zaradi zdravja ni mogla. (J26) Res pa je, da je doma imela veliko opravka z rožami. Čeprav jih je lomila in podobno, je delala nasprotno kot bi mogla. Uničevala je. Zelo jih je imela rada, ampak ni več vedela kako je prav. Bršljanke je na primer lomila in iz njih delal šopek. Če je le mogla je zalivala, pa tudi če je vse teklo dol. Eno rožo je tudi desetkrat zalila, da je vse zgnilo. (J27) Rož sedaj v domu nima več. Mogoče jih pogreša. (J28)

Katerih organiziranih dejavnosti v domu se udeležuje? Mislim, da na nekatere prireditve jo vseeno peljejo. (J29) En čas je govorila, da hodi k maši. Sedaj sem jo nedolgo nazaj vprašala, če jo še peljejo, pa mi je rekla: Ma ja, imej pamet no. (J30) Če bi želela za sigurno vedeti, bi mogla jaz vsakič znova sestro vprašati, ampak tega ne delam, čeprav bi lahko. (J31) Zadnjič je bil Miklavž in sem vprašala ali je šla, pa da ni bila. Da ni želela. (J32) Včeraj zjutraj smo bile na primer pri njej na obisku in so ravno v dvorani pekli piškote in jo je ena prišla iskati in je takoj rekla, aja vi menda ne greste, ker imate obiske. Sedaj pa ne vem kaj bi bilo če nas ne bi bilo tam. (J33) Samo veš, ona nima več nič motivacije. (J34) Zato jaz pravim, da bi jih mogli oni bolj spodbujati. (J35) Lepo ji je pa muziko poslušati. (J36)

Kakšne dejavnosti bi morale biti v domu še organizirane? Kako pogosto? No kot pravim, te igre, kjer bi kaj skladali. (J37) Drugo pa ne vem. Za našo niti ne, ker ne bi hotela. (J38) Edino veš kaj še ona reče ... Bomo spekli štruklje. Ona je zelo rada kuhala in pekla. (J39) Mogoče, če bi šla, da bi jo vzeli oni, bi delala, ne vem ali bi se še spomnila kako. Tako, da mislim, da če bi oni njih vodili, da morda pa bi bilo kaj. (J40) Je pa res, da tudi zelo rada počiva. (J41)

Kje v domu oziroma njegovih okolici menite, da bi vaš sorodnik najraje preživel prosti čas, organizirane aktivnosti? Poleti bi jih morali vsekakor več ven peljati. To sploh ni za govoriti. (J42) Razumem, da je stiska v številu osebja, ampak to ni vedno izgovor. (J43) Včasih vidim, kako posedajo. Saj ne, da hočem karkoli kritizirati, ampak moti me, da ko pridemo na obisk, se usedejo za nami in eno uro, kolikor smo tam, za nami sedijo. Naj bodo z njo raje takrat, ko nas ni. Ko pa smo tam, ne rabi biti z njo, to me moti res. Štirinajst dni nazaj se je to zgodilo, ko smo bili na obisku. Eno uro smo bili tam in eno uro je za nami sedela ena sestra. Pa jaz mislim, da bi v tisti uri lahko marsikaj drugega. (J44) Če bi šla z enim na sprehod, bi bilo to zelo veliko. (J45) Ker gibanja bi res moralo biti več. (J46) Svež zrak koristi vsakemu, se tudi lažje spi. (J47)

Kaj bi bilo vašemu sorodniku v največjo pomoč, da ne bi pozabil na vsakodnevne aktivnosti? Naši ni več pomoči. Je res zelo dementna. (J48) Niti nas, ki je z nami živela, ne prepozna več. Ni pomoči. (J49) No, kot sem že rekla, pa vseeno mislim, da bi jih k aktivnostim mogli bolj spodbujati. (J50) Saj potem je odvisno od posameznika. Če reče ne, je pač ne. (J51) No, kadar je omotična sigurno naša ne bi šla. Zjutraj po zajtrki, ko

še nima tablet, pa jaz za našo sem sigurna, da bi šla, če bi jo bolj spodbudili. (J52) Tudi vsak dan so drugačne volje, luna zelo vpliva nanje (J53) in če enkrat reče ne, to še ne pomeni, da nikoli ne bo šla. (J54)

Čigavo pomoč bi vaš sorodnik pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potreboval? Od osebja. Da bi se malo bolj ukvarjali s posamezniki. (J55) Saj ne fizičnih aktivnosti, ampak neke dejavnosti na mizi. Spet ne z vsemi. Tisti, ki samo ležijo, nimaš kaj. Ampak s tistimi, ki lahko. (J56) Mogoče, če res pravijo, da je premalo osebja, bi jih res rabilo več. Ali pa morda višjo plačo. Bi se potem morda bolj ukvarjali. Velikokrat lahko, tudi v našem podjetju, slišimo, da za ta denar bom delal toliko. Morda je tukaj isto. Če bi imele višjo plačo, bi se morda bolj posvetile. (J57)

Kaj bi vaš sorodnik potreboval, da bi bil bolj zadovoljen z vsakdanjim življenjem v domu? Veš, ona je zadovoljna. (J58) Ona ne ve nič, njej je lepo. Res ne ve nič. (J59) Ona samo rabi, da nekdo z njo govori, ker je klepetava ženska. Bi rabila tega še več, kot dobi. Več pogovora. (J60) Res pa je, da včasih ne veš kaj bi se z njo pogovarjal, ker ves čas govori o svojih starših, ki so petdeset let nazaj umrli. In kje je moja mama in kam je moja mama šla, zakaj je odšla na Hrvaško ipd. Po njenem mnenju so vsi na Hrvaškem. (J61)

Kdo so osebe, s katerimi je vaš sorodnik najpogosteje v stiku? Z nami. Torej z mojo družino in družino njenega drugega sina. (J62)

S kom menite, da bi vaš sorodnik želel ohranjati več stikov? Sigurno bi rada, da bi hčerke (J63) ali vnuki prišli. (J64)

Na kakšen način bi vaš sorodnik želel ohranjati te stike? Menim, da z obiski. (J65) Ker telefona ne zna več uporabljati. Včasih dokler je znala, je sicer rada telefonirala, ampak sedaj že par let ne zna. (J66)

Kdo lahko vašemu sorodniku najbolj pomaga pri ohranjanju stikov? Menim, da se to ne bo spremenilo. Zato, ker ostali njeni bližnji od nikoli niso imeli spoštovanja do matere. Meni je na primer tudi veliko hudega naredila, pa kaj naj. Če bi na to gledala, kam bi prišli. Da mi ne gremo tja, bi bila sama. Njihovi se ne bodo obrnili. (J67) Ena hči redko pride, ta druga pa sploh ne pride. In tudi ne bodo prišli. Ne vem kaj jim je v glavah, ampak jaz bi rekla, da ne spoštujejo svojih staršev. Oni se ne obremenjujejo kako je, ker se niso niti prej. Ni bilo od nikoli veliko družinskih stikov. In na to ne more noben vplivati, jaz jih ne morem prisiliti. (J68) No, saj ko smo jo mi dali v dom, je bilo veliko govora, čeprav niso vedli zakaj se gre. Sedaj malo bolj razumejo. Niti jaz ne morem vplivati na njih, kaj šele osebje v domu. (J69) Saj rečejo v domu, da še dobro, da ima neveste. S tem vidiš, da osebje zelo dobro vidi kdo in kaj pride na obisk. (J70)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi se počutil bolj povezan z drugimi ljudmi? Jaz mislim, da nič. Po mojem res ne bi drugega rabila. On je res hudo dementna, drugi so manj, ampak ona ... mislim da res nič. (J71) Pomembno je, da vsaj mi pridemo. (J72)

S kom ima vaš sorodnik ljubeče odnose? Z nobenim, (J73) ker ona prav nobenega ne pozna. (J74)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po ljubezni popolnoma zadovoljena? Nič. (J75) Ko na primer pridemo k njej, nas nobenega ne pozna. Vedno ponavlja le, bog vari, da vas nimam. Ampak ne ve pa kdo smo. In tukaj je problem. (J76)

Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da mu izkazuje več ljubezni in na kakšen način? Za nobenega. (J77)

Kdo so osebe, ki običajno tolažijo vašega sorodnika? Ona nam, ko pridemo na obisk ponavlja, da ni njene mame in da jo mož ne pride pogledati in da vsi samo "klatijo". (J78) Takšne stvari se nam "polementa", ampak nima pa momenta, da bi jokala. Samo reče tako. (J79) In potem mi rečemo, da jih ni več. In začudeno pogleda, da zakaj nismo šli na pogreb in ji povemo, da smo bili na pogrebu in se pomiri. (J80) Čez dve minute pa pozabi in isto pove. (J81) Včeraj nam je na primer rekla, da ji je mož zrezal nohte in da jo ta noht sedaj boli. A njenega moža že deset let ni. (J82)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po tolažbi popolnoma zadovoljena? Mogoče, da se ji bolj prisluhne. (J83) Že kar nekaj časa se žali, da jo boli noht. In tri tedne nazaj smo plačali pedikerko. To se vleče že par mesecev. In včeraj, ko sem prišla, mi je spet rekla, da jo boli. Sem šla iskati sestro in so ugotovili, da ima kurje oko med palcem in kazalcem. Kljub temu, da je govorila, da jo boli, niso nič ukrenili. Včeraj, ko sem se jaz oglasila, pa je bilo vse na hitro rešeno. (J84) Bi treba, da si vzamejo čas in se pogovorijo s stanovalci. (J85) No in potem tudi ko je prišla sestra in ji pogledala nogo, jo je zbolelo, ji zakričala in sestra nič. Da bi rekla eno besedo, ne. Je bila kot "rabnavs". To pokaže, da ne more vsak delati

vsakega dela. Saj pri vseh poklicih je tako. (J86) Čeprav naša jih ne kritizira. In mi rečemo, da če je ona zadovoljna, smo tudi mi. Za nas je najpomembnejše, da se ona dobro počuti. (J87) Nikoli ni še rekla naj jo peljemo domov. (J88) Ko je doma k večjemu reče naj jo peljemo "domov" (misli v dom). Ona po mojem misli, da je dom starejših občanov njej dom. (J89)

Od koga menite, da bi si vaš sorodnik želel več tolažbe in na kakšen način? Osebjem bi vseeno moglo bit bolj dostopno. (J90) Še jaz ko pridem, ne vem kdo je kdo, koga lahko vprašam, koga ne. Da imajo morda eno osebo, na katero se vedno lahko zanesejo. (J91)

Kaj menite, da bi vaš sorodnik potreboval, da bi se počutil bolj spoštovanega? Njo spoštujejo. Nimam kaj reči. (J92) Jo imajo radi, ker je tudi veliko sodelavcev iz njenih krajev, od kamor prihaja. Kar se tiče tega, nimam kaj reči. Je pa res, da tukaj dela od njenega brata hči in morda tudi to kaj pomaga. Jo ne zaničujejo. (J93) Le površnost me nekoliko moti. (J94)

Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da ga bolj spoštuje in na kakšen način naj bi izražal spoštovanje? Za nobenega. Ona vse pohvali kako so prijazni. (J95)

Se vam zdi, da so pravice vašega sorodnika spoštovane? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte! No so, (J96) edino to ne, kar sem ti prej govorila. Ves čas, od poletja, je govorila, da jo prst boli. Vsakič pri pedikerki, ji je odščipnila tudi noht pri palci in vse, noben pa ni videl kaj je res narobe. Čeprav je govorila. No in včeraj samo da jo je prijela, je začela kričat kako jo boli. In sem jo pomirila in ji povedala, da bo danes ali jutri prišla pedikerka in da bo treba stisniti zobe. (J97)

Katere pravice vašega sorodnika niso spoštovane? Ja to, da jo morda ne vzamejo resno, ko reče, da jo nekaj boli. (J98)

Je bil vaš sorodnik kdaj ogrožen, spregledan s strani drugih? Opišite! Ne. (J99)

Kdo lahko prispeva k temu, da bodo sorodnikove pravice bolj spoštovane? Ne vem ... Ker drugače, razen tistega, nimam občutka, da jo ne bi spoštovali. (J100) Ves čas se sicer izgovarjajo, da jih je premalo. Saj razumem, da se kdaj zgodi, da jih je res premalo, ampak ne pa vedno. (J101) Ampak ona jih ves čas hvali. So pridne, vse mi dajo. Nikoli ni rekla prek njih. (J102)

Na primeru opišite, kako vaš sorodnik lahko/ne sme sam odločati o svojih željah in potrebah! No ta prst je bil res en slab primer. (J103) O tem, ali bo na primer šla na prireditev, pa jo vprašajo. Ko reče ne, mislim da ostane v sobi. (J104)

Kdo bi ga lahko podprl, da v domu živi na način, kot bi si ga sam želel? Kaj bi bilo potrebno narediti? Kot ti pravim. Njej je v domu super. (J105) Edino več kaj se meni še zdi morda narobe. To, da osebjem ves čas menjujejo. En čas so na prvem, en čas na drugem nadstropju, potem na tretjem. Ker po mojem bi se človek navadil na en obraz, na neko stalno osebo, bi bilo boljše. Ker če danes si, jutri nisi, ljudje niti ne dobijo priložnosti, da bi se z nekom povezali. Saj poznali jih verjetno ne bi, ampak po mojem bi pa čutili večjo povezanost, če bi bilo osebjem vedno isto. (J106) Druge spremembe pa ne bi bile potrebne. (J107)

Kako ocenjujete finančno stanje vašega sorodnika? Ona ima premajhno pokojnino, (J108) moremo doplačati. (J109) Kljub temu, da dobi dodatek za pomoč in postrežbo, še vedno ne gre skozi. (J110) Ker cena je res visoka. Sploh pa če ne moreš poskrbeti sam zase, je cena takšna kot je – previsoka. (J111) Pomagamo svojci. (J112)

Koliko sam upravlja z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem namesto njega? Nič več, že par let ne. (J113) Mi poskrbimo za to. Na njenega sina pride položnica. (J114)

Mislite, da bi si vaš sorodnik želel imeti več informacij o njegovih financah? Kakšnih informacij? Ne. (J115) Ker že par let niti denarja ne pozna več. (J116)

Kakšne so potrebe vašega sorodnika na področju financ? Nima drugih potreb. (J117)

Kdo vse lahko pomaga vašemu sorodniku pri zagotavljanju finančnih potreb? Mi, ki prihajamo redno na obisk. (J118)

Kaj menite, da bi si vaš sorodnik želel, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem? Nič drugega. (J119) Kar rabi ji mi prinesemo in to je to. (J120)

Kako ocenjujete zdravstveno stanje svojega sorodnika? Ona ima angino pektoris. (J121) Ampak od kadar je ona v domu in to je že nekaj let, teh težav nima več. (J122) In edino kar je, ima težave z nogami. (J123) Je bila tudi zelo močna, čeprav je sedaj shujšala, ampak še vedno težko hodi. (J124) Ima probleme s koleni, vendar to bo njej ostalo dokler bo živa. (J125)

S pomočjo fotografij, osebnih predmetov, pripovedovanja zgodb ipd. si lahko pomagamo, da ne pozabimo kdo smo. Kaj bi bilo vašemu sorodniku še v pomoč, da bi lažje oblikoval svojo osebno identiteto? Vse od tega bi bilo smiselno, ker to pri nas ni nič. (J126) Mislim, da bi bilo v pomoč, ker na primer ena, ki je z njo v sobi, so ji njeni naredili slike za v sobo, ene 6 slik ima. (J127) No, čeprav mi smo ji tudi eno sliko nesli, od mojih fantov, ampak jih ne pozna. (J128) Čeprav vedno reče da ve, politično odgovori, v resnici pa ne ve. Na primer pove, da je ravno hotela reči, da je to ta pa ta, v resnici pa sploh ne ve kdo je. (J129) Bi bilo pa dobro, da bi podobne albume delali z zaposlenimi. (J130) Ona se na primer samo preteklosti spomni in od tega bi gotovo znala kaj povedati. Ona se spomni svojih prvih 20, 30 let, ko je še doma živela. Vse ostalo pa je šlo iz glave. (J131) Ko smo jo na primer zadnjič pripeljali domov, sploh ni vedela kje je soba, kje stranišče. Nič. Poleti smo jo večkrat pripeljali domov, zdaj pozimi manj. Ampak sem dobila občutek, da se niti ne počuti dobro doma, še posebno ko je "šunder", ker reče, da kaj je ta hrup, da naj jo peljemo nazaj "domov" (misli v DSO). (J132) Glede besedne komunikacije pa tako ... Ona ne pozablja besed. (J133) Pri njej je problem, ker se z njo nimaš kaj pogovarjati. Kaj na široko, na primer od vremena, se z njo ne moreš pogovarjati. Ima štiri, pet stvari in samo to govori. Na drugi pogovor jo ne moreš speljati. (J134)

Kaj vas morebiti skrbi glede zdravja vašega sorodnika? Skrbi nas to, kadar bo ona obsedela. (J135) Ker to nas bo tudi finančno udarilo po žepu. (J136) Njo bodo kmalu noge izdale, samo tukaj ni pomoči. Operirali kolena ji sedaj zagotovo ne bojo, če ji ga že pred deseti leti niso. (J137) Niso jo želeli operirati zaradi srca, ker ima slabo srce. Včasih ji je šlo večkrat iz ritma, ampak sedaj pa je že sedem, osem let ni bila v bolnici. Prej smo bile pa vsake tri mesece v bolnici. (J138)

Kakšne želje in potrebe prepoznate pri svojem sorodniku na področju ohranjanja in skrbi za zdravje? Jaz ko včasih pogledam jedilnik ... Naša nima zob. In ji dajo vse tekoče. Ampak ona ima utrjene čeljusti, bi lahko kaj drugega pojedla. Enkrat smo bili na večerji in so ji dali dve zajemalki močnika. Skoraj nič. Jaz vem, da nič fizičnega ne delajo, ampak vseeno. Naša vse poje. No ampak takrat je krožnik umaknila stran od sebe. Jaz mislim, da bi naši, čeprav nima zob, vseeno lahko dali kaj drugega za jesti, ne pa same močnike. In potem ena zraven dobi njoke. Ni pošteno. Dobro so eni, ki res ne morejo, ampak niso vsi takšni. Naša pa bi. Zadnjič smo ji na primer dali čokolatin, trd, okrogel čokolatin in ga je normalno zgrizla. Torej bi lahko dobila tudi kaj drugega. Ne moreš ves čas eno in isto jesti. Naša je zelo shujšala, ko je prišla v dom. Saj je prav, za njeno zdravje je dobro, ampak kljub temu bi bilo glede hrane lahko boljše. (J139) Pa tudi zelenjave je zelo malo. (J140) Naša jo sicer ne pogreša, ker jo niti doma ni jedla. Čeprav mislim, da tudi veliko drugih ne mara zelenjave. Na primer zadnjič je njena sostanovalka dobila karfjolo in je odmikala stran. (J141) Naša bi pa sadja pojedla kolikor bi ji ga dali. Zato bi bilo mogoče bolj smiselno, da dobijo več sadja kot zelenjave. Vem, da je dražje, ampak vseeno. (J142) Mi naši od doma nosimo sadje. (J143) Na sploh pa sem res menja, da je hrane posebno za tiste, ki so bili celo življenje navajeni konkretno jesti, v domu premalo. Za našo je absolutno premalo. Saj zaposlene to vidijo, ker ji vedno rečejo, da bi zagotovo pojedla še dva krožnika. Nisem pa še videla, da bi ji dali še. Ker mislim, da že prinesejo točno krožnikov. (J144) Ji pa mi veliko prinesemo še od doma. Čeprav imam občutek, da potem tisto kar prineseš, razdelijo med vse. Tebi največ, ampak tudi drugi dobijo. Že na primer banano, dajo vsakemu en košček. Ne bom pa trdila tega, samo mislim da je tako. (J145)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi lažje premagoval težave povezane z boleznijo? Fizioterapijo bi rabila. Mogoče bi odklonila, ne morem vedeti, ampak bi bilo pa dobro, če bi jo imela. (J146)

Kdo lahko vašemu sorodniku pri zagotavljanju teh potreb pomaga? Mi ji na primer lahko pomagamo. (J147) Ker ko jo pridemo iskati in peljemo ven, ona vsaj hodi. Ker če jo ne pridemo iskati, je noter in to je to. (J148) Problem je bil, ker je ona premalo hodila. Premalo se je gibala. (J149) In ker jo morijo še s tabletami, je problem pri tem, da telo onemore. Ko je bila pred prazniki doma, smo ravno pripeljali drva in smo ji rekli naj gre z ene stani vrta, na drugo, da pogledamo koliko drv je. Je prišla do pol poti in rekla, da ne more več hoditi. In zmeraj manj bo mogla. (J150) Ker če bi šle one vsaj malo z njimi, saj vem, da imajo veliko dela, ampak če bi še vsak dan samo enkrat po hodniku gor in dol, bi bilo bistveno lažje. Saj ne z vsemi, ker nekateri gredo sami, drugi so že nepokreti, samo ležijo in ne morejo. Ampak če bi šli vsaj s takimi kot je naša, bi bilo super. (J151) Saj mi gremo, ampak vsak dan nam služba ne dopušča. Zato bi treba, da gredo oni večkrat. (J152)

9.3.12. Intervju K

Kako vaš sorodnik običajno preživlja dan v domu? Ona je sedaj enajst mesecev tukaj, ampak ona še vedno ne ve kje je. (K1) Včeraj sem jo vprašala, da kaj misli, kje je. In je rekla, da menda v domu. Ampak to se je prvič zgodilo, da je ona direktno povedala. (K2) Ni dojela, da je to drugi prostor. Še vedno me čaka, da pridem od nekje. (K3) Tisti moment, ko se nekaj dogaja – na primer te skupine, ki jih imajo – jaz mislim, da je to njej lepo. (K4) Samo ona tisti moment, ko gre ven, pozabi kje je bila in kako je bilo. (K5) Ona je bila ene deset let pri nas doma, dokler je bila dobra, je tudi kaj naredila. Zadnja leta pa potem ne več. (K6) Potem si je zlomila prvi kolk in po narkozi se je stanje glede demence drastično poslabšalo. (K7) No potem je prišla vseeno še domov, je tudi še hodila, tudi po stopnicah, samo potem si je pa še drugi kolk zlomila. (K8) Je pa na sploh postalo že neznosno, ker jaz nisem smela nikamor iti, ker me je klicala (K9) in druge obtoževala, da zakaj me pustijo, da grem. (K10) No potem se je zgodilo pa tako, da je sin imel rojstni dan in je bilo dosti ljudi zraven, ne prav pri nas. Bili so tudi otroci in čim je bilo malo drugače kot po navadi, je njo vse vznemirilo. (K11) Jaz sem ji potem dala, tako kot vsak dan, tablete za pomiritev (K12) in jo pospremila, da gremo spat. Ampak na vratih se je ona še enkrat obrnila, ker je želela še enkrat pogledati kaj se dogaja in je zdrsnila na tla in si je še drugi kolk zlomila. No in po tem ni prišla več domov. Je šla iz bolnice takoj v dom. (K13) Na srečo smo dobili prosto mesto v domu. (K14) Ko je bila doma, mi je ona večkrat rekla, če bi šla v dom. Prav omenila je, da če je dobro za druge, bo tudi zanjo. (K15)

Katera opravila opravlja sam? V bistvu niti ni dosti samostojna. (K16) Ona je imela še glavkom in ni skoraj nič videla in je rabila pomoč. Ni videla niti žlice. (K17) Sedaj pa je bila operirana in dobro vidi na eno oko. (K18) Se je pa navadila, da se jo pita, tako da ko sem jaz pri njej, jo pitam. (K19) Verjetno pa tudi sama kaj poje. (K20)

Pri čem mu pomagajo drugi? Obleče se ne sama. (K21) Na stranišče tudi ne gre. (K22) Je na vozičku. (K23)

Katera vsakodnevna opravila je moral vaš sorodnik opustiti zaradi preselitve v dom? Zaradi preselitve ji ni rabilo nič opustiti. (K24) Ona je mogla že prej mnogo stvari prekiniti, ampak zato ker ni videla. (K25) Prej pa je delala ogromno. Kvačkala, štrikala, pekla ... res uporabna ženska za vse. To bi lahko delala tudi v domu. (K26) Ampak vse to se je prekinilo že prej. Malo zaradi bolezni, malo zaradi starostne "ošohnelosti" in zaradi vida. (K27) V Sežani, ko je imela delovno terapijo, so ji dali ploščico z luknjami in trakec in ona je tisto pretikalala. Ni videla dosti. In to naj bi "kao" šivala. Ko sem jaz tisto videla, so mi šle kar solze na oči. Koliko je ona prej kvačkala in plela, sedaj pa ima to ploščico z ogromnimi luknjami. Kako se res vse spremeni. (K28)

Katerih organiziranih dejavnosti v domu se udeležuje? Na te vsakodnevne skupine hodi. Mislim, da jo vsak dan peljejo. (K29) Mislim, da tudi sodeluje, če so jo izzove. Sama ne vem če, morda tudi no. Poslušaj, pa kaj odgovori. Ampak važno je, da gre. (K30) Na prireditve jo tudi peljejo. (K31) Grem pa tudi jaz pogosto zraven. Če vem kdaj je, pridem in gremo skupaj. (K32) Tudi h maši gremo. (K33) Čeprav to jo vse vznemiri. (K34) Čim je dlje od njenega hodnika ali pa njene sobe, je to že problem. Recimo, da gremo h maši. Smo tisti čas tam, je že malo nervozna kdaj bo konec. Če bi bile potem takoj v sobi, potem bi bilo v redu. Čim pa gremo po hodnikih, ki jih ni navajena, pa se zelo vznemiri. (K35) Sedaj glede ročnih spretnosti, niti ne vem koliko imajo, ker ona ni videla, ji ni prišlo v poštev, se nisem niti pozanimala. (K36) ~~V Sežani, ko sem bila še z njo na terapiji, je dobila velike črke, da je zlagala imena. To je bilo zanjo pod nivojem, ker ona ni neumna, je še vedno brihtna.~~ Drugače pa vem, da pojejo, (K37) jo tudi povabijo, da zaigra na orglice. (K38) Za televizijo mi je pa povedala, da bolj poslušaj, kot pa gleda. (K39) Na sploh mi se zdi, da je vsega veliko. Zadnjič mi je njena sostanovalka celo rekla, da je utrujena, da ker se že dva dni nekaj dogaja. Da je že preveč. (K40)

Kakšne dejavnosti bi morale biti v domu še organizirane? Kako pogosto? Jaz celo mislim, da več ne bi bilo potrebno. (K41) Ker jih utruji. Mi se zdi, da je kar v redu. (K42) Edino soboto in nedeljo manjka, ker nimajo skupine. (K43) Sedaj razumljivo je tudi, da vseh oni ne morejo peljati v dvorano, ko se kaj dogaja, je premalo osebja. (K44) Zato je dobro, da svojci tudi včasih pridemo pa gremo z njimi. (K45) Čeprav jaz sem zadnjič, ko so imeli kosanje piknik opazovala te ljudi. Ljudje nimajo več tiste energije. Tiste kosanje so pojedli in potem se niso niti več pogovarjali. (K46) Ker tudi, ko so v tej skupini, jaz sklepam, da mama pove samo, če je izzvana, dvomim, da sama od sebe pove. Mogoče, ne vem točno, ker nisem bila še zraven. (K47) Pa tudi ne maram iti, ker čim sem zraven, se vznemiri, da bi šla z mano in zagotovo ne bi več sodelovala. (K48) Sem jo pa vprašala tudi, če bi morda rada brala, pa je rekla da ne. Zgleda, da ji je prenaporno. (K49) Je pa tako ne. Odvisno tudi od človeka, koliko zmore. Ker tisti, ki bolj dojema, bi potreboval veliko več. Če je pa človek omejen na en prostor je pa drugače. (K50) Ne dolgo nazaj sem v kulturnem domu srečala celo skupino

stanovalec iz doma. (K51) Ampak jasno, moja mama ne more priti. Prvič fizično ne more, drugič pa tudi ne zdrži. Bi spraševala kje smo in kaj smo in zakaj smo tukaj. Drugi pa vsekakor ja, potrebujejo več. (K52)

Kje v domu oziroma njegovi okolici menite, da bi vaš sorodnik najraje preživil prosti čas, organizirane aktivnosti? Ona je sedaj na drugem nadstropju, ker ni tako izgubljena. Ni na varovanem oddelku. Večinoma je v sobi. (K53) Tudi, ko ji jaz povem od kakšnega znanca, se vseh spomni. (K54) Samo ne ve pa kaj se ji je dogajalo pred petimi minutami. (K55) Je pa ona včasih veliko hodila po drugih sobah. Ker je iskala. Kar naprej je nekaj iskala, ne vem kaj točno je iskala. Mogoče mene. (K56) Sedaj se je pa to umirilo, je bolj v sobi. (K57) Pa včeraj sem videla, da se je tudi s svojimi stanovalkami pogovarjala. K njej pride ena, ki je bila včasih učiteljica in se veliko skupaj pogovarjajo. (K58) Ven pa gremo tudi rade. (K59)

Kaj bi bilo vašemu sorodniku v največjo pomoč, da ne bi pozabil na vsakodnevne aktivnosti? Da ji povedo, (K60) jo pridejo iskati. (K61)

Čigavo pomoč bi vaš sorodnik pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potreboval? Mislim, da to kar ima, ji čisto ustreza, za vse je poskrbljeno. (K62) Imajo organizirane aktivnosti tudi popoldne, kot na primer danes (medgeneracijsko druženje). (K63) Drugega pa ne bi znala povedati. Ker kakšna druga sprememba tako, ne znam si predstavljati ali bi bilo to zanjo slabše ali boljše, bi treba poskusiti. (K64)

Kaj bi vaš sorodnik potreboval, da bi bil bolj zadovoljen z vsakdanjim življenjem v domu? Da bi bili mi z njo (smeh). Drugo pa nič takega. (K65) Prinesli smo ji tudi orglice, ker jih je včasih igrala. In jih še vedno zaigra, tudi v skupini. Zapojejo tudi kaj in to mislim da ji je všeč. (K66) Tudi, ko je imela rojstni dan na primer ... Najprej so ji v skupini voščili, (K67) potem smo pa popoldne mi prišli. In potem je bila ene 14 dni vznemirjena. Je bilo drugače kot po navadi. Mislim, da preveč sprememb ne sme biti. Prav sem si obljubila, da naslednje leto ne bomo tega naredili. Res skoraj en mesec ni prišla k sebi. (K68) Bolj ji je pomemben mir kot preveč dogajanja. (K69)

Kdo so osebe, s katerimi je vaš sorodnik najpogosteje v stiku? Z nami, ki pridemo na obisk. (K70) Pa s tistima dvema v sobi. (K71) ~~Res je, da so v njeni sobi že dve umrle, sedaj je prišla ena nova, ki sicer ves čas leži, ampak menda da bo šla na voziček.~~ Sem jo pa enkrat poskusila peljati tudi k sovaščankam, ki so v domu, pa ni šlo. Spet so jo hodniki zmedli. (K72)

S kom menite, da bi vaš sorodnik želel ohranjati več stikov? Mislim, da z nikomer. (K73) Zanj sem pomembna jaz in moj brat. Mene stalno kliče. Najin obisk ji veliko pomeni. (K74) Drugih se sicer še spomni, tudi imen, tudi imena pravnukov pozna, (K75) jih pa ne pogreša. Ker nikoli ne reče, da bi rada, da kdo pride. (K76)

Na kakšen način bi vaš sorodnik želel ohranjati te stike?!

Kdo lahko vašemu sorodniku najbolj pomaga pri ohranjanju stikov?!

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi se počutil bolj povezan z drugimi ljudmi? Mislim, da drugo nič. (K77)

S kom ima vaš sorodnik ljubeče odnose? Z mano (hčerko). (K78)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po ljubezni popolnoma zadovoljena? Po moje drugo ne. (K79) Od zaposlenih mislim, da ne bi rabila bolj ljubečega odnosa. Ker njej ni niti jasno kje je. (K80) In drugič njej so vsi prijazni, kar v resnici tudi so. Vsak ji reče dobro besedo in to je v redu. Sem tudi jaz zadovoljna. (K81) Večinoma so vsi prijazni. (K82) Kakšen prav velik pogovor pa pri njej ni niti možen. Ona bolj posluša in da kakšno pripombo, sicer vmesno pripombo, ne brez vezno. Kaj malega pa tudi pove. (K83) Ampak to se med sabo ženske v sobi pogovorijo. (K84) Se razumejo. (K85) Se pa tudi sestre ustavijo in jih kaj vprašajo. (K86) Nikoli ne potoži, da kdo ne bi bil prijazen. Imam občutek, da je zadovoljna z odnosom, ki ga ima z zaposlenimi. (K87)

Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da mu izkazuje več ljubezni in na kakšen način? Saj se niti ne da, da bi bili nekdo stalno v sobi z njo. Pa tudi ne vem, če je to namen. Da je na primer nekdo od osebja z njo stalno v sobi. (K88) Po mojem mnenju ona rabi to, da se bolj s svojimi tam navadi. Saj nekoliko se je že, čeprav po enajstih mesecih še vedno ne ve imen s kom je v sobi. Spomni se le, če ji jaz pomagam. (K89) Drugače pa ji jaz izkazujem ljubezen z rednimi obiski. (K90)

Kdo so osebe, ki običajno tolažijo vašega sorodnika? Kadar jaz pridem, vedno malo pojoče. (K91) In ko ji rečem, da ne sme jokati, saj sem tukaj, hitro pozabi. In kadar se odpravljam domov, spet malo, ampak ne dosti, ker takrat je že v postelji. (K92) Pa tudi mojemu bratu se včasih potoži. (K93)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po tolažbi popolnoma zadovoljena? Verjetno bi želela, da se ima priložnost, ko nas ni, obrniti na koga zaposlenega. (K94) Ampak pri njej je problem, da tega sama ne bo pokazala. (K95)

Od koga menite, da bi si vaš sorodnik želel več tolažbe in na kakšen način? Mislim, da je pri moji mami bolj problem v temu, da ona ne bi nobenemu povedala. Tudi doma, ko je bila, ni nikoli preveč od sebe povedala. (K96)

Kaj menite, da bi vaš sorodnik potreboval, da bi se počutil bolj spoštovanega? Mislim, da se počuti spoštovana. (K97)

Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da ga bolj spoštuje in na kakšen način naj bi izražal spoštovanje? Ona tega ne dojema, da bi ločila med ljudmi. Ne pozna razlike med zaposlenimi. To je prehudo zanjo, da bi videla razliko. Ta je tak, ta je tak. Ne vidi tega. (K98) Recimo ona od nazaj ve vse, tudi cele pesnitve zna na pamet. Tisto, kar je bilo pred eno minuto, pa pozabi. (K99)

Se vam zdi, da so pravice vašega sorodnika spoštovane? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte! Jaz imam občutek, da so vse njene pravice spoštovane. (K100) Celó volila je. (K101)

Katere pravice vašega sorodnika niso spoštovane? Mislim, da ni nič takega. (K102) Je pa res, da pri takšnih ljudeh ne moreš točno vedeti. Včasih znorijo za stvari, ki se sploh niso zgodile. Zato ne vem koliko je realno, da bi jaz od nje povedala koliko je spoštovano in koliko ne. (K103) Ampak večinoma menim, da je. (K104)

Je bil vaš sorodnik kdaj ogrožen, spregledan s strani drugih? Opišite! Ja mogoče, ko je kdaj klicala kakšno sestro in se ji ni takoj oglasila. (K105) Ampak potem ji sestanovalka reče, naj počaka, ker so še drugi na vrsti. Recimo za previti. (K106) Ampak potem pozabi na to in se ne obremenjuje s tem. Tudi jaz ko ji rečem, da ne sme povzdigniti glasu, kot ga je prej, mi reče, da tega ona ni naredila. Takoj pozabi. (K107)

Kdo lahko prispeva k temu, da bodo sorodnikove pravice bolj spoštovane? Meni se zdi, da je njihovo dostojanstvo upošteva in da ni potlačeno. To je moj občutek teh enajst mesecev, ko hodim sem. (K108)

Na primeru opišite, kako vaš sorodnik lahko/ne sme sam odločati o svojih željah in potrebah! Na primer, ko pove kaj bi rada jedla in kaj ne. Takšna želja je upoštevana do določene mere, kolikor se da. Jasno, da posebej zanjo ne bodo kuhali. Ampak recimo, da potrebuje malo več mleka, ali pa bi samo mleko in kruh in ne redne hrane, to se upošteva. (K109) Ko so kakšne prireditve, ima vedno možnost, da reče, da ne bi šla. (K110) Je pa res, da ona svojih želj ne pove na glas. Ne pove sama na primer da bi šla rada k zdravniku, ne reče niti da bi šla h komu rada na obisk. (K111) Razen "počesi" me, popravi nogavico. Včasih pove tudi za stranišče in mislim, da jo dajo. Drugih večjih želj pa nima. (K112) Edino lačna je zmeraj. Ampak to ima pa v predalu piškote. Pozabi, da je jedla. Doma je bilo isto. Je povečerjala, sem jo peljala v posteljo in ko se je že vse pripravila, mi je rekla, da od kosila bi ji pa ja lahko dala kaj jesti. (K113) Ampak hrane tukaj je dovolj. (K114)

Kdo bi ga lahko podprl, da v domu živi na način, kot bi si ga sam želel? Kaj bi bilo potrebno narediti? Ne vem kaj bi rekla. Razen to, da bi bil pri njej nekdo stalen, ki ga ona pozna, da ga že dolgo časa pozna. Edino smiselno se mi morda zdi, da se osebje ne bi stalno menjevalo. Mogoče bi se bolj navadila nanje, če bi vsakič videla eno in isto osebo. Verjetno bi. (K115) Drugih potreb po spremembah pa ne vidim. (K116)

Kako ocenjujete finančno stanje vašega sorodnika? Si sama plačuje dom, (K117) z dodatkom. (K118) Ona ima po možu pokojnino, tudi Italijansko ima po možu, no in potem še dodatek za nego in je dovolj. (K119) Zadnja položnica je bila na primer 860€, kar ni malo. Težko je za tistega, ki nima, ker to je že nek denar. (K120)

Koliko sam upravlja z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem namesto njega? Nič. (K121) Mi plačamo. (K122) Upravlja sama ne, vpraša pa. (K123) Nima pa žepnine, ker nima smisla. (K124) Jaz vsak dan pridem, ji prinesem kavo, za drugo pa ne potrebuje. (K125)

Mislite, da bi si vaš sorodnik želel imeti več informacij o njegovih financah? Kakšnih informacij? Niti ne. (K126) Reče samo toliko ... Včasih res vpraša, če je dovolj za dom. Včasih pa vpraša, če dvignem njeno

pokojnino. In reče mi tudi, da moram paziti, da bo dovolj za pogreb. (K127) Tako, da te informacije ji damo in za to redno skrbi. (K128)

Kakšne so potrebe vašega sorodnika na področju financ? Mislim, da drugega ne bi več rabila. (K129)

Kdo vse lahko pomaga vašemu sorodniku pri zagotavljanju finančnih potreb?!

Kaj menite, da bi si vaš sorodnik želel, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem?!

Kako ocenjujete zdravstveno stanje svojega sorodnika? Kaj naj rečem, na vozičku je. (K130) Drugače pa mislim, da je solidno. Ne jamra, da jo kaj boli. (K131) Na začetku so jo kolena, ampak sedaj sedi. (K132)

S pomočjo fotografij, osebnih predmetov, pripovedovanja zgodb ipd. si lahko pomagamo, da ne pozabimo kdo smo. Kaj bi bilo vašemu sorodniku še v pomoč, da bi lažje oblikoval svojo osebno identiteto? Verjetno kaj od tega delajo tudi tukaj, čeprav ne vem točno, ker prav vsega kar delajo ne spremljam. Ampak kar sem videla, na primer na tabli, kamor pišejo, sem videla napisano: včasih so kvačkale in štrikale in potem so bile spodaj napisane osebe, ki so to delale. (K133) Tako, da mislim da to delajo in se mi vsekakor zdi smiselno, da se take stvari obdržijo tudi naprej. (K134) Drugih stvari pa ne poznam. (K135)

Kaj vas morebiti skrbi glede zdravja vašega sorodnika? Razen teh oči, drugo ne. (K136) Ker ona ima še vedno močen organizem. Drugih komplikacij nima. (K137) Bo pa za drugo oko imela tudi operacijo. Sem šla jaz z njo k okulistu in prosila. Ko je šla v Ljubljano na kontrolo sama, so napisali to kar je rekla. So bili samo reševalci z njo, ampak reševalci nje ne poznajo. Je rekla, da nič ne vidi in točno tako so napisali. Zato sem šla naslednjič jaz z njo. Jo je potem natančno pregledal. Včasih je potrebno, da se gre s takšnimi ljudmi zraven, za spremstvo. (K138)

Kakšne želje in potrebe prepoznate pri svojem sorodniku na področju ohranjanja in skrbi za zdravje? Fizioterapijo ima, (K139) bi bilo pa mogoče smiselno, da je bolj pogosto. (K140)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi lažje premagoval težave povezane z boleznijo? Voziček ima, vse ima kar rabi. (K141)

Kdo lahko vašemu sorodniku pri zagotavljanju teh potreb pomaga? Ne vem kaj bi še drugega sploh lahko, razen da bi se jaz zvečer zraven nje ulegla in zaspala. Vsakokrat znova pove, da bi rada, da bi bila z mano. (K142) In potem je tudi zame težko. (K143) Ampak počasi se privajam in ko pridem v avto poskušam pozabiti. Na začetku je bilo pa grozno, mi pa tudi sedaj ni lahko. (K144) Zato tudi pridem vsak dan, no vsaj petkrat na teden. Ni se še zgodilo, da bi bila manjkrat. (K145) Dostikrat pridem zaradi sebe, ne zaradi nje, ker vem, da zanjo je poskrbljeno. (K146)

9.3.13. Intervju L

Kako vaš sorodnik običajno preživlja dan v domu? Ona je zelo vezana ne neko rutino. Vse mora biti ustaljeno. (L1) Jutro se njej začne tako kot vsem stanovalcem na varovanem oddelku. Pomoč pri negi, (L2) potem zajtrk. (L3) Dopoldne gre v delavnice. (L4) No in to je njena najbolj svetla točka v domu. Tega se zelo rada udeležuje. (L5) Celó ob sobotah in nedeljah čaka na kavču pri vratih in pričakuje, da jo bo nekdo prišel iskati. Tako, da to je njeno glavno razvedrilo. (L6) Drugače pa po kosilu počiva ene tri ure, (L7) potem pride kdo, v glavnem jaz, ker sem edina upokojena. (L8) Potem ob štirih gre v jedilnico, tam posedi, počaka večerjo. (L9) Je pa ona tipičen individualist. Ne potrebuje družbe. Je zadovoljna sama s sabo. (L10) Delavnic čez vikend nimajo, drugače pa so vsak dan, če le ni kaj izrednega. (L11) Saj jaz ne vem, če tam kaj sodeluje, da bi v pogovoru sodelovala, ampak okolje se spremeni in ji je všeč. (L12) Še kavo jim skuha delovna terapevtka, ponudi piškot. To je njeno zadovoljstvo. (L13) Na delavno terapevtko, ki jo sedaj žal ni več, se je res zelo navezala. In sedaj jo zelo pogreša. (L14) Ampak sem opazila, da so sedaj druge zaposlene, imajo v istih prostorih delavnice, kar je dobro. To je za ljudi zelo koristno. (L15) Je pa tipično za starejše ljudi, da je potrebno, da je nekaj ustaljenega. Isti ljudje, isti prostor. Čim je sprememba, so vznemirjeni. (L16)

Katera opravila opravlja sama? Še zmeraj vstane, (L17) gre sama na stranišče, čeprav ima plenico. (L18)

Pri čem mu pomagajo drugi? Pri oblačenju (L19) in negi ji morajo absolutno pomagati, (L20) ker težko stoji. Noge jo bolijo. (L21) Je pa res, da je njej nega odvečna. (L22) Kopanje je zanjo največji problem. Pravi, da

nič ne dela in da se ne umaže. Pri tem smo imeli probleme že doma. (L23) Kar se nege tiče, je bilo treba kar vztrajati. Sedaj pa menim, da jo kar spodbujajo k temu. (L24) Določene sestre jo nič ne "cartajo". Ji dopovejo, da je umivanje potrebno. (L25) Včasih se krega z njimi, včasih pa ne. Odvisno od dneva. Kakšen dan se da vse z njo pogovoriti, kakšen dan smo pa vsi najhujši sovražniki. (L26) Odločnost glede nege se mi vsekakor zdi prav, ker ona to nujno potrebuje in ne moreš "cincat" če bi ali ne bi. To je treba narediti, zato je nujno. To je potrebno za njeno zdravje, boljše počutje. Tukaj ni debate. (L27) Jaz mislim, da je ta spodbuda zelo pomembna. (L28) Včasih rečejo, da je do njih besedno kar agresivna, če jo hočejo okopat, ampak se zmenijo. (L29) To je nujno, nimaš kaj. Tukaj ne moreš prepustiti odločitve njej. In to sem jaz ugotovila že zelo zgodaj. (L30)

Katera vsakodnevna opravila je moral vaš sorodnik opustiti zaradi preselitve v dom? Mislim, da ni dosti takšnih stvari. Ker kuhala je že zelo slabo. Kar se tiče čiščenja tudi. Ne bi rekla, da je kakšna stvar, ki bi jo lahko ona doma opravljala, pa jo tukaj ne more. (L31) Zaradi omejenih sposobnosti. (L32) Doma je bilo dosti slabše. Težave glede jemanja zdravil in podobno. (L33) Sedaj koliko bi pa lahko še kuhala, ne morem vedeti. Ker ona je rada kuhala in dobro je kuhala. Tudi pekla je rada. Ni bilo problema. Problem je bil v tem, da si je ona na primer skuhalo kavo in jo dala v skrinjo. Ali pa določene stvari, tudi če so bile pokvarjene, jih je "šparala". (L34) Sedaj tudi ne vem koliko bi lahko zaradi rok ona tukaj še delala. Jih ima zaradi artritisa močno poškodovane. (L35)

Katerih organiziranih dejavnosti v domu se udeležuje? Na prireditve jih tudi peljejo, (L36) ampak ona je vedno zelo odločna, da ne gre. Že od začetka. Je bilo grozljivo. Smo z možem prišla, se pripravila, ji tudi prvi dan povedala, da jo bomo prišla iskati, ko je bilo na primer srečanje s sorodniki. In ko smo prišla gor, ni hotela, jo nismo mogli prisiliti, tako da smo včasih sama hodila na srečanja in gledala proslave. Niti ven ni hodila prva leta z nami. (L37) Je rekla, da sama noče, ampak da gre samo, če bo šla tudi skupina. (L38) Ampak sedaj letos, gre pa rada. Večkrat vpraša, da jo peljem ven. (L39) Nima pa občutka za čas, mi na primer ob štirih ko jaz pridem, reče naj jo peljem ven za tri ure. (L40) Mi reče naj jo peljem ven, da bo lažje spala. (L41) Ne vem, ali je mogoče to sprejela kot svoj dom. Sedaj kakšno leto je bolj vesela. Jaz opažam, da se je privadila. (L42) Tudi ko smo septembra imeli zunaj prireditve, je šla rade volje dol. (L43) Mi pa reče na primer, naj ji grem po robo. Ima v glavi, da je tam nekje pri cerkvi njena roba in cele vreče denarja. (L44) Mi reče naj ji pripeljem domov. In ko vprašam kam, odgovori, da tukaj v sobo. Tako, da sem kar zadovoljna, ker se mi zdi da je nekako sprejela ta prostor za svojega. (L45) Še zmeraj včasih reče, da bi šla domov, pa jo vprašam kaj bi doma delala. Pa mi odvrne, da bi kuhala za vse nas. Malokrat izrazi to željo, ampak jo. Posebno, ko jaz nimam časa, pa reče, da bi šla rada domov. To pa ni tako dostikrat. (L46) Skupina ji pa res največ pomeni. Sedaj, ko jo en mesec ni bilo, je res trpela. Še jaz sem hodila spraševati kdaj bo kaj. To ji res veliko pomeni. (L47) To more biti res tako – zajtrk, skupina, kosilo, kava. Ustaljeno. In če tega ni, je zanjo vse obrnjeno na glavo. (L48) Navezanost, mir in stalnost so po mojem mnenju njim najbolj pomembni, jim pomeni veliko varnost. (L49) Ne predstavljam si, kako bi se znašla, da jo sedaj preselijo. Se je navezala na tiste ljudi. Težko bi bilo. Tudi, če na primer ne bi več potrebovala varovanega oddelka, mislim, da bi bilo zanjo zelo težko. (L50)

Kakšne dejavnosti bi morale biti v domu še organizirane? Kako pogosto? Ne vem kakšna dejavnost bi lahko bila tukaj, da bi ona sodelovala. Peči ne more, kuhat ne more, niti krompirja ne bi mogla olupiti. (L51) Mogla bi ji ponuditi kakšno stvar, da bi videla kako bi bilo. (L52) Ker tudi ko ji prinesem sadje, ji moram jaz dati jabolko na krljce. Ji na začetku nisem niti noža dala, da se ne bi poškodovala. (L53) Ne bi sedaj vedela, kaj bi ona mogoče še zmogla. Ampak mislim, da je malo stvari. V bistvu bi morala biti ena dejavnost, da se kontrolira, da se vidi ali bi lahko. Da se ji ponudi eno stvari in da se vidi kako bi sprejela. Tega ne morem vedeti. (L54) Ampak saj na sploh veliko že imajo. (L55) Tistim, ki so pri volji ni dolgčas po mojem mnenju. (L56) Na primer tudi pečejo, ampak se mi zdi da bolj kot varovanci, da to dela osebje. (L57) Tako, da ne vem kaj bi lahko še naredili. Ker za ostale na primer ne vem koliko so vključeni v zunanje prireditve. Če gredo ven, na izlete, tega ne morem vedeti. Vsi ne bodo nikoli šli. Jaz mislim, da zelo težko. (L58) Čeprav je osebja po mojem mnenju veliko, enkrat sem slišala, da polovico od vseh stanovalcev, torej sto. Ker če jih je res toliko, potem bi se dalo več. (L59)

Kje v domu oziroma njegovi okolici menite, da bi vaš sorodnik najraje preživel prosti čas, organizirane aktivnosti? Večkrat so jih že peljali ven, kar je dobro. Poleti so bili vedno zunaj na terasi. To pa res, morem priznati. Prišli so dol v skupino, se usedli. Dobili so tudi klobučke, za se usesti. So vrata direkt iz delavnice na teraso, kjer je senca. Posebno v dopoldanskem času, ko še ni bilo hude vročine, so bili po navadi zunaj. Tako je bilo, dokler je bila tista terapevtka. (L60) Sedaj, ko pa nje ni, je pa malo težko. Sem videla negovalke, ki so jih večkrat dol peljale. Ampak to je že logistično trajalo eno uro, dokler so prišli dol in potem je že rabilo nazaj. Dokler je bila ta delovna terapevtka pa jim je bilo omogočeno. (L61) Fantastično bi bilo, da je iz hodnika izhod na zrak. Je pa res, da ima tretje nadstropje velik hendikep glede izhoda. Nekateri

imajo vozičke, drugi mogoče še hodijo, ampak hodijo recimo samo od sobe do stranišča, zato bi bilo super, da imajo blizu do izhoda. Eni se tudi na primer ne znajdejo z dvigalom, se izgubijo. Niso vsi enako iznajdljivi. No, tisti na drugih oddelkih mogoče ja, ampak ti na varovanem, ki imajo še dodatne bolezni, pa ne. (L62) No drugače pa je ona večinoma v sobi. (L63)

Kaj bi bilo vašemu sorodniku v največjo pomoč, da ne bi pozabil na vsakodnevne aktivnosti? Ko so prireditve, pridejo v sobo, jih opomnijo. (L64) Morda ji včasih niso nič rekle, ker ni hotela nikoli iti. In so jo morda malo pustile, ker nikoli ni šla. Ampak to se ni dostikrat zgodilo. (L65) Glede delavnic nje ni potrebno opominjat. Ima zelo v glavi. Vedno čaka, že na hodniku. Tega ni nikoli pozabila. (L66) Glede prireditev pa ni marala hoditi in tudi če jo niso peljale, ona ni bila prikrajšana zaradi tega. Ni želela. (L67) Sedaj, če želi pa jo pridejo iskat in jo peljejo. (L68) Tudi mi jo pridemo iskati in jo peljemo. (L69) Ona ima zelo specifično selekcionirano kaj si želi, tako da tistega ne pozabi, ni problem. (L70)

Čigavo pomoč bi vaš sorodnik pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potreboval?!

Kaj bi vaš sorodnik potreboval, da bi bil bolj zadovoljen z vsakdanjim življenjem v domu? Včasih, ko pridem na kakšen oddelke, me zelo moti, da je osebje zelo glasno. Da tako kričijo in se pogovarjajo mimo, kot da ni nihče prisoten. To ignoriranje me zmoti. Kot da niso ljudje tam prisotni. Tudi na varovanem oddelku. (L71) Kar se tiče osebnega odnosa do ljudi, se mi zdi, da ni tako pristen kot bi lahko bil. (L72) Ljudje gor, torej dementni, oni se zelo navežejo. In zanje je zelo pomembno, da so isti ljudje, da se ljudje ne menjujejo, da se jih ne seli ne vem kam. (L73) Pa mislim, da ni premalo usposobljenosti, ampak karakter ljudi. Lahko deset ljudi isto izobražiš, pa še vedno bo razlika glede na človeka samega. (L74)

Kdo so osebe, s katerimi je vaš sorodnik najpogosteje v stiku? Z ostalimi stanovalci se zelo malo družijo. (L75) Proti vsakemu ima nekaj. Ni preveč komunikativna. (L76) Odvisno od faze. Ne vem ali luna vpliva ali kaj. Takrat so vsi nemirni. (L77) Bolj se družijo z mano, ko pridem na obisk. (L78) Z osebjem pa le, če jo kdo kaj vpraša. Drugače je tiho. (L79) Televizija ji tudi na primer ne pomeni nič. (L80) Vse ji je brez veze. Najraje ima mir. (L81) Koliko pa se sploh pogovarjajo negovalci z njimi, ne morem vedeti, ker pri negi nisem zraven. Ampak, ko se jaz z njimi pogovarjam, mi rečejo kaj ne mara, kje je za namazat, kaj takega. Tako, da mislim, da pri negi so bolj takšni pogovori. Da tudi ve, kaj ji bojo delali. Ne morejo jo kar zagrabit. (L82)

S kom menite, da bi vaš sorodnik želel ohranjati več stikov? Ona je tipičen individualist, ne rabi dosti tega. (L83)

Na kakšen način bi vaš sorodnik želel ohranjati te stike? Zdi se mi edino to, da bi bili potrebni malo bolj topli odnosi zaposlenih do stanovalcev. (L84) Mislim, da bi lahko, ko ni delavnic, tisti ki trenutno delajo, se namesto med sabo pogovarjali, bolj stanovalce v pogovor vključili. Saj tudi, če ne sodelujejo. Vsakega bi nekaj vprašale, pa bi vsak nekaj povedal. Jaz, ko pridem, vidim, da so tam vsi tiho. Razen osebje med sabo klepetajo in govori. (L85)

Kdo lahko vašemu sorodniku najbolj pomaga pri ohranjanju stikov? Vidim pa, da se k temu, da stanovalce spodbujajo k pogovoru, najbolj posvečajo mladi. Se spomnim, ko je bila na oddelki študentka socialnega dela, je bilo bolj aktivno. (L86) Za druge pa sedaj ne vem. Ali so naveličani, ali pa niso poklicani za to delo. Imajo ločeno, da je nega to, čiščenje to in vsak dela zgolj svoje obveznosti, kar ni najbolj prav. (L87)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi se počutil bolj povezan z drugimi ljudmi? Veste kaj. Sedaj so tukaj vsi enaki. Jaz mislim, da če ne bi bili vsi isti, če bi bil nekdo drugačen, da bi se morda bolj povezali. Vedno sem bila za to, da se tudi otroke s posebnimi potrebami vključi v normalno šolo. In isto je tukaj. Se mi zdi, da morda bi bilo smiselno, da niso vsi z enakimi težavami na kupu. Si mislim, da bi bilo boljše za ljudi. Mogoče bi se kdo, ki je bolj komunikativen, ki ni navajen na tišino, bi se h komu usedel in ga morda samo spraševal, pa bi drugi odgovarjal, če že noče nič vprašati. Se mi zdi, da se jih preveč ločuje. (L88) Nimajo spodbude, ali pa jo ne najdejo, da bi bili sami med sabo bolj komunikativni. (L89)

S kom ima vaš sorodnik ljubeče odnose? Najbolj pristen odnos ima do mojih vnukinj. Posebno do te mlajše, ki zelo rada pride v dom. (L90) Na začetku, ko je bila manjša, se je sicer včasih počutila ogrožena in nekaj časa ni šla z mano. Sedaj pa gre rada. Gre z mano, ljudi se ne boji več, vsakega kaj vpraša. Vsi so tako veseli, ko jo vidijo na oddelku. Vsi jo tudi že poznajo po imenu. (L91) Njo tašča tudi najbolj pogreša. Ne vpraša niti za moža, niti za moje otroke, niti za sina. Nikogar ne pogreša, razen moje vnukinje, torej njene pravnukinje. Z njo ima res tak pristen, ljubeč odnos. (L92) Mislim, pa da tudi mene pogreša, če me ni. (L93)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po ljubezni popolnoma zadovoljena? Nekoga takega, kot je bila prej ta delovna terapevtka. En stalen človek bi rabil biti, ki bi se ji posvečal. Ne da ima

delavnico enkrat eden, drugič drugi, ampak da bi bil eden, ki bi bil vsak dan. S tem bi njej zadovoljil dosti potreb. (L94) Je pa vsekakor pomembno kaka bi bila ta oseba kot človek. Ni dobro, če ima zgolj strogo uraden odnos. Prejšnja delovna terapevtka jih sicer ni preveč "cartala", je bila odločna, ampak zgleda, da so to sprejeli, ker so jo vsi radi imeli. (L95) Sem bila večkrat z njimi na delavnici, pa sem videla. Včasih sem tudi psička pripeljala ali pa vnukinjo. Pa tudi ko so kaj izdelovali, sem bila z njimi. (L96)

Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da mu izkazuje več ljubezni in na kakšen način?/

Kdo so osebe, ki običajno tolažijo vašega sorodnika?Name se obrne. Mi se potoži glede sinov in vsega. (L97) Najbolj pa pogreša, kot sem že rekla, njeno pravnukinjo. (L98) Njo tudi stisne in objame. In to so bili prvi objemi, ki sem jih jaz pri njej videla. (L99)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po tolažbi popolnoma zadovoljena?Njej v stiski najbolj pomaga pogovor. (L100) Jaz ji na primer, če si nekaj želi, poskušam razumsko razložiti njene zmožnosti. Na primer kako bi nekaj naredila. In potem vidi, da je to res nemogoče. Jaz ji rečem, da so želje eno, zmožnosti pa drugo. (L101) Ona tudi na primer misli, da jaz še vedno ne vozim avta. In ko ji povem, da sem prišla z avtom, mi nasprotuje. Po njenem mnenju nima noben izpita, noben ni v službi. (L102) In potem, ko ji razložim, se mi zdi da jo malo potolažim. (L103) Pa tudi, ko ji povem, da grem za en teden na dopust, nima nikoli nič proti. Mi zaželi, naj se lepo imamo, da je prav da gremo. Poudari, da je prav, da smo z mojim možem skupaj. Tudi, ko je bila doma, je bila vedno vesela, če smo kam šli. (L104) Mi se zdi, da ji pogovor kar pomaga, da se hitro potolaži in da ne vztraja pri svojem. (L105)

Od koga menite, da bi si vaš sorodnik želel več tolažbe in na kakšen način?Glejte, ona ni zelo čustven človek. Ne bi niti nobenemu povedala. Ni tako navezana na ljudi. (L106) Name se sedaj ko je v domu navezuje na tak način kot se je na prejšnjo delovno terapevtko. Ve, da pridem, da jo bom peljala ven in tako. Ampak, da bi ona čustveno reagirala ali pa pogrešala ljudi, tega ni. Že od kadar jo poznam, štirideset let je tako. Ne potrebuje tolažbe. (L107) ~~Je pa pogrešala hčer, ker jo nima in zato se je bolj navezala na mojo hčerko. Potem pa name. Bolj kot na svoje sine. Vedno je morala za moške skrbeti in imam občutek, da je pogrešala žensko družbo.~~ Mene je sprejela, ampak ne tako čustveno, da me ima ne vem kako rada. Ni tak čustven človek. Me rabi in morda me zato pogreša. Morda pa niti ne zna pokazati. (L108)

Kaj menite, da bi vaš sorodnik potreboval, da bi se počutil bolj spoštovanega?Ko sem jaz prisotna, ne vem sedaj, če je to pomembno, da sem jaz prisotna, ampak takrat z njo lepo delajo. (L109) Ko me ni, pa ne morem vedeti. (L110) Ona je včasih v takem obdobju, da vse kritizira. Vsi so najslabši, tudi jaz. (L111) Tako, da včasih ko kaj reče, ne morem biti sto odstotna, da je to res. (L112) Šele zadnje čase sem opazila, da se meni zahvaljuje za stvari, prej se ni nikoli. Na primer, ko sem ji kaj spekla in jo vprašala, če je v redu, mi je očitala, da sem kupila v trgovini, čeprav je bil štrudelj še vroč. (L113) Tako, da če je včasih kaj rekla o kom, nisem mogla biti sigurna v njeno objektivnost, ker sem videla po sebi, kako je z mano delala. Kako je meni o kakšni stvari rekla, čeprav sem jaz drugače mislila. (L114) Ko sem bila pa jaz zraven, nisem nikoli opazila grdega odnosa do nje. (L115)

Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da ga bolj spoštuje in na kakšen način naj bi izražal spoštovanje?Bolj kot čez zaposlene, se pritožuje čez sostanovalce. (L116) Da so ji kaj ukradli. Na primer ena ji je cele vreče dolarjev odnesla, druga je to, tretja to. (L117) Včasih se mi zdi, da se ne upa kritizirat čez zaposlene, je preračunljiva. Čeprav ima neke prebliske in pri njej je vse možno. (L118)

Se vam zdi, da so pravice vašega sorodnika spoštovane? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte! Glede pravice do zasebnosti... Je vedno zaklenjena, ko pridem in prej ko zaposlene odklenejo, potrkajo. Mislim, da ja, da ne uderejo kar tako v sobo. (L119)

Katere pravice vašega sorodnika niso spoštovane?Imam občutek, da bi ji dali vse kar ji pripada, (L120) vendar ona zavrne. Ko je padla, so ji dali voziček, tudi zahtevali, zaradi njene varnosti. Še zame je boljše, če gremo ven, da imam voziček. Smo malo hitreje. (L121) Ima pa res take zahteve, neosnovane. (L122)

Je bil vaš sorodnik kdaj ogrožen, spregledan s strani drugih? Opišite!Niti ne. Tega nisem nikoli opazila. (L123) Se pa tudi zaklene v sobo, vedno. Čeprav jaz sem velikokrat proti temu, čeprav ima osebe ključke. Ampak ona je zaklenjena, ker ona ne prenese, da kdo kljuka ali pa vstopa v njeno sobo. Tudi doma se je zaklepala, tako da se zaklepa še tukaj. (L124) Bolj se boji, da ji bo kdo kaj vzel kot pa da bi ji kaj naredil. Zelo je vezana na svojo lastnino. (L125)

Kdo lahko prispeva k temu, da bodo sorodnikove pravice bolj spoštovane? Mogoče, če bi bila ona samo fizično omejena, ne pa tudi drugače, bi jaz te stvari vse drugače videla. Ampak tako jo poznam že štirideset let in vem da je kot oseba glede odnosov bolj konfliktna. (L126)

Na primeru opišite, kako vaš sorodnik lahko/ne sme sam odločati o svojih željah in potrebah! Veste kako je. Njene zahteve so včasih nerealne. Na primer, ko je padla in ni mogla hoditi, ni hotela niti bergle, niti vozička, ona bi sama hodila. No in tukaj je bila njena varnost že ogrožena. Tako, da ne vem koliko bi bile njene zahteve realne. (L127)

Kdo bi ga lahko podprl, da v domu živi na način, kot bi si ga sam želel? Kaj bi bilo potrebno narediti?!

Kako ocenjujete finančno stanje vašega sorodnika? Je dobro. (L128) Sicer ji mesečno ne znese, (L129) ampak je imela nekaj prihrankov, za katere nismo sploh vedeli. (L130) Tako, da dobi pokojnino po možu in še dodatno italijansko. (L131) Po mojem je ena redkih, da ima tako stanje, kot ga ima. (L132) Če pa ne bi imela nič prihrankov, bi pa treba vsak mesec dodat 150€-200€, ampak to je vsekakor manj kot polovica. Ona na mesec plačuje okrog 1000€. (L133) Ampak kar se tega tiče ni problema. So ji omogočene tudi frizure in druge dodatne stvari. (L134) Stroški pa so res glede na povprečne prihodke grozljivi. (L135)

Koliko sam upravlja z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem namesto njega? Nič. (L136) Moj mož je njen skrbnik. (L137) Tudi razmere za sprejem v dom so bile take, da je moral sodnik urediti skrbništvo, da je ona prišla sem. (L138) Ker njeno življenje v stanovanju in življenje drugih stanovalcev je bilo ogroženo. (L139) Nima nič žepnine. (L140)

Mislite, da bi si vaš sorodnik želel imeti več informacij o njegovih finančnih? Kakšnih informacij? Včasih mi reče za denar. Pa jo vprašam kaj bo z denarjem. Pa mi reče, da je nekomu dolžna, pa ji rečem naj mi pove komu in bom jaz plačala. Sama na kavo dol pa niti ne gre. (L141) Večkrat me vpraša in ji včasih tudi rečem, da nimam, ampak da me zanima zakaj bi rabila, saj ji vse kar rabi jaz prinesem. (L142) Včasih so me tudi opozorili, da naj ne bi imela vrednih stvari pri sebi. Ji je zmanjkala verižica in ura, ji je nekdo vzel. V začetku sem mislila, da je izgubila, ampak ni, ker je tako navezana na nakit, da ga sigurno ne bi nikjer pustila. In v začetku ji ravno zaradi tega nisem dajala denarja, da ne bi kdo dobil priložnosti, da bi se zgodile stvari, ki niso primerne, ker ona res ne potrebuje denarja. (L143) Včasih sem jo vprašala, če bi kakšno revijo ali pa časopis, ampak noče, jo nič ne zanima. (L144) Ona bi denar imela samo zato da ga ima. Ker je bila navajena revščine in sedaj bi ona to na kupčku imela. Nič si ne bi privoščila, ampak samo tako da ga ima. Samo zaradi občutka. (L145) Nisem ji še nikoli pustila denarja, ker po mojem bi ga morala osebjem dati, da ga pospravi. (L146) Ampak ko ji razložim, ne vztraja več. (L147)

Kakšne so potrebe vašega sorodnika na področju financ? Veste, ona misli, da je dom zastoj. (L148) Ona meni reče, v začetku je govorila, da smo ji mi pokojnino vzeli. Pa sem ji rekla, da kako misli, da kdo plača njeno sobo, pa za jesti, piti, pa pranje perila, pa frizuro. In potem je kar obstala in ni nič odgovorila. (L149) Mi smo ji potem razložili, da gre za te stvari vsa njena pokojnina. Nekajkrat je rekla, da niti pokojnine nima, pa sem ji povedala zakaj gre njena pokojnina. Več pa ne sprašuje. (L150) Ima pa ona vedno občutek, da imamo mi ogromno denarja. To vedno govori, da nam ni potrebno niti delat, ker imamo denar. (L151)

Kdo vse lahko pomaga vašemu sorodniku pri zagotavljanju finančnih potreb? Mi svojeci. (L152) Ima pa nekaj njenega denarja tudi socialna delavka, ki potem plača račune frizerke in pedikerke. (L153)

Kaj menite, da bi si vaš sorodnik želel, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem? Sedaj tekom pogovora sem razmišljam, da ji bom enkrat prav pustila deset evrov, da vidim kaj bo z njim naredila. Ker ko ji jaz dopovem, da ji lahko vse prinesem, verjetno ni isto kot če bi imela. (L154) Je pa res, da ona še vedno misli, da je denar v vrečah. Vedno govori o vrečah dolarjev. (L155) Je pa možno, da bi bila bolj v skrbeh, če bi imela denar. (L156) Se vedno boji, da ji bo kdo nekaj vzel, že sedaj obtožuje druge, čeprav ni nikoli imela celih vreč denarja. (L157)

Kako ocenjujete zdravstveno stanje svojega sorodnika? Če ga primerjam s tistim, predno je prišla sem, se mi zdi zelo dobro. Fizično je ona kot roža. Ima 97 let. (L158) Ko je pa še živela sama, je bila cele noči budna (L159) in popoldne prvič pojedla. Je imela 45 kil. Je bilo grozno. (L160) Kar se zdravil tiče, sem jih morala hoditi vsak teden iskati. Seveda je bilo skoraj nemogoče, da bi jih dobila, ker so ji vedno dajali za več časa. Jih je toliko pojedla, jaz sem mislila, da se bo kakšen dan zastropila. To je bilo grozljivo res. (L161) Nismo mogli priti noter, ni odpirala, (L162) glasna je bila, podnevi in ponoči. (L163) Tudi tablete je prejemale predolgo, se je tako nanje navadila, da jih je kar naprej jemala. Res je bilo zelo hudo. (L164) No in če sedaj primerjam takratno stanje in stanje sedaj... Če bo tako naprej, lahko živi še deset let. (L165) Je sicer padala, noga jo je bolela, (L166) ampak je bila tako trmasta, da si je opomogla. Se je otepala vozičkov, ponavljala,

da ona ni stara, da bo sama. Eni bi obležali, ona pa se ni dala. (L167) Želi biti čim manj odvisna od drugih. (L168)

S pomočjo fotografij, osebnih predmetov, pripovedovanja zgodb ipd. si lahko pomagamo, da ne pozabimo kdo smo. Kaj bi bilo vašemu sorodniku še v pomoč, da bi lažje oblikoval svojo osebno identiteto? Mislim, da niti tega do sedaj niso delali. Niti jaz nisem z njo tega počela. (L169) Bi bilo pa to zelo v redu. (L170) Problem pa je, da je ona vse svoje slike, ki jih je imela, uničila. Iz preteklosti nima nič. Tudi medalje, knjige od mojega moža, nič več ni. (L171) Sedaj bi jaz lahko zbrala le slike, ki jih imam jaz, pa da skupaj kaj naredimo. Slikat se sicer ona ne mara, čeprav jaz jo vseeno vsak mesec slikam. (L172) Njej dosti pomeni urejenost. K frizerki gre na primer dvakrat na mesec. (L173) Je pa to res odlična ideja. To bom jaz z njo naredila. Se mi pa zdi, da ne bi bilo slabo, da bi tudi na skupinah za kaj takega poskrbeli. (L174) Ne vem sicer koliko imajo dokumentirane dejavnosti v domu, ampak morda bi se lahko ob slikah spominjali, kaj vse so v domu že delali. (L175) Če bi jih spodbudili tudi k kakšni zgodbi ob slikah, bi bilo smiselno. Saj mogoče pa to delajo, pa jaz ne vem. Ne morem trditi, da tega ni, ker ne vem. (L176)

Kaj vas morebiti skrbi glede zdravja vašega sorodnika? Jaz se samo kakšnega padca bojim. Da bi si kaj poškodovala in da bi obležala. (L177) Ker to njej, da se sama premika, da gre sama v stranišče, tudi če bolj počasi, to njej in meni veliko pomeni. (L178) Vsekakor pa ni možno, da je nekdo pri njej 24 ur na dan. (L179) Če sama vstane iz postelje in gre do vrat da jih odklene, tukaj je možnosti da pade še in še. (L180) In zagotovo je to, da lahko vstane tudi zanjo zelo pomembno. Ker ona se ima še vedno za mlado in tudi ko ji na primer prinesem malico, pa jo noče, mi reče naj jo nesem starejšim, čeprav je ona med najstarejšimi tam. Se nima za staro in jo tudi zelo jezi poudarjanje koliko let ima. Mi vedno reče, da zakaj skozi poudarjam ali drugim povem koliko let ima. Ona noče biti stara. (L181) Ona če bo tako korajžna in tako zdrava, kot je sedaj bo še dolgo živela. Tudi njeni predniki, njene tete in sestre, so živele čez sto let. Ima dispozicije za visoko starost in če bo v urejenem okolju, kot je sedaj, lahko prekaša vse ostale, ker njeni sorodniki so živeli v malo težjih razmerah. (L182)

Kakšne želje in potrebe prepoznate pri svojem sorodniku na področju ohranjanja in skrbi za zdravje? Mislim, da nič takega ne izpostavi. (L183) Ko jo vprašam za hrano, mi pove kaj so imeli. Doma je jedla zelenjavo. Tudi tukaj mislim, da jo dobijo pri vsakem obroku. Dvomim, da jo pogreša. (L184) Tudi če ji jaz prinesem, čim zapustim vrata, takoj da komu naj nese drugim. In potem sem nehala nosit, ker je tam gnilo. V začetku si niso upali vzeti in komu dati in nima smisla. Njej hrana zadošča. Mi reče, naj ji nič ne nosim za jesti, ker ima dovolj. (L185) Nikoli nisem čutila, da bi ona pogrešala sadje. (L186) Za zdravje pa poskrbijo tudi s telovadbo na skupini. Sicer seda, ampak ja. Sem bila enkrat z njimi. So razgibavali gležnje, roke, dvigovali. (L187) Vsekakor se mi zdi ta telovadba pomembna, ker imajo oni svoje rutinske gibe in so določeni sklepi sigurno nerazgibani. (L188) Morda bi lahko imeli še več telovadbe. So mi zdi vsakodnevno potrebno. (L189) Zelo pomembno pa je, da so takšne stvari organizirane. Ker kje se bo nekdo pri 97 letih spomnil sam telovaditi. (L190)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi lažje premagoval težave povezane z boleznijo? Hodila je na pedikuro, ker ima težave z nohti. No to še vedno hodi, pride sem pedikerka. (L191) Hodi tudi na frizuro, ima redno trajno, barvanje, striženje, vse. (L192) Kaj pa drugega pa bi lahko še...Morda pa bi, glede na to da je padla, bi bila fizioterapija smiselna, ji ne bi škodila. Jaz mislim, da ona ni bila nikoli. Mislim pa, da ne bi bilo slabo, če bi bilo organizirano. Se pa res nikoli nisem pozanimala kako je s fizioterapijo. Sem bila zadovoljna že s tem, da je shodila. (L193) Tudi kar se tiče zdravniških pregledov ne vem kako je. Ali so samo, ko je nuja, ali so tudi sicer preventivno pregledani. Pri naši je bilo tako na primer, da ene tri leta ni slišala, dokler nismo "sforsirali", da so ji ta ušesa očistili in samo toliko je rabo in je bilo potem dobro. Ni bilo fizične okvare. (L194) Vsem se zdi, da je vse to zaradi starosti. Ampak ni zmeraj tako, da si star in da so takšne stvari normalne. (L195) Preventivni pregledi bi bili ravno zaradi tega smiselni. (L196)

Kdo lahko vašemu sorodniku pri zagotavljanju teh potreb pomaga? Frizerko ima, je dostopna in ni potrebno nič čakati. Smo se zmenile. Na začetku je bilo pretirano, vsake štirinajst dni barvanje, je bil tudi velik strošek. Saj ni bil to problem, ampak potrebe nisem videla tako pogosto. (L197) In tudi za pedikuro. Na začetku sem jaz vprašala, kaj se jim zdijo njeni nohti. Če ne bi bilo potrebno kakšne nege. In čim sem omenila, so napisali in drugi dan je pedikerka že prišla. Ni bilo problema. (L198) Sedaj sem jih pa opomnila in večkrat jih opomnim, da ji prej pogledajo nohte. Če je potreba, naj pokličejo, račun pedikerka pusti, socialna delavka plača iz njenega denarja. Ni problem, samo na začetku je bilo potrebno na to opozarjati. (L199) Mogoče bi pa lahko še kaj organizirali, glede na to, da je oskrbnina kar visoka. Mogoče bi bila res lahko kakšna masaža, ne bi škodilo. (L200) Ker marsikdo si pa tega dodatno ne bi mogel privoščiti, če bi bilo vse za plačati. Nekajkrat na leto imajo striženje na primer zastonj, lahko bi bilo še kaj drugega tako. Saj na primer masažo ne bi rabilo zelo pogosto. Ampak na primer ko pade, bi pa prav prišla. (L201)

9.3.14. Intervju M

Kako vaš sorodnik običajno preživlja dan v domu? Sedaj večino časa leži. (M1) Dopoldne jo malo dvignejo na voziček. (M2) Sedaj je taka bolj zaspana, zaradi tablet. (M3) Prej na začetku je bila boljša. Je pa v domu že štiri leta. (M4) Televizije niti ne gleda. (M5) Niti brati noče, čeprav je prej zelo rada brala. (M6) Ne more misliti. (M7) Včasih nas pozna, vse ve, včasih pa nič. Odvisno od dneva. Ne vem kaj vse vpliva. (M8)

Katera opravila opravlja sam? Do ene par mesecev nazaj je lahko več sama. Sedaj je pa res postala slabotna (M9) in nič več ne naredi sama. (M10)

Pri čem mu pomagajo drugi? Povsod ima sedaj pomoč. (M11)

Katera vsakodnevna opravila je moral vaš sorodnik opustiti zaradi preselitve v dom? Dosti takega ni. (M12) Ker na koncu ni mogla več nič. (M13) Do kapi je res sama kuhala in vse, ampak potem pa ni bila več sposobna sama tega delati. Zato smo jo tudi dali v dom. (M14)

Katerih organiziranih dejavnosti v domu se udeležuje? Ona je šla rada vedno k maši in to ima tukaj omogočeno. (M15) Smo jo tudi mi večkrat peljali. (M16) Ampak sedaj pa ne more več, jo ne peljemo več. Je bolj slabša in "švoh". (M17) Včasih tudi misli, da je bila pri maši, reče da je bila, pa čeprav v resnici ni bila. Pa jo vprašamo, da kako je šla, pa odvrne da peš. (M18) Je v nekem svojem svetu in to je po eni strani boljše, se verjetno niti ne zaveda da je v domu. (M19) Za domov ne vpraša veliko. (M20) Bolj ve tisto iz otroških let, kamor je živela in ona bi šla rada tja. (M21) Ene dvakrat smo jo vzeli domov, pa naše hiše sploh ni poznala. (M22) Ona ima svojo predstavo. Živi v dobrem svetu in to je za nas lažje. Ker drugače prideš na obisk, pa niti ne veš kaj reči. (M23) No in včasih je hodila tudi na te skupine, ki jih ima delovna terapevtka. (M24) Tudi na prireditve v dvorani je hodila. (M25) Ampak sedaj bolj malo, ker tudi težko sedi na vozičku. (M26) Ampak na sploh pa se mi zdi, da te, ki lahko gredo, redno peljejo na aktivnosti. Je dobro poskrbljeno. (M27)

Kakšne dejavnosti bi morale biti v domu še organizirane? Kako pogosto? Nič kaj dosti se ne ubadamo s tem. Smo zadovoljni s tem kar je. (M28) Je pa res, da če si bolj "pokreten" je boljše, ker greš sam. (M29) Enkrat so jo sicer hoteli dati na drugo nadstropje, ker leži in ne more zbežati, ampak smo bili mi tukaj bolj zadovoljni, ker tukaj jo vsak dan dvignejo. Jo tudi za vikend dvignejo. (M30) In potem smo vztrajali, če bi bila lahko tukaj in so rekli da lahko. Mislim, da je za to na tem tretjem dobro poskrbljeno. (M31) No saj pravim, povsod so jo peljali, dokler je bila bolj pri močeh in dokler se ni tako hitro utrudila. Sedaj pa prav vidiš kako težko sedi in ji glava pada dol. Včasih dokler je bila boljša so jo dvignili dopoldan, po kosilu so jo dali počivati in popoldne so jo spet dvignili. Samo sedaj pa ne več. Ampak to zaradi nje, ker ne more. (M32) Tudi ko sem včasih slučajno prišla dopoldne, sem jo videla, da je pri mizi. Tako da se ne zgodi, da bi samo rekli, pa da ne bi res tega naredili. (M33) Ona rabi bolj mir. Ker tudi ko smo bili za veliko noč pri maši, ko smo prišli nazaj v sobo, je bila tako utrujena, da ni mogla niti jesti. Je želela samo na posteljo, sem mogla prositi sestre, da jo dajo pred večerjo ležati. Prav vidiš, da ji je preveč. (M34)

Kje v domu oziroma njegovi okolici menite, da bi vaš sorodnik najraje preživljal prosti čas, organizirane aktivnosti? Morda bi jih lahko malo več ven peljali, ko je toplejše. (M35) Ona pa nič ne reče, ji ni dosti nič narobe. Je v sobi. (M36)

Kaj bi bilo vašemu sorodniku v največjo pomoč, da ne bi pozabil na vsakodnevne aktivnosti? Da spomnijo v sobi. Ker če ne bi prišli, ona nebi sama niti vedela, da mora kam iti. (M37) Verjetno pridejo iskati. Sedaj če vsak, ne vem, ampak večinoma ja. To je dobro. (M38)

Čigavo pomoč bi vaš sorodnik pri zagotavljanju vsakodневnih potreb še potreboval? Ja, včasih razmišljam za piti. Ona si sama ne more vzeti. Ona leži na postelji in omarica je bolj nazaj. Vidim, da včasih tudi polije, ko si želi vzeti. Da bi bolj pogosto prišli pogledati. Včasih prideš in jo vprašaš, če je žejna in vedno reče da ja. Sama si pa res ne more vzeti. (M39) Sedaj koliko ji pomagajo pri jedi, niti ne vidim. Včasih mi rečejo, da je sama pojedla. Ampak ne vem kako je to možno, ker že ko ji jaz dajem jesti, na pol zaspi. Tako, da ne morem povedati koliko ji pomagajo pri obrokih in koliko bi ji še mogli. (M40)

Kaj bi vaš sorodnik potreboval, da bi bil bolj zadovoljen z vsakdanjim življenjem v domu? Ne vem. Ona se toliko niti ne zaveda. Ne ve kje je. (M41) Ne izraža nobenih želja. Mi se zdi, da je v redu. (M42) Morda bi se dalo še kaj izboljšati, ampak mi se nismo dosti s tem ukvarjali. (M43) Ker če opazujem očeta od moža, ki je tudi tukaj ... Res je, da je "pokreten", ampak on je zelo zadovoljen. Vse hvali in hodi povsod okoli. Na

začetku sicer ni želel v dom, sedaj pa ne bi šel več domov, tukaj je dobil družbo. Reče, da mu je idealno tukaj. Tako, da smo zadovoljni tudi mi.

*Kdo so osebe, s katerimi je vaš sorodnik najpogosteje v stiku?*Z nami. Mi pridemo bolj popoldne, v času večerje. (M44) Se pa zelo razume tudi s svojo sostanovalko. Se razumejo po svoje, ampak se. (M45) Včasih se tudi jezi na druge. (M46)

*S kom menite, da bi vaš sorodnik želel ohranjati več stikov?*Mislim, da z nobenim. (M47) Ker ona, kot pravim, se ne zaveda. Tisti, ki so okoli nje, s tistimi je. Se pogovarja. (M48)

Na kakšen način bi vaš sorodnik želel ohranjati te stike?!

Kdo lahko vašemu sorodniku najbolj pomaga pri ohranjanju stikov?!

*Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi se počutil bolj povezan z drugimi ljudmi?*Mislim, da nič. Vsaj spomnim se ne sedaj nič posebnega. (M49)

*S kom ima vaš sorodnik ljubeče odnose?*Zelo "obrajta" svoje sine. Jih zelo čaka. Ker mi tudi če pridemo, je skoraj kot da nas ni. Ona čaka njih. (M50) Drugače pa ima rada tudi vse nas, ne morem reči da ne. (M51) Je pa zadovoljna z vsakim, ki pride. (M52)

*Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po ljubezni popolnoma zadovoljena?*Ona ni bila nikoli sitna. Reče naj naredimo kolikor moremo. Če ji rečemo, da nismo mogli priti, reče da razume, da ni nič narobe. (M53)

Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da mu izkazuje več ljubezni in na kakšen način?!

*Kdo so osebe, ki običajno tolažijo vašega sorodnika?*Mi, domači. (M54)

*Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po tolažbi popolnoma zadovoljena?*Mislim, da nič. (M55)

*Od koga menite, da bi si vaš sorodnik želel več tolažbe in na kakšen način?*Jaz mislim, da tudi od zaposlenih dobi podporo, če ima stisko. (M56) Ker jaz kot opazujem, mislim da so zaposlene zelo prijazne. Tako sestre, kot negovalke. (M57) Je pa res, da tukaj dela tudi njena nečakinja, tako da jo tudi ona potolaži. Tako, da je v redu. (M58) Vsi, no skoraj vsi, so res prijazni. Ene so res malo bolj prijazna od drugih, ampak večina so dobre. (M59)

*Kaj menite, da bi vaš sorodnik potreboval, da bi se počutil bolj spoštovanega?*Zaposleni jo spoštujejo. (M60) Za druge pa ne vem, ker ti stanovalci so bolj vsak po svoje in ne vem koliko se med seboj spoštujejo. (M61)

*Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da ga bolj spoštuje in na kakšen način naj bi izražal spoštovanje?*Odvisno od osebe kdo dela. Za kakšnega zaposlenega si včasih mislim, da bi moral stanovalce bolj spoštovati. Težko je posplošiti, ampak večina jih je dobra. (M62) Včasih je morda odnos malo preveč grob, ampak to je res odvisno od osebe. Ene so zelo prijazne, druge pa so take malo bolj ... (M63) Ampak v glavnem so prijazni. Jo kar sprašujejo, ona jim odgovarja, pa se smeji, pa tako. Naj ostane vsaj tako kot je. (M64)

Se vam zdi, da so pravice vašega sorodnika spoštovane? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte! Mislim, da v večini so. (M65)

*Katere pravice vašega sorodnika niso spoštovane?*Edino malo več zasebnosti na varovanem oddelku bi bilo lahko. (M66) So pomešani, kar ni najboljše. (M67) Težko je pa tukaj zagotoviti veliko zasebnosti, ker neko varovanje je pa vsekakor pomembno. Če tega ne bi rabilo, bi bili lahko doma. (M68) Ko pa izrazi kakšno željo, na primer ... Včasih se jo upošteva, ne pa vedno. Spet odvisno od tega, katera negovalka je v službi. Ene upoštevajo, druge ji pa kaj nazaj rečejo in grejo. (M69)

*Je bil vaš sorodnik kdaj ogrožen, spregledan s strani drugih? Opišite!*Ja v strahu je. Zaradi teh moških, ki so gor, ker so pomešani. (M70) Včasih ji želijo kaj vzeti, pa ona ne pusti. Na primer čaj. Pride eden in pobere vse kozarčke. (M71) S strani zaposlenih pa mislim, da se ni nikoli počutila ogroženo. Bolj od teh, ki se niti ne zavedajo kaj delajo. (M72)

Kdo lahko prispeva k temu, da bodo sorodnikove pravice bolj spoštovane? Če bi kdaj videla, da je kaj narobe bi rekla medicinskim sestram. (M73) Tudi, ko nas kaj zanima, gremo in vprašamo. Se odzovejo, z nami so res prijazni. Nas tudi pokličejo. (M74) Razen enkrat, ko je padla, nas niso poklicali. Pa nas je presenetilo in sem šla reči, da zakaj nas niso poklicali. Pa so rekli, da se ne bo več ponovilo. Potem pa je bilo v redu. (M75)

Na primeru opišite, kako vaš sorodnik lahko/ne sme sam odločati o svojih željah in potrebah! Mislim, da se jim večinoma prisluhne. (M76) No razen na primer kopanje, to imajo seznam, gredo po vrsti. Tukaj se nimajo kaj izmišljevati. Včasih reče, da bi se šla kopat, pa ji jaz rečem naj počaka, da bo na vrsti. (M77) Edino včasih za plenico na primer. Včasih bi šla rada ona na stranišče, pa nekatere so jo dale, ene jo pa niso hotele. To je bilo njej najtežje, ker je hotela na stranišče, pa ji niso omogočile. Sedaj pa niti več ne vpraša. (M78) Ampak lahko bi vmes jih tudi kaj previli. (M79)

Kdo bi ga lahko podprl, da v domu živi na način, kot bi si ga sam želel? Kaj bi bilo potrebno narediti? Edino, da bi jih bilo manj v sobi, največ dva, to bi bilo res boljše, (M80) pa da se zaposleni ne menjujejo. (M81) Ker na varovanem je včasih res tako, da je kar bučno. Res pa je, da smo mi zadnje čase večinoma v sobi, ker leži, pa niti ne vidim. Ampak prej, ko je bila na vozičku in smo bili v jedilnici, je bil pa res vedno "džumbus". (M82) Ko je bila kakšna luna, so bili vsi nemirni in se je tudi naša bolj jezila. (M83) V glavnem smo mi res zadovoljni, no. Nikjer pa ni brez težav, niti doma ne. (M84) Včasih rečem, da tukaj je vsaj v družbi, ker doma bi bila sama. (M85)

Kako ocenjujete finančno stanje vašega sorodnika? Do sedaj smo ji morali pomagati pri plačilu. (M86) Ona ima nizko pokojnino, (M87) potem pa dobi še dodatek za pomoč in postrežbo, ta manjši. Sedaj pa sem dala za višji dodatek, pa so ji ugodili. (M88) Ampak tudi na splošno se mi zdi dom zelo drag. (M89)

Koliko sam upravlja z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem namesto njega? Nič ne upravlja sama, (M90) ker ona bi vse razdala. (M91) Mi poskrbimo za finance. (M92) Včasih od začetka je kaj vprašala, da bi ji mogli kaj denarja prinesiti. (M93) Pa sem rekla, da ne, ker da bi ji ukradli. Pa je rekla, da imam prav, da res boljše da nima nič. (M94)

Mislite, da bi si vaš sorodnik želel imeti več informacij o njegovih financah? Kakšnih informacij? Jaz sem ji rekla, da bomo za vse poskrbeli. Včasih vpraša za denar, pa ji povem. Ji rečem, da je dovolj denarja. (M95) Jaz mislim, da se ne obremenjuje glede denarja. Ji rečemo, da je v redu. (M96)

Kakšne so potrebe vašega sorodnika na področju financ? Mislim, da drugih potreb nima. (M97) ~~Tudi tistu, ki je tukaj, mi damo nekaj denarja, za njegove račune. In tudi on nič ne zahteva.~~

Kdo vse lahko pomaga vašemu sorodniku pri zagotavljanju finančnih potreb? Mi. (M98)

Kaj menite, da bi si vaš sorodnik želel, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem? Mislim, da nič. (M99)

Kako ocenjujete zdravstveno stanje svojega sorodnika? Njo je najprej možganska kap. (M100) Sedaj pa ne vem ali je demenca mogoče posledica tega ali ne, verjetno ja. (M101) Je taka bolj zgubljena. (M102) Tudi drugih bolezni ima vse sorte. (M103) Ampak poskrbijo, ji dajejo tablete. (M104) Zadnjič je imela neko vnetje (M105) in je zdravnica poskrbela, se je potrudila. Pa je bila nazaj boljša. So jo peljali na ultra zvok in v Izolo, kamor rabi. Se odzovejo in poskrbijo takoj, da nam ne rabi nič. (M106) Imela je pa tudi nek napad. Rekli so, da je bil menda epileptični. Ne vem če res, ali če je bila morda kakšna možganska spet. (M107) In od takrat je spet slabša. (M108)

S pomočjo fotografij, osebnih predmetov, pripovedovanja zgodb ipd. si lahko pomagamo, da ne pozabimo kdo smo. Kaj bi bilo vašemu sorodniku še v pomoč, da bi lažje oblikoval svojo osebno identiteto? Ne vem niti koliko od tega, kar ste omenili, tukaj delajo. (M109) Včasih je sicer povedala, da so se na teh skupinah pogovarjali. Je tudi ona včasih kaj povedala. (M110) Je pa to vsekakor v redu, da malo mislijo. (M111) Predvsem pa, da se jih spodbuja. (M112) Ampak mislim, da ona sedaj tega ne bi niti več mogla, ker ne more misliti. (M113) Včasih ne more niti več nič povedati. Želi povedati, pa se ne more besede spomniti. Včasih je res tako, da smo pri njej in odgovarja samo z ja in ne. (M114)

Kaj vas morebiti skrbi glede zdravja vašega sorodnika? Nič dosti. Ta nepokretnost, ker bo vedno slabše verjetno. (M115) Res pa je, da bo imela kmalu 83 let in da dosti ne moremo pričakovati. (M116)

Kakšne želje in potrebe prepoznate pri svojem sorodniku na področju ohranjanja in skrbi za zdravje? Včasih se mi zdi, da je za piti premalo. Včasih celo ni nič. Na primer pri večerji tablete in nič za piti. (M117) Mi je

bila pa tudi večerja včasih čudna. Je bilo kaj takega, da so komaj jedli. Kakšna paprika ali podobno, je bilo trdo in sem videla, da večina ni pojedla. Tisto se mi na primer ni zdelo primerno za takšne ljudi. Je bilo res na velike kose zrezano. In niti si stanovalci ne morejo sami razrezati na manjše, niti pregristi. (M118) Včasih bi bilo morda lahko tudi nekaj vmes – med mlečnim in navadnim obrokom. Da ni takšnih razlik. Ker pri mlečnem je res vedno isti čokolino. (M119)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi lažje premagoval težave povezane z boleznijo? Fizioterapijo je imela, sedaj pa jo nima več. Dokler je bila kolikor toliko v redu, je hodila. Se mi pa ne bi sedaj zdela niti več smiselna, ker jo samo "matraš". (M120)

Kdo lahko vašemu sorodniku pri zagotavljanju teh potreb pomaga? Čudeža ne moremo več narediti. (M121)

9.3.15. Intervju N

Kako vaš sorodnik običajno preživlja dan v domu? Ona tukaj nič ne dela, ker potrebuje 100% oskrbo. (N1) Se ne moremo dosti pogovarjati o tem kaj dela. Leži, (N2) spi, tudi čez dan, (N3) jè (N4) in ne govori. Na začetku je še kaj rekla, sedaj pa ne govori več. (N5) Sestra mi je enkrat rekla, da ni za pričakovati, da nas bo poznala, da ker ima prazno glavo, kot se je ona izrazila. (N6) Jaz, ko pridem, rada pridem vsaj za eno uro in pol, da jo dvignem v voziček (N7) in da jemo pri mizi. Ji dam tudi žlico v roke, (N8) ona dvakrat zajame in sredi giba pozabi kaj more narediti, pa jo "ruknem", da roko pelje k ustom. (N9) Drugače, ko jo dvignem, se postavi na noge in toliko moči ima, da se zasuka in pade na stolček. (N10) Včasih se smeji točno na določene besede, ko kakšne smešnice zganjam in reagira, tako da popolnoma se ne moram strinjati s tem, da ima prazno glavo. (N11) Se mi zdi, da včasih na "finte", ki jih poznam še od prej, se odzove na enak način, torej s krohotom. (N12)

Katera opravila opravlja sam? Nič ne dela sama. (N13) Je pa pri hrani tako, da ima še zelo razvite mišice v ustih, tako da zgrize hrano. (N14) Tako, da na začetku sem prosila, da ko pridem na obisk, da naj ji ne zmlejejo hrano, ampak prosim, če mi dajo v kosu meso, da ga jaz potem zrežem in je tudi lepše za videti, kot pa da je vse zmleto. Mi ustrežejo. Dobro bi bilo, če bi tudi zaposleni imeli več časa in bi z njo pojedli na tak način. (N15) Ji pa drugače, ko mene ni, dajo tisto zmleto, kar mi ni najbolj všeč. (N16)

Pri čem mu pomagajo drugi? Ne jè sama, (N17) ima tudi posebno nego. (N18) Včasih, če dosti časa ni nikogar pri njej, je obrnjena na postelji, si ne zna sama pomagati. Ne zna se premakniti. Včasih je prav v kakšnem zvitem položaju ali pa odkrita. (N19)

Katera vsakodnevna opravila je moral vaš sorodnik opustiti zaradi preselitve v dom? Če bi bila ona doma, bi se več gibala. Ker to, da se ona postavi na noge ... (N20) Če bi se kdo bolj intenzivno ukvarjal z njo, bi se morda lahko tudi kakšen čudež naredil. (N21) Ker ona ves čas, ko je bila bolna, od kadar smo izvedeli za diagnozo, so nam priporočali veliko gibanja na svežem zraku. (N22) Pred recimo štirimi leti, je bila sedemkrat na Snežniku. Čisto vsak dan je hodila. (N23) Tudi sama je šla, da smo se mi že kar bali, ker se je tudi izgubljala. (N24) Potem je prišlo do kapi, ki je za seboj prinesla demenco. (N25) Če demence ne bi bilo, bi si ona hitro opomogla, ker je bila fizično močna. Ker pa sedaj ne razume navodil, si ne zapomni, je tako. (N26) Čeprav na primer pri vstajanju iz postelje na voziček, to ona obvlada. Vstane, naredi dva giba in se usede. Tako, da če bi se nekdo intenzivno ukvarjal, bi se dalo več. Bi osvojila motoriko. (N27)

Katerih organiziranih dejavnosti v domu se udeležuje? Na dejavnosti gre. Ne prepogosto, ampak včasih ja. Je pomembno, da ni ves čas v postelji. (N28) Sedaj nedolgo nazaj, ko je bila prireditelj s svojci in smo bili zunaj, je bila nasmejana, vesela. (N29) Tako, da enkrat so mi povedali, da je bila tudi na neki skupini ročnih del. (N30)

Kakšne dejavnosti bi morale biti v domu še organizirane? Kako pogosto? Fizioterapija, ki bi bila igra. Ko na primer njej daš žogo, jo prime, pa jo gleda. Se krepijo motorične spretnosti. (N31) Pa ko jo pokličeš, se z glavo obrne. Pa že ko jo jaz oblačim, jo samo pobožam po nogi, pa že sama dvigne nogo. Tako, da je možno. (N32) Mislim, da bi mogli te programe bolj individualizirati. Oni res imajo dejavnosti, od ročnih spretnosti naprej, ampak to je za pokriti neko maso, ki se lahko prilagaja. Za take, pa je tega premalo. (N33) Tudi kakšna masaža na primer. Ker vidim, da če jo samo primem za rame, je že cela blažena. Ljudje so preležani, rabijo nekoga, da jih malo prekvasi. (N34) Pa tudi kar se tiče glasbe. Tisti radio, ki razbija, se mi ne zdi primeren, je preveč divje. Mogli bi takšno glasbo, ki so jo včasih poslušali. (N35) Ker ko ona ni več govorila,

sem jaz z njo molila Oče naš in ona ga je molil, čeprav ne govori. Tako, da vidiš kako globoko imajo to. Tisto muziko, ki so jo poslušali v šestdesetih letih, je njena muzika. Včasih zapojem kakšno cerkveno pesem, pa me gleda in se smeji. Tako, da bi se bilo potrebno njim bolj prilagoditi. (N36) Glasbo, pa še ko je bila doma, jo je imela rada. Sem ji dala šestdeseta leta na računalnik in je gledala in uživala, ker ji je bilo lepo. (N37) Mislim, da je prav narejena nova raziskava o zdravljenju demence z glasbo. (N38) Pa na primer, da imajo kakšne krožke tisti, ki lahko govorijo. Stari ljudje po navadi radi govorijo o sebi, pa da bi jih nekdo poslušal. (N39) Da imajo mogoče kakšen domski časopis, kamor se objavijo njihove zgodbe in slike. (N40) Pa da slike ljudi obesijo na zid. (N41) Ali pa da organizirajo ples s glasbo šestdesetih let. Pa tudi, če so v vozičku. Jaz včasih mam zavrtim, pa se smeji. (N42)

Kje v domu oziroma njegovi okolici menite, da bi vaš sorodnik najraje preživel prosti čas, organizirane aktivnosti?Vsaj dvakrat na teden bi jih morali nujno peljati ven. (N43)

Kaj bi bilo vašemu sorodniku v največjo pomoč, da ne bi pozabil na vsakodnevne aktivnosti?Veste kaj ...Zadnjič sem prav dobila pismo prijateljice, kjer pravi da obstaja človek, ki zdravi prav demenco. Da je že ozdravil tudi avtista. On na podlagi srebra zdravi. Če pa nevrologe poslušam, je to neozdravljivo. Tako, da ne vem. Ta bolezen je res še v povoju, (N44) tako da ne vem kaj bi jim pomagalo, da ne bi pozabili. Še ker ne poznamo te bolezni. (N45)

Čigavo pomoč bi vaš sorodnik pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potreboval?Mislim, da bi jo lahko več dvignili. Vpogleda v to, kolikokrat jo dvignejo sicer nimam, ampak mislim, da bi jo lahko več. Enkrat na dan recimo. (N46) Razumem, da je premalo osebja. (N47) Na začetku sem tudi klicala prej ko sem prišla na kosilo in sem prosila, če jo lahko dajo na stol. Nekatere sestre so prijazne, ni problema, nekatere pa so mi včasih rekle, da sem prepozna, čeprav jo jaz "zrihtam" v petih minutah. (N48) Ampak težko rečem karkoli, ko vidim te mlade fante, ki so občudovanja vredni, da te ženske previjajo in hranijo. (N49) Ni pa dobro, da se opravičujejo s tem, da jih je premalo. (N50)

Kaj bi vaš sorodnik potreboval, da bi bil bolj zadovoljen z vsakdanjim življenjem v domu?Tako, da bi si nekdo vzel čas za posameznika, tega ni, pa bi moglo biti. (N51)

Kdo so osebe, s katerimi je vaš sorodnik najpogosteje v stiku?Z nobenim dosti. (N52) Mama itak z nobenim ne komunicira. Se smehlja in se smeji, da bi pa imela stik, pa ne.(N53) Ima pa zelo rada telesni stik. Ko jo namažem, pobožam, ji dam ljubčka, se nasmeji. Prav kot gobica črpa. On je prav blažena. Včasih se tudi uležem k njej, se ji zdi "fajn", se obe smejimo. Njen stik z ljudmi je izredno simpatičen, ker se vedno smeje in vsakega pozdravi z nasmehom. (N54) Mene, ko sprašujejo ali nas pozna, ali nas ne pozna, je zame v tolažbo misliti, da pozna. (N55) Na obisk pa jaz pridem največ. (N56)

S kom menite, da bi vaš sorodnik želel ohranjati več stikov?Jaz res upam, da ni cel dan v postelji. Drugače pa mislim, da tudi vnukinje premalo pridejo. (N57) Ampak kaj, vsak ima svoje obveznosti. (N58)

Na kakšen način bi vaš sorodnik želel ohranjati te stike?Včasih, ko sem pri mami na obisku slišim medicinske sestre, nekatere se zelo prijazno pogovarjajo s stanovalci. Imajo ljubkovalna imena in vse. (N59) Je pa odvisno od človeka do človeka. Ene so pa samo v službi. (N60) Jaz mislim, da je več takih, ki nimajo pristnega človeškega odnosa s stanovalci, ki si ne vzamejo dovolj časa, pa bi si mogle. (N61)

Kdo lahko vašemu sorodniku najbolj pomaga pri ohranjanju stikov?Zaposleni. (N62)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi se počutil bolj povezan z drugimi ljudmi?Na skupino je vsekakor smiselno, da jo vsak dan vzamejo. (N63) Da ji razbijejo rutino, da jo dvignejo, že kri drugače zaplapola po žilah. (N64) Da bi šla na zrak dvakrat, trikrat na teden, (N65) da jo res nekdo zmasira.(N66)

S kom ima vaš sorodnik ljubeče odnose?Mislim, da sem verjetno res jaz tista. (N67) Ker jo brez predsodkov objemam, "štemam", jo božam. (N68) Čeprav tudi brat zelo lepo zanjo skrbi. (N69)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po ljubezni popolnoma zadovoljena?Ne razumem zakaj se menjujejo zaposleni. (N70) Čeprav zadnjič je bila ravno ena, ki mi ni bila najbolj všeč, ker je imela osoren odnos (ko sem na primer prosila, če bi ji lahko dali kos mesa, me je zabila nazaj in sem prav videla, da se je morala zadržati, da me ni spet), je bila prav ena taka šefica in če pride kakšen tak, si potem želiš, da bi se menjali. Tako, da bolj pristen odnos vseh je predpogoj. (N71)

Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da mu izkazuje več ljubezni in na kakšen način?Drugačen odnos osebja, ampak tega se ne da ukazati. To bi si bilo za želeli. (N72) Hkrati pa če se razume, da imajo težko

delo, ker imajo kljub temu veliko ljudi in je težko veliko pričakovat, (N73) da kljub vsemu, da se res organizira kakšen projekt, da se te ljudi predstavi preko fotografij, posebnosti. (N74)

Kdo so osebe, ki običajno tolažijo vašega sorodnika? Zanimivo vprašanje, ampak v bistvu je tako, da ona ne zna niti povedati. (N75) Še jaz težko vidim, če je žalostna. Tako da ne vem. (N76)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po tolažbi popolnoma zadovoljena? Jaz sem jo nekaj časa vozila k maši (N77) in ji je bilo dobro, ker je bila v družbi. (N78) Je celo duhovnik prišel k njej in jo prvič vprašal, če želi obhajilo, pa je rekla da ja. Je lepo vzela hostijo. Drugič je pa gledala hostijo in ni vedela kaj bi z njo, pa tako. (N79) Ampak molila je vedno rada, ko je bila v stiski. (N80) Ampak se mi zdi dobro, da je med ljudmi. (N81) Ko je gledala duhovnika z obleko, kako krili z rokami, se ji je zdelo smešno, se je začela smejati. (N82) Problem pa je, ker jaz sedaj ob petkih ne morem več priti, ker imam drugačen urnik. Tako da ja, recimo da če bi lahko na koga računala, bi bilo super. (N83) Je pa res, da imam občutek, da bi bila s takšnimi željami že tečna. (N84) Ampak tako, da bi se zaposleni prisluhnil težavam posameznika. (N85)

Od koga menite, da bi si vaš sorodnik želel več tolažbe in na kakšen način? Da bi imela stalno osebo, na katero bi lahko vedno računali. Tudi recimo, da bi jo lahko h maši peljal. (N86)

Kaj menite, da bi vaš sorodnik potreboval, da bi se počutil bolj spoštovanega? Ne vem kaj naj rečem. Ne vem. Težko je reči. (N87)

Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da ga bolj spoštuje in na kakšen način naj bi izražal spoštovanje? Edino to mogoče no. Na začetku, ko so mamu pripeljali, ni nihče nobenega vprašal, ali gre lahko ta in ta k tej gospe ali ne. Tukaj mi se zdi, da pride nekaj zijala. (N88) Na začetku je bilo veliko zanimanja, so kar nekaj hodili gledati, potem s časom pa ni bilo več nobenega. (N89)

Se vam zdi, da so pravice vašega sorodnika spoštovane? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte! Ja in ne. (N90) Več spodbude bi lahko bilo. Ker ko sem jaz tam, kot pravim, se dvigne sama. Se usede na rob postelje, ji dam obe roke, se dvigne na noge in potem ve, da se mora zasukati, ker je tam stol. Naredi dva koraka in se usede. Torej nekaj razume, ve kam se usedi in kaj želim od nje, le spodbudno besedo rabi. (N91)

Katere pravice vašega sorodnika niso spoštovane? Da bi recimo več časa počakali, ko ji dajo na primer banano. Že dvakrat sem prišla ... So ji dali banano, dvakrat je ugriznila in potem se ta banana tam valja. Tako, da stati tam in počakat da človek poje. (N92) Pa ji vmes reči kakšno besedo, ne samo dati in iti in se izgovarjat, da so svojo dolžnost naredili. (N93)

Je bil vaš sorodnik kdaj ogrožen, spregledan s strani drugih? Opišite! Ja, od zaposlenih. Da se ne odzovejo dovolj hitro. (N94) Ogrožena pa s strani zaposlenih ni. Bolj spregledana. (N95)

Kdo lahko prispeva k temu, da bodo sorodnikove pravice bolj spoštovane? Zaposleni. (N96)

Na primeru opišite, kako vaš sorodnik lahko/ne sme sam odločati o svojih željah in potrebah! Ne more sama izražati želj, ker ne govori. (N97)

Kdo bi ga lahko podprl, da v domu živi na način, kot bi si ga sam želel? Kaj bi bilo potrebno narediti? No kot pravim, včasih me tisti radio res zmoti. Muzika, ki še meni ne ustreza, kaj šele njim. (N98)

Kako ocenjujete finančno stanje vašega sorodnika? Za enkrat si sama plačuje dom. (N99) Ker zadnjih pet let, ko je bila doma in smo mi vedeli za diagnozo, da ima demenco, se njenih financ nismo dotikali. (N100) Se je začela kazati njena bolezen, da ni znala več z denarjem. Je dvignila in denar založila. (N101) Sem hitro reagirala, tako da ji je bilo dovoljeno dvigati samo sto evrov. (N102) Potem smo dali tudi vlogo za dodatek. In smo dobili skoraj 300€. (N103) Tako, da za enkrat še vedno iz tega črpamo za dom. Bo pa, ko to zmanjka, potrebno dodajati približno 80€. (N104)

Koliko sam upravlja z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem namesto njega? Jaz poskrbim za finance, (N105) sem njena skrbnica. (N106)

Mislite, da bi si vaš sorodnik želel imeti več informacij o njegovih finančnih? Kakšnih informacij? Ko se je demenca začela, je bil tema denarja kar naprej. (N107) Bila je zelo radodarna. Tudi za novo leto je vsem pošiljala več denarja kot običajno. Je bila tudi po srcu zelo dobra. (N108) Potem se je tudi videlo, da je zgubljala, založila. Je izginilo petsto evrov, pa smo jih čez dve leti našli v dnevni sobi za kavčem. (N109) Je

obtoževala druge, da ji je kdo vzel. (N110) Tudi naročala je iz revij izdelke. Nekaj časa je živela na ta račun, da je čakala poštarja kaj ji bo prinesel. In ni si dala prepovedati tega. (N111) Ko pa je prišla v dom, pa ni več nikoli vprašala o financah. (N112) Ker ko jo je kap, je šlo stanje zelo hitro navzdol. (N113)

Kakšne so potrebe vašega sorodnika na področju financ? Kar se tiče doma, oni izkazujejo nek grozen dobiček. In s tem dobičkom, bi gradili ne vem kaj. In ker je to javna služba, se mi zdi, da bi mogli znižati oskrbnine in ne imeti profita, ker ga niti ne smejo imeti. (N114) Če pa je že tako visoka oskrbnina, pa da bi vsaj znali bolj individualno pristopiti. (N115) Na primer maša dvakrat na teden. (N116) Recimo tudi študentke, da bi šle k takim ljudem, bi se z njimi pogovarjale, jih držale za roko, jih poslušale. Da vedo, da niso sami. (N117)

Kdo vse lahko pomaga vašemu sorodniku pri zagotavljanju finančnih potreb? Mi, sorodniki. (N118)

Kaj menite, da bi si vaš sorodnik želel, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem? Mogoče glede tega nadzora CSD-ja nad financami, glede na to da sem mamina skrbnica. Morajo enkrat letno napisati poročilo kako jaz skrbim. Tisto pismo je bilo meni tako formalistično, da joj. Sem dobila občutek, kot da so oni nad domačimi in da se gredo velikega šefa, kot češ koliko sem porabila, koliko nisem. Meni je bilo to grozno, neosebno. Tam je pisalo, da kaj sem jaz vse prinesla mami, zanjo porabila. To je bilo res s takšnim tonom, da sem si mislila, ali morem res napisati ali sem mami prinesla eno banano ali dve. Ker oni imajo vse podatke. Od bančnega računa moje mame naprej. Samo usesti bi se rabilo v avto in priti sem ter se pozanimati kako sorodniki poskrbijo za to in to gospo, vprašati kako dom skrbi zanjo in na banki pogledati. In to je to. Če se že grejo to. (N119)

Kako ocenjujete zdravstveno stanje svojega sorodnika? Mislim, da je še kar v redu. (N120) Čeprav danes sem jo našla zanemarjeno. (N121) Tako, da jaz ko pridem, jo namažem s kremo, pa dlake populim. Ker če ne, ji noben tega ne naredi, s kremo jo očitno nihče ne namaže, ker ima suho kožo. Sem videla tudi pri očeh kakšno kožo ima. (N122)

S pomočjo fotografij, osebnih predmetov, pripovedovanja zgodb ipd. si lahko pomagamo, da ne pozabimo kdo smo. Kaj bi bilo vašemu sorodniku še v pomoč, da bi lažje oblikoval svojo osebno identiteto? Misli, da niti tega ne delajo. (N123) Sem pa jaz imela to idejo. Kako bi bilo lepo, da ko prideš v dom, tam visijo slike stanovalcev, ko so bili mladi. Ker mi pozabljam, sedaj so tukaj kot kup nesreče, sami. Zanimivo bi bilo, da se ljudi predstavi na tak način in da to kroži z njihovimi spomini. To se mi vsekakor zdi zelo smiselno. (N124) Ker tudi zaposleni imajo težko delo in padejo v rutino. Ljudi s časoma gledajo kot material, ki ga je treba nahraniti, previti, oskrbeti in pozabljajo na človeka. In če bi bilo k temu dodano še to, da vidijo sliko, bi spodbujali čustva sočutja. (N125) Moja mama, ko je bila pri meni na obisku, je bil album zanjo terapija. Je prišla k meni na obisk in če sem jaz kuhala, sem ji dala album in ona je listala. (N126) Se je zgodilo, da niti mene ni poznala, ampak njene zgodbe so bile zanimive. Svojega sina je imela za njenega brata, ki je šel v Avstralijo. (N127) Oni rabijo nekoga, da se z njimi pogovarja, obuja spomine, da dobijo občutek, da so. (N128) Tudi, ko so mamo sprejeli v dom, nas niso nič vprašali po njeni osebni zgodovini, niso vedeli kdo je. (N129)

Kaj vas morebiti skrbi glede zdravja vašega sorodnika?!

Kakšne želje in potrebe prepoznate pri svojem sorodniku na področju ohranjanja in skrbi za zdravje? Glede prehrane ... Ravno danes pri kosilu, je bilo meso trdo kot podplat. Sem ga komaj zrezala. In to se ni prvič zgodilo, se večkrat zgodi. Bi se res morali pogovoriti s tistim, ki nabavlja to meso. To se mi ne zdi v redu. Pa tudi nekateri imajo določene stvari radi, da se jim tisto večkrat postreže. (N130)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi lažje premagoval težave povezane z boleznijo? Glede fizioterapije ... Ona je bila en mesec v bolnici in tam so rekli, da se ne splača in s tem se je končalo in je padla v voziček. Mislim, da bi se mogli tukaj bolj zavzeti za to. (N131) Tudi, če bi jo samo posedli v voziček in peljali na zrak, ne pa jo samo k mizi posedejo. Kdaj se je zgodilo, da je bila cel dopoldan na stolu za mizo. (N132) Bi pa res mogli avtomatično vsem, ki samo ležijo, omogočiti fizioterapijo, da se razmigajo. (N133)

Kdo lahko vašemu sorodniku pri zagotavljanju teh potreb pomaga? Dostop zdravnice je zagotovljen. Se je zgodilo, da je imela vnet mehur, se je pojavila vročina in bruhalo je. So dali takoj pregledati kri, so ugotovili, da je bilo vnetje. Pa še nekaj je bilo vmes in je bila takoj pregledana. (N134)

9.3.16. Intervju O

Kako vaš sorodnik običajno preživlja dan v domu? Leži na postelji. (O1) Dvakrat na teden ga dvignejo. Sam ne more nič. (O2) S sostanovalci poslušajo radio. (O3) Pošteno povedano, mi smo bili zelo veseli, da so ga sploh sprejeli, ker so bili problemi s tem. Ni bilo nikjer prostega mesta. (O4) Sicer pa sem takoj ugotovil, da je ambient zelo, zelo lepo urejen. In tudi ostalo. (O5) Ob sprejemu je bil sicer on malo boljši kot je sedaj. (O6) In kot sem jaz na prvo roko ocenil, je dom na nivoju za take ljudi. Poznam na primer dom v Izoli, na Markovcu, je bistveno slabše. Zadeva potegne za sabo en kup stvari in marsikaj vidiš, slišiš, ko se pogovarjaš z ljudmi. (O7) Eno gledaš preko denarja, drugo pa gledaš kako je on situiran. (O8) No in kadar jaz pridem gor, za enkrat nimam pripomb. Ni se še zgodilo, da bi prišel, pa da ne bi bil previt, ne obrit ali pa na primer ne postrizen. (O9) Ko je bil v Idriji v psihiatrični bolnišnici, tam ga je hčerka frizirala, jaz sem ga bril. Tukaj pa za vse oni poskrbijo. V nulo, no. (O10) Prve stike sem navezal s socialno delavko, mi je vse lepo razložila. (O11) Tudi sedaj se največkrat slišimo s socialno delavko. (O12)

Katera opravila opravlja sam? Nič več. Niti dvigniti se sam ne more. Tudi jè ne sam. (O13)

Pri čem mu pomagajo drugi? Pri vsem mu morajo pomagati. (O14)

Katera vsakodnevna opravila je moral vaš sorodnik opustiti zaradi preselitve v dom? Ni takega, kar bi v tem stanju kot je sedaj doma počel, pa tukaj ne more. (O15) Mi doma smo imeli zelo velike ekstreme. (O16) Najprej se je zgubila njegova žena. Je šla po gobe in jo ni bilo več domov. 36 ur jo ni bilo, smo jo iskali s policijo, helikopterjem in smo jo nato našli na hrbtu. Mislim, to je bilo groza. No in po enem mesecu je očeta popolnoma zasukalo. In takrat se je bolezen počasi začela. (O17) Dobil je strah na ulici, (O18) neprestano jokal, (O19) prišel sredi noči v našo sobo. (O20) Trajalo je kar nekaj časa, predno smo mi zdravnici dopovedali, da nekaj ni v redu. Da se je nekaj zgodilo. S strani zdravstva ni bilo posluha. Tako, da je bil kar problem. Na koncu sem sam zahteval napotnico za v Idrijo. Bil je zadnji čas. (O21) V enem mesecu ga je pobralo. Zelo na hitro (O22) in jaz mislim, da je bilo vse zaradi stresa. Verjetno se je že prej nekaj kuhalo, izguba mame pa je bila pika na i. (O23) Po treh mesecih je še nekaj hodil, potem pa vse slabše. (O24) Iz bolnice je potem prišel direktno v dom, (O25) smo res imeli srečo. Smo dali v vse domove prošnje, ker je velika zasedenost. (O26) Nas je bil živi strah kako njega še imeti doma. Dva taka imeti doma, greš v Idrijo še ti. (O27) Hvala bogu, da so nam tukaj pomagali, tudi s pomočjo socialne iz Idrije. Je bila tudi dosti na roko. So nam pomagali v krizi. (O28) Ni bilo enostavno. V glavnem, človek ne more verjeti. Tak veseljak je bil, potem pa v trenutku preobrat. (O29) Težko je bilo tudi za nas. Čeprav to pride za tabo. Najprej misliš, da boš zmogel, potem pa vidiš, da pride vse za tabo. (O30)

Katerih organiziranih dejavnosti v domu se udeležuje? On ne more dosti delati sam. (O31) Točnih informacij pa niti nimam, jaz večinoma pridem čez vikend. To bi verjetno zaposleni bolj vedeli. (O32) Jaz sem nekajkrat govoril s socialno delavko po tem, ko je bil oče sprejet, vendar nisem vprašal koliko sodeluje na delavnicah. (O33) Brati na primer sploh ne more več. (O34) Za nas je v njegovi situaciji najbolj pomembno, da je situiran. Da je urejen in postrežen. In to tukaj je. (O35) Karkoli drugega je zanj bolj kot ne utrujajoče. Ga "matraš" in ni efekta. (O36)

Kakšne dejavnosti bi morale biti v domu še organizirane? Kako pogosto? Zanj nobene. (O37) Na primer karte je zelo rad igral, ampak sedaj niti več ne ve zakaj se karte uporabljajo. Tako, da zanj res ne rabi več nič. (O38) Preden se je njegovo stanje poslabšalo je tudi rad zapel, povedal hec, se iz glave izmislil besedilo pesmi, sedaj pa je tako kot je. Je zapustil tisto, kar je imel prej. (O39) Včasih ga vidim, tudi ko smo mi tukaj, najraje bi zaspal. (O40)

Kje v domu oziroma njegovi okolici menite, da bi vaš sorodnik najraje preživel prosti čas, organizirane aktivnosti? Poleti zunaj. (O41) Smo ga tudi mi že peljali do cerkve. (O42) In prav si ga videl, da ga je osvežilo. Ker on ves čas leži in ko telo vstane, če ne drugo se cirkulacija spremeni. (O43) In kot so mi povedali, ga dvignejo dvakrat na teden, kar se mi tudi vsekakor zdi pomembno, da ves teden ne leži. (O44) Jaz ko pridem gor, vedno rečem naj ga dvignejo in nikoli ni problemov. (O45) Jaz tudi ne razumem, zakaj bi se mogel prej najaviti da prihajam. Nikoli tega ne počnem. Saj vrata so odprta, oče je tukaj in lahko pridem kadar koli. To je njegov dom. In meni res ne bi bilo vseeno, če bi mi rekli da moram prej klicati, da na primer jutri pridem. Potem se ti pa res zdi sumljivo, da se nekaj skriva. Da ti tako rečejo, lahko res razmišljaš kaj to pomeni. No, ampak tukaj ne rečejo tega. (O46) Drugače pa je oče v sobi. (O47)

Kaj bi bilo vašemu sorodniku v največjo pomoč, da ne bi pozabil na vsakodnevne aktivnosti? Mislim, da mu ni več pomoči, žal. (O48)

Čigavo pomoč bi vaš sorodnik pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potreboval? Jaz ne hodim dosti gor, ker ne utegnem. (O49) Ampak kot vidim po personalu, jaz nimam kaj reči. Oni pravijo, da jih dvignejo dvakrat na teden. Razumem, da jih čez vikend ne morejo, ker je kapaciteta majhna. Ostalo pa vidiš, da je red. (O50) On ne bi potreboval dodatne pomoči. (O51)

Kaj bi vaš sorodnik potreboval, da bi bil bolj zadovoljen z vsakdanjim življenjem v domu? Realno povedano, smo zelo zadovoljni. Tako jaz, kot tudi moj brat. Za enkrat nimam kaj reči. (O52) Res, tudi če bi dobili sedaj mesto v katerem drugem domu, ga ne bi selili. Čeprav je malo daleč, ampak če potegnemo črto, smo zadovoljni da je tukaj poskrbljeno za vse. Da si brez skrbi. Tukaj vidim, da je vse pod kontrolo. V redu je, zelo v redu. (O53)

Kdo so osebe, s katerimi je vaš sorodnik najpogosteje v stiku? S sostanovalci v sobi. (O54) Pa mi, ki pridemo na obisk. (O55) Nas pozna, ko pridemo. Že po glasu nas prepozna. (O56)

S kom menite, da bi vaš sorodnik želel ohranjati več stikov? Mislim, da z nobenim. (O57)

Na kakšen način bi vaš sorodnik želel ohranjati te stike?/

Kdo lahko vašemu sorodniku najbolj pomaga pri ohranjanju stikov? Mi, da pridemo k njemu na obisk. (O58)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi se počutil bolj povezan z drugimi ljudmi? Ima soseda v sobi, ki mu dela družbo. To dosti pomeni. (O59) Ampak vidiš, da družbe niti ne rabi. (O60) Odvisno od njegove volje, no. Danes slišim, da veliko govori. Zadnjič, ko je bil brat tukaj, je rekel, da ni sploh spregovoril. (O61) Res pa je potrebno tudi znati vzpostaviti povezavo, ga kaj vprašati, izvleči nekaj iz njega. Če samo sedi in ga gledaš, sigurno ne bo nič. (O62)

S kom ima vaš sorodnik ljubeče odnose? Z mano in mojo družino. Mi smo skozi živeli skupaj in imam občutek, da že sluti, da sem jaz, jaz. Ker pri bratu je že razlika, ampak ona dva sta se že prej bolj malo videla. (O63) Pri takih osebah je že glas, sluh zelo pomemben. Jaz rečem dve besedi in že začne jokati. To je navezava. Skozi sva bila skupaj doma. On je meni in ženi vsak jutro skuhal kavo, smo bili povezani. (O64) Občutek imam, da je zelo vesel ko pridemo. (O65) Tako, da res mislim, da sem jaz oseba s katero ima najbolj pristen odnos. (O66)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po ljubezni popolnoma zadovoljena? Mislim, da nič. (O67) Njemu se je res kar na enkrat svet udrl. V pičlih nekaj mesecih se je vse obrnilo. (O68)

Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da mu izkazuje več ljubezni in na kakšen način? Ja sedaj, upam da so uslužbenke vsak dan takšne z njim, kot so pred nami. Ko sem jaz zraven se vedno z njim pohecajo, so prijazne. (O69) Če bi hotel priti naključno, bi lahko, ampak ne delam tega. Jim zaupam. Bi se pa verjetno že videlo, če bi bilo kaj narobe. (O70)

Kdo so osebe, ki običajno tolažijo vašega sorodnika? Jaz. Ga takoj ocenim. (O71) Če začne jokati, pomeni, da ima strah. Da želi nekaj povedati, pa da ne zna. Jaz to ugotovim, takoj vem, da bi hotel nekaj povedati. (O72)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po tolažbi popolnoma zadovoljena? Jaz kot vidim, mislim, da so tudi zaposleni pozorni na takšne stvari, da znajo poskrbeti. (O73)

Od koga menite, da bi si vaš sorodnik želel več tolažbe in na kakšen način? Nisem res še nikoli naletel na grd odnos zaposlenih. Da bi na primer od jeze kaj grdo rekli nazaj, ali pa udarili. Ker nekje se tudi to žal dogaja. Saj ste verjetno tudi vi brala v časopisih kako ubogi, nedolžni ljudje nastradajo. Tukaj so prijazni. (O74) Več tolažbe po mojem ne bi potreboval. (O75)

Kaj menite, da bi vaš sorodnik potreboval, da bi se počutil bolj spoštovanega? Mislim, da nič. (O76) Res, ko sem jaz zraven se znajo pohecati in ga spoštovati. Meni je pomembno, da imajo sproščen odnos z njim. Ena sestra, ki pozna istrijanske izraze, ki so njemu domači, se večkrat z njim pogovori v narečju. Je čisto drugačen nagovor. Pa se oba skupaj nasmejijo. Je pomembno, da znajo obrniti na hec. Ne pa da si kot kip, ki te posedejo tam, brez besed. (O77)

Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da ga bolj spoštuje in na kakšen način naj bi izražal spoštovanje? Za nobenega. (O78)

Se vam zdi, da so pravice vašega sorodnika spoštovane? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte! Mislim, da so. (O79) Poglejte, ko jaz na primer prinesem piškote, jih dam v predal in prosim, naj mu jih dajo. Če ne bi moje prošnje upoštevali, bi bili piškoti naslednjič še vedno v predalu. Ampak niso. Jaz predvidevam, da mu jih dajo. Ne rabiš vprašat, vidiš. Če bi bili pa še vedno tam, bi takoj vedel, da personal ne upošteva prošenj. (O80)

Katere pravice vašega sorodnika niso spoštovane? Za enkrat kolikor vidim, štima vse. Mu dajo za jesti, mu dajo za piti. Spoštovanje na nivoju. (O81)

Je bil vaš sorodnik kdaj ogrožen, spregledan s strani drugih? Opišite! Ne. (O82) Je pa očeta itak strah, ampak ne zaradi zaposlenih ali stanovalcev. Strah zaradi bolezni. Včasih še reče, da se morava skriti, ker gredo Nemci. (O83)

Kdo lahko prispeva k temu, da bodo sorodnikove pravice bolj spoštovane? Saj so. (O84) O zasebnosti na primer je tukaj težko govoriti. Sleči jih morajo, če jih želijo preobleči. Tako, da ne rabi nobene pomoči. (O85)

Na primeru opišite, kako vaš sorodnik lahko/ne sme sam odločati o svojih željah in potrebah! Sedaj najlažje povem kako je, ko jaz izrazim željo. Na primer, ko rečem, da bi šel rad z njim ven, me upoštevajo. (O86) Zgodi se, da moram malo počakati, ampak jaz to razumem. V domu je veliko ljudi. Ne moreš zahtevati, da hočeš takoj, to ni delo. Vse se da rešit. Počakamo pet minut, poklepeta ta čas in je zrihtano. (O87)

Kdo bi ga lahko podprl, da v domu živi na način, kot bi si ga sam želel? Kaj bi bilo potrebno narediti? Sedaj, če bodo s prenovo res dvoposteljne sobe, to bo super. (O88) Pa da res poskušajo upoštevati, da dajo skupaj dva približno sorazmerno enaka. Ker ne predstavljam si, da bi bil oče z nekom, ki ves čas kriči. Njega bi bilo zelo strah. Če jih dajo po dva, je bistveno lažje skombinirati. (O89)

Kako ocenjujete finančno stanje vašega sorodnika? Za enkrat gre še kar skozi. (O90) Tukaj je v primerjavi z drugimi domovi kar poceni. Če bi bil na obali, bi bili že v krizi. (O91) Skoraj lahko rečem, da si v celoti krije sam bivanje. (O92)

Koliko sam upravlja z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem namesto njega? Jaz sem to prevzel. (O93) Imel sem tudi že prej pooblastila, ampak dokler je bil doma, je šel tudi sam na banko. (O94)

Mislite, da bi si vaš sorodnik želel imeti več informacij o njegovih financah? Kakšnih informacij? Včasih je redno spraševal. (O95) Me ves čas opozarjal, naj pazim, da kdo ne ukrade denarja. Prav po starinsko. (O96) Na začetku je pa celo jokal, da kje je njegov denar, da kje je njegova denarnica. Skrbel je tudi za na primer uro. (O97) In to neprestano spraševal, ker je pozabljal kaj sem odgovoril. (O98) Sedaj pa le vsako toliko reče "šoldi, šoldi". Ampak drugo pa ne. (O99)

Kakšne so potrebe vašega sorodnika na področju financ? Da ga nekdo pomiri, ko ga začno finance skrbeti in mu pove, da je za vse poskrbljeno. (O100)

Kdo vse lahko pomaga vašemu sorodniku pri zagotavljanju finančnih potreb? Mislim, da predvsem mi, sorodniki. (O101)

Kaj menite, da bi si vaš sorodnik želel, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem? Nič. (O102)

Kako ocenjujete zdravstveno stanje svojega sorodnika? Sedaj glede njegovega stadija demence, ne vem točno. Verjetno je šel čez 15. Tako so takrat v Idriji s temi številkami računali. Ko smo ga prevzeli je bil nekje na 15 točki od 30. Sedaj pa ne vem. (O103) Bi treba zdravnico vprašati v kakšnem stadiju je sedaj. (O104) Drugače ima pa težave s prebavo, zaradi česar je tudi zelo shujšal (O105) in posledično ne more več hoditi, ker je šibak v nogah. (O106) Z leti je vse slabše. (O107)

S pomočjo fotografij, osebnih predmetov, pripovedovanja zgodb ipd. si lahko pomagamo, da ne pozabimo kdo smo. Kaj bi bilo vašemu sorodniku še v pomoč, da bi lažje oblikoval svojo osebno identiteto? Da bi se čim več pogovarjali o njegovi preteklosti. (O108) Ker on za nazaj se veliko spomnim. Ve na primer datum kdaj je treba registrirati njegov avto. (O109) Kaj je delal včeraj pa ne ve. (O110)

Kaj vas morebiti skrbi glede zdravja vašega sorodnika? Skrbi te, (O111) samo pravim bo kar bo. (O112)

Kakšne želje in potrebe prepoznate pri svojem sorodniku na področju ohranjanja in skrbi za zdravje? Nič posebnega. No morda edino glede fizioterapije sem razmišljal. (O113) Čeprav dvomim, da bi kar koli pomagalo. (O114) Razen morda kakšna masaža. To bi pa bilo priporočljivo. Bi morala kakšna maserka priti v sobo, da mu vsaj roke malo zmasira. (O115) Bi se res moral povezati z zdravnico. (O116)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi lažje premagoval težave povezane z boleznijo? Ne vidim potreb, da bi bilo karkoli potrebno spreminjati. (O117)

Kdo lahko vašemu sorodniku pri zagotavljanju teh potreb pomaga? Zdravnica. (O118) Enkrat sem jo tudi poklical, ampak kaj, če nima zdravstvenih težav, ni potrebe jo utrujati. Reče, da gospod dobi tablete, ki jih potrebuje. Cepili so ga z mojim dovoljenjem. Vse se da zmeniti. (O119)

9.3.17. Intervju P

Kako vaš sorodnik običajno preživlja dan v domu? Zjutraj se ona udeležuje skupine na drugem nadstropju. (P1) Na obroke gre v jedilnico. (P2) Doma je zelo rada gledala televizijo, zato jo tudi tukaj, ampak opažam, da manj časa. (P3) Včasih vidim, da se tudi kaj pogovarja s sestanovalkami, (P4) ampak čeprav so v sobi štiri, nima veliko družbe, ker so ostale gospe bistveno slabšega zdravstvenega stanja, kot je ona. Bi bilo boljše, če bi imela kakšno bolj zgovorno v sobi. (P5)

Katera opravila opravlja sama? Sama se obleče le kakšno majico za čez, drugo ne. (P6) Še vedno pa sama poje, gre v jedilnico. (P7) Čeprav je na vozičku, se po nadstropju, kamor je nastanjena, večkrat sama vozi okoli. (P8)

Pri čem mu pomagajo drugi? Pomagajo ji pri celotni negi (P9) in zjutraj pri preoblačenju. (P10)

Katera vsakodnevna opravila je moral vaš sorodnik opustiti zaradi preselitve v dom? Ona že doma ni mogla veliko sama narediti. Skuhali smo ji mi, včasih si je le kaj pogrela. Tudi pospravljali smo mi. Tako da bistvenih stvari zaradi preselitve ni opustila. (P11) Razlog je bilo njeno zdravje. (P12) Razen, kar po mojem mnenju pogreša, so živali. Zelo rada je imela psa in od kar je tukaj ga ne vidi. (P13) Zelo veliko časa je preživela tudi na oknu in opazovala ovce, ki so se pasle na vrtu za hišo. To so stvari, ki jih tukaj nima in jih po mojem mnenju pogreša. (P14)

Katerih organiziranih dejavnosti v domu se udeležuje? Vsak dan gre na skupino, (P15) obvezno pa tudi na vse prireditve v dvorano. (P16) Ona doma prej ni nikoli pela. Sedaj pa tukaj jo opazujem, zelo rada poje. (P17) Hodi tudi na pevski zbor, ki ga imajo vsak petek. (P18)

Kakšne dejavnosti bi morale biti v domu še organizirane? Kako pogosto? Menim, da ona ne bi drugega rabila. Glede kakšnih ročnih spretnosti na primer, ona ni niti doma tega rada počela, tako da ji tukaj ne manjka. (P19) Niti jaz nimam ideje kaj bi lahko. (P20) Ko je bila doma, je cele dneve preživela ob televiziji, nikamor ni šla, nobenih aktivnosti ni imela. Še za k nam domov, ki živimo v isti vasi, ko smo imeli vaški shod, smo jo morali prepričati, da je prišla. K sestri v sosednjo vas pa že ni več hotela. Niti k zdravniku ni želela. (P21) Tukaj je pa sedaj zanjo vse drugače. Veliko več aktivnosti. Teh se rada udeležuje. (P22)

Kje v domu oziroma njegovih okolici menite, da bi vaš sorodnik najraje preživljal prosti čas, organizirane aktivnosti? Ona če ni v sobi, (P23) je v jedilnici. (P24) Poleti gre pa rada s skupino tudi ven. (P25) Tudi svojci ko pridemo, jo vzamemo ven, če je lepo vreme. (P26) Dol na recepcijo sama ne hodi, jo pa mi včasih peljemo, pa tam kavo popijemo. (P27)

Kaj bi bilo vašemu sorodniku v največjo pomoč, da ne bi pozabil na vsakodnevne aktivnosti? Njo pridejo v sobo opomnit in to je zanjo dovolj. (P28)

Čigavo pomoč bi vaš sorodnik pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potreboval? Nikoli ni rekla, da bi še kaj rabila. (P29) Ker veste, ona je takšna, da vse pove naravnost. Če kaj rabi, bo rekla, nebo tiho. In če ne bo takoj dobila, bo rekla še enkrat. Toliko časa dokler ji ne ustrežejo. Ne odneha. Isto je bilo doma. Ko se ji je pokvarila televizija, nas je klicala in rekla da moramo takoj priti, ker njena televizija ne dela. Ni bilo vprašanja, ali imamo čas. Če nismo prišli takoj, pa je čez pol ure spet klicala. (P30) Tako da njej res več nič ne rabi. (P31)

Kaj bi vaš sorodnik potreboval, da bi bil bolj zadovoljen z vsakdanjim življenjem v domu? Mislim, da nič več. (P32) Ker ona tudi reče, da ne bi šla več domov. (P33) Čeprav smo mi na začetku mislili, da bo večji problem tukaj v domu, ker doma je bila ona navajena biti sama. Ampak ni bilo sploh problema. (P34)

Kdo so osebe, s katerimi je vaš sorodnik najpogosteje v stiku? Z hčerko (P35) ter z vnukinjo. (P36)

S kom menite, da bi vaš sorodnik želel ohranjati več stikov? Ona večkrat reče, da naj pridemo več na obisk. Bi rada, da smo vsak dan tukaj. (P37) Ampak žal se ne da, imamo svoje delo. (P38)

Na kakšen način bi vaš sorodnik želel ohranjati te stike? Z obiskom. (P39) Še vedno pa zna uporabljati tudi telefon. Nas pa pokliče samo ko kaj rabi. Nikoli pa ne kliče samo za to, da bi vprašala kako smo. Le če ji kaj zmanjka ali pa ne deluje kot bi treba. (P40)

Kdo lahko vašemu sorodniku najbolj pomaga pri ohranjanju stikov? Mi. Tako da pridemo kolikor le lahko. (P41)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi se počutil bolj povezan z drugimi ljudmi? Mislim, da nič, (P42) ker kot pravim, imam občutek, da ji toliko družbe kot jo ima ustreza. Če bi bilo preveč pa mislim, da spet ne bi bilo prav. (P43) Ji je pa vsekakor pomembno, da jo vzamejo na prireditve. (P44)

S kom ima vaš sorodnik ljubeče odnose? S hčerko. (P45) No, saj tudi s sinom se razumeta, ampak moški so drugačni. (P46)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po ljubezni popolnoma zadovoljena? Mislim, da nič drugega, ker ona ni bila nikoli oseba, ki se bi rada objemala, negovala itd. (P47) Tako, da niti od zaposlenih ne bi rabila več ljubezni. (P48)

Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da mu izkazuje več ljubezni in na kakšen način? Mislim, da za nobenega več. (P49)

Kdo so osebe, ki običajno tolažijo vašega sorodnika? Ona žalosti ne pokaže. (P50) Res, od kadar jo jaz poznam, od nikoli ni bila emocionalen človek. Da bi jokala ali kar koli. Sploh ne. Vedno reče, da je tako, ker tako more biti. (P51) ~~Za razliko na primer od moje mame, ki je bila tudi v domu, ona je pa ves čas jokala.~~ Svojem je bistveno lažje, če sorodniki ne izražajo žalosti, kot pa da prideš sem in vedno najdeš mamo v joku. (P52)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po tolažbi popolnoma zadovoljena? Nič. (P53)

Od koga menite, da bi si vaš sorodnik želel več tolažbe in na kakšen način? Po mojem od nobenega, (P54) ker ona tudi zaposlenim pove, če ji kaj ni dobro. Bilo komu reče, ne zadržuje zase. (P55)

Kaj menite, da bi vaš sorodnik potreboval, da bi se počutil bolj spoštovanega? Nikoli ni reka, da ima občutek, da ne bi bila spoštovana. (P56)

Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da ga bolj spoštuje in na kakšen način naj bi izražal spoštovanje? Mislim, da jo vsi spoštujejo. (P57) Vsaj jaz nisem nikoli opazila, da bi bilo kaj narobe. (P58)

Se vam zdi, da so pravice vašega sorodnika spoštovane? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte! Mislim, da ja. (P59) Tudi s pravico do zasebnosti pri njej ni problema. Že doma smo jo hodili kopati, potem je bila v bolnici, kjer so zanjo skrbeli in ji je postalo to nekaj normalnega. Nikoli se ni zgodilo, da se ne bi pustila preobleči ali kaj podobno. (P60) Tudi glede 4-posteljne sobe se ne pritožuje, čeprav smo mi mislili, da bodo težave. Po tem ko je padla in ni bila več zmožna domov, je bila v domu prosta samo štiri posteljna soba. Bali smo se kako bo, ker je prej živela sama. Pa smo rekli, da poskusimo, saj jo še vedno lahko prestavimo v recimo enoposteljno. Ampak ona pravi, da ji je tukaj v redu. Občutek imam, da se sedaj niti ne bi več želela preseliti. (P61) Morda bi pa bile težave z zasebnostjo večje, če bi imela drugačne sostanovke. Ampak tako po mojem ve, da gospe nič ne morejo, ker so v slabem zdravstvenem stanju. Če bi prisluškovale ali kaj podobnega, bi se verjetno bolj pritoževala. (P62)

Katere pravice vašega sorodnika niso spoštovane? Mislim, da ima vse kar rabi. (P63)

Je bil vaš sorodnik kdaj ogrožen, spregledan s strani drugih? Opišite! Ne, sploh ne. (P64)

Kdo lahko prispeva k temu, da bodo sorodnikove pravice bolj spoštovane? Vse je spoštovano, so pa za to vsekakor odgovorni zaposleni. (P65)

Na primeru opišite, kako vaš sorodnik lahko/ne sme sam odločati o svojih željah in potrebah! Kot pravim, ona ko kaj rabi, jasno pove in vztraja toliko časa dokler ne dobi. (P66)

Kdo bi ga lahko podprl, da v domu živi na način, kot bi si ga sam želel? Kaj bi bilo potrebno narediti? Enkrat bi bilo pa morda res smiselno, da ji pripeljemo psa. (P67)

Kako ocenjujete finančno stanje vašega sorodnika? Za enkrat si še sama plačuje. (P68) Ima pokojnino po možu, ker ona je bila gospodinja, ni nikjer delala. (P69) Ampak pokojnina ni dovolj. (P70) K sreči ima pa še prihranke iz katerih vzamemo za razliko. (P71) Ko bodo pa ti prihranki zmanjkali, pa bomo mogli določiti svojci. (P72)

Koliko sam upravlja z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem namesto njega? Mi plačamo, sta sin in hčerka pooblaščenca. (P73) Ima pa pri sebi nekaj denarja, za kavo. (P74)

Mislite, da bi si vaš sorodnik želel imeti več informacij o njegovih finančnih? Kakšnih informacij? Mislim, da ve vse. (P75) Ona tudi vpraša, ampak ji povemo. (P76) Enkrat ji je mož dal 50€, pa je še vedela, da je to preveč. Je rekla, da kaj naj dela s toliko denarja. (P77)

Kakšne so potrebe vašega sorodnika na področju financ?!

Kdo vse lahko pomaga vašemu sorodniku pri zagotavljanju finančnih potreb? Mi, sorodniki. (P78)

Kaj menite, da bi si vaš sorodnik želel, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem?!

Kako ocenjujete zdravstveno stanje svojega sorodnika? Je stabilno. (P79) Mislim, da je bilo doma bistveno slabše. Tukaj si je sedaj nekoliko opomogla. (P80)

S pomočjo fotografij, osebnih predmetov, pripovedovanja zgodb ipd. si lahko pomagamo, da ne pozabimo kdo smo. Kaj bi bilo vašemu sorodniku še v pomoč, da bi lažje oblikoval svojo osebno identiteto? Saj se pogovarjajo v skupini, (P81) to je dobro. (P82)

Kaj vas morebiti skrbi glede zdravja vašega sorodnika? Nič me ne skrbi. (P83) Bo kar bo. (P84) Vsi vemo, da se lahko stanje čez noč spremeni. Lahko pride samo ena mala običajna pljučnica in človek omaga. Ampak, če bi se z vsem tem obremenjevali ne bi nikamor prišli. (P85)

Kakšne želje in potrebe prepoznate pri svojem sorodniku na področju ohranjanja in skrbi za zdravje? Njo vsako jutro ena zaposlena dvigne in gre z njo na sprehod po hodniku. S pomočjo palic. To je zanjo zelo pomembno. Ona z berglami hodi že od 50 leta in to je zanjo uspeh, da gre pri teh letih lahko še par korakov sama. (P86)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi lažje premagoval težave povezane z boleznijo? Fizioterapijo je ona imela, ampak ni bilo napredka. (P87) Zato jo nimam več. Kot pravim ima bergle že več kot trideset let in ne vem kakšnega izboljšanja sedaj ne moremo pričakovati. (P88) Drugo, ki ji pomaga pri premagovanju težav pa ima (tablete, voziček ...). (P89)

Kdo lahko vašemu sorodniku pri zagotavljanju teh potreb pomaga? Zaposleni tukaj v domu. (P90) K sreči jo ta zaposlena vsak dan dvigne in če bo šlo tako naprej, bo super. (P91)

9.3.18. Intervju R

Kako vaš sorodnik običajno preživlja dan v domu? Ja, jaz bolj malo vem, ker me ni tukaj. Točno kako je tukaj ne vem, vem pa kako je bilo, ko je bila še v Koprju. (R1) Takrat je bila še malo boljša. Sedaj po operaciji kolena, pa se je zelo poslabšala. Demenca je vse hujša. (R2) Kot pa vidim, se ima dobro, ker prej je vedno silila domov, sedaj pa ne. (R3) Res je, da se je prej zavedala kje je, sedaj pa menim, da se ne zaveda. (R4) Kaj več pa nimam niti koga vprašati, ker običajno pridem po nedeljah, ko so tukaj samo dežurstva. (R5)

Katera opravila opravlja sam?Oblači se še sama. (R6) Sicer jo je treba kdaj malo prisiliti, ker se ji ne da. (R7) Tudi doma je kdaj rekla, da bi bila v pižami. Zjutraj smo jo sicer pustili, ampak nato sem jo spodbujala da se gre preobleči. Večkrat sem ji rekla, da kaj bi njen mož rekel, da jo vidi takšno. Pa se je šla takoj preobleči. Ona je bila od vedno ženska, ki je rada poskrbela za videz. Le spodbudo je rabila. (R8)

Pri čem mu pomagajo drugi?Če se jo spomni, naredi vse sama. (R9) Ampak jo je treba spomnit in ji povedat kaj je čemu namenjeno. (R10) Ampak mislim, da imajo dovolj spodbude tukaj, da so kar prisotne zaposlene. (R11) Na oddelku za demenco so dobro razporejeni, na dveh hodnikih, se mi zdi da jih ni preveč. (R12)

Katera vsakodnevna opravila je moral vaš sorodnik opustiti zaradi preselitve v dom?Doma je ona rada po kosilu na primer posodo pomila, tudi skuhala kavico. No in tukaj tega ni, da bi imelo vsako nadstropje svojo kuhinjo. (R13) Tako, da mislim, da ona bi rada pomagala kaj počistiti, kaj zrezati, če bi imela možnost. Kavico bi po mojem tudi še znala skuhati. (R14) Ker tudi če si dementen, določene stvari ti ostanejo. (R15) Ona je bila dobra gospodinja. Smiselno bi bilo te naše ženske malo vključiti. Tako v smislu delavnice. (R16) In potem se tudi oni čutijo bolj koristni, da nekaj naredijo, ne pa da samo sedijo in čakajo. (R17)

Katerih organiziranih dejavnosti v domu se udeležuje?Hodi na te dnevne skupine. (R18) Tudi sedaj je na primer tam, čeprav je nedelja. (R19)

Kakšne dejavnosti bi morale biti v domu še organizirane? Kako pogosto?Za njo nič drugega, ker je že precej dementna. (R20) Če bi pa gledali kako je bila prej, pa verjetno ja. Predvsem več ven. Tukaj jih premalo peljejo ven. (R21) Tudi morda več telovadbe. (R22)

Kje v domu oziroma njegovi okolici menite, da bi vaš sorodnik najraje preživil prosti čas, organizirane aktivnosti?Zunaj. (R23) Oddelek za demenco se mi v tem domu zdi preveč zaprt. Bi bilo boljše, da so nekje v pritličju, da gredo lahko kadar koli ven. V Kopru je bilo to dobro, ker so imeli prosti izhod ven. Saj oni ne rabijo dosti. Važno, da je en majhen del zagrajen in da gredo sami na zrak. Posebno spomladi in poleti. (R24) Izgovor, da jih oni peljejo ven, ni dober. Ker za to je potreben čas. Če bi bila samo vrata na vrt, ne bi rabili nobenega. Bi šli lahko samostojno. Tako pa jih je preveč, da bi vse vozili ven ko si bi zaželeli, saj so vendarle v tretjem nadstropju. (R25)

Kaj bi bilo vašemu sorodniku v največjo pomoč, da ne bi pozabil na vsakodnevne aktivnosti?Da se jih spomni, (R26) spodbuja. (R27)

Čigavo pomoč bi vaš sorodnik pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potreboval?Za enkrat nobene več. (R28)

Kaj bi vaš sorodnik potreboval, da bi bil bolj zadovoljen z vsakdanjim življenjem v domu?Sedaj mogoče to, ko so ji sobo menjali. Mene so sicer vprašali in sem rekla da me ne moti. Samo ne vem kako je to zanjo. Ker jaz sem prepričana, da mama je hodila stalno v svoj hodnik, avtomatsko je vedela kam. Sedaj pa so ji menjali prav na drugi hodnik. Je težje najti sobo, kot tisto prej. Tako, da ta sprememba je bila po mojem zanjo težka. (R29) Predstavljam si, da so tudi zaposleni imeli od začetka dosti dela, ker se je stalno zgubljala in ni našla sobe. Ker ona se večkrat zgubi. (R30) Pa morda mene osebno moti še to, da imajo zelo zgodaj kosilo. Ob 11.30 je res zgodaj. Ker doma smo imeli na primer šele okrog 13h. (R31) Tukaj pa se je potrebno prilagajati urnikom. (R32)

Kdo so osebe, s katerimi je vaš sorodnik najpogosteje v stiku?K njej pridemo večinoma midva z možem, (R33) pa moj sin z družino, pa hčerka z družino. (R34) Ko je bila v Kopru, je bilo drugače, se je marsikdo ustavil, ampak tukaj je predaleč. (R35) Marsikdo je rekel, da bodo prišli, ampak sedaj jih ni. Se je treba res prav zavestno odločiti, da prideš, ker je daleč. (R36) Večinoma mi prihajamo, smo dogovorjeni, da vsak vikend pride nekdo. (R37) Je pa tako, da vedno ko pridem, mi reče, da me ni bilo že dolgo, pa tudi če sem bila včeraj pri njej. Je pa vesela ko pridemo. (R38) Ima pa v sobi še eno sostanovalko, ki je tudi iz obala in po stadiju demence sta tam tam, tako da se tudi oni dve dobro razumeta. (R39) Ravno zadnjič je rekla, da bosta ena drugo spomnili. (R40)

S kom menite, da bi vaš sorodnik želel ohranjati več stikov?Nič ne reče. Mislim, da se ima ona v redu. (R41) Je že precej dementna. Zadnjič, ko smo prišli, me že skoraj ni več poznala. Prvi moment, ker smo jo presenetili. Potem je nekako videla psičko in potem je pokapirala. (R42) Ampak ni hotela povedati, da me ni prepoznala. Je rekla, da se je malo pohecala. Toliko je pri sebi, da se zaveda, da se zmede. (R43) Po mojem res ne potrebuje več. (R44)

Na kakšen način bi vaš sorodnik želel ohranjati te stike? Pri njej so obiski edini možni. (R45) Telefonski pogovori ne pridejo več v poštev. Zadnjič je bil sin tukaj in je bilo ravno novo leto in me je poklical, da bi ji voščila in je bila zelo nerodna po telefonu. Ni vedela s kom govori, kaj reči. Sedaj možnost bi bila, da bi poklicala zaposlene in bi jo dali na telefon in bi ji poskušala povedati kdo sem, ampak več kot tri besede po mojem ne bi bile možne. Ker ona če osebe ne vidi, ne ve kam človeka dati, kdo je. (R46) Tako, da ostanejo le obiski. (R47)

Kdo lahko vašemu sorodniku najbolj pomaga pri ohranjanju stikov? Svojci, da redno prihajamo na obisk. (R48) Je bilo pa res prej, ko se je zavedala svojih pomanjkljivosti, bistveno težje. (R49) Sedaj se pa svoje pomanjkljivosti ne zaveda več in mislim, da je zanjo lažje. (R50) Tudi za nas svojce. (R51) Čeprav pri pogovoru, ko jo na primer kaj popravim, reče: »Aja saj res, ampak saj veš da jaz rada pozabim.« (R52)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi se počutil bolj povezan z drugimi ljudmi? Ona je oseba, ki se prilagaja. In imam občutek, da se z vsemi dobro razume, ker ne komplicira. (R53) To je bilo pri mami vedno tako in mislim, da ostane, tudi če pride demenca, da ne bo sedaj kar na enkrat postala prepirljiva. To je njen karakter, da se prilagaja. (R54) Včasih je pa rada tudi sama. (R55) Ampak mislim, da je že v taki fazi, da se dosti ne zaveda. Ker na začetku je bila večinoma sama. Ko se je bolezen začela in se je ona zavedala, da je nekaj narobe, se je zelo umikala. Ni mogla biti v skupini ljudi, kjer niso bile dementne, ker je videla, da je drugačna od drugih, da jih ne dojema. (R56) Sedaj pa se verjetno tega ne zazna več in se ne umika več na samo. Je zanjo lažje sedaj. (R57) Pa tudi za nas. (R58)

S kom ima vaš sorodnik ljubeče odnose? Z mano, ker sem edina hči in smo si res precej blizu. (R59) Pa mojega sina ima tudi zelo rada. Mogoče včasih pride on pred mano. (R60)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po ljubezni popolnoma zadovoljena? Mislim, da nič. (R61)

Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da mu izkazuje več ljubezni in na kakšen način? Njej so zaposleni vsi enaki. Ne zmore več ločevati. Reče, da ji vsi pomagajo in da ji gredo vsi na roko. Tako, da ne dela preference. Razen če res ni kdo bolj oster, ali recimo zakriči. Ampak to sem opazila, da tega ni tukaj. (R62) Res pa je, da ko prideš, so vsi bolj prijazni, ne vem pa kako je, ko nas ni. Ampak jim zaupam. (R63) To pride, tako je povsod. Vsi smo kakšen dan malo bolj živčni ali bolj tečni. Ampak to je vse normalno, če ne gre v skrajnost. Je pa odvisno tudi od karakterja osebe. (R64) Ampak na sploh mislim, da od zaposlenih ne bi rabila več ljubezni. (R65)

Kdo so osebe, ki običajno tolažijo vašega sorodnika? Od kadar je tu, se nam ni nič potožila. (R66) Tudi, če je kaj narobe, ona čez nekaj časa pozabi. In tudi ko je bila doma, je bilo isto. Če je bila kaj žalostna, ko smo se skregale, sem jo pustila, ker čez 15 minut ni več vedela, da smo se skregale. (R67) Tako, da ko jaz sem pridem, nikoli nič ne toži. (R68) Mislim, da nima kaj bit, ker ji ne manjka nič. Dobi hrano, ima družbo, je na toplem. (R69)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po tolažbi popolnoma zadovoljena? Drugo mislim, da ni nič takega. (R70) Res nima takšnih težav, da bi rabila stalno tolažbo. (R71)

Od koga menite, da bi si vaš sorodnik želel več tolažbe in na kakšen način? Mislim, da od nobenega. (R72) Ko se je demenca začela, je bilo potrebno več tolažbe, ker kot pravim, se je začela umikati. (R73)

Kaj menite, da bi vaš sorodnik potreboval, da bi se počutil bolj spoštovanega? Jaz imam res občutek, da je spoštovana. (R74)

Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da ga bolj spoštuje in na kakšen način naj bi izražal spoštovanje? Ona res ni taka, da bi se kregala. Vem, ko je bila v Kopru, je imela eno sostanovalko, ki ji je rada ponagajala, premikala stvari. In ko sem en dan prišla in je bila roža na mizi, namesto na oknu, sem vprašala, da kako to. Pa mi je rekla, da je gospa tako hotela, pa naj bo tako. Da je raje tiho, kot pa se krega. In tudi, ko se je gospa začela kaj prepirati, je vstala in šla. Se odmakne vedno, je tak tip. (R75)

Se vam zdi, da so pravice vašega sorodnika spoštovane? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte! Mislim, da ja. Ona je tu od maja in nikoli nismo opazila, da bi bilo kaj narobe. (R76) Sedaj, v sobi imajo vse pod ključem. Iz razloga, da ji kdo od stanovalcev česa ne vzame. To je malo nerodno, ker imajo vse pod ključem, ker ona bi se recimo lahko tudi sama preoblekla, ko bi želela. On je bila vedno lepo urejena, se je tudi doma rada preoblačila. Sedaj pa tega ne more. (R77) Ampak ostalo pa ima vse kar rabi. (R78)

Katere pravice vašega sorodnika niso spoštovane? Ona dobi vse. Tako, da bi težko rekla, da karkoli ni spoštovano. (R79)

Je bil vaš sorodnik kdaj ogrožen, spregledan s strani drugih? Opišite! Ne. (R80) Tudi, če pride do prepira med stanovalci, je vedno nekdo tam, da potem rešijo. (R81) Mislim, da te, ki so bolj agresivni imajo pod večjim nadzorom in da poskrbijo, da ne pride do nevarnosti. (R82) Tam z njimi je ves čas tudi en gospod, stanovalec, zelo velik, pa se zelo dobro razumejo. (R83)

Kdo lahko prispeva k temu, da bodo sorodnikove pravice bolj spoštovane? Naj ostane tako kot je. (R84)

Na primeru opišite, kako vaš sorodnik lahko/ne sme sam odločati o svojih željah in potrebah! Jaz večkrat prinesem kaj hrane od doma. Ona je zelo rada imela pecivo in jogurt in ji prinesem, (R85) one pospravijo in ji dajejo po malem. To oni dajo, ko vpraša, upam. (R86) Na začetku je bilo sicer to meni malo čudno, da zakaj nima ona tega v svoji sobi in si vzame, ko želi. Pa so mi povedali, da tega ne morejo zaradi ostalih, ki pridejo in vzamejo. (R87)

Kdo bi ga lahko podprl, da v domu živi na način, kot bi si ga sam želel? Kaj bi bilo potrebno narediti? Jaz ko vidim, da se ima ona v redu, sem tudi sama zadovoljna. Da bi vsaj tako ostalo. (R88) Zelo je vesela, ko na obisk pripeljemo psička. (R89)

Kako ocenjujete finančno stanje vašega sorodnika? Za enkrat si še sama plačuje. (R90) K sreči. (R91) Ker z našo pokojnino si ne bi mogla. Ampak ona je delala v Italiji in se da. (R92) Gre pa res cela pokojnina. Ostane samo za frizuro in kakšno kavo. (R93)

Koliko sam upravlja z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem namesto njega? Mi plačujemo. (R94)

Mislite, da bi si vaš sorodnik želel imeti več informacij o njegovih finančnih? Kakšnih informacij? Prej je ona spraševala o finančnih. Rekla je tudi, da bi rada imela za kavico. (R95) Pa sem ji razložila, da boljše da nima pri sebi denarja, da ji kdo ne vzame, da ji bomo mi prinesli, ko bo kaj rabila. (R96) Ampak sedaj pa več nič ne vpraša. Ne vem ali je pozabila ali se ne zaveda, ne vem. (R97)

Kakšne so potrebe vašega sorodnika na področju financ?!

Kdo vse lahko pomaga vašemu sorodniku pri zagotavljanju finančnih potreb? Mi. (R98)

Kaj menite, da bi si vaš sorodnik želel, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem?!

Kako ocenjujete zdravstveno stanje svojega sorodnika? Ja, jaz sem že večkrat rekla, da moram vprašati glede tega zdravstva, kako imajo to urejeno. (R99) Recimo zadnjič sem jo slišala da kašlje. (R100) In jaz ne vem, ali oni imajo kaj ali ne. (R101) Potem nisem nič ukrepala, sem ji dala samo tabletko za lizat. Bom pa videla sedaj kako je danes. (R102) Ni bila pa nikoli bolj bolna. Mislim, da večjih težav ne bi smela imeti. (R103) Jemlje samo zdravila za demenco in za holesterol. (R104) Po operaciji je ona dobila agresivno demenco (R105) in brez pomirjeval ne bi šlo. (R106) Doma je bilo res že grozno. (R107) Sredi noči je izpraznila celo omaro in govorila, da gre domov. (R108) In ker jo nismo pustili, je začela kričati, da bo poklicala policijo. (R109) In tega nismo zdržali več. Jaz sem prav rekla, da ali ona, ali jaz. (R110) Sedaj po hospitalizaciji pa se je umirilo. (R111) Ampak doma ne bi zmogli, bi bilo preveč tvegano. (R112) Bi bila pa gotovo še doma, če ne bi bila njena demenca shizofrenična. (R113)

S pomočjo fotografij, osebnih predmetov, pripovedovanja zgodb ipd. si lahko pomagamo, da ne pozabimo kdo smo. Kaj bi bilo vašemu sorodniku še v pomoč, da bi lažje oblikoval svojo osebno identiteto? Ne bi vedela. (R114)

Kaj vas morebiti skrbi glede zdravja vašega sorodnika? Sedaj, če imajo tukaj zdravnika, ki redno prihaja, potem me ne skrbi nič. (R115)

Kakšne želje in potrebe prepoznate pri svojem sorodniku na področju ohranjanja in skrbi za zdravje? Ja, fizioterapija mi manjka. Ona bi morala po operaciji v toplice. Ampak ona ni sposobna iti sama v toplice. Ker nimajo personala. In so nam takrat rekli, da če bo šla v dom, bo imela telovadbo v domu. In ko je prišla sem, smo nekaj omenili in so nam rekli, da bo prišel zdravnik in bo on določil. No in s tem se je končalo. (R116) Ali pa morda organizirano telovadbo. (R117)

Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi lažje premagoval težave povezane z boleznijo? Jaz mislim, da bi mogli vsi imeti razgibavanje. Ne glede na to ali rabijo ali ne rabijo. Posebno pa še ti po operaciji bi mogli imeti fizioterapije. (R118) Bi morali v nek prostor vsi skupaj, lahko celotna skupina, ni nujno da so fizioterapije individualne. Lahko gre tudi recimo eden na kolo, drugemu daš uteži, pa da se vsaj malo razgibajo. Eno telovadnico z različnimi rekviziti, pa imaš lahko celo skupino na enkrat. Recimo kot v šoli, ko telovadijo. Že enkrat na teden bi bilo dovolj. To njej manjka. (R119)

Kdo lahko vašemu sorodniku pri zagotavljanju teh potreb pomaga? Zaposleni tukaj v domu. (R120) Res je dobro, da imajo vsako toliko kontrolo, pa tudi če ni nič. Recimo vsaj dvakrat na leto. (R121)

9.4. Odprto kodiranje - stanovalci

1. VPRAŠANJE: Kako poteka vaš običajen dan v domu?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A1	Jaz vstanem že okrog dveh ponoči.	Zgodnje vstajanje	Spalne navade	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
A2	Ne morem spati, ker v sobi ni zraka.	Težave s spanjem	Spalne navade	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
A3	No in potem vse do jutra, dokler ni zajtrka, ležim v postelji,	Jutranje poležavanje	Spalne navade	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
A4	saj ko ležim se mi nič ne vrti v glavi. Vrtoglavica se začne šele ko vstanem.	Težave z vrtoglavico	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
A5	Po zajtrku najprej berem,	Branje v dopoldanskem času	Branje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
A6	nato pa grem običajno v skupino, ki jo vodi socialna pedagoginja.	Udeleževanje vsakodnevne skupine	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
A7	Popoldan pa spet berem.	Branje v popoldanskem času	Branje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
A8	Najraje imam knjige o zdravnikih, tudi sedaj berem eno takšno (pokaže knjigo). Veliko pa berem tudi revije in članke, saj se iz njih veliko naučim.	Različno čtivo za branje	Branje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
A9	Ko je lepo vreme, ampak to bolj poleti, grem rada ven, na sprehod v park.	Samostojni sprehod zunaj	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
A10	Veste, ko grem ven potem tudi ponoči lažje spim. Nedo dolgo nazaj sem šla v park in tisto noč nisem imela težav s spanjem. Zrak pomaga.	Zrak kot zdravilo za spanje	Spalne navade	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
A11	Veliko tudi počivam, saj sem celo življenje veliko delala in zadovoljna sem, da	Zadovoljstvo za možnost počitka	Počitek	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje

	sedaj lahko počivam.				
B1	Skoraj ves dan berem. Naročena sem na revijo Zarja in časopis Primorske novice. Najhitreje mi mine čas, če berem. Revijo preberem tudi večkrat.	Branje kot glavna dnevna dejavnost	Branje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
B2	Družbe ne maram preveč, saj mi je lepše, če imam mir.	Želja po miru	Umik na samo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
B3	Televizije ne gledam rada, ker je vedno eno in isto. Ves čas vrtijo iste programe.	Nezanimanje za televizijo	Gledanje televizije	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
C1	Jaz spim zjutraj, dokler mi paše. Spim do ene devete, desete.	Pozno jutranje vstajanje	Spalne navade	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
C2	Sem vesela, da me pustijo, nič ne motijo.	Zadovoljstvo z dobljeno pomočjo	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
C3	Zjutraj okrog šestih mi sicer menja vložek, če rabi, ampak zaspim nazaj. Na mizi mi pustijo za jesti. Smo tako dogovorjeni.	Pomoč po potrebi	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
C4	Zvečer vsak dan dlje gledam televizijo in potem mi zjutraj paše spati.	Vsakodnevno gledanje televizije	Gledanje televizije	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
C5	Potem, ko vstanem se oblečem,	Samostojnost pri oblačenju	Samostojnost pri opravih	Opravila	Vsakdanje življenje
C6	sama naredim posteljo.	Samostojno delanje postelje	Samostojnost pri opravih	Opravila	Vsakdanje življenje
C7	Grem pa tudi popoldne, ene pol ure odspati.	Popoldanski počitek	Počitek	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
C8	Čez dan grem pa najraje dol, v družaben prostor, kjer večinoma ni nikogar.	Iskanje praznega prostora	Umik na samo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
C9	Tam preberem časopise in se zamotim ene dve ure. Kakšno reklamo si tudi vzamem.	Branje v popoldanskem času	Branje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
C10	Pa še kdo pride in se kaj pogovorimo.	Druženje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
C11	Tudi tukaj okoli (pokaže skozi okno) grem včasih sama.	Samostojni sprehod zunaj	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
C12	Ampak daleč se zunaj bojim iti, da se mi kaj ne zgodi. Mi je lepše če gremo v dveh, kot če sem sama. V dveh se počutim boljše, nisem v strahu.	Strah pred padci	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen
Č1	Ves dan ležim v	Ležanje cel dan	Spalne navade	Potek	Vsakdanje

	postelji.			običajnega dne	življenje
Č2	Tako je, ko človek več nič ne more sam in je odvisen od pomoči drugih.	Popolna odvisnost od pomoči drugih	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
Č3	Edino kar mi preostane je, da gledam televizijo.	Vsakodnevno gledanje televizije	Gledanje televizije	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
Č4	S sostanovalcem se ne morem pogovarjati ker nič ne sliši.	Slaba komunikacija med sostanovalcema	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
Č5	Včasih popoldan kaj zaspim, včasih ne.	Popoldanski počitek	Počitek	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
D1	Jaz sem prišla v dom zato, ker sem bila v stanovanju sama in sem ene dve kozici zažgala (smeh). In potem so rekli, da ne morem biti več sama.	Prihod v dom zaradi težav pri vsakodnevnih opravilih	Razlog prihoda v dom	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
D2	In ne da ne bi bilo doma prostora, ampak živeti z mladimi ne gre. Vsak ima svoje. Jaz imam 80 let in se ne morem najti z mladimi, jih nočem niti motiti.	Živeti z mladimi ne gre	Razlog prihoda v dom	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
D3	Meni je v redu v domu.	Splošno zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
D4	Res pa je, da sem sama v sobi in to je zagotovo velik plus.	Enoposteljna soba kot pozitivna stvar	Kaj še?	Preostale želje	Vsakdanje življenje
D5	Dan pa preživim tako... Ker sem še gibljiva, grem rada ven hoditi.	Samostojni sprehod zunaj	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
D6	Čprav tukaj nimaš dosti kje hodit. Za starejše ljudi ni. Ni nobene možnosti, ker če hočeš iti po eno kartico v mesto, moraš iti dol in potem nazaj gor v hrib. In isto za znamke in ostale drobne stvari, ki jih ljudje rabijo.	Nezadovoljstvo z lokacijo doma	Nezadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
D7	Včasih pogledam tudi televizijo, ampak ne preveč. Kar me zanima pogledam, drugo pa ne.	Občasno gledanje televizije	Gledanje televizije	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
D8	Rada tudi berem.	Občasno branje	Branje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
D9	Pride tudi knjižničarka iz knjižnice enkrat na teden in tam se nekako najdem. Si s tem pomagam. In tam ugotovimo kateri pisatelji so dobri, kateri niso in vzamem te	Tedenski приход knjižničarke	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

	knjige.				
D10	Včasih se tudi tukaj, pri tej mizi kaj pogovarjamo in tako dan mine.	Druženje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
E1	Včasih berem.	Občasno branje	Branje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
E2	Ampak sedaj mi ne gre več. Niti Ognjišča ne morem več prebrati. Začnem, listam in potem dam stran.	Težave pri branju	Branje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
E3	Včasih pa sem zelo rada brala. V Bistrici, v knjigarni ni bilo več knjige, ki jo ne bi prebrala.	Ljubezen do branja od vedno	Branje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
E4	Zaradi tega mi je zelo žal.	Žalost zaradi težav pri branju	Branje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
E5	No in tisto televizijo kaj pogledam,	Občasno gledanje televizije	Gledanje televizije	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
E6	pa popoldan tudi zaspim, čeprav ne zaspim trdno.	Popoldanski počitek	Počitek	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
E7	Vsak dan pa tudi vstanem iz postelje in grem malo hodit po domu.	Hoja po hodnikih	Gibanje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
F1	Sedaj nikamor ne hodim.	Ne udeleževanje ničesar	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F2	Trenutno mi paše mir.	Želja po miru	Umik na samo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
F3	Drugače pa sem rada delala ročna dela.	Ljubezen do ročnih del od vedno	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F4	Dokler sem lahko, sem šla tudi na njivo jim pomagat. Imamo tukaj njivo. Vsak, ki lahko, je povabljen, da pomaga.	Pomoč na njivi	Udeležba organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F5	Sem bila vesela, ko so me pohvalili, da kako lep pridelek je bil tisto leto, ko sem hodila obdelovati. Pohvala veliko pomeni	Pohvala veliko pomeni	Spodbuda	Opravila	Etična raven
F6	Tistim, ki lahko delajo, zagotovo ni dolgčas. Tukaj se vedno lahko izkoristi priliko za delo, tudi za veliko korist.	Tistim, ki lahko delajo, ni dolgčas	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F7	Sedaj, ko ne morem več, pa kaj preberem, da čas prej mine.	Občasno branje	Branje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
F8	Upam, da mi bo noga kmalu boljše, da bom šla lahko kaj naprej, ker bi mi šel tudi čas	Upanje na boljše zdravstveno stanje	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen

	hitreje. Ne vem, bom videla kako bo in do kdaj bo to trajalo.				
G1	Hrana, normalno ob osmih, dvanajstih in zvečer. To je normalno.	Redni obroki hrane	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
G2	Tukaj pri televiziji sem, včasih jo gledam cel dopoldne, ker imam čas. Če ga imam.	Vsakodnevno gledanje televizije	Gledanje televizije	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
G3	Popoldan pa rada počivam	Popoldanski počitek	Počitek	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
G4	in kaj berem.	Občasno branje	Branje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
H1	Jaz bom povedala vse po pravici. Nič ne delamo, odlično je, ker je za vse poskrbijo. To je en tak dom, da ga ni para.	Splošno zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
H2	Imamo fino hrano,	Zadovoljstvo s hrano	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
H3	imamo čistočo, imamo vse.	Zadovoljstvo s čistočo	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
H4	Veliko se družim z ostalimi stanovalci.	Druženje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
H5	Vsak dan po kosilu grem počivat.	Popoldanski počitek	Počitek	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
H6	No in potem imamo vsak dan neke obveznosti. Vsak dan. Pridemo gor, zapojemo,	Udeleževanje pevskih vaj	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
H7	Pride knjižničarka,	Tedenski prihod knjižničarke	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
H8	gremo h maši.	Obisk svete maše	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
H9	To gre tako hitro, da se vsi sprašujemo kam čas leti.	Čas hitro mine	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje

2. VPRAŠANJE: Katera opravila opravljate sami?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A12	Skoraj vse delam sama.	Večinoma samostojno	Samostojnost pri opravih	Opravila	Vsakdanje življenje
A13	No, saj pomoč dobim, če jo potrebujem,	Pomoč po potrebi	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
A14	ampak dokler lahko sama, se zelo trudim, da stvari naredim sama.	Trud za samostojnost	Samostojnost pri opravih	Opravila	Vsakdanje življenje
B4	Poskrbim zase.	Večinoma samostojno	Samostojnost pri opravih	Opravila	Vsakdanje življenje

B5	Kuhat sicer znam, vendar tukaj nimam kje. Tudi ta električni štedilnik, ki je tukaj, ne dela. Je zaprt. Ampak saj ne samo pri nas, pri vseh je zaprt. Se tudi bojijo, da ga pozabimo ugasniti.	Ne omogočeno kuhanje	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
B6	Tako da si niti kave ne skuham, čeprav bi si jo včasih želela.	Želja po večji samostojnosti	Samostojnost pri opraviilih	Opravila	Vsakdanje življenje
C13	Sama se zjutraj oblečem,	Samostojnost pri oblačenju	Samostojnost pri opraviilih	Opravila	Vsakdanje življenje
C14	za kar sem zelo vesela.	Zadovoljstvo za samostojnost	Samostojnost pri opraviilih	Opravila	Vsakdanje življenje
C15	Jem tudi sama.	Samostojno hranjenje	Samostojnost pri opraviilih	Opravila	Vsakdanje življenje
Č6	Edino pojem sam.	Samostojno hranjenje	Samostojnost pri opraviilih	Opravila	Vsakdanje življenje
Č7	Hrana mi je dobra. No se zgodi, da je včasih boljše, včasih slabše, ampak večinoma je dobro. Vse nam pa tako ali tako ne more biti fino.	Zadovoljstvo s hrano	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
Č8	Ko dobim obrok, si sam ali pa mi oni dvignejo posteljo (pokaže kako) in potem sam pojem.	Samostojno hranjenje	Samostojnost pri opraviilih	Opravila	Vsakdanje življenje
Č9	Ampak vedno ko je juha, se vsa polijem, me morajo vsakič znova preobleči. Je težko jesti, če na pol ležiš. Ampak se trudim.	Trud za samostojnost	Samostojnost pri opraviilih	Opravila	Vsakdanje življenje
D11	Vse opravljam sama.	Popolnoma samostojno	Samostojnost pri opraviilih	Opravila	Vsakdanje življenje
D12	Na obroke hodim dol, v glavno jedilnico.	Samostojno hranjenje	Samostojnost pri opraviilih	Opravila	Vsakdanje življenje
D13	Imam pa tudi svoj tuš, kjer se umijem. Kopalnica je velika, noter se gre lahko tudi z vozičkom.	Samostojno kopanje	Samostojnost pri opraviilih	Opravila	Vsakdanje življenje
E8	Jem sama.	Samostojno hranjenje	Samostojnost pri opraviilih	Opravila	Vsakdanje življenje
E9	Oblečem se lahko tudi sama,	Samostojnost pri oblačenju	Samostojnost pri opraviilih	Opravila	Vsakdanje življenje
E10	ampak imam eno delavko, ki je z mano in mi pomaga, da mi je lažje.	Pomoč, da je lažje	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
F9	Do sedaj se lahko umijem	Samostojno umivanje	Samostojnost pri opraviilih	Opravila	Vsakdanje življenje

F10	in oblečem.	Samostojnost pri oblačenju	Samostojnost pri opravljenih	Opravila	Vsakdanje življenje
F11	Pojesti pridem sem, v jedilnico in tako.	Samostojno hranjenje	Samostojnost pri opravljenih	Opravila	Vsakdanje življenje
G5	Večino delam sama.	Večinoma samostojno	Samostojnost pri opravljenih	Opravila	Vsakdanje življenje
H10	Ne mi zameriti, ampak jaz ne morem dosti skrbeti zase. Edino pojem pa res sama.	Samostojno hranjenje	Samostojnost pri opravljenih	Opravila	Vsakdanje življenje

3. VPRAŠANJE: Pri katerih opravljenih vam pomagajo drugi?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A15	Drugi poskrbijo za hrano	Pomoč pri pripravi hrane	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
A16	in zdravila.	Pomoč pri zdravljenih	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
B7	Ja, v domu nam očistijo sobo,	Pomoč pri čiščenju	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
B8	prinesejo nam hrano,	Pomoč pri pripravi hrane	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
B9	ki je na splošno dobra.	Zadovoljstvo s hrano	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
B10	To mi je všeč, da naredijo namesto mene, da lahko počivam.	Zadovoljstvo za možnost počitka	Počitek	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
C16	Edino okopajo me na vsake štirinajst dni.	Pomoč pri kopanju	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
Č10	Za osebno higieno skrbijo drugi,	Pomoč pri osebni higieni	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
Č11	na stranišče ne morem sam.	Pomoč pri odvajanju	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
Č12	Tudi kopajo me drugi.	Pomoč pri kopanju	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
Č13	Če bi želel vstati iz postelje, bi zagotovo padel. In padcev me je strah.	Strah pred padci	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen
Č14	Pri vsem mi pomagajo drugi in če jih ne bi bilo, bi ostal brez vsega.	Popolna odvisnost od pomoči drugih	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
D14	Edino za pranje perila	Pomoč pri pranju perila	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
D15	in čistočo poskrbijo.	Pomoč pri čiščenju	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
D16	No pa za šivanje.	Pomoč pri šivanju	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
E11	Pri kopanju mi na primer pomagajo. Ne morem sama.	Pomoč pri kopanju	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
F12	Sedaj so mi vsako jutro noge povile.	Pomoč pri previjanju ran	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
F13	Kopala sem se do nedolgo nazaj sama,	Pomoč pri kopanju	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje

	zadnje dvakrat pa so me one.				
G6	Danes so mi na primer pomagale pri menjavi postelje.	Pomoč pri pripravi postelje	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
H11	Imam eno sestro, zjutraj poskrbi zame. Mi preveže rano.	Pomoč pri previjanju ran	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
H12	One me zjutraj tudi oblečejo. Preoblečejo me vedno, kadar vidijo da rabi.	Pomoč pri preoblačenju	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
H13	Kopajo me vsake štirinajst dni,	Pomoč pri kopanju	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
H14	ker sem jim sama rekla da je to dovolj. Saj ne delamo nič. To je ravno toliko, da se "ofrišamo". Smo se tako dogovorili.	Kopanje po dogovoru	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
H15	Posteljo mi naredijo vsak dan.	Pomoč pri pripravi postelje	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje

4. VPRAŠANJE: Katera vsakodnevna opravila bi si še želeli opravljati, pa jih zaradi preselitve v dom ne morete?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A17	Saj sem rada delala vsa ta gospodinjska opravila doma, ampak kljub temu teh stvari sedaj ne pogrešam. Res sem vesela, da lahko več počivam.	Zadovoljstvo za možnost počitka	Počitek	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
A18	Pomembno mi je, da imam čas za branje, saj mi ga je doma primanjkovalo. Tukaj pa si to lahko privoščim in vesela sem za to.	Zadovoljstvo za prosti čas	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
A19	Ena stvar pa je res, ki sem jo doma vedno delala, od kar sem tukaj pa jo ne več. Sadje prala s sodo bikarbono. Jaz pojem zelo veliko sadja in doma sem ga vedno oprala s sodo, tukaj pa nimam niti posode, niti sode.	Pogrešanje osebne navade pranja sadja	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
B11	Nič takega ni, kar bi si zelo želela, pa ne morem zaradi preselitve sem.	Dom ni ovira	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
B12	Všeč mi je, da mi ni potrebo preveč delati.	Zadovoljstvo za prosti čas	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
C17	Če bi imela koga	Prihod v dom,	Razlog prihoda v	Prihod v dom	Vsakdanje

	doma, bi verjetno ostala doma, ampak sem živela sama. Sedaj je prazna hiša. Jaz sem bila vdova že zelo mlada. Nisem imela še niti petdeset let, ko mi je mož umrl.	ker ostaneš sam	dom		življenje
C18	Od doma pogrešam samo to ... Jaz sem bila zelo rada pred hišo, sem se zunaj usedla pa sem vse videla, ker sem bila doma sredi mesta. Tukaj pa tega ni.	Pogrešanje posedanja pred hišo	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
Č15	Marsikaj bi delal, ampak ni kriv dom, temveč moje zdravje.	Dom ni ovira, ampak zdravje	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
Č16	Rad bi se več družil,	Pogrešanje družabništva	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
Č17	to bi se tukaj lahko, vendar me zdravje ovira, ker sam ne morem nikamor.	Dom ni ovira, ampak zdravje	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
D17	Da bi nam bila ostala Bistrica bolj dostopna. Da bi šla lahko več v mesto.	Pogrešanje mestnega življenja	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
D18	Kljub temu, da smo na hribu, vem da bi se dalo drugače. Res je, da so stroški, ampak "bog pomagaj".	Nezadovoljstvo z ne omogočenim dostopom do mesta	Nezadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
D19	Sedaj se sicer ne morem spomniti kaj bi se dalo, ampak saj so študirani ljudje, da bi za to poskrbeli.	Dolžnost strokovnjakov, da poskrbijo	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
E12	Ne spomnim se nič takšnega. Za marsikaj mi je žal, ker ne delam, ampak ne morem. Priložnost pa imam.	Dom ni ovira, ampak zdravje	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
E13	Na sploh sem kar zadovoljna.	Splošno zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
E14	Včasih sem doma poskusila na primer sama kuhati, ampak nisem zmogla. No saj tukaj niti ne bi imela kje.	Ne omogočeno kuhanje	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
E15	Nič, nič, ne gre mi več. Glava ni prava.	Zdravje kot ovira	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
E16	Dobro mi je tukaj v domu, da imam vedno pomoč ob sebi, ko jo potrebujem.	Pomoč po potrebi	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje

F14	Po preselitvi sem mogla vse opustiti.	Dom kot ovira	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
F15	Doma sem imela veliko dela. Skrbeti sem morala za pranje, za čiščenje, za njivo, na polju delat. Vse. Tukaj tega ni več.	Opustitev domačih obveznosti	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
F16	Najbolj pa pogrešam sina in oba vnuka. Ker se ne vidimo.	Želja po več stikih z družino	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
F17	Včasih so bili vajeni, da ko so prišli iz šole sem jim skuhalo, kaj spekla, sedaj pa tega ni več.	Opustitev domačih obveznosti	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
G7	Rada bi hodila okoli. Po trgovinah, v gledališče in tako. Jaz sem mestna ženska, sem vedno rada šla.	Pogrešanje mestnega življenja	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
H16	Nič takega, kar bi mogla opustiti zaradi preselitve.	Dom ni ovira	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje

5. VPRAŠANJE: Katerih organiziranih aktivnosti v domu se udeležujete?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A20	Ja, na skupino zjutraj grem.	Udeleževanje vsakodnevne skupine	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
A21	Če je kakšna predstava grem, če sem od volje.	Udeleževanje prireditev	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
A22	Aja, pa to, ko pride knjižničarka. Po knjige pa si obvezno grem. Sem včlanjena in zadnjič mi je knjižničarka povedala, da sem od vseh stanovalcev v domu, jaz prebrala največ knjig.	Tedenski prihod knjižničarke	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
B13	Nič se ne udeležujem.	Ne udeleževanje ničesar	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
B14	Včasih sem hodila v dvorano doma, kjer so potekali sestanki.	Udeleževanje sestankov	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
B15	Ampak enkrat sem se odločila, da ne bom šla več. Tam sem bila večinoma tiho in potem sem rekla, da nima smisla, da sploh hodim, ker nikoli nič ne povem. Saj ne, da mi niso pustili, lahko	Samostojna odločitev za neudeležbo	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

	bi povedala, če bi želela, ampak sem bila tiho. No in sedaj ne hodim več.				
B16	Grem pa včasih k maši. Ne vsak teden. Samo takrat, ko začutim potrebo.	Obisk svete maše	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
C19	Včasih grem na skupino. No saj grem, poleti bolj, pozimi pa je spanje boljše.	Udeleževanje vsakodnevnih skupine	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
C20	Čeprav večinoma raje spim, ne da se mi tako zgodaj vstati.	Pozno jutranje vstajanje	Spalne navade	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
C21	Na prireditve v dvorano pa grem.	Udeleževanje prireditev	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
C22	Drugo pa ne. Lena sem, če ti po pravici povem. Sem vesela, da lahko počivam.	Zadovoljstvo za možnost počitka	Počitek	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
Č18	Skoraj nič,	Ne udeleževanje ničesar	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
Č19	ker sem odvisen od pomoči drugih. Če mi drugi pomagajo vstanem, ampak to ni vsak dan.	Popolna odvisnost od pomoči drugih	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
Č20	Včasih grem na kakšno prireditev v dvorano doma.	Udeleževanje prireditev	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
D20	Grem na vsakodnevno skupino.	Udeleževanje vsakodnevnih skupine	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
D21	Pa na prireditve v dvorano grem. Na primer v soboto sem bila na Miklavžu.	Udeleževanje prireditev	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
D22	Hodim pa tudi na eno skupino, kamor pridemo enkrat na teden, kjer se pogovarjamo, povemo kaj osebnega ali pa kakšne zgodbe ali doživljaje, spomine.	Udeleževanje skupine za samopomoč	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
E17	Pevskih vaj enkrat na teden, recimo.	Udeleževanje pevskih vaj	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
E18	Me pridejo vsakič iskat.	Zaposleni pridejo iskati	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
E19	Jaz sem pela skoraj devetdeset let. Sem pela v otroškemu zboru, v mladinskemu, odraslemu. Vse sem	Ljubezen do petja od vedno	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

	se udeležila, povsod sem bila prva.				
E20	Sedaj pa tudi tega ne morem. Danes sem na primer prišla dol, sem mislila da bomo kaj zapeli. Ampak ni šlo. Pa nimam niti več glasa.	Težave pri petju	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
E21	Sem žalostna, ampak saj sem se dovolj napela.	Žalost zaradi težav pri petju	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
E22	Hodim pa vsak dan tudi na skupino, ki jo imamo dopoldne.	Udeleževanje vsakodnevne skupine	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
E23	Grem tudi na prireditve v dvorano.	Udeleževanje prireditev	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
E24	Pa k maši tudi.	Obisk svete maše	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F18	Od začetka sem šla rada na izlet,	Udeleževanje izletov	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F19	sedaj pa zaradi noge ne morem.	Ne udeleževanje zaradi zdravstvenih težav	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F20	Edino kar je, je to, da se zberemo po skupinah. Si kaj povemo, rečemo.	Udeleževanje vsakodnevne skupine	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F21	Tudi v dvorano grem, ko so prireditve.	Udeleževanje prireditev	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F22	Včasih smo šle tudi plesati.	Udeleževanje plesa	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F23	Na začetku sem šla tudi na ročna dela, ampak sedaj pa niti ne.	Udeleževanje ročnih del	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F24	Ko onemoreš, te volja mine.	Ne udeleževanje zaradi pomanjkanja volje	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F25	Je pa potreben tudi denar za pripomočke, ni to kar tako. Moraš na vse misliti, saj denarja nimam za nakup na primer volne.	Pomanjkanje denarja za nakup ustvarjalnih pripomočkov	Finančno stanje	/	Denar
G8	Jaz po skupinah ne hodim. Sem se sama tako odločila.	Samostojna odločitev za neudeležbo	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
G9	Sama dosti berem - revije in knjige. Res veliko berem. Vse kar mi pride pod roko. Ni	Različno čtivo za branje	Branje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje

	važno ali je zgodovina, zemljepis, vse. Samo, da imam kontakt z nečim. Tudi ljubezenske zgodbe na primer.				
G10	Na prireditve, ki pridejo v dvorani, pa vedno grem.	Udeleževanje prireditev	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
H17	Sedaj bom šla na primer h maši.	Obisk svete maše	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
H18	Zjutraj sem bila na pevskih vajah, smo peli.	Udeleževanje pevskih vaj	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
H19	Sem huda za peti. Doma smo peli v družini. Oče je bil zelo dober pevec, je pel na koru.	Ljubezen do petja od vedno	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
H20	Imamo kar naprej nekaj. Jaz grem na vse kraje. Nam ni dolgčas.	Tistim, ki lahko delajo, ni dolgčas	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

6. VPRAŠANJE: Kakšne organizirane dejavnosti v domu bi si še želeli? Kako pogosto?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A23	Jaz bi veliko stvari rada delala, ampak kaj, ker jih zaradi starosti ne morem. Saj nekaj delavnic je. Povsod bi šla, ampak me starost ovira. Ko si na primer želim prišiti gumb, imam težave.	Ne udeleževanje zaradi zdravstvenih težav	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
A24	Veste, jaz sem zelo rada imela ročna dela. Ja mogoče, če bi bila kakšna delavnica bi šla, samo ne vem koliko bi lahko naredila.	Želja po delavnici ročnih del	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
A25	<i>(Glede na to, da je gospa izpostavila, da je dobra v jezikih, jo povprašam, ali bi si želela kakšne jezikovne delavnice.)</i> ... Ja to pa ne bi bilo slabo, ker da bi jaz druge učila italijansko, to ne bi šlo, ker se mi dogaja, da pozabljam besede. Včasih se še slovenske ne morem	Želja po skupini utrjevanja tujega jezika	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

	spomniti, kaj šele italijanske. Ampak, bi bilo pa dobro, da se vsaj pogovarjamo med sabo v tujem jeziku, da vsaj tega, kar znamo, še ne pozabimo. Ker ko govoriš, se hitro spomniš besede. Večkrat bi se s kom pogovarjala italijansko, boljše bi bilo.				
B17	Nič si ne bi želela, saj veliko že imamo.	Nič novega	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
B18	Veste jaz sem že stara in nimam volje. Kar sem do sedaj doživela sem, sedaj pa se mi ne ljubi več.	Ne udeleževanje zaradi pomanjkanja volje	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
B19	Pomembno mi je, da me nikamor ne silijo.	Samoodločanje je pomembno	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
B20	Pri teh letih, kot jih imam sedaj jaz, si človek želi samo počitka.	Želja po počitku	Počitek	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
C23	Jaz imam raje mir. Grem tja, preberem kakšno knjigo, pa tako.	Želja po miru	Umik na samo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
C24	Da bi se pa sedaj kaj učila ali podobno, pa ne. Veš kaj, jaz imam 85 let. Učenja je bilo dovolj. Delala sem tudi 35 let in nimam želje še sedaj kaj delati.	Ne udeleževanje zaradi pomanjkanja volje	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
C25	Saj mogoče, da k kašni bolj sproščujoči dejavnosti bi se dala, ampak mi sedaj ne pride na misel kaj bi bilo to.	Želja po bolj sproščujoči dejavnosti	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
C26	Poleg tega pa nimam več volje. Umrli mi je mož, sin, ostala sem sama, ne ljubi se mi.	Ne udeleževanje zaradi pomanjkanja volje	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
Č21	Dobro bi bilo, če bi več peli, več muzike bi si želeli. Glasbo imam zelo rad. Ko se veselimo, sem takoj boljše volje.	Želja po več glasbe	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
Č22	Glasbo imam res od vedno rad.	Ljubezen do petja od vedno	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
Č23	Pa tudi kakšen vic	Želja po več	Želja po novih	Organizirane	Vsakdanje

	oziroma šala več ne bi bilo slabo. Da pozabim na težave.	smeha	aktivnostih	aktivnosti	življenje
Č24	Saj tistim, ki lahko ni dolgčas.	Tistim, ki lahko delajo, ni dolgčas	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
Č25	Je pa res, da jaz fizično nisem sposoben za nič. Čeprav bi marsikaj rad, mi takšna dejavnost ne bi prišla v poštev.	Ne udeleževanje zaradi zdravstvenih težav	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
D23	Oh ne vprašajte me. Veste kaj, jaz sem v takem stadiju, da mi je zadosti. Sem zadosti živela, nimam več kaj. To kar je bilo, je bilo.	Ne udeleževanje zaradi pomanjkanja volje	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
D24	Važno je, da ne bi bolj zbolela.	Skrbi ga možnost poslabšanja stanja	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen
D25	Lahko se čez noč spremeni. Tukaj se vse dogaja čez noč (smeh). Se spremenijo pogoji in to pa ni več lepo, ni prijetno. V tem času ko mi živimo, se pravi v tretjem dejanju je vse možno.	V starosti so hitre spremembe zdravstvenega stanja pogoste	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
D26	Jaz mislim, da predolgo živimo. Meni je res zadosti. Doživeli smo svoje, otroci rastejo in so pridni in so zdravi. In no, zadosti je.	Ne udeleževanje zaradi pomanjkanja volje	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
E25	Jaz ne vem. Ne vem če je ... Ne. Vzamem to kar se dogaja. Če bi bilo kaj drugega bi verjetno šla, ampak sedaj se ne spomnim kaj. Tako apatična sem postala. In to mi ni v račun, ampak tako je.	Brez idej za nove dejavnosti	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
E26	Edino boljše bi pa res bilo, če bi imeli pevske vaje večkrat na teden. Sedaj je le enkrat, imamo zbor	Želja po pogostejših pevskih vajah	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
E27	in nastope, ampak lahko bi bilo več tega.	Želja po več nastopih	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
E28	Ko imamo nastope pridejo tudi od druge. Vedno rada	Želja po več obiskih zunanjih obiskovalcev	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

	zapojem tudi z drugimi obiskovalci. Še več tega bi si želela.				
E29	Tudi danes pri peki piškotov bi bilo na primer boljše, če bi kaj zapeli.	Želja po več glasbe	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F26	Mogla bi preveriti ali ročna dela še imajo. To bi rada še kdaj šla. Ne vem, pa če še kaj delajo.	Želja po delavnici ročnih del	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F27	Je koristno, tudi za možgane, se razviješ. Za vse je to dobro.	Zavedanje koristnosti dejavnosti	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F28	Res pa je, da človek tukaj ne more veliko zahtevati. Ta hiša je velika, so veliki stroški. Se ne more. Moramo vse razumeti. Je velika "bajta". Danes je vse drago.	Zavedanje omejenosti zaradi številčnosti	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F29	Sem pa vedno govorila, da bi lahko kdaj naredili kakšen tečaj. Ali tečaj kuhanja, šivanja. Karkoli.	Želja po tečajih	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F30	Da se zmenimo, ampak ne vem če bi uspelo. Eni pravijo, da bi, drugi so mnenja, da se starega človeka ne da več nič naučiti.	Dvom v uspeh novih dejavnosti	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F31	Je potrebno veliko spodbude pri nas.	Potreba po spodbudi	Spodbuda	Opravila	Vsakdanje življenje
F32	No recimo, ne vem katero leto je bilo, ko smo nekaj pekli. So bile ženske starejše in mlajše od mene. So mi rekle, da niso še nikoli videle pletene štruce - kruha. Sem jim povedala, da mi je to še mama pokazala, ko sem bila majhna. No in se sedaj vedno pogovarjajo od tega. Bi eden od drugega videli, se kaj novega naučili. Je veliko takih stvari, ki z malenkostjo pride dobro. Vesela bi bila,	Želja po udeležbi pri kuhanju	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

	če bi še kdaj na primer skupaj spekli kruh. Domač kruh, nekaj najboljšega, vse lepo diši, pa še dober je. Saj pečice imamo, bi se dalo. To je tudi taka priložnost, da se družimo.				
G11	Veste kaj, saj mene veseli tudi, da je skupinsko, pa ni važno kaj.	Pomembnost skupinskih dejavnosti	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
G12	Ampak mene večinoma motijo ljudje, ki so notri. Ene dve ali tri. Pa ne zaradi sester in ostalih zaposlenih, saj oni to vedo.	Nerazumevanje z nekaterimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
G13	Sem raje sama,	Želja po miru	Umik na samo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
G14	čeprav pravim da ni dobro biti sam. Ker potem ves čas premlevam in se sprašujem zakaj je tako.	Zavedanje slabosti umika na samo	Umik na samo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
H21	Jaz ne rabim več nič novega, je dobro tako kot je.	Nič novega	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

7. VPRAŠANJE: Kje v domu oziroma njegovi okolici bi najraje preživljali prosti čas, organizirane aktivnosti?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A26	Vsekakor zunaj. Najraje sem zunaj. Svež zrak mi zelo veliko pomeni.	Preživljanje prostega časa zunaj	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
A27	Dobro je, ko gremo s skupino ven, še večkrat bi morali.	Želja po pogostejšem odhodu ven	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
A28	Sprehod je zame ravno tako zelo pomemben.	Pomembnost gibanja	Gibanje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
B21	Večino časa sem v sobi.	Preživljanje prostega časa v sobi	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
B22	Saj ven greva z možem tudi včasih.	Preživljanje prostega časa zunaj	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
B23	Želela pa bi si, da grem lahko v trgovino. Ampak veste ne v trgovino samo tja, kupit tisto kar rabiš in nazaj. V trgovino tako, da si	Preživljanje prostega časa v mestu	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje

	tam dlje časa, da si lahko ogledaš kaj imajo. Potem bi zagotovo kaj več kupila. To mi je všeč in bi rada šla za dalj časa "fjrbcat" po trgovinah.				
C27	Poleti bi bila morda rada več časa zunaj.	Želja po pogostejšem odhodu ven	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
Č26	Ni važno kje, samo da bi lahko kam šel, ampak ne morem. Iz postelje sam ne morem nikamor.	Preživljanje prostega časa bilo kje, izven postelje	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
Č27	Veste kako težko je to, če si prav za vsako stvar odvisen od drugih.	Stiska zaradi odvisnosti od drugih	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
Č28	Ko bi bilo lepo vreme bi šel zelo rad ven,	Želja po pogostejšem odhodu ven	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
Č29	od grdem vremenu pa bi bilo v redu tudi, če bi šel le nekam med ljudi.	Preživljanje prostega časa bilo kje, izven postelje	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
D27	Ja v mestu, med ljudmi.	Preživljanje prostega časa v mestu	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
E30	Tudi v sobi sem rada.	Preživljanje prostega časa v sobi	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
E31	Ampak rada imam tudi, ko gremo pred dom, na zrak, to mi je vedno všeč.	Preživljanje prostega časa zunaj	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
F33	Vseeno, tukaj po domu.	Preživljanje prostega časa bilo kje, izven postelje	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
G15	Sestrična, ki je na primer v Ljubljani... Ona hodi v gledališče, kino. Jaz tukaj nimam kam. Še sestrična reče, da mi to manjka. Jaz to pogrešam. Ko sem bila še doma, na obali, sem redno hodila v gledališče. Sem imela tudi prijateljico, ki je igrala v gledališču.	Preživljanje prostega časa v mestu	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
G16	Ampak ven sama ne bi mogla iti. Včasih bi človek res šel ven, ampak ne more. Hudo mi je ker sem odvisna od drugih.	Stiska zaradi odvisnosti od drugih	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje

G17	Saj ne zaradi denarja, ker toliko imam prihranjeno. Ampak jaz daleč ne morem hoditi.	Želja po omogočenem odhodu v mesto, kjer bi porabili denar	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
H22	Jaz nimam prostega časa. Mi ga zmanjka. Sem ves čas nekje. Pa ni važno kje.	Preživljanje prostega časa bilo kje, izven postelje	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje

8. VPRAŠANJE: Čigavo pomoč bi pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potrebovali? S kom bi najraje sodelovali?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A29	Jaz za enkrat menim, da ne potrebujem več nobene pomoči.	Ni potrebe po dodatni pomoči	Potrebe po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
A30	Všeč pa mi je, ko pride kdo k meni in se samo pogovarjava. Tudi vi ste še lepo vabljeni, saj ko berem, moj jezik ne dala, ampak počiva (smeh), kar pa tudi ni dobro. Zato mi je všeč, ko se lahko s kom pogovarjam. Jaz imam veliko za povedati, mi ne zmanjka besed.	Želja po več pogovora	Potrebe po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
B24	Od nikogar ne bi potrebovala več pomoči.	Ni potrebe po dodatni pomoči	Potrebe po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
B25	Všeč mi je, da nas osebje tako dobro pozna, da takoj ko pridejo v sobo, vidijo kakšne volje smo in se nam tudi prilagodijo. Samo da nas pogledajo, ocenijo kakšna je situacija. To mi je dobro, da nas tako prepoznajo.	Zadovoljstvo z dobljeno pomočjo	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
C28	Ne bi potrebovala druge pomoči. Saj ko kaj rabim, mi punce naredijo.	Ni potrebe po dodatni pomoči	Potrebe po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
C29	Sem zadovoljna z dobljeno pomočjo.	Zadovoljstvo z dobljeno pomočjo	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
C30	Se razumemo. No, ne z vsako, ampak z večino ja.	Razlike v odnosu zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
C31	Se tudi poznamo. One sicer mene še bolj, kakor jaz njih. One so k meni hodile v zobno ambulanto. Sem tam	Poznanstvo med osebjem in stanovalci od prej	Odnos	/	Medsebojni odnosi

	spoznala veliko ljudi. Sedaj jih ne poznam več, so se postarali, ampak oni pa mene še poznajo. Včasih se pa tudi zgodi, da me ne prepoznajo takoj, ker sem se kot vsi, tudi jaz spremenila.				
C32	Sem pa postala zadnje čase taka, da se moram vse spomniti. Se ne spomnim takoj.	Težave s spominom	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
Č30	Ja potreboval bi nekoga, da me vsak dan dvigne.	Želja po vsakodnevnem vstajanju iz postelje	Potrebe po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
Č31	Ampak vedno znova mi povedo, da je v domu premalo osebja in da vsakodnevno vstajanje ni mogoče.	Pomanjkanje osebja kot izgovor	Potrebe po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
Č32	Vse bi bilo drugače, če bi lahko vstal. Mi je res hudo.	Stiska zaradi odvisnosti od drugih	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
D28	Za enkrat od nobenega. Tisto čestitko, ki še napišem, jo lahko sama. Več pa ne rabim.	Ni potrebe po dodatni pomoči	Potrebe po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
E32	Od nobenega.	Ni potrebe po dodatni pomoči	Potrebe po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
E33	Ta sestra, ki mi pomaga, mi je zelo dobra. Vse mi pomaga.	Zadovoljstvo z dobljeno pomočjo	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
E34	Včeraj in danes me je na primer pohvalila, da dobro hodim. To mi zelo veliko pomeni. Ena skromna beseda od strokovne sestre. Saj sem ji rekla, da če se samo dela, ko mi pravi, da grem dobro, pa je rekla da ne, da kadar mi reče da je šlo, da res gre.	Pohvala veliko pomeni	Spodbuda	Opravila	Vsakdanje življenje
E35	Saj grem tudi sama, hodim. Le noga ...Sem enkrat padal in ne vem. Imam neke "šlape", ki jih obujem in grem. Za sedaj gre.	Težave s hojo	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
F34	Za enkrat od nobenega.	Ni potrebe po dodatni pomoči	Potrebe po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
G18	Saj imaš zdravnico, frizerko in vse tukaj,	Ni potrebe po dodatni pomoči	Potrebe po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje

	terapijo. To je vse v enem domu. Ti ne rabi nikamor hoditi. Razen, če rabiš specialista. To je pa druga.				
G19	Ampak zame so poskrbeli tako, da sem jaz še živa in kolikor toliko zdrava in vesela sem za to.	Zadovoljstvo z dobljeno pomočjo	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
G20	Ker če pomislim za nazaj, ko sem imela solze vsako jutro... Če bi jaz rekla, da rabim še kakšno pomoč, bi se zlagala.	Ni potrebe po dodatni pomoči	Potrebe po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
H23	Ne rabim nobene pomoči več. Jaz sem zelo zadovoljna, nimam kaj vprašati.	Ni potrebe po dodatni pomoči	Potrebe po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje

9. VPRAŠANJE: Kaj bi še potrebovali, da bi bili bolj zadovoljni z vsakdanjim življenjem v domu?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A31	Ah, ne vem kaj bi še potrebovala. Da bi bilo v sobi več zraka,	Želja po več zraka v sobi	Kaj še?	Preostale želje	Vsakdanje življenje
A32	ampak kaj ker sostanovalka ne pusti odpreti okna.	Nerazumevanje z nekaterimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
A33	Tudi, če bi bila sama v sobi bi bilo boljše.	Enoposteljna soba kot pozitivna stvar	Kaj še?	Preostale želje	Vsakdanje življenje
B26	Nič ne bi potrebovala. Saj imam vse. Hrano, pijačo, streho.	Splošno zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
B27	Ampak rada bi šla domov. Že dolgo časa si to želim, pa se samo prenaša iz dneva na dan. Bojim se, da se bo preveč zavleklo. Doma nisem bila že res zelo veliko časa.	Želja po odhodu domov	Kaj še?	Preostale želje	Vsakdanje življenje
B28	Saj tukaj ni slabo,	Splošno zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
B29	ampak dom je pa le dom.	Dom je dom	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
B30	Veste saj v hiši ni nobenega, je zaklenjena in verjetno tudi, če bi bila dlje časa doma, bi mi bilo dolgčas, ampak pogledat bi pa vseeno šla. Da si	Želja po obisku lastnega doma	Kaj še?	Preostale želje	Vsakdanje življenje

	doma skuham eno kavo, vidim kako je.				
B31	No edino kar me morda moti tukaj je to, da imamo kosilo stanovalci isti čas kot zaposleni. In potem veste, ko koga potrebuješ, ni nikjer nobenega. To bi lahko drugače uredili.	Nezadovoljstvo z uro kosila	Nezadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
C33	Kaj no kaj, povej kaj. Mi je dobro tako kot je.	Splošno zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
C34	Jaz vem, da izboljšave vedno obstajajo.	Zavedanje možnih izboljšav	Kaj še?	Preostale želje	Vsakdanje življenje
C35	Ampak tukaj imamo kar nekaj stvari. Če bi jaz hotela iti, bi lahko šla.	Samostojna odločitev za neudeležbo	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
C36	Sedaj pozimi se mi pa sploh ne da, poleti morda.	Ne udeleževanje zaradi pomanjkanja volje	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
C37	Včasih sem zmeraj dol, na recepcijo hodila.	Preživljanje prostega časa na recepciji	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
C38	Ampak potem so hodile te sitne babe, pa sem rekla naj si grejo nekam. Pa ne grem več. Ena skregana s tistim, druga z drugim. Ne da se mi tega poslušati. Ena čez drugo. Tukaj jih je vsake sorte, ženske kaj.	Nerazumevanje z nekaterimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
C39	Ampak drugače sem pa zadovoljna z življenjem tukaj v domu. Naj ostane kot je.	Splošno zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
C40	Kakšno drugo sostanovalko bi si sicer želela, ampak naj bo. Z njo se ne morem nič pogovarjati.	Slaba komunikacija med sostanovalcema	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
Č33	Imam smo eno željo. Če bi imel to, bi bil presrečen. Da bi lahko sam poskrbel zase, za svoje osnovne potrebe.	Želja po večji samostojnosti	Samostojnost pri opravih	Opravila	Vsakdanje življenje
D29	Saj je dobro.	Splošno zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
E36	Več zbor.	Želja po	Želja po novih	Organizirane	Vsakdanje

		pogostejših pevskih vajah	aktivnostih	aktivnosti	življenje
E37	Da bi bilo tako razporejeno, da bi se res lahko vsega udeležila.	Želja po usklajenem urniku dejavnosti	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
E38	Več zabave.	Želja po več smeha	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
E39	Več prireditev v dvorani ali kjerkoli.	Želja po več prireditvah	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
E40	Mogoče bi rada tudi več pogovora s sestrami.	Želja po več pogovora	Potrebe po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
F35	Veste kaj me moti. Ampak ne samo tukaj v domu, na sploh dandanes. Včasih smo šli ven, smo se dobili, skupaj zapeli. Eden je začel peti, pa so se mu vsi priključili. Danes pa enega ne vidiš peti.	Želja po več glasbe	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F36	Nismo več tako povezani. Pravijo, da je televizija to naredila. Pogrešam družabništvo.	Pogrešanje družabništva	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
F37	No saj pravijo, da tudi tukaj v domu je nek zbor. Jaz včasih sem šla, sedaj pa od kadar imam težave z nogo ne grem več.	Ne udeleževanje zaradi zdravstvenih težav	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F38	Tudi na primer hrana. Včasih je bilo več boljše hrane, tisto ki smo doma pridelali. Meni je sicer vse dobro tukaj, vse pojem.	Zadovoljstvo s hrano	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
F39	Ampak na primer ječmen ali pa zelje. Koliko boljše je bilo doma pridelano, v primerjavi od tega kupljenega. Lahko bi več pri nas naredili, imeli domače.	Želja po bolj domači hrani	Kaj še?	Preostale želje	Vsakdanje življenje
G21	Za enkrat imamo krasno osebje.	Zadovoljstvi z osebjem	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
G22	Hrana je krasna. Kdor reče kaj čez hrano, laže. Je res tako izbrano, da je za vse v redu. Se izmenjujejo različne jedi.	Zadovoljstvo s hrano	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
G23	Sem zadovoljna tukaj,	Splošno zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje

G24	ampak vnukinji sem enkrat že rekla, da je res lepo, ampak to ni moj dom. Ni lepo, ko svoje zapuščaš in greš v tuje. In postaneš popolnoma drug človek.	Dom je dom	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
G25	Mladi tega ne razmišljajo. Tudi jaz si pri 32 letih nisem mislila, da bom šla v dom, ampak silo prilike moraš.	Prihod v dom v krizi	Razlog prihoda v dom	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
G26	Če ostaneš sam doma, kdo ti bo pomagal. Meni so vsi umrli.	Prihod v dom, ker ostaneš sam	Razlog prihoda v dom	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
G27	In v domačem kraju nisem dobila nikjer sobe. Potem je ena naša tukaj "staknila" eno sobo in tako sem dobila priliko, da pridem. In kaj sem hotela, sem mogla priti.	Velika zasedenost domov	Iskanje prostega mesta v domu	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
G28	Tako, da prihod je bila sprememba, ampak se navadiš.	Prihod v dom je sprememba	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
H24	Zelo sem zadovoljna. Da bi mi nekdo rekel naj grem domov, ne bi šla več. Tako, da jaz nimam pritožbe. Naj ostane kakor je in jaz ne bi spremenila nič.	Splošno zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje

10. VPRAŠANJE: Kdo so osebe, s katerimi ste najpogosteje v stiku?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A34	Zagotovo moji sini,	Pogosti stiki z otroki	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
A35	pa tudi vnuki	Pogosti stiki z vnuki	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
A36	in nečaki.	Pogosti stiki z nečaki	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
A37	Jaz imam tudi zelo veliko sorodnikov po svetu. V Avstraliji predvsem. Ohranjamo stike. Ne zelo pogosto, ampak jih.	Redki stiki s sorodniki iz tujine	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
A38	Na obisk pa največkrat pride mlajši sin.	Obisk sina	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
B32	Otroci. Imam sina in hčerko.	Pogosti stiki z otroki	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
B33	Hčerka sicer večkrat	Obisk hčerke	Ohranjanje	/	Medsebojni

	pride na obisk.		stikov z obiski		odnosi
B34	Me tudi pokliče. Ne vsak dan, ampak me. Všeč mi je, da se vsaj slišimo, če se že ne vidimo.	Ohranjanje stika po telefonu	Želen način ohranjanja stikov	/	Medsebojni odnosi
B35	Ko pride sin na obisku, me vedno pelje ven.	Odhod na zrak ob obisku	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
B36	Prijateljtev nimam.	Brez prijateljev	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
B37	Le sosede iz doma pridejo kdaj na obisk. Ko gredo po hodniku, jih pokličem naj se ustavijo in se potem usedajo sem, kamor vi sedaj sedite in kaj poklepetamo. Prej mine čas.	Druženje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
B38	Vsak dan se pa srečujem tudi z tukaj zaposlenimi. Ko kaj prinesejo.	Pogosti stiki z zaposlenimi	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
C41	Imam ene dve prijateljici, ki se malo bolj razumemo.	Prijatelji znotraj doma	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
C42	Pa ene par jih je takšnih tukaj, ki se usedemo, tudi dva fanta sta, pa se družimo.	Druženje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
C43	Predvsem ena mi je v tej skupini v redu. Je bivala v isti vasi kot sedaj moj sin. Njej je mož umrl, potem je šla v bolnico, sedaj pa je prišla sem. Prej se nismo poznale, smo se tukaj prvič srečale.	Nova poznanstva v domu	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
C44	Z njo mi je najboljša, ker se lahko pogovorimo.	Prijatelji znotraj doma	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
C45	Od zunanjih prijateljev pa tako ... Od začetka jih je bilo zelo veliko. Jih je zanimalo kako je.	Ob preselitvi veliko obiskov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
C46	Sedaj, letos pa jih je bilo zelo malo.	Redki obiski starih prijateljev	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
C47	Niti naši niso pogosto prišli.	Redki obiski sorodnikov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
C48	Pa enega brata ima. Saj pride no, enkrat na štirinajst dni,	Obisk brata	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
C49	ampak se ne razumemo najboljša.	Nerazumevanje s sorodnikom	Odnos	/	Medsebojni odnosi

	Spor zaradi hiš, ki jih imamo skupaj. Mu nočem prodati.				
Č34	Sestra zelo pogosto pride na obisk. Prej sem živel pri njej. Sedaj živi v bližnji vasi in nima tako daleč do tukaj.	Obisk sestre	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
Č35	Ampak tudi ona zadnje časa manj pride, ker je bila operirana na kolenu in ne more.	Zdravstvene težave kot razlog redkih obiskov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
Č36	No imam tudi brata, pride	Obisk brata	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
Č37	s svojim sinom.	Obisk nečaka	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
D30	Z otroci.	Pogosti stiki z otroki	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
D31	Hčer me pride sicer pogosteje obiskat, kaj prinese.	Obisk hčerke	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
D32	Sin pa po potrebi, če me je potrebno kam peljati, se zorganiziramo.	Obisk sina	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
D33	In vsak dan se vidim s stanovalci.	Druženje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
D34	Imam pa tudi 10 pravnukov.	Pogosti stik s pravnuki	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
D35	Moji sodobniki so pa ali bolni, ali so umrli, se ne vidimo več.	Prekinitev stikov s starimi prijatelji	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
E41	Z našimi, kamor sem prej kosilo imela in spala. Se dobimo na skupini.	Druženje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
E42	Glede obiskov pa ... To je meni najtežje. Moji ne pridejo pogosto, zelo malo ali nič.	Redki obiski sorodnikov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
E43	Sin pride,	Obisk sina	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
E44	ampak revež, ima tri otroke, vsi v šolo, prej ko vse razvozi, pride z dela in če hoče še k meni, mu ne uspe, mu zmanjka časa.	Pomanjkanje časa kot razlog redkih obiskov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
E45	To me boli,	Stiska zaradi redkih obiskov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
E46	ampak sem se sprijaznila. More tako bit.	Vdanost v situacijo glede ohranjanja stikov	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
E47	Hčer živi na Hrvaškem, tam dela in	Oddaljenost kot razlog redkih	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi

	še manj uspe priti.	obiskov			
E48	Vnuki so vsak po svoje. Drugi so pa še majhni, tako da tudi malo pridejo.	Redki obiski vnukov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
E49	Z drugimi iz vasi, kjer sem prej živela pa nimam stika.	Prekinitev stikov s starimi prijatelji	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
E50	Tudi mama od moje neveste ne pride nikoli. Tudi ona nima časa. Ne vem kaj dela.	Pomanjkanje časa kot razlog redkih obiskov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
E51	Včasih so vsi rekli, da če bi bila v Bistrici (prej sem bila namreč v Sežani), da bi prišli vsak dan. No sedaj pa ko sem, pa jih ni niti enkrat.	Zgolj obljube za obisk	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
E52	Le ena prijateljica je, ki pride včasih, ampak zelo na hitro.	Redki obiski starih prijateljev	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
F40	Sin pride, vsak teden.	Obisk sina	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
F41	Pa eni sorodniki, ki jih ima v Bistrici. Ampak ti sorodniki pridejo bolj malo.	Redki obiski sorodnikov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
F42	Vsak ima svoje, obveznosti, delo. Minejo hitro dnevi, še posebno če nekemu pomagamo in potem zmanjka časa za obiske.	Pomanjkanje časa kot razlog redkih obiskov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
F43	Z ostalimi stanovalci v domu se pa dobro razumemo, vsaj za enkrat. Če kaj rabim vprašam.	Dobro razumevanje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
G29	Z vnukinjami.	Pogosti stik z vnuki	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
G30	Ena je na obali, druga je pa poročena v tujino. In ta, ki ni pri nas, ne more priti, ker je predaleč. Lansko leto je bila tukaj.	Oddaljenost kot razlog redkih obiskov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
G31	Me pa včasih pokliče. Hvala bogu, da imamo vsaj telefone, da se vsaj slišimo.	Ohranjanje stika po telefonu	Želen način ohranjanja stikov	/	Medsebojni odnosi
G32	V prostem času se pa nekako znajdem sama.	Znajde se sam	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
G33	Imam pa tudi sestrično v Ljubljani. Edino mi dve sva še ostali od družine, da sva najstarejši. Pride enkrat do dvakrat na	Obisk sestrične	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi

	mesec. Me pelje tudi v Ljubljano. Tudi ko kam gre, mi od povesod pošlje kartico.				
H25	Tukaj sem eno leto. Pa me pridejo vsak dan otroci obiskati.	Obisk otrok	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
H26	Tudi vnukinje pridejo.	Obisk vnukov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
H27	Danes ob štirih tudi pridejo moji, mi prinesejo malo ocvirkov. Sem vprašala, če bi mi prinesli, pa je rekel sin: Mama, veš da bom; kar želiš ti bomo prinesli.	Bližnji vedno pripravljene pomagati	Odnos	/	Medsebojni odnosi
H28	Včeraj je prišla hčerka.	Obisk hčerke	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
H29	Sedaj sem dobila tudi novo sestanovalko, s katero se odlično razumeva.	Dobro razumevaje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi

11. VPRAŠANJE: Kako bi ocenili odnos s temi osebami?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A39	Se razumem z njimi.	Dobro razumevanje	Odnos	/	Medsebojni odnosi
A40	Sicer s tem mlajšim sinom, veste on je tak, da vse zna, vse naredi sam. Ta starejši pa malo manj. Ampak jaz sem se trudila, da ga naučim, ne vem kaj je bilo. No, ampak saj se razumemo tudi z njim.	Razlike glede razumevanja z bližnjimi	Odnos	/	Medsebojni odnosi
B39	Ja no, zadovoljna sem.	Zadovoljstvo z odnosom	Odnos	/	Medsebojni odnosi
B40	To kar rabim, dobim. Redne stike imamo, vedno jih lahko prosim za pomoč in to je zame najpomembnejše. Več ne potrebujem.	Bližnji vedno pripravljene pomagati	Odnos	/	Medsebojni odnosi
B41	Tudi zaposleno osebje je zelo prijazno, ustrežljivo, res vsi od prvega do zadnjega so prijazni. Nimam pripomb.	Dober odnos zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
C50	Zadosti je.	Dobro razumevanje	Odnos	/	Medsebojni odnosi
Č38	S sorodniki se dobro razumemo,	Dobro razumevanje	Odnos	/	Medsebojni odnosi
Č39	saj se moramo. Če bi bil nesramen do njih, ne	Hvaležnost za obisk	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi

	bi več prišli in tako bi ostal sam. Hvala bogu, da imam vsaj njih, da me pridejo pogledati.				
Č40	Zaposleni pa so po večini prijazni,	Dober odnos zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
Č41	čeprav so tudi med njimi razlike. Eni so bolj prijazni, drugi manj. Ampak, saj tako je povsod. Ljudje smo si različni.	Razlike v odnosu zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
D36	Ja, saj jaz jih ne vznemirjam preveč, vsaj upam.	Ne obremenjevanje bližnjih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
D37	Nekako normalno.	Dobro razumevanje	Odnos	/	Medsebojni odnosi
D38	Z odnosi z zaposlenimi sem pa ravno tako zadovoljna.	Dober odnos zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
D39	To kar jaz rabim, nimam nobenih problemov. So uslužne ženske, pomagajo če je potrebno, so na razpolago, karkoli. Če ne morejo takoj, povedo kdaj, nimam pripomb.	Zadovoljstvo z dobljeno pomočjo	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
E53	Vsi so zelo dobri, tudi nevesta.	Dobro razumevanje	Odnos	/	Medsebojni odnosi
E54	Z odnosom, ki ga imam z zaposlenimi pa sem zelo zadovoljna. Bi bil greh, da rečem kaj grdega, ker ni res.	Dober odnos zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
F44	Se razumemo.	Dobro razumevanje	Odnos	/	Medsebojni odnosi
F45	Odnos z zaposlenimi pa tako.. Meni so večinoma vse dobre.	Dober odnos zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
F46	Ene se sicer bolj grobo obnesejo, druge manj, ampak moreš vse preboleti. Moja mama nas je zmeraj učila, da je treba veliko potrpeti in zamolčati, da prideš prav skozi.	Razlike v odnosu zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
F47	Sem vesela, da ni slabše.	Zadovoljstvo z odnosom	Odnos	/	Medsebojni odnosi
G34	Zadovoljna sem s temi odnosi.	Zadovoljstvo z odnosi	Odnos	/	Medsebojni odnosi
H30	Zaposlene tukaj me imajo zelo rade. Se z vsemi razumem.	Dober odnos zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
H31	Tudi, ko sem bila še doma, so me vsi imeli zelo radi. Sem imela gostilno in so mnogi	Od vedno dobro razumevanje z ljudmi	Odnos	/	Medsebojni odnosi

	rekli, da sem bila med najboljšimi oskrbniki.				
H32	Pa tudi otrokom sem bila dobra in oni so meni. Vsi moji so mi zelo dobri, nimam kaj reči.	Dobro razumevanje	Odnos	/	Medsebojni odnosi
H33	Ta venček, ki ga imam tukaj mi je na primer mlajša vnukinja poslal po pošti. Sedaj pa mi bo poslala božično drevo. Me imajo res radi in mi želijo najboljše.	Bližnji vedno pripravljeni pomagati	Odnos	/	Medsebojni odnosi

12. VPRAŠANJE: S kom bi si želeli ohranjati več stikov?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A41	Z mojo nečakinjo. Veste, z njo se res zelo dobro razumem.	Želja po več stikih z nečakinjo	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
A42	Saj, če ne bi njenega moža dvakrat zadela kap, bi se več videle. Morda bi bila tudi sedaj jaz pri njej, ne pa tukaj v domu. Ampak ker more skrbeti za moža, pa ne uspe priti pogosto. Pogrešam njeno družbo, saj je res prijazna.	Zdravstvene težave kot razlog redkih obiskov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
B42	Res sem taka oseba, ki je raje sama in družbe ne pogrešam, zato si z nikomer ne želim več stikov.	Ne želi več stikov	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
B43	Jaz sem že tako stara, da vse kar sem doživela sem že povedala in tudi če kdo pride na obisk mu ne vem kaj povedati. Sedaj pa se mi ne dogaja nič posebnega, kar bi morala z drugimi podeliti, tako da tudi če sem sama mi je dobro.	Ne več stikov, ker zmanjka tem za pogovor	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
C51	Imam samo nevesto in njena dva otroka, sin je umrl. Nimam nobenega drugega, tako da si ne morem želeti več stikov, ker si nimam s kom.	Ne več stikov, ker nima s kom	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
C52	Ampak tako je.	Vdanost v situacijo glede	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi

		ohranjanja stikov			
Č42	Veste jaz sem že star. Imam 77 let. Nimam nekih želj, da bi bilo bistveno več ljudi okoli mene.	Ne želi več stikov	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
Č43	Le mogoče dobro bi bilo, da imam sostanovalec s katerim bi se lahko pogovoril. Z njim se ne morem, ker nič ne sliši. Bi moral zelo kričati, kar pa spet ne morem, saj niso vse stvari za vsaka ušesa. Bi kdo slišal kaj, kar ne bi smel. Potem sem raje tiho in v tišini ležim.	Slaba komunikacija med sostanovalcema	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
Č44	Vsakdanji pogovor mi mogoče res malo manjka.	Želja po več pogovora	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
D40	Ne, s sorodniki ne morem. Oni imajo šoloobvezne otroke. Zraven šole imajo še druge dejavnosti (nogomet, atletiko, verouk). Starši imajo dovolj dela z njimi.	Razumevanje pomanjkanja časa za obiske	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
D41	Če pridejo je lepo, ampak tudi ko grejo je lepo (smeh).	Lepo ko pridejo in ko gredo	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
E55	Z vsemi bi se želela več stikov.	Želja po več stikih z vsemi	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
F48	Z družino. Od kadar sem se preselila sem, pogrešam sina in vnuke.	Želja po več stikih z družino	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
G35	Z vnukinjo, ki je v tujini.	Želja po več stikih z vnukinjo	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
G36	Ona je tudi bolj čustvena, ampak zaradi razdalje ne more priti.	Oddaljenost kot razlog redkih obiskov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
H34	Z nikomer več. Moji svojci so mi dovolj.	Ne želi več stikov	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
H35	Kadar vidim moje, sem kot doma.	Obisk veliko pomeni	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
H36	Res je, da delajo in ne uspejo vedno, ampak ni problema res, za nobeno stvar.	Razumevanje pomanjkanja časa za obiske	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi

13. VPRAŠANJE: Na kakšen način bi si s temi osebami želeli ohranjati stike?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A43	Da bi se več videle.	Ohranjanje stika	Želen način	/	Medsebojni

	Saj veste, je bolje v živo poklepetati kot po telefonu.	z obiski	ohranjanja stikov		odnosi
B44	Res je, da smo si včasih še kakšno pismo napisali. Mogoče bi sedaj lahko komu pisala, čeprav me je to minilo. Že zelo dolgo nazaj sem napisala zadnje pismo.	Ohranjanje stika prek pisem	Želen način ohranjanja stikov	/	Medsebojni odnosi
Č45	Mogoče da gremo s sostanovalci v družaben prostor.	Ohranjanje stika z druženjem v družabnem prostoru	Želen način ohranjanja stikov	/	Medsebojni odnosi
D42	Včasih smo imeli navado, da gremo s prijatelji v eno gostilno, si privoščimo večerjo. Posebej prijateljice. Sedaj pa tega ni več. Pa bi si želela, ampak jih je res večina umrla. In oni niso nadomestljivi.	Prekinitev stikov s starimi prijatelji	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
E56	Včasih si želim, da bi samo prišli, rekli dober dan in me vprašali kako sem.	Ohranjanje stika z obiski	Želen način ohranjanja stikov	/	Medsebojni odnosi
E57	Vsake toliko je tudi kakšna viroza tukaj in se bojijo oni in jaz, da se ne bi okužili.	Zdravstvene težave kot razlog redkih stikov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
F49	Dobro je, da imaš nekoga, da se z njim pogovoriš,	Zadovoljstvo za možnost pogovora	Odnos	/	Medsebojni odnosi
F50	da te pride pogledati.	Hvaležnost za obisk	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
G37	Slišimo se,	Ohranjanje stika po telefonu	Želen način ohranjanja stikov	/	Medsebojni odnosi
G38	ampak rada bi to vnukinjo več videla.	Ohranjanje stika z obiski	Želen način ohranjanja stikov	/	Medsebojni odnosi

14. VPRAŠANJE: Kdo vam lahko pomaga pri ohranjanju stikov?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A44	Sama si najbolje pomagam.	Samopomoč pri ohranjanju stikov	Pomoč pri ohranjanju stikov	/	Medsebojni odnosi
A45	Zadnjič sem se odločila tudi, da napišem pismo svojcem v tujino.	Ohranjanje stika prek pisem	Želen način ohranjanja stikov	/	Medsebojni odnosi
A46	No in sem začela pisat s pisanimi črkami, pa ni bilo nič razločiti kaj piše. Pa sem	Samopomoč pri ohranjanju stikov	Pomoč pri ohranjanju stikov	/	Medsebojni odnosi

	potem napisala z veliki tiskanimi. Čeprav sem včasih imela zelo lepo pisavo, mi sedaj roka ne dela prav in ni bilo razumljivo. Ampak kljub temu, si ne želim pomoči pri pisanju pisem, saj raje sama počasi in z veliki črkami napišem, kot pa da drugi piše namesto mene. So pa le osebne stvari.				
B45	Od nikogar ne pričakujem oziroma ne želim pomoči.	Ni želje po pomoči pri ohranjanju stikov	Pomoč pri ohranjanju stikov	/	Medsebojni odnosi
Č46	Tukaj zaposleni.	Pomoč zaposlenih pri ohranjanju stikov	Pomoč pri ohranjanju stikov	/	Medsebojni odnosi
D43	Nihče, saj mora vsak sam poskrbeti.	Samopomoč pri ohranjanju stikov	Pomoč pri ohranjanju stikov	/	Medsebojni odnosi
E58	Nihče mi ne more pomagati.	Pomoč pri ohranjanju stikov ni možna	Pomoč pri ohranjanju stikov	/	Medsebojni odnosi
E59	Če ni časa je tako.	Pomanjkanje časa kot razlog redkih obiskov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
F51	Ne vem. Nihče.	Pomoč pri ohranjanju stikov ni možna	Pomoč pri ohranjanju stikov	/	Medsebojni odnosi

15. VPRAŠANJE: Kaj bi še potrebovali, da bi se počutili bolj povezane z drugimi ljudmi?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A47	Še sama ne vem. Ker moje prijateljice so že vse mrtve. In jih zelo pogrešam. In od kadar sem ostala sama, še mož mi je umrl,	Pogrešanje starih prijateljev	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
A48	se raje umaknem na samo.	Iskanje praznega prostora	Umik na samo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
A49	Nimam več osebe, s katero bi se res čutila zelo povezana,	Ne več stikov, ker nima s kom	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
A50	pa tudi jo ne iščem več.	Ne iskanje novih prijateljev	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
B46	Jaz sem od vedno skromna oseba in res nič ne potrebujem.	Ni drugih potreb glede povezanosti z drugimi	Druge potrebe glede povezanosti z drugimi	/	Medsebojni odnosi
C53	Mislím, da nič.	Ni drugih potreb glede povezanosti z drugimi	Druge potrebe glede povezanosti z drugimi	/	Medsebojni odnosi

C54	Ker meni se ne da ves čas govorit. Raje poslušam in pozabim. Nimam rada preveč. Saj jih je veliko iz Bistrice, ampak nimam želje kaj več.	Ne želi več stikov	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
C55	Od mojih prejšnjih dobrih prijateljev, pa jih je veliko umrlo.	Prekinitev stikov s starimi prijatelji	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
Č47	Da grem več v družbo, med ljudi. Če bi lahko sam vstal, bi zagotovo šel. Da bi se s kom pomenil, bi si kaj povedali, bi zagotovo čas prej minil. Tako pa se počutim osamljen. Cele dneve sem sam v tej sobi.	Občutek osamljenosti	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
D44	Nič več ne rabim.	Ni drugih potreb glede povezanosti z drugimi	Druge potrebe glede povezanosti z drugimi	/	Medsebojni odnosi
D45	Ker si čas zapolnim ali s knjigami ali revijami.	Občasno branje	Branje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
D46	Večkrat sem okrog, da koga vidim, srečam, se pogovorimo, pa mine dan, pa še eden, pa mine teden.	Druženje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
E60	Drugega kot to kar sem vam povedala nič.	Ni drugih potreb glede povezanosti z drugimi	Druge potrebe glede povezanosti z drugimi	/	Medsebojni odnosi
E61	Saj grem vsak dan vsaj v skupino, kjer se zberemo. To je dobro.	Zavedanje koristnosti dejavnosti	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F52	Za enkrat nič.	Ni drugih potreb glede povezanosti z drugimi	Druge potrebe glede povezanosti z drugimi	/	Medsebojni odnosi
F53	Ker bolj si starejši, raje si v miru.	Želja po miru	Umik na samo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
F54	Včasih sem se bolj zanimala kdaj bo kakšen izlet, sedaj me pa niti to več ne briga, ker ne morem zaradi noge.	Ne udeleževanje zaradi zdravstvenih težav	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
F55	Moraš čepeti tam kamor si. In delat tisto kar lahko.	Vdanost v situacijo glede ohranjanja stikov	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
G39	Nisem rada med ljudmi. Raje sem sama.	Iskanje praznega prostora	Umik na samo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje

G40	Mi je pogosto težko, ker sem ostala čisto sama. Veste meni je mož umrl. Tudi sin. Izgubila sem tudi sestro.	Pogrešanje starih prijateljev	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
G41	Ljudje smo vsi ljudje, vsak ima svoj karakter. In to je tudi tisto, česar se jaz najbolj bojim. Bojim se ljudi, ki me ne razumejo. Rajši bodi tiho in "ne stoj brbljati". Tega pa ne maram. Naj rečejo raje v obraz. Ampak to jim ne paše. Tukaj smo končali. In to najbolj tisti, ki nimajo čisto nič v glavi.	Strah pred ljudmi drugačnega karakterja	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
H37	Nič mi ne manjka. Mene imajo vsi radi.	Ni drugih potreb glede povezovanja z drugimi	Druge potrebe glede povezanosti z drugimi	/	Medsebojni odnosi

16. VPRAŠANJE: Kdo so osebe, s katerimi imate odnos, ki bi ga lahko poimenovali ljubeč odnos?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A51	S sinovi.	Ljubeč odnos s sinovi	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
B47	Zagotovo s svojim možem. Veste midva sva že od nekdaj skupaj. Jaz pravim, da če sva toliko let preživela eden ob drugemu, bova pa še do konca.	Ljubeč odnos z možem	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
B48	Nekaj časa nisva bila skupaj v sobi in sedaj ko sva spet, mi je lepše. Boljše se počutim.	Izkazovanje ljubezni z bližino	Želen način izkazovanja ljubezni	Ljubezen	Čustva
B49	Se razumeva, vse si poveva. No saj postelje, kot vidite, so nam ločili (smeh).	Izkazovanje ljubezni s pogovorom	Želen način izkazovanja ljubezni	Ljubezen	Čustva
C56	Z nikomer.	Brez ljubečega odnosa	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
Č48	Ah ljubeč odnos, z nikomer.	Brez ljubečega odnosa	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
Č49	Saj s sestro se razumeva, samo kaj, saj ji nimam niti kaj za povedati. Vsak dan se	Ne več stikov, ker zmanjka tem za pogovor	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi

	mi dogaja isto, ležim in to je to.				
D47	(smeh). Tisti so pomrli.	Brez ljubečega odnosa zaradi smrti bližnjih	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
E62	Ni take osebe.	Brez ljubečega odnosa	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
F56	Nimam nič takih.	Brez ljubečega odnosa	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
G42	Težko najdem nekoga za ljubeč odnos. Ga ni.	Brez ljubečega odnosa	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
G43	Življenje ni lepo. Enkrat si v višini, enkrat padaš. Takrat, ko si najvišje, vidiš da boš zletel dol. To je življenjsko, tako pač je.	Življenje ni lepo	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
H38	Mož mi je umrl, veste, tako da z nobenim.	Brez ljubečega odnosa zaradi smrti bližnjih	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva

17. VPRAŠANJE: Za koga bi si želeli, da vam izkazuje več ljubezni?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A52	Rada bi, da bi se bolj razumela s sostanovalko.	Želja po boljšem razumevanju s sostanovalcem	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
A53	Veste zadnjič mi je v torbico dala zelo umazan glavnik. Ko sem videla tisti glavnik, sem takoj vedela, da je bila ona. In sem z alkoholom razkužila glavnik in torbico in ji ga dala na posteljo. Rekla sem ji, da naj vrne glavnik tistemu, od kogar je in naj ne počne več takšnih stvari. Povedala sem tudi osebjem kaj je naredila in nato je bila kaznovana. Saj ji je bilo potem žal, da je to naredila, ker tisti dan jo ni bilo nazaj v sobo, sploh ne vem kje je bila. Ampak ona ni bila takšna, dokler soseda ni prišla bivati zraven nas. No in od takrat smo večinoma tiho, se ne pogovarjava več. Čeprav jaz bi rada, ker vem da je dobra	Nerazumevanje z nekaterimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi

	oseba in prijazna, samo drugi nanjo slabo vplivajo. Jaz bi rada, da je takšna, kot je bila na začetku ko sem prišla.				
B50	Nobenega. Dovolj mi je, da imam ob sebi njega (moža), ta ljubezen mi je najpomembnejša.	Ni želje po več ljubezni	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
C57	Za nobenega.	Ni želje po več ljubezni	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
Č50	Kdo naj mi izkazuje več ljubezni, če pa nič ne morem.	Občutek nemoči za ljubezen zaradi ovir	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
Č51	Pa niti intimno nisem več sposoben.	Nesposobnost za intimno ljubezen	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
D48	Za nobenega.	Ni želje po več ljubezni	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
E63	Za nobenega,	Ni želje po več ljubezni	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
E64	ker vidim da to ni pristno, kot je bilo včasih. Včasih sem imela ogromno prijateljic. Ko je njim kdo umrl, sem bila takoj tam, sem preoblekla in vse naredila. Ko so se poročile sem tudi pomagala. Povsod sem sodelovala. Sedaj me pa niti ne vidijo.	Ljubezen ni več pristna	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
E65	In to mene boli.	Stiska zaradi redkih stikov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
E66	Ne razumem kako nimajo časa. Avto in vse imajo, pa ne pridejo niti pol ure. Saj ne zahtevam veliko, le kratek obisk.	Izkazovanje ljubezni z obiskom	Želen način izkazovanja ljubezni	Ljubezen	Čustva
F57	Za enkrat za nobenega. Nimam takih potreb.	Ni želje po več ljubezni	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
F58	Za enkrat ne, lahko pa da se spremeni, da se mi bo pamet obrnila.	Želja po več ljubezni morda v prihodnosti	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
G44	Z ostalimi stanovalci bi se rada bolj razumela, saj z nobenim nisem bolj tesno povezana.	Želja po boljšem razumevanju s stanovalcem	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
H39	Mene imajo vsi radi. Mene imajo tako rade ženske in vsi no. Ne rabim več.	Ni želje po več ljubezni	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva

18. VPRAŠANJE: Na kak način pa bi želeli, da vam izkazuje ljubezen?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A54	Da ne gleda po mojih	Izkazovanje	Želen način	Ljubezen	Čustva

	stvarah.	ljubezni z ne dotikanjem stvari	izkazovanja ljubezni		
B51	Tako kot je do sedaj naj ostane. Od vsega mi je še najpomembnejši pogovor.	Izkazovanje ljubezni s pogovorom	Želen način izkazovanja ljubezni	Ljubezen	Čustva
Č52	Ne vem, nikakor.	Ni želje po načinu izkazovanja ljubezni	Želen način izkazovanja ljubezni	Ljubezen	Čustva
D49	Ljubezen je že mimo.	Ni želje po načinu izkazovanja ljubezni	Želen način izkazovanja ljubezni	Ljubezen	Čustva
E67	Kratek obisk bi bil dovolj.	Izkazovanja ljubezni z obiskom	Želen način izkazovanja ljubezni	Ljubezen	Čustva
G45	Ne najdemo skupne teme za pogovor. Ker veste jaz sem bolj mestna. One so pa drugače usmerjene, na kmetih so živele. Saj so zelo ponosne, jaz jih rada poslušam kaj so vse delale. Ampak z nikomer se pa ne morem pogovarjati take stvari, ki mene bolj zanimajo. Da bi povedala kaj sem kupila, kaj pokomentirala. One so drugače usmerjene. Jezi me na primer mnenje moje sostanovalke, ki misli, da če nimaš hiše, se ne moreš poročiti. No in taka mnenja, ki se razlikujejo od mojega, me motijo in potem se z nobenim ne povežem bolj osebno.	Izkazovanje ljubezni s pogovorom	Želen način izkazovanja ljubezni	Ljubezen	Čustva

19. VPRAŠANJE: Kdo vas običajno tolaži, kadar potrebujete tolažbo?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A55	Nihče, ker nisem takšna oseba, da drugim "stočem". Veste jaz stvari obdržim zase. Saj vem, da to ni vedno prav, ampak sem raje tiho.	Žalost zadrži zase	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
A56	Prijateljice smo se včasih veliko potolažile, ampak kaj, ker ni več nobena živa.	Osebe za tolažbo so bili včasih prijatelji	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva

B52	Jaz sem zelo redko žalostna.	Redko žalosten	Pogostost žalosti	Tolažba	Čustva
B53	In še takrat ko sem, tega ne pokažem na zelo očiten način, nočem, da se drugim smilim.	Žalost zadrži zase	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
B54	No saj mož opazi, ker sem takrat morda bolj tiho kot običajno, ampak potem on začne nekaj govoriti in mine tudi mene.	Žalost opazi mož	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
C58	Mi ni tako hudo, da bi rabila od koga pomoč. Vsaj do sedaj ne.	Tolažbe ne potrebuje	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
C59	Če bi pa rabila, bi se pa na naše medicinske sestre obrnila.	Tolažba medicinskih sester	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
C60	Dve so takšne, s katerimi se bolj ujamem.	Dober odnos zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
Č53	Mislim, da najpogosteje sestra. Ker sva živela skupaj, se dobro poznavata.	Tolažba sestre	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
Č54	Ona pride, pa ji povem kaj me teži. Ko se pogovorila, mi je takoj lažje.	Pogovor kot tolažba	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
D50	Noben.	Tolažbe ne potrebuje	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
D51	To moraš sam s sabo rešiti.	Žalost predela sam	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
E68	Veste kako bom rekla. Nisem zelo pobožna, da bi ostale oltarje lizala. Ampak zaupam v Boga. Kadar mi je težko zmolim in potem mi je lažje. Imam vero in zaupanje v Boga. To mi najbolj pomaga.	Molitev kot tolažba	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
F59	Najprej pokličem sina.	Tolažba sina	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
G46	Včasih me daje žalost. Ne moreš biti vedno dobro razpoložen. In iščeš neke "bilice", pa se ne najdejo več. Sem tudi tak karakter, da sem občutljiva. Pravim, da bom zaradi karakterja šla kmalu.	Pogosto žalosten	Pogostost žalosti	Tolažba	Čustva
G47	Ko mi je pa težko pa ... Jaz sem tukaj imela eno zelo fino gospo. Ona je mene razumela, jaz njo. In meni je bilo zelo težko, ko je ona	Osebe za tolažbo so bile včasih prijateljice	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva

	umrla.				
G48	No potem je prišla moja prijateljica, s katero sva bili včasih štirideset let skupaj. Pa tu notri se nisva našli. Zato ker ona je bila bolj trmasta, jaz se pa nisem pustila. No in ona je tudi umrla.	Nerazumevanje z nekaterimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
G49	Ampak jaz socialni delavki vse povem. Imam njo.	Tolažba socialne delavke	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
G50	K socialni delavki grem lahko kadarkoli. Tudi danes sem že bila pri njej. Boljše se počutim, po tem ko se pogovoriva.	Pogovor kot tolažba	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
G51	Včasih se potožim tudi receptoriki. Me dosti razume. Me sprašuje kaj je narobe, kaj ni prav.	Tolažba receptorike	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
G52	Me pa tudi medicinske sestre pogosto vprašajo kako je.	Tolažba medicinskih sester	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
G53	S sestrično, ki pride enkrat do dvakrat na mesec se tudi vse pogovoriva. Ker ona je tudi življenjsko dala veliko skozi. Ona meni dostikrat pripoveduje kako ji je bilo. Niti njej, niti meni ni bilo v življenju lahko.	Tolažba sestrične	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
H40	Jaz nisem bila še žalostna.	Nikoli žalosten	Pogostost žalosti	Tolažba	Čustva
H41	Jaz pojem (smeh). Je rekla tukaj ena: boljše se je smejati, kot jokati.	Veselje namesto žalosti	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva

20. VPRAŠANJE: Od koga bi radi dobili več tolažbe?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A57	Od zaposlenih pa nobenemu nič ne rečem in za nobenega si ne bi želela, da bi me več tolažil, ker z nikomer nisem tako dobro povezana. Veste pravo prijateljstvo se gradi več časa.	Ni želje po več tolažbe	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
A58	Saj z vsemi se razumem, vsi so zelo prijazni, ampak o	Osebnih stvari zaposlenim ne govori	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva

	osebnih težavah jim ne govorim.				
B55	Vsak ima svoje delo in jaz nočem nikogar obremenjevati z mojimi težavami.	Ne želi drugih obremenjevati	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
B56	Saj je res, da so vsi tukaj učeni, diplomirani, strokovni, pametni in vem da opazijo, da sem morda kakšen dan bolj žalostna kot običajno,	Zavedanje, da drugi opazijo žalost	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
B57	ampak pomembno mi je, da me takrat ne obremenjujejo in da mi pustijo mir, ki si ga tudi želim.	Želja po miru ob žalosti	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
C61	Za enkrat od nobenega.	Ni želje po več tolažbe	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
Č55	Od nikogar. Je v redu tako kot je.	Ni želje po več tolažbe	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
D52	Od nobenega.	Ni želje po več tolažbe	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
E69	Ni takšne osebe. Na žalost.	Ni osebe za več tolažbe	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
F60	Za enkrat od nobenega.	Ni želje po več tolažbe	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
F61	Saj vprašam, rečem tudi kateri medicinski sestri, pa se reši, mi dajo pomoč, mi rečejo kakšno besedo.	Tolažba medicinskih sester	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
G54	Med stanovalci ne najdem moje sorodne duše. Niti moškega ne. Res ne najdem nobenega, kateremu bi se lahko zaupala.	Ni osebe za več tolažbe	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
G55	In to je edino kar mi manjka.	Želja po več tolažbe od drugih stanovalcev	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
G56	Je pa res, da ima tudi socialna delavka včasih veliko dela, moram počakati in potem se tudi zgodi, da do drugega dne pozabim. Socialna delavka ima določene ure kdaj lahko. Dopoldne bolj ne, po kosilu pa si vedno vzame čas.	Le določene ure za pogovor pri socialni delavki	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
G57	In jaz nikoli ne silim, če reče da ne more tisti trenutek.	Ne želi drugih obremenjevati	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
H42	Od nobenega.	Ni želje po več tolažbe	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva

21. VPRAŠANJE: Na kak način bi želeli, da vas potolaži?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A59	Sama sebe najlažje potolažim.	Žalost predela sam	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
B58	Samo mir rabim v takih trenutkih.	Želja po miru ob žalosti	Želen način tolaže	Tolažba	Čustva
C62	Če bi rabila, bi mi bil najboljši pogovor.	Pogovor kot tolažba	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
C63	Da se kaj "pohecamo" in tako pozabim na skrbi.	Veselje namesto žalosti	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
Č56	Saj pogovor je dober.	Pogovor kot tolažba	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
Č57	Če bi imeli zaposleni več časa bi bilo pa še boljše.	Želja po več časa za pogovor pri zaposlenih	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
D53	Že od prej sem navajena, da stvari rešim sama.	Žalost predela sam	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
E70	Bom kar sama zase poskrbela.	Žalost predela sam	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
F62	Pomembno mi je, da lahko pokličem sina,	Telefonski klic kot tolažba	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
F63	da se pogovorim s tukaj zaposlenimi.	Pogovor kot tolažba	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
G58	Včasih imam težave glede ene vnukinje, pa bi se komu rada potožila.	Pogovor kot tolažba	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
G59	Grem povedati socialni delavki, pa mi reče kakšno spodbudno besedo.	Spodbudne besede kot tolažba	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva

22. VPRAŠANJE: Kdo so osebe, za katere bi lahko rekli, da vam izkazujejo spoštovanje?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A60	Vsi me spoštujejo.	Vsi spoštujejo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
A61	Tudi zaposleni.	Zaposleni spoštujejo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
B59	Vsi nas spoštujejo. Zares vsi.	Vsi spoštujejo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
C64	Vsi.	Vsi spoštujejo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
C65	Saj nič ne delam, da bi to lahko bolj videla. Ampak če kaj vprašam, mi naredijo.	Izkazovanje spoštovanja s pomočjo	Želen način izkazovanja spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
C66	Ene sestre so dobre, take bolj za hec. Jih imam rada.	Dober odnos zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
Č58	Vsi me spoštujejo. Vsaj v glavnem.	Vsi spoštujejo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
Č59	Saj me morajo, so	Dolžnost	Izkazovanje	Spoštovanje	Etična raven

	dolži da starejše spoštujejo.	spoštovanja starejših	spoštovanja		
D54	Zaposleni tukaj me sigurno spoštujejo.	Zaposleni spoštujejo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
D55	Ostali pa tudi.	Vsi spoštujejo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
E71	Vsi.	Vsi spoštujejo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
E72	Večkrat imam občutek, da me drugi spoštujejo. Se počutim spoštovana.	Občutek, da je spoštovan	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
E73	Je pa res, da sem takšna oseba, da tudi če mi je kaj narobe, molčim. In mine. Ne kregam se, nisem od tega.	Sam se nerad krega	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
F64	Mislím, da me vsi spoštujejo.	Vsi spoštujejo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
F65	Za kakšnega vidim, da se bolj grobo obnaša. Veliko nas je. Eni so bolj zahtevni, bolj sitni in tako. Vse sorte nas je.	Različnost med ljudmi	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
G60	Me spoštujejo tukaj v domu.	V domu vsi spoštujejo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
G61	Ravno danes so mi na primer menjale posteljo in sem jim dala čokolado. Sem rekla tako, da me boste malo upoštevale. Je rekla, da ne rabijo čokolade, da me upoštevajo.	Upoštevanje tudi brez nagrad	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
G62	Je rekla, da me imajo vsi radi. No in meni je bilo dovolj.	Lepa beseda veliko pomeni	Želen način izkazovanja spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
H43	Moji otroci so ponosni name.	Otroci so ponosni	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
H44	Tudi tukaj me vsi zelo spoštujejo.	V domu vsi spoštujejo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven

23. VPRAŠANJE: Za koga bi si želeli, da vas bolj spoštuje?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A62	Samo naj ostane tako kot je.	Želja, da ostane kot je	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
B60	Ne najdem osebe, za katero bi mislila, da me more bolj spoštovati.	Ni osebe, ki bi morala bolj spoštovati	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
C67	Nobenega.	Ni želje po več spoštovanja	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
C68	Tudi te nove medicinske sestre (študenti), ki pridejo so	Študenti so tudi dobri	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven

	dobre.				
Č60	Če tako ostane, bo dobro.	Želja, da ostane kot je	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
D56	Za nobenega.	Ni želje po več spoštovanja	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
E74	Ja, jih je takih. Ampak to so osebe iz preteklosti.	Želja po več spoštovanja v preteklosti	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
E75	Ki bi rada da mi vrnejo, glede na to koliko sem jim jaz dobro naredila.	Želja po povračilu dobrote	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
E76	Tukaj pa me spoštujejo vsi. Tudi drugi stanovalci, s katerimi se srečam na hodniku.	V domu vsi spoštujejo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
F66	Za enkrat za nobenega. Dokler še toliko zmorem, dokler se človek drži, gre.	Ni želje po več spoštovanja	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
G63	Stanovalci.	Želja po več spoštovanja od stanovalcev	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
G64	Na primer ta gospod, ki je bil prej tukaj. Vedno mora biti po njegovo. Televizija na najbolj naglas. Ampak, saj ni sam, je treba spoštovati druge. Mi večkrat reče, da ga sovražim, ampak ga ne. Le ne pustim, da bi bilo samo po njegovo.	Želja, da drugi stanovalci upoštevajo, da niso sami	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
H45	Vsi so odlični. Pa ne da se izmišljujem, samo povem kar je res. Ne rabi sprememb.	Ni želje po več spoštovanja	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven

24. VPRAŠANJE: Na kakšen način bi želeli, da vam izkazuje spoštovanje?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A63	Ja, veliko mi pomeni prijaznost.	Izkazovanje spoštovanja s prijaznostjo	Želen način izkazovanja spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
B61	Kot do sedaj.	Želja, da način izkazovanja spoštovanja ostane nespremenjen	Želen način izkazovanja spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
Č61	Prijazne besede so najpomembnejše.	Izkazovanje spoštovanja s prijaznostjo	Želen način izkazovanja spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
Č62	Pa seveda tudi to, da nam pomagajo. Veliko nas je takšnih, ki potrebujemo pomoč pri vsaki stvari in prav nič	Izkazovanje spoštovanja s pomočjo	Želen način izkazovanja spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven

	ne moremo sami.				
D57	Kar naj bo tako kot je do sedaj.	Želja, da način izkazovanja spoštovanja ostane nespremenjen	Želen način izkazovanja spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
E77	Ja za te ljudi bi rada, da vsaj vprašajo zame,	Izkazovanje spoštovanja z vprašanjem po njej	Želen način izkazovanja spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
E78	me pridejo pogledati.	Izkazovanje spoštovanja z obiski	Želen način izkazovanja spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
G65	En drugi stanovalec mi vedno reče, naj pustim te, ki me jezijo.	Nasvet drugih, da pusti tiste, ki jo jezijo pri miru	Želen način izkazovanja spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
G66	Ampak ne, jaz bi rada, da vejo, da ne smejo tako delati. Smo vsi ljudje, vsi moramo malo potrpeti. Tudi on.	Vsi moramo malo potrpeti	Želen način izkazovanja spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven

25. VPRAŠANJE: Se vam zdi, da ljudje okrog vas (zaposleni in svojci) spoštujejo vaše pravice? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte!

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A64	Kar rečem upoštevajo.	Upoštevanje rečenega	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
A65	Ko na primer povem, da ne želim na prireditve, ker se ne počutim dobo, me pustijo, da ostanem v sobi.	Na prireditve le ko sam želi	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
B62	Vsekakor. Poglejte, kar rečem da bi rada, to dobim. Še preveč.	Upoštevanje rečenega	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
B63	Všec mi je, da imamo veliko zasebnosti, da vedno potrkajo predno pridejo v sobo,	Potrkajo predno vstopijo	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
B64	da lahko grem kamor želim. To je res za nas, ki tukaj živimo zelo pomembno.	Svobodni izhodi in prihodi	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
C69	Ja.	Pravice so spoštovane	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
C70	Če kaj potrebujem, mi naredijo. Grem tja k sestri in dobim. Nimam problemov.	Pomoč je vedno na voljo	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
C71	K zdravniku pa niti ne grem. Oziroma malo kdaj.	Redko obiskovanje zdravnice	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
Č63	Spoštujejo ja.	Pravice so spoštovane	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
Č64	Pa poslušajo, ko jih kaj vprašam in mi	Zaposleni prisluhnejo	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven

	povedo.				
Č65	Ko na primer sam ne morem zapreti televizije, jih pokličem, pa jo oni zaprejo.	Pomoč je vedno na voljo	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
D58	Ja pravica do zasebnosti meni je spoštovana, ker sem sama v sobi.	Pravica do zasebnosti je spoštovana	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
D59	To je zagotovo prednost, da lahko na primer zvečer do enajstih gledam televizijo, ali pa ne, grem na primer spati ob osmi. Odvisno kako se počutim.	Ima možnost samoodločanja	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
D60	Ko izrazim željo, jo upoštevajo.	Upoštevanje rečenega	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
E79	Jaz nisem taka, da si želim veliko pozornosti.	Nima želje po veliko pozornosti	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
E80	Ko povem za kakšno željo, jo upoštevajo.	Upošteva rečenega	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
E81	Samo jaz sem redkih besed. Raje sem tiho.	Ne zahteva veliko	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
F67	Se mi zdi, da spoštujejo.	Pravice so spoštovane	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
G67	Brez skrbi, da jih.	Pravice so spoštovane	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
H46	Ja, zagotovo.	Pravice so spoštovane	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
H47	Pojem kar mi paše, na primer. Lahko zbiram. Za večerjo so po tri "rihte", ob poldne pa tudi.	Poje kar želi (možnost izbire)	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
H48	Od začetka, ko sem prišla mi hrana ni bila najboljša, je bila bolj zelenjavna in tisto mi ni dobro. Sedaj pa je vse kot da bi bila doma. Do štrukljev.	Zadovoljstvo s hrano	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje

26. VPRAŠANJE: Katere vaše pravice niso spoštovane?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A66	Vse je spoštovano.	Vse je spoštovano	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
B65	Vse je spoštovano.	Vse je spoštovano	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
C72	Nič takega se sedaj ne spomnim.	Ne spomni, da kaj ni spoštovani	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
Č66	Ja več bi bil rad po	Želja po	Želja po večjem	Pravice	Etična raven

	konci. To je vse. Drugo pa imam.	pogostejšem dvigovanju iz postelje	spoštovanju pravic		
D61	Ja, težko bi rekla da je nekaj, kar ti ne omogočajo.	Vse je omogočeno	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
D62	Se je pa potrebno zavedati, da nas je tukaj ogromno. Ne more biti toliko osebnosti, kot jo je doma. Nekje se je potrebno prilagajati.	Zavedanje, da veliko število stanovalcev zahteva prilagajanje	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
D63	Nič ni takega kar bi sedaj posebej izpostavila, da se posebej jezim.	O ničemer se posebno ne jezi	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
D64	Če me kaj zmoti se umaknem na samo, se pogovorim sama s seboj (smeh), pa je.	Pomaga si sam z umikom na samo	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
E82	Niti ni pravice, ki mi ne bi bila spoštovana.	Vse je spoštovano	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
E83	Če kaj slišim o meni, sem tiho. In tako mine.	Stanovallec je raje tiho	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
F68	Seveda je kakšna stvar, ki ni spoštovana. Kolikokrat si mislim, da bi bilo lahko boljše to in ono.	Zavedanje, da ni vse spoštovano	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
F69	Ampak ne moreš vsega v domu. Pa si mislim, da nas je veliko in da moramo tudi sami potrpeti.	Zavedanje, da veliko število stanovalcev zahteva prilagajanje	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
F70	No na primer, sedaj se spomnim enega primera. Ko vidim sosedo, da rabi pomoč. In kliče in kliče. Pa enkrat sem šla jaz klicati sestro, pa sedaj se je navadila in vedno ko potrebuje pomoč začne mene klicati. Pa sem ji povedala, da ne smem jaz za druge klicati. Potem pa mene naderejo. Tako, da lahko bi se včasih osebje hitreje odzvalo.	Želja po hitrejšem odzivu zaposlenih	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
F71	Da moram jaz potem potrpeti še za druge, ker jim želim pomagati.	Občasno kreganje z zaposlenimi, na račun drugih stanovalcev	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
F72	Sicer razumem, da tudi delavec želi čas zase.	Razumevanje zaposlenih in njihove stiske s	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven

		časom			
G68	Pravice so spoštovane.	Vse je spoštovano	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
H49	Dajte no. Povejte mi kaj, ste učena, vidite. Povejte mi. Jaz ne vidim pomanjkljivosti tukaj. Nimam problema.	Vse je spoštovano	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven

27. VPRAŠANJE: Ste se kdaj počutili ogrožene, spregledane s strani drugih? Opišite!

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A67	Nisem.	Nikoli se ni počutil ogrožen ali spregledan	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
B66	Ne, niti približno.	Nikoli se ni počutil ogrožen ali spregledan	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
C73	Ne.	Nikoli se ni počutil ogrožen ali spregledan	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
Č67	Sem. Ta moj sostanovalec je gluha, ne sliši. Čeprav je tudi on priklenjen na posteljo, ves čas nekaj vstaja in se obrača proti meni. Tudi z rokami krili, pa kriči. In potem me je včasih prav strah, saj ne vem kaj namerava. Veste ne morem vedeti kaj misli. Počutim se neprijetno in se ne morem sprostiti.	Občutek strahu zaradi sostanovalca	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
D65	Ne.	Nikoli se ni počutil ogrožen ali spregledan	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
E84	Niti ne.	Nikoli se ni počutil ogrožen ali spregledan	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
F73	Nisem, ne.	Nikoli se ni počutil ogrožen ali spregledan	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
G69	Nisem.	Nikoli se ni počutil ogrožen ali spregledan	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
H50	Nikoli.	Nikoli se ni počutil ogrožen ali spregledan	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
H51	Meni ni niti malo žal, da sem prišla sem, saj imam res možnost da počnem kar si želim.	Ima možnost samoodločanja	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven

28. VPRAŠANJE: Kdo lahko prispeva k temu, da bodo vaše pravice bolj spoštovane?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A68	Za enkrat ne potrebujem nobene pomoči.	Ni želje po pomoči za večje spoštovanje pravic	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
B67	So že spoštovane.	Pomoč ni potrebna, saj so pravice spoštovane	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
C74	Dobro je, kot je.	Pomoč ni potrebna, saj so pravice spoštovane	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
Č68	Zaposlenim lahko povem,	Pogovor z zaposlenimi ob nespoštovanju pravic	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
Č69	ampak jaz sem raje tiho.	Stanovalec je raje tiho	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
D66	Ja no, to so naši najvišji, vodilni. Ti, ki delajo red.	Pomoč ob nespoštovanju pravic lahko nudijo vodilni	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
D67	Jaz sicer nisem imela še te potrebe in ne vem koliko so dostopni. Nimam primera, da bi vam iz prakse povedala.	Brez izkušenj glede ustreznosti pomoči vodilnih	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
E85	Vedno se lahko obrnem na socialno.	Pomoč socialne delavke ob nespoštovanju pravic	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
E86	Ona je dobra, se razumemo.	Pomoč socialne delavke ob nespoštovanju pravic je dobra	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
E87	Pa tudi sestre so dobre.	Dober odnos zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
E88	Se lahko pogovorimo.	Pogovor z zaposlenimi ob nespoštovanju pravic	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
F74	Ne vem.	Neznanje kdo lahko pomaga ob nespoštovanju pravic	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven

29. VPRAŠANJE: Na primeru opišite, kako lahko/ne smete sami odločati o svojih željah in potrebah!

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A69	Odločam sama.	Ima možnost samoodločanja	Samoodločanje o željah in	Pravice	Etična raven

			potrebah		
A70	Ko sem izrazila željo, da bi rada, da pokojnina prihaja v dom, me je sin peljala na banko in uredila sva, da sedaj denar prihaja sem.	Želja, da pokojnina prihaja v dom je bila upoštevana	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
B68	Vedno sama odločam.	Ima možnost samoodločanja	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
B69	Ko na primer pridejo vprašati ali grem na prireditev, vedno rečem ne in nikoli me ne silijo.	Na prireditev le ko sam želi	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
C75	Vse se sama odločim.	Ima možnost samoodločanja	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
C76	Ko je na primer prireditev, me vprašajo greste ali ne greste. In ko rečem ne grem, me pustijo, ne silijo.	Na prireditev le ko sam želi	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
C77	Tudi na primer včasih sem vsak dan hodila na skupino k socialni delavki. Ampak sedaj so prišle ene take "babe", da mi grejo na živce in raje spim. Pa me noben ne sili.	Na skupino k socialni delavki le ko sam želi	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
Č70	Želj je nešteto, ampak kaj ki so neuresničljive. Jaz bi marsikaj rad, ampak če si priklenjen na posteljo, si ne moreš pomagati.	Želj je veliko, ampak so neuresničljive zaradi oviranega gibanja	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
Č71	Kopajo me, ko pridem na vrsto, obroki hrane so tako ali tako ob isti uri, dvignejo me pa ko imajo čas.	Odvisnost od domskega urnika	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
Č72	Ne morem si jaz želeti, da bi jedel eno uro kasneje, če pa je kosilo takrat.	Treba se je prilagoditi urniku obrokov	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
D68	Ja veste kaj ... Ne vem ... Mogoče bi bilo včasih treba kakšno pravno pomoč. Da ti lahko pomagajo s ustreznim znanjem, da se res razumejo in ti delajo v korist tebi. Ampak brezplačno pomoč, da bi bila v sklopu ustanove. Da imaš človeka, ki se razume na to kar lahko	Želja po brezplačni pravni pomoči v domu	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven

	<p>in kar ne moreš doseči. Da imaš možnost vprašati kadarkoli. Prideš v situacijo, ko se ti zdi, da ni prav. Da ti ne dajejo tistih pravic, ki ti pripadajo (ne nujno v zvezi z bivanjem). Recimo, da imaš možnost, da nekomu zaupaš, da ga pooblastiš za določene stvari. Denarne zadeve se že uredi s pooblastilom brez težav, ampak za kaj drugega (na primer urejanje pokojnine). Ker večinoma ne znamo, pa da bi res dobili pravno pomoč.</p>				
E89	Zame sin poskrbi, če je kaj narobe.	Poskrbi sin, če je kaj narobe	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
E90	Si pa vedno želim, da bi lahko sama bolj sodelovala.	Želja po večjem sodelovanju	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
E91	Vendar je čas vedno problem, pa potem naredi stvari namesto mene.	Nemožnost samoodločanja zaradi pomanjkanja časa sorodnika	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
F75	Jaz vprašam.	Ima možnost samoodločanja	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
F76	Ampak na primer, ko moram k zdravniku, rečem, da se počutim tako in tako in da bi rada šla, pa so vedno pripravljene, da me naročijo.	K zdravniku naročijo vedno ko želi	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
G70	Recimo, da sem bolna. Povem kaj bi potrebovala in mi dajo takoj.	Pomoč je vedno na voljo	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
G71	No včasih se malo razjezim, ampak potem sama sebi rečem, da zakaj bi se jezila. Saj dobim, kar potrebujem.	Jeza ni potrebna	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
H52	Na primer sem imela uro tam v kotu. In sem rekla našemu hišniku naj mi jo pride menjati, ker slabo vidim tako daleč. Dopoldne sem rekla, ob poldne je bila že prestavljena.	Hiter odziv na želje	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
H53	Vam ne morem	Ima možnost	Samoodločanje	Pravice	Etična raven

	povedati kakšna postrežba je tukaj. Rečem, da nočem čaja, ker čaj me zapira in prosim za vodo. Brez težav dobim vodo. Vedno lahko izbiram.	izbire	o željah in potrebah		
--	--	--------	----------------------	--	--

30. VPRAŠANJE: Kdo bi vas lahko podprl pri tem, da bi v domu živeli na način, kot bi si ga vi želeli? Kaj bi bilo potrebno narediti?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A71	Rada bi šla v sobo, kjer bi bila sama. Tam bi imela mir, ponoči bi odprla okno, spat bi šla kadar bi želela.	Želja po enoposteljni sobi	Potrebne spremembe za dosego zelenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
A72	Ampak žal nimam dovolj denarja za enoposteljno sobo, potrebovala bi višjo pokojnino.	Potreba po več denarja	Potrebna pomoč za dosego večjega zadovoljstva v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
B70	Ostane naj tako kot je. V domu je v redu.	Ni potrebe po spremembah	Potrebne spremembe za dosego zelenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
B71	Domov bi pa res rada šla. Slabo kaže, da bo kaj iz tega.	Želja po možnosti obiska lastnega doma	Potrebne spremembe za dosego zelenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
B72	Mogoče bom otrokom še enkrat rekla.	Pomoč otrok za izpolnitev želj	Potrebna pomoč za dosego večjega zadovoljstva v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
C78	Povedat bi mogla zaposlenim, tem, ki vsak dan pridejo.	Pomoč zaposlenih za izpolnitev želj	Potrebna pomoč za dosego večjega zadovoljstva v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
Č73	Mislím da svojci. Če bi več prišli, ne bi bil tako osamljen.	Pomoč svojcev za izpolnitev želj	Potrebna pomoč za dosego večjega zadovoljstva v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
Č74	Ampak tudi oni ne morejo priti vsak dan. Nimajo časa, sestra ne more, ker je bila na operaciji. Sedaj se ne more niti več sama pripeljati, mora počakati na brata, da jo pripelje. Tako da razumem, da ne morejo vsemu kaj.	Zdravstvene težave kot razlog redkih obiskov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi

D69	Podprli bi me lahko zaposleni,	Pomoč zaposlenih za izpolnitev želj	Potrebna pomoč za dosego večjega zadovoljstva v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
D70	ampak trenutno nimam posebnih želj. Mi je dobro tako kot je.	Ni potrebe po spremembah	Potrebne spremembe za dosego želenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
E92	Ne bi mogla.	V domu ni možnosti življenja, ki si ga želi	Potrebne spremembe za dosego želenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
E93	Danes mi je ena na primer rekla, da bo prišla njena mama na obisk, ker da ves čas govori da mora priti. Pa jo ni. In jaz čakam. Nimam stika z zunanjim svetom. To bi rabila.	Želja po več stikih z vsemi	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
E94	Ampak dvomim, da mi lahko kdo pomaga.	Nihče ne more pomagati	Potrebna pomoč za dosego večjega zadovoljstva v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
E95	Takšni so pač ljudje. Rečejo, da bodo prišli, pa ne pridejo. Želela bi si, da kar obljubijo, tudi storiijo.	Želja, da se ljudje držijo obljub	Potrebne spremembe za dosego želenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
F77	Ne vem. Za enkrat ne rabim nič, ne razmišljam o tem.	Ni potrebe po spremembah	Potrebne spremembe za dosego želenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
F78	Ampak če bi rabila, bi verjetno vprašala. Najprej bi rekla medicinskim sestram in one imajo potem pravico naprej ukrepat. One so tudi največ tukaj.	Pomoč zaposlenih za izpolnitev želj	Potrebna pomoč za dosego večjega zadovoljstva v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
G72	Moja sostanovalk je težka. Mi začne razlagati kdo je umrl. Pa ji rečem, da me ne zanima, ker ne poznam. Prvič ne poznam kraja in drugič ne poznam ljudi. No in obmolkne, je nekaj časa tiho, pa začne od ene druge. Resnično, ona je pravi novinar. To me moti. Rada bi jo	Želja po drugem sostanovalcu	Potrebne spremembe za dosego želenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven

	navadila na več kulture. To je "čikule čakule". Kot na trgu v Zagrebu, kjer se najdejo takšne ženske. Jaz ji vse to povem, pa mi ne zameri. Včasih se ji prav nasmejim. Otročja je.				
H54	Jaz ne bi šla res več domov, tukaj mi je lepo.	Ni potrebe po spremembah	Potrebne spremembe za doseg želenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven

31. VPRAŠANJE: Kako ocenjujete vaše finančno stanje?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A73	Ja, jaz imam pokojnino. Ni zelo visoka, ampak nekaj pa le je.	Prejemanje pokojnine	Finančno stanje	/	Denar
A74	Srečna sem dokler imam to. Saj sem celo življenje delala za ta denar.	Zadovoljstvo s finančnim stanjem	Finančno stanje	/	Denar
A75	Res pa je, da bi kdaj rabila več, ampak kaj moremo.	Občasna potreba po več denarja	Potrebe glede financ	/	Denar
B73	Solidno je.	Finančno stanje je solidno	Finančno stanje	/	Denar
B74	Z možem si sama plačujem bivanje.	Dom plačuje sam	Finančno stanje	/	Denar
B75	Včasih bi si sicer želela kupiti še kaj več,	Občasna potreba po več denarja	Potrebe glede financ	/	Denar
B76	ampak tudi brez tistega lahko živim. Zadovoljna sem, da je tako, kot je.	Zadovoljstvo s finančnim stanjem	Finančno stanje	/	Denar
C79	Ja bog vari, da nimam jaz svoje vnukinje, ki mi dodaja.	Pomoč vnukinje pri plačevanju doma	Finančno stanje	/	Denar
C80	Moja pokojnina ni dovolj. Zmanjka.	Pokojnina ni dovolj za plačilo doma	Finančno stanje	/	Denar
C81	Jaz imam 600€ za plačat. Dodaja okoli 300€.	Pomoč vnukinje pri plačevanju doma	Finančno stanje	/	Denar
Č75	Moje finančno stanje je zelo slabo. Zelo malo denarja imam.	Finančno stanje je slabo	Finančno stanje	/	Denar
D71	Veste kaj, ta dom je predrag za upokojence. Jaz zase, ki me ni treba streči, razen da mi perilo operejo, zlikajo	Dom je drag	Finančno stanje	/	Denar

	in počistijo plačam 800€ na mesec. To so soldi in pol.				
D72	Imam pa 500€ pokojnine, kar je malo.	Finančno stanje je slabo	Finančno stanje	/	Denar
D73	Mi pomagajo moji. Ker veste, jaz sem bila prej v drugačnem stanju kot sedaj, sem bila v bolnišnici in se že naredila oporoko. Ker imam sina in hčer sem dala vsakemu pol in sedaj mi oni določijo, ker morajo.	Pomoč svojcev pri plačevanju doma	Finančno stanje	/	Denar
E96	Jaz sem bila te sreče, da sem dobila moževo pokojnino.	Prejemanje pokojnine po partnerju	Finančno stanje	/	Denar
E97	Sem zadovoljna s tem, koliko pokojnine dobim. Nekaj let je on delal v Avstriji in to se je sedaj nabralo, tako da je dovolj.	Zadovoljstvo s finančnim stanjem	Finančno stanje	/	Denar
F79	Dobro kaj, je kot je.	Zadovoljstvo s finančnim stanjem	Finančno stanje	/	Denar
F80	K plačevanju doma pa sin doloži.	Pomoč sina pri plačevanju doma	Finančno stanje	/	Denar
G73	Z mojo pokojnino se da. Sem zadovoljna.	Zadovoljstvo s finančnim stanjem	Finančno stanje	/	Denar
H55	Jaz nisem delala v tovarni. Ampak imam od prvega moža italijansko pokojnino.	Prejemanje pokojnine po partnerju	Finančno stanje	/	Denar
H56	Je sicer majhna.	Pokojnina je majhna	Finančno stanje	/	Denar
H57	In od tega drugega partnerja pokojnino. Še prej ko je umrl mi je rekel naj vzamem njegovo pokojnino. In sem jo res. Sem vložila prošnjo, so jo rešili	Prejemanje pokojnine po partnerju	Finančno stanje	/	Denar
H58	in sedaj mi je dovolj.	Zadovoljstvo s finančnim stanjem	Finančno stanje	/	Denar
H59	Res pa je, da je dom ni poceni in si ga ne more vsak privoščiti.	Dom je drag	Finančno stanje	/	Denar

32. VPRAŠANJE: Koliko sami upravljate z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem za vas?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A76	Včasih je denar prihajal domov. S sinom sva bila dogovorjena, da mi	Nezadovoljstvo s tem, da je denar prihajal	Upravljanje z denarjem	/	Denar

	ga, ko pride na obisk, prinese. Ampak potem se je velikokrat zgodilo, da ga je pozabil. Saj sem mu rekla, naj ga da v avto, takoj ko pride kuverta, ampak to se je pre pogosto dogajalo. Ni mi bilo všeč, da nisem vedela kam je del denarja šel.	domov			
A77	Zato me je en dan peljal v mesto, kjer sva uredila, da pokojnina sedaj prihaja sem, v dom. Tako vse sama upravljam z denarjem.	Samostojno upravljanje z denarjem	Upravljanje z denarjem	/	Denar
A78	V tej omari (pokaže s prstom) spravljam izpiske po mesecih, tukaj kamor je zaklenjeno pa imam denar.	Shranjevanje denarja v zaklenjeni omari pri postelji	Upravljanje z denarjem	/	Denar
A79	Vse vem kam gre kaj. Zdaj sem bolj zadovoljna, ko imam sama nadzor nad denarjem.	Zadovoljstvo za nadzor nad denarjem	Upravljanje z denarjem	/	Denar
B77	Večinoma ima mož denar. On ga ima vedno v žepu in potem plača.	Z denarjem upravlja mož	Upravljanje z denarjem	/	Denar
B78	Veste meni se ne da po žepih nositi, pa dam njemu, mi je tako še boljše.	Zadovoljstvo, da nima skrbi z denarjem	Upravljanje z denarjem	/	Denar
B79	Tudi, ko na banki dvignemo denar, on poskrbi za to.	Z denarjem upravlja mož	Upravljanje z denarjem	/	Denar
C82	Vnukinja skrbi. Ima ona vse račune, mi vse ona plača.	Z denarjem upravlja vnukinja	Upravljanje z denarjem	/	Denar
C83	Vsako toliko mi da kaj drobiza, ene 10€ za kavo.	Nekaj malega denarja ima pri sebi	Upravljanje z denarjem	/	Denar
C84	Piškote in ostale priboljške mi pa prinese od doma.	Veliko denarja pri sebi ne potrebuje, saj veliko stvari prinesejo od doma	Upravljanje z denarjem	/	Denar
Č76	Nič ne upravljam sam.	Z denarjem nič ne upravlja sam	Upravljanje z denarjem	/	Denar
Č77	Za vse poskrbi sestra. Čeprav sedaj tudi ona zaradi operacije ne more hoditi na pošto. Na drugačen način plača račune.	Z denarjem upravlja sestra	Upravljanje z denarjem	/	Denar
Č78	Pri sebi nimam nič denarja.	Pri sebi nič denarja	Upravljanje z denarjem	/	Denar

Č79	No včasih račune plačuje tudi nečak, ampak večinoma sestra.	Z denarjem upravlja sestra	Upravljanje z denarjem	/	Denar
D74	Za vse poskrbijo otroci.	Z denarjem upravlja otroci	Upravljanje z denarjem	/	Denar
D75	Nimam niti nič žepnine.	Pri sebi nič denarja	Upravljanje z denarjem	/	Denar
E98	Sin ima vse moje zadeve. On skrbi zame,	Z denarjem upravlja otroci	Upravljanje z denarjem	/	Denar
E99	hvala bogu da ga imam, sem vesela da je tako.	Zadovoljstvo, da nima skrbi z denarjem	Upravljanje z denarjem	/	Denar
F81	Sin plačuje.	Z denarjem upravlja otroci	Upravljanje z denarjem	/	Denar
F82	Glede denarja, ki ga imam pri sebi, pa tako ... Sedaj, ko ne grem nikamor, imam pri sebi že menda dva meseca 10€.	Nekaj malega denarja ima pri sebi	Upravljanje z denarjem	/	Denar
F83	Včeraj me je klical sin in rekel, da bo prišel in mi prinesel denar za kavo. Sem mu povedala, da mi je zadnjič dal in da imam še sedaj.	Dajo denar ko ga potrebuje	Upravljanje z denarjem	/	Denar
F84	Saj on je jezen, da zakaj ne rečem medicinski sestri da mi gre po kavo. Ker jaz ne grem dol, da bi si jo vzela. Si ne upam. Tudi moja sosedka bi jo rada, pa ne gre dol. Bi jo pa pila in plačala.	Želja, da bi zaposleni pomagali pri nakupu kave	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
F85	Ampak jaz jih vidim, da hodijo sem in tja, ampak si ne upam, da bi jih obremenjevala.	Zaposlenih ne želi obremenjevati	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
F86	Sin mi veliko stvari tudi prinese od doma.	Veliko denarja pri sebi ne potrebuje, saj veliko stvari prinesejo do doma	Upravljanje z denarjem	/	Denar
F87	Razen za kavo, v bistvu trenutno denarja niti ne rabim.	Denar potrebuje le za kavo	Upravljanje z denarjem	/	Denar
G74	Jaz socialni delavki prinesem račune, ona vse pregleda.	Z denarjem pomaga socialna delavka	Upravljanje z denarjem	/	Denar
G75	Danes sem jih ji na primer nesla, pa je rekla da je vse prav izračunano, da ne rabim	Ponosen, da zmore sam	Upravljanje z denarjem	/	Denar

	nobenega, da znam vse sama izračunati, me je torej pohvalila. Sem bila ponosna nase (smeh)				
G76	Nimam pa denarja pri sebi, ampak na banki.	Pri sebi nič denarja	Upravljanje z denarjem	/	Denar
G77	Si pa lahko sama dvignem.	Samostojno upravljanje z denarjem	Upravljanje z denarjem	/	Denar
H60	Pri sebi pa nimam nič denarja.	Pri sebi nič denarja	Upravljanje z denarjem	/	Denar
H61	Tukaj pokradejo. Ko mi je hčerka prvi dan prinesla 20€, pa ni veliko, smo v kuverti dale v predal. In ko je drugi dan prišel duhovnik, sem mu rekla naj vzame za mašo. Je vprašal da kje, ker sem bila nepokretna. Sem mu rekla da v predalu, ampak ni bilo več notri. So mi ukradli v eni noči. Je boljše, da nimaš nič pri sebi.	V domu kradejo	Upravljanje z denarjem	/	Denar
H62	Ampak če rabim, mi prinese hčerka.	Dajo denar ko ga potrebuje	Upravljanje z denarjem	/	Denar
H63	Ona vse plača. Tudi položnice od doma.	Z denarjem upravljajo otroci	Upravljanje z denarjem	/	Denar
H64	Mi je pa sin kupil ključek za avtomat in mi noter dal nekaj denarja. Pa grem vsake toliko na kavo.	Ključek za avtomat	Upravljanje z denarjem	/	Denar
H65	Drugo pa ne potrebujem, ker imamo vsega.	Denar potrebuje le za kavo	Upravljanje z denarjem	/	Denar

33. VPRAŠANJE: Bi želeli imeti več informacij o vaših financah? Kakšnih?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A80	Informacije imam sedaj vse.	Ima vse zelene informacije o financah	Informacije o financah	/	Denar
B80	Ne. Dobro mi je, da nimam preveč skrbi glede denarja.	Ni želje po več informacijah o financah	Informacije o financah	/	Denar
C85	To kar sem imela jaz "prišparano" ... Lahko da se je porabilo, lahko da ne. Nisem pogledala, ne vem.	Informacij o financah nima	Informacije o financah	/	Denar
C86	Ampak me niti ne zanima.	Ni želje po več informacijah o financah	Informacije o financah	/	Denar
C87	Važno, da imam tukaj	Pomembno je	Informacije o	/	Denar

	plačano.	le, da je plačan dom	financah		
C88	Če mi pa kaj rabi, mi pa da.	Daje denar ko ga potrebuje	Upravljanje z denarjem	/	Denar
Č80	Veste jaz imam tako malo denarja, da vem da gre vse za dom.	Zavedanje, da gre ves denar za dom	Informacije o financah	/	Denar
Č81	Tako da me informacije niti ne zanimajo.	Ni želje po več informacijah o financah	Informacije o financah	/	Denar
Č82	Važno, da je plačano, da sem lahko tukaj.	Pomembno je le, da je plačan dom	Informacije o financah	/	Denar
Č83	Mi ustreza, da je skrb za to prevzela ona.	Zadovoljstvo, da nima skrbi z denarjem	Upravljanje z denarjem	/	Denar
D76	Ja s preselitvijo v dom je bila glede financ zame velika sprememba. Včasih sem preživljala družino, poskrbela za denar, s preselitvijo sem, pa so se zgodile spremembe. Nimam dosti informacij o denarju.	Informacij o financah nima	Informacije o financah	/	Denar
D77	Ampak informacij pa niti ne potrebujem.	Informacij o financah ne potrebuje	Informacije o financah	/	Denar
E100	Ko sina vprašam kako je, mi reče: dobro je mama, nič ne skrbi.	Svojci rečejo le, da ne rabi skrbeti	Informacije o financah	/	Denar
E101	Pa bi raje, da mi rečejo toliko je.	Želja po več informacijah o finančnem stanju	Informacije o financah	/	Denar
E102	Pa mi nočejo.	Informacij o financah svojci nočejo dati	Informacije o financah	/	Denar
E103	Saj jaz si mislim, da bi moralo biti v redu, da bi moralo biti dovolj, ampak ne vem.	Informacij o financah nima	Informacije o financah	/	Denar
F88	Informacij ne.	Ni želje po več informacijah o financah	Informacije o financah	/	Denar
G78	Jaz pregledam vedno račune, če je vse prav.	Sam pregleda račune	Informacije o financah	/	Denar
G79	Grem tudi vedno, ko kaj potrebujem, k socialni delavki in vse izvem.	Pomoč socialne delavke glede financ	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
H66	Ne rabim.	Ni želje po več informacijah o financah	Informacije o financah	/	Denar
H67	Če karkoli vprašam, mi povejo.	Ima vse zelene informacije o financah	Informacije o financah	/	Denar

34. VPRAŠANJE: Kaj bi še potrebovali v zvezi s financami?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A81	Ja veste kaj se dogaja. Jaz si v predalu vedno vse pospravim. In zadnjič odprem predal in vidim, da ni vse na mestu, kot bi moglo biti. In sem takoj vedela kdo je bil. Ker sostanovalka ni mogla bit, ker nima ključa od predala. Zato sem šla k zaposlenim in jim takoj povedala, da je nekdo gledal po mojem predalu. Saj mi niso povedali kdo je bil, ampak jaz vem. In ta oseba je bila tudi kaznovana. Je morala na prisilni dopust, ki ni plačan. Torej čeprav je pod ključem, mi nekdo gleda, ker vsi mislijo, da sem bogata, pa nisem.	Želja, da ne bi brskali po predalu z denarjem	Potrebe glede financ	/	Denar
B81	Nič.	Ni drugih potreb glede financ	Potrebe glede financ	/	Denar
C89	Bolje bi bilo, da imam več denarja. Da ne bi gledali na vsak evro. Potem bi tudi lažje vprašala za 10€.	Želja po več denarja	Potrebe glede financ	/	Denar
C90	Ampak nimamo kaj.	Vdanost v situacijo pomanjkanja denarja	Potrebe glede financ	/	Denar
Č84	Več denarja, vsekakor.	Želja po več denarja	Potrebe glede financ	/	Denar
D78	Več denarja ne bi bilo nikoli odveč.	Želja po več denarja	Potrebe glede financ	/	Denar
D79	Pa cenejši dom. Je vsekakor predrag. Saj to ni samo moja misel. Tudi po vseh revijah o tem pišejo. Veste kaj, ljudje ki so najbolj potrebni te nege, jo ne morejo dobiti, ker je predrago. In ostanejo kamor so in ne vejo niti za naprej, morda se znajdejo tam, da beračijo.	Želja po cenejšem domu za stare ljudi	Potrebe glede financ	/	Denar
E104	Pri sebi nimam nič denarja,	Pri sebi nič denarja	Upravljanje z denarjem	/	Denar

E105	ker so me dvakrat okradli.	V domu kradejo	Upravljanje z denarjem	/	Denar
E106	Ampak saj je tako v redu.	Zadovoljstvo, da nima skrbi z denarjem	Upravljanje z denarjem	/	Denar
E107	Mislim, da ne bi nič drugega potrebovala.	Ni drugih potreb glede financ	Potrebe glede financ	/	Denar
F89	Več denarja bi rabila.	Želja po več denarja	Potrebe glede financ	/	Denar
F90	Sem rekla tudi sinu nedolgo nazaj, da ne vem kdaj bo prišle tisti dan, da bi si šla kaj kupiti za obleč. Ampak je tako.	Vdanost v situacijo pomanjkanja denarja	Potrebe glede financ	/	Denar
F91	Ima tudi on svoje stroške. In zato molčim in trpim naprej. Dokler gre, gre.	Zavedanje, da imajo tudi svojci svoje stroške	Potrebe glede financ	/	Denar
G80	Nič.	Ni drugih potreb glede financ	Potrebe glede financ	/	Denar
G81	Če vam povem iskreno, me včasih vse stvari niti ne zanimajo, ker vem da je pošteno.	Zaupanje drugim	Potrebe glede financ	/	Denar
H68	Vse je tako drago. Jaz 900€ plačam na mesec, preveč. Ampak kaj naj. Ali tako, ali nič.	Dom je drag	Finančno stanje	/	Denar

35. VPRAŠANJE: Kdo vam lahko pomaga pri zagotavljanju finančnih potreb?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A82	Pomagajo mi lahko samo tisti, ki so "firbčni". Na tak način, da ne bi bili več tako radovedni.	Pomoč radovednih z manj radovednosti	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
B82	Dokler mož lahko, naj tako ostane.	Pomoč moža glede financ	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
B83	Drugače pa lahko pomagajo tudi otroci.	Pomoč otrok glede financ	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
C91	Vnukinja.	Pomoč vnukinje glede financ	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
Č85	Zadovoljen sem s sestro, ker ji zaupam.	Zadovoljstvo z dobljeno pomočjo glede financ	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
D80	Država, tako da bo dom cenejši.	Pomoč države s sofinanciranjem domov	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
E108	Sin.	Pomoč otrok glede financ	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar

F92	Sin.	Pomoč otrok glede financ	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
F93	Ko pa sin ne bo mogel več doplačevati doma, pa bodo že kaj rešili. Saj najdejo, da naredijo prav. Bo država.	Pomoč države s sofinanciranjem domov	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
G82	Socialna delavka vedno. Ona mi pove vse.	Pomoč socialne delavke glede financ	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
G83	Če pa potrebujem še od koga pomoč, pa vprašam, pa mi tudi pomagajo. Ni problem.	Vsi so pripravljeni pomagati s financami	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
H69	Moji otroci.	Pomoč otrok glede financ	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar

36. VPRAŠANJE: Kaj bi si želeli, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A83	Veste, čeprav res določene stvari pozabim,	Težave s spominom	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezni
A84	sem za to še vedno sposobna skrbeti in pomembno mi je, da vem kje je moj denar, za katerega sem celo življenje garala. Naj za vedno ostane tako, da sama vem kje je denar.	Zadovoljstvo za nadzor nad denarjem	Upravljanje z denarjem	/	Denar
B84	Nič.	Ni drugi potreb glede financ	Potrebe glede financ	/	Denar
C92	Nič drugega.	Ni drugih potreb glede financ	Potrebe glede financ	/	Denar
Č86	Glede upravljanje je vse v redu.	Ni drugih potreb glede financ	Potrebe glede financ	/	Denar
D81	Nič.	Ni drugih potreb glede financ	Potrebe glede financ	/	Denar
E109	Nič.	Ni drugih potreb glede financ	Potrebe glede financ	/	Denar
F94	Za enkrat drugo ne.	Ni drugih potreb glede financ	Potrebe glede financ	/	Denar
F95	Ampak kaj, ker človek ne more zahtevati. Od koga. Noben ti ne more dati.	Od nobenega ne moreš zahtevati več denarja	Potrebe glede financ	/	Denar
G84	Za enkrat ni problemov. Jaz sem bila kot trgovka	Ni drugih potreb glede financ	Potrebe glede financ	/	Denar

	navajena delati z denarjem. Matematiko sem morala znati,				
G85	čeprav sem jo sedaj veliko pozabila. Znanje se s časoma izgubi. Leta prinesejo svoje.	Opravičevanje težav s starostjo	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
H70	Nič.	Ni drugih potreb glede financ	Potrebe glede financ	/	Denar

37. VPRAŠANJE: Kako ocenjujete svoje zdravje?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A85	Nisem najbolj zdrava, ampak saj to je logično glede na leta. Jih imam 92. Nekaj let nazaj so mi odkrili levkemijo. Hodim vsake dve leti na kontrolo. Ampak srečo imam, da stanje ostaja nespremenjeno. Raven levkocitov je že kar nekaj let ista in čeprav je zelo nad normalno mejo, še vedno dovolj nizko, da ne potrebujem zdravil.	Odkrili levkemijo, vendar še ne potrebuje zdravil	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
A86	Pa tudi s sladkorno imam težave. Včasih imam preveč sladkorja, včasih premalo.	Težave s sladkorno	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
A87	No in vrtoglavice. To mi pa dela največ težav, saj se mi vedno ko vstanem zelo vrti. Ko ležim je dobro, takoj ko vstanem pa me zanese.	Težave z vrtoglavico	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
A88	Z leti mi se zdi, da imam vedno več težav.	Z leti vedno več težav	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
A89	Nedolgo nazaj se mi je apetit zelo poslabšal, meso mi je prav smrdelo.	Težave z apetitom	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
B85	Največje težave mi dela spomin. Res veliko pozabljam zadnje čase.	Težave s spominom	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
B86	Saj je res, da sem stara, ampak vseeno.	Opravičevanje težav s starostjo	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
B87	Vem, da bo vedno slabše.	Zavedanje, da se bo zdravstveno stanje slabšalo	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
B88	Ko na primer berem revijo, se zgodi, da zelo hitro pozabim kaj sem	Ob branju revije pozabi o prebranem	Demenca	/	Zdravje in bolezen

	prebrala na prejšnji strani. In potem grem še enkrat brat, včasih se spomnim, da sem to že prebrala, včasih pa ne.				
C93	Sedaj je boljše kot je bilo prej.	Izboljšanje zdravstvenega stanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
C94	Sedaj lahko hodim, sicer ne dolgo, ampak grem, za kar sem zelo vesela.	Zadovoljstvo za zmožnost hoje	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
C95	Za ostalo zdravje pa ne vem kakšno je.	Stanovalec nima informacij o zdravstvenem stanju	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
C96	Me je pa zadnjič bolet mehur, so mi dali ene 5 antibiotikov. Ampak to imam jaz vsako leto, vsako jesen.	Težave z mehurjem	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
C97	Vsega skupaj od kadar sem v domu pa mislim, da sem bila dvakrat prav pri zdravnici.	Redko obiskovanje zdravnice	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
C98	Drugače pride sem, me pogleda tukaj.	Prihod zdravnice v sobo	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
Č87	Kaj če biti, če samo ležim.	Nezmožnost samostojnega gibanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
Č88	Zelo slabo zdravstveno stanje. Ampak pomagati si nimam kaj.	Slabo zdravstveno stanje	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
D82	Jaz bi ga ocenila osemdeset let (smeh). To so stvari, ki se vlečejo iz mladosti. Jaz sem od 25 leta po terapijah, toplicah, to so te stvari, ki se jih, ne vem, ali navadiš, ali pa se umirijo.	Zdravstvene težave že iz preteklosti	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
E110	Veste, jaz sem bila sama svoj zdravnik. Sama sem ugotovila, da imam raka na nogi. Sem imela grinto. Sem veliko brala in je pisalo, da kadar opaziš nenavadno stvar na koži, da je potrebno iti k zdravniku.	Sam svoj zdravnik	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
E111	Je bila samo ena krastica. In ko se mi je zdelo, da se je to povečalo, sem rekla sinu naj me pelje k zdravniku. Še sin mi je	Odkrili kožnega raka	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen

	rekel, da me bo peljal, ampak da mi zagotovo ni nič. Pa je bil rak, melanom.				
E112	In ko sem na zadnje prišla k zdravniku, ko sem mu dala izvid od raka, je čudno pogledal. Sem ga vprašala, če je tako hudo. Pa pravi da ni hudo, ampak da raka ni nikjer več. Naredil mi je še en pregled, me dal v komoro. Ugotovili so, da se je ozdravil.	Kožnega raka so uspešno pozdravili	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
E113	Tako da sem zdrava, popolnoma zdrava. Drugih težav hvala bogu nimam.	Trenutno brez večjih zdravstvenih težav	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
E114	Le težko hodim.	Težave s hojo	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
F96	Zdravje mi je sedaj boljše, ker se ne mučim in ne delam kot sem prej.	Izboljšanje zdravstvenega stanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
F97	Zdravila pa ... jih je kot treba.	Prejemanje potrebnih zdravil	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
G86	Že ko sem delala, sem bila bolna.	Zdravstvene težave že iz preteklosti	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
G87	Dvakrat sem bila na pljučih bolna, sem ležala tudi v bolnici.	Težave s pljuči	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
G88	Leta prinesejo težave.	Z leti vedno več težav	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
G89	Doma sem ves čas padala, nisem imela ravnotežja in zato sem morala v dom.	Težave z ravnotežjem	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
G90	Ko sem pa prišla sem, sem bila čisto na kraju. Nisem sploh mogla hoditi. Sem dobila živčni zlom na nogah. Nisem sploh vstala. Prve tri oziroma štiri mesece sem bila samo v postelji. Zdravnica je bila že skeptična kaj bo.	Nezmožnost samostojnega gibanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
G91	No in en dan sem samo vstala in sem hodila. Ampak z vozičkom. Potem pa palice. Sedaj me noge še boljijo, ampak ne več tako.	Izboljšanje zdravstvenega stanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
G92	Edino kar je še takega, je da pozabim.	Težave s spominom	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
G93	To je pa za nas čisto razumljivo.	Opravičevanje težav s	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen

		starostjo			
G94	Dosti sem tudi živčna.	Težave z živčnostjo	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
H71	Sedaj sem bila na primer operirana za eno oko. Sedaj bom šla še za drugo. Nisem videla ure brez očal. Sedaj na to, ki so ga operirali, vidim čisto. To drugo pa je še motno. Sem zelo hvaležna, ker vidim. Včasih sem šla na primer v dvigalo in nisem videla niti kje pritisniti.	Težave z očmi	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
H72	Je bilo pa tako, da sem prišla v dom zato, ker sem doma padla pred hišo. In sem bila mrtva. In sta me sin in hčer pobrala. Eden je tekel po duhovnika, drugi po zdravnika. In so me pripeljali direktno sem.	Prihod v dom zaradi padca	Razlog prihoda v dom	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
H73	In tukaj sem oživela. Sem v življenju veliko potrpela, ampak sedaj sem dobra. Imam 89 let, drugo leto 90. V glavnem do sedaj sem kot ris.	Izboljšanje zdravstvenega stanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
H74	Malo sem zaprta, ampak to pomagajo. Nikoli nisem bila prej zaprta. Od kadar sem prišla sem noter pa kar naprej. Sem razmišljala od česa, pa sem ugotovila, da verjetno od šipkovega čaja. Sedaj pa ko pijem vodo, mi je boljše.	Težave z zaprtostjo	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
H75	No pa slabo slišim tudi.	Težave s sluhom	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
H76	Ampak drugače nimam večjih težav. Ravno danes mi je ena rekla, da kaj hočem imeti, ker sem tako zdrava. Ampak tudi če ne bi bila, ne bi jokala. Zadovoljna sem s svojim zdravjem.	Zadovoljstvo s svojim zdravjem	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen

38. VPRAŠANJE: Kdo vam pomaga, kadar imate težave?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A90	K zdravnici grem.	Pomoč	Pomoč ob	/	Zdravje in

		zdravnice	zdravstvenih težavah		bolezen
A91	Pa tukaj sestre pokličem.	Pomoč medicinskih sester	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
A92	Sedaj pa sem si sama kupila tudi tablete za odpornost. Jo popijem vsak dan pri zajtrku.	Samopomoč z nakupom tablet za odpornost	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
B89	Ja nihče.	Nihče ne more pomagati	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
B90	Saj pozabljanje je del starosti.	Opravičevanje težav s starostjo	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
B91	Jaz sem se že sprijaznila s tem. Tako pač je. Od nečesa moremo umreti.	Sprijaznjenost z zdravstvenimi težavami	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
B92	Drugače se pa pri ostalih težavah vedno najprej obrnem na moža, še posebno pri intimnih zadevah.	Pomoč moža	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
B93	Saj drugi družini tudi povem, ampak ne takoj.	Pomoč družine	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
B94	O ostalih zdravstvenih problemih poročam tudi zdravnici, ampak to ni tako pogosto.	Pomoč zdravnice	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
C99	Če grem, grem k zdravnici.	Pomoč zdravnice	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
Č89	Tukaj zaposlene medicinske sestre.	Pomoč medicinskih sester	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
Č90	Včasih pride tudi zdravnica, me pregleda.	Prihod zdravnice v sobo	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
D83	Imamo svojo zdravnico in druge, ki nas pregledujejo. In če nam ni kaj prav, dobimo pomoč.	Pomoč zdravnice	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
D84	Zdaj sem bila na primer prejšnji teden, cel teden viroza, kašelj, vnetje oči. Pa se potem "poštimaš" počasi. Koliko se starci sploh lahko "poštimate".	Težave s prehladom	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
D85	Potreben je čas in malo dobre volje.	Potreben čas in dobra volja	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
E115	Sestri povem.	Pomoč medicinskih sester	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
E116	In pa sinu, da me pelje v ambulantno.	Pomoč sina	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen

E117	Bila sem že pri zdravnici tukaj v domu.	Pomoč zdravnice	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezni
E118	Obdržala sem pa tudi tisto svojo zdravnico iz ambulate.	Ohranjanje stika z zdravnico iz preteklosti	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezni
F98	Medicinsko sestro vprašam	Pomoč medicinskih sester	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezni
F99	in potem ona pove glavni sestri. Jih je tukaj več, imajo različne izobrazbe, pa morajo ena drugi povedati.	Zaposleni poročajo drugim zaposlenim	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezni
F100	Sedaj, ko so se začele težave z nogo, pa sem hodila tudi na fizioterapijo.	Pomoč fizioterapevta	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezni
G95	Jaz sem pri fizioterapevtu že šesto leto. Tam me obseva s toploto in kolo vrtim. Fizioterapevt se trudi, da se slučajno ne bi spet izgubila na nogah. No v glavnem, sedaj sem jaz pri fizioterapevtu dvakrat na teden. Je zdravnica rekla, naj me še naprej vzame.	Pomoč fizioterapevta	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezni
G96	In če imam kaj, me vedno dajo k zdravnici. Ji povem kaj je in kaj ni.	Pomoč zdravnice	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezni
G97	Vedno kontrolira, da se ne bi slučajno kaj zgodilo. Sem pa res ves čas pod kontrolo. Če je kaj, jim rečem.	Redne kontrole	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezni
H77	Ko sem prišla, sem hodila na telovadbo. Mi je dal ta voziček.	Pomoč fizioterapevta	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezni
H78	Naš fizioterapevt je zelo priden, delaven, krasen človek. Ne da ga hvalim, ampak se res potrudi.	Zadovoljstvo z dobljeno pomočjo pri fizioterapevtu	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezni
H79	Ko jih karkoli rabim mi takoj pomagajo, neverjetno kak je ta dom.	Zadovoljstvo z dobljeno pomočjo	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezni
H80	Zdravnica mi tudi pomaga, vedno ko jo rabim pride. Nedolgo nazaj mi je prinesla list za operacijo za oko.	Pomoč zdravnice	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezni
H81	Hodim pa tudi redno na	Pomoč okulista	Pomoč ob	/	Zdravje in

	preglede k zdravnici za oči.		zdravstvenih težavah		bolezen
H82	Me je zadnjič vprašala kako je po operaciji. Sem ji rekla najlepša hvala, da se ji od srca zahvaljujem za to dobroto. Je bila tako zadovoljna, kot da bi ji plača. Ampak tudi jaz sem zelo zadovoljna z njo.	Zadovoljstvo z dobljeno pomočjo pri okulistu	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen

39. VPRAŠANJE: Kaj vas morebiti skrbi glede vašega zdravja?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A93	Sedaj ko imam nazaj apetit, moram paziti, ker me je strah da se spet poslabša.	Strah, da se ponovno poslabša apetit	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen
A94	Imam tehtnico, se redno sama tehtam,	Sama s tehtanjem pazi na težo	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
A95	pa se tudi bojim glede sladkorja.	Strah zaradi sladkorja	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen
A96	Tudi sladkor si sama merim. Si redno pred in po kosilu merim. Saj sestre pridejo, ampak ne tako pogosto.	Sama pogosteje kot medicinske sestre meri sladkor	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
A97	No in kmalu grem spet tudi na pregled za levkemijo. Upam, da je stanje še vedno enako, da se ni poslabšalo.	Upanje, da je stanje glede levkemije nespremenjeno	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen
A98	Pa glava me skrbi. To pozabljanje.	Skrbi jo pozabljanje	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen
A99	Naslednjič bom spet vprašala zdravnico od česa je to. Veste, jaz sem delala v zdravstvu in mene takšne stvari zanimajo. Tudi, ko so izvedeli za raka, jaz sem želel, da mi takoj povedo kaj mi je. Nočem, da mi prekrivajo.	Želja po odkritosti zdravnice	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen
B95	Da bo pozabljanje vedno hujše. Tega me je res strah.	Skrbi jo pozabljanje	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen
C100	Nič takega. Kar bo pa bo. Če bi me kaj zelo bolelo, bi bilo drugače. Ampak tako ...	Nič posebno ne skrbi	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen
Č91	Da bo moje stanje ostalo tako slabo ali se	Skrbi ga možnost	Skrbi glede zdravja pri	/	Zdravje in bolezen

	še poslabšalo.	poslabšanja stanja	stanovalcih		
Č92	Poleg tega pa imam zadnje čase tudi veliko težav s spominom. Pozabljam na primer kaj sem včeraj jedel za večerjo.	Težave s spominom	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
Č93	Sicer kakšen dan se vse spomnim, kakšen dan pa vse pozabim. Na primer se z nekom pogovarjam in čez pol ure se mi niti sanja ne o čem sva se pogovarjala. Odvisno od dneva.	Težave s spominom se iz dneva v dan spreminjajo	Demenca	/	Zdravje in bolezen
Č94	Pa skrbi me tudi kaj bo z mojimi zobmi. Poglejte, kako slabe zobje imam.	Skrbi glede zobovja	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen
Č95	Ampak kako naj človek skrbi za ustno higieno, če leži. Je nemogoče. In potem je vse slabše, nič si ne popravljam, k zobarju ne hodim. Ker kdo pa naj me pelje. To je še ena obveznost več. K zobarju bi res rad šel.	Želja po obisku zobozdravnika	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
D86	Ja, najbolj me skrbi, da ostanem nepokretna.	Strah pred negibljivostjo	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen
E119	Se počutim zdrava, tako da me nič ne skrbi.	Nič posebnega ne skrbi	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen
E120	Ko mi rečejo, da sem popolnoma zdrava in da nimajo kaj z mano delati, si sicer včasih pomislim, da nimajo prav, ampak naj le tako ostane.	Želja, da ostane zdravstveno stanje kot je	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen
F101	Jaz upam, da če bo šlo tako naprej, nimam do sedaj nobene skrbi, da bi rekla kaj bo.	Nič posebno ne skrbi	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen
G98	Me skrbi, ja. Seveda me.	Skrbi seveda so	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen
G99	Ampak nekako sem bolj melanholična glede tega. Kar bo, bo. Enkrat bom šla, to je razumljivo. Ne bom ostala za zmeraj. Lahko se jutri zgodi, pa boš rekla, da si še včeraj govorila z mano,	Kar bo, pa bo	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen

	danes me pa ni več.				
G100	Samo, da se me ne prime, da bi ležala v postelji.	Strah pred negibljivostjo	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen
G101	Res samo, da ne padem. Sem zadovoljna, da mi terapevt še pomaga. Mi pa vedno reče naj grem ravno in previdno, da ne padem. Saj se trudim, ampak vse se lahko zgodi.	Strah pred padci	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen
H83	Kar bo, bo. Dajte no. Devetdeset let dočakat, to je veliko. Nikoli nisem pričakovala, da bom toliko let. Sedaj do kdaj in kako, pa ne vemo noben.	Kar bo, pa bo	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen

40. VPRAŠANJE: Kakšne so vaše želje glede ohranjanja in skrbi za zdravje?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A100	Da bi mi še naprej sin prinesel veliko sadja. Veste od vedno imam rada sadje in vedno rečem sinu, da si ne želim nič drugega kot sadje. Ima veliko vitaminov. Najraje pojem jabolko, še z olupkom.	Želja po rednem uživanju sadja, ki ga prinesejo svojci	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
A101	Lahko bi tudi tukaj dobili več sadja.	Želja po več sadja v domu	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
A102	Pa kar me je včasih zelo motilo in sem si želela, ampak sem se sedaj nekako sprijaznila s tem je, da vsak dan dobim tablete in ne vem za kaj so. Sestre jih dajo zgolj na krožnik zraven hrane in ti ne veš kaj popiješ. Zato bi rada, da mi povedo, ker mene to zanima, saj zdravila poznam.	Želja, da sestre povedo katere tablete prinesejo	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
B96	Da bi imela možnost, da bi še naprej veliko brala. Da bi vsak dan dobila časopis in revijo. To mislim, da mi pomaga.	Želja, da bi čim več lahko brala	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
C101	Ne vem ... Nič.	Ni drugih želj glede	Želje glede ohranjanja	/	Zdravje in bolezen

		ohranjanja zdravja	zdravja		
Č96	Da bi se moje zdravstveno stanje izboljšalo, torej da bi lahko sam vstal, poskrbel za higieno.	Želja po izboljšanju zdravstvenega stanja	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
D87	Več zelenjave pri obrokih. Ne vem, pravijo da ljudje tega ne rabijo. Ampak jaz mislim drugače. Pa celo življenje sem bila navajena, da sem jedla veliko zelenjave, zato mi manjka.	Želja po več zelenjave v domu	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
D88	Želela bi pa še to, da bi imeli nekje stik, komunikacijo z drugimi, na primer do trgovine.	Želja po omogočeni povezavi z mestom	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
E121	No, na zelenjavo nisem zelo huda, tako da si jo ne želim več. Je dovolj koliko jo dobimo.	Zelenjave je dovolj	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
E122	Sadja je tudi dovolj.	Sadja je dovolj	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
E123	Drugega ne rabim.	Ni drugih želj glede ohranjanja zdravja	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
F102	Za enkrat nimam posebnih želja.	Ni drugih želj glede ohranjanja zdravja	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
G102	Veste kakšno željo imam. Da bi šla v zdravilišče. Da bi zaplava, to bi res rada. Ker tukaj plavanja ni. Jaz pa sem bila plavalka. Ker sem bila zelo pogosto v vodi, sem ob morju živela. Ko sem šla v pokoj, sem šla vsak dan v morje. Meni je bilo to res lepo. Pogrešam, ampak ne smem se dati v to.	Želja po odhodu v zdravilišče	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
H84	Zelenjave nimam rada, tako da jo ne želim imeti več.	Zelenjave je dovolj	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
H85	Drugih želja pa nimam. Vse je kot mora biti.	Ni drugih želj glede ohranjanja zdravja	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen

41. VPRAŠANJE: Kaj bi še potrebovali, da bi lažje premagovali težave povezane z boleznijo?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A103	Mislím, da mi drugo ne more pomagati.	Ni želje po dodatni pomoči	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
B97	Mislím, da mi druge stvari ne morejo pomagati.	Ni želje po dodatni pomoči	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
C102	Zadnjič, ko sem imela antibiotike za mehur ... Me niso prišli pogledati ko sem končala piti. Kot da me ni, čeprav se poznamo. Meni se zdi smiselno, da bi po koncu antibiotikov mogla zdravnica spet priti, narediti pregled. Da vidi, če rabi morda še nadaljevati ali ne. Če me ne boli več še ne pomeni da je nujno dobro.	Želja po pregledu zdravnice tudi po končanih antibiotikih	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
Č97	Še sam ne vem. Boljše noge (smeh).	Želja po boljših nogah	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
Č98	Pomočnik, ki bi mi vsak dan pomagal vstati.	Želja po pomočniku za vsakodnevno vstajanje	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
D89	Za sedaj nič. Ne vemo pa kaj bo.	Ni želje po dodatni pomoči	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
E124	Nič. Moram potrkatí dokler je tako.	Ni želje po dodatni pomoči	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
F103	Za enkrat nič.	Ni želje po dodatni pomoči	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje	/	Zdravje in bolezen

			zdravstvenih težav		
F104	Lahko pa da bo prišlo do tega, da bom rabila več. Ampak sedaj ne.	Zavedanje možnosti potrebe po dodatni pomoči v prihodnosti	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
G103	Nič. Karkoli bi rekla, bi se zlagala.	Ni želje po dodatni pomoči	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
G104	Ker, če je kaj narobe grem k zdravnici, je dostopna.	Zdravnica je dostopna	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
G105	Rečem tudi sestram in se takoj odzovejo kaj je narobe.	Pomoč medicinskih sester	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
H86	Nič.	Ni želj po dodatni pomoči	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen

42. VPRAŠANJE: Kdo bi vam bil na področju zdravja še lahko v pomoč?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
A104	Mislím, da nihče.	Ni želje po dodatni pomoči	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
B98	Vsi so dostopni, ko jih potrebujem. Pokličem in dobim kar rabim.	Vsi so dostopni	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
B99	Ne vem, če je še kdo, ki bi ga potrebovala. Mislím, da ne.	Ni želje po dodatni pomoči	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
C103	Jaz ti ne vem povedati.	Ni želje po dodatni pomoči	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
Č99	Saj je v redu to kar imam sedaj, le več osebja bi bilo potrebnega.	Potreba po več osebja	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
D90	Meni se zdi, da je zdravnica za enkrat	Zdravnica je dostopna	Pomoč ob zdravstvenih	/	Zdravje in bolezen

	dovolj dosegljiva.		težavah		
D91	Ne vem pa kaj bi bilo, če bi bilo moje zdravstveno stanje slabše.	Skrbi ga možnost poslabšanja stanja	Skrbi glede zdravja pri stanovalcih	/	Zdravje in bolezen
E125	Nobene pomoči za enkrat več ne rabim.	Ni želje po dodatni pomoči	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
F105	Mislim, da je dobro kot je.	Ni želje po dodatni pomoči	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
F106	Zdravnica, ko je potrebno, pride.	Zdravnica je dostopna	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
G106	Noben.	Ni želje po dodatni pomoči	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
H87	Imam vse.	Ni želje po dodatni pomoči	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen

9.5. Odprto kodiranje - svojci

1. VPRAŠANJE: Kako vaš sorodnik običajno preživlja dan v domu?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I1	Jaz niti dosti ne vem.	Svojci imajo malo informacij o poteku običajnega dne	Informiranost svojcev o poteku običajnega dne v domu	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
I2	On je v zaprtem, ne občuti tistega kar bi občutila jaz, ki nisem dementna. Ne občuti domskega življenja.	Stanovalec ne občuti domskega življenja	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
I3	On ima družbo takšnih kot je on.	Druženje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
I4	Se pogovarjajo, ali pa se ne pogovarjajo. Kot je.	Včasih se sostanovalci pogovarjajo, včasih ne	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
I5	Gredo pa hčerke	Obisk hčerke	Ohranjanje	/	Medsebojni

	pogosto na obisk.		stikov z obiski		odnosi
I6	Ampak z njim se pogovarjaš eno stvar in čez nekaj časa isto vpraša.	Ponavljanje istih vprašanj	Demenca	/	Zdravje in bolezen
I7	To je tista demenca. In to bo zmeraj slabše.	Postopno slabšanje stanja	Demenca	/	Zdravje in bolezen
I8	Njemu je demenca prišla pred dvema letoma. Napreduje počasi.	Počasno napredovanje demence	Demenca	/	Zdravje in bolezen
I9	Ampak tukaj ima vsaj hrano, ima posteljo, je poskrbljeno. Življenje na sploh mu ni slabo.	Splošno zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
I10	Hvala bogu, pa da naša država poskrbi za takšne ljudi.	Zadovoljstvo za obstoj domov za stare ljudi	Mnenje o domovih za stare ljudi	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
J1	Veš kaj je, ona več ali manj časa spi, ker ji dajo tablete.	Zaspanost zaradi tablet	Spalne navade	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
J2	Zjutraj po zajtrku ne dajo tablet, ampak če prideš po kosilu jim dajo pomirjevala.	Prejemanje pomirjeval po kosilu	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
J3	Je videti, ker ko pridemo ob šesti, od nje ni več nič. Je prav omotična.	Omotičnost zaradi pomirjeval	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
J4	Poje zajtrk na postelji,	Redni obroki hrane	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J5	potem kaj malega vstane, dosti ne,	Občasno samostojno vstajanje iz postelje	Gibanje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
J6	ker jo boli prst.	Boleč prst	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
J7	Ob kakšnih štirih se včasih dvigne gor, ali pa tudi ne.	Občasno samostojno vstajanje iz postelje	Gibanje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
J8	Povečerja,	Večerjanje	Redni obroki hrane	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J9	spet dobi tablete	Prejemanje tablet pred spanjem	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
J10	in sledi spanje. Zelo zgodaj.	Spati gre zgodaj	Spalne navade	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
J11	Glede na to, da je ona zelo zgovorna ženska, bi jo lahko večkrat peljali dol, kjer imajo proslave in podobno. Res je, da težko hodi, ampak če bi jo dali na invalidski voziček, bi šlo.	Želja po pogostejšem spremstvu na organizirane aktivnosti	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J12	No, saj včasih jo peljejo.	Udeleževanje prireditvev	Udeleževanje organiziranih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

			aktivnosti		
J13	Je dementna, ampak vseeno v takem uživa, ji je lepo.	Uživanje v organiziranih aktivnostih	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J14	Televizijo pa ne gleda.	Nezanimanje za televizijo	Gledanje televizije	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
J15	Jaz sem zadnjič rekla, naj jim dajo, več tiste igrače, ki se premikajo kolesčka po tirih. S čim takim bi po mojem mnenju morali zaposliti takšne ljudi.	Želja po več različnih igrah	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J16	Ker ona je zelo zgovorna ženska in bi rabila, da jo s čim zamotijo. Če ne jih dolgčas še bolj ubija.	Zavedanje koristnosti dejavnosti	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J17	Ampak po mojem mnenju jim res pre pogosto dajo pomirjevala. Ko smo jo poleti vzeli ven, je bila prav odsotna.	Želja po redkejšem prejemanju pomirjeval	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
J18	Razumem, da nekaterim dajo pomirjevala zaradi agresije, ampak naša na primer ne bi bila agresivna, zato ne vem zakaj toliko tablet.	Nerazumevanje zakaj pomirjevala, če oseba ni agresivna	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
K1	Ona je sedaj enajst mesecev tukaj, ampak ona še vedno ne ve kje je.	Stanovalec se ne zaveda kje je	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
K2	Včeraj sem jo vprašala, da kaj misli, kje je. In je rekla, da menda v domu. Ampak to se je prvič zgodilo, da je ona direktno povedala.	Stanovalec je le enkrat povedal, da ve, da je v domu	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
K3	Ni dojela, da je to drugi prostor. Še vedno me čaka, da pridem od nekje.	Stanovalec ne zazna spremembe bivalnega okolja	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
K4	Tisti moment, ko se nekaj dogaja – na primer te skupine, ki jih imajo – jaz mislim, da je to njej lepo.	Udeleževanje v organiziranih aktivnostih	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K5	Samo ona tisti moment, ko gre ven, pozabi kje je bila in kako je bilo.	V trenutku pozabi kaj je počel pred kratkim	Demenca	/	Zdravje in bolezen
K6	Ona je bila ene deset let pri nas doma, dokler je bila dobra, je tudi kaj naredila.	Pred prihodom v dom živel skupaj s sorodniki	Pred prihodom v dom	Prihod v dom	Vsakdanje življenje

	Zadnja leta pa potem ne več.				
K7	Potem si je zlomila prvi kolk in po narkozi se je stanje glede demence drastično poslabšalo.	Poslabšanje stanja po narkozi	Demenca	/	Zdravje in bolezen
K8	No potem je prišla vseeno še domov, je tudi še hodila, tudi po stopnicah, samo potem si je pa še drugi kolk zlomila.	Poskušanje življenja doma kljub težavam	Pred prihodom v dom	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
K9	Je pa na sploh postalo že neznosno, ker jaz nisem smela nikamor iti, ker me je klicala	Neprestano zasledovanje	Demenca	/	Zdravje in bolezen
K10	in druge obtoževala, da zakaj me pustijo, da grem.	Obtoževanje	Demenca	/	Zdravje in bolezen
K11	No potem se je zgodilo pa tako, da je sin imel rojstni dan in je bilo dosti ljudi zraven, ne prav pri nas. Bili so tudi otroci in čim je bilo malo drugače kot po navadi, je njo vse vznemirilo.	Vznemirjenost ob spremembah	Demenca	/	Zdravje in bolezen
K12	Jaz sem ji potem dala, tako kot vsak dan, tablete za pomiritev	Vsakodnevno prejetje pomirjeval	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
K13	in jo pospremila, da gredo spat. Ampak na vratih se je ona še enkrat obrnila, ker je želela še enkrat pogledati kaj se dogaja in je zdrsnila na tla in si je še drugi kolk zlomila. No in po tem ni prišla več domov. Je šla iz bolnice takoj v dom.	Prihod v dom zaradi zloma obeh kolkov	Razlog prihoda v dom	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
K14	Na srečo smo dobili prosto mesto v domu.	Zadovoljstvo za prosto mesto v domu	Iskanje prostega mesta v domu	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
K15	Ko je bila doma, mi je ona večkrat rekla, če bi šla v dom. Prav omenila je, da če je dobro za druge, bo tudi zanjo.	Brez odpora do domov za stare ljudi	Mnenje o domovih za stare ljudi	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
L1	Ona je zelo vezana na neko rutino. Vse mora biti ustaljeno.	Vežanost na rutino	Stalnost	Opravila	Vsakdanje življenje
L2	Jutro se njej začne tako kot vsem stanovalcem na varovanem oddelku.	Pomoč pri negi	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje

	Pomoč pri negi,				
L3	potem zajtrk.	Redni obroki hrane	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L4	Dopolodne gre v delavnice.	Udeleževanje vsakodnevnih skupine	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L5	No in to je njena najbolj svetla točka v domu. Tega se zelo rada udeležuje.	Uživanje v organiziranih aktivnostih	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L6	Celo ob sobotah in nedeljah čaka na kavču pri vratih in pričakuje, da jo bo nekdo prišel iskati. Tako, da to je njeno glavno razvedrilo.	Želja po vsakodnevni skupini tudi čez vikend	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L7	Drugače pa po kosilu počiva ene tri ure,	Popoldanski počitek	Počitek	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
L8	potem pride kdo, v glavnem jaz, ker sem edina upokojena.	Obisk neveste	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
L9	Potem ob štirih gre v jedilnico, tam posedi, počaka večerjo.	Preživljanje prostega časa v jedilnici	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
L10	Je pa ona tipičen individualist. Ne potrebuje družbe. Je zadovoljna sama s sabo.	Želja po miru	Umik na samo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
L11	Delavnic čez vikend nimajo, drugače pa so vsak dan, če le ni kaj izrednega.	Udeleževanje vsakodnevnih skupine	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L12	Saj jaz ne vem, če tam kaj sodeluje, da bi v pogovoru sodelovala, ampak okolje se spremeni in ji je všeč.	Ni toliko nujno sodelovanje, ampak sprememba dogajanja	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L13	Še kavo jim skuha delovna terapevtka, ponudi piškot. To je njeno zadovoljstvo.	Uživanje v organiziranih aktivnostih	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L14	Na delavno terapevtko, ki jo sedaj žal ni več, se je res zelo navezala. In sedaj jo zelo pogreša.	Pogrešanje prejšnje delovne terapevtke	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
L15	Ampak sem opazila, da so sedaj druge zaposlene, imajo v istih prostorih delavnice, kar je dobro. To je za ljudi zelo koristno.	Zavedanje koristnosti dejavnosti	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L16	Je pa tipično za starejše ljudi, da je potrebno, da je nekaj ustaljenega. Isti ljudje,	Vznemirjenost ob spremembah	Demenca	/	Zdravje in bolezen

	isti prostor. Čim je sprememba, so vznemirjeni.				
M1	Sedaj večino časa leži.	Ležanje cel dan	Spalne navade	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
M2	Dopoldne jo malo dvignejo na voziček.	Pomoč pri dvigovanju iz postelje	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
M3	Sedaj je taka bolj zaspana, zaradi tablet.	Zaspanost zaradi tablet	Spalne navade	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
M4	Prej na začetku je bila boljša. Je pa v domu že štiri leta.	Poslabšanje zdravstvenega stanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
M5	Televizije niti ne gleda.	Nezanimanje za televizijo	Gledanje televizije	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
M6	Niti brati noče, čeprav je prej zelo rada brala.	Opustil zanimanje za branje	Branje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
M7	Ne more misliti.	Težave pri branju	Branje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
M8	Včasih nas pozna, vse ve, včasih pa nič. Odvisno od dneva. Ne vem kaj vse vpliva.	Svojce včasih pozna, včasih ne	Demenca	/	Zdravje in bolezen
N1	Ona tukaj nič ne dela, ker potrebuje 100% oskrbo.	Popolna odvisnost od pomoči drugih	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
N2	Se ne moremo dosti pogovarjati o tem kaj dela. Leži,	Ležanje cel dan	Spalne navade	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
N3	Spi, tudi čez dan,	Spanje tudi čez dan	Spalne navade	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
N4	jè	Redni obroki hrane	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
N5	in ne govori. Na začetku je še kaj rekla, sedaj pa ne govori več.	Besedna komunikacija ni več mogoča	Demenca	/	Zdravje in bolezen
N6	Sestra mi je enkrat rekla, da ni za pričakovati, da nas bo poznala, da ker ima prazno glavo, kot se je ona izrazila.	Po mnenju medicinske sestre ima prazno glavo	Demenca	/	Zdravje in bolezen
N7	Jaz, ko pridem, rada pridem vsaj za eno uro in pol, da jo dvignem v voziček	Dvigovanje iz postelje ob obisku	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
N8	in da jemo pri mizi. Ji dam tudi žlico v roke,	Spodbujanje k samostojnemu prehranjevanju	Spodbuda	Opravila	Vsakdanje življenje
N9	ona dvakrat zajame in sredi giba pozabi kaj more narediti, pa jo "ruknem", da roko pelje k ustom.	Sredi giba pozabi kaj more narediti	Demenca	/	Zdravje in bolezen
N10	Drugače, ko jo dvignem, se postavi na noge in toliko moči ima, da se zasuka in	Samostojno presedanje iz postelje na voziček ob	Samostojnost pri opravih	Opravila	Vsakdanje življenje

	pade na stolček.	spodbudi			
N11	Včasih se smeji točno na določene besede, ko kakšne smešnice zganjam in reagira, tako da popolnoma se ne moram strinjati s tem, da ima prazno glavo.	Nestrinjanje s tem, da ima sorodnik prazno glavo	Demenca	/	Zdravje in bolezen
N12	Se mi zdi, da včasih na "finte", ki jih poznam še od prej, se odzove na enak način, torej s krohotom.	Odzivanje s smehom na šale iz preteklosti, kar pomeni, da stanovalec nekaj razume	Demenca	/	Zdravje in bolezen
O1	Leži na postelji.	Ležanje cel dan	Spalne navade	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
O2	Dvakrat na teden ga dvignejo. Sam ne more nič.	Pomoč pri dvigovanju iz postelje	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
O3	S sostanovalci poslušajo radio.	Pogosto poslušanje radia	Poslušanje radia	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
O4	Pošteno povedano, mi smo bili zelo veseli, da so ga sploh sprejeli, ker so bili problemi s tem. Ni bilo nikjer prostega mesta.	Velika zasedenost domov	Iskanje prostega mesta v domu	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
O5	Sicer pa sem takoj ugotovil, da je ambient zelo, zelo lepo urejen. In tudi ostalo.	Zadovoljstvo z urejenostjo doma	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
O6	Ob sprejemu je bil sicer on malo boljši kot je sedaj.	Poslabšanje zdravstvenega stanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
O7	In kot sem jaz na prvo roko ocenil, je dom na nivoju za take ljudi. Poznam na primer dom v Izoli, na Markovcu, je bistveno slabše. Zadeva potegne za sabo en kup stvari in marsikaj vidiš, slišiš, ko se pogovarjaš z ljudmi.	Splošno zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
O8	Eno gledaš preko denarja, drugo pa gledaš kako je on situiran.	Pri izbiri domov pozornost nameniš denarju ter kakovosti oskrbe	Iskanje prostega mesta v domu	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
O9	No in kadar jaz pridem gor, za enkrat nimam pripomb. Ni se še zgodilo, da bi prišel, pa da ne bi bil previt,	Zadovoljstvo z dobljeno pomočjo	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje

	ne obrit ali pa na primer ne postrizen.				
O10	Ko je bil v Idriji v psihiatrični bolnišnici, tam ga je hčerka frizirala, jaz sem ga bril. Tukaj pa za vse oni poskrbijo. V nulo, no.	Za vse je poskrbljeno	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
O11	Prve stike sem navezal s socialno delavko, mi je vse lepo razložila.	Svojci so prvi stik vzpostavili s socialno delavko	Medsebojni odnosi med svojci in zaposlenimi	/	Medsebojni odnosi
O12	Tudi sedaj se največkrat slišimo s socialno delavko.	Najpogosteje ohranjanje stika s socialno delavko	Medsebojni odnosi med svojci in zaposlenimi	/	Medsebojni odnosi
P1	Zjutraj se ona udeležuje skupine na drugem nadstropju.	Udeleževanje vsakodnevne skupine	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
P2	Na obroke gre v jedilnico.	Redni obroki hrane	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
P3	Doma je zelo rada gledala televizijo, zato jo tudi tukaj, ampak opažam, da manj časa.	Občasno gledanje televizije	Gledanje televizije	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
P4	Včasih vidim, da se tudi kaj pogovarja s sostanovalkami,	Včasih se sostanovanci pogovarjajo, včasih ne	Medsebojni odnosi z drugimi stanovanci	/	Medsebojni odnosi
P5	ampak čeprav so v sobi štiri, nima veliko družbe, ker so ostale gospe bistveno slabšega zdravstvenega stanja, kot je ona. Bi bilo boljše, če bi imela kakšno bolj zgovorno v sobi.	Slaba komunikacija med sostanovalcema	Medsebojni odnosi z drugimi stanovanci	/	Medsebojni odnosi
R1	Ja, jaz bolj malo vem, ker me ni tukaj. Točno kako je tukaj ne vem, vem pa kako je bilo, ko je bila še v Kopru.	Svojci imajo malo informacij o poteku običajnega dne	Informiranost svojcev o poteku običajnega dne v domu	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
R2	Takrat je bila še malo boljša. Sedaj po operaciji kolena, pa se je zelo poslabšalo. Demenca je vse hujša.	Poslabšanje stanja po narkozi	Demenca	/	Zdravje in bolezen
R3	Kot pa vidim, se ima dobro, ker prej je vedno silila domov, sedaj pa ne.	Stanovalec domov ne sili	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
R4	Res je, da se je prej zavedala kje je, sedaj pa menim, da se ne zaveda.	Stanovalec se ne zaveda kje je	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
R5	Kaj več pa nimam niti	Ob vikendih	Informiranost	Potek običajnega dne	Vsakdanje

	koga vprašati, ker običajno pridem po nedeljah, ko so tukaj samo dežurstva.	zaradi dežurstva ne moreš dobiti informacij	svojcev o poteku običajnega dne v domu	dne	življenje
--	---	---	--	-----	-----------

2. VPRAŠANJE: Katera opravila opravlja sam?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I11	Poje sam, v jedilnici.	Samostojno hranjenje	Samostojnost pri opravih	Opravila	Vsakdanje življenje
I12	Vse poje, je zadovoljen s hrano.	Zadovoljstvo s hrano	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
J19	Ona se še obleče sama, le nekoga rabi zraven.	Samostojnost pri oblačenju ob pomoči	Samostojnost pri opravih	Opravila	Vsakdanje življenje
J20	Na primer, če bi bila sama, se bi narobe oblekla majico.	Težave pri vsakodnevnih opravih	Demenca	/	Zdravje in bolezen
J21	V bistvu lahko se obleče sama, samo da ji nekdo pove kako.	Potreba po jasnem in natančnem dajanju navodil	Demenca	/	Zdravje in bolezen
J22	Jesti gre pa v jedilnico in tam sama poje.	Samostojno hranjenje	Samostojnost pri opravih	Opravila	Vsakdanje življenje
J23	Je huda za jesti (smeh), pravi da je dobra hrana.	Zadovoljstvo s hrano	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
K16	V bistvu niti ni dosti samostojna.	Popolna odvisnost od pomoči drugih	Opravila, pri katerih pomagajo drugi	Opravila	Vsakdanje življenje
K17	Ona je imela še glavkom in ni skoraj nič videla in je rabila pomoč. Ni videla niti žlice.	Težave z očmi	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
K18	Sedaj pa je bila operirana in dobro vidi na eno oko.	Izboljšanje zdravstvenega stanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
K19	Se je pa navadila, da se jo pita, tako da ko sem jaz pri njej, jo pitam.	Pomoč pri hranjenju	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
K20	Verjetno pa tudi sama kaj poje.	Samostojno hranjenje	Samostojnost pri opravih	Opravila	Vsakdanje življenje
L17	Še zmeraj vstane,	Samostojno vstajanje	Samostojnost pri opravih	Opravila	Vsakdanje življenje
L18	gre sama na stranišče, čeprav ima plenico.	Samostojno odvajanje	Samostojnost pri opravih	Opravila	Vsakdanje življenje
M9	Do ene par mesecev nazaj je lahko več sama. Sedaj je pa res postala slabotna	Poslabšanje zdravstvenega stanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
M10	in nič več ne naredi sama.	Popolna odvisnost od pomoči drugih	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
N13	Nič ne dela sama.	Popolna odvisnost od pomoči drugih	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
N14	Je pa pri hrani tako,	Sposoben je	Samostojnost pri	Opravila	Vsakdanje

	da ima še zelo razvite mišice v ustih, tako da zgrize hrano.	zgristi hrano	opravilih		življenje
N15	Tako, da na začetku sem prosila, da ko pridem na obisk, da naj ji ne zmeljejo hrano, ampak prosim, če mi dajo v kosu meso, da ga jaz potem zrežem in je tudi lepše za videti, kot pa da je vse zmleto. Mi ustrezajo. Dobro bi bilo, če bi tudi zaposleni imeli več časa in bi z njo pojedli na tak način.	Želja po večji pomoči pri hranjenju, da si zaposleni vzamejo več časa	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
N16	Ji pa drugače, ko mene ni, dajo tisto zmleto, kar mi ni najbolj všeč.	Nezadovoljstvo z mleto hrano	Nezadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
O13	Nič več. Niti dvigniti se sam ne more. Tudi je ne sam.	Popolna odvisnost od pomoči drugih	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
P6	Sama se obleče le kakšno majico za čez, drugo ne.	Samostojnost pri oblačenju površnih majic	Samostojnost pri opravljenih	Opravila	Vsakdanje življenje
P7	Še vedno pa sama poje, gre v jedilnico.	Samostojno hranjenje	Samostojnost pri opravljenih	Opravila	Vsakdanje življenje
P8	Čeprav je na vozičku, se po nadstropju, kamor je nastanjena, večkrat sama vozi okoli.	Vožnja z vozičkom po hodniku	Gibanje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
R6	Oblači se še sama.	Samostojnost pri oblačenju	Samostojnost pri opravljenih	Opravila	Vsakdanje življenje
R7	Sicer jo je treba kdaj malo prisiliti, ker se ji ne da.	Potreba po spodbudi	Spodbuda	Opravila	Vsakdanje življenje
R8	Tudi doma je kdaj rekla, da bi bila v pižami. Zjutraj smo jo sicer pustili, ampak nato sem jo spodbujala da se gre preobleči. Večkrat sem ji rekla, da kaj bi njen mož rekel, da jo vidi takšno. Pa se je šla takoj preobleči. Ona je bila od vedno ženska, ki je rada poskrbela za videz. Le spodbudo je rabila.	Spodbuda je v pomoč	Spodbuda	Opravila	Vsakdanje življenje

3. VPRAŠANJE: Pri čem mu pomagajo drugi?

Št. Izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I13	Pri vseh ostalih opravil pa mu pomagajo drugi.	Pomoč pri večini opravil	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
I14	Je odvisen od zaposlenih.	Popolna odvisnost od pomoči drugih	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
I15	Tudi čuvajo jih, vedno je nekdo z njimi.	Potreba po varstvu	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
J24	Kopajo jo komplet oni.	Pomoč pri kopanju	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
K21	Obleče se ne sama.	Pomoč pri preoblačenju	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
K22	Na stranišče tudi ne gre.	Pomoč pri odvajanju	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
K23	Je na vozičku.	Nezmožnost samostojnega gibanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
L19	Pri oblačenju	Pomoč pri preoblačenju	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
L20	in negi ji morajo absolutno pomagati,	Pomoč pri negi	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
L21	ker težko stoji. Noge jo bolijo.	Težave z nogami	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
L22	Je pa res, da je njej nega odvečna.	Zavračanje nege	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
L23	Kopanje je zanjo največji problem. Pravi, da nič ne dela in da se ne umaže. Pri tem smo imeli probleme že doma.	Zavračanje kopanja	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
L24	Kar se nege tiče, je bilo treba kar vztrajati. Sedaj pa menim, da jo kar spodbujajo k temu.	Potreba po spodbudi	Spodbuda	Opravila	Vsakdanje življenje
L25	Določene sestre jo nič ne "cartajo". Ji dopovejo, da je umivanje potrebno.	Medicinske sestre ukažejo, da je umivanje nujno	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
L26	Včasih se krega z njimi, včasih pa ne. Odvisno od dneva. Kakšen dan se da vse z njo pogovoriti, kakšen dan smo pa vsi najhujši sovražniki.	Obnašanje se iz dneva v dan spreminja	Demenca	/	Zdravje in bolezen
L27	Odločnost glede nege se mi vsekakor zdi prav, ker ona to nujno potrebuje in ne moreš "cincat" če bi ali ne bi. To je treba narediti, zato je nujno. To je potrebno za njeno zdravje, boljše počutje. Tukaj ni	Svojci podpirajo odločnost glede nujnosti nege	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje

	debate.				
L28	Jaz mislim, da je ta spodbuda zelo pomembna.	Spodbuda je pomembna	Spodbuda	Opravila	Vsakdanje življenje
L29	Včasih rečejo, da je do njih besedno kar agresivna, če jo hočejo okopat, ampak se zmenijo.	Občasna besedna agresivnost	Demenca	/	Zdravje in bolezen
L30	To je nujno, nimaš kaj. Tukaj ne moreš prepustiti odločitve njej. In to sem jaz ugotovila že zelo zgodaj.	Pri določenih stvareh je za korist osebe z demenco potrebno postaviti meje	Demenca	/	Zdravje in bolezen
M11	Povsod ima sedaj pomoč.	Popolna odvisnost od pomoči drugih	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
N17	Ne jè sama,	Pomoč pri hranjenju	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
N18	ima tudi posebno nego.	Pomoč pri negi	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
N19	Včasih, če dosti časa ni nikogar pri njej, je obrnjena na postelji, si ne zna sama pomagati. Ne zna se premakniti. Včasih je prav v kakšnem zvitem položaju ali pa odkrita.	Pomoč pri obračanju na postelji	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
O14	Pri vsem mu morajo pomagati.	Popolna odvisnost od pomoči drugih	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
P9	Pomagajo ji pri celotni negi	Pomoč pri negi	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
P10	in zjutraj pri preoblačenju.	Pomoč pri preoblačenju	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
R9	Če se jo spomni, naredi vse sama.	Večinoma samostojno ob spodbudi	Samostojnost pri opravih	Opravila	Vsakdanje življenje
R10	Ampak jo je treba spomnit in ji povedat kaj je čemu namenjeno.	Potreba po spodbudi	Spodbuda	Opravila	Vsakdanje življenje
R11	Ampak mislim, da imajo dovolj spodbude tukaj, da so kar prisotne zaposlene.	Spodbude v domu je dovolj	Spodbuda	Opravila	Vsakdanje življenje
R12	Na oddelku za demenco so dobro razporejeni, na dveh hodnikih, se mi zdi da jih ni preveč.	Zadovoljstvo z razporeditvijo na varovanem oddelku	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje

4. VPRAŠANJE: Katera vsakodnevna opravila je moral vaš sorodnik opustiti zaradi preselitve v dom?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I16	No drva je doma pripravil, ampak sedaj	Dom ni ovira, ampak zdravje	Opravila, katerih dom ne	Opravila	Vsakdanje življenje

	pa niti ne more več, tudi če bi želel. Ni problem dom, ampak zdravje.		omogoča		
I17	Po mojem mnenju po preselitvi v dom nič ne pogrēša.	Po preselitvi v dom nič ne pogrēša	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
J25	Jaz mislim, da nič, ker ona tudi doma ni več nič delala. Doma je samo še sedela in čakala kdaj mi pridemo, da smo ji dali za jesti.	Dom ni ovira	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
J26	No, edino če smo na primer sedeli pod kozolcem in "ružli" fižol, je tudi ona "ružla" fižol, ampak drugo pa ne, ker zaradi zdravja ni mogla.	Zdravje kot ovira	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
J27	Res pa je, da je doma imela veliko opravka z rožami. Čeprav jih je lomila in podobno, je delala nasprotno kot bi mogla. Uničevala je. Zelo jih je imela rada, ampak ni več vedela kako je prav. Bršljanke je na primer lomila in iz njih delal šopek. Če je le mogla je zalivala, pa tudi če je vse teklo dol. Eno rožo je tudi desetkrat zalila, da je vse zgnilo.	Napačno ravnanje z rožami	Demenca	/	Zdravje in bolezen
J28	Rož sedaj v domu nima več. Mogoče jih pogrēša.	Pogrēsanje skrbi za rože	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
K24	Zaradi preselitve ji ni rabilo nič opustiti.	Dom ni ovira	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
K25	Ona je mogla že prej mnogo stvari prekiniti, ampak zato ker ni videla.	Zdravje kot ovira	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
K26	Prej pa je delala ogromno. Kvačkala, štrikala, pekla ... res uporabna ženska za vse. To bi lahko delala tudi v domu.	Dom ni ovira	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
K27	Ampak vse to se je prekinilo že prej. Malo zaradi bolezni, malo zaradi starostne "ošohnelosti" in zaradi vida.	Zdravje kot ovira	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
K28	V Sežani, ko je imela	Demenca je	Demenca	/	Zdravje in

	delovno terapijo, so ji dali ploščico z luknjami in trakec in ona je tisto pretikala. Ni videla dosti. In to naj bi "kao" šivala. Ko sem jaz tisto videla, so mi šle kar solze na oči. Koliko je ona prej kvačkala in plela, sedaj pa ima to ploščico z ogromnimi luknjami. Kako se res vse spremeni.	prinesla veliko sprememb			bolezen
L31	Mislim, da ni dosti takšnih stvari. Ker kuhala je že zelo slabo. Kar se tiče čiščenja tudi. Ne bi rekla, da je kakšna stvar, ki bi jo lahko ona doma opravljala, pa jo tukaj ne more.	Dom ni ovira	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
L32	Zaradi omejenih sposobnosti.	Zdravje kot ovira	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
L33	Doma je bilo dosti slabše. Težave glede jemanja zdravil in podobno.	Doma je bilo bistveno več težav	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
L34	Sedaj koliko bi pa lahko še kuhala, ne morem vedeti. Ker ona je rada kuhala in dobro je kuhala. Tudi pekla je rada. Ni bilo problema. Problem je bil v tem, da si je ona na primer skuhalo kavo in jo dala v skrinjo. Ali pa določene stvari, tudi če so bile pokvarjene, jih je "šparala".	Ekstremi v gospodinjstvu - npr. kava v zamrzovalniku	Demenca	/	Zdravje in bolezen
L35	Sedaj tudi ne vem koliko bi lahko zaradi rok ona tukaj še delala. Jih ima zaradi artritisa močno poškodovane.	Zdravje kot ovir	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
M12	Dosti takega ni.	Dom ni ovira	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
M13	Ker na koncu ni mogla več nič.	Zdravje kot ovira	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
M14	Do kapi je res sama kuhala in vse, ampak potem pa ni bila več sposobna sama tega	Prihod v dom zaradi težav pri vsakodnevnih opravilih	Razlog prihoda v dom	Prihod v dom	Vsakdanje življenje

	delati. Zato smo jo tudi dali v dom.				
N20	Če bi bila ona doma, bi se več gibala. Ker to, da se ona postavi na noge ...	Pogrešanje pogostejšega gibanja v domu	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
N21	Če bi se kdo bolj intenzivno ukvarjal z njo, bi se morda lahko tudi kakšen čudež naredil.	Želja po intenzivnejši individualni pomoči	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
N22	Ker ona ves čas, ko je bila bolna, od kadar smo izvedeli za diagnozo, so nam priporočali veliko gibanja na svežem zraku.	Ob diagnozi priporočili gibanje na svežem zraku	Demenca	/	Zdravje in bolezen
N23	Pred recimo štirimi leti, je bila sedemkrat na Snežniku. Čisto vsak dan je hodila.	Pred prihodom v dom se je več gibala	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
N24	Tudi sama je šla, da smo se mi že kar bali, ker se je tudi izgubljala.	Izgubljanje	Demenca	/	Zdravje in bolezen
N25	Potem je prišlo do kapi, ki je za seboj prinesla demenco.	Demenca se je pojavila po možganski kapi	Demenca	/	Zdravje in bolezen
N26	Če demence ne bi bilo, bi si ona hitro opomogla, ker je bila fizično močna. Ker pa sedaj ne razume navodil, si ne zapomni, je tako.	Ne razume navodil	Demenca	/	Zdravje in bolezen
N27	Čeprav na primer pri vstajanju iz postelje na voziček, to ona obvlada. Vstane, naredi dva giba in se usede. Tako, da če bi se nekdo intenzivno ukvarjal, bi se dalo več. Bi osvojila motoriko.	Želja po intenzivnejši individualni pomoči	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
O15	Ni takega, kar bi v tem stanju kot je sedaj doma počel, pa tukaj ne more.	Dom ni ovira	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
O16	Mi doma smo imeli zelo velike ekstreme.	Veliki ekstremi	Demenca	/	Zdravje in bolezen
O17	Najprej se je zgubila njegova žena. Je šla po gobe in jo ni bilo več domov. 36 ur jo ni bilo, smo jo iskali s policijo, helikopterjem in smo jo nato našli na hrbtu. Mislim, to je	Začetek demence po stresni situaciji	Demenca	/	Zdravje in bolezen

	bilo groza. No in po enem mesecu je očeta popolnoma zasukalo. In takrat se je bolezen počasi začela.				
O18	Dobil je strah na ulici,	Strah na ulici	Demenca	/	Zdravje in bolezen
O19	neprestano jokal,	Pogosto jokanje	Demenca	/	Zdravje in bolezen
O20	prišel sredi noči v našo sobo.	Težave z nespečnostjo	Demenca	/	Zdravje in bolezen
O21	Trajalo je kar nekaj časa, predno smo mi zdravnici dopovedali, da nekaj ni v redu. Da se je nekaj zgodilo. S strani zdravstva ni bilo posluha. Tako, da je bil kar problem. Na koncu sem sam zahteval napotnico za v Idrijo. Bil je zadnji čas.	Ob začetku demence s strani zdravstva ni bilo posluha	Demenca	/	Zdravje in bolezen
O22	V enem mesecu ga je pobralo. Zelo na hitro	Zelo hitro poslabšanje stanja	Demenca	/	Zdravje in bolezen
O23	in jaz mislim, da je bilo vse zaradi stresa. Verjetno se je že prej nekaj kuhalo, izguba mame pa je bila pika na i.	Začetek demence po stresni situaciji	Demenca	/	Zdravje in bolezen
O24	Po treh mesecih je še nekaj hodil, potem pa vse slabše.	Težave s hojo so se začele zelo kmalu	Demenca	/	Zdravje in bolezen
O25	Iz bolnice je potem prišel direktno v dom,	Prihod v dom iz bolnišnice	Pred prihodom v dom	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
O26	smo res imeli srečo. Smo dali v vse domove prošnje, ker je velika zasedenost.	Velika zasedenost domov	Iskanje prostega mesta v domu	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
O27	Nas je bil živi strah kako njega še imeti doma. Dva taka imeti doma, greš v Idrijo še ti.	Nezmožnost bivanja v domačem okolju	Pred prihodom v dom	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
O28	Hvala bogu, da so nam tukaj pomagali, tudi s pomočjo socialne iz Idrije. Je bila tudi dosti na roko. So nam pomagali v krizi.	Zadovoljstvo za dobljeno pomoč ob iskanju prostega mesta v domu	Iskanje prostega mesta v domu	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
O29	Ni bilo enostavno. V glavnem, človek ne more verjeti. Tak veseljak je bil, potem pa v trenutku preobrat.	Zelo hitro poslabšanje stanja	Demenca	/	Zdravje in bolezen
O30	Težko je bilo tudi za nas. Čeprav to pride za tabo. Najprej misliš,	Stiska sorodnikov	Demenca	/	Zdravje in bolezen

	da boš zmogel, potem pa vidiš, da pride vse za tabo.				
P11	Ona že doma ni mogla veliko sama narediti. Skuhali smo ji mi, včasih si je le kaj pogrela. Tudi pospravljali smo mi. Tako da bistvenih stvari zaradi preselitve ni opustila.	Dom ni ovira	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
P12	Razlog je bilo njeno zdravje.	Zdravje kot ovira	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
P13	Razen, kar po mojem mnenju pogreša, so živali. Zelo rada je imela psa in od kar je tukaj ga ne vidi.	Pogrešanje živali	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
P14	Zelo veliko časa je preživela tudi na oknu in opazovala ovce, ki so se pasle na vrtu za hišo. To so stvari, ki jih tukaj nima in jih po mojem mnenju pogreša.	Pogrešanje opazovanja domače okolice skozi okno	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
R13	Doma je ona rada po kosilu na primer posodo pomila, tudi skuhala kavico. No in tukaj tega ni, da bi imelo vsako nadstropje svojo kuhinjo.	Ne omogočeno kuhanje	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
R14	Tako, da mislim, da ona bi rada pomagala kaj počistiti, kaj zrezati, če bi imela možnost. Kavico bi po mojem tudi še znala skuhati.	Pogrešanje pomoči pri gospodinjstvu	Opravila, katerih dom ne omogoča	Opravila	Vsakdanje življenje
R15	Ker tudi če si dementen, določene stvari ti ostanejo.	Mnenje, da kljub demenci določene stvari ostanejo	Demenca	/	Zdravje in bolezen
R16	Ona je bila dobra gospodinja. Smiselno bi bilo te naše ženske malo vključiti. Tako v smislu delavnice.	Želja po udeležbi pri kuhanju	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
R17	In potem se tudi oni čutijo bolj koristni, da nekaj naredijo, ne pa da samo sedijo in čakajo.	Občutek koristnosti ob udeleževanju aktivnosti	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

5. VPRAŠANJE: Katerih organiziranih dejavnosti v domu se udeležuje?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I18	Točno niti ne vem kaj imajo vse tam.	Svojci nimajo informacij o organiziranih aktivnostih	Informiranost svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
I19	Ne delajo dosti. So kot ovce, hodijo eden do drugega in tako jim minejo dnevi.	Mnenje svojcev, da so premalo zaposleni	Mnenje svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J29	Mislím, da na nekatere prireditve jo vseeno peljejo.	Udeleževanje prireditev	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J30	En čas je govorila, da hodi k maši. Sedaj sem jo nedolgo nazaj vprašala, če jo še peljejo, pa mi je rekla: Ma ja, imej pamet no.	Obisk svete maše	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J31	Če bi želela za sigurno vedeti, bi mogla jaz vsakič znova sestro vprašati, ampak tega ne delam, čeprav bi lahko.	Informacije o udeleževanju organiziranih aktivnosti lahko dobijo pri zaposlenih	Informiranost svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J32	Zadnjič je bil Miklavž in sem vprašala ali je šla, pa da ni bila. Da ni želela.	Samostojna odločitev za neudeležbo	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J33	Včeraj zjutraj smo bile na primer pri njej na obisku in so ravno v dvorani pekli piškote in jo je ena prišla iskati in je takoj rekla, aja vi menda ne greste, ker imate obiske. Sedaj pa ne vem kaj bi bilo če nas ne bi bilo tam.	Zaposleni pridejo iskati	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J34	Samo veš, ona nima več nič motivacije.	Ne udeleževanje zaradi pomanjkanja volje	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J35	Zato jaz pravim, da bi jih mogli oni bolj spodbujati.	Potreba po večji spodbudi za organizirane aktivnosti	Mnenje svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J36	Lepo ji je pa muziko poslušati.	Ljubezen do glasbe	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K29	Na te vsakodnevne skupine hodi. Mislím, da jo vsak dan peljejo.	Udeleževanje vsakodnevne skupine	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K30	Mislím, da tudi sodeluje, če so jo	Ni toliko nujno sodelovanje,	Udeleževanje organiziranih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

	izzove. Sama ne vem če, morda tudi no. Poslušaj, pa kaj odgovori. Ampak važno je, da gre.	ampak sprememba dogajanja	aktivnosti		
K31	Na prireditve jo tudi peljejo.	Udeleževanje prireditev	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K32	Grem pa tudi jaz pogosto zraven. Če vem kdaj je, pridem in gremo skupaj.	Svojci se nekaterih aktivnosti udeležijo skupaj s stanovalci	Informiranost svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K33	Tudi h maši gremo.	Obisk svete maše	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K34	Čprav to jo vse vznemiri.	Aktivnosti ga vznemirijo	Mnenje svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K35	Čim je dlje od njenega hodnika ali pa njene sobe, je to že problem. Recimo, da gremo h maši. Smo tisti čas tam, je že malo nervozna kdaj bo konec. Če bi bile potem takoj v sobi, potem bi bilo v redu. Čim pa gremo po hodnikih, ki jih ni navajena, pa se zelo vznemiri.	Vznemirjenost ob menjavi prostorov	Demenca	/	Zdravje in bolezen
K36	Sedaj glede ročnih spretnosti, niti ne vem koliko imajo, ker ona ni videla, ji ni prišlo v poštev, se nisem niti pozanimala.	Svojci o vseh aktivnostih nimajo informacij	Informiranost svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K37	Drugače pa vem, da pojejo,	Udeleževanje pevskih vaj	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K38	jo tudi povabijo, da zaigra na orglice.	Igranje orglic na pevskih vajah	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K39	Za televizijo mi je pa povedala, da bolj poslušaj, kot pa gleda.	Občasno gledanje televizije	Gledanje televizije	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
K40	Na sploh mi se zdi, da je vsega veliko. Zadnjič mi je njena sostanovalka celo rekla, da je utrujena, da ker se že dva dni nekaj dogaja. Da je že preveč.	Mnenje svojcev, da je organiziranih aktivnosti veliko	Mnenje svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L36	Na prireditve jih tudi peljejo,	Udeleževanje prireditev	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L37	ampak ona je vedno	Ne udeleževanje	Udeleževanje	Organizirane	Vsakdanje

	zelo odločna, da ne gre. Že od začetka. Je bilo grozljivo. Smo z možem prišla, se pripravila, ji tudi prvi dan povedala, da jo bomo prišla iskati, ko je bilo na primer srečanje s sorodniki. In ko smo prišla gor, ni hotela, jo nismo mogli prisiliti, tako da smo včasih sama hodila na srečanja in gledala proslave. Niti ven ni hodila prva leta z nami.	zaradi pomanjkanja volje	organiziranih aktivnosti	aktivnosti	življenje
L38	Je rekla, da sama noče, ampak da gre samo, če bo šla tudi skupina.	Pomembnost skupinskih dejavnosti	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L39	Ampak sedaj letos, gre pa rada. Večkrat vpraša, da jo peljem ven.	Odhod na zrak ob obisku	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
L40	Nima pa občutka za čas, mi na primer ob štirih ko jaz pridem, reče naj jo peljem ven za tri ure.	Brez občutka za čas	Demenca	/	Zdravje in bolezen
L41	Mi reče naj jo peljem ven, da bo lažje spala.	Zrak kot zdravilo za spanje	Spalne navade	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
L42	Ne vem, ali je mogoče to sprejela kot svoj dom. Sedaj kakšno leto je bolj vesela. Jaz opažam, da se je privadila.	Na življenje v domu se je privadil	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
L43	Tudi ko smo septembra imeli zunaj prireditev, je šla rade volje dol.	Udeleževanje prireditev	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L44	Mi pa reče na primer, naj ji grem po robo. Ima v glavi, da je tam nekje pri cerkvi njena roba in cele vreče denarja.	Nerealne zamisli	Demenca	/	Zdravje in bolezen
L45	Mi reče naj ji pripeljem domov. In ko vprašam kam, odgovori, da tukaj v sobo. Tako, da sem kar zadovoljna, ker se mi zdi da je nekako sprejela ta prostor za svojega.	Na življenje v domu se je privadil	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
L46	Še zmeraj včasih reče, da bi šla domov,	Stanovalec občasno vpraša	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje

	pa jo vprašam kaj bi doma delala. Pa mi odvrne, da bi kuhala za vse nas. Malokrat izrazi to željo, ampak jo. Posebno, ko jaz nimam časa, pa reče, da bi šla rada domov. To pa ni tako dostikrat.	za domov			
L47	Skupina ji pa res največ pomeni. Sedaj, ko jo en mesec ni bilo, je res trpela. Še jaz sem hodila spraševati kdaj bo kaj. To ji res veliko pomeni.	Uživanje v organiziranih aktivnostih	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L48	To more biti res tako – zajtrk, skupina, kosilo, kava. Ustaljeno. In če tega ni, je zanjo vse obrnjeno na glavo.	Vezanost na rutino	Stalnost	Opravila	Vsakdanje življenje
L49	Navezanost, mir in stalnost so po mojem mnenju njim najbolj pomembni, jim pomeni veliko varnost.	Mir in stalnost pomenijo varnost	Demenca	/	Zdravje in bolezen
L50	Ne predstavljam si, kako bi se znašla, da jo sedaj preselijo. Se je navezala na tiste ljudi. Težko bi bilo. Tudi, če na primer ne bi več potrebovala varovanega oddelka, mislim, da bi bilo zanjo zelo težko.	Nevezanost na ljudi	Demenca	/	Zdravje in bolezen
M15	Ona je šla rada vedno k maši in to ima tukaj omogočeno.	Obisk svete maše	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
M16	Smo jo tudi mi večkrat peljali.	Svojci se nekatere aktivnosti udeležijo skupaj s stanovalci	Informiranost svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
M17	Ampak sedaj pa ne more več, jo ne peljemo več. Je bolj slabša in "švoh".	Ne udeleževanje zaradi zdravstvenih težav	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
M18	Včasih tudi misli, da je bila pri maši, reče da je bila, pa čeprav v resnici ni bila. Pa jo vprašamo, da kako je šla, pa odvrne da peš.	Pripovedovanje o stvareh, ki se niso zgodile	Demenca	/	Zdravje in bolezen
M19	Je v nekem svojem svetu in to je po eni	Stanovalci se ne zaveda kje je	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje

	strani boljše, se verjetno niti ne zaveda da je v domu.				
M20	Za domov ne vpraša veliko.	Stanovalec redko vpraša za domov	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
M21	Bolj ve tisto iz otroških let, kamor je živel in ona bi šla rada tja.	Spomini predvsem iz otroštva	Demenca	/	Zdravje in bolezen
M22	Ene dvakrat smo jo vzeli domov, pa naše hiše sploh ni poznala.	Domače hiše ne prepozna	Demenca	/	Zdravje in bolezen
M23	Ona ima svojo predstavo. Živi v dobrem svetu in to je za nas lažje. Ker drugače prideš na obisk, pa niti ne veš kaj reči.	Za svojce je lažje, da sorodnik živi v svojem svetu	Demenca	/	Zdravje in bolezen
M24	No in včasih je hodila tudi na te skupine, ki jih ima delovna terapevtka.	Udeleževanje vsakodnevnih skupine	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
M25	Tudi na prireditve v dvorani je hodila.	Udeleževanje prireditev	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
M26	Ampak sedaj bolj malo, ker tudi težko sedi na vozičku.	Ne udeleževanje zaradi zdravstvenih težav	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
M27	Ampak na sploh pa se mi zdi, da te, ki lahko grede, redno peljejo na aktivnosti. Je dobro poskrbljeno.	Zaposleni pridejo iskati	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
N28	Na dejavnosti gre. Ne prepogosto, ampak včasih ja. Je pomembno, da ni ves čas v postelji.	Zavedanje koristnosti dejavnosti	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
N29	Sedaj nedolgo nazaj, ko je bila prireditev s svojci in smo bili zunaj, je bila nasmejana, vesela.	Svojci se nekatere aktivnosti udeležujejo skupaj s stanovalci	Informiranost svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
N30	Tako, da enkrat so mi povedali, da je bila tudi na neki skupini ročnih del.	Udeleževanje ročnih del	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
O31	On ne more dosti delati sam.	Ne udeleževanje zaradi zdravstvenih težav	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
O32	Točnih informacij pa niti nimam, jaz večinoma pridem čez vikend. To bi verjetno zaposleni bolj vedeli.	Svojci nimajo informacije o organiziranih aktivnostih	Informiranost svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

O33	Jaz sem nekajkrat govoril s socialno delavko po tem, ko je bil oče sprejet, vendar nisem vprašal koliko sodeluje na delavnicah.	Svojci nimajo informacij ali sorodnik sodeluje na organiziranih aktivnostih	Informiranost svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
O34	Brati na primer sploh ne more več.	Težave pri branju	Branje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
O35	Za nas je v njegovi situaciji najbolj pomembno, da je situiran. Da je urejen in postrežen. In to tukaj je.	Splošno zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
O36	Karkoli drugega je zanj bolj kot ne utrujajoče. Ga "matraš" in ni efekta.	Aktivnosti ga utrudijo	Mnenje svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
P15	Vsak dan gre na skupino,	Udeleževanje vsakodnevne skupine	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
P16	obvezno pa tudi na vse prireditve v dvorano.	Udeleževanje prireditev	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
P17	Ona doma prej ni nikoli pela. Sedaj pa tukaj jo opazujem, zelo rada poje.	Ljubezen do glasbe	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
P18	Hodi tudi na pevski zbor, ki ga imajo vsak petek.	Udeleževanje pevskih vaj	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
R18	Hodi na te dnevne skupine.	Udeleževanje vsakodnevne skupine	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
R19	Tudi sedaj je na primer tam, čeprav je nedelja.	Organizirana skupina občasno tudi za vikend	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

6. VPRAŠANJE: Katere dejavnosti bi morale biti v domu še organizirane? Kako pogosto?

Št. Izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I20	Teško rečem. Res je, da so si posamezniki različni. Nekaterim je verjetno bolj dolgčas, kot drugim. Odvisno kako kdo občuti. In tudi koliko pameti imajo. Enim je lepo, drugim ne. Je od osebe odvisno.	Nekateri posamezniki potrebujejo več kot drugi	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
I21	Pri možu nisem zaznala dodatnih želj. On tudi ni občutljiv, da bi mu manjkal zunanji svet. Mislim, da ne pogoša organiziranih aktivnosti.	Nič novega	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

J37	No kot pravim, te igre, kjer bi kaj skladali.	Želja po več različnih igrah	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J38	Drugo pa ne vem. Za našo niti ne, ker ne bi hotela.	Brez idej za nove dejavnosti	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J39	Edino veš kaj še ona reče ... Bomo spekli štruklje. Ona je zelo rada kuhala in pekla.	Ljubezen do kuhanja	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J40	Mogoče, če bi šla, da bi jo vzeli oni, bi delala, ne vem ali bi se še spomnila kako. Tako, da mislim, da če bi oni njih vodili, da morda pa bi bilo kaj.	Želja po udeležbi pri kuhanju	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J41	Je pa res, da tudi zelo rada počiva.	Želja po počitku	Počitek	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
K41	Jaz celo mislim, da več ne bi bilo potrebno.	Nič novega	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K42	Ker jih utruji. Mi se zdi, da je kar v redu.	Aktivnosti ga utrudijo	Mnenje svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K43	Edino soboto in nedeljo manjka, ker nimajo skupine.	Želja po vsakodnevni skupini tudi čez vikend	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K44	Sedaj razumljivo je tudi, da vseh oni ne morejo peljati v dvorano, ko se kaj dogaja, je premalo osebja.	Zavedanje omejenosti zaradi številčnosti	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K45	Zato je dobro, da svojci tudi včasih pridemo pa gremo z njimi.	Pomoč svojcev pri organiziranih aktivnostih	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K46	Čprav jaz sem zadnjič, ko so imeli kosanje piknik opazovala te ljudi. Ljudje nimajo več tiste energije. Tiste kosanje so pojedli in potem se niso niti več pogovarjali.	Ne udeleževanje zaradi pomanjkanja volje	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K47	Ker tudi, ko so v tej skupini, jaz sklepam, da mama pove samo, če je izzvana, dvomim, da sama od sebe pove. Mogoče, ne vem točno, ker nisem bila še zraven.	Svojci nimajo informacij ali sorodnik sodeluje na organiziranih aktivnostih	Informiranost svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K48	Pa tudi ne maram iti, ker čim sem zraven, se vzemiri, da bi šla z mano in zagotovo ne bi več sodelovala.	Svojci niso radi prisotni na aktivnostih, ker se sorodnik vzemiri	Informiranost svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

K49	Sem jo pa vprašala tudi, če bi morda rada brala, pa je rekla da ne. Zgleda, da ji je prenaporno.	Opustil zanimanje za branje	Branje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
K50	Je pa tako ne. Odvisno tudi od človeka, koliko zmore. Ker tisti, ki bolj dojema, bi potreboval veliko več. Če je pa človek omejen na en prostor je pa drugače.	Nekateri posamezniki potrebujejo več kot drugi	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K51	Ne dolgo nazaj sem v kulturnem domu srečala celo skupino stanovalcev iz doma.	Skupinski odhodi v mesto	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K52	Ampak jasno, moja mama ne more priti. Prvič fizično ne more, drugič pa tudi ne zdrži. Bi spraševala kje smo in kaj smo in zakaj smo tukaj. Drugi pa vsekakor ja, potrebujejo več.	Nekateri posamezniki potrebujejo več kot drugi	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L51	Ne vem kakšna dejavnost bi lahko bila tukaj, da bi ona sodelovala. Peči ne more, kuhat ne more, niti krompirja ne bi mogla olupiti.	Brez idej za nove dejavnosti	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L52	Mogla bi ji ponuditi kakšno stvar, da bi videla kako bi bilo.	Potrebno bi bilo poskusiti z novimi aktivnostmi in preveriti odzive stanovalcev	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L53	Ker tudi ko ji prinesem sadje, ji moram jaz dati jabolko na krhlje. Ji na začetku nisem niti noža dala, da se ne bi poškodovala.	Pomoč pri rezanju sadja	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
L54	Ne bi sedaj vedela, kaj bi ona mogoče še zmogla. Ampak mislim, da je malo stvari. V bistvu bi morala biti ena dejavnost, da se kontrolira, da se vidi ali bi lahko. Da se ji ponudi eno stvari in da se vidi kako bi sprejela. Tega ne morem vedeti.	Potrebno bi bilo poskusiti z novimi aktivnostmi in preveriti odzive stanovalcev	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L55	Ampak saj na sploh veliko že imajo.	Mnenje svojcev, da je	Mnenje svojcev o organiziranih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

		organiziranih aktivnosti veliko	aktivnostih		
L56	Tistim, ki so pri volji ni dolgčas po mojem mnenju.	Tistim, ki lahko delajo, ni dolgčas	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L57	Na primer tudi pečejo, ampak se mi zdi da bolj kot varovanci, da to dela osebje.	Pri nekaterih aktivnostih bolj sodelujejo zaposleni kot stanovalci	Mnenje svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L58	Tako, da ne vem kaj bi lahko še naredili. Ker za ostale na primer ne vem koliko so vključeni v zunanje prireditve. Če gredo ven, na izlete, tega ne morem vedeti. Vsi ne bodo nikoli šli. Jaz mislim, da zelo težko.	Brez idej za nove dejavnosti	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L59	Čeprav je osebja po mojem mnenju veliko, enkrat sem slišala, da polovico od vseh stanovalcev, torej sto. Ker če jih je res toliko, potem bi se dalo več.	Pomanjkanje osebja ni izgovor, da se stanovalci ne morejo udeležiti aktivnosti	Mnenje svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
M28	Nič kaj dosti se ne ubadamo s tem. Smo zadovoljni s tem kar je.	Nič novega	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
M29	Je pa res, da če si bolj "pokreten" je boljše, ker greš sam.	Lažje je tistim, ki gredo lahko sami	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
M30	Enkrat so jo sicer hoteli dati na drugo nadstropje, ker leži in ne more zbežati, ampak smo bili mi tukaj bolj zadovoljni, ker tukaj jo vsak dan dvignejo. Jo tudi za vikend dvignejo.	Zadovoljstvo za vsakodnevno dvigovanje iz postelje	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
M31	In potem smo vztrajali, če bi bila lahko tukaj in so rekli da lahko. Mislim, da je za to na tem tretjem dobro poskrbljeno.	Izražena želja je bila upoštevana	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
M32	No saj pravim, povsod so jo peljali, dokler je bila bolj pri močeh in dokler se ni tako hitro utrudila. Sedaj pa prav vidiš kako težko sedi in ji glava pada dol. Včasih dokler je bila boljša so jo dvignili dopoldan, po kosilu so	Ne udeleževanje zaradi zdravstvenih težav	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

	jo dali počivati in popoldne so jo spet dvignili. Samo sedaj pa ne več. Ampak to zaradi nje, ker ne more.				
M33	Tudi ko sem včasih slučajno prišla dopoldne, sem jo videla, da je pri mizi. Tako da se ne zgodi, da bi samo rekli, pa da ne bi res tega naredili.	Zaposleni naredijo kar rečejo	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
M34	Ona rabi bolj mir. Ker tudi ko smo bili za veliko noč pri maši, ko smo prišli nazaj v sobo, je bila tako utrujena, da ni mogla niti jesti. Je želela samo na posteljo, sem mogla prositi sestre, da jo dajo pred večerjo ležati. Prav vidiš, da ji je preveč.	Želja po miru	Umik na samo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
N31	Fizioterapija, ki bi bila igra. Ko na primer njej daš žogo, jo prime, pa jo gleda. Se krepijo motorične spretnosti.	Želja po fizioterapiji na način igre	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
N32	Pa ko jo pokličeš, se z glavo obrne. Pa že ko jo jaz oblačim, jo samo pobožam po nogi, pa že sama dvigne nogo. Tako, da je možno.	Želja po več spodbude k samostojnosti	Spodbuda	Opravila	Vsakdanje življenje
N33	Mislím, da bi mogli te programe bolj individualizirati. Oni res imajo dejavnosti, od ročnih spretnosti naprej, ampak to je za pokriti neko maso, ki se lahko prilagaja. Za take, pa je tega premalo.	Želja po intenzivnejši individualni pomoči	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
N34	Tudi kakšna masaža na primer. Ker vidim, da če jo samo primem za rame, je že cela blažena. Ljudje so preležani, rabijo nekoga, da jih malo prekvasi.	Želja po masaži	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
N35	Pa tudi kar se tiče glasbe. Tisti radio, ki razbija, se mi ne zdi primeren, je preveč divje. Mogli bi takšno glasbo, ki so jo včasih	Želja po glasbi iz preteklih časov	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

	poslušali.				
N36	Ker ko ona ni več govorila, sem jaz z njo molila Oče naš in ona ga je molil, čeprav ne govori. Tako, da vidiš kako globoko imajo to. Tisto muziko, ki so jo poslušali v šestdesetih letih, je njena muzika. Včasih zapojem kakšno cerkveno pesem, pa me gleda in se smeji. Tako, da bi se bilo potrebno njim bolj prilagoditi.	Želja po prilagojene načinu komunikacije – npr. skozi molitev	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
N37	Glasbo, pa še ko je bila doma, jo je imela rada. Sem ji dala šestdeseta leta na računalnik in je gledala in uživala, ker ji je bilo lepo.	Ljubezen do glasbe	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
N38	Mislim, da je prav narejena nova raziskava o zdravljenju demence z glasbo.	Zanimanje za zdravljenje demence z glasbo	Demenca	/	Zdravje in bolezen
N39	Pa na primer, da imajo kakšne krožke tisti, ki lahko govorijo. Stari ljudje po navadi radi govorijo o sebi, pa da bi jih nekdo poslušal.	Želja po pogovorni skupini	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
N40	Da imajo mogoče kakšen domski časopis, kamor se objavijo njihove zgodbe in slike.	Želja po domskem časopisu z zgodbami in slikami stanovalcev	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
N41	Pa da slike ljudi obesijo na zid.	Želja po predstavitvi stanovalcev z njihovimi slikami na hodniku	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
N42	Ali pa da organizirajo ples s glasbo šestdesetih let. Pa tudi, če so v vozičku. Jaz včasih mam zavrtim, pa se smeji.	Želja po plesu – tudi tisti v vozičku	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
O37	Zanj nobene.	Nič novega	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
O38	Na primer karte je zelo rad igral, ampak sedaj niti več ne ve zakaj se karte uporablja. Tako, da zanj res ne rabi več nič.	Neznanje zakaj se uporabljajo igralne karte	Demenca	/	Zdravje in bolezen
O39	Preden se je njegovo	Sorodnik je	Demenca	/	Zdravje in

	stanje poslabšalo je tudi rad zapel, povedal hec, se iz glave izmislil besedilo pesmi, sedaj pa je tako kot je. Je zapustil tisto, kar je imel prej.	zapustil tisto, kar je imel prej			bolezen
O40	Včasih ga vidim, tudi ko smo mi tukaj, najraje bi zaspal.	Spi tudi čez dan	Spalne navade	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
P19	Menim, da ona ne bi drugega rabila. Glede kakšnih ročnih spretnosti na primer, ona ni niti doma tega rada počela, tako da ji tukaj ne manjka.	Nič novega	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
P20	Niti jaz nima ideje kaj bi lahko.	Brez idej za nove dejavnosti	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
P21	Ko je bila doma, je cele dneve preživela ob televiziji, nikamor ni šla, nobenih aktivnosti ni imela. Še za k nam domov, ki živimo v isti vasi, ko smo imeli vaški shod, smo jo morali prepričati, da je prišla. K sestri v sosednjo vas pa že ni več hotela. Niti k zdravniku ni želela.	Nikoli se ni rad udeleževal organiziranih aktivnosti	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
P22	Tukaj je pa sedaj zanjo vse drugače. Veliko več aktivnosti. Teh se rada udeležuje.	Uživanje v organiziranih aktivnostih	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
R20	Za njo nič drugega, ker je že precej dementna.	Nič novega	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
R21	Če bi pa gledali kako je bila prej, pa verjetno ja. Predvsem več ven. Tukaj jih premalo peljejo ven.	Želja po pogostejšem odhodu ven	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
R22	Tudi morda več telovadbe.	Želja po več telovadbe	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

7. VPRAŠANJE: Kje v domu oziroma njegovi okolici menite, da bi vaš sorodnik najraje preživel prosti čas, organizirane aktivnosti?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I22	Pred enim mesecem so moža pripeljali na obisk k meni. In ga bojo še kdaj. To on še lahko in mislim, da ima rad. Si skuha kavo, poklepetamo.	Preživljanje prostega časa v drugem delu doma pri ženi	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
I23	Ampak čez nekaj časa	Vznemirjenost	Demenca	/	Zdravje in

	reče, peljite me nazaj. Se ne znajde.	ob menjavi prostorov			bolezen
I24	Zgleda, da je sedaj tam zaživel. Čeprav ni veliko časa tukaj, ene 3 ali 4 mesece, ampak se je res vživel v tisto življenje. Dobro da se je, ker eni se ne morejo.	Na življenje v domu se je privadil	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
J42	Poleti bi jih morali vsekakor več ven peljati. To sploh ni za govorit.	Želja po pogostejšem odhodu ven	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
J43	Razumem, da je stiska v številu osebja, ampak to ni vedno izgovor.	Pomanjkanje osebja kot izgovor	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
J44	Včasih vidim, kako posedajo. Saj ne, da hočem karkoli kritizirat, ampak moti me, da ko pridemo na obisk, se usedejo za nami in eno uro, kolikor smo tam, za nami sedijo. Naj bodo z njo raje takrat, ko nas ni. Ko pa smo tam, ne rabi biti z njo, to me moti res. Štirinajst dni nazaj se je to zgodilo, ko smo bili na obisku. Eno uro smo bili tam in eno uro je za nami sedela ena sestra. Pa jaz mislim, da bi v tisti uri lahko marsikaj drugega.	Nezadovoljstvo, da zaposleni sedijo poleg obiskov	Nezadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
J45	Če bi šla z enim na sprehod, bi bilo to zelo veliko.	Želja po spremstvu pri sprehodu	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J46	Ker gibanja bi res morale biti več.	Želja po več telovadbe	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J47	Svež zrak koristi vsakemu, se tudi lažje spi.	Zrak kot zdravilo za spanje	Spalne navade	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
K53	Ona je sedaj na drugem nadstropju, ker ni tako izgubljena. Ni na varovanem oddelku. Večinoma je v sobi.	Preživljanje prostega časa v sobi	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
K54	Tudi, ko ji jaz povem od kakšnega znanca, se vseh spomni.	Ljudi prepozna	Demenca	/	Zdravje in bolezen
K55	Samo ne ve pa kaj se ji je dogajalo pred petimi minutami.	Težave s kratkotrajnim spominom	Demenca	/	Zdravje in bolezen

K56	Je pa ona včasih veliko hodila po drugih sobah. Ker je iskala. Kar naprej je nekaj iskala, ne vem kaj točno je iskala. Mogoče mene.	Ves čas nekaj išče	Demenca	/	Zdravje in bolezen
K57	Sedaj se je pa to umirilo, je bolj v sobi.	Preživljanje prostega časa v sobi	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
K58	Pa včeraj sem videla, da se je tudi s svojimi stanovalkami pogovarjala. K njej pride ena, ki je bila včasih učiteljica in se veliko skupaj pogovarjajo.	Druženje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
K59	Ven pa gremo tudi rade.	Preživljanje prostega časa zunaj	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
L60	Večkrat so jih že peljali ven, kar je dobro. Poleti so bili vedno zunaj na terasi. To pa res, morem priznati. Prišli so dol v skupino, se usedli. Dobili so tudi klobučke, za se usesti. So vrata direkt iz delavnice na teraso, kjer je senca. Posebno v dopoldanskem času, ko še ni bilo hude vročine, so bili po navadi zunaj. Tako je bilo, dokler je bila tista terapevtka.	Preživljanje prostega časa zunaj	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
L61	Sedaj, ko pa nje ni, je pa malo težko. Sem videla negovalke, ki so jih večkrat dol peljale. Ampak to je že logistično trajalo eno uro, dokler so prišli dol in potem je že rabilo nazaj. Dokler je bila ta delovna terapevtka pa jim je bilo omogočeno.	Zavedanje omejenosti odhoda ven zaradi logistike	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
L62	Fantastično bi bilo, da je iz hodnika izhod na zrak. Je pa res, da ima tretje nadstropje velik hendikep glede izhoda. Nekateri imajo vozičke, drugi mogoče še hodijo,	Želja po direktnem izhodu na zrak	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje

	ampak hodijo recimo samo od sobe do stranišča, zato bi bilo super, da imajo blizu do izhoda. Eni se tudi na primer ne znajdejo z dvigalom, se izgubijo. Niso vsi enako iznajdljivi. No, tisti na drugih oddelkih mogoče ja, ampak ti na varovanem, ki imajo še dodatne bolezni, pa ne.				
L63	No drugače pa je ona večinoma v sobi.	Preživljanje prostega časa v sobi	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
M35	Morda bi jih lahko malo več ven peljali, ko je toplejše.	Želja po pogostejšem odhodu ven	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
M36	Ona pa nič ne reče, ji ni dosti nič narobe. Je v sobi.	Preživljanje prostega časa v sobi	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
N43	Vsaj dvakrat na teden bi jih morali nujno peljati ven.	Želja po pogostejšem odhodu ven	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
O41	Poleti zunaj.	Preživljanje prostega časa zunaj	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
O42	Smo ga tudi mi že peljali do cerkve.	Odhod na zrak ob obisku	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
O43	In prav si ga videl, da ga je osvežilo. Ker on ves čas leži in ko telo vstane, če ne drugo se cirkulacija spremeni.	Pomembnost gibanja	Gibanje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
O44	In kot so mi povedali, ga dvignejo dvakrat na teden, kar se mi tudi vsekakor zdi pomembno, da ves teden ne leži.	Pomoč pri dvigovanju iz postelje	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
O45	Jaz ko pridem gor, vedno rečem naj ga dvignejo in nikoli ni problemov.	Izražena želja je bila upoštevana	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
O46	Jaz tudi ne razumem, zakaj bi se mogel prej najaviti da prihajam. Nikoli tega ne počnem. Saj vrata so odprta, oče je tukaj in lahko pridem kadar koli. To je njegov dom. In meni res ne bi bilo vseeno, če bi mi rekli da moram prej klicati, da na primer jutri pridem. Potem se	Zadovoljstvo, da najava obiska ni potrebna	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje

	ti pa res zdi sumljivo, da se nekaj skriva. Da ti tako rečejo, lahko res razmišljaš kaj to pomeni. No, ampak tukaj ne rečejo tega.				
O47	Drugače pa je oče v sobi.	Preživljanje prostega časa v sobi	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
P23	Ona če ni v sobi,	Preživljanje prostega časa v sobi	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
P24	je v jedilnici.	Preživljanje prostega časa v jedilnici	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
P25	Poleti gre pa rada s skupino tudi ven.	Preživljanje prostega časa zunaj	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
P26	Tudi svojci ko pridemo, jo vzamemo ven, če je lepo vreme.	Odhod na zrak ob obisku	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
P27	Dol na recepcijo sama ne hodi, jo pa mi včasih peljemo, pa tam kavo popijemo.	Odhod na recepcijo ob obisku	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
R23	Zunaj.	Preživljanje prostega časa zunaj	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
R24	Oddelek za demenco se mi v tem domu zdi preveč zaprt. Bi bilo boljše, da so nekje v pritličju, da gredo lahko kadar koli ven. V Kopru je bilo to dobro, ker so imeli prosti izhod ven. Saj oni ne rabijo dosti. Važno, da je en majhen del zagrajen in da gredo sami na zrak. Posebno spomladi in poleti.	Želja po direktnem izhodu na zrak	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
R25	Izgovor, da jih oni peljejo ven, ni dober. Ker za to je potreben čas. Če bi bila samo vrata na vrt, ne bi rabili nobenega. Bi šli lahko samostojno. Tako pa jih je preveč, da bi vse vozili ven ko si bi zaželeli, saj so vendarle v tretjem nadstropju.	Zavedanje omejenosti odhoda ven zaradi logistike	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje

8. VPRAŠANJE: Kaj bi bilo vašemu sorodniku v največjo pomoč, da ne bi pozabil na vsakodnevne aktivnosti?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I25	Ja, da se ga vedno znova spomni, se mu pove, pa tudi če večkrat.	Da se ga spomni	Mnenje svojcev o tem, kaj bi sorodniku pomagalo, da ne bi pozabil na aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J48	Naši ni več pomoči. Je res zelo dementna.	Ni pomoči	Mnenje svojcev o tem, kaj bi sorodniku pomagalo, da ne bi pozabil na aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J49	Niti nas, ki je z nami živela, ne prepozna več. Ni pomoči.	Svojcev ne pozna	Demenca	/	Zdravje in bolezen
J50	No, kot sem že rekla, pa vseeno mislim, da bi jih k aktivnostim mogli bolj spodbujati.	Potreba po večji spodbudi za organizirane aktivnosti	Mnenje svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J51	Saj potem je odvisno od posameznika. Če reče ne, je pač ne.	Samostojna odločitev za neudeležbo	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J52	No, kadar je omotična sigurno naša ne bi šla. Zjutraj po zajtrki, ko še nima tablet, pa jaz za našo sem sigurna, da bi šla, če bi jo bolj spodbudili.	Potreba po večji spodbudi za organizirane aktivnosti	Mnenje svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J53	Tudi vsak dan so drugačne volje, luna zelo vpliva nanje	Obnašanje se iz dneva v dan spreminja	Demenca	/	Zdravje in bolezen
J54	in če enkrat reče ne, to še ne pomeni, da nikoli ne bo šla.	Če enkrat zavrne aktivnost, to še ne pomeni da nikoli ne bo šel	Mnenje svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K60	Da ji povedo,	Da povedo	Mnenje svojcev o tem, kaj bi sorodniku pomagalo, da ne bi pozabil na aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K61	jo pridejo iskati.	Da pridejo iskat	Mnenje svojcev o tem, kaj bi sorodniku pomagalo, da ne bi pozabil na aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L64	Ko so prireditve, pridejo v sobo, jih opomnijo.	Da se ga spomni	Mnenje svojcev o tem, kaj bi sorodniku pomagalo, da ne bi pozabil na aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

L65	Morda ji včasih niso nič reklo, ker ni hotela nikoli iti. In so jo morda malo pustile, ker nikoli ni šla. Ampak to se ni dostikrat zgodilo.	Zaposleni pridejo iskat	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L66	Glede delavnic nje ni potrebno opominjat. Ima zelo v glavi. Vedno čaka, že na hodniku. Tega ni nikoli pozabila.	Na tisto kar ji je vseč nikoli ne pozabi	Mnenje svojcev o tem, kaj bi sorodniku pomagalo, da ne bi pozabil na aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L67	Glede prireditvev pa ni marala hoditi in tudi če jo niso peljale, ona ni bila prikrajšana zaradi tega. Ni želela.	Samostojna odločitev za neudeležbo	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L68	Sedaj, če želi pa jo pridejo iskat in jo peljejo.	Zaposleni pridejo iskat	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L69	Tudi mi jo pridemo iskati in jo peljemo.	Svojci se nekaterih aktivnosti udeležijo skupaj s stanovalci	Informiranost svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L70	Ona ima zelo specifično selekcionirano kaj si želi, tako da tistega ne pozabi, ni problem.	Na tisto kar ji je vseč nikoli ne pozabi	Mnenje svojcev o tem, kaj bi sorodniku pomagalo, da ne bi pozabil na aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
M37	Da spomnijo v sobi. Ker če ne bi prišli, ona nebi sama niti vedela, da mora kam iti.	Da se ga spomni	Mnenje svojcev o tem, kaj bi sorodniku pomagalo, da ne bi pozabil na aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
M38	Verjetno pridejo iskati. Sedaj če vsak, ne vem, ampak večinoma ja. To je dobro.	Zaposleni pridejo iskat	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
N44	Veste kaj ...Zadnjič sem prav dobila pismo prijateljice, kjer pravi da obstaja človek, ki zdravi prav demenco. Da je že ozdravil tudi avtista. On na podlagi srebra zdravi. Če pa nevrologe poslušam, je to neozdravljivo. Tako, da ne vem. Ta bolezen je res še v povoju,	Demenca je še v povoju	Demenca	/	Zdravje in bolezen
N45	tako da ne vem kaj bi jim pomagalo, da ne bi pozabili. Še ker ne	Neznanje o tem kaj bi pomagalo	Mnenje svojcev o tem, kaj bi sorodniku	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

	poznamo te bolezni.		pomagalo, da ne bi pozabil na aktivnosti		
O48	Mislím, da mu ni več pomoči, žal.	Ni pomoči	Mnenje svojcev o tem, kaj bi sorodniku pomagalo, da ne bi pozabil na aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
P28	Njo pridejo v sobo opomnit in to je zanj dovolj.	Da se ga spomni	Mnenje svojcev o tem, kaj bi sorodniku pomagalo, da ne bi pozabil na aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
R26	Da se jih spomni,	Da se ga spomni	Mnenje svojcev o tem, kaj bi sorodniku pomagalo, da ne bi pozabil na aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
R27	spodbuja.	Da se spodbuja	Mnenje svojcev o tem, kaj bi sorodniku pomagalo, da ne bi pozabil na aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje

9. VPRAŠANJE: Čigavo pomoč bi vaš sorodnik pri zagotavljanju vsakodnevnih potreb še potreboval?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I26	Mislím, da od nobenega.	Ni potrebe po dodatni pomoči	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
I27	Imajo tudi vedno eno varuško, ki jih varuje. Ker so eni še bolj bolni, delajo neumnosti in varuška more paziti. Je prav, da je tam.	Potreba po varstvu	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
J55	Od osebja. Da bi se malo bolj ukvarjali s posamezniki.	Želja po intenzivnejši individualni pomoči	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
J56	Saj ne fizičnih aktivnosti, ampak neke dejavnosti na mizi. Spet ne z vsemi. Tisti, ki samo ležijo, nimaš kaj. Ampak s tistimi, ki lahko.	Želja po več različnih igrah	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
J57	Mogoče, če res pravijo, da je premalo osebja, bi jih res rabilo več. Ali pa morda višjo plačo. Bi se potem morda bolj ukvarjali. Velikokrat lahko, tudi v našem	Pomanjkanje osebja kot izgovor	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje

	podjetju, slišimo, da za ta denar bom delal toliko. Morda je tukaj isto. Če bi imele višjo plačo, bi se morda bolj posvetile.				
K62	Mislím, da to kar ima, ji čisto ustreza, za vse je poskrbljeno.	Ni potrebe po dodatni pomoči	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
K63	Imajo organizirane aktivnosti tudi popoldne, kot na primer danes (medgeneracijsko druženje).	Organizirane aktivnosti občasno tudi v popoldanskem času	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K64	Drugega pa ne bi znala povedati. Ker kakšna druga sprememba tako, ne znam si predstavljati ali bi bilo to zanjo slabše ali boljše, bi treba poskusiti.	Potrebno bi bilo poskusiti z novimi aktivnostmi in preveriti odzive stanovalcev	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
M39	Ja, včasih razmišljam za piti. Ona si sama ne more vzeti. Ona leži na postelji in omarica je bolj nazaj. Vidim, da včasih tudi polije, ko si želi vzeti. Da bi bolj pogosto prišli pogledati. Včasih prideš in jo vprašaš, če je žejna in vedno reče da ja. Sama si pa res ne more vzeti.	Želja po pogostejšem preverjanju zaposlenih ali stanovalca kaj potrebuje	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
M40	Sedaj koliko ji pomagajo pri jedi, niti ne vidim. Včasih mi rečejo, da je sama pojedla. Ampak ne vem kako je to možno, ker že ko ji jaz dajem jesti, na pol zaspi. Tako, da ne morem povedati koliko ji pomagajo pri obrokih in koliko bi ji še mogli.	Želja po večji pomoči pri hranjenju, da si zaposleni vzamejo več časa	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
N46	Mislím, da bi jo lahko več dvignili. Vpogleda v to, kolikokrat jo dvignejo sicer nimam, ampak mislím, da bi jo lahko več. Enkrat na dan recimo.	Želja po vsakodnevem vstajanju iz postelje	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
N47	Razumem, da je premalo osebja.	Pomanjkanje osebja kot izgovor	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
N48	Na začetku sem tudi	Razlike v	Odnos	/	Medsebojni

	klicala prej ko sem prišla na kosilo in sem prosila, če jo lahko dajo na stol. Nekatere sestre so prijazne, ni problema, nekatere pa so mi včasih rekly, da sem prepozna, čeprav jo jaz "zrihtam" v petih minutah.	odnosu zaposlenih			odnosi
N49	Ampak težko rečem karkoli, ko vidim te mlade fante, ki so občudovanja vredni, da te ženske previjajo in hranijo.	Mladi fantje so občudovanja vredni	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
N50	Ni pa dobro, da se opravičujejo s tem, da jih je premalo.	Pomanjkanje osebja kot izgovor	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
O49	Jaz ne hodim dosti gor, ker ne utegnem.	Pomanjkanje časa kot razlog redkih obiskov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
O50	Ampak kot vidim po personalu, jaz nimam kaj reči. Oni pravijo, da jih dvignejo dvakrat na teden. Razumem, da jih čez vikend ne morejo, ker je kapaciteta majhna. Ostalo pa vidiš, da je red.	Zadovoljstvo z dobljeno pomočjo	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
O51	On ne bi potreboval dodatne pomoči.	Ni potrebe po dodatni pomoči	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
P29	Nikoli ni rekla, da bi še kaj rabila.	Ni potrebe po dodatni pomoči	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
P30	Ker veste, ona je takšna, da vse pove naravnost. Če kaj rabi, bo rekla, nebo tiho. In če ne bo takoj dobila, bo rekla še enkrat. Toliko časa dokler ji ne ustrežejo. Ne odneha. Isto je bilo doma. Ko se ji je pokvarila televizija, nas je klicala in rekla da moramo takoj priti, ker njena televizija ne dela. Ni bilo vprašanja, ali imamo čas. Če nismo prišli takoj, pa je čez pol ure spet klicala.	Za potrebno pomoč vedno vpraša sam, ni tiho	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
P31	Tako da njej res več nič ne rabi.	Ni potrebe po dodatni pomoči	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
R28	Za enkrat nobene več.	Ni potrebe po dodatni pomoči	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje

10. VPRAŠANJE: Kaj bi vaš sorodnik potreboval, da bi bil bolj zadovoljen z vsakdanjim življenjem v domu?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I28	Jaz mislim, da nič. Če je v domu, je v domu. Skrbi nima. Vsaj pove ne zanje. Morda ima želje o katerih ne spregovori, ampak za te ne vem. Jaz mislim, da je zadovoljen. Nikoli se ne potoži. Tudi prej se ni pritoževal. Res pa je, da če ne pove, mi ne moremo vedeti. Ampak po mojem bi povedal, če bi kaj želel. Lačni niso, mraz ni.	Splošno zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
I29	En dan je sicer rekel, da bi šel rad domov. Tega do prej ni rekel. Pa mu je hčer rekla, da kako naj gre domov, če niti mama ni doma, ampak sem tukaj.	Stanovalec redko vpraša za domov	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
I30	Pa se je začudil, da če res nisem doma. Pozabi. Tako je pri dementnih.	Pozabljivost	Demenca	/	Zdravje in bolezen
I31	Ampak sreča, da imamo takšne domove. Moramo biti hvaležni za to kar imamo. Včasih ni bilo tako.	Zadovoljstvo za obstoj domov za stare ljudi	Mnenje o domovih za stare ljudi	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
I32	ne pa tako kot tukaj, ki je kot v hotelu.	Dom je kot hotel	Mnenje o domovih za stare ljudi	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
J58	Veš, ona je zadovoljna.	Splošno zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
J59	Ona ne ve nič, njej je lepo. Res ne ve nič.	Stanovalec se ne zaveda kje je	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
J60	Ona samo rabi, da nekdo z njo govori, ker je klepetava ženska. Bi rabila tega še več, kot dobi. Več pogovora.	Želja po več pogovora	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
J61	Res pa je, da včasih ne veš kaj bi se z njo pogovarjal, ker ves čas govori o svojih starših, ki so petdeset let nazaj umrli. In kje je moja mama in kam je moja mama šla, zakaj je	Pripovedovanje o ljudeh, ki so že umrli, kot da so tukaj	Demenca	/	Zdravje in bolezen

	odšla na Hrvaško ipd. Po njenem mnenju so vsi na Hrvaškem.				
K65	Da bi bili mi z njo (smeh). Drugo pa nič takega.	Ni potrebe po dodatni pomoči	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
K66	Prinesli smo ji tudi orglice, ker jih je včasih igrala. In jih še vedno zaigra, tudi v skupini. Zapojejo tudi kaj in to mislim da ji je všeč.	Zadovoljstvo, da lahko tudi v domu igra orglice	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
K67	Tudi, ko je imela rojstni dan na primer ... Najprej so ji v skupini voščili,	Praznovanje rojstnega dne v vsakodnevni skupini	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
K68	potem smo pa popoldne mi prišli. In potem je bila ene 14 dni vznemirjena. Je bilo drugače kot po navadi. Mislim, da preveč sprememb ne sme biti. Prav sem si obljubila, da naslednje leto ne bomo tega naredili. Res skoraj en mesec ni prišla k sebi.	Vznemirjenost ob spremembah	Demenca	/	Zdravje in bolezen
K69	Bolj ji je pomemben mir kot preveč dogajanja.	Želja po miru	Umik na samo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
L71	Včasih, ko pridem na kakšen oddelke, me zelo moti, da je osebje zelo glasno. Da tako kričijo in se pogovarjajo mimo, kot da ni nihče prisoten. To ignoriranje me zmoti. Kot da niso ljudje tam prisotni. Tudi na varovanem oddelku.	Nezadovoljstvo s hrupom na oddelku	Nezadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
L72	Kar se tiče osebnega odnosa do ljudi, se mi zdi, da ni tako pristen kot bi lahko bil.	Želja po bolj pristnem odnosu	Odnos	/	Medsebojni odnosi
L73	Ljudje gor, torej dementni, oni se zelo navežejo. In zanje je zelo pomembno, da so isti ljudje, da se ljudje ne menjujejo, da se jih ne seli ne vem kam.	Želja po ne menjavanju osebja	Kaj še?	Preostale želje	Vsakdanje življenje
L74	Pa mislim, da ni premalo usposobljenosti, ampak karakter ljudi. Lahko deset ljudi isto	Razlike v odnosu zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi

	izobraziš, pa še vedno bo razlika glede na človeka samega.				
M41	Ne vem. Ona se toliko niti ne zaveda. Ne ve kje je.	Stanovalec se ne zaveda kje je	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
M42	Ne izraža nobenih želja. Mi se zdi, da je v redu.	Splošno zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
M43	Morda bi se dalo še kaj izboljšati, ampak mi se nismo dosti s tem ukvarjali.	Zavedanje možnih izboljšav	Kaj še?	Preostale želje	Vsakdanje življenje
N51	Tako, da bi si nekdo vzel čas za posameznika, tega ni, pa bi moglo biti.	Želja po intenzivnejši individualni pomoči	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
O52	Realno povedano, smo zelo zadovoljni. Tako jaz, kot tudi moj brat. Za enkrat nimam kaj reči.	Splošno zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
O53	Res, tudi če bi dobili sedaj mesto v katerem drugem domu, ga ne bi selili. Čeprav je malo daleč, ampak če potegnemo črto, smo zadovoljni da je tukaj poskrbljeno za vse. Da si brez skrbi. Tukaj vidim, da je vse pod kontrolo. V redu je, zelo v redu.	Zadovoljstvo z dobljeno pomočjo	Pomoč drugih	Opravila	Vsakdanje življenje
P32	Mislim, da nič več.	Ni potrebe po dodatni pomoči	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Vsakdanje življenje
P33	Ker ona tudi reče, da ne bi šla več domov.	Domov ne bi več šel	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
P34	Čeprav smo mi na začetku mislili, da bo večji problem tukaj v domu, ker doma je bila ona navajena biti sama. Ampak ni bilo sploh problema.	Strah kako bo v domu za stare ljudi	Pred prihodom v dom	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
R29	Sedaj mogoče to, ko so ji sobo menjali. Mene so sicer vprašali in sem rekla da me ne moti. Samo ne vem kako je to zanjo. Ker jaz sem prepričana, da mama je hodila stalno v svoj hodnik, avtomatsko je vedela kam. Sedaj pa so ji menjali prav na drugi hodnik. Je težje najti sobo, kot tisto prej. Tako, da ta	Nezadovoljstvo z menjavo sobe	Nezadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje

	sprememba je bila po mojem zanju težka.				
R30	Predstavljam si, da so tudi zaposleni imeli od začetka dosti dela, ker se je stalno zgubljala in ni našla sobe. Ker ona se večkrat zgubi.	Izgubljanje	Demenca	/	Zdravje in bolezen
R31	Pa morda mene osebno moti še to, da imajo zelo zgodaj kosilo. Ob 11.30 je res zgodaj. Ker doma smo imeli na primer šele okrog 13h.	Nezadovoljstvo z uro kosila	Nezadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
R32	Tukaj pa se je potrebno prilagajati urnikom.	Odvisnost od domskega urnika	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven

11. VPRAŠANJE: Kdo so osebe, s katerimi je vaš sorodnik najpogosteje v stiku?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I33	Na obisk pridejo samo hčere.	Obisk hčerke	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
I34	No in jaz ko grem.	Obisk žene	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
I35	Pa vsak dan se družim z ostalimi stanovalci	Druženje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
I36	in zaposlenimi.	Pogosti stiki z zaposlenimi	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
J62	Z nami. Torej z mojo družino in družino njenega drugega sina.	Pogosti stiki z družinami sinov	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
K70	Z nami, ki pridemo na obisk.	Obisk hčerke	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
K71	Pa s tistima dvema v sobi.	Druženje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
K72	Sem jo pa enkrat poskusila peljati tudi k sovaščankam, ki so v domu, pa ni šlo. Spet so jo hodniki zmedli.	Redki stiki s sovaščani	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
L75	Z ostalimi stanovalci se zelo malo družim.	Redko druženje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
L76	Proti vsakemu ima nekaj. Ni preveč komunikativna.	Nerazumevanje z nekaterimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
L77	Odvisno od faze. Ne vem ali luna vpliva ali kaj. Takrat so vsi nemirni.	Obnašanje se iz dneva v dan spreminja	Demenca	/	Zdravje in bolezen
L78	Bolj se družim z mano,	Obisk neveste	Ohranjanje	/	Medsebojni

	ko pridem na obisk.		stikov z obiski		odnosi
L79	Z osebjem pa le, če jo kdo kaj vpraša. Drugače je tiho.	Z zaposlenimi pogovarja le, če jo kaj vprašajo	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
L80	Televizija ji tudi na primer ne pomeni nič.	Nezanimanje za televizijo	Gledanje televizije	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
L81	Vse ji je brez veze. Najraje ima mir.	Želja po miru	Umik na samo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
L82	Koliko pa se sploh pogovarjajo negovalci z njimi, ne morem vedeti, ker pri negi nisem zraven. Ampak, ko se jaz z njimi pogovarjam, mi rečejo kaj ne mara, kje je za namazat, kaj takega. Tako, da mislim, da pri negi so bolj takšni pogovori. Da tudi ve, kaj ji bojo delali. Ne morejo jo kar zagrabiti.	Zaposleni svojcem poročajo o zdravstvenem stanju	Medsebojni odnosi med svojci in zaposlenimi	/	Medsebojni odnosi
M44	Z nami. Mi pridemo bolj popoldne, v času večerje.	Obisk hčerke	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
M45	Se pa zelo razume tudi s svojo sostanovalko. Se razumejo po svoje, ampak se.	Dobro razumevanje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
M46	Včasih se tudi jezi na druge.	Stanovalec se jezi na druge stanovalce	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
N52	Z nobenim dosti.	Je brez stikov	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
N53	Mama itak z nobenim ne komunicira. Se smehlja in se smeji, da bi pa imela stik, pa ne.	Besedna komunikacija ni več mogoča	Demenca	/	Zdravje in bolezen
N54	Ima pa zelo rada telesni stik. Ko jo namažem, pobožam, ji dam ljubčka, se nasmeji. Prav kot gobica črpa. On je prav blažena. Včasih se tudi uležem k njej, se ji zdi "fajn", se obe smejimo. Njen stik z ljudmi je izredno simpatičen, ker se vedno smeje in vsakega pozdravi z nasmehom.	Ohranjanje stika z dotikom	Želen način ohranjanja stikov	/	Medsebojni odnosi
N55	Mene, ko sprašujejo ali nas pozna, ali nas ne pozna, je zame v tolažbo misliti, da pozna.	Sorodnikom je v tolažbo misel, da jih svojec pozna	Demenca	/	Zdravje in bolezen

N56	Na obisk pa jaz pridem največ.	Obisk hčerke	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
O54	S sostanovalci v sobi.	Druženje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
O55	Pa mi, ki pridemo na obisk.	Obisk sina	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
O56	Nas pozna, ko pridemo. Že po glasu nas prepozna.	Ljudi prepozna	Demenca	/	Zdravje in bolezni
P35	Z hčerko	Pogosti stiki z otroki	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
P36	ter z vnukinjo.	Pogosti stiki z vnuki	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
R33	K njej pridemo večinoma midva z možem,	Obisk hčerke	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
R34	pa moj sin z družino, pa hčerka z družino.	Obisk vnukov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
R35	Ko je bila v Kopru, je bilo drugače, se je marsikdo ustavil, ampak tukaj je predaleč.	Oddaljenost kot razlog redkih obiskov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
R36	Marsikdo je rekel, da bodo prišli, ampak sedaj jih ni. Se je treba res prav zavestno odločiti, da prideš, ker je daleč.	Zgolj obljube za obisk	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
R37	Večinoma mi prihajamo, smo dogovorjeni, da vsak vikend pride nekdo.	Vsak vikend pride nekdo	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
R38	Je pa tako, da vedno ko pridem, mi reče, da me ni bilo že dolgo, pa tudi če sem bila včeraj pri njej. Je pa vesela ko pridemo.	Obisk veliko pomeni	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
R39	Ima pa v sobi še eno sostanovalko, ki je tudi iz obala in po stadiju demence sta tam tam, tako da se tudi oni dve dobro razumeta.	Dobro razumevanje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
R40	Ravno zadnjič je rekla, da bosta ena drugo spomnili.	Pomoč med stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi

12. VPRAŠANJE: S kom menite, da bi vaš sorodnik želel ohranjati več stikov?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I37	Mislím, da z nobením. Vsaj nič ne reče.	Ne želi več stikov	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
J63	Sigurno bi rada, da bi hčerke	Želja po več stikih s hčerko	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi

J64	ali vnuki prišli.	Želja po več stikih z vnuki	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
K73	Mislím, da z nikómer.	Ne želi več stikov	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
K74	Zanjo sem pomembna jaz in moj brat. Mene stalno kliče. Najin obisk ji veliko pomeni.	Obisk veliko pomeni	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
K75	Drugih se sicer še spomni, tudi imen, tudi imena pravnukov pozna,	Ljudi prepozna	Demenca	/	Zdravje in bolezen
K76	jih pa ne pogreša. Ker nikoli ne reče, da bi rada, da kdo pride.	Ne želi več stikov	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
L83	Ona je tipičen individualist, ne rabi dosti tega.	Ne želi več stikov	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
M47	Mislím, da z nobenim.	Ne želi več stikov	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
M48	Ker ona, kot pravim, se ne zaveda. Tisti, ki so okoli nje, s tistimi je. Se pogovarja.	Ohranjanje stikov s pogovorom	Želen način ohranjanja stikov	/	Medsebojni odnosi
N57	Jaz res upam, da ni cel dan v postelji. Drugače pa mislim, da tudi vnukinje premalo pridejo.	Želja po več stiki z vnuki	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
N58	Ampak kaj, vsak ima svoje obveznosti.	Pomanjkanje časa kot razlog redkih obiskov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
O57	Mislím, da z nobenim.	Ne želi več stikov	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
P37	Ona večkrat reče, da naj pridemo več na obisk. Bi rada, da smo vsak dan tukaj.	Želja p več stikih z vsemi	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
P38	Ampak žal se ne da, imamo svoje delo.	Pomanjkanje časa kot razlog redkih obiskov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
R41	Nič ne reče. Mislím, da se ima ona v redu.	Ne želi več stikov	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
R42	Je že precej dementna. Zadnjič, ko smo prišli, me že skoraj ni več poznala. Prvi moment, ker smo jo presenetili. Potem je nekako videla psičko in potem je pokapirala.	Svojce včasih pozna, včasih ne	Demenca	/	Zdravje in bolezen
R43	Ampak ni hotela povedati, da me ni prepoznala. Je rekla, da se je malo pohecala. Toliko je pri sebi, da se zaveda, da se zmede.	Svoje težave je stanovalec začel opravičevati s šalo	Demenca	/	Zdravje in bolezen
R44	Po mojem res ne potrebuje več.	Ne želi več stikov	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi

13. VPRAŠANJE: Na kakšen način bi vaš sorodnik želel ohranjati te stike?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I38	Zgleda, da ne rabi drugo, ker nič ne reče.	Ne želi več stikov	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
J65	Menim, da z obiski.	Ohranjanje stika z obiski	Želen način ohranjanja stikov	/	Medsebojni odnosi
J66	Ker telefona ne zna več uporabljati. Včasih dokler je znala, je sicer rada telefonirala, ampak sedaj že par let ne zna.	Težave s uporabo telefona	Želen način ohranjanja stikov	/	Medsebojni odnosi
L84	Zdi se mi edino to, da bi bili potrebni malo bolj topli odnosi zaposlenih do stanovalcev.	Želja po bolj pristnem odnosu	Odnos	/	Medsebojni odnosi
L85	Mislím, da bi lahko, ko ni delavnic, tisti ki trenutno delajo, se namesto med sabo pogovarjali, bolj stanovalce v pogovor vključili. Saj tudi, če ne sodelujejo. Vsakega bi nekaj vprašale, pa bi vsak nekaj povedal. Jaz, ko pridem, vidim, da so tam vsi tiho. Razen osebe med sabo klepeta in govori.	Želja po več stikih z zaposlenimi	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
N59	Včasih, ko sem pri mami na obisku slišim medicinske sestre, nekatere se zelo prijazno pogovarjajo s stanovalci. Imajo ljubkovalna imena in vse.	Dober odnos zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
N60	Je pa odvisno od človeka do človeka. Ene so pa samo v službi.	Razlike v odnosu zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
N61	Jaz mislim, da je več takih, ki nimajo pristnega človeškega odnosa s stanovalci, ki si ne vzamejo dovolj časa, pa bi si mogle.	Želja po bolj pristnem odnosu	Odnos	/	Medsebojni odnosi
P39	Z obiskom.	Ohranjanje stika z obiski	Želen način ohranjanja stikov	/	Medsebojni odnosi
P40	Še vedno pa zna uporabljati tudi telefon. Nas pa pokliče samo ko kaj rabi. Nikoli pa ne kliče	Ohranjanje stika po telefonu	Želen način ohranjanja stikov	/	Medsebojni odnosi

	samo za to, da bi vprašala kako smo. Le če ji kaj zmanjka ali pa ne deluje kot bi treba.				
R45	Pri njej so obiski edini možni.	Ohranjanje stika z obiski	Želen način ohranjanja stikov	/	Medsebojni odnosi
R46	Telefonski pogovori ne pridejo več v poštev. Zadnjič je bil sin tukaj in je bilo ravno novo leto in me je poklical, da bi ji voščila in je bila zelo nerodna po telefonu. Ni vedela s kom govori, kaj reči. Sedaj možnost bi bila, da bi poklicala zaposlene in bi jo dali na telefon in bi ji poskušala povedati kdo sem, ampak več kot tri besede po mojem ne bi bile možne. Ker ona če osebe ne vidi, ne ve kam človeka dati, kdo je.	Težave s uporabo telefona	Želen način ohranjanja stikov	/	Medsebojni odnosi
R47	Tako, da ostanejo le obiski.	Ohranjanje stika z obiski	Želen način ohranjanja stikov	/	Medsebojni odnosi

14. VPRAŠANJE: Kdo lahko vašemu sorodniku najbolj pomaga pri ohranjanju stikov?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I39	Zaposleni tam jih lahko spodbujajo, da se med seboj družijo.	Pomoč zaposlenih s spodbudo k druženju	Pomoč pri ohranjanju stikov	/	Medsebojni odnosi
J67	Menim, da se to ne bo spremenilo. Zato, ker ostali njeni bližnji od nikoli niso imeli spoštovanja do matere. Meni je na primer tudi veliko hudega naredila, pa kaj naj. Če bi na to gledala, kam bi prišli. Da mi ne gremo tja, bi bila sama. Njihovi se ne bodo obrnili.	Pomoč pri ohranjanju stikov ne bi spremenila situacije	Pomoč pri ohranjanju stikov	/	Medsebojni odnosi
J68	Ena hči redko pride, ta druga pa sploh ne pride. In tudi ne bodo prišli. Ne vem kaj jim je v glavah, ampak jaz bi rekla, da ne spoštujejo svojih	Redki stiki s hčerkami	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi

	staršev. Oni se ne obremenjujejo kako je, ker se niso niti prej. Ni bilo od nikoli veliko družinskih stikov. In na to ne more noben vplivati, jaz jih ne morem prisiliti.				
J69	No, saj ko smo jo mi dali v dom, je bilo veliko govora, čeprav niso vedli zakaj se gre. Sedaj malo bolj razumejo. Niti jaz ne morem vplivati na njih, kaj šele osebje v domu.	Ob preselitvi so sorodnike obtoževali	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
J70	Saj rečejo v domu, da še dobro, da ima neveste. S tem vidiš, da osebje zelo dobro vidi kdo in kaj pride na obisk.	Osebje ima informacije kdo pride na obisk	Pomoč pri ohranjanju stikov	/	Medsebojni odnosi
L86	Vidim pa, da se k temu, da stanovalce spodbujajo k pogovoru, najbolj posvečajo mladi. Se spomnim, ko je bila na oddelki študentka socialnega dela, je bilo bolj aktivno.	Pomoč mladih pri spodbujanju k ohranjanju stikov	Pomoč pri ohranjanju stikov	/	Medsebojni odnosi
L87	Za druge pa sedaj ne vem. Ali so naveličani, ali pa niso poklicani za to delo. Imajo ločeno, da je nega to, čiščenje to in vsak dela zgolj svoje obveznosti, kar ni najbolj prav.	Nezadovoljstvo s strogo ločenostjo obveznosti med zaposlenimi	Nezadovoljstvo	Zadovoljstvo in nezadovoljstvo	Vsakdanje življenje
N62	Zaposleni.	Pomoč zaposlenih pri ohranjanju stikov	Pomoč pri ohranjanju stikov	/	Medsebojni odnosi
O58	Mi, da pridemo k njemu na obisk.	Pomoč svojcev pri ohranjanju stikov	Pomoč pri ohranjanju stikov	/	Medsebojni odnosi
P41	Mi. Tako da pridemo kolikor le lahko.	Pomoč svojcev pri ohranjanju stikov	Pomoč pri ohranjanju stikov	/	Medsebojni odnosi
R48	Svojci, da redno prihajamo na obisk.	Pomoč svojcev pri ohranjanju stikov	Pomoč pri ohranjanju stikov	/	Medsebojni odnosi
R49	Je bilo pa res prej, ko se je zavedala svojih pomanjkljivosti, bistveno težje.	Ob zavedanju pomanjkljivosti je bilo težko	Demenca	/	Zdravje in bolezni
R50	Sedaj se pa svoje	Ob ne	Demenca	/	Zdravje in

	pomanjkljivosti ne zaveda več in mislim, da je zanjo lažje.	zavedanju pomanjkljivosti je lažje za osebo z demenco			bolezen
R51	Tudi za nas svojce.	Ob ne zavedanju pomanjkljivosti je lažje za svoje	Demenca	/	Zdravje in bolezen
R52	Čeprav pri pogovoru, ko jo na primer kaj popravim, reče: »Aja saj res, ampak saj veš da jaz rada pozabim.«	Težave s spominom	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen

15. VPRAŠANJE: Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi se počutil bolj povezan z drugimi ljudmi?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I40	Jaz mislim, da nič. Ker niti nič ne reče od tega, za sorodnike ne vpraša.	Ni drugih potreb glede povezanosti z drugimi	Druge potrebe glede povezanosti z drugimi	/	Medsebojni odnosi
I41	Mislim, da mu je pomembno samo, da pride ena in druga hčer.	Obisk veliko pomeni	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
J71	Jaz mislim, da nič. Po mojem res ne bi drugega rabila. On je res hudo dementna, drugi so manj, ampak ona ... mislim da res nič.	Ni drugih potreb glede povezanosti z drugimi	Druge potrebe glede povezanosti z drugimi	/	Medsebojni odnosi
J72	Pomembno je, da vsaj mi pridemo.	Obisk veliko pomeni	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
K77	Mislim, da drugo nič.	Ni drugih potreb glede povezanosti z drugimi	Druge potrebe glede povezanosti z drugimi	/	Medsebojni odnosi
L88	Veste kaj. Sedaj so tukaj vsi enaki. Jaz mislim, da če ne bi bili vsi isti, če bi bil nekdo drugačen, da bi se morda bolj povezali. Vedno sem bila za to, da se tudi otroke s posebnimi potrebami vključi v normalno šolo. In isto je tukaj. Se mi zdi, da morda bi bilo smiselno, da niso vsi z enakimi težavami na kupu. Si mislim, da bi bilo boljše za ljudi. Mogoče bi se kdo, ki je bolj komunikativen, ki ni navajen na tišino, bi se h komu usedel in	Želja, da se stanovalcev z demenco ne bi ločilo od drugih	Druge potrebe glede povezanosti z drugimi	/	Medsebojni odnosi

	ga morda samo spraševal, pa bi drugi odgovarjal, če že noče nič vprašati. Se mi zdi, da se jih preveč ločuje.				
L89	Nimajo spodbude, ali pa jo ne najdejo, da bi bili sami med sabo bolj komunikativni.	Potreba po več spodbude k družabništvu	Druge potrebe glede povezanosti z drugimi	/	Medsebojni odnosi
M49	Mislím, da nič. Vsaj spomnim se ne sedaj nič posebnega.	Ni drugih potreb glede povezanosti z drugimi	Druge potrebe glede povezanosti z drugimi	/	Medsebojni odnosi
N63	Na skupino je vsekakor smiselno, da jo vsak dan vzamejo.	Pomembnost skupinskih dejavnosti	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
N64	Da ji razbijejo rutino, da jo dvignejo, že kri drugače zaplapola po žilah.	Zavedanje koristnosti dejavnosti	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
N65	Da bi šla na zrak dvakrat, trikrat na teden,	Želja po pogostejšem odhodu ven	Prostor, kjer se najraje zadržujejo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
N66	da jo res nekdo zmasira.	Želja po masaži	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezni
O59	Ima sosed v sobi, ki mu dela družbo. To dosti pomeni.	Druženje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
O60	Ampak vidiš, da družbe niti ne rabi.	Želja po miru	Umik na samo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
O61	Odvisno od njegove volje, no. Danes slišim, da veliko govori. Zadnjič, ko je bil brat tukaj, je rekel, da ni sploh spregovoril.	Včasih govori, včasih ne	Demenca	/	Zdravje in bolezni
O62	Res pa je potrebno tudi znati vzpostaviti povezavo, ga kaj vprašati, izvleči nekaj iz njega. Če samo sedi in ga gledaš, sigurno ne bo nič.	Treba je znati vzpostaviti komunikacijo	Druge potrebe glede povezanosti z drugimi	/	Medsebojni odnosi
P42	Mislím, da nič,	Ni drugih potreb glede povezanosti z drugimi	Druge potrebe glede povezanosti z drugimi	/	Medsebojni odnosi
P43	ker kot pravim, imam občutek, da ji toliko družbe kot jo ima ustreza. Če bi bilo preveč pa mislim, da spet ne bi bilo prav.	Preveč družbe tudi ni dobro	Druge potrebe glede povezanosti z drugimi	/	Medsebojni odnosi
P44	Ji je pa vsekakor pomembno, da jo vzamejo na prireditve.	Uživanje v organiziranih aktivnostih	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
R53	Ona je oseba, ki se	Dobro	Odnos	/	Medsebojni

	prilagaja. In imam občutek, da se z vsemi dobro razume, ker ne komplicira.	razumevanje			odnosi
R54	To je bilo pri mami vedno tako in mislim, da ostane, tudi če pride demenca, da ne bo sedaj kar na enkrat postala prepirljiva. To je njen karakter, da se prilagaja.	Mnenje, da demenca ne spremeni karakterja	Demenca	/	Zdravje in bolezen
R55	Včasih je pa rada tudi sama.	Želja po miru	Umik na samo	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
R56	Ampak mislim, da je že v taki fazi, da se dosti ne zaveda. Ker na začetku je bila večinoma sama. Ko se je bolezen začela in se je ona zavedala, da je nekaj narobe, se je zelo umikala. Ni mogla biti v skupini ljudi, kjer niso bile dementne, ker je videla, da je drugačna od drugih, da jih ne dojema.	Ob zavedanju pomanjkljivosti je bilo težko	Demenca	/	Zdravje in bolezen
R57	Sedaj pa se verjetno tega ne zazna več in se ne umika več na samo. Je zanjo lažje sedaj.	Ob ne zavedanju pomanjkljivosti je lažje za osebo z demenco	Demenca	/	Zdravje in bolezen
R58	Pa tudi za nas.	Ob ne zavedanju pomanjkljivosti je lažje za svoje	Demenca	/	Zdravje in bolezen

16. VPRAŠANJE: S kom ima vaš sorodnik ljubeče odnose?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I42	Po moje z nikomer. Ne čuti te potrebe.	Brez ljubečega odnosa	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
J73	Z nobenim,	Brez ljubečega odnosa	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
J74	ker ona prav nobenega ne pozna.	Brez ljubečega odnosa zaradi nepoznavanja oseb	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
K78	Z mano (hčerko).	Ljubeč odnos s hčerko	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
L90	Najbolj pristen odnos ima do mojih vnukinj.	Ljubeč odnos s pravnuki	Osebe, s katerimi ima	Ljubezen	Čustva

	Posebno do te mlajše, ki zelo rada pride v dom.		ljubeč odnos		
L91	Na začetku, ko je bila manjša, se je sicer včasih počutila ogrožena in nekaj časa ni šla z mano. Sedaj pa gre rada. Gre z mano, ljudi se ne boji več, vsakega kaj vpraša. Vsi so tako veseli, ko jo vidijo na oddelku. Vsi jo tudi že poznajo po imenu.	Obisk pravnukov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
L92	Njo tašča tudi najbolj pogreša. Ne vpraša niti za moža, niti za moje otroke, niti za sina. Nikogar ne pogreša, razen moje vnukinje, torej njene pravnukinje. Z njo ima res tak pristen, ljubeč odnos.	Ljubeč odnos s pravnuki	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
L93	Mislim, pa da tudi mene pogreša, če me ni.	Ljubeč odnos z nevesto	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
M50	Zelo "obrajta" svoje sine. Jih zelo čaka. Ker mi tudi če pridemo, je skoraj kot da nas ni. Ona čaka njih.	Ljubeč odnos s sinom	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
M51	Drugče pa ima rada tudi vse nas, ne morem reči da ne.	Ljubeč odnos s sorodniki	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
M52	Je pa zadovoljna z vsakim, ki pride.	Hvaležnost za obisk	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
N67	Mislim, da sem verjetno res jaz tista.	Ljubeč odnos s hčerko	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
N68	Ker jo brez predsodkov objemam, "štemam", jo božam.	Izkazovanje ljubezni s telesnimi dotiki	Želen način izkazovanja ljubezni	Ljubezen	Čustva
N69	Čeprav tudi brat zelo lepo zanjo skrbi.	Ljubeč odnos s sinom	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
O63	Z mano in mojo družino. Mi smo skozi živeli skupaj in imam občutek, da že sluti, da sem jaz, jaz. Ker pri bratu je že razlika, ampak ona dva sta se že prej bolj malo videla.	Ljubeč odnos s sinom	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
O64	Pri takih osebah je že glas, sluh zelo pomemben. Jaz rečem dve besedi in že začne	Pogosto jokanje	Demenca	/	Zdravje in bolezen

	jokati. To je navezava. Skozi sva bila skupaj doma. On je meni in ženi vsak jutro skuhal kavo, smo bili povezani.				
O65	Občutek imam, da je zelo vesel ko pridemo.	Obisk veliko pomeni	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
O66	Tako, da res mislim, da sem jaz oseba s katero ima najbolj pristen odnos.	Ljubeč odnos s sinom	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
P45	S hčerko.	Ljubeč odnos s hčerko	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
P46	No, saj tudi s sinom se razumeta, ampak možki so drugačni.	Ljubeč odnos s sinom	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
R59	Z mano, ker sem edina hči in smo si res precej blizu.	Ljubeč odnos s hčerko	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
R60	Pa mojega sina ima tudi zelo rada. Mogoče včasih pride on pred mano.	Ljubeč odnos z vnukom	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva

17. VPRAŠANJE: Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po ljubezni popolnoma zadovoljena?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I43	Mislim, da nič.	Ni želje po več ljubezni	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
J75	Nič.	Ni želje po več ljubezni	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
J76	Ko na primer pridemo k njej, nas nobenega ne pozna. Vedno ponavlja le, bog vari, da vas nimam. Ampak ne ve pa kdo smo. In tukaj je problem.	Svojcev ne pozna	Demenca	/	Zdravje in bolezen
K79	Po moje drugo ne.	Ni želje po več ljubezni	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
K80	Od zaposlenih mislim, da ne bi rabila bolj ljubečega odnosa. Ker njej ni niti jasno kje je.	Ni želje po več ljubezni od zaposlenih	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
K81	In drugič njej so vsi prijazni, kar v resnici tudi so. Vsak ji reče dobro besedo in to je v redu. Sem tudi jaz zadovoljna.	Dober odnos zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
K82	Večinoma so vsi prijazni.	Razlike v odnosu zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
K83	Kakšen prav velik pogovor pa pri njej ni niti možen. Ona bolj	Težave z besedno komunikacijo	Demenca	/	Zdravje in bolezen

	poslušna in da kakšno pripombo, sicer vmesno pripombo, ne brez vezno. Kaj malega pa tudi pove.				
K84	Ampak to se med sabo ženske v sobi pogovorijo.	Druženje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
K85	Se razumejo.	Dobro razumevanje z drugimi stanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci	/	Medsebojni odnosi
K86	Se pa tudi sestre ustavijo in jih kaj vprašajo.	Pogosti stiki z zaposlenimi	Stiki na splošno	/	Medsebojni odnosi
K87	Nikoli ne potoži, da kdo ne bi bil prijazen. Imam občutek, da je zadovoljna z odnosom, ki ga ima z zaposlenimi.	Zadovoljstvo z odnosom	Odnos	/	Medsebojni odnosi
L94	Nekoga takega, kot je bila prej ta delovna terapevtka. En stalen človek bi rabil biti, ki bi se ji posvečal. Ne da ima delavnico enkrat eden, drugič drugi, ampak da bi bil eden, ki bi bil vsak dan. S tem bi njej zadovoljil dosti potreb.	Želja po več ljubezni s strani enega zaposlenega	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
L95	Je pa vsekakor pomembno kaka bi bila ta oseba kot človek. Ni dobro, če ima zgolj strogo uraden odnos. Prejšnja delovna terapevtka jih sicer ni preveč "cartala", je bila odločna, ampak zgleda, da so to sprejeli, ker so jo vsi radi imeli.	Ljubeč odnos s prejšnjo delovno terapevtko	Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos	Ljubezen	Čustva
L96	Sem bila večkrat z njimi na delavnici, pa sem videla. Včasih sem tudi psička pripeljala ali pa vnukinjo. Pa tudi ko so kaj izdelovali, sem bila z njimi.	Svojci se nekaterih aktivnosti udeležujejo skupaj s stanovalci	Informiranost svojcev o organiziranih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
M53	Ona ni bila nikoli sitna. Reče naj naredimo kolikor moremo. Če ji rečemo, da nismo mogli priti, reče da razume, da ni	Razumevanje pomanjkanja časa za obiske	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi

	nič narobe.				
N70	Ne razumem zakaj se menjujejo zaposleni.	Želja po ne menjavanju osebja	Kaj še?	Preostale želje	Vsakdanje življenje
N71	Čeprav zadnjič je bila ravno ena, ki mi ni bila najbolj všeč, ker je imela osoren odnos (ko sem na primer prosila, če bi ji lahko dali kos mesa, me je zabila nazaj in sem prav videla, da se je morala zadržati, da me ni spet), je bila prav ena taka šefica in če pride kakšen tak, si potem želiš, da bi se menjali. Tako, da bolj pristen odnos vseh je predpogoj.	Želja po bolj pristnem odnosu	Odnos	/	Medsebojni odnosi
O67	Mislím, da nič.	Ni želje po več ljubezni	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
O68	Njemu se je res kar na enkrat svet udrl. V pičlih nekaj mesecih se je vse obrnilo.	Zelo hitro poslabšanje stanja	Demenca	/	Zdravje in bolezen
P47	Mislím, da nič drugega, ker ona ni bila nikoli oseba, ki se bi rada objemala, negovala itd.	Ni želje po več ljubezni	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
P48	Tako, da niti od zaposlenih ne bi rabila več ljubezni.	Ni želje po več ljubezni od zaposlenih	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
R61	Mislím, da nič.	Ni želje po več ljubezni	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva

18. VPRAŠANJE: Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da mu izkazuje več ljubezni in na kakšen način?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I44	Po mojem za nobenega.	Ni želje po več ljubezni	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
J77	Za nobenega.	Ni želje po več ljubezni	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
K88	Saj se niti ne da, da bi bili nekdo stalno v sobi z njo. Pa tudi ne vem, če je to namen. Da je na primer nekdo od osebja z njo stalno v sobi.	Da bi bil nekdo ves čas z njo ni možno	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
K89	Po mojem mnenju ona rabi to, da se bolj s svojimi tam navadi. Saj nekoliko se je že, čeprav po enajstih mesecih še vedno ne	Želja po boljšem razumevanju s sostanovalcem	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva

	ve imen s kom je v sobi. Spomni se le, če ji jaz pomagam.				
K90	Drugače pa ji jaz izkazujem ljubezen z rednimi obiski.	Izkazovanje ljubezni z obiskom	Želen način izkazovanja ljubezni	Ljubezen	Čustva
N72	Drugačen odnos osebja, ampak tega se ne da ukazati. To bi si bilo za želeli.	Izkazovanje ljubezni z bolj pristnim odnosom zaposlenih	Želen način izkazovanja ljubezni	Ljubezen	Čustva
N73	Hkrati pa če se razume, da imajo težko delo, ker imajo kljub temu veliko ljudi in je težko veliko pričakovat,	Zavedanje številčnosti in posledično manj izkazovanja ljubezni od zaposlenih	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
N74	da kljub vsemu, da se res organizira kakšen projekt, da se te ljudi predstavi preko fotografij, posebnosti.	Želja po predstavitvi stanovalcev z njihovimi slikami na hodniku	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
O69	Ja sedaj, upam da so uslužbenke vsak dan takšne z njim, kot so pred nami. Ko sem jaz zraven se vedno z njim pohecajo, so prijazne.	Izkazovanje ljubezni s prijaznostjo	Želen način izkazovanja ljubezni	Ljubezen	Čustva
O70	Če bi hotel priti naključno, bi lahko, ampak ne delam tega. Jim zaupam. Bi se pa verjetno že videlo, če bi bilo kaj narobe.	Svojci zaupajo zaposlenim	Medsebojni odnosi med svojci in zaposlenimi	/	Medsebojni odnosi
P49	Mislím, da za nobenega več.	Ni želje po več ljubezni	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva
R62	Njej so zaposleni vsi enaki. Ne zmore več ločevati. Reče, da ji vsi pomagajo in da ji gredo vsi na roko. Tako, da ne dela preference. Razen če res ni kdo bolj ošter, ali recimo zakriči. Ampak to sem opazila, da tega ni tukaj.	Dober odnos zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
R63	Res pa je, da ko prideš, so vsi bolj prijazni, ne vem pa kako je, ko nas ni. Ampak jim zaupam.	Svojci zaupajo zaposlenim	Medsebojni odnosi med svojci in zaposlenimi	/	Medsebojni odnosi
R64	To pride, tako je povsod. Vsi smo kakšen dan malo bolj živčni ali bolj tečni.	Razlike v odnosu zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi

	Ampak to je vse normalno, če ne gre v skrajnost. Je pa odvisno tudi od karakterja osebe.				
R65	Ampak na sploh mislim, da od zaposlenih ne bi rabila več ljubezni.	Ni želje po več ljubezni od zaposlenih	Želja po več ljubezni	Ljubezen	Čustva

19. VPRAŠANJE: Kdo so osebe, ki običajno tolažijo vašega sorodnika?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I45	Jaz mislim, da on nima te potrebe. Vsaj nič ne reče. Ampak pri mojem možu pa ne opazim tega, da bi to rabil.	Tolažbe ne potrebuje	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
I46	Tudi hujše bolezni nima. Je dobro, da je zdrav.	Trenutno brez večjih zdravstvenih težav	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
J78	Ona nam, ko pridemo na obisk ponavlja, da ni njene mame in da jo mož ne pride pogledati in da vsi samo "klatijo".	Žalost zaradi ljudi, ki jih v resnici ni več	Razlogi žalosti	Tolažba	Čustva
J79	Takšne stvari se nam "polementa", ampak nima pa momenta, da bi jokala. Samo reče tako.	Nikoli ne joče	Pogostost žalosti	Tolažba	Čustva
J80	In potem mi rečemo, da jih ni več. In začudeno pogleda, da zakaj nismo šli na pogreb in ji povemo, da smo bili na pogrebu in se pomiri.	Pogovor kot tolažba	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
J81	Čez dve minute pa pozabi in isto pove.	Težave s kratkotrajnim spominom	Demenca	/	Zdravje in bolezen
J82	Včeraj nam je na primer rekla, da ji je mož zrezal nohte in da jo ta noht sedaj boli. A njenega moža že deset let ni.	Žalost zaradi ljudi, ki jih v resnici ni več	Razlogi žalosti	Tolažba	Čustva
K91	Kadar jaz pridem, vedno malo pojoče.	Pogosto žalosten	Pogostost žalosti	Tolažba	Čustva
K92	In ko ji rečem, da ne sme jokati, saj sem tukaj, hitro pozabi. In kadar se odpravljam domov, spet malo, ampak ne dosti, ker takrat je že v postelji.	Tolažba hčerke	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva

K93	Pa tudi mojemu bratu se včasih potoži.	Tolažba sina	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
L97	Name se obrne. Mi se potoži glede sinov in vsega.	Tolažba neveste	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
L98	Najbolj pa pogreša, kot sem že rekla, njeno pravnukinjo.	Tolažba pravnukov	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
L99	Njo tudi stisne in objame. In to so bili prvi objemi, ki sem jih jaz pri njej videla.	Objem kot tolažba	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
M54	Mi, domači.	Tolažba bližnjih	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
N75	Zanimivo vprašanje, ampak v bistvu je tako, da ona ne zna niti povedati.	Žalosti ne zna besedno izraziti	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
N76	Še jaz težko vidim, če je žalostna. Tako da ne vem.	Hčerka žalost težko opazi	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
O71	Jaz. Ga takoj ocenim.	Tolažba sina	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
O72	Če začne jokati, pomeni, da ima strah. Da želi nekaj povedati, pa da ne zna. Jaz to ugotovim, takoj vem, da bi hotel nekaj povedati.	Žalosti ne zna besedno izraziti	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
P50	Ona žalosti ne pokaže.	Žalost zadrži zase	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
P51	Res, od kadar jo jaz poznam, od nikoli ni bila emocionalen človek. Da bi jokala ali kar koli. Sploh ne. Vedno reče, da je tako, ker tako more biti.	Nikoli ne joče	Pogostost žalosti	Tolažba	Čustva
P52	Svojcem je bistveno lažje, če sorodniki ne izražajo žalosti, kot pa da prideš sem in vedno najdeš mamo v joku.	Za svojce je lažje, če sorodnik ne izraža žalosti	Pogostost žalosti	Tolažba	Čustva
R66	Od kadar je tu, se nam ni nič potožila.	Nikoli žalosten	Pogostost žalosti	Tolažba	Čustva
R67	Tudi, če je kaj narobe, ona čez nekaj časa pozabi. In tudi ko je bila doma, je bilo isto. Če je bila kaj žalostna, ko smo se skregale, sem jo pustila, ker čez 15 minut ni več vedela, da smo se skregale.	Hitro pozabi, da je bil žalosten	Pogostost žalosti	Tolažba	Čustva
R68	Tako, da ko jaz sem pridem, nikoli nič ne toži.	Nikoli žalosten	Pogostost žalosti	Tolažba	Čustva
R69	Mislím, da nima kaj	Tolažbe ne	Osebe za	Tolažba	Čustva

	bit, ker ji ne manjka nič. Dobi hrano, ima družbo, je na toplem.	potrebuje	tolažbo		
--	--	-----------	---------	--	--

20. VPRAŠANJE: Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi bila njegova potreba po tolažbi popolnoma zadovoljena?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I47	Mislím, da nič.	Ni želje po več tolažbe	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
J83	Mogoče, da se ji bolj prislúhne.	Želja po več časa za pogovor pri zaposlenih	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
J84	Že kar nekaj časa se žali, da jo boli noht. In tri tedne nazaj smo plačali pedikerko. To se vleče že par mesecev. In včeraj, ko sem prišla, mi je spet rekla, da jo boli. Sem šla iskati sestro in so ugotovili, da ima kurje oko med palcem in kazalcem. Kljub temu, da je govorila, da jo boli, niso nič ukrenili. Včeraj, ko sem se jaz oglasila, pa je bilo vse na hitro rešeno.	Želja po hitrejšem urgiranju zaposlenih	Potreba po dodatni pomoči	Opravila	Čustva
J85	Bi treba, da si vzamejo čas in se pogovorijo s stanovalci.	Želja po več časa za pogovor pri zaposlenih	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
J86	No in potem tudi ko je prišla sestra in ji pogledala nogo, jo je zbolelo, ji zakričala in sestra nič. Da bi rekla eno besedo, ne. Je bila kot "rabnavs". To pokaže, da ne more vsak delati vsakega dela. Saj pri vseh poklicih je tako.	Želja po več tolažbe od zaposlenih	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
J87	Čeprav naša jih ne kritizira. In mi rečemo, da če je ona zadovoljna, smo tudi mi. Za nas je najpomembnejše, da se ona dobro počuti.	Pomembno je, da se stanovalec dobro počuti	Mnenje o domovih za stare ljudi	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
J88	Nikoli ni še rekla naj jo peljemo domov.	Stanovalec ne vpraša za domov	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
J89	Ko je doma k večjemu reče naj jo peljemo "domov" (misli v dom).	Na življenje v domu se je privadil	Sprememba bivalnega okolja	Prihod v dom	Vsakdanje življenje

	Ona po mojem misli, da je dom starejših občanov njej dom.				
K94	Verjetno bi želela, da se ima priložnost, ko nas ni, obrniti na koga zaposlenega.	Želja po več tolažbe od zaposlenih	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
K95	Ampak pri njej je problem, da tega sama ne bo pokazala.	Žalost zadrži zase	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
L100	Njej v stiski najbolj pomaga pogovor.	Pogovor kot tolažba	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
L101	Jaz ji na primer, če si nekaj želi, poskušam razumsko razložiti njene zmožnosti. Na primer kako bi nekaj naredila. In potem vidi, da je to res nemogoče. Jaz ji rečem, da so želje eno, zmožnosti pa drugo.	Skupen pogovor o (ne)realnosti zamisli kot tolažba	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
L102	Ona tudi na primer misli, da jaz še vedno ne vozim avta. In ko ji povem, da sem prišla z avtom, mi nasprotuje. Po njenem mnenju nima noben izpita, noben ni v službi.	Nerealne zamisli	Demenca	/	Zdravje in bolezni
L103	In potem, ko ji razložim, se mi zdi da jo malo potolažim.	Skupen pogovor o (ne)realnosti zamisli kot tolažba	Želene način tolažbe	Tolažba	Čustva
L104	Pa tudi, ko ji povem, da grem za en teden na dopust, nima nikoli nič proti. Mi zaželi, naj se lepo imamo, da je prav da gremo. Poudari, da je prav, da smo z mojim možem skupaj. Tudi, ko je bila doma, je bila vedno vesela, če smo kam šli.	Razumevanje, da imajo sorodniki tudi druge obveznosti	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
L105	Mi se zdi, da ji pogovor kar pomaga, da se hitro potolaži in da ne vztraja pri svojem.	Pogovor kot tolažba	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
M55	Mislím, da nič.	Ni želje po več tolažbe	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
N77	Jaz sem jo nekaj časa vozila k maši	Molitev kot tolažba	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
N78	in ji je bilo dobro, ker je bila v družbi.	Družba kot tolažba	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
N79	Je celo duhovnik prišel k njej in jo prvič vprašal, če želi	Obnašanje se iz dneva v dan spreminja	Demenca	/	Zdravje in bolezni

	obhajilo, pa je rekla da ja. Je lepo vzela hostijo. Drugič je pa gledala hostijo in ni vedela kaj bi z njo, pa tako.				
N80	Ampak molila je vedno rada, ko je bila v stiski.	Molitev kot tolažba	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
N81	Ampak se mi zdi dobro, da je med ljudmi.	Družba kot tolažba	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
N82	Ko je gledala duhovnika z obleko, kako krili z rokami, se ji je zdelo smešno, se je začela smejati.	Neprimerno obnašanje	Demenca	/	Zdravje in bolezen
N83	Problem pa je, ker jaz sedaj ob petkih ne morem več priti, ker imam drugačen urnik. Tako da ja, recimo da če bi lahko na koga računala, bi bilo super.	Želja po stalni osebi, na katero se lahko zaneseš	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
N84	Je pa res, da imam občutek, da bi bila s takšnimi željami že tečna.	Strah, da bi izpadla tečno	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
N85	Ampak tako, da bi se zaposleni prislunili težavam posameznika.	Želja po več tolažbe od zaposlenih	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
O73	Jaz kot vidim, mislim, da so tudi zaposleni pozorni na takšne stvari, da znajo poskrbeti.	Tolažba zaposlenih	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
P53	Nič.	Ni želje po več tolažbe	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
R70	Drugo mislim, da ni nič takega.	Ni želje po več tolažbe	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
R71	Res nima takšnih težav, da bi rabila stalno tolažbo.	Tolažbe ne potrebuje	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva

21. VPRAŠANJE: Od koga menite, da bi si vaš sorodnik želel več tolažbe in na kakšen način?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I48	Težko rečem. Res je, da je mož malo časa tukaj in se bo to morda še pokazalo. Sedaj pa ne vem. Morda najbolj pomaga pogovor.	Pogovor kot tolažba	Želen način tolažbe	Tolažba	Čustva
J90	Osebe bi vseeno moglo bit bolj dostopno.	Želja po več tolažbe od zaposlenih	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
J91	Še jaz ko pridem, ne vem kdo je kdo, koga lahko vprašam, koga ne. Da imajo morda	Želja po stalni osebi, na katero se lahko zanesejo	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva

	eno osebo, na katero se vedno lahko zanesejo.				
K96	Mislím, da je pri moji mami bolj problem v temu, da ona ne bi nobenemu povedala. Tudi doma, ko je bila, ni nikoli preveč od sebe povedala.	Žalost zadrži zase	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
L106	Glejte, ona ni zelo čustven človek. Ne bi niti nobenemu povedala. Ni tako navezana na ljudi.	Žalost zadrži zase	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
L107	Name se sedaj ko je v domu navezuje na tak način kot se je na prejšnjo delovno terapevko. Ve, da pridem, da jo bom peljala ven in tako. Ampak, da bi ona čustveno reagirala ali pa pogrešala ljudi, tega ni. Že od kadar jo poznam, štirideset let je tako. Ne potrebuje tolažbe.	Tolažbe ne potrebuje	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
L108	Mene je sprejela, ampak ne tako čustveno, da me ima ne vem kako rada. Ni tak čustven človek. Me rabi in morda me zato pogreša. Morda pa niti ne zna pokazati.	Žalosti ne zna besedno izraziti	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
M56	Jaz mislim, da tudi od zaposlenih dobi podporo, če ima stisko.	Tolažba zaposlenih	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
M57	Ker jaz kot opazujem, mislim da so zaposlene zelo prijazne. Tako sestre, kot negovalke.	Dober odnos zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
M58	Je pa res, da tukaj dela tudi njena nečakinja, tako da jo tudi ona potolaži. Tako, da je v redu.	Tolažba sorodnice zaposlene v domu	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
M59	Vsi, no skoraj vsi, so res prijazni. Ene so res malo bolj prijazna od drugih, ampak večina so dobre.	Razlike v odnosu zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi
N86	Da bi imela stalno osebo, na katero bi lahko vedno računali. Tudi recimo, da bi jo lahko h maši peljal.	Želja po stalni osebi, na katero se lahko zaneseš	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
O74	Nisem res še nikoli naletel na grd odnos	Dober odnos zaposlenih	Odnos	/	Medsebojni odnosi

	zaposlenih. Da bi na primer od jeze kaj grdo rekli nazaj, ali pa udarili. Ker nekje se tudi to žal dogaja. Saj ste verjetno tudi vi brala v časopisih kako ubogi, nedolžni ljudje nastradajo. Tukaj so prijazni.				
O75	Več tolažbe po mojem ne bi potreboval.	Ni želje po več tolažbe	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
P54	Po mojem od nobenega,	Ni želje po več tolažbe	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
P55	ker ona tudi zaposlenim pove, če ji kaj ni dobro. Bilo komu reče, ne zadržuje zase.	Tolažba zaposlenih	Osebe za tolažbo	Tolažba	Čustva
R72	Mislim, da od nobenega.	Ni želje po več tolažbe	Želja po več tolažbe	Tolažba	Čustva
R73	Ko se je demenca začela, je bilo potrebno več tolažbe, ker kot pravim, se je začela umikati.	Ob začetku demence je bil pogosteje žalosten	Pogostost žalosti	Tolažba	Čustva

22. VPRAŠANJE: Kaj menite, da bi vaš sorodnik potreboval, da bi se počutil bolj spoštovanega?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I49	Saj vse v domu spoštujejo, stanovalce imajo radi.	V domu vsi spoštujejo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
I50	Je pa res, da odnos, kako se stanovalce obnaša, vpliva na druge.	Pomembno je, kako se stanovalec obnaša	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
J92	Njo spoštujejo. Nimam kaj reči.	Vsi spoštujejo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
J93	Jo imajo radi, ker je tudi veliko sodelavcev iz njenih krajev, od kamor prihaja. Kar se tiče tega, nimam kaj reči. Je pa res, da tukaj dela od njenega brata hči in morda tudi to kaj pomaga. Jo ne zaničujejo.	Poznanstvo med osebjem in stanovalci od prej	Odnos	/	Medsebojni odnosi
J94	Le površnost me nekoliko moti.	Želja po manj površnosti zaposlenih	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
K97	Mislim, da se počuti spoštovana.	Občutek, da je spoštovan	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
L109	Ko sem jaz prisotna, ne vem sedaj, če je to pomembno, da sem jaz prisotna, ampak takrat z njo lepo delajo.	Ob prisotnosti svojcev zaposleni lepo ravnajo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven

L110	Ko me ni, pa ne morem vedeti.	Svojci so brez informacij o tem, koliko spoštujejo, ko njih ni	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
L111	Ona je včasih v takem obdobju, da vse kritizira. Vsi so najslabši, tudi jaz.	Sam rad kritizira	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
L112	Tako, da včasih ko kaj reče, ne morem biti sto odstotna, da je to res.	Svojci vsem kritikam sorodnika ne verjamejo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
L113	Šele zadnje čase sem opazila, da se meni zahvaljuje za stvari, prej se ni nikoli. Na primer, ko sem ji kaj spekla in jo vprašala, če je v redu, mi je očitala, da sem kupila v trgovini, čeprav je bil štrudelj še vroč.	Obtoževanje svojcev za stvari, ki niso bile resnične	Demenca	/	Zdravje in bolezen
L114	Tako, da če je včasih kaj rekla o kom, nisem mogla biti sigurna v njeno objektivnost, ker sem videla po sebi, kako je z mano delala. Kako je meni o kakšni stvari rekla, čeprav sem jaz drugače mislila.	Svojci vsem kritikam sorodnika ne verjamejo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
L115	Ko sem bila pa jaz zraven, nisem nikoli opazila grdega odnosa do nje.	Ob prisotnosti svojcev zaposleni lepo ravnajo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
M60	Zaposleni jo spoštujejo.	Zaposleni spoštujejo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
M61	Za druge pa ne vem, ker ti stanovalci so bolj vsak po svoje in ne vem koliko se med seboj spoštujejo.	Svojci so brez informacij o tem, koliko se med seboj spoštujejo stanovalci	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
N87	Ne vem kaj naj rečem. Ne vem. Težko je reči.	Svojci so brez informacij o tem, koliko spoštujejo, ko njih ni	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
O76	Mislím, da nič.	Ni želje po več spoštovanja	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
O77	Res, ko sem jaz zraven se znajo pohecati in ga spoštovati. Meni je pomembno, da imajo sproščen odnos z njim. Ena sestra, ki pozna istrijanske izraze, ki so njemu domači, se	Ob prisotnosti svojcev zaposleni lepo ravnajo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven

	večkrat z njim pogovori v narečju. Je čisto drugačen nagovor. Pa se oba skupaj nasmejijo. Je pomembno, da znajo obrniti na hec. Ne pa da si kot kip, ki te posedejo tam, brez besed.				
P56	Nikoli ni reka, da ima občutek, da ne bi bila spoštovana.	Občutek, da je spoštovana	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
R74	Jaz imam res občutek, da je spoštovana.	Občutek, da je spoštovana	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven

23. VPRAŠANJE: Za koga menite, da bi si vaš sorodnik želel, da ga bolj spoštuje in na kakšen način naj bi izražal spoštovanje?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I51	Težko rečem. Ne vem. Od nobenega.	Ni želje po več spoštovanja	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
J95	Za nobenega. Ona vse pohvali kako so prijazni.	Ni želje po več spoštovanja	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
K98	Ona tega ne dojema, da bi ločila med ljudmi. Ne pozna razlike med zaposlenimi. To je prehudo zanjo, da bi videla razliko. Ta je tak, ta je tak. Ne vidi tega.	Stanovalec ne razloči med ljudmi	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
K99	Recimo ona od nazaj ve vse, tudi cele pesnitve zna na pamet. Tisto, kar je bilo pred eno minuto, pa pozabi.	Težave s kratkotrajnim spominom	Demenca	/	Zdravje in bolezen
L116	Bolj kot čez zaposlene, se pritožuje čez stanovalce.	Želja po več spoštovanja od stanovalcev	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
L117	Da so ji kaj ukradli. Na primer ena ji je cele vreče dolarjev odnesla, druga je to, tretja to.	Obtoževanje drugih, da so ji ukradli celo vrečo denarja	Demenca	/	Zdravje in bolezen
L118	Včasih se mi zdi, da se ne upa kritizirati čez zaposlene, je preračunljiva. Čeprav ima neke prebliske in pri njej je vse možno.	Čez zaposlene se ne upa kritizirati	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
M62	Odvisno od osebe kdo dela. Za kakšnega zaposlenega si včasih mislim, da bi moral stanovalce bolj spoštovati. Težko je	Želja po več spoštovanja nekaterih zaposlenih	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven

	posplošiti, ampak večina jih je dobra.				
M63	Včasih je morda odnos malo preveč grob, ampak to je res odvisno od osebe. Ene so zelo prijazne, druge pa so take malo bolj ...	Različnost med zaposlenimi	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
M64	Ampak v glavnem so prijazni. Jo kar sprašujejo, ona jim odgovarja, pa se smeji, pa tako. Naj ostane vsaj tako kot je.	Želja, da ostane kot je	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
N88	Edino to mogoče no. Na začetku, ko so mammo pripeljali, ni nihče nobenega vprašal, ali gre lahko ta in ta k tej gospe ali ne. Tukaj mi se zdi, da pride nekaj zijala.	Želja, da bi zaposleni pri svojih preverili kdo lahko pride na obisk	Želen način izkazovanja spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
N89	Na začetku je bilo veliko zanimanja, so kar nekaj hodili gledati, potem s časom pa ni bilo več nobenega.	Ob preselitvi veliko obiskov	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
O78	Za nobenega.	Ni želje po več spoštovanja	Želja po več spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
P57	Mislím, da jo vsi spoštujejo.	Vsi spoštujejo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
P58	Vsaj jaz nisem nikoli opazila, da bi bilo kaj narobe.	Ob prisotnosti svojcev zaposleni lepo ravnajo	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven
R75	Ona res ni taka, da bi se kregala. Vem, ko je bila v Kopru, je imela eno sestanovalko, ki ji je rada ponagajala, premikala stvari. In ko sem en dan prišla in je bila roža na mizi, namesto na oknu, sem vprašala, da kako to. Pa mi je rekla, da je gospa tako hotela, pa naj bo tako. Da je raje tiho, kot pa se krega. In tudi, ko se je gospa začela kaj prepirati, je vstala in šla. Se odmakne vedno, je tak tip.	Sam se nerad krega	Izkazovanje spoštovanja	Spoštovanje	Etična raven

24. VPRAŠANJE: Se vam zdi, da so pravice vašega sorodnika spoštovane? Zakaj ja, zakaj ne? Komentirajte!

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I52	Mislim, da so.	Pravice so spoštovane	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
I53	Saj ima vse kar rabi. Nič mu ne manjka.	Vse kar potrebuje, ima	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
J96	No so,	Pravice so spoštovane	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
J97	edino to ne, kar sem ti prej govorila. Ves čas, od poletja, je govorila, da jo prst boli. Vsakič pri pedikerki, ji je odščipnila tudi noht pri palci in vse, noben pa ni videl kaj je res narobe. Čeprav je govorila. No in včeraj samo da jo je prijela, je začela kričat kako jo boli. In sem jo pomirila in ji povedala, da bo danes ali jutri prišla pedikerka in da bo treba stisniti zobe.	Želja po hitrejšem odzivanju zaposlenih	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
K100	Jaz imam občutek, da so vse njene pravice spoštovane.	Pravice so spoštovane	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
K101	Celo volila je.	Volilna pravica	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
L119	Glede pravice do zasebnosti... Je vedno zaklenjena, ko pridem in prej ko zaposlene odklenejo, potrkajo. Mislim, da ja, da ne uderejo kar tako v sobo.	Potrkajo predno vstopijo	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
M65	Mislim, da v večini so.	Pravice so spoštovane	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
N90	Ja in ne.	Pravice so delno spoštovane	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
N91	Več spodbude bi lahko bilo. Ker ko sem jaz tam, kot pravim, se dvigne sama. Se usede na rob postelje, ji dam obe roke, se dvigne na noge in potem ve, da se mora zasukati, ker je tam stol. Naredi dva koraka in se usede. Torej nekaj razume, ve kam se usesti in kaj	Želja po več spodbude s strani zaposlenih	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven

	želim od nje, le spodbudno besedo rabi.				
O79	Mislim, da so.	Pravice so spoštovane	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
O80	Poglejte, ko jaz na primer prinesem piškote, jih dam v predal in prosim, naj mu jih dajo. Če ne bi moje prošnje upoštevali, bi bili piškoti naslednjič še vedno v predalu. Ampak niso. Jaz predvidevam, da mu jih dajo. Ne rabiš vprašat, vidiš. Če bi bili pa še vedno tam, bi takoj vedel, da personal ne upošteva prošenj.	Prošnje svojcev so upoštevane	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
P59	Mislim, da ja.	Pravice so spoštovane	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
P60	Tudi s pravico do zasebnosti pri njej ni problema. Že doma smo jo hodili kopati, potem je bila v bolnici, kjer so zanjo skrbeli in ji je postalo to nekaj normalnega. Nikoli se ni zgodilo, da se ne bi pustila preobleči ali kaj podobno.	Pravica do zasebnosti je spoštovana	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
P61	Tudi glede 4-posteljne sobe se ne pritožuje, čeprav smo mi mislili, da bodo težave. Po tem ko je padla in ni bila več zmožna domov, je bila v domu prosta samo štiri posteljna soba. Bali smo se kako bo, ker je prej živela sama. Pa smo rekli, da poskusimo, saj jo še vedno lahko prestavimo v recimo enoposteljno. Ampak ona pravi, da ji je tukaj v redu. Občutek imam, da se sedaj niti ne bi več želela preseliti.	Kljub štiri-posteljni sobi se počuti v redu	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
P62	Morda bi pa bile težave z zasebnostjo večje, če bi imela drugačne sstanovalke. Ampak	Zadovoljstvo s sstanovalci	Medsebojni odnosi z drugimi sstanovalci	/	Medsebojni odnosi

	tako po mojem ve, da gospe nič ne morejo, ker so v slabem zdravstvenem stanju. Če bi prisluškovale ali kaj podobnega, bi se verjetno bolj pritoževala.				
R76	Mislím, da ja. Ona je tu od maja in nikoli nismo opazila, da bi bilo kaj narobe.	Pravice so spoštovane	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
R77	Sedaj, v sobi imajo vse pod ključem. Iz razloga, da ji kdo od stanovalcev česa ne vzame. To je malo nerodno, ker imajo vse pod ključem, ker ona bi se recimo lahko tudi sama preoblekla, ko bi želela. On je bila vedno lepo urejena, se je tudi doma rada preoblačila. Sedaj pa tega ne more.	Želja, da omare ne bi bile zaklenjene	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
R78	Ampak ostalo pa ima vse kar rabi.	Vse kar potrebuje, ima	Spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven

25. VPRAŠANJE: Katere pravice vašega sorodnika niso spoštovane?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I54	Po mojem je vse urejeno.	Vse je spoštovano	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
J98	Ja to, da jo morda ne vzamejo resno, ko reče, da jo nekaj boli.	Želja, da bi jo zaposleni vzeli bolj resno	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
K102	Mislím, da ni nič takega.	Vse je spoštovano	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
K103	Je pa res, da pri takšnih ljudeh ne moreš točno vedeti. Včasih znorijo za stvari, ki se sploh niso zgodile. Zato ne vem koliko je realno, da bi jaz od nje povedala koliko je spoštovano in koliko ne.	Stanovalec včasih znori za nerealne stvari	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
K104	Ampak večinoma mením, da je.	Večinoma je spoštovano	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
L120	Imam občutek, da bi ji dali vse kar ji pripada,	Vse je omogočeno	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
L121	vendar ona zavrne. Ko je padla, so ji dali	Ponujene stvari zavrne	Želja po večjem spoštovanju	Pravice	Etična raven

	voziček, tudi zahtevali, zaradi njene varnosti. Še zame je boljše, če gremo ven, da imam voziček. Smo malo hitreje.		pravic		
L122	Ima pa res take zahteve, neosnovane.	Nerealne želje stanovalca, ki ne morejo biti upoštevane	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
M66	Edino malo več zasebnosti na varovanem oddelku bi bilo lahko.	Želja po več zasebnosti na varovanem oddelku	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
M67	So pomešani, kar ni najboljše.	Želja, da na varovanem oddelku ženske in moški ne bi bili pomešani	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
M68	Težko je pa tukaj zagotoviti veliko zasebnosti, ker neko varovanje je pa vsekakor pomembno. Če tega ne bi rabilo, bi bili lahko doma.	Zavedanje, da veliko zasebnosti na varovanem oddelku zaradi varovanja ni možno	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
M69	Ko pa izrazi kakšno željo, na primer ... Včasih se jo upošteva, ne pa vedno. Spet odvisno od tega, katera negovalka je v službi. Ene upoštevajo, druge ji pa kaj nazaj rečejo in grejo.	Želja, da bi vsi zaposleni upoštevali prošnje	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
N92	Da bi recimo več časa počakali, ko ji dajo na primer banano. Že dvakrat sem prišla ... So ji dali banano, dvakrat je ugriznila in potem se ta banana tam valja. Tako, da stati tam in počakat da človek poje.	Želja, da bi si zaposleni vzeli več časa za posameznika	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
N93	Pa ji vmes reči kakšno besedo, ne samo dati in iti in se izgovarjat, da so svojo dolžnost naredili.	Želja po več pogovora z zaposlenimi	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
O81	Za enkrat kolikor vidim, štima vse. Mu dajo za jesti, mu dajo za piti. Spoštovanje na nivoju.	Vse je spoštovano	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
P63	Mislím, da ima vse kar rabi.	Vse je spoštovano	Želja po večjem spoštovanju pravic	Pravice	Etična raven
R79	Ona dobi vse. Tako, da bi težko rekla, da	Vse je spoštovano	Želja po večjem spoštovanju	Pravice	Etična raven

	karkoli ni spoštovano.		pravic		
--	------------------------	--	--------	--	--

26. VPRAŠANJE: Je bil vaš sorodnik kdaj ogrožen, spregledan s strani drugih? Opišite!

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I55	Mislim, da ne.	Nikoli se ni počutil ogrožen ali spregledan	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
J99	Ne.	Nikoli se ni počutil ogrožen ali spregledan	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
K105	Ja mogoče, ko je kdaj klicala kakšno sestro in se ji ni takoj oglasila.	Občutek spregledanosti, ko se osebe ne odzove	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
K106	Ampak potem ji sostanovalka reče, naj počaka, ker so še drugi na vrsti. Recimo za previti.	Zaposleni razložijo situacijo, da zmanjšajo občutek spregledanosti	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
K107	Ampak potem pozabi na to in se ne obremenjuje s tem. Tudi jaz ko ji rečem, da ne sme povzdigniti glasu, kot ga je prej, mi reče, da tega ona ni naredila. Takoj pozabi.	V trenutku pozabi kaj je počel pred kratkim	Demenca	/	Zdravje in bolezen
L123	Niti ne. Tega nisem nikoli opazila.	Nikoli se ni počutil ogrožen ali spregledan	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
L124	Se pa tudi zaklene v sobo, vedno. Čeprav jaz sem velikokrat proti temu, čeprav ima osebe ključke. Ampak ona je zaklenjena, ker ona ne prenese, da kdo kljuka ali pa vstopa v njeno sobo. Tudi doma se je zaklepala, tako da se zaklepa še tukaj.	Zaklepanje v sobo	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
L125	Bolj se boji, da ji bo kdo kaj vzel kot pa da bi ji kaj naredil. Zelo je vezana na svojo lastnino.	Strah pred krajo osebnih stvari	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
M70	Ja v strahu je. Zaradi teh moških, ki so gor, ker so pomešani.	Občutek strahu zaradi moških	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
M71	Včasih ji želijo kaj vzeti, pa ona ne pusti. Na primer čaj. Pride eden in pobere vse kozarčke.	Strah pred krajo osebnih stvari	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
M72	S strani zaposlenih pa mislim, da se ni nikoli počutila ogroženo.	S strani zaposlenih ni ogrožena	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven

	Bolj od teh, ki se niti ne zavedajo kaj delajo.				
N94	Ja, od zaposlenih. Da se ne odzovejo dovolj hitro.	Občutek spregledanosti, ko se osebje ne odzove	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
N95	Ogrožena pa s strani zaposlenih ni. Bolj spregledana.	S strani zaposlenih ni ogrožena	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
O82	Ne.	Nikoli se ni počutil ogrožen ali spregledan	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
O83	Je pa očeta itak strah, ampak ne zaradi zaposlenih ali stanovalcev. Strah zaradi bolezni. Včasih še reče, da se morava skriti, ker gredo Nemci.	Nenehen strah	Demenca	/	Zdravje in bolezen
P64	Ne, sploh ne.	Nikoli s eni počutil ogrožen ali spregledan	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
R80	Ne.	Nikoli se ni počutil ogrožen ali spregledan	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
R81	Tudi, če pride do prepira med stanovalci, je vedno nekdo tam, da potem rešijo.	Prepire med stanovalci zaposleni hitro preprečijo	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
R82	Mislím, da te, ki so bolj agresivni imajo pod večjim nadzorom in da poskrbijo, da ne pride do nevšečnosti.	Stanovalce, ki so agresivni, imajo bolj pod nadzorom	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven
R83	Tam z njimi je ves čas tudi en gospod, stanovalec, zelo velik, pa se zelo dobro razumejo.	Dobro razumevanje med moškimi in ženskami	Občutek ogroženosti ali spregledanosti	Pravice	Etična raven

27. VPRAŠANJE: Kdo lahko prispeva k temu, da bodo sorodnikove pravice bolj spoštovane?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I56	V redu je, tako kot je.	Pomoč ni potrebna, saj so pravice spoštovane	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
J100	Ne vem ... Ker drugače, razen tistega, nimam občutka, da jo ne bi spoštovali.	Pomoč ni potrebna, saj so pravice spoštovane	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
J101	Ves čas se sicer izgovarjajo, da jih je premalo. Saj razumem, da se kdaj zgodi, da jih je res premalo, ampak ne pa vedno.	Izgovor pomanjkanja osebja ni vedno resničen	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven

J102	Ampak ona jih ves čas hvali. So pridne, vse mi dajo. Nikoli ni rekla prek njih.	Ni želje po pomoči za večje spoštovanje pravic	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
K108	Meni se zdi, da je njihovo dostojanstvo upošteva in da ni potlačeno. To je moj občutek teh enajst mesecev, ko hodim sem.	Pomoč ni potrebna, saj so pravice spoštovane	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
L126	Mogoče, če bi bila ona samo fizično omejena, ne pa tudi drugače, bi jaz te stvari vse drugače videla. Ampak tako jo poznam že štirideset let in vem da je kot oseba glede odnosov bolj konfliktna.	Stanovalka je po naravi konfliktna, zato druga pomoč ni potrebna	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
M73	Če bi kdaj videla, da je kaj narobe bi rekla medicinskim sestram.	Pogovor z zaposlenimi ob nespoštovanju pravic	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
M74	Tudi, ko nas kaj zanima, gremo in vprašamo. Se odzovejo, z nami so res prijazni. Nas tudi pokličejo.	Dobri odnosi med svojci in zaposlenimi	Medsebojni odnosi med svojci in zaposlenimi	/	Medsebojni odnosi
M75	Razen enkrat, ko je padla, nas niso poklicali. Pa nas je presenetilo in sem šla reči, da zakaj nas niso poklicali. Pa so rekli, da se ne bo več ponovilo. Potem pa je bilo v redu.	Le enkrat se je zgodilo, da zaposleni niso poklicali svojcev ko bi morali	Medsebojni odnosi med svojci in zaposlenimi	/	Medsebojni odnosi
N96	Zaposleni.	Pogovor z zaposlenimi ob nespoštovanju pravic	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
O84	Saj so.	Pomoč ni potrebna, saj so pravice spoštovane	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
O85	O zasebnosti na primer je tukaj težko govoriti. Sleči jih morajo, če jih želijo preobleči. Tako, da ne rabi nobene pomoči.	Ni želje po pomoči za večje spoštovanje pravic	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
P65	Vse je spoštovano, so pa za to vsekakor odgovorni zaposleni.	Pogovor z zaposlenimi ob nespoštovanju pravic	Pomoč za večje spoštovanje pravic	Pravice	Etična raven
R84	Naj ostane tako kot je.	Pomoč ni	Pomoč za večje	Pravice	Etična raven

		potrebna, saj so pravice spoštovane	spoštovanje pravic		
--	--	-------------------------------------	--------------------	--	--

28. VPRAŠANJE: Na primeru opišite, kako vaš sorodnik lahko/ne sme sam odločati o svojih željah in potrebah!

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I57	Saj ne more odločati. Tudi zadnjič, ko je rekel da bi šel rad domov. Saj ne more.	Demenca mu ne omogoča samoodločanja	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
I58	Ker je bil tudi agresiven. Je prišel moment, da je vse v hiši hotel razbiti. Po tem dogodku smo ga prijaviili, je prišel rešilec. Mu je nekaj prišlo v glavo in joj kaj je delal.	Agresivnost	Demenca	/	Zdravje in bolezen
I59	So ga naravnost v Idrijo (PBI) peljali. In tam je bil toliko časa, dokler se ni tukaj dobilo mesta in tako je prišel v dom.	Zdravljenje v psihiatrični bolnišnici	Demenca	/	Zdravje in bolezen
I60	Sedaj tukaj pa mu dajo tableto, pomirjevalo. Doma pa tega ni bilo.	Vsakodnevno prejemanje pomirjeval	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
I61	Za dementne je značilno, da pridejo nervozni in jih pomirijo s tabletami.	Nervoza	Demenca	/	Zdravje in bolezen
J103	No ta prst je bil res en slab primer.	Želja po upoštevanju rečenega	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
J104	O tem, ali bo na primer šla na prireditve, pa jo vprašajo. Ko reče ne, mislim da ostane v sobi.	Na prireditve le ko sam želi	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
K109	Na primer, ko pove kaj bi rada jedla in kaj ne. Takšna želja je upoštevana do določene mere, kolikor se da. Jasno, da posebej zanjo ne bodo kuhali. Ampak recimo, da potrebuje malo več mleka, ali pa bi samo mleko in kruh in ne redne hrane, to se upošteva.	Poje kar želi (možnost izbire)	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
K110	Ko so kakšne prireditve, ima vedno možnost, da reče, da	Na prireditve le ko sam želi	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven

	ne bi šla.				
K111	Je pa res, da ona svojih želj ne pove na glas. Ne pove sama na primer da bi šla rada k zdravniku, ne reče niti da bi šla h komu rada na obisk.	Želj ne pove na glas	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
K112	Razen "počesi" me, popravi nogavico. Včasih pove tudi za stranišče in mislim, da jo dajo. Drugih večjih želj pa nima.	Izražene želje upoštevajo	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
K113	Edino lačna je zmeraj. Ampak to ima pa v predalu piškote. Pozabi, da je jedla. Doma je bilo isto. Je povečerjala, sem jo peljala v posteljo in ko se je že vse pripravila, mi je rekla, da od kosila bi ji pa ja lahko dala kaj jesti.	Pozabi, da je jedla, zato je ves čas lačna	Demenca	/	Zdravje in bolezen
K114	Ampak hrane tukaj je dovolj.	Hrane je dovolj	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
L127	Veste kako je. Njene zahteve so včasih nerealne. Na primer, ko je padla in ni mogla hoditi, ni hotela niti bergle, niti vozička, ona bi sama hodila. No in tukaj je bila njena varnost že ogrožena. Tako, da ne vem koliko bi bile njene zahteve realne.	Želje so nerealne in ogrožajo njeno varnost	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
M76	Mislím, da se jim večinoma prísľuhne.	Izražene želje upoštevajo	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
M77	No razen na primer kopanje, to imajo seznam, gredo po vrsti. Tukaj se nimajo kaj izmišľjevati. Včasih reče, da bi se šla kopat, pa ji jaz rečem naj počaka, da bo na vrsti.	Treba se je prilagoditi urniku kopanja	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
M78	Edino včasih za plenico na primer. Včasih bi šla rada ona na stranišče, pa nekatere so jo dale, ene jo pa niso hotele. To je bilo njej najtežje, ker je hotela na stranišče, pa ji niso	Želja po pomoči za na stranišče	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven

	omogočile. Sedaj pa niti več ne vpraša.				
M79	Ampak lahko bi vmes jih tudi kaj previli.	Želja po pogostejši negi	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
N97	Ne more sama izražati želj, ker ne govori.	Želj ne more izraziti, ker ne govori	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
O86	Sedaj najlažje povem kako je, ko jaz izrazim željo. Na primer, ko rečem, da bi šel rad z njim ven, me upoštevajo.	Želje svojcev upoštevajo	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
O87	Zgodi se, da moram malo počakati, ampak jaz to razumem. V domu je veliko ljudi. Ne moreš zahtevati, da hočeš takoj, to ni delo. Vse se da rešit. Počakamo pet minut, poklepetamo ta čas in je zrihtano.	Razumevanje stiske stanovalcev zaradi številčnosti stanovalcev	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
P66	Kot pravim, ona ko kaj rabi, jasno pove in vztraja toliko časa dokler ne dobi.	Vztraja, dokler ne dobi	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
R85	Jaz večkrat prinesem kaj hrane od doma. Ona je zelo rada imela pecivo in jogurt in ji prinesem,	Dodatno hrano svojci prinesejo od doma	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezni
R86	one pospravijo in ji dajejo po malem. To oni dajo, ko vpraša, upam.	Izražene želje upoštevajo	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven
R87	Na začetku je bilo sicer to meni malo čudno, da zakaj nima ona tega v svoji sobi in si vzame, ko želi. Pa so mi povedali, da tega ne morejo zaradi ostalih, ki pridejo in vzamejo.	Želja, da bi prigrizke imela v svojem predalu	Samoodločanje o željah in potrebah	Pravice	Etična raven

29. VPRAŠANJE: Kdo bi ga lahko podprl, da v domu živi na način, kot bi si ga sam želel? Kaj bi bilo potrebno narediti?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I62	Mislím, da živi kot si želi.	Ni potrebe po spremembah	Potrebne spremembe za dosego želenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
I63	Ker se veliko stvari sploh ne zaveda.	Spremembe niso potrebne, saj se veliko	Potrebne spremembe za dosego želenega	Želen način življenja v domu	Etična raven

		stvari ne zaveda	načina življenja v domu		
I64	Važno, da zanj poskrbijo, da poskrbijo za osnovne stvari. Da mu dajo zdravila.	Ni potrebe po spremembah	Potrebne spremembe za dosego zelenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
I65	Doma tega nismo zmogli, zato je dobro, da ima tukaj strokovno osebje, ki je za to usposobljeno.	Doma svojci skrbi niso zmogli, zato je tukaj še boljše	Potrebne spremembe za dosego zelenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
J105	Kot ti pravim. Njej je v domu super.	Ni potrebe po spremembah	Potrebne spremembe za dosego zelenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
J106	Edino več kaj se meni še zdi morda narobe. To, da osebje ves čas menjujejo. En čas so na prvem, en čas na drugem nadstropju, potem na tretjem. Ker po mojem bi se človek navadil na en obraz, na neko stalno osebo, bi bilo boljše. Ker če danes si, jutri nisi, ljudje niti ne dobijo priložnosti, da bi se z nekom povezali. Saj poznali jih verjetno ne bi, ampak po mojem bi pa čutili večjo povezanost, če bi bilo osebje vedno isto.	Želja, da se zaposleni ne bi menjevali	Potrebne spremembe za dosego zelenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
J107	Druge spremembe pa ne bi bile potrebne.	Ni potreb po spremembah	Potrebne spremembe za dosego zelenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
K115	Ne vem kaj bi rekla. Razen to, da bi bil pri njej nekdo stalen, ki ga ona pozna, da ga že dolgo časa pozna. Edino smiselno se mi morda zdi, da se osebje ne bi stalno menjevalo. Mogoče bi se bolj navadila nanje, če bi vsakič videla eno in isto osebo. Verjetno bi.	Želja, da se zaposleni ne bi menjevali	Potrebne spremembe za dosego zelenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
K116	Drugih potreb po spremembah pa ne vidim.	Ni potrebe po spremembah	Potrebne spremembe za dosego zelenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
M80	Edino, da bi jih bilo	Želja po vsaj	Potrebne	Želen način	Etična raven

	manj v sobi, največ dva, to bi bilo res boljše,	dvoposteljni sobi	spremembe za dosego želenega načina življenja v domu	življenja v domu	
M81	pa da se zaposleni ne menjujejo.	Želja, da se zaposleni ne bi menjevali	Potrebne spremembe za dosego želenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
M82	Ker na varovanem je včasih res tako, da je kar bučno. Res pa je, da smo mi zadnje čase večinoma v sobi, ker leži, pa niti ne vidim. Ampak prej, ko je bila na vozičku in smo bili v jedilnici, je bil pa res vedno "dumbus".	Želja po več miru	Potrebne spremembe za dosego želenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
M83	Ko je bila kakšna luna, so bili vsi nemirni in se je tudi naša bolj jezila.	Nemirnost	Demenca	/	Zdravje in bolezen
M84	V glavnem smo mi res zadovoljni, no. Nikjer pa ni brez težav, niti doma ne.	Ni potrebe po spremembah	Potrebne spremembe za dosego želenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
M85	Včasih rečem, da tukaj je vsaj v družbi, ker doma bi bila sama.	Zadovoljstvo za možnost pogovora	Odnos	/	Medsebojni odnosi
N98	No kot pravim, včasih me tisti radio res zmoti. Muzika, ki še meni ne ustreza, kaj šele njim.	Želja po več miru	Potrebne spremembe za dosego želenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
O88	Sedaj, če bodo s prenovo res dvoposteljne sobe, to bo super.	Želja po vsaj dvoposteljni sobi	Potrebne spremembe za dosego želenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
O89	Pa da res poskušajo upoštevati, da dajo skupaj dva približno sorazmerno enaka. Ker ne predstavljam si, da bi bil oče z nekom, ki ves čas kriči. Njega bi bilo zelo strah. Če jih dajo po dva, je bistveno lažje skombinirati.	Želja, da so podobni stanovalci skupaj v sobi	Potrebne spremembe za dosego želenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
P67	Enkrat bi bilo pa morda res smiselno, da ji pripeljemo psa.	Želja po obisku psa	Potrebne spremembe za dosego želenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven
R88	Jaz ko vidim, da se ima ona v redu, sem tudi sama zadovoljna.	Ni potrebe po spremembah	Potrebne spremembe za dosego želenega	Želen način življenja v domu	Etična raven

	Da bi vsaj tako ostalo.		načina življenja v domu		
R89	Zelo je vesela, ko na obisk pripeljemo psička.	Želja po obisku psa	Potrebne spremembe za dosego zelenega načina življenja v domu	Želen način življenja v domu	Etična raven

30. VPRAŠANJE: Kako ocenjujete finančno stanje vašega sorodnika?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I66	Dobi pokojnino.	Prejemanje pokojnine	Finančno stanje	/	Denar
I67	Imamo pa tudi dodatni denar na banki, ki se dodaja za plačevanje doma. To sem jaz varčevala na banki, da imamo sedaj za doplačilo.	Privarčevani prihranki	Finančno stanje	/	Denar
I68	500€ pokojnine je premalo, je potrebno določiti.	Pokojnina ni dovolj za plačilo doma	Finančno stanje	/	Denar
I69	Poleg tega pa je bivanje na varovanem oddelku dražje, je potrebno še več določiti.	Bivanje na varovanem oddelku je dražje	Finančno stanje	/	Denar
I70	Ampak za enkrat imamo dovolj rezerve denarja.	Za plačilo doma je dovolj	Finančno stanje	/	Denar
I71	V nasprotnem primeru pa bi morali otroci doplačati.	Pomoč svojcev pri plačevanju doma, v primeru, da denarja zmanjka	Finančno stanje	/	Denar
J108	Ona ima premajhno pokojnino,	Pokojnina je majhna	Finančno stanje	/	Denar
J109	moremo doplačati.	Pomoč svojcev pri plačevanju doma	Finančno stanje	/	Denar
J110	Kljub temu, da dobi dodatek za pomoč in postrežbo, še vedno ne gre skozi.	Prejemanje dodatka za pomoč in postrežbo	Finančno stanje	/	Denar
J111	Ker cena je res visoka. Sploh pa če ne moreš poskrbeti sam zase, je cena takšna kot je – previsoka.	Dom je drag	Finančno stanje	/	Denar
J112	Pomagamo svojci.	Pomoč svojcev pri plačevanju doma	Finančno stanje	/	Denar
K117	Si sama plačuje dom,	Dom plačuje sam	Finančno stanje	/	Denar
K118	z dodatkom.	Prejemanje dodatka za pomoč in	Finančno stanje	/	Denar

		postrežbo			
K119	Ona ima po možu pokojnino, tudi Italijansko ima po možu, no in potem še dodatek za nego in je dovolj.	Prejemanje pokojnine po partnerju	Finančno stanje	/	Denar
K120	Zadnja položnica je bila na primer 860€, kar ni malo. Težko je za tistega, ki nima, ker to je že nek denar.	Dom je drag	Finančno stanje	/	Denar
L128	Je dobro.	Zadovoljstvo s finančnim stanjem	Finančno stanje	/	Denar
L129	Sicer ji mesečno ne znese,	Pokojnina ni dovolj za plačilo doma	Finančno stanje	/	Denar
L130	ampak je imela nekaj prihrankov, za katere nismo sploh vedeli.	Privarčevani prihranki	Finančno stanje	/	Denar
L131	Tako, da dobi pokojnino po možu in še dodatno italijansko.	Prejemanje pokojnine po partnerju	Finančno stanje	/	Denar
L132	Po mojem je ena redkih, da ima tako stanje, kot ga ima.	Zadovoljstvo s finančnim stanjem	Finančno stanje	/	Denar
L133	Če pa ne bi imela nič prihrankov, bi pa treba vsak mesec dodat 150€-200€, ampak to je vsekakor manj kot polovica. Ona na mesec plačuje okrog 1000€.	Pomoč svojcev pri plačevanju doma, v primeru, da denarja zmanjka	Finančno stanje	/	Denar
L134	Ampak kar se tega tiče ni problema. So ji omogočene tudi frizure in druge dodatne stvari.	Denarja ostane tudi za druge ugodnosti	Finančno stanje	/	Denar
L135	Stroški pa so res glede na povprečne prihodke grozljivi.	Dom je drag	Finančno stanje	/	Denar
M86	Do sedaj smo ji morali pomagati pri plačilu.	Pomoč svojcev pri plačevanju doma	Finančno stanje	/	Denar
M87	Ona ima nizko pokojnino,	Pokojnina je majhna	Finančno stanje	/	Denar
M88	potem pa dobi še dodatek za pomoč in postrežbo, ta manjši. Sedaj pa sem dala za višji dodatek, pa so ji ugodili.	Prejemanje dodatka za pomoč in postrežbo	Finančno stanje	/	Denar
M89	Ampak tudi na splošno se mi zdi dom zelo drag.	Dom je drag	Finančno stanje	/	Denar
N99	Za enkrat si sama plačuje dom.	Dom plačuje sam	Finančno stanje	/	Denar
N100	Ker zadnjih pet let, ko	Privarčevani	Finančno stanje	/	Denar

	je bila doma in smo mi vedeli za diagnozo, da ima demenco, se njenih financ nismo dotikali.	prihranki			
N101	Se je začela kazati njena bolezen, da ni znala več z denarjem. Je dvignila in denar založila.	Z denarjem ne zna upravljati	Upravljanje z denarjem	/	Denar
N102	Sem hitro reagirala, tako da ji je bilo dovoljeno dvigati samo sto evrov.	Omejitev zneska ta dvigovanje denarja zaradi nepravilnega ravnanja	Upravljanje z denarjem	/	Denar
N103	Potem smo dali tudi vlogo za dodatek. In smo dobili skoraj 300€.	Prejemanje dodatka za pomoč in postrežbo	Finančno stanje	/	Denar
N104	Tako, da za enkrat še vedno iz tega črpamo za dom. Bo pa, ko to zmanjka, potrebno dodajati približno 80€.	Pomoč svojcev pri plačevanju doma, v primeru, da denarja zmanjka	Finančno stanje	/	Denar
O90	Za enkrat gre še kar skozi.	Finančno stanje je solidno	Finančno stanje	/	Denar
O91	Tukaj je v primerjavi z drugimi domovi kar poceni. Če bi bil na obali, bi bili že v krizi.	Cena doma je nižja kot na obali	Finančno stanje	/	Denar
O92	Skoraj lahko rečem, da si v celoti krije sam bivanje.	Dom plačuje sam	Finančno stanje	/	Denar
P68	Za enkrat si še sama plačuje.	Dom plačuje sam	Finančno stanje	/	Denar
P69	Ima pokojnino po možu, ker ona je bila gospodinja, ni nikjer delala.	Prejemanje pokojnine po partnerju	Finančno stanje	/	Denar
P70	Ampak pokojnina ni dovolj.	Pokojnina ni dovolj za plačilo doma	Finančno stanje	/	Denar
P71	K sreči ima pa še prihranke iz katerih vzamemo za razliko.	Privarčevani prihranki	Finančno stanje	/	Denar
P72	Ko bodo pa ti prihranki zmanjkali, pa bomo mogli določiti svojci.	Pomoč svojcev pri plačevanju doma, v primeru, da denarja zmanjka	Finančno stanje	/	Denar
R90	Za enkrat si še sama plačuje.	Dom plačuje sam	Finančno stanje	/	Denar
R91	K sreči.	Zadovoljstvo s finančnim stanjem	Finančno stanje	/	Denar
R92	Ker z našo pokojnino si ne bi mogla. Ampak	Prejemanje pokojnine	Finančno stanje	/	Denar

	ona je delala v Italiji in se da.				
R93	Gre pa res cela pokojnina. Oстане samo za frizuro in kakšno kavo.	Skoraj celotna pokojnina gre za plačilo doma	Finančno stanje	/	Denar

31. VPRAŠANJE: Koliko sam upravlja z denarjem? Če ne, kdo upravlja z denarjem namesto njega?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I72	Nič. Vse hčer plačuje.	Z denarjem upravljajo otroci	Upravljanje z denarjem	/	Denar
J113	Nič več, že par let ne.	Z denarjem nič ne upravlja sam	Upravljanje z denarjem	/	Denar
J114	Mi poskrbimo za to. Na njenega sina pride položnica.	Z denarjem upravljajo otroci	Upravljanje z denarjem	/	Denar
K121	Nič.	Z denarjem nič ne upravlja sam	Upravljanje z denarjem	/	Denar
K122	Mi plačamo.	Z denarjem upravljajo otroci	Upravljanje z denarjem	/	Denar
K123	Upravlja sama ne, vpraša pa.	Vpraša svojce kar ga zanima glede denarja	Informacije o financah	/	Denar
K124	Nima pa žepnine, ker nima smisla.	Pri sebi nič denarja	Upravljanje z denarjem	/	Denar
K125	Jaz vsak dan pridem, ji prinesem kavo, za drugo pa ne potrebuje.	Vse stvari prinesejo od doma	Upravljanje z denarjem	/	Denar
L136	Nič.	Z denarjem nič ne upravlja sam	Upravljanje z denarjem	/	Denar
L137	Moj mož je njen skrbnik.	Z denarjem upravljajo otroci	Upravljanje z denarjem	/	Denar
L138	Tudi razmere za sprejem v dom so bile take, da je moral sodnik urediti skrbništvo, da je ona prišla sem.	Postavljen skrbnik za finance	Upravljanje z denarjem	/	Denar
L139	Ker njeno življenje v stanovanju in življenje drugih stanovalcev je bilo ogroženo.	Prihod v dom zaradi ogroženega življenja	Razlog prihoda v dom	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
L140	Nima nič žepnine.	Pri sebi nič denarja	Upravljanje z denarjem	/	Denar
M90	Nič ne upravlja sama,	Z denarjem nič ne upravlja sam	Upravljanje z denarjem	/	Denar
M91	ker ona bi vse razdala.	Denar razdaja	Upravljanje z denarjem	/	Denar
M92	Mi poskrbimo za finance.	Z denarjem upravljajo otroci	Upravljanje z denarjem	/	Denar
M93	Včasih od začetka je kaj vprašala, da bi ji mogli kaj denarja	Vpraša svojce kar ga zanima glede denarja	Informacije o financah	/	Denar

	prinesti.				
M94	Pa sem rekla, da ne, ker da bi ji ukradli. Pa je rekla, da imam prav, da res boljše da nima nič.	Zadovoljstvo, da nima skrbi z denarjem	Upravljanje z denarjem	/	Denar
N105	Jaz poskrbim za finance,	Z denarjem upravljajo otroci	Upravljanje z denarjem	/	Denar
N106	sem njena skrbnica.	Postavljen skrbnik za finance	Upravljanje z denarjem	/	Denar
O93	Jaz sem to prevzel.	Z denarjem upravljajo otroci	Upravljanje z denarjem	/	Denar
O94	Imel sem tudi že prej pooblastila, ampak dokler je bil doma, je šel tudi sam na banko.	Doma je bil bolj samostojen	Upravljanje z denarjem	/	Denar
P73	Mi plačamo, sta sin in hčerka pooblaščenca.	Z denarjem upravljajo otroci	Upravljanje z denarjem	/	Denar
P74	Ima pa pri sebi nekaj denarja, za kavo.	Nekaj malega denarja ima pri sebi	Upravljanje z denarjem	/	Denar
R94	Mi plačujemo.	Z denarjem upravljajo otroci	Upravljanje z denarjem	/	Denar

32. VPRAŠANJE: Mislite, da bi si vaš sorodnik želel imeti več informacij o njegovih financah? Kakšnih informacij?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I73	Mislím, da ne.	Ni želje po več informacijah o financah	Informacije o financah	/	Denar
I74	Briga njega.	Informacije o financah ga ne zanimajo	Informacije o financah	/	Denar
I75	On že ve, da je vse poravnano.	Pomembno je le, da je plačan dom	Informacije o financah	/	Denar
J115	Ne.	Ni želje po več informacijah o financah	Informacije o financah	/	Denar
J116	Ker že par let niti denarja ne pozna več.	Z denarjem ne zna upravljati	Upravljanje z denarjem	/	Denar
K126	Niti ne.	Ni želje po več informacijah o financah	Informacije o financah	/	Denar
K127	Reče samo toliko ... Včasih res vpraša, če je dovolj za dom. Včasih pa vpraša, če dvignem njeno pokojnino. In reče mi tudi, da moram paziti, da bo dovolj za pogreb.	Vpraša svojce kar ga zanima glede denarja	Informacije o financah	/	Denar

K128	Tako, da te informacije ji damo in za to redno skrbi.	Ima vse zelene informacije o financah	Informacije o financah	/	Denar
L141	Včasih mi reče za denar. Pa jo vprašam kaj bo z denarjem. Pa mi reče, da je nekomu dolžna, pa ji rečem naj mi pove komu in bom jaz plačala. Sama na kavo dol pa niti ne gre.	Vpraša svojce, da ji dajo denar, ker je nekomu dolžna	Informacije o financah	/	Denar
L142	Večkrat me vpraša in ji včasih tudi rečem, da nimam, ampak da me zanima zakaj bi rabila, saj ji vse kar rabi jaz prinesem.	Vse stvari prinesejo od doma	Upravljanje z denarjem	/	Denar
L143	Včasih so me tudi opozorili, da naj ne bi imela vrednih stvari pri sebi. Ji je zmanjkala verižica in ura, ji je nekdo vzel. V začetku sem mislila, da je izgubila, ampak ni, ker je tako navezana na nakit, da ga sigurno ne bi nikjer pustila. In v začetku ji ravno zaradi tega nisem dajala denarja, da ne bi kdo dobil priložnosti, da bi se zgodile stvari, ki niso primerne, ker ona res ne potrebuje denarja.	V domu kradejo	Upravljanje z denarjem	/	Denar
L144	Včasih sem jo vprašala, če bi kakšno revijo ali pa časopis, ampak noče, jo nič ne zanima.	Opustil zanimanje za branje	Branje	Potek običajnega dne	Vsakdanje življenje
L145	Ona bi denar imela samo zato da ga ima. Ker je bila navajena revščine in sedaj bi ona to na kupčku imela. Nič si ne bi privoščila, ampak samo tako da ga ima. Samo zaradi občutka.	Boljše občutje, če ima nekaj denarja pri sebi	Upravljanje z denarjem	/	Denar
L146	Nisem ji še nikoli pustila denarja, ker po mojem bi ga morala osebju dati, da ga pospravi.	Pri sebi nič denarja	Upravljanje z denarje	/	Denar
L147	Ampak ko ji razložim, ne vztraja več.	Vpraša svojce kar ga zanima glede denarja	Informacije o financah	/	Denar
M95	Jaz sem ji rekla, da bomo za vse poskrbeli.	Vpraša svojce kar ga zanima	Informacije o financah	/	Denar

	Včasih vpraša za denar, pa ji povem. Ji rečem, da je dovolj denarja.	glede denarja			
M96	Jaz mislim, da se ne obremenjuje glede denarja. Ji rečemo, da je v redu.	Svojci rečejo le, da ne rabi skrbeti	Informacije o financah	/	Denar
N107	Ko se je demenca začela, je bil tema denarja kar naprej.	Tema denarja je bila včasih pogosta tema pogovora	Informacije o financah	/	Denar
N108	Bila je zelo radodarna. Tudi za novo leto je vsem pošljala več denarja kot običajno. Je bila tudi po srcu zelo dobra.	Denar razdaja	Upravljanje z denarjem	/	Denar
N109	Potem se je tudi videlo, da je zgubljala, založila. Je izginilo petsto evrov, pa smo jih čez dve leti našli v dnevni sobi za kavčem.	Zalaganje stvari	Demenca	/	Zdravje in bolezen
N110	Je obtoževala druge, da ji je kdo vzel.	Obtoževanje	Demenca	/	Zdravje in bolezen
N111	Tudi naročala je iz revij izdelke. Nekaj časa je živela na ta račun, da je čakala poštarja kaj ji bo prinesel. In ni si dala prepovedati tega.	Z denarjem ne zna upravljati	Upravljanje z denarjem	/	Denar
N112	Ko pa je prišla v dom, pa ni več nikoli vprašala o financah.	Ne vpraša o financah	Informacije o financah	/	Denar
N113	Ker ko jo je kap, je šlo stanje zelo hitro navzdol.	Demenca se je pojavila po možganski kapi	Demenca	/	Zdravje in bolezen
O95	Včasih je redno spraševal.	Tema denarja je bila včasih pogosta tema pogovora	Informacije o financah	/	Denar
O96	Me ves čas opozarjal, naj pazim, da kdo ne ukrade denarja. Prav po starinsko.	Strah pred tem, da denar ukradejo	Upravljanje z denarjem	/	Denar
O97	Na začetku je pa celo jokal, da kje je njegov denar, da kje je njegova denarnica. Skrbel je tudi za na primer uro.	Pogosto jokanje	Demenca	/	Zdravje in bolezen
O98	In to neprestano spraševal, ker je pozabljal kaj sem odgovoril.	Ponavljjanje istih vprašanj	Demenca	/	Zdravje in bolezen
O99	Sedaj pa le vsako toliko reče "šoldi,	Redko vpraša o denarju	Informacije o financah	/	Denar

	šoldi". Ampak drugo pa ne.				
P75	Mislim, da ve vse.	Ima vse zelene informacije o financah	Informacije o financah	/	Denar
P76	Ona tudi vpraša, ampak ji povemo.	Vpraša svojce kar ga zanima glede denarja	Informacije o financah	/	Denar
P77	Enkrat ji je mož dal 50€, pa je še vedela, da je to preveč. Je rekla, da kaj naj dela s toliko denarja.	Veliko denarja pri sebi ne potrebuje, saj veliko stvari prinesejo od doma	Upravljanje z denarjem	/	Denar
R95	Prej je ona spraševala o financah. Rekla je tudi, da bi rada imela za kavico.	Tema denarja je bila včasih pogosta tema pogovora	Informacije o financah	/	Denar
R96	Pa sem ji razložila, da boljše da nima pri sebi denarja, da ji kdo ne vzame, da ji bomo mi prinesli, ko bo kaj rabila.	Želja po pogovoru, ko ga finance začno skrbeti	Potrebe glede financ	/	Denar
R97	Ampak sedaj pa več nič ne vpraša. Ne vem ali je pozabila ali se ne zaveda, ne vem.	Ne vpraša o financah	Informacije o financah	/	Denar

33. VPRAŠANJE: Kakšne so potrebe vašega sorodnika na področju financ?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I76	Mislim, da glede financ nima drugih potreb. Važno, da se bivanje plača.	Ni drugih potreb glede financ	Potrebe glede financ	/	Denar
J117	Nima drugih potreb.	Ni drugih potreb glede financ	Potrebe glede financ	/	Denar
K129	Mislim, da drugega ne bi več rabila.	Ni drugih potreb glede financ	Potrebe glede financ	/	Denar
L148	Veste, ona misli, da je dom zastonj.	Stanovalec misli, da je dom zastonj	Finančno stanje	/	Denar
L149	Ona meni reče, v začetku je govorila, da smo ji mi pokojnino vzeli. Pa sem ji rekla, da kako misli, da kdo plača njeno sobo, pa za jesti, piti, pa pranje perila, pa frizuro. In potem je kar obstala in ni nič odgovorila.	Strah pred tem, da denar ukradejo	Upravljanje z denarjem	/	Denar
L150	Mi smo ji potem razložili, da gre za te stvari vsa njena pokojnina. Nekajkrat	Vpraša svojce kar ga zanima glede denarja	Informacije o financah	/	Denar

	je rekla, da niti pokojnine nima, pa sem ji povedala zakaj gre njena pokojnina. Več pa ne sprašuje.				
L151	Ima pa ona vedno občutek, da imamo mi ogromno denarja. To vedno govori, da nam ni potrebno niti delat, ker imamo denar.	Mnenje, da imajo svojci veliko denarja	Informacije o financah	/	Denar
M97	Mislím, da drugih potreb nima.	Ni drugih potreb glede financ	Potrebe glede financ	/	Denar
N114	Kar se tiče doma, oni izkazujejo nek grozen dobiček. In s tem dobičkom, bi gradili ne vem kaj. In ker je to javna služba, se mi zdi, da bi mogli znižati oskrbnine in ne imeti profita, ker ga niti ne smejo imeti.	Želja po cenejšem domu za stare ljudi	Potrebe glede financ	/	Denar
N115	Če pa je že tako visoka oskrbnina, pa da bi vsaj znali bolj individualno pristopiti.	Želja po bolj osebnem pristopu glede na ceno oskrbnine	Potrebe glede financ	/	Denar
N116	Na primer maša dvakrat na teden.	Želja po pogostejši sveti maši	Želja po novih aktivnostih	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
N117	Recimo tudi študentke, da bi šle k takim ljudem, bi se z njimi pogovarjale, jih držale za roko, jih poslušale. Da vedo, da niso sami.	Želja po več druženja s prostovoljci	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
O100	Da ga nekdo pomiri, ko ga začno finance skrbeti in mu pove, da je za vse poskrbljeno.	Želja po pogovoru, ko ga finance začno skrbeti	Potrebe glede financ	/	Denar

34. VPRAŠANJE: Kdo vse lahko pomaga vašemu sorodniku pri zagotavljanju finančnih potreb?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I77	Hčerka, s katero smo prej živeli. No saj tudi druga hči bi, ampak smo se tako dogovorili, da ta prva poskrbi za finance.	Pomoč otrok glede financ	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
J118	Mi, ki prihajamo redno na obisk.	Pomoč sorodnikov glede financ	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
L152	Mi svojci.	Pomoč sorodnikov glede financ	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
L153	Ima pa nekaj njenega	Pomoč socialne	Pomoč pri	/	Denar

	denarja tudi socialna delavka, ki potem plača račune frizerke in pedikerke.	delavke glede financ	zagotavljanju finančnih potreb		
M98	Mi.	Pomoč sorodnikov glede financ	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
N118	Mi, sorodniki.	Pomoč sorodnikov glede financ	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
O101	Mislím, da predvsem mi, sorodniki.	Pomoč sorodnikov glede financ	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
P78	Mi, sorodniki.	Pomoč sorodnikov glede financ	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar
R98	Mi.	Pomoč sorodnikov glede financ	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar

35. VPRAŠANJE: Kaj menite, da bi si vaš sorodnik želel, da bi bilo drugače glede upravljanja z denarjem?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I78	Mislím, da nič.	Ni drugih potreb glede financ	Potrebe glede financ	/	Denar
J119	Nič drugega.	Ni drugih potreb glede financ	Potrebe glede financ	/	Denar
J120	Kar rabi ji mi prinesemo in to je to.	Vse stvari prinesejo od doma	Upravljanje z denarjem	/	Denar
L154	Sedaj tekom pogovora sem razmišljam, da ji bom enkrat prav pustila deset evrov, da vidim kaj bo z njim naredila. Ker ko ji jaz dopovem, da ji lahko vse prinesem, verjetno ni isto kot če bi imela.	Sorodnik namerava stanovalcu pustiti denar in opazovati kaj bo z njim naredil	Upravljanje z denarjem	/	Denar
L155	Je pa res, da ona še vedno misli, da je denar v vrečah. Vedno govori o vrečah dolarjev.	Nerealne predstave o denarju	Upravljanje z denarjem	/	Denar
L156	Je pa možno, da bi bila bolj v skrbeh, če bi imela denar.	Denar v predalu bi verjetno povzročal skrbi	Upravljanje z denarjem	/	Denar
L157	Se vedno boji, da ji bo kdo nekaj vzel, že sedaj obtožuje druge, čeprav ni nikoli imela celih vreč denarja.	Strah pred tem, da denar ukradejo	Upravljanje z denarjem	/	Denar
M99	Mislím, da nič.	Ni drugih potreb glede financ	Potrebe glede financ	/	Denar
N119	Mogoče glede tega	Želja po bolj	Potrebe glede	/	Denar

	nadzora CSD-ja nad financami, glede na to da sem mamina skrbnica. Morajo enkrat letno napisati poročilo kako jaz skrbim. Tisto pismo je bilo meni tako formalistično, da joj. Sem dobila občutek, kot da so oni nad domačimi in da se gredo velikega šefa, kot češ koliko sem porabila, koliko nisem. Meni je bilo to grozno, neosebno. Tam je pisalo, da kaj sem jaz vse prinesla mami, zanjo porabila. To je bilo res s takšnim tonom, da sem si mislila, ali morem res napisati ali sem mami prinesla eno banano ali dve. Ker oni imajo vse podatke. Od bančnega računa moje mame naprej. Samo uvesti bi se rabilo v avto in priti sem ter se pozanimati kako sorodniki poskrbijo za to in to gospo, vprašati kako dom skrbi zanjo in na banki pogledati. In to je to. Če se že grejo to.	osebni nadzoru skrbnika za finance	financ		
O102	Nič.	Ni drugih potreb glede financ	Potrebe glede financ	/	Denar

36. VPRAŠANJE: Kako ocenjujete zdravstveno stanje svojega sorodnika?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I79	On je drugače zdrav. Star je 91 let. Isto kot jaz. On je od vedno zdrav.	Trenutno brez večjih zdravstvenih težav	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
I80	No le noge mu zadnje čase delajo težave, težje hodi.	Težave s hojo	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
I81	Ampak drugače, pa nikoli ni bil bolan. Vse življenje, ko sva živela skupaj, ni bil bolan. Zdrav in še danes je zdrav. Nima nobene posebne bolezni.	Zdravstveno stanje je od vedno dobro	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
I82	Razen te demence, ki	Demenca je	Demenca	/	Zdravje in

	spremeni življenje.	prinesla veliko sprememb			bolezen
I83	Ampak dobro, da ne občuti. Vdal se je v to življenje.	Za svoje lažje, da sorodnik živi v svojem svetu	Demenca	/	Zdravje in bolezen
J121	Ona ima angino pektoris.	Angina pektoris	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
J122	Ampak od kadar je ona v domu in to je že nekaj let, teh težav nima več.	Izboljšanje zdravstvenega stanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
J123	In edino kar je, ima težave z nogami.	Težave z nogami	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
J124	Je bila tudi zelo močna, čeprav je sedaj shujšala, ampak še vedno težko hodi.	Težave s hojo	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
J125	Ima probleme s koleni, vendar to bo njej ostalo dokler bo živa.	Težave s koleni	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
K130	Kaj naj rečem, na vozičku je.	Nezmožnost samostojnega gibanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
K131	Drugače pa mislim, da je solidno. Ne jamra, da jo kaj boli.	Solidno zdravstveno stanje	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
K132	Na začetku so jo kolena, ampak sedaj sedi.	Težave s koleni	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
L158	Če ga primerjam s tistim, predno je prišla sem, se mi zdi zelo dobro. Fizično je ona kot roža. Ima 97 let.	Izboljšanje zdravstvenega stanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
L159	Ko je pa še živela sama, je bila cele noči budna	Težave z nespečnostjo	Demenca	/	Zdravje in bolezen
L160	in popoldne prvič pojedla. Je imela 45 kil. Je bilo grozno.	Težave z apetitom	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
L161	Kar se zdravil tiče, sem jih morala hoditi vsak teden iskati. Seveda je bilo skoraj nemogoče, da bi jih dobila, ker so ji vedno dajali za več časa. Jih je toliko pojedla, jaz sem mislila, da se bo kakšen dan zastrupila. To je bilo grozljivo res.	Samostojnega jemanja zdravil ni zmožna	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
L162	Nismo mogli priti noter, ni odpirala,	Zaklepanje v hišo in ne odpiranje vrat	Demenca	/	Zdravje in bolezen
L163	glasna je bila, podnevi in ponoči.	Kričanje	Demenca	/	Zdravje in bolezen
L164	Tudi tablete je prejela predolgo, se je tako nanje navadila,	Zdravila je prejela predolgo	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen

	da jih je kar naprej jemala. Res je bilo zelo hudo.				
L165	No in če sedaj primerjam takratno stanje in stanje sedaj... Če bo tako naprej, lahko živi še deset let.	Izboljšanje zdravstvenega stanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
L166	Je sicer padala, noga jo je bolela,	Težave z nogami	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
L167	ampak je bila tako trmasta, da si je opomogla. Se je otepala vozičkov, ponavljala, da ona ni stara, da bo sama. Eni bi obležali, ona pa se ni dala.	Glede okrevanja je zelo vztrajna	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
L168	Želi biti čim manj odvisna od drugih.	Želja po čim manjši odvisnosti od drugih	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
M100	Njo je najprej možganska kap.	Možganska kap	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
M101	Sedaj pa ne vem ali je demenca mogoče posledica tega ali ne, verjetno ja.	Demenca se je pojavila po možganski kapi	Demenca	/	Zdravje in bolezen
M102	Je taka bolj zgubljena.	Deluje zgubljena	Demenca	/	Zdravje in bolezen
M103	Tudi drugih boleznih ima vse sorte.	Slabo zdravstveno stanje	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
M104	Ampak poskrbijo, ji dajejo tablete.	Prejemanje potrebnih zdravil	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
M105	Zadnjič je imela neko vnetje	Vnetja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
M106	in je zdravnica poskrbela, se je potrudila. Pa je bila nazaj boljša. So jo peljali na ultra zvok in v Izolo, kamor rabi. Se odzovejo in poskrbijo takoj, da nam ne rabi nič.	Pomoč zdravnice	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
M107	Imela je pa tudi nek napad. Rekli so, da je bil menda epileptični. Ne vem če res, ali če je bila morda kakšna možganska spet.	Epileptični napad	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
M108	In od takrat je spet slabša.	Poslabšanje zdravstvenega stanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
N120	Mislím, da je še kar v redu.	Dobro zdravstveno stanje	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
N121	Čprav danes sem jo	Stanovalec je	Pomoč ob	/	Zdravje in

	našla zanemarjeno.	včasih zanemarjen	zdravstvenih težavah		bolezen
N122	Tako, da jaz ko pridem, jo namažem s kremo, pa dlake populim. Ker če ne, ji noben tega ne naredi, s kremo jo očitno nihče ne namaže, ker ima suho kožo. Sem videla tudi pri očeh kakšno kožo ima.	Želja po več nege	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
O103	Sedaj glede njegovega stadija demence, ne vem točno. Verjetno je šel čez 15. Tako so takrat v Idriji s temi številkami računali. Ko smo ga prevzeli je bil nekje na 15 točki od 30. Sedaj pa ne vem.	Sorodnik nima informacij o točnem stadiju demence	Demenca	/	Zdravje in bolezen
O104	Bi treba zdravnico vprašati v kakšnem stadiju je sedaj.	Pomoč zdravnice	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
O105	Drugače ima pa težave s prebavo, zaradi česar je tudi zelo shujšal	Težave s prebavo	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
O106	in posledično ne more več hoditi, ker je šibak v nogah.	Nezmožnost samostojnega gibanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
O107	Z leti je vse slabše.	Z leti vedno več težav	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
P79	Je stabilno.	Stabilno zdravstveno stanje	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
P80	Mislím, da je bilo doma bistveno slabše. Tukaj si je sedaj nekoliko opomogla.	Izboljšanje zdravstvenega stanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
R99	Ja, jaz sem že večkrat rekla, da moram vprašati glede tega zdravstva, kako imajo to urejeno.	Svojci nimajo informacij o zdravstvenem stanju	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
R100	Recimo zadnjič sem jo slišala da kašlje.	Kašelj	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
R101	In jaz ne vem, ali oni imajo kaj ali ne.	Svojci nimajo informacij o zdravstvenem stanju	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
R102	Potem nisem nič ukrepala, sem ji dala samo tabletko za lizat. Bom pa videla sedaj kako je danes.	Sam svoj zdravnik	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
R103	Ni bila pa nikoli bolj bolna. Mislím, da večjih težav ne bi smela imeti.	Zdravstveno stanje je od vedno dobro	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen

R104	Jemlje samo zdravila za demenco in za holesterol.	Prejemanje potrebnih zdravil	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
R105	Po operaciji je ona dobila agresivno demenco	Agresivnost	Demenca	/	Zdravje in bolezen
R106	in brez pomirjeval ne bi šlo.	Vsakodnevni prejemanje pomirjeval	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
R107	Doma je bilo res že grozno.	Stiska sorodnikov	Demenca	/	Zdravje in bolezen
R108	Sredi noči je izpraznila celo omaro in govorila, da gre domov.	Težave z nespečnostjo	Demenca	/	Zdravje in bolezen
R109	In ker jo nismo pustili, je začela kričati, da bo poklicala policijo.	Kričanje	Demenca	/	Zdravje in bolezen
R110	In tega nismo zdržali več. Jaz sem prav rekla, da ali ona, ali jaz.	Prihod v dom zaradi stiske sorodnikov	Razlog prihoda v dom	Prihod v dom	Vsakdanje življenje
R111	Sedaj po hospitalizaciji pa se je umirilo.	Izboljšanje zdravstvenega stanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
R112	Ampak doma ne bi zmogli, bi bilo preveč tvegano.	Življenje doma je bilo tvegano	Demenca	/	Zdravje in bolezen
R113	Bi bila pa gotovo še doma, če ne bi bila njena demenca shizofrenična.	Shizofrenična demenca	Demenca	/	Zdravje in bolezen

37. VPRAŠANJE: S pomočjo fotografij, osebnih predmetov, pripovedovanja zgodb ipd. si lahko pomagamo, da ne pozabimo kdo smo. Kaj bi bilo vašemu sorodniku še v pomoč, da bi lažje oblikoval svojo osebno identiteto?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I84	Veste demence se ne da ozdraviti. Se ne da. On ne misli na to.	Nič ni v pomoč, ker demence se ne da ozdraviti	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
I85	Menim, da če bi bil mlajši bi bilo težje, on bi bil prizadet.	Sprijaznenost z zdravstvenimi težavami	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
I86	Ampak sedaj je toliko star, da nima več želje, da bi bil rad bolj bistre glave. Star je postal, nič ne reče.	Opravičevanje težav s starostjo	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
J126	Vse od tega bi bilo smiselno, ker to pri nas ni nič.	V domu ne izvajajo nič za oblikovanje osebne identitete	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
J127	Mislím, da bi bilo v pomoč, ker na primer ena, ki je z njo v sobi, so ji njeni naredili	Delavnice za oblikovanje osebne identitete bi	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen

	slike za v sobo, ene 6 slik ima.	bile smiselne			
J128	No, čeprav mi smo ji tudi eno sliko nesli, od mojih fantov, ampak jih ne pozna.	Svojci so sami prinesli družinske slike	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
J129	Čeprav vedno reče da ve, politično odgovori, v resnici pa ne ve. Na primer pove, da je ravno hotela reči, da je to ta pa ta, v resnici pa sploh ne ve kdo je.	Svoje težave je stanovalec začel opravičevati s šalo	Demenca	/	Zdravje in bolezen
J130	Bi bilo pa dobro, da bi podobne albume delali z zaposlenimi.	Delavnice za oblikovanje osebne identitete bi bile smiselne	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
J131	Ona se na primer samo preteklosti spomni in od tega bi gotovo znala kaj povedati. Ona se spomni svojih prvih 20, 30 let, ko je še doma živela. Vse ostalo pa je šlo iz glave.	Spomini predvsem iz otroštva	Demenca	/	Zdravje in bolezen
J132	Ko smo jo na primer zadnjič pripeljali domov, sploh ni vedela kje je soba, kje stranišče. Nič. Poleti smo jo večkrat pripeljali domov, zdaj pozimi manj. Ampak sem dobila občutek, da se niti ne počuti dobro doma, še posebno ko je "šunder", ker reče, da kaj je ta hrup, da naj jo peljemo nazaj "domov" (misli v DSO).	Domače hiše ne prepozna	Demenca	/	Zdravje in bolezen
J133	Glede besedne komunikacije pa tako ... Ona ne pozablja besed.	Besed ni pozabila	Demenca	/	Zdravje in bolezen
J134	Pri njej je problem, ker se z njo nimaš kaj pogovarjati. Kaj na široko, na primer od vremena, se z njo ne moreš pogovarjati. Ima štiri, pet stvari in samo to govori. Na drugi pogovor jo ne moreš speljati.	Težava je v tem, da se nimaš o čem pogovarjati zaradi nerealnih zgodb	Demenca	/	Zdravje in bolezen
K133	Verjetno kaj od tega delajo tudi tukaj, čeprav ne vem točno,	Na delavnicah so se pogovarjali o	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen

	ker prav vsega kar delajo ne spremljam. Ampak kar sem videla, na primer na tabli, kamor pišejo, sem videla napisano: včasih so kvačkale in štrikale in potem so bile spodaj napisane osebe, ki so to delale.	njihovi preteklosti			
K134	Tako, da mislim da to delajo in se mi vsekakor zdi smiselno, da se take stvari obdržijo tudi naprej.	Delavnice za oblikovanje osebne identitete je potrebno izvajati še naprej	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
K135	Drugih stvari pa ne poznam.	Svojci ne poznajo tehnik za oblikovanje osebne identitete	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
L169	Mislim, da niti tega do sedaj niso delali. Niti jaz nisem z njo tega počela.	V domu ne izvajajo nič za oblikovanje osebne identitete	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
L170	Bi bilo pa to zelo v redu.	Delavnice za oblikovanje osebne identitete bi bile smiselne	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
L171	Problem pa je, da je ona vse svoje slike, ki jih je imela, uničila. Iz preteklosti nima nič. Tudi medalje, knjige od mojega moža, nič več ni.	Stanovalec je vse svoje osebne stvari uničil	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
L172	Sedaj bi jaz lahko zbrala le slike, ki jih imam jaz, pa da skupaj kaj naredimo. Slikat se sicer ona ne mara, čeprav jaz jo vseeno vsak mesec slikam.	Slikanje vsak mesec	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
L173	Njej dosti pomeni urejenost. K frizerki gre na primer dvakrat na mesec.	Obisk frizerke	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L174	Je pa to res odlična ideja. To bom jaz z njo naredila. Se mi pa zdi, da ne bi bilo slabo, da bi tudi na skupinah za kaj takega poskrbeli.	Delavnice za oblikovanje osebne identitete bi bile smiselne	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
L175	Ne vem sicer koliko imajo dokumentirane dejavnosti v domu, ampak morda bi se	Spominjanje ob slikah iz dejavnosti v domu kot	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen

	lahko ob slikah spominjali, kaj vse so v domu že delali.	možna ideja			
L176	Če bi jih spodbudili tudi k kakšni zgodbi ob slikah, bi bilo smiselno. Saj mogoče pa to delajo, pa jaz ne vem. Ne morem trditi, da tega ni, ker ne vem.	Svojci nimajo natančnih informacij o vseh dejavnostih	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
M109	Ne vem niti koliko od tega, kar ste omenili, tukaj delajo.	Svojci nimajo natančnih informacij o vseh dejavnostih	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
M110	Včasih je sicer povedala, da so se na teh skupinah pogovarjali. Je tudi ona včasih kaj povedala.	Na delavnicah se pogovarjajo o njihovi preteklosti	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
M111	Je pa to vsekakor v redu, da malo mislijo.	Delavnice za oblikovanje osebne identitete je potrebno izvajati še naprej	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
M112	Predvsem pa, da se jih spodbuja.	Potreba po spodbujanju k takšnim dejavnostim	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
M113	Ampak mislim, da ona sedaj tega ne bi niti več mogla, ker ne more misliti.	Težave z mišljenem kot ovira	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
M114	Včasih ne more niti več nič povedati. Želi povedati, pa se ne more besede spomniti. Včasih je res tako, da smo pri njej in odgovarja samo z ja in ne.	Težave z besedno komunikacijo	Demenca	/	Zdravje in bolezen
N123	Misli, da niti tega ne delajo.	V domu ne izvajajo nič za oblikovanje osebne identitete	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
N124	Sem pa jaz imela to idejo. Kako bi bilo lepo, da ko prideš v dom, tam visijo slike stanovalcev, ko so bili mladi. Ker mi pozabljamo, sedaj so tukaj kot kup nesreče, sami. Zanimivo bi bilo, da se ljudi predstavi na tak način	Slike mladih stanovalcev na hodniku kot možna ideja	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen

	in da to kroži z njihovimi spomini. To se mi vsekakor zdi zelo smiselno.				
N125	Ker tudi zaposleni imajo težko delo in padejo v rutino. Ljudi s časoma gledajo kot material, ki ga je treba nahraniti, previti, oskrbeti in pozabljajo na človeka. In če bi bilo k temu dodano še to, da vidijo sliko, bi spodbujali čustva sočutja.	Slike mladih stanovalcev bi preprečile, da bi zaposleni padli v rutino dela	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
N126	Moja mama, ko je bila pri meni na obisku, je bil album zanjo terapija. Je prišla k meni na obisk in če sem jaz kuhala, sem ji dala album in ona je listala.	Foto album je terapija	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
N127	Se je zgodilo, da niti mene ni poznala, ampak njene zgodbe so bile zanimive. Svojega sina je imela za njenega brata, ki je šel v Avstralijo.	Zgodbe so zanimive, četudi niso povsem resnične	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
N128	Oni rabijo nekoga, da se z njimi pogovarja, obuja spomine, da dobijo občutek, da so.	Obujanje spominov daje občutek, da so pomembni	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
N129	Tudi, ko so mamo sprejeli v dom, nas niso nič vprašali po njeni osebni zgodovini, niso vedeli kdo je.	Ob sprejemu v dom niso nič vprašali o osebni zgodovini	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
O108	Da bi se čim več pogovarjali o njegovi preteklosti.	Čim več pogovora o preteklosti kot možna ideja	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
O109	Ker on za nazaj se veliko spomnim. Ve na primer datum kdaj je treba registrirati njegov avto.	Spomini predvsem iz preteklosti	Demenca	/	Zdravje in bolezen
O110	Kaj je delal včeraj pa ne ve.	Težave s kratkotrajnim spominom	Demenca	/	Zdravje in bolezen
P81	Saj se pogovarjajo v skupini,	Na delavnicah so se pogovarjali o njihovi preteklosti	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen
P82	to je dobro.	Delavnice za oblikovanje	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen

		osebne identitete je potrebno izvajati še naprej			
R114	Ne bi vedela.	Svojci nimajo natančnih informacij o vseh dejavnostih	Oblikovanje osebne identitete	/	Zdravje in bolezen

38. VPRAŠANJE: Kaj vas morebiti skrbi glede zdravja vašega sorodnika?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I87	Nič. Nič me ne skrbi zanj.	Nič jih posebno ne skrbi	Skrbi glede zdravja pri svojcih	/	Zdravje in bolezen
J135	Skrbi nas to, kadar bo ona obsedela.	Skrb, ko bo obsedela	Skrbi glede zdravja pri svojcih	/	Zdravje in bolezen
J136	Ker to nas bo tudi finančno udarilo po žepu.	Skrb zaradi financ v primeru poslabšanja zdravja	Skrbi glede zdravja pri svojcih	/	Zdravje in bolezen
J137	Njo bodo kmalu noge izdale, samo tukaj ni pomoči. Operirali kolena ji sedaj zagotovo ne bojo, če ji ga že pred deseti leti niso.	Skrb, da jo bodo izdale noge	Skrbi glede zdravja pri svojcih	/	Zdravje in bolezen
J138	Niso jo želeli operirati zaradi srca, ker ima slabo srce. Včasih ji je šlo večkrat iz ritma, ampak sedaj pa je že sedem, osem let ni bila v bolnici. Prej smo bile pa vsake tri mesece v bolnici.	Izboljšanje zdravstvenega stanja	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
K136	Razen teh oči, drugo ne.	Skrb glede oči	Skrbi glede zdravja pri svojcih	/	Zdravje in bolezen
K137	Ker ona ima še vedno močen organizem. Drugih komplikacij nima.	Trenutno brez večjih zdravstvenih težav	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
K138	Bo pa za drugo oko imela tudi operacijo. Sem šla jaz z njo k okulistu in prosila. Ko je šla v Ljubljano na kontrolo sama, so napisali to kar je rekla. So bili samo reševalci z njo, ampak reševalci nje ne poznajo. Je rekla, da nič ne vidi in	Potrebno spremstvo sorodnika ob pregledu v bolnišnici	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen

	<p>točno tako so napisali. Zato sem šla naslednjič jaz z njo. Jo je potem natančno pregledal. Včasih je potrebno, da se gre s takšnimi ljudmi zraven, za spremstvo.</p>				
L177	<p>Jaz se samo kakšnega padca bojim. Da bi si kaj poškodovala in da bi obležala.</p>	<p>Strah, da pade in obleži</p>	<p>Skrbi glede zdravja pri svojcih</p>	/	<p>Zdravje in bolezen</p>
L178	<p>Ker to njej, da se sama premika, da gre sama v stranišče, tudi če bolj počasi, to njej in meni veliko pomeni.</p>	<p>Zadovoljstvo za zmožnost hoje</p>	<p>Zdravstveno stanje</p>	/	<p>Zdravje in bolezen</p>
L179	<p>Vsekakor pa ni možno, da je nekdo pri njej 24 ur na dan.</p>	<p>Celodnevno spremstvo ni možno</p>	<p>Pomoč ob zdravstvenih težavah</p>	/	<p>Zdravje in bolezen</p>
L180	<p>Če sama vstane iz postelje in gre do vrat da jih odklene, tukaj je možnosti da pade še in še.</p>	<p>Strah, da pade in obleži</p>	<p>Skrbi glede zdravja pri svojcih</p>	/	<p>Zdravje in bolezen</p>
L181	<p>In zagotovo je to, da lahko vstane tudi zanjo zelo pomembno. Ker ona se ima še vedno za mlado in tudi ko ji na primer prinesem malico, pa jo noče, mi reče naj jo nesem starejšim, čeprav je ona med najstarejšimi tam. Se nima za staro in jo tudi zelo jezi poudarjanje koliko let ima. Mi vedno reče, da zakaj skozi poudarjam ali drugim povem koliko let ima. Ona noče biti stara.</p>	<p>Stanovalec noče, da ga imajo drugi za starega</p>	<p>Zdravstveno stanje</p>	/	<p>Zdravje in bolezen</p>
L182	<p>Ona če bo tako korajžna in tako zdrava, kot je sedaj bo še dolgo živela. Tudi njeni predniki, njene tete in sestre, so živele čez sto let. Ima dispozicije za visoko starost in če bo v urejenem okolju, kot je sedaj, lahko prekaša vse ostale, ker njeni sorodniki so živeli v malo težjih razmerah.</p>	<p>Ima dispozicijo za visoko starost</p>	<p>Zdravstveno stanje</p>	/	<p>Zdravje in bolezen</p>
M115	<p>Nič dosti. Ta nepokretnost, ker bo vedno slabše verjetno.</p>	<p>Skrb pred poslabšanjem zdravstvenega</p>	<p>Skrbi glede zdravja pri svojcih</p>	/	<p>Zdravje in bolezen</p>

		stanja			
M116	Res pa je, da bo imela kmalu 83 let in da dosti ne moremo pričakovati.	Zaradi starosti veliko ne morejo pričakovati	Skrbi glede zdravja pri svojcih	/	Zdravje in bolezni
O111	Skrbi te,	Skrbi so	Skrbi glede zdravja pri svojcih	/	Zdravje in bolezni
O112	samo pravim bo kar bo.	Vdanost v usodo	Skrbi glede zdravja pri svojcih	/	Zdravje in bolezni
P83	Nič me ne skrbi.	Nič jih posebno ne skrbi	Skrbi glede zdravja pri svojcih	/	Zdravje in bolezni
P84	Bo kar bo.	Vdanost v usodo	Skrbi glede zdravja pri svojcih	/	Zdravje in bolezni
P85	Vsi vemo, da se lahko stanje čez noč spremeni. Lahko pride samo ena mala običajna pljučnica in človek omaga. Ampak, če bi se z vsem tem obremenjevali ne bi nikamor prišli.	Zavedanje, da se stanje lahko zelo hitro poslabša	Skrbi glede zdravja pri svojcih	/	Zdravje in bolezni
R115	Sedaj, če imajo tukaj zdravnika, ki redno prihaja, potem me ne skrbi nič.	Nič jih posebno ne skrbi	Skrbi glede zdravja pri svojcih	/	Zdravje in bolezni

39. VPRAŠANJE: Kakšne želje in potrebe prepoznate pri svojem sorodniku na področju ohranjanja in skrbi za zdravje?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I88	Nobeni posebnih potreb ali želja.	Ni drugih želj glede ohranjanja zdravja	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezni
J139	Jaz ko včasih pogledam jedilnik ... Naša nima zob. In ji dajo vse tekoče. Ampak ona ima utrjene čeljusti, bi lahko kaj drugega pojedla. Enkrat smo bili na večerji in so ji dali dve zajemalki močnika. Skoraj nič. Jaz vem, da nič fizičnega ne delajo, ampak vseeno. Naša vse poje. No ampak takrat je krožnik umaknila stran od sebe. Jaz mislim, da bi naši, čeprav nima zob, vseeno lahko dali kaj	Želja, da bi bila hrana bolj prilagojena posamezniku – ne rabijo vsi zgolj močnika	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezni

	<p>drugega za jesti, ne pa same močnike. In potem ena zraven dobi njoke. Ni pošteno. Dobro so eni, ki res ne morejo, ampak niso vsi takšni. Naša pa bi. Zadnjič smo ji na primer dali čokolatin, trd, okrogel čokolatin in ga je normalno zgrizla. Torej bi lahko dobila tudi kaj drugega. Ne moreš ves čas eno in isto jesti. Naša je zelo shujšala, ko je prišla v dom. Saj je prav, za njeno zdravje je dobro, ampak kljub temu bi bilo glede hrane lahko boljše.</p>				
J140	Pa tudi zelenjave je zelo malo.	Želja po več zelenjave v domu	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
J141	Naša jo sicer ne pogreša, ker jo niti doma ni jedla. Čeprav mislim, da tudi veliko drugih ne mara zelenjave. Na primer zadnjič je njena sostanovalka dobila karfjolo in je odmikala stran.	Zelenjave stanovalci nimajo preveč radi	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
J142	Naša bi pa sadja pojedla kolikor bi ji ga dali. Zato bi bilo mogoče bolj smiselno, da dobijo več sadja kot zelenjave. Vem, da je dražje, ampak vseeno.	Želja po več sadja v domu	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
J143	Mi naši od doma nosimo sadje.	Sadje svojci prinesejo od doma	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
J144	Na sploh pa sem res menja, da je hrane posebno za tiste, ki so bili celo življenje navajeni konkretno jesti, v domu premalo. Za našo je absolutno premalo. Saj zaposlene to vidijo, ker ji vedno rečejo, da bi zagotovo pojedla še dva krožnika. Nisem pa še videla, da bi ji dali še. Ker mislim, da že prinesejo točno	Želja po večjih obokih hrane	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen

	krožnikov.				
J145	Ji pa mi veliko prinesemo še od doma. Čeprav imam občutek, da potem tisto kar prineseš, razdelijo med vse. Tebi največ, ampak tudi drugi dobijo. Že na primer banano, dajo vsakemu en košček. Ne bom pa trdila tega, samo mislim da je tako.	Hrano, ki prinesejo od doma, razdelijo med vse	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
K139	Fizioterapijo ima,	Pomoč fizioterapevta	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
K140	bi bilo pa mogoče smiselno, da je bolj pogosto.	Želja po pogostejši fizioterapiji	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
L183	Mislim, da nič takega ne izpostavi.	Ni drugih želj glede ohranjanja zdravja	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
L184	Ko jo vprašam za hrano, mi pove kaj so imeli. Doma je jedla zelenjavo. Tudi tukaj mislim, da jo dobijo pri vsakem obroku. Dvomim, da jo pogreša.	Zelenjave je dovolj	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
L185	Tudi če ji jaz prinesem, čim zapustim vrata, takoj da komu naj nese drugim. In potem sem nehala nosit, ker je tam gnilo. V začetku si niso upali vzeti in komu dati in nima smisla. Njej hrana zadošča. Mi reče, naj ji nič ne nosim za jesti, ker ima dovolj.	Hrane je dovolj	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
L186	Nikoli nisem čutila, da bi ona pogrešala sadje.	Sadja je dovolj	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
L187	Za zdravje pa poskrbijo tudi s telovadbo na skupini. Sicer seda, ampak ja. Sem bila enkrat z njimi. So razgibavali gležnje, roke, dvigovali.	Na skupini redno telovadijo	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
L188	Vsekakor se mi zdi ta telovadba pomembna, ker imajo oni svoje rutinske gibe in so določeni sklepi sigurno	Telovadba je zelo pomembna	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen

	nerazgibani.				
L189	Morda bi lahko imeli še več telovadbe. So mi zdi vsakodnevno potrebno.	Želja po več telovadbe	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
L190	Zelo pomembno pa je, da so takšne stvari organizirane. Ker kje se bo nekdo pri 97 letih spomnil sam telovaditi.	Pomembno je, da je telovadba organizirana	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
M117	Včasih se mi zdi, da je za piti premalo. Včasih celo ni nič. Na primer pri večerji tablete in nič za piti.	Želja po več tekočine ob postelji	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
M118	Mi je bila pa tudi večerja včasih čudna. Je bilo kaj takega, da so komaj jedli. Kakšna paprika ali podobno, je bilo trdo in sem videla, da večina ni pojedla. Tisto se mi na primer ni zdelo primerno za takšne ljudi. Je bilo res na velike kose zrezano. In niti si stanovalci ne morejo sami razrezati na manjše, niti pregristi.	Želja po bolj primerni hrani, ki ne bo tako trda	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
M119	Včasih bi bilo morda lahko tudi nekaj vmes – med mlečnim in navadnim obrokom. Da ni takšnih razlik. Ker pri mlečnem je res vedno isti čokolino.	Želja, da bi bila hrana bolj prilagojena posamezniku – ne rabijo vsi zgolj močnika	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
N130	Glede prehrane ... Ravno danes pri kosilu, je bilo meso trdo kot podplat. Sem ga komaj zrezala. In to se ni prvič zgodilo, se večkrat zgodi. Bi se res morali pogovoriti s tistim, ki nabavlja to meso. To se mi ne zdi v redu. Pa tudi nekateri imajo določene stvari radi, da se jim tisto večkrat postreže.	Želja po bolj primerni hrani, ki ne bo tako trda	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
O113	Nič posebnega. No morda edino glede fizioterapije sem razmišljal.	Želja po fizioterapiji	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
O114	Čeprav dvomim, da bi kar koli pomagalo.	Dvom v to, da bi sedaj fizioterapija pomagala	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen

O115	Razen morda kakšna masaža. To bi pa bilo priporočljivo. Bi morala kakšna maserka priti v sobo, da mu vsaj roke malo zmasira.	Želja po masaži	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
O116	Bi se res moral povezati z zdravnico.	Pomoč zdravnice	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
P86	Njo vsako jutro ena zaposlena dvigne in gre z njo na sprehod po hodniku. S pomočjo palic. To je zanjo zelo pomembno. Ona z berglami hodi že od 50 leta in to je zanjo uspeh, da gre pri teh letih lahko še par korakov sama.	Vsakodnevni sprehodi ob spremstvu so zelo pomembni	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
R116	Ja, fizioterapija mi manjka. Ona bi morala po operaciji v toplice. Ampak ona ni sposobna iti sama v toplice. Ker nimajo personala. In so nam takrat rekli, da če bo šla v dom, bo imela telovadbo v domu. In ko je prišla sem, smo nekaj omenili in so nam rekli, da bo prišel zdravnik in bo on določil. No in s tem se je končalo.	Želja po fizioterapiji	Želja glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
R117	Ali pa morda organizirano telovadbo.	Želja po več telovadbe	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen

40. VPRAŠANJE: Kaj bi vaš sorodnik še potreboval, da bi lažje premagoval težave povezane z boleznijo?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I89	Mislím da nič. On niti ne čuti težav. Njemu je lepo.	Ni želj po dodatni pomoči	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
J146	Fizioterapijo bi rabila. Mogoče bi odklonila, ne morem vedeti, ampak bi bilo pa dobro, če bi jo imela.	Želja po fizioterapiji	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
K141	Voziček ima, vse ima kar rabi.	Ni želj po dodatni pomoči	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje	/	Zdravje in bolezen

			zdravstvenih težav		
L191	Hodila je na pedikuro, ker ima težave z nohti. No to še vedno hodi, pride sem pedikerka.	Pomoč pedikerke	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
L192	Hodi tudi na frizuro, ima redno trajno, barvanje, striženje, vse.	Obisk frizerke	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L193	Kaj pa drugega pa bi lahko še...Morda pa bi, glede na to da je padla, bi bila fizioterapija smiselna, ji ne bi škodila. Jaz mislim, da ona ni bila nikoli. Mislim pa, da ne bi bilo slabo, če bi bilo organizirano. Se pa res nikoli nisem pozanimala kako je s fizioterapijo. Sem bila zadovoljna že s tem, da je shodila.	Želja po fizioterapiji	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
L194	Tudi kar se tiče zdravniških pregledov ne vem kako je. Ali so samo, ko je nuja, ali so tudi sicer preventivno pregledani. Pri naši je bilo tako na primer, da ene tri leta ni slišala, dokler nismo "sforsirali", da so ji ta ušesa očistili in samo toliko je rabo in je bilo potem dobro. Ni bilo fizične okvare.	Želja po preventivnem pregledu	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
L195	Vsem se zdi, da je vse to zaradi starosti. Ampak ni zmeraj tako, da si star in da so takšne stvari normalne.	Starost ni izgovor za vse težave	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
L196	Preventivni pregledi bi bili ravno zaradi tega smiselni.	Želja po pregledu	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
M120	Fizioterapijo je imela, sedaj pa jo nima več. Dokler je bila kolikor toliko v redu, je hodila. Se mi pa ne bi sedaj zdela niti več smiselna, ker jo samo "matraš".	Pomoč fizioterapevta	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
N131	Glede fizioterapije ...	Želja po	Želje glede	/	Zdravje in

	Ona je bila en mesec v bolnici in tam so rekli, da se ne spleča in s tem se je končalo in je padla v voziček. Mislim, da bi se mogli tukaj bolj zavzeti za to.	fizioterapiji	ohranjanja zdravja		bolezen
N132	Tudi, če bi jo samo posedli v voziček in peljali na zrak, ne pa jo samo k mizi posedejo. Kdaj se je zgodilo, da je bila cel dopoldan na stolu za mizo.	Želja po pogostejšem odhodu na zrak	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
N133	Bi pa res mogli avtomatično vsem, ki samo ležijo, omogočiti fizioterapijo, da se razmigajo.	Želja po fizioterapiji za vse, ki samo ležijo	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
O117	Ne vidim potreb, da bi bilo karkoli potrebno spreminjati.	Ni želje po dodatni pomoči	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
P87	Fizioterapijo je ona imela, ampak ni bilo napredka.	Pomoč fizioterapevta	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
P88	Zato jo nimam več. Kot pravim ima bergle že več kot trideset let in ne vem kakšnega izboljšanja sedaj ne moremo pričakovati.	Dvom v to, da bi sedaj fizioterapija pomagala	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
P89	Drugo, ki ji pomaga pri premagovanju težav pa ima (tablete, voziček ...).	Ni želj po dodatni pomoči	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
R118	Jaz mislim, da bi mogli vsi imeti razgibavanje. Ne glede na to ali rabijo ali ne rabijo. Posebno pa še ti po operaciji bi mogli imeti fizioterapije.	Želja po fizioterapiji za vse, ki samo ležijo	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
R119	Bi morali v nek prostor vsi skupaj, lahko celotna skupina, ni nujno da so fizioterapije individualne. Lahko gre tudi recimo eden na kolo, drugemu daš uteži, pa da se vsaj malo razgibajo. Eno telovadnico z raznimi	Želja po več telovadbe	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen

	rekviziti, pa imaš lahko celo skupino na enkrat. Recimo kot v šoli, ko telovadijo. Že enkrat na teden bi bilo dovolj. To njej manjka.				
--	---	--	--	--	--

41. VPRAŠANJE: Kdo lahko vašemu sorodniku pri zagotavljanju teh potreb pomaga?

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Podtema	Tema
I90	Pa saj je veliko ljudi, ki so lahko v pomoč. Imajo medicinske sestre,	Pomoč medicinskih sester	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
I91	zdravnico.	Pomoč zdravnice	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
I92	Vedno pomagajo, če rabi.	Pomoč je vedno na voljo	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
J147	Mi ji na primer lahko pomagamo.	Pomoč družine	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
J148	Ker ko jo pridemo iskati in peljemo ven, ona vsaj hodi. Ker če jo ne pridemo iskati, je noter in to je to.	Želja po pogostejšem odhodu na zrak	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
J149	Problem je bil, ker je ona premalo hodila. Premalo se je gibala.	Želja po več gibanja	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
J150	In ker jo morijo še s tabletami, je problem pri tem, da telo onemore. Ko je bila pred prazniki doma, smo ravno pripeljali drva in smo ji rekli naj gre z ene stani vrta, na drugo, da pogledamo koliko drv je. Je prišla do pol poti in rekla, da ne more več hoditi. In zmeraj manj bo mogla.	Težave s hojo	Zdravstveno stanje	/	Zdravje in bolezen
J151	Ker če bi šle one vsaj malo z njimi, saj vem, da imajo veliko dela, ampak če bi še vsak dan samo enkrat po hodniku gor in dol, bi bilo bistveno lažje. Saj ne z vsemi, ker nekateri gredo sami, drugi so že nepokreti, samo ležijo in ne morejo. Ampak če bi	Vsakodnevni sprehodi ob spremstvu so zelo pomembni	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen

	šli vsaj s takimi kot je naša, bi bilo super.				
J152	Saj mi gredo, ampak vsak dan nam služba ne dopušča. Zato bi treba, da gredo oni večkrat.	Želja po pogostejših sprehodih v spremstvu zaposlenih	Želje glede ohranjanja zdravja.	/	Zdravje in bolezen
K142	Ne vem kaj bi še drugega sploh lahko, razen da bi se jaz zvečer zraven nje ulegla in zaspala. Vsakokrat znova pove, da bi rada, da bi bila z mano.	Želja, da bi bila hčerka ves čas poleg	Želja po več stikih	/	Medsebojni odnosi
K143	In potem je tudi zame težko.	Stiska sorodnikov	Demenca	/	Zdravje in bolezen
K144	Ampak počasi se privajam in ko pridem v avto poskušam pozabiti. Na začetku je bilo pa grozno, mi pa tudi sedaj ni lahko.	Sorodnik se je počasi sprijaznil s situacijo	Demenca	/	Zdravje in bolezen
K145	Zato tudi pridem vsak dan, no vsaj petkrat na teden. Ni se še zgodilo, da bi bila manjkrat.	Zelo pogosti obiski	Ohranjanje stikov z obiski	/	Medsebojni odnosi
K146	Dostikrat pridem zaradi sebe, ne zaradi nje, ker vem, da zanjo je poskrbljeno.	Svojci pridejo tudi zaradi sebe	Ohranjanje stikov z obiski	/	Zdravje in bolezen
L197	Frizerko ima, je dostopna in ni potrebno nič čakati. Smo se zmenile. Na začetku je bilo pretirano, vsake štirinajst dni barvanje, je bil tudi velik strošek. Saj ni bil to problem, ampak potrebe nisem videla tako pogosto.	Obisk frizerke	Udeleževanje organiziranih aktivnosti	Organizirane aktivnosti	Vsakdanje življenje
L198	In tudi za pedikuro. Na začetku sem jaz vprašala, kaj se jim zdijo njeni nohti. Če ne bi bilo potrebno kakšne nege. In čim sem omenila, so napisali in drugi dan je pedikerka že prišla. Ni bilo problema.	Pomoč pedikerke	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
L199	Sedaj sem jih pa opomnila in večkrat jih opomnim, da ji prej pogledajo nohte. Če je potreba, naj pokličejo, račun pedikerka pusti,	Pomoč socialne delavke glede financ	Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb	/	Denar

	socialna delavka plača iz njenega denarja. Ni problem, samo na začetku je bilo potrebno na to opozarjati.				
L200	Mogoče bi pa lahko še kaj organizirali, glede na to, da je oskrbnina kar visoka. Mogoče bi bila res lahko kakšna masaža, ne bi škodilo.	Želja po masaži	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
L201	Ker marsikdo si pa tega dodatno ne bi mogel privoščiti, če bi bilo vse za plačati. Nekajkrat na leto imajo striženje na primer zastoj, lahko bi bilo še kaj drugega tako. Saj na primer masažo ne bi rabilo zelo pogosto. Ampak na primer ko pade, bi pa prav prišla.	Želja po masaži v sklopu že plačanih storitev	Želje glede ohranjanja zdravja	/	Zdravje in bolezen
M121	Čudeža ne moremo več narediti.	Čudeža ni mogoče več narediti	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen
N134	Dostop zdravnice je zagotovljen. Se je zgodilo, da je imela vnet mehur, se je pojavila vročina in bruhalo je. So dali takoj pregledati kri, so ugotovili, da je bilo vnetje. Pa še nekaj je bilo vmes in je bila takoj pregledana.	Zdravnica je dostopna	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
O118	Zdravnica.	Pomoč zdravnice	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
O119	Enkrat sem jo tudi poklical, ampak kaj, če nima zdravstvenih težav, ni potrebe jo utrujati. Reče, da gospod dobi tablete, ki jih potrebuje. Cepili so ga z mojim dovoljenjem. Vse se da zmeniti.	Zadovoljstvo z dobljeno pomočjo	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
P90	Zaposleni tukaj v domu.	Pomoč vseh zaposlenih	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
P91	K sreči jo ta zaposlena vsak dan dvigne in če	Zadovoljstvo z dobljeno	Pomoč ob zdravstvenih	/	Zdravje in bolezen

	bo šlo tako naprej, bo super.	pomočjo	težavah		
R120	Zaposleni tukaj v domu.	Pomoč vseh zaposlenih	Pomoč ob zdravstvenih težavah	/	Zdravje in bolezen
R121	Res je dobro, da imajo vsako toliko kontrolo, pa tudi če ni nič. Recimo vsaj dvakrat na leto.	Želja po preventivnem pregledu	Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav	/	Zdravje in bolezen

9.6.Osno kodiranje

TEMA 1: Vsakdanje življenje

→ **PRIHOD V DOM**

- Pred prihodom v dom
  - Pred prihodom v dom živel skupaj s sorodniki (K6)
  - Poskušanje življenja doma kljub težavam (K8)
  - Prihod v dom iz bolnišnice (O25)
  - Nezmožnost bivanja v domačem okolju (O27)
  - Strah kako bo v domu za stare ljudi (R29)
- Iskanje prostega mesta v domu
  - Velika zasedenost domov (G27, O4, O26)
  - Zadovoljstvo za prosto mesto v domu (K14)
  - Zadovoljstvo za dobljeno pomoč ob iskanju prostega mesta v domu (O28)
  - Pri izbiri domov pozornost nameniš denarju ter kakovosti oskrbe (O8)
- Sprememba bivalnega okolja
  - Dom je dom (B29, G24)
  - Prihod v dom je sprememba (G28)
  - Stanovalec ne občuti domskega življenja (I2)
  - Stanovalec ne zazna spremembe bivalnega okolja (K3)
  - Stanovalec se ne zaveda kje je (K1, R4, M19, J59, M41)
  - Stanovalec je le enkrat povedal, da ve, da je v domu (K2)
  - Stanovalec občasno vpraša za domov (L46)
  - Stanovalec redko vpraša za domov (M20, I29)
  - Stanovalec ne vpraša za domov (J88)
  - Domov ne bi več šel (P33)
  - Stanovalec domov ne sili (R3)
  - Na življenje v domu se je privadil (L42, L45, I24, J89)
  - Ob preselitvi so sorodnike obtoževali (J69)
- Razlog prihoda v dom
  - Prihod v dom v krizi (G25)
  - Prihod v dom zaradi težav pri vsakodnevni opravi (D1, M14)
  - Prihod v dom, ker ostaneš sam (C17, G26)
  - Prihod v dom zaradi padca (H72)
  - Prihod v dom zaradi zloma obeh kolkov (K13)
  - Živeti z mladimi ne gre (D2)
  - Prihod v dom zaradi stiske sorodnikov (R110)
  - Prihod v dom zaradi ogroženega življenja (L139)
- Mnenje o domovih za stare ljudi
  - Zadovoljstvo za obstoj domov za stare ljudi (I10, I31)
  - Brez odpora do domov za stare ljudi (K15)
  - Dom je kot hotel (I32)
  - Pomembno je, da se stanovalec dobro počuti (J87)

→ **POTEK OBIČAJNEGA DNE**

- Spalne navade
  - Zgodnje vstajanje (A1)
  - Pozno jutranje vstajanje (C1, C20)
  - Težave s spanjem (A2)
  - Zrak kot zdravilo za spanje (A10, L41, J47)
  - Ležanje cel dan (Č1, M1, N2, O1)
  - Jutranje poležavanje (A3)
  - Spati gre zgodaj (J10)
  - Spi tudi čez dan (N3, O40)
  - Zaspanost zaradi tablet (J1, M3)
- Počitek
  - Popoldanski počitek (C7, Č5, E6, G3, H5, L7)
  - Želja po počitku (B20, J41)
  - Zadovoljstvo za možnost počitka (A11, B10, A17, C22)
- Branje
  - Ljubezen do branja od vedno (E3)
  - Branje kot glavna dnevna dejavnost (B1)
  - Občasno branje (D8, E1, F7, G4, D45)
  - Branje v dopoldanskem času (A5)
  - Branje v popoldanskem času (A7, C9)
  - Različno čtivo za branje (A8, G9)
  - Težave pri branju (E2, M7, O34)
  - Žalost zaradi težav pri branju (E4)
  - Opustil zanimanje za branje (M6, K49, L144)
- Gledanje televizije
  - Vsakodnevno gledanje televizije (C4, Č3, G2)
  - Občasno gledanje televizije (D7, E5, P3, K39)
  - Nezanimanje za televizijo (B3, J14, M5, L80)
- Poslušanje radia
  - Pogosto poslušanje radia (O3)
- Umik na samo
  - Želja po miru (B2, F2, C23, G13, F53, L10, M34, K69, L81, O60, R55)
  - Iskanje praznega prostora (C8, A48, G39)
  - Zavedanje slabosti umika na samo (G14)
- Gibanje
  - Pomembnost gibanja (A28, O43)
  - Hoja po hodnikih (E7)
  - Občasno samostojno vstajanje iz postelje (J5, J7)
  - Vožnja z vozičkom po hodniku (P8)
- Prostor, kjer se najraje zadržujejo
  - Preživljanje prostega časa bilo kje, izven postelje (Č26, Č29, F33, H22)
  - Preživljanje prostega časa zunaj (A26, B22, E31, K59, L60, O41, P25, R23)
  - Preživljanje prostega časa v sobi (B21, E30, K53, K57, L63, M36, O47, P23)
  - Preživljanje prostega časa na recepciji (C37)
  - Preživljanje prostega časa v jedilnici (L9, P24)
  - Preživljanje prostega časa v mestu (B23, D27, G15)
  - Preživljanje prostega časa v drugem delu doma pri ženi (I22)
  - Samostojni sprehod zunaj (A9, C11, D5)
  - Želja po pogostejšem odhodu ven (A27, C27, Č28, R21, J42, M35, N43, N65)
  - Zavedanje omejenosti odhoda ven zaradi logistike (L61, R25)
  - Želja po direktnem izhodu na zrak (L62, R24)
- Informiranost svojcev o poteku običajnega dne v domu
  - Svojci imajo malo informacij o poteku običajnega dne (I1, R1)
  - Ob vikendih zaradi dežurstva ne moreš dobiti informacij (R5)

→ OPRAVILA

- Samostojnost pri opravilih
  - Pomen samostojnosti pri opravilih
    - Zadovoljstvo za samostojnost (C14)
    - Trud za samostojnost (A14, Č9)
  - Opravila, pri katerih so samostojni
    - Popolnoma samostojno (D11)
    - Večinoma samostojno (A12, B4, G5)
    - Večinoma samostojno ob spodbudi (R9)
    - Samostojno kopanje (D13)
    - Samostojnost pri oblačenju (C5, C13, E9, F10, R6)
    - Samostojnost pri oblačenju ob pomoči (J19)
    - Samostojnost pri oblačenju površnih majic (P6)
    - Samostojno delanje postelje (C6)
    - Samostojno hranjenje (C15, Č6, Č8, D12, E8, F11, H10, I11, J22, K20, P7)
    - Samostojno umivanje (F9)
    - Samostojno preseданje iz postelje na voziček ob spodbudi (N10)
    - Samostojno vstajanje (L17)
    - Samostojno odvajanje (L18)
    - Sposoben je zgristi hrano (N14)
  - Želje glede samostojnosti
    - Želja po večji samostojnosti (B6, Č33)
- Pomoč drugih
  - Sprejemanje pomoči drugih
    - Stiska zaradi odvisnosti od drugih (Č27, G16, Č32)
    - Dolžnost strokovnjakov, da poskrbijo (D19)
    - Za potrebno pomoč vedno vpraša sam, ni tiho (P30)
    - Zavračanje nege (L22)
    - Zavračanje kopanja (L23)
    - Medicinske sestre ukažejo, da je umivanje nujno (L25)
  - Opravila, pri katerih pomagajo drugi
    - Popolna odvisnost od pomoči drugih (Č2, Č14, Č19, N1, K16, M10, N13, O13, I14, M11, O14)
    - Pomoč pri večini opravil (I13)
    - Pomoč po potrebi (C3, A13, E16)
    - Pomoč, da je lažje (E10)
    - Pomoč pri osebni higieni (Č10)
    - Pomoč pri negi (L2, L20, N18, P9)
    - Pomoč pri kopanju (C16, Č12, E11, F13, H13, J24)
    - Pomoč pri odvajanju (Č11, K22)
    - Pomoč pri preoblačenju (H12, K21, L19, P10)
    - Pomoč pri previjanju ran (F12, H11)
    - Pomoč pri pripravi hrane (A15, B8)
    - Pomoč pri hranjenju (K19, N17)
    - Pomoč pri zdravljenju (A16)
    - Pomoč pri čiščenju (B7, D15)
    - Pomoč pri pranju perila (D14)
    - Pomoč pri šivanju (D16)
    - Pomoč pri pripravi postelje (G6, H15)
    - Pomoč pri dvigovanju iz postelje (M2, O44)
    - Pomoč pri obračanju na postelji (N19)
    - Pomoč pri rezanju sadja (L53)
    - Potreba po varstvu (I15, I27)
  - (Ne)zadovoljstvo z dobljeno pomočjo
    - Zadovoljstvo z dobljeno pomočjo (C2, B25, C29, E33, G19, D39, O9, O50, O53)
    - Zadovoljstvo za vsakodnevno dvigovanje iz postelje (M30)
    - Za vse je poskrbljeno (O10)

- Svojeci podpirajo odločnost glede nujnosti nege (L27)
- Mladi fantje so občudovanja vredni (N49)
- Potreba po dodatni pomoči
  - Ni potrebe po dodatni pomoči (A29, B24, C28, D28, E32, F34, G18, G20, H23, I26, K62, O51, P29, P31, R28, K65, P32)
  - Pomanjkanje osebja kot izgovor (Č31, J43, J57, N47, N50)
  - Želja po več pogovora (A30, E40, Č44, J60)
  - Želja po vsakodnevnem vstajanju iz postelje (Č30, N46)
  - Želja po večji pomoči pri hranjenju, da si zaposleni vzamejo več časa (N15, M40)
  - Želja po intenzivnejši individualni pomoči (N21, N27, N33, J55, N51)
  - Želja po prilagojenem načinu komunikacije –npr. skozi molitev (N36)
  - Želja po pogostejšem preverjanju zaposlenih ali stanovalec kaj potrebuje (M39)
  - Želja po hitrejšem urgiranju zaposlenih (J84)
- Spodbuda
  - Potreba po spodbudi (F31, R7, L24, R10)
  - Spodbuda je v pomoč (R8)
  - Spodbuda je pomembna (L28)
  - Spodbude v domu je dovolj (R11)
  - Pohvala veliko pomeni (F5, E34)
  - Spodbujanje k samostojnemu prehranjevanju (N8)
  - Želja po več spodbude k samostojnosti (N32)
- Stalnost
  - Vežanost na rutino (L1, L48)
- Opravila, katerih dom ne omogoča
  - Dom ni ovira (B11, H16, J25, K24, K26, L31, M12, O15, P11)
  - Dom ni ovira, ampak zdravje (Č15, Č17, E12, I16)
  - Zdravje kot ovira (E15, J26, K25, K27, L32, L35, M13, P12)
  - Dom kot ovira (F14)
  - Po preselitvi v dom nič ne pogreša (I17)
  - Doma je bilo bistveno več težav (L33)
  - Opustitev domačih obveznosti (F15, F17)
  - Pogrešanje osebne navade pranja sadja (A19)
  - Pogrešanje posedanja pred hišo (C18)
  - Pogrešanje družabništva (Č16, F36)
  - Pogrešanje mestnega življenja (D17, G7)
  - Pogrešanje skrbi za rože (J28)
  - Pogrešanje pogostejšega gibanja v domu (N20)
  - Pred prihodom v dom se je več gibala (N23)
  - Pogrešanje živali (P13)
  - Pogrešanje opazovanja domače okolice skozi okno (P14)
  - Pogrešanje pomoči pri gospodinjstvu (R14)
  - Ne omogočeno kuhanje (B5, E14, R13)

→ ORGANIZIRANE AKTIVNOSTI

- Udeleževanje organiziranih aktivnosti
  - Vrsta organiziranih aktivnosti
    - Udeleževanje vsakodnevne skupine (A6, A20, C19, D20, E22, F20, L4, L11, P1, K29, M24, P15, R18)
    - Udeleževanje skupine za samopomoč (D22)
    - Udeleževanje sestankov (B14)
    - Udeleževanje pevskih vaj (H6, E17, H18, K37, P18)
    - Igranje orglic na pevskih vajah (K38)
    - Udeleževanje prireditvev (A21, C21, Č20, D21, E23, F21, G10, J12, J29, K31, L36, L43, M25, P16)
    - Udeleževanje izletov (F18)
    - Udeleževanje ročnih del (F23, N30)
    - Obisk svete maše (H8, B16, E24, H17, J30, K33, M15)

- Tedenski prihod knjižničarke (D9, H7, A22)
- Pomoč na njivi (F4)
- Redni obroki hrane (G1, J4, J8, L3, N4, P2)
- Udeleževanje plesa (F22)
- Skupinski odhodi v mesto (K51)
- Praznovanje rojstnega dne v vsakodnevni skupini (K67)
- Obisk frizerke (L173, L192, L197)
- Način organizacije aktivnosti
  - Zaposleni pridejo iskati (E18, J33, M27, L65, L68, M38)
  - Želja po pogostejšem spremstvu na organizirane aktivnosti (J11)
  - Pomoč svojcev pri organiziranih aktivnostih (K45)
  - Organizirana skupina občasno tudi za vikend (R19)
  - Organizirane aktivnosti občasno tudi v popoldanskem času (K63)
  - Lažje je tistim, ki gredo lahko sami (M29)
- Pomen organiziranih aktivnosti
  - Zavedanje koristnosti dejavnosti (F27, E61, J16, L15, N28, N64)
  - Pomembnost skupinskih dejavnosti (G11, L38, N63)
  - Uživanje v organiziranih aktivnostih (J13, K4, L5, L13, L47, P22, P44)
  - Ni toliko nujno sodelovanje, ampak sprememba dogajanja (L12, K30)
  - Občutek koristnosti ob udeleževanju aktivnosti (R17)
  - Ljubezen do ročnih del od vedno (F3)
  - Ljubezen do petja od vedno (E19, H19, Č22)
  - Ljubezen do glasbe (J36, P17, N37)
  - Ljubezen do kuhanja (J39)
  - Težave pri petju (E20)
  - Žalost zaradi težav pri petju (E21)
  - Tistim, ki lahko delajo, ni dolgčas (F6, H20, Č24, L56)
- Ne udeleževanje organiziranih aktivnosti
  - Samostojna odločitev za neudeležbo (B15, G8, C35, J32, J51, L67)
  - Ne udeleževanje ničesar (F1, B13, Č18)
  - Ne udeleževanje zaradi zdravstvenih težav (F19, A23, Č25, F37, F54, M17, M26, O31, M32)
  - Ne udeleževanje zaradi pomanjkanja volje (F24, B18, C24, C26, D23, D26, C36, J34, L37, K46)
  - Nikoli se ni rad udeleževal organiziranih aktivnosti (P21)
- Želja po novih aktivnostih
  - Nič novega (B17, H21, I21, J41, M28, O37, P19, R20)
  - Brez idej za nove dejavnosti (E25, J38, L51, L58, P20)
  - Dvom v uspeh novih dejavnosti (F30)
  - Nekateri posamezniki potrebujejo več kot drugi (I20, K50, K52)
  - Zavedanje omejenosti zaradi številčnosti (F28, K44)
  - Potrebno bi bilo poskusiti z novimi aktivnostmi in preveriti odzive stanovalcev (L52, L54, K64)
  - Želja po bolj sproščujoči dejavnosti (C25)
  - Želja po delavnici ročnih del (A24, F26)
  - Želja po skupini utrjevanja tujega jezika (A25)
  - Želja po več smeha (Č23, E38)
  - Želja po več glasbe (Č21, E29, F35)
  - Želja po pogostejših pevskih vajah (E26, E36)
  - Želja po pogostejši sveti maši (N116)
  - Želja po več nastopih (E27)
  - Želja po več obiskih zunanjih obiskovalcev (E28)
  - Želja po več prireditvah (E39)
  - Želja po tečajih (F29)
  - Želja po udeležbi pri kuhanju (F32, R16, J40)
  - Želja po več različnih igrah (J15, J37, J56)
  - Želja po vsakodnevni skupini tudi čez vikend (L6, K43)

- Želja po fizioterapiji na način igre (N31)
- Želja po več telovadbe (R22, J46)
- Želja po glasbi iz preteklih časov (N35)
- Želja po pogovorni skupini (N39)
- Želja po domskem časopisu z zgodbami in slikami stanovalcev (N40)
- Želja po predstavitvi stanovalcev z njihovimi slikami na hodniku (N41)
- Želja po plesu – tudi tisti v vozičku (N42)
- Želja po usklajenem urniku dejavnosti (E37)
- Želja po spremstvu pri sprehodu (J45)
- Informiranost svojcev o organiziranih aktivnostih
  - Svojci nimajo informacije o organiziranih aktivnostih (I18)
  - Svojci o vseh aktivnostih nimajo informacij (K36)
  - Svojci nimajo informacij ali sorodnik sodeluje na organiziranih aktivnostih (O33, K47)
  - Informacije o udeleževanju organiziranih aktivnosti lahko dobijo pri zaposlenih (J31)
  - Svojci se nekatere aktivnosti udeležijo skupaj s stanovalci (K32, M16, N29, L69, L96)
  - Svojci niso radi prisotni na aktivnostih, ker se sorodnik vznemiri (K48)
- Mnenje svojcev o organiziranih aktivnostih
  - Mnenje svojcev, da so premalo zaposleni (I19)
  - Mnenje svojcev, da je organiziranih aktivnosti veliko (K40, L55)
  - Potreba po večji spodbudi za organizirane aktivnosti (J35, J50, J52)
  - Aktivnosti ga vznemirijo (K34)
  - Aktivnosti ga utrudijo (O36, K42)
  - Pri nekaterih aktivnostih bolj sodelujejo zaposleni kot stanovalci (L57)
  - Pomanjkanje osebja ni izgovor, da se stanovalci ne morejo udeležiti aktivnosti (L59)
  - Če enkrat zavrne aktivnost, to še ne pomeni, da nikoli ne bo šel (J54)
- Mnenje svojcev o tem, kaj bi sorodniku pomagalo, da ne bi pozabil na aktivnosti
  - Ni pomoči (J48, O48)
  - Nezanje o tem kaj bi pomagalo (N45)
  - Na tisto kar ji je všeč nikoli ne pozabi (L66, L70)
  - Da se ga spomni (I25, L64, M37, P28, R26)
  - Da povedo (K60)
  - Da pridejo iskat (K61)
  - Da se spodbuja (R27)

→ ZADOVOLJSTVO IN NEZADOVOLJSTVO

- Zadovoljstvo
  - Splošno zadovoljstvo (D3, H1, E13, B26, B28, C33, C39, D29, G23, H24, I9, O7, O35, I28, J58, M42, O52)
  - Zadovoljstvo s hrano (H2, Č7, B9, F38, G22, H48, I12, J23)
  - Zadovoljstvo s čistočo (H3)
  - Zadovoljstvo za prosti čas (A18, B12)
  - Zadovoljstvo z osebjem (G21)
  - Zadovoljstvo z urejenostjo doma (O5)
  - Zadovoljstvo z razporeditvijo na varovanem oddelku (R12)
  - Zadovoljstvo, da najava obiska ni potrebna (O46)
  - Zadovoljstvo, da lahko tudi v domu igra orglice (K66)
  - Čas hitro mine (H9)
  - Izražena želja je bila upoštevana (M31, O45)
  - Zaposleni naredijo kar rečejo (M33)
- Nezadovoljstvo
  - Nezadovoljstvo z lokacijo doma (D6)
  - Nezadovoljstvo z ne omogočenim dostopom do mesta (D18)
  - Nezadovoljstvo z uro kosila (B31, R31)
  - Nezadovoljstvo z mleto hrano (N16)
  - Nezadovoljstvo, da zaposleni sedijo poleg obiskov (J44)
  - Nezadovoljstvo s hrupom na oddelku (L71)
  - Nezadovoljstvo z menjavo sobe (R29)

- Nezadovoljstvo s strogo ločenostjo obveznosti med zaposlenimi (L87)

→ **PREOSTALE ŽELJE**

- Kaj še?
  - Zavedanje možnih izboljšav (C34, M43)
  - Želja po več zraka v sobi (A31)
  - Želja po bolj domači hrani (F39)
  - Enoposteljna soba kot pozitivna stvar (D4, A33)
  - Želja po odhodu domov (B27)
  - Želja po obisku lastnega doma (B30)
  - Želja po ne menjavanju osebja (L73, N70)

TEMA 2: Medsebojni odnosi

- Stiki na splošno
  - Pogosti stiki
    - Pogosti stiki z otroki (A34, B32, D30, P35)
    - Pogosti stiki z vnuki (A35, G29, P36)
    - Pogosti stiki s pravnuki (D34)
    - Pogosti stiki z nečaki (A36)
    - Pogosti stiki z zaposlenimi (B38, I36, K86)
    - Pogosti stiki z družinama sinov (J62)
  - Redki stiki
    - Redki stiki s sorodniki iz tujine (A37)
    - Redki stiki s sovaščani (K72)
    - Redki stiki s hčerkami (J68)
    - Z zaposlenimi pogovarja le, če jo kaj vprašajo (L79)
  - Brez stikov
    - Je brez stikov (N52)
    - Brez prijateljev (B36)
    - Prekinitev stikov s starimi prijatelji (D35, E49, D42, C55)
- Ohranjanje stikov z obiski
  - Pogosti obiski
    - Ob preselitvi veliko obiskov (C45, N89)
    - Zelo pogosti obiski (K145)
    - Vsak vikend pride nekdo (R37)
    - Svojci pridejo tudi zaradi sebe (K146)
    - Obisk sina (A38, D32, E43, F40, O55)
    - Obisk hčerke (B33, D31, H28, I5, I33, K70, M44, N56, R33)
    - Obisk otrok (H25)
    - Obisk vnukov (H26, R34)
    - Obisk pravnukov (L91)
    - Obisk sestrične (G33)
    - Obisk brata (C48, Č36)
    - Obisk sestre (Č34)
    - Obisk nečaka (Č37)
    - Obisk neveste (L8, L78)
    - Obisk žene (I34)
  - Dejavnosti v času obiska
    - Odhod na zrak ob obisku (B35, L39, O42, P26)
    - Odhod na recepcijo ob obisku (P27)
    - Dvigovanje iz postelje ob obisku (N7)
  - Redki obiski
    - Zgolj obljube za obisk (E51, R36)
    - Redki obiski sorodnikov (C47, E42, F41)
    - Redki obiski vnukov (E48)
    - Redki obiski starih prijateljev (C46, E52)

- Razlog redkih obiskov
  - Pomanjkanje časa kot razlog redkih obiskov (E44, E50, F42, E59, O49, N58, P38)
  - Zdravstvene težave kot razlog redkih obiskov (Č35, A42, E57, Č74)
  - Oddaljenost kot razlog redkih obiskov (E47, G30, G36, R35)
- Pomen obiskov
  - Hvaležnost za obisk (Č39, F50, M52)
  - Obisk veliko pomeni (H35, R38, K74, I41, J72, O65)
  - Stiska zaradi redkih obiskov (E45, E65)
- Odnos
  - Od vedno dobro razumevanje z ljudmi (H31)
  - Dobro razumevanje (A39, C50, Č38, D37, E53, F44, H32, R53)
  - Zadovoljstvo z odnosom (B39, F47, G34, K87)
  - Zadovoljstvo za možnost pogovora (F49, M85)
  - Nerazumevanje s sorodnikom (C49)
  - Ne obremenjevanje bližnjih (D36)
  - Razlike glede razumevanja z bližnjimi (A40)
  - Bližnji vedno pripravljeni pomagati (H27, B40, H33)
  - Dober odnos zaposlenih (B41, Č40, D38, E54, F45, H30, C60, C66, E87, N59, K81, R62, M57, O74)
  - Razlike v odnosu zaposlenih (Č41, F46, C30, N48, L74, N60, K82, R64, M59)
  - Poznanstvo med osebjem in stanovalci od prej (C31, J93)
  - Želja po bolj pristnem odnosu (L72, L84, N61, N71)
- Medsebojni odnosi z drugimi stanovalci
  - Druženje z drugimi stanovalci (B37, C42, D33, E41, D46, C10, D10, H4, I3, K58, I35, K71, O54, O59, K84)
  - Redko druženje z drugimi stanovalci (L75)
  - Včasih se sostanovalci pogovarjajo, včasih ne (I4, P4)
  - Prijatelji znotraj doma (C41, C44)
  - Nova poznanstva v domu (C43)
  - Dobro razumevanje z drugimi stanovalci (F43, H29, M45, R39, K85)
  - Nerazumevanje z nekaterimi stanovalci (G12, A32, C38, A53, G48, L76)
  - Slaba komunikacija med sostanovalcema (Č43, Č4, C40, P5)
  - Zadovoljstvo s sostanovalci (P62)
  - Stanovalec se jezi na druge stanovalce (M46)
  - Pomoč med stanovalci (R40)
- Želja po več stikih
  - Znajde se sam (G32)
  - Občutek osamljenosti (Č47)
  - Želja po več stikih z vsemi (E55, E93, P37)
  - Želja po več stikih z družino (F48, F16)
  - Želja po več stikih s hčerko (J63)
  - Želja, da bi bila hčerka ves čas poleg (K142)
  - Želja po več stikih z nečakinjo (A41)
  - Želja po več stikih z vnuki (G35, J64, N57)
  - Želja po več stikih z zaposlenimi (L85)
  - Želja po več druženja s prostovoljci (N117)
  - Razumevanje pomanjkanja časa za obiske (D40, H36, M53)
  - Razumevanje, da imajo sorodniki tudi druge obveznosti (L104)
  - Vdanost v situacijo glede ohranjanja stikov (E46, C52, F55)
  - Pogrešanje starih prijateljev (A47, G40)
  - Pogrešanje prejšnje delovne terapevtke (L14)
  - Lepo ko pridejo in ko gredo (D41)
  - Ne iskanje novih prijateljev (A50)
  - Ne želi več stikov (B42, Č42, H34, C54, I37, K73, K76, L83, M47, O57, R41, R44, I38)
  - Ne več stikov, ker nima s kom (C51, A49)
  - Ne več stikov, ker zmanjka tem za pogovor (B43, Č49)
  - Strah pred ljudmi drugačnega karakterja (G41)

- Želen način ohranjanja stikov
  - Ohranjanje stika po telefonu (B34, G31, G37, P40)
  - Ohranjanje stika z obiski (A43, E56, G38, J65, P39, R45, R47)
  - Ohranjanje stika prek pisem (B44, A45)
  - Ohranjanje stika z druženjem v družabnem prostoru (Č45)
  - Ohranjanje stika z dotikom (N54)
  - Ohranjanje stikov s pogovorom (M48)
  - Težave s uporabo telefona (J66, R46)
- Pomoč pri ohranjanju stikov
  - Ni želje po pomoči pri ohranjanju stikov (B45)
  - Samopomoč pri ohranjanju stikov (A44, A46, D43)
  - Pomoč zaposlenih pri ohranjanju stikov (Č46, N62)
  - Pomoč zaposlenih s spodbudo k druženju (I39)
  - Pomoč mladih pri spodbujanju k ohranjanju stikov (L86)
  - Pomoč svojcev pri ohranjanju stikov (O58, P41, R48)
  - Pomoč pri ohranjanju stikov ni možna (E58, F51)
  - Pomoč pri ohranjanju stikov ne bi spremenila situacije (J67)
  - Osebe ima informacije kdo pride na obisk (J70)
- Druge potrebe glede povezanosti z drugimi
  - Ni drugih potreb glede povezanosti z drugimi (B46, C53, D44, E60, F52, H37, I40, J71, K77, M49, P42)
  - Želja, da se stanovalcev z demenco ne bi ločilo od drugih (L88)
  - Potreba po več spodbude k družabništvu (L89)
  - Treba je znati vzpostaviti komunikacijo (O62)
  - Preveč družbe tudi ni dobro (P43)
- Medsebojni odnosi med svojci in zaposlenimi
  - Dobri odnosi med svojci in zaposlenimi (M74)
  - Svojci so prvi stik vzpostavili s socialno delavko (O11)
  - Najpogosteje ohranjanje stika s socialno delavko (O12)
  - Zaposleni svojcem poročajo o zdravstvenem stanju (L82)
  - Svojci zaupajo zaposlenim (O70, R63)
  - Le enkrat se je zgodilo, da zaposleni niso poklicali svojcev ko bi morali (M75)

TEMA 3: Čustva

→ LJUBEZEN

- Osebe, s katerimi ima ljubeč odnos
  - Ljubeč odnos s sorodniki (M51)
  - Ljubeč odnos s sinom (A51, M50, N69, O63, O66, P46)
  - Ljubeč odnos s hčerko (K78, N67, P45, R59)
  - Ljubeč odnos z možem (B47)
  - Ljubeč odnos z vnukom (R60)
  - Ljubeč odnos s pravnuki (L90, L92)
  - Ljubeč odnos z nevesto (L93)
  - Ljubeč odnos s prejšnjo delovno terapevtko (L95)
  - Brez ljubečega odnosa (C56, Č48, E62, F56, G42, I42, J73)
  - Brez ljubečega odnosa zaradi smrti bližnjih (D47, H38)
  - Brez ljubečega odnosa zaradi nepoznavanja oseb (J74)
- Želja po več ljubezni
  - Ni želje po več ljubezni (B50, C57, D48, E63, F57, H39, I43, J75, K79, O67, P47, R61, I44, J77, P49)
  - Ni želje po več ljubezni od zaposlenih (K80, P48, R65)
  - Zavedanje številčnosti in posledično manj izkazovanja ljubezni od zaposlenih (N73)
  - Da bi bil nekdo ves čas z njo ni možno (K88)
  - Želja po več ljubezni morda v prihodnosti (F58)
  - Želja po več ljubezni s strani enega zaposlenega (L94)
  - Občutek nemoči za ljubezen zaradi ovir (Č50)
  - Nesposobnost za intimno ljubezen (Č51)

- Ljubezen ni več pristna (E64)
- Želja po boljšem razumevanju s sostanovalcem (A52, G44, K89)
- Življenje ni lepo (G43)
- Želeni način izkazovanja ljubezni
  - Ni želje po načinu izkazovanja ljubezni (Č52, D49)
  - Izkazovanje ljubezni z obiskom (E66, E67, K90)
  - Izkazovanje ljubezni s pogovorom (B49, B51, G45)
  - Izkazovanje ljubezni z bližino (B48)
  - Izkazovanje ljubezni s telesnimi dotiki (N68)
  - Izkazovanje ljubezni z ne dotikanjem stvari (A54)
  - Izkazovanje ljubezni z bolj pristnim odnosom zaposlenih (N72)
  - Izkazovanje ljubezni s prijaznostjo (O69)

→ TOLAŽBA

- Pogostost žalosti
  - Nikoli žalosten (H40, R66, R68)
  - Nikoli ne joče (J79, P51)
  - Redko žalosten (B52)
  - Pogosto žalosten (G46, K91)
  - Ob začetku demence je bil pogosteje žalosten (R73)
  - Za svoje je lažje, če sorodnik ne izraža žalosti (P52)
  - Hitro pozabi, da je bil žalosten (R67)
- Razlogi žalosti
  - Žalost zaradi ljudi, ki jih v resnici ni več (J78, J82)
- Osebe za tolažbo
  - Tolažbe ne potrebuje (C58, D50, I45, R69, R71, L107)
  - Žalosti ne zna besedno izraziti (N75, O72, L108)
  - Žalost predela sam (D51, A59, D53, E70)
  - Žalost zadrži zase (A55, B53, P50, K95, K96, L106)
  - Osebe za tolažbo so bile včasih prijateljice (A56, G47)
  - Žalost opazi mož (B54)
  - Hčerka žalost težko opazi (N76)
  - Tolažba sestre (Č53)
  - Tolažba sina (F59, O71)
  - Tolažba sestrične (G53)
  - Tolažba socialne delavke (G49)
  - Tolažba receptorke (G51)
  - Tolažba medicinskih sester (C59, G52, F61)
  - Tolažba hčerke (K92)
  - Tolažba sina (K93)
  - Tolažba neveste (L97)
  - Tolažba pravnukov (L98)
  - Tolažba bližnjih (M54)
  - Tolažba zaposlenih (O73, M56, P55)
  - Tolažba sorodnice zaposlene v domu (M58)
- Želja po več tolažbe
  - Ni želje po več tolažbe (A57, C61, Č55, D52, F60, H42, I47, M55, P53, R70, O75, P54, R72)
  - Osebnih stvari zaposlenim ne govori (A58)
  - Strah, da bi izpadla tečno (N84)
  - Ne želi drugih obremenjevati (B55, G57)
  - Zavedanje, da drugi opazijo žalost (B56)
  - Ni osebe za več tolažbe (E69, G54)
  - Želja po več tolažbe od drugih stanovalcev (G55)
  - Želja po več časa za pogovor pri zaposlenih (Č57, J83, J85)
  - Želja po več tolažbe od zaposlenih (J86, K94, N85, J90)
  - Želja po stalni osebi, na katero se lahko zanesesh (N83, J91, N86)

- Le določene ure za pogovor pri socialni delavki (G56)
- Želen način tolažbe
  - Veselje namesto žalosti (H41, C63)
  - Želja po miru ob žalosti (B57, B58)
  - Družba kot tolažba (N78, N81)
  - Molitev kot tolažba (E68, N77, N80)
  - Pogovor kot tolažba (Č54, G50, C62, Č56, F63, G58, J80, L100, L105, I48)
  - Skupen pogovor o (ne)realnosti zamisli kot tolažba (L101, L103)
  - Telefonski klic kot tolažba (F62)
  - Spodbudne besede kot tolažba (G59)
  - Objem kot tolažba (L99)

TEMA 4: Etična raven

→ SPOŠTOVANJE

- Izkazovanje spoštovanja
  - (Ne)spoštovanje
    - Dolžnost spoštovanja starejših (Č59)
    - Vsi spoštujejo (A60, B59, C64, Č58, D55, E71, F64, J92, P57)
    - V domu vsi spoštujejo (G60, H44, E76, I49)
    - Zaposleni spoštujejo (A61, D54, M60)
    - Študentje so tudi dobri (C68)
    - Otroci so ponosni (H43)
    - Upošteva je tudi brez nagrad (G61)
    - Občutek, da je spoštovan (E72, K97, P56, R74)
  - Kaj vpliva na (ne)spoštovanje
    - Pomembno je, kako se stanovalec obnaša (I50)
    - Sam se nerad krega (E73, R75)
    - Stanovalec rad kritizira (L111)
    - Različnost med ljudmi (F65)
    - Različnost med zaposlenimi (M63)
  - Informiranost svojcev o (ne)spoštovanju
    - Ob prisotnosti svojcev zaposleni lepo ravnajo (L109, L115, O77, P58)
    - Svojci so brez informacij o tem, koliko spoštujejo, ko njih ni (L110, N87)
    - Svojci so brez informacij o tem, koliko se med seboj spoštujejo stanovalci (M61)
    - Svojci vsem kritik sorodnika ne verjamejo (L112, L114)
- Želja po več spoštovanja
  - Želja, da ostane kot je (A62, Č60, M64)
  - Ni želje po več spoštovanja (C67, D56, F66, H45, O76, I51, J95, O78)
  - Ni osebe, ki bi morala bolj spoštovati (B60)
  - Želja po več spoštovanja v preteklosti (E74)
  - Želja po povračilu dobrote (E75)
  - Želja po več spoštovanja nekaterih zaposlenih (M62)
  - Želja po več spoštovanja od stanovalcev (G63, L116)
  - Želja, da drugi stanovalci upoštevajo, da niso sami (G64)
  - Želja po manj površnosti zaposlenih (J94)
  - Stanovalec ne razloči med ljudmi (K98)
  - Čez zaposlene se ne upa kritizirati (L118)
- Želen način izkazovanja spoštovanja
  - Želja, da način izkazovanja spoštovanja ostane nespremenjen (B61, D57)
  - Želja, da bi zaposleni pri svojcih preverili kdo lahko pride na obisk (N88)
  - Izkazovanje spoštovanja s prijaznostjo (A63, Č61)
  - Izkazovanje spoštovanja s pomočjo (C65, Č62)
  - Izkazovanje spoštovanja z vprašanjem po njej (E77)
  - Izkazovanje spoštovanja z obiski (E78)
  - Lepa beseda veliko pomeni (G62)
  - Nasvet drugih, da pusti tiste, ki jo jezijo pri miru (G65)
  - Vsi moramo malo potrpeti (G66)

→ **PRAVICE**

- Spoštovanje pravic
  - Pravice so spoštovane (C69, Č63, F67, G67, H64, I52, J96, K100, M65, O79, P59, R76)
  - Pravice so delno spoštovane (N90)
  - Jeza ni potrebna (G71)
  - Ne zahteva veliko (E81)
  - Vse kar potrebuje, ima (I53, R78)
  - Nima želje po veliko pozornosti (E79)
  - Upoštevanje rečenega (A64, B62, D60, E80)
  - Pomoč je vedno na voljo (C70, Č65, G70)
  - Zaposleni prisluhnejo (Č64)
  - Svobodni izhodi in prihodi (B64)
  - Pravica do zasebnosti je spoštovana (D58, P60)
  - Potrkajo predno vstopijo (B63, L119)
  - Prošnje svojcev so upoštevane (O80)
  - Kljub štiri-posteljni sobi se počuti v redu (P61)
- Želja po večjem spoštovanju pravic
  - Ni želje po večjem spoštovanju pravic
    - Vse je spoštovano (A66, B65, E82, G68, H49, I54, K102, O81, P63, R79)
    - Večinoma je spoštovano (K104)
    - Ne spomni, da kaj ni spoštovano (C72)
    - Vse je omogočeno (D61, L120)
    - O ničemer se posebno ne jezi (D63)
    - Ponujene stvari zavrne (L121)
    - Zavedanje, da veliko število stanovalcev zahteva prilagajanje (D62, F69)
    - Razumevanje zaposlenih in njihove stiske s časom (F72)
    - Zavedanje, da veliko zasebnosti na varovanem oddelku zaradi varovanja ni možno (M68)
  - Pravice, ki niso spoštovane
    - Zavedanje, da ni vse spoštovano (F68)
    - Želja po pogostejšem dvigovanju iz postelje (Č66)
    - Želja po hitrejšem odzivu zaposlenih (F70, J97)
    - Želja po več spodbude s strani zaposlenih (N91)
    - Želja, da bi jo zaposleni vzeli bolj resno (J98)
    - Želja, da bi vsi zaposleni upoštevali prošnje (M69)
    - Želja, da bi si zaposleni vzeli več časa za posameznika (N92)
    - Želja po več pogovora z zaposlenimi (N93)
    - Želja, da omare ne bi bile zaklenjene (R77)
    - Želja po več zasebnosti na varovanem oddelku (M66)
    - Želja, da na varovanem oddelku ženske in moški ne bi bili pomešani (M67)
    - Občasno kreganje z zaposlenimi na račun drugih stanovalcev (F71)
    - Stanovalci včasih znori za nerealne stvari (K103)
    - Nerealne želje stanovalca, ki ne morejo biti upoštevane (L122)
- Občutek ogroženosti ali spregledanosti
  - Nikoli se ni počutil ogrožen ali spregledan (A67, B66, C73, D65, E84, F73, G69, H50, I55, J99, L123, O82, P64, R80)
  - S strani zaposlenih ni ogrožena (M72, N95)
  - Stanovalce, ki so agresivni, imajo bolj pod nadzorom (R82)
  - Dobro razumevanje med moškimi in ženskami (R83)
  - Občutek strahu zaradi sostanovalca (Č67)
  - Občutek strahu zaradi moških (M70)
  - Strah pred krajo osebnih stvari (L125, M71)
  - Občutek spregledanosti, ko se osebje ne odzove (K105, N94)
  - Zaposleni razložijo situacijo, da zmanjšajo občutek spregledanosti (K106)
  - Zaklepanje v sobo (L124)
  - Prepire med stanovalci zaposleni hitro preprečijo (R81)
- Pomoč za večje spoštovanje pravic
  - Ni želje po pomoči za večje spoštovanje pravic (A68, J102, O85)

- Pomoč ni potrebna, saj so pravice spoštovane (B67, C74, I56, J100, K108, O84, R84)
- Pomaga si sam z umikom na samo (D64)
- Stanovalec je raje tiho (Č69, E83)
- Pogovor z zaposlenimi ob nespoštovanju pravic (Č68, E88, M73, N96, P65)
- Poskrbi sin, če je kaj narobe (E89)
- Pomoč ob nespoštovanju pravic lahko nudijo vodilni (D66)
- Brez izkušenj glede ustreznosti pomoči vodilnih (D67)
- Pomoč socialne delavke ob nespoštovanju pravic (E85)
- Pomoč socialne delavke ob nespoštovanju pravic je dobra (E86)
- Neznanje kdo lahko pomaga ob nespoštovanju pravic (F74)
- Želja po brezplačni pravi pomoči v domu (D68)
- Izgovor pomanjkanja osebja ni vedno resničen (J101)
- Stanovalka je po naravi konfliktna, zato druga pomoč ni potrebna (L126)
- Samoodločanje o željah in potrebah
  - Omogočanje samoodločanja
    - Ima možnost samoodločanja (D59, H51, A69, B68, C75, F75)
    - Samoodločanje je pomembno (B19)
    - Ima možnost izbire (H53)
    - Izražene želje upoštevajo (K112, M76, R86)
    - Vztraja, dokler ne dobi (P66)
    - Želje svojcev upoštevajo (O86)
    - Razumevanje stiske zaposlenih zaradi številčnosti stanovalcev (O87)
  - Primeri samoodločanja
    - Hiter odziv na želje (H52)
    - Na prireditve le ko sam želi (A65, B69, C76, J104, K110)
    - Na skupino k socialni delavki le ko sam želi (C77)
    - Kopanje po dogovoru (H14)
    - K zdravniku naročijo vedno ko želi (F76)
    - Poje kar želi (možnost izbire) (H47, K109)
    - Želja, da pokojnina prihaja v dom je bila upoštevana (A70)
    - Volilna pravica (K101)
  - Brez samoodločanja
    - Demenca mu ne omogoča samoodločanja (I57)
    - Želje so nerealne in ogrožajo njeno varnost (L127)
    - Želj ne pove na glas (K111)
    - Želj ne more izraziti, ker ne govori (N97)
    - Nezmožnost samoodločanja zaradi pomanjkanja časa sorodnika (E91)
    - Želja po večjem sodelovanju (E90)
    - Želja po upoštevanju rečenega (J103)
    - Želja po pomoči za na stranišče (M78)
    - Želja po pogostejši negi (M79)
    - Želja, da bi prigrizke imela v svojem predalu (R87)
    - Želj je veliko, ampak so neuresničljive zaradi oviranega gibanja (Č70)
    - Odvisnost od domskega urnika (Č71, R32)
    - Treba se je prilagoditi urniku obrokov (Č72)
    - Treba se je prilagoditi urniku kopanja (M77)

→ ŽELEN NAČIN ŽIVLJENJA V DOMU

- Potrebne spremembe za doseg želenega načina življenja v domu
  - Ni potrebe po spremembah (B70, D70, F77, H54, I62, I64, J105, J107, K116, M84, R88)
  - Spremembe niso potrebne, saj se veliko stvari ne zaveda (I63)
  - Doma svojci skrbi niso zmogli, zato je tukaj še boljše (I65)
  - V domu ni možnosti življenja, ki si ga želi (E92)
  - Želja po enoposteljni sobi (A71)
  - Želja po vsaj dvoposteljni sobi (M80, O88)
  - Želja, da so podobni stanovalci skupaj v sobi (O89)
  - Želja po možnosti obiska lastnega doma (B71)

- Želja po drugem sostanovalcu (G72)
- Želja, da se ljudje držijo obljub (E95)
- Želja, da se zaposleni ne bi menjevali (J106, K115, M81)
- Želja po več miru (M82, N98)
- Želja po obisku psa (P67, R89)
- Potrebna pomoč za doseg večjega zadovoljstva v domu
  - Potreba po več denarja (A72)
  - Pomoč svojcev za izpolnitev želj (Č73)
  - Pomoč otrok za izpolnitev želj (B72)
  - Pomoč zaposlenih za izpolnitev želj (C78, D69, F78)
  - Nihče ne more pomagati (E94)

TEMA 5: Denar

- Finančno stanje
  - Ocena finančnega stanja
    - Zadovoljstvo s finančnim stanjem (A74, B76, E97, F79, G73, H58, L128, L132, R91)
    - Finančno stanje je solidno (B73, O90)
    - Finančno stanje je slabo (Č75, D72)
    - Prejemanje dodatka za pomoč in postrežbo (J110, K118, M88, N103)
    - Privarčevani prihranki (I67, L130, N100, P71)
    - Za plačilo doma je dovolj (I70)
    - Denarja ostane tudi za druge ugodnosti (L134)
    - Pomanjkanje denarja za nakup ustvarjalnih pripomočkov (F25)
  - Pokojnina
    - Prejemanje pokojnine (A73, I66, R92)
    - Prejemanje pokojnine po partnerju (E96, H55, H57, K119, L131, P69)
    - Pokojnina je majhna (H56, J108, M87)
    - Pokojnina ni dovolj za plačilo doma (C80, I68, L129, P70)
    - Skoraj celotna pokojnina gre za plačilo doma (R93)
  - Plačevanje doma
    - Dom plačuje sam (B74, K117, N99, O92, P68, R90)
    - Pomoč svojcev pri plačevanju doma (D73, J109, J112, M86)
    - Pomoč svojcev pri plačevanju doma, v primeru, da denarja zmanjka (I71, L133, P72)
    - Pomoč vnukinje pri plačevanju doma (C79, C81)
    - Pomoč sina pri plačevanju doma (F80)
    - Dom je drag (D71, H59, H68, J111, K120, L135, M89)
    - Bivanje na varovanem oddelku je dražje (I69)
    - Cena doma je nižja kot na obali (O91)
    - Stanovalec misli, da je dom zastonj (L148)
- Upravljanje z denarjem
  - Samostojno upravljanje z denarjem
    - Samostojno upravljanje z denarjem (A77, G77)
    - Doma je bil bolj samostojen (O94)
    - Sorodnik namerava stanovalcu pustiti denar in opazovati kaj bo z njim naredil (L154)
  - Pomen samostojnega upravljanja z denarjem
    - Zadovoljstvo za nadzor nad denarjem (A79, A84)
    - Ponosen, da zmore sam (G75)
    - Nezadovoljstvo s tem, da je denar prihajal domov (A76)
    - Boljše počutje, če ima nekaj denarja pri sebi (L145)
  - Nesamostojno upravljanje z denarjem
    - Z denarjem ne zna upravljati (N101, J116, N111)
    - Z denarjem nič ne upravlja sam (Č76, J113, K121, L136, M90)
    - Nerealne predstave o denarju (L155)
    - Omejitev zneska za dvigovanje denarja zaradi nepravilnega ravnanja (N102)
    - Postavljen skrbnik za finance (L138, N106)
    - Denar razdaja (M91, N108)

- Kraja denarja
  - V domu kradejo (H61, E105, L143)
  - Strah pred tem, da denar ukradejo (O96, L149, L157)
- Pomoč pri upravljanju z denarjem
  - Z denarjem upravljajo otroci (D74, E98, F81, H63, I72, J114, K122, L137, M92, N105, O93, P73, R94)
  - Z denarjem upravlja mož (B77, B79)
  - Z denarjem upravlja vnukinja (C82)
  - Z denarjem upravlja sestra (Č77, Č79)
  - Z denarjem pomaga socialna delavka (G74)
- Denar, ki ga imajo pri sebi
  - Nekaj malega denarja ima pri sebi (C83, F82, P74)
  - Pri sebi nič denarja (Č78, D75, G76, H60, E104, K124, L140, L146)
  - Shranjevanje denarja v zaklenjeni omari pri postelji (A78)
  - Ključek za avtomat (H64)
  - Veliko denarja pri sebi ne potrebuje, saj veliko stvari prinesejo od doma (C84, F86, P77)
  - Vse stvari prinesejo od doma (K125, L142, J120)
  - Denar potrebuje le za kavo (F87, H65)
  - Dajo denar ko ga potrebuje (F83, H62, C88)
  - Zadovoljstvo, da nima skrbi z denarjem (B78, E99, Č83, E106, M94)
  - Denar v predalu bi verjetno povzročal skrbi (L156)
- Informacije o financah
  - Informacij o financah nima (C85, D76, E103)
  - Ima vse želene informacije o financah (A80, H67, K128, P75)
  - Vpraša svojce kar ga zanima glede denarja (K123, M93, K127, L147, M95, P76, L150)
  - Vpraša svojce, da ji dajo denar, ker je nekomu dolžna (L141)
  - Želja po več informacijah o finančnem stanju (E101)
  - Ni želje po več informacijah o financah (B80, C86, Č81, F88, H66, I73, J115, K126)
  - Ne vpraša o financah (N112, R97)
  - Redko vpraša o denarju (O99)
  - Informacij o financah ne potrebuje (D77)
  - Informacije o financah ga ne zanimajo (I74)
  - Informacij o financah svojci nočejo dati (E102)
  - Pomembno je le, da je plačan dom (C87, Č82, I75)
  - Zavedanje, da gre ves denar za dom (Č80)
  - Svojci rečejo le, da ne rabi skrbeti (E100, M96)
  - Sam pregleda račune (G78)
  - Tema denarja je bila včasih pogosta tema pogovora (N107, O95, R95)
  - Mnenje, da imajo svojci veliko denarja (L151)
- Potrebe glede financ
  - Ni drugih potreb glede financ (B81, E107, G80, B84, C92, Č86, D81, E109, F94, G84, H70, I76, J117, K129, M97, I78, J119, M99, O102)
  - Občasna potreba po več denarja (A75, B75)
  - Želja po več denarja (C89, Č84, D78, F89)
  - Želja po bolj osebnem pristopu glede na ceno oskrbnine (N115)
  - Vdanost v situacijo pomanjkanja denarja (C90, F90)
  - Zavedanje, da imajo tudi svojci svoje stroške (F91)
  - Od nobenega ne moreš zahtevati več denarja (F95)
  - Želja po cenejšem domu za stare ljudi (D79, N114)
  - Želja, da ne bi brskali po predalu z denarjem (A81)
  - Želja po pogovoru, ko ga finance začno skrbeti (O100, R96)
  - Zaupanje drugim (G81)
  - Želja po bolj osebnem nadzoru nad delom skrbnika za finance (N119)
- Pomoč pri zagotavljanju finančnih potreb
  - Kdo pomaga
    - Vsi so pripravljeni pomagati s financami (G83)
    - Pomoč sorodnikov glede financ (J118, L152, M98, N118, O101, P78, R98)

- Pomoč otrok glede financ (B83, E108, F92, H69, I77)
- Pomoč moža glede financ (B82)
- Pomoč vnukinje glede financ (C91)
- Pomoč socialne delavke glede financ (G79, G82, L153, L199)
- Pomoč države s sofinanciranjem domov (D80, F93)
- Pomoč radovednih z manj radovednosti (A82)
- (Ne)zadovoljstvo z dobljeno pomočjo
  - Zadovoljstvo z dobljeno pomočjo glede financ (Č85)
  - Želja, da bi zaposleni pomagali pri nakupu kave (F84)
  - Želja po omogočenem odhodu v mesto, kjer bi porabili denar (G17)
  - Zaposlenih ne želi obremenjevati (F85)

TEMA 6: Zdravje in bolezni

- Zdravstveno stanje
  - Na splošno o zdravstvenem stanju
    - Stanovalce nima informacij o zdravstvenem stanju (C95)
    - Svojci nimajo informacij o zdravstvenem stanju (R99, R101)
    - Zdravstveno stanje je od vedno dobro (I81, R103)
    - Trenutno brez večjih zdravstvenih težav (E113, I46, I79, K137)
    - Dobro zdravstveno stanje (N120)
    - Solidno zdravstveno stanje (K131)
    - Stabilno zdravstveno stanje (P79)
    - Slabo zdravstveno stanje (Č88, M103)
    - Zadovoljstvo s svojim z zdravstvenim stanjem (H76)
    - Izboljšanje zdravstvenega stanja (C93, F96, G91, H73, K18, J122, L158, L165, P80, R111, J138)
    - Upanje na boljše zdravstveno stanje (F8)
    - Zdravstvene težave že iz preteklosti (D82, G86)
    - Z leti vedno več težav (A88, G88, O107)
    - V starosti so hitre spremembe zdravstvenega stanja pogoste (D25)
    - Poslabšanje zdravstvenega stanja (M4, O6, M9, M108)
    - Opravičevanje težav s starostjo (B86, G93, B90, G85, I86)
    - Sprijaznjenost z zdravstvenimi težavami (B91, I85)
    - Zavedanje, da se bo zdravstveno stanje slabšalo (B87)
    - Zadovoljstvo za zmožnost hoje (C94, L178)
    - Glede okrevanja je zelo vztrajna (L167)
    - Želja po čim manjši odvisnosti od drugih (L168)
    - Stanovalec noče, da ga imajo drugi za starega (L181)
    - Ima dispozicijo za visoko starost (L182)
  - Specifične zdravstvene težave
    - Odkrili levkemijo, vendar še ne potrebuje zdravil (A85)
    - Možganska kap (M100)
    - Odkrili kožnega raka (E111)
    - Kožnega raka so uspešno pozdravili (E112)
    - Težave s sladkorno (A86)
    - Težave z vrtoglavico (A4, A87)
    - Težave s hojo (E35, E114, I80, J124, J150)
    - Težave z nogami (L21, J123, L166)
    - Težave s koleno (J125, K132)
    - Težave z apetitom (A89, L160)
    - Težave s pljuči (G87)
    - Težave z ravnotežjem (G89)
    - Težave z živčnostjo (G94)
    - Težave z očmi (H71, K17)
    - Težave z zaprtostjo (H74)
    - Težave s prebavo (O105)
    - Težave s sluhom (H75)

- Težave s prehladom (D84)
- Kašelj (R100)
- Težave s spominom (C32, A83, B85, G92, Č92, R52)
- Težave z mehurjem (C96)
- Nezmožnost samostojnega gibanja (Č87, G90, K23, K130, O106)
- Omotičnost zaradi pomirjeval (J3)
- Boleč prst (J6)
- Angina pectoris (J121)
- Vnetja (M105)
- Epileptični napad (M107)
- Zdravila
  - Prejemanje potrebnih zdravil (F97, M104, R104)
  - Prejemanje pomirjeval po kosilu (J2)
  - Vsakodnevno prejemanje pomirjeval (K12, R106, I60)
  - Prejemanje tablet pred spanjem (J9)
  - Samostojnega jemanja zdravil ni zmožna (L161)
  - Zdravila je prejela predolgo (L164)
- Demenca
  - Poslabšanje stanja
    - Demenca je še v povoju (N44)
    - Počasno napredovanje demence (I8)
    - Postopno slabšanje stanja (I7)
    - Zelo hitro poslabšanje stanja (O22, O29, O68)
  - Vzrok demence
    - Poslabšanje stanja po narkozi (K7, R2)
    - Demenca se je pojavila po možganski kapi (N25, M101, N113)
    - Začetek demence po stresni situaciji (O17, O23)
  - Odziv strokovnih služb
    - Ob začetku demence s strani zdravstva ni bilo posluha (O21)
    - Zdravljenje v psihiatrični bolnišnici (I59)
    - Po mnenju medicinske sestre ima prazno glavo (N6)
    - Nestrinjanje s tem, da ima sorodnik prazno glavo (N11)
    - Ob diagnozi priporočili gibanje na svežem zraku (N22)
  - Spremembe, ki jih je prinesla demenca
    - Demenca je prinesla veliko sprememb (K28, I82)
    - Sorodnik je zapustil tisto, kar je imel prej (O39)
    - Težave s hojo so se začele zelo kmalu (O24)
    - Svoje težave je stanovalec začel opravičevati s šalo (R43, J129)
    - Ob zavedanju pomanjkljivosti je bilo težko (R49, R56)
    - Ob ne zavedanju pomanjkljivosti je lažje za osebo z demenco (R50, R57)
  - Težave s spominom
    - Pozabljenost (I30)
    - Težave s kratkotrajnim spominom (K55, J81, O110, K99)
    - Ponavljanje istih vprašanj (I6, O98)
    - V trenutku pozabi kaj je počel pred kratkim (K5, K107)
    - Sredi giba pozabi kaj more narediti (N9)
    - Pozabi, da je jedla, zato je ves čas lačna (K113)
    - Težave pri vsakodnevnih opravilih (J20)
    - Ob branju revije pozabi o prebranem (B88)
    - Spomini predvsem iz otroštva (M21, J131)
    - Spomini predvsem iz preteklosti (O109)
    - Težave s spominom se iz dneva v dan spreminjajo (Č93)
    - Potreba po jasnem in natančnem dajanju navodil (J21)
  - Vedenjske in psihične spremembe
    - ✓ Tavanje
      - Domače hiše ne prepozna (M22, J132)
      - Neprestano zasledovanje (K9)

- Navezanost na ljudi (L50)
- Izgubljanje (N24, R30)
- Strah na ulici (O18)
- Nenehen strah (O83)
- Deluje izgubljena (M102)
- Ves čas nekaj išče (K56)
- Zaklepanje v hišo in ne odpiranje vrat (L162)
- ✓ Vznemirjenost in nasilnost
  - Nervoja (I61)
  - Nemirnost (M83)
  - Vznemirjenost ob spremembah (K11, L16, K68)
  - Vznemirjenost ob menjavi prostorov (K35, I23)
  - Občasna besedna agresivnost (L29)
  - Agresivnost (R105, I58)
- ✓ Neprimerno vedenje
  - Neprimerno obnašanje (N82)
  - Napačno ravnanje z rožami (J27)
  - Nezanjanje zakaj se uporabljajo igralne karte (O38)
  - Ekstremi v gospodinjstvu - npr. kava v zamrzovalniku (L34)
  - Veliki ekstremi (O16)
  - Pogosto jokanje (O19, O64)
  - Nerealne zamisli (L44, L102)
  - Kričanje (L163, R109)
  - Obnašanje se iz dneva v dan spreminja (L26, J53, L77, N79)
- ✓ Menjavanje dneva in noči, težave s spanjem
  - Težave z nespečnostjo (O20, R108, L159)
  - Brez občutka za čas (L40)
- ✓ Blodnjavost
  - Zalaganje stvari (N109)
  - Obtoževanje (K10, N110)
  - Obtoževanje drugih, da so ji ukradli celo vrečo denarja (L117)
  - Obtoževanje svojcev za stvari, ki niso bile resnične (L113)
- ✓ Halucinacije
  - Shizofrenična demenca (R113)
  - Pripovedovanje o stvareh, ki se niso zgodile (M18)
  - Pripovedovanje o ljudeh, ki so že umrli, kot da so tukaj (J61)
- ✓ Napačno prepoznavanj
  - Ljudi prepozna (K54, O56, K75)
  - Svojce včasih pozna, včasih ne (M8, R42)
  - Svojcev ne pozna (J49, J76)
- Težave s komunikacijo
  - Besed ni pozabila (J133)
  - Besedna komunikacija ni več mogoča (N5, N53)
  - Težave z besedno komunikacijo (K83, M114)
  - Včasih govori, včasih ne (O61)
  - Težava je v tem, da se nimaš o čem pogovarjati zaradi nerealnih zgodb (J134)
  - Ne razume navodil (N26)
- Doživljanje in razumevanje demence s strani svojcev
  - Stiska sorodnikov (O30, R107, K143)
  - Sorodnik se je počasi sprijaznil s situacijo (K144)
  - Ob ne zavedanju pomanjkljivosti je lažje za svojce (R51, R58)
  - Sorodnikom je v tolažbo misel, da jih svojec pozna (N55)
  - Za svojce je lažje, da sorodnik živi v svojem svetu (M23, I83)
  - Življenje doma je bilo tvegano (R112)
  - Mnenje, da kljub demenci določene stvari ostanejo (R15)
  - Odzivanje s smehom na šale iz preteklosti, kar pomeni, da stanovalec nekaj razume (N12)
  - Mir in stalnost pomenijo varnost (L49)

- Mnenje, da demenca ne spremeni karakterja (R54)
- Pri določenih stvareh je za korist osebe z demenco potrebno postaviti meje (L30)
- Zanimanje za zdravljenje demence z glasbo (N38)
- Sorodnik nima informacij o točnem stadiju demence (O103)
- Oblikovanje osebne identitete
  - (Ne)izvajanje dejavnosti za oblikovanje osebne identitete
    - Nič ni v pomoč, ker demence se ne da ozdraviti (I84)
    - Težave z mišljenjem kot ovira (M113)
    - Svojci nimajo natančnih informacij o vseh dejavnostih (L176, M109, R114)
    - Ob sprejemu v dom niso nič vprašali o osebni zgodovini (N129)
    - V domu ne izvajajo nič za oblikovanje osebne identitete (J126, L169, N123)
    - Delavnice za oblikovanje osebne identitete bi bile smiselne (J127, J130, L170, L174)
    - Foto album je terapija (N126)
    - Zgodbe so zanimive, četudi niso povsem resnične (N127)
    - Potreba po spodbujanju k takšnim dejavnostim (M112)
    - Na delavnicah so se pogovarjali o njihovi preteklosti (K133, M110, P81)
    - Delavnice za oblikovanje osebne identitete je potrebno izvajati š naprej (K134, M111, P82)
    - Svojci so sami prinesli družinske slike (J128)
    - Slikanje vsak mesec (L172)
    - Stanovalec je vse svoje osebne stvari uničil (L171)
    - Obujanje spominov daje občutek, da so pomembni (N128)
  - Možne ideje
    - Svojci ne poznajo tehnik za oblikovanje osebne identitete (K135)
    - Spominjanje ob slikah iz dejavnosti v domu kot možna ideja (L175)
    - Slike mladih stanovalcev na hodniku kot možna ideja (N124)
    - Slike mladih stanovalcev bi preprečile tudi, da bi zaposleni padli v rutino dela (N125)
    - Čim več pogovora o preteklosti kot možna ideja (O108)
- Pomoč ob zdravstvenih težavah
  - Kdo pomaga
    - Sam svoj zdravnik (E110, R102)
    - Samopomoč z nakupom tablet za odpornost (A92)
    - Sama s tehtanjem pazi na težo (A94)
    - Sama pogosteje kot medicinske sestre meri sladkor (A96)
    - Nihče ne more pomagati (B89)
    - Potreben čas in dobra volja (D85)
    - Redko obiskovanje zdravnice (C71, C97)
    - Pomoč vseh zaposlenih (P90, R120)
    - Pomoč zdravnice (A90, B94, C99, D83, E117, G96, H80, M106, O104, O116, I91, O118)
    - Prihod zdravnice v sobo (C98, Č90)
    - Ohranjanje stika z zdravnico iz preteklosti (E118)
    - Pomoč medicinskih sester (A91, Č89, E115, F98, G105, I90)
    - Pomoč fizioterapevta (F100, G95, H77, K139, M120, P87)
    - Pomoč okulista (H81)
    - Pomoč pedikerke (L191, L198)
    - Zaposleni poročajo drugim zaposlenim (F99)
    - Redne kontrole (G97)
    - Pomoč moža (B92)
    - Pomoč družine (B93, J147)
    - Pomoč sina (E116)
    - Potrebno spremstvo sorodnika ob pregledu v bolnišnici (K138)
    - Celodnevno spremstvo ni možno (L179)
  - (Ne)zadovoljstvo z dobljeno pomočjo
    - Zdravnica je dostopna (G104, D90, F106, N134)
    - Vsi so dostopni (B98)
    - Pomoč je vedno na voljo (I92)
    - Zadovoljstvo z dobljeno pomočjo (H79, O119, P91)

- Zadovoljstvo z dobljeno pomočjo pri fizioterapevtu (H78)
- Zadovoljstvo z dobljeno pomočjo pri okulistu (H82)
- Želja po redkejšem prejemanju pomirjeval (J17)
- Želja po več nege (N122)
- Nerazumevanje zakaj pomirjevala, če oseba ni agresivna (J18)
- Stanovalec je včasih zanemarjen (N121)
- Skrbi glede zdravja pri stanovalcih
  - Nič posebno ne skrbi (C100, E119, F101)
  - Skrbi ga možnost poslabšanja stanja (D24, Č91, D91)
  - Želja, da ostane zdravstveno stanje kot je (E120)
  - Skrbi seveda so (G98)
  - Kar bo, pa bo (G99, H83)
  - Strah, da se ponovno poslabša apetit (A93)
  - Strah zaradi sladkorja (A95)
  - Upanje, da je stanje glede levkemije nespremenjeno (A97)
  - Skrbi jo pozabljanje (A98, B95)
  - Skrbi glede zobovja (Č94)
  - Strah pred negibljivostjo (D86, G100)
  - Strah pred padci (C12, Č13, G101)
  - Želja po odkritosti zdravnice (A99)
- Skrbi glede zdravja pri svojcih
  - Nič jih posebno ne skrbi (I87, P83, R115)
  - Skrbi so (O111)
  - Skrb pred poslabšanjem zdravstvenega stanja (M115)
  - Skrb, ko bo obsedela (J135)
  - Skrb, da jo bodo izdale noge (J137)
  - Strah, da pade in obleži (L177, L180)
  - Skrb glede oči (K136)
  - Skrb zaradi financ v primeru poslabšanja zdravja (J136)
  - Zaradi starosti veliko ne morejo pričakovati (M116)
  - Vdanost v usodo (O112, P84)
  - Zavedanje, da se stanje lahko zelo hitro poslabša (P85)
- Želje glede ohranjanja zdravja
  - Tisto, kar že izvajajo
    - Na skupini redno telovadijo (L187)
    - Sadja je dovolj (E122, L186)
    - Zelenjave je dovolj (E121, H84, L184)
    - Hrane je dovolj (L185, K114)
    - Sadje svojci prinesejo od doma (J143)
    - Dodatno hrano svojci prinesejo od doma (R85)
    - Hrano, ki prinesejo od doma, razdelijo med vse (J145)
  - Pomen dejavnosti
    - Telovadba je zelo pomembna (L188)
    - Pomembno je, da je telovadba organizirana (L190)
    - Vsakodnevni sprehodi ob spremstvu so zelo pomembni (P86, J151)
    - Zelenjave stanovanci nimajo preveč radi (J141)
  - Še neuresničene želje
    - Želja po pogostejših sprehodih v spremstvu zaposlenih (J152)
    - Želja po več telovadbe (L189, R117, R119)
    - Želja po več gibanja (J149)
    - Želja po fizioterapiji (O113, R116, J146, L193, N131)
    - Želja po pogostejši fizioterapiji (K140)
    - Želja po fizioterapiji za vse, ki samo ležijo (N133, R118)
    - Dvom v to, da bi sedaj fizioterapija pomagala (O114, P88)
    - Želja po obisku zobozdravnika (Č95)
    - Želja po rednem uživanju sadja, ki ga prinesejo svojci (A100)
    - Želja po več sadja v domu (A101, J142)

- Želja po več zelenjave v domu (D87, J140)
- Želja po večjih obrokih hrane (J144)
- Želja po bolj primerni hrani, ki ne bo tako trda (M118, N130)
- Želja, da bi bila hrana bolj prilagojen posamezniku – ne rabijo vsi zgolj močnika (J139, M119)
- Želja, da sestre povedo katere tablete ti prinesejo (A102)
- Želja, da bi čim več lahko brala (B96)
- Želja po izboljšanju zdravstvenega stanja (Č96)
- Želja po omogočeni povezavi z mestom (D88)
- Želja po odhodu v zdravilišče (G102)
- Želja po več tekočine ob postelji (M117)
- Želja po masaži (O115, L200, N34, N66)
- Želja po masaži v sklopu že plačanih storitev (L201)
- Ni drugih želj glede ohranjanja zdravja (C101, E123, F102, H85, I88, L183)
- Želje glede potrebne pomoči za lažje premagovanje zdravstvenih težav
  - Zavedanje možnosti potrebe po dodatni pomoči v prihodnosti (F104)
  - Potreba po več osebja (Č99)
  - Želja po pregledu zdravnice tudi po končanih antibiotikih (C102)
  - Želja po preventivnem pregledu (L194, L196, R121)
  - Želja po boljših nogah (Č97)
  - Želja po pomočniku za vsakodnevno vstajanje (Č98)
  - Želja po pogostejšem odhodu na zrak (N132, J148)
  - Starost ni izgovor za vse težave (L195)
  - Čudeža ni mogoče več narediti (M121)
  - Ni želje po dodatni pomoči (A103, B97, D89, E124, F103, G103, H86, A104, B99, C103, E125, F105, G106, H87, I89, K141, O117, P89)

9.7. Odnosno kodiranje

